

*Túto knihu venujem pamiatke svojho
otca Štefana, statočného muža viery
a práce, a všetkým, ktorí Slovensku
na ceste k slobode a do spoločnej
Európy pomohli svojimi obeťami,
úsilím a inšpiráciou.*

historický jedinčný,
ch de
skej úne
é gstr
fui a p
provoj
t^v - t
znej of
lešni'eo
do Eur
roje in
prostredníctvom vstupu S
struktúr.

JÁN FIGEL

Dozrievanie pre Európu

Kronika vyjednávača

AGENTÚRA MCP ŽILINA 2005

Podakovanie

*K vytvoreniu tejto zbierky správ, rozhovorov, článkov
a prejavov prispel početný okruh mojich priateľov
a spolupracovníkov. Aj touto cestou im chcem
za pomoc pri vydaní knihy úprimne poďakovať.
Im a stovkám ďalších vzácných ľudí na Slovensku
a v zahraničí, s ktorými som mal možnosť stretávať
sa a spolupracovať v uplynulých rokoch, patrí
uznanie za ich plodnú námahu pri europeizácii
Slovenska a Únie. Najväčšou a osobitnou oporou
mi bola manželka Mária s rodinou.
Nie všetko sa však dá vyjadriť slovami...*

Ján Figel'

Dozrievanie pre Európu

Kronika vyjednávača

Zodpovedný redaktor: Peter Cabada

Jazykový redaktor: Ivan Šarkan

Manažér vydania: Svetozár Martinický

Grafická úprava: Igor Štrbík

Fotografie: TASR (str. 213), archív autora

Litografia a zlom: MARTgrafik, spol. s r. o., Martin

Tlač: Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov

Vydal: Svetozár Martinický – Agentúra MCP Žilina 2005

Na vydanie prispel: Konrad-Adenauer-Stiftung

Viac informácií o výsledkoch rokovaní SR s EÚ
sa nájde v publikácii

J. Figel', M. Adamiš: Slovensko na ceste do Európskej únie

– **Kapitoly a súvislosti.** Jej tretie vydanie z roku 2004

je voľne prístupné na elektronickej informačnej stránke

Úradu vlády SR www.euroinfo.gov.sk.

ISBN 80-968453-3-0

*Musíme vybudovať Európu nielen
v záujme slobodných národov,
ale aj pre uvítanie národov
z Východu, ktoré po uvoľnení
z útlaku, ktorému sú vystavené, nás
požiadajú o prijatie a o našu morálnu
podporu... Považujeme za integrálnu
súčasť Európy všetkých, ktorí si želajú
pripojiť sa k nám vo vytvorenom
Spoločenstve. Vzdávame úctu ich
odvahe a vernosti, ako aj
ich utrpeniu a obetiam.*

ROBERT SCHUMAN, OTEC EURÓPY

Slovo na úvod

Slovo na úvod

Historicky jedinečným, neopakovateľným obdobím v našich súčasných dejinách je proces integrácie Slovenska do Európskej únie. Túžba a snaha o dôstojné miesto a rovnocenné postavenie domoviny medzi demokratickými štátmi a národmi, o rýchlejší ekonomicko-sociálny rozvoj celku i regiónov, o slobodu a bezpečnosť – to všetko sa pri páde komunizmu a železnej opony spájalo vo vedomí Slovákov a príslušníkov národnostných menšín s „návratom do Európy“. Neskôr táto myšlienka našla svoje inštitucionálne vyjadrenie prostredníctvom vstupu Slovenska do euroatlantických štruktúr.

Som vďačný, že súčasťou môjho života bola možnosť i zodpovednosť byť pri tom veľmi blízko. Obnova a upevňovanie dôvery, definovanie záujmov, stratégia a architektúra vzťahov – to boli ciele a rámce konkrétnych krokov, na ktorých som sa v období opísaných rokov intenzívne podieľal. Bol som presvedčený, že domáca stabilita, európska perspektíva a transatlantická bezpečnosť spolu úzko súvisia. A postoje vychádzali pritom z hodnôt a princípov, ktoré sa Európe osvedčili, ktoré ju zjednocujú a posilňujú.

Aj preto som pri nástupe do funkcie štátneho tajomníka na Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky v roku 1998 po dohode s ministrom Eduardom Kukanom počas celého obdobia zabezpečoval a spájal agendy európskej integrácie, medzinárodnej bezpečnosti a bilaterálnych vzťahov so štátmi v euroatlantickom priestore (OBSE) od USA a Kanady až po Ruskú federáciu. Potrebovali sme jednotný politický prístup a dynamický rozvoj vzťahov nielen s centrálnymi kľúčovými integračnými zoskupeniami, ale aj v hlavných mestách relevantných krajín. Bola to hlavná sféra našich zahraničnopolitických záujmov. Bola to mimoriadne rozsiahla agenda s potrebou veľkého množstva práce. Ale bola to veľmi zaujímavá práca.

Nevyužitým, až zanedbaným potenciálom v tom čase boli vzťahy v regióne okolo Slovenska. Preto som sa v úvode štvorročného mandátu vložil aj do vedenia viacerých medzivládnych komisií: dvoch slovensko-maďarských pre záležitosti národnostných menšín a pre euroatlantickú bezpečnostnú spoluprácu, slovensko-poľskej pre otázky cezhraničnej spolupráce a slovensko-bavorskej pre medzivládnu spoluprácu. Najviac stretnutí som však absolvoval s českými kolegami. Zrelosť česko-slovenskej vzájomnosti sa mala skúšať na schopnosti a charaktere návratu obidvoch častí bývalej federácie do spoločných euroatlantických štruktúr. Som presvedčený, že Visegrádska spolupráca bola dôležitým integračným nástrojom pre všetkých zúčastnených. Po rokoch izolácie mala však osobitný prínos práve pre Slovensko. Jej význam sa vstupom V4 do EÚ nevyčerpal. Jednou z jej strategických tém by mal byť rozvoj vzťahov s Ukrajinou.

Európska integrácia má zostať otvoreným procesom pre všetkých, ktorí sa na základe rovnakých kritérií kvalifikujú. Toto „právo na spoločnú Európu“ tak slúži ako jeden zo základných faktorov transformácie krajín, ktoré vyšli z útlaku komunistických režimov. Zároveň sa však toto právo – ako každé iné – spája aj s povinnosťami voči spoločnej Európe.

V uvedených rokoch bolo veľmi dôležité zintenzívniť spoluprácu Slovenska s Rakúskom, členom EÚ od roku 1995. Viedeň bola geograficky najbližšou politickou a kultúrnou bránou do Únie. Bolo potrebné túto bránu otvoriť nielen pre slobodu, komunikáciu a regionálnu spoluprácu, ale aj pre budúce spolužitie Slovenska a Rakúska v tej istej Únii.

Angažovanosť Slovenska v Severoatlantickej aliancii bola logicky videná v spojitosti s cestou do EÚ. Podobné kritériá, podobné členstvo, zbližovanie bezpečnostnej politiky. Som presvedčený, že Európa potrebuje formovať svoju spoločnú obrannú politiku a zvyšovať reálne schopnosti a vojenské spôsobilosti. Tragickou lekciou v 90. rokoch bol vývoj na západnom Balkáne. Do medzinárodných organizácií sa nevstupuje, aby sme boli v ich vleku, ale aby sme ich spoločne formovali a rozvíjali.

Od nástupu vlády širokej koalície premiéra Mikuláša Dzurindu sa Slovensko správalo voči Aliancii ako faktický spojenec. Najťažšou skúškou bola Kosovská kríza s jej mnohými súvislosťami. Po Washingtonskom summite NATO v apríli 1999 sme vytvorili Vládny výbor PRENAME pre prípravu na členstvo v NATO. V jeho vedení na úrovni štátnych tajomníkov som sa angažoval až do októbra 2002, do vrcholového obdobia pred novembrovým summitom NATO v Prahe. Slovensko na ňom bolo pozvané za členskú krajinu. Mnohé politické, ekonomické, bezpečnostné záležitosti pri rokovaníach s EÚ a pri realizácii dohodnutého Akčného plánu pre členstvo v NATO spolu súviseli. O pár týždňov neskôr decembrový summit EÚ v Kodani ukončil prístupové rokovania záverečnou dohodou s desiatimi kandidátmi, čím vyvrcholilo naše negotačné úsilie aj vo vzťahu k členstvu v Únii. Praha a Kodaň 2002 sa tak pre Slovensko stali významovým protipólom Madridu a Luxemburgu 1997. Slovensko bolo celé roky vynechávané, politicky neakceptované, izolované od širšej podpory. Po piatich rokoch sa zaradilo tam, kde malo prirodzene patriť. Hovorí to o časovej a vývojovej cene, ktorá sa nevyčísľuje, ale aj o potenciáli krajiny pre pozitívnu zmenu.

Nemôže byť krajina úspešnou ekonomicky, ak nie je dôveryhodnou politicky. Vstup do Európskej únie nie je ani začiatkom ľahšej cesty, ani nemá znamenať koniec potrebného reformného úsilia. Na jednej strane je to právna kompatibilita a atraktivita účasti na najväčšom solventnom trhu sveta, na druhej strane to prináša nárast konkurencie. Je to náročnejšia, ale aj perspektívnejšia cesta pre rozvoj krajiny.

Aj preto je potrebné, aby čím viac rástla informovanosť, vzdelanosť a schopnosť občanov Slovenska orientovať sa v novom hospodárskom, právnom, politickom a kultúrnom priestore Únie. Integráciou v konkurenčnom prostredí najviac získavajú pripravení, schopní, aktívni, strácajú nepripravení, pasívni. Dôležité bolo nielen do Únie vstúpiť, ale v nej obstáť. Nielen sa o členstvo v EÚ hlásiť, ale mať aj názor na jej usporiadanie a budúcnosť. O rozvinutie diskusie k týmto otázkam sme sa usilovali na pôde európskeho a národného Konventu, ale aj v parlamente, v médiách a vo verejnosti.

Európska integrácia je evolučným procesom. Únia sa postupne mení. Je dôležité poznať príčiny, súvislosti a dôsledky týchto zmien. Len v období piatich rokov, ktoré zachytáva táto kniha, to bola ratifikácia a vstup do platnosti Amsterdamskej zmluvy, dojednanie a prijatie Zmluvy z Nice, rozsiahlej Prístupovej zmluvy z Atén o historicky najväčšom, našom rozšírení EÚ, ale aj vznik Konventu o budúcnosti Európy a následný návrh Ústavnej zmluvy pre Európu, ktorú neskôr dohodli a v októbri 2004 v Ríme podpísali najvyšší predstavitelia súčasnej Únie. Nemení sa však len Európa. Pred desaťročiami sa mnohí báli cudzích, zahraničných investícií ako nástroja vplyvu a ovládania. Dnes sú zahraničné investície vítané, podporované. Celý svet sa mení a podlieha globalizácii rôznych javov. Globalizácia sa stáva novým faktorom, pri ktorom Európa môže byť vážnym aktérom iba v zjednotení, iba ak bude schopná postupovať spoločne. Pritom oveľa viac je to potrebné z pohľadu menších štátov, ktoré sú obvykle zraniteľnejšie.

Prístupový proces Slovenska, od návratu na integračnú cestu cez získanie pozvania na rokovania o členstve, takmer tri roky negotácií až po ratifikáciu Prístupovej zmluvy a účasť na formovaní rozhodnutí o budúcnosti rozšírenej EÚ, patrí k najnovejšej histórii a realite Slovenska. Rozhodol som sa ho popísať chronologicky a vecne, z pohľadu človeka, ktorý bol pri tom v rôznych úlohách, na základe správ z agentúr a médií a svojich zverejnených postojov, článkov, rozhovorov a prejavov k súvisiacim otázkam slovenského, európskeho a medzinárodného vývoja v období od leta 1998 do leta 2003. Kde bolo možné, nadviazali sme na predchádzajúce obdobie, ale väčšinou boli

potrebné zásadné zmeny. Výrazným výsledkom zápasu o charakter a orientáciu Slovenska bolo posilnenie občianskej spoločnosti.

Rozhodujúcim faktorom pre zmenu vývoja boli parlamentné voľby v septembri 1998. A pre jeho kontinuálne zavŕšenie vo vzťahu k EÚ a NATO to boli nasledujúce voľby v septembri 2002. Prístupový proces prebiehal paralelne s asociačným na základe Európskej dohody, platnej od roku 1995. Preto ako celok dával do súladu domáci právny stav s už v tom čase platnými vonkajšími európskymi záväzkami Slovenska, a zároveň vytváral podmienky pre účasť Slovenska na plnoprávnom členstve v Únii od 1. mája 2004. V období pred rozšírením došlo vo viacerých štátoch Únie k zmenám v ich dovtedajších postojoch, napríklad v menšej otvorenosti pre slobodný pohyb pracovných síl z nových členských krajín. Veľmi viditeľne atmosféru vzťahov vo vnútri Únie a vo vzťahoch medzi EÚ a USA poznačila vojenská operácia v Iraku.

Nechcel som k doteraz verejne povedanému či napísanému, okrem tohto krátkeho úvodu, nič dodávať. Iba zhrnúť a pripomenúť, kde sme začínali, ako sme postupovali a kde sme končili jednotlivé kroky, ktoré boli urobené na tejto ceste pred, počas a po negociáciách s EÚ. Cez postoje vyjadrené rozhovormi, článkami a prejavmi som chcel vyjadriť dôvody pre mnohé rozhodnutia v integračnom procese, ale aj názory na spoločensko-politické a medzinárodné témy. U väčšiny z nich sa ich aktuálnosť rokom 2003 neskončila.

V skutočnosti sa celé obdobie nachádza v historickom procese etického dozrievania Slovenska pre svoje miesto vo svete. Mnohé záležitosti z uvedených rokov budú dlhodobo ovplyvňovať naše životy. Zmeny Ústavy SR, vznik samosprávnych regiónov, nových inštitúcií, pravidiel a zákonov sa stali samozrejmosťou. Rozširuje sa nielen bezvízový priestor pre voľný pohyb občanov, ale aj priestor pre štúdium a pracovné uplatnenie. Mení sa charakter priemyslu a služieb, postavenie agrosektora, pribudli strategické investície. Rast produktivity práce priniesie aj rast životnej úrovne. Aj vďaka podstatnej finančnej pomoci z Únie sa evidentne modernizuje doprava a zlepšuje ochrana životného prostredia. Mnohé zmeny neboli jednoduché. A nie sú konečné! Veľa je treba urobiť pre rozvoj ľudského potenciálu, pre zvyšovanie zamestnanosti, pre ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia a rozvoj vzdelanosti, pre prekonávanie výrazných regionálnych rozdielov, ale aj pre celkové zvýšenie spoločenskej a politickej kultúry a vymoženosti práva. Prekonávať kampaňovitosť, povrchnosť a ľahké očakávania, spájať oprávnené ambície s realizmom, odbornosťou a kvalitnou prácou.

Krajina a spoločenstvo sa budú ďalej meniť a vyvíjať. Tieto slovenské osudy sú ale dnes viac prepojené s európskym okolím. Sú však v rukách slobodných občanov a ich demokraticky volených reprezentácií. Vstup Slovenska a nových členských krajín znamená europeizáciu Únie. Po rozšírení je EÚ vystavená novým skúškam tak, ako sú im vystavené nové demokracie po zásadných zmenách. Aby v nich dobre obstála, potrebujeme prejsť od rozšírenia geopolitického a hospodárskeho k rozšíreniu myslenia, vedomia a zodpovednosti. Potrebujeme celkovou kultúrou dozrievať pre väčšiu zodpovednosť – za seba a za spoločnú Európu. Takáto zrelá Európa bude atraktívnejším priestorom vo svojom vnútri a vážnym aktérom a strategickým partnerom v medzinárodných vzťahoch.

Pred desiatimi rokmi Slovenská republika podala prihlášku za člena, pred rokom sa stala členom Európskej únie. Tieto roky znamenali zásadný rozdiel vo vnímaní Slovenska vo svete a v jeho medzinárodnom postavení. Veľakrát som to priamo zažil. Postavenie súvisí s dôverou. Ale silnejšie postavenie znamená aj väčšiu zodpovednosť. A dobre zvládnutá zodpovednosť je zdrojom ešte silnejšej vonkajšej i vnútornej dôvery.

Bola to náročná cesta. Cesta dozrievania Slovenska pre spoločnú Európu. Pre Európu, ktorá nie je spolkom obchodníkov, ale spoločenstvom hodnôt. Prvou z nich doma – na Slovensku – v Európe má byť dôstojnosť života každej ľudskej osoby. Čas plynie, nedá sa zastaviť. Je dôležité, aby náš čas bol čo najlepšie využitý pre dozrievanie, pre rozmnožovanie dobra.

Stojí za to si túto cestu pripomínať i pamätať. Lebo historia magistra vitae est...

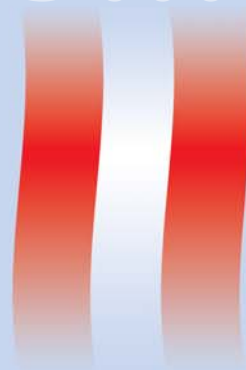
1. máj 2005

Autor

od leta 1998...

ROK 1998

Čas sa nedá získať, možno ho len stratiť

Ján Figel', expert SDK pre zahraničnú politiku, bol pôvodne technikom. Ako konštruktér osem rokov pracoval na projekcii výkonových tyristorových a tranzistorových meničov. Aby mohol získavať aktuálne odborné informácie spoza hraníc, osvojil si angličtinu – reč výpočtovej techniky a elektroniky. Jazyk, ktorý bol jeho koníčkom stal sa neskôr i mostíkom k zahraničnej politike. V roku 1993, keď sa Slovensko stalo členom Rady Európy a zostavovalo svoju parlamentnú delegáciu, ocitol sa v nej aj Ján Figel'. Tak sa stal z technika odborník na zahraničnú politiku.

■ Čo ešte človek musí zvládnuť okrem cudzej reči, aby ho zahraniční partneri akceptovali? Aké musí mať vlastnosti?

J. F.: Predovšetkým dôveryhodnosť, a tú možno získať len čitateľnosťou krokov a postojov. Dôležitá je aj schopnosť byť užitočný domovine a partnerom. V európskych štruktúrach je vítaný ten, kto vie byť užitočný pre väčší celok – tento rozmer je dôležitý pre osoby, strany aj pre štáty.

■ Sú v súčasnej vládnej reprezentácii podľa vás osobnosti, ktoré splňajú takéto požiadavky? Podpísal sa pod naše neúspechy v zahraničí ich nedostatok, alebo skôr neobhájiteľnosť našich vnútro-politických pomerov?

Takýchto ľudí je v súčasnej reprezentácii minimum, ale v druhom a treťom slede našej diplomacie existujú aj ľudia, ktorí sú kvalitní a majú budúcnosť. Čelní predstavitelia však stratili svoj kredit vďaka svojim domácim krokom. V zahraničí sa nedá nahradiť to, čo sa stratí doma. Zmarené referendum, zavlečenie občana za hranice, vražda s politickým pozadím, neakceptovateľné amnestie a množstvo neústavných rozhodnutí, to všetko znížilo dôveryhodnosť súčasnej reprezentácie.

■ Ako teda hodnotíte výsledky našej vládnej politiky v tejto oblasti? Vládna koalícia ich prezentuje ako úspech a zdôrazňuje fakt, že sme z integračného procesu ešte neboli celkom vyradení.

Naša zahraničná politika zlyhala trojnásobne. Po prvé, dostala Slovensko mimo hlavného prúdu integrácie do EÚ, NATO či OECD. Predtým sme v ňom boli. Po druhé, zhoršila naše susedské vzťahy najmä s Českou republikou, Maďarskom a Rakúskom. A po tretie, prehĺbila našu jednostrannú strategickú závislosť od Ruska, čo platí osobitne pre oblasť spolupráce tajných služieb a čiastočne aj vojenských technológií. Na časť verejnosti možno platí argument, že ešte nie je všetko stratené. Treba si ale uvedomiť, že čas sa nedá získať, možno ho len stratiť. Roky, ktoré nám v integrácii unikajú, sú rokmi strát. Očividne narastajú vnútorné problémy štátu, ale aj problémy súvisiace s vonkajším prostredím. Tisíce ľudí chodia za prácou do Rakúska, 70-tisíc ich pracuje v Českej republike, náš štát sa dramaticky zadlžuje, zahraničie nám znižuje rating. O pár rokov sa môže okolo krajiny, s výnimkou ukrajinských hraníc, objaviť Schengenská hranica.

■ Veľa ľudí môže byť presvedčených, že úspech či neúspech v integrácii do Európy beztak nijako neovplyvní ich každodenný život. Pokúsite sa ich presvedčiť o opak?

NATO aj EÚ majú dosť svojich problémov a málokto sa tam ráno zobúdz s otázkou, čo robia Slováci. Proces integrácie je dobroprajný najmä pre našich obyvateľov, a ak ho tak budeme vnímať, bu-

deme sa k nemu automaticky hlásiť. Veď integračné kritériá sú dôležité najmä pre ľudí od Sniny až po Myjavu. Právny štát, rešpekt pred ľudskými právami a právami menšín, pluralitná demokracia, kde sa všetky politické a spoločenské skupiny podieľajú na riadení spoločnosti, všetky tieto podmienky sú dôležité pre nás doma, nie pre úradníkov v Bruseli. Iný príklad – je rozdiel chodiť za prácou do Rakúska načierno, alebo s riadnym povolením, či voľne, ako je to v európskej pätnástke. Mladej generácii sa otvára svet, ale ak Slovensko nebude jeho plnohodnotnou súčasťou, ostaneme stále v pozícii žiadateľov, prosebníkov a gastarbeiterov. Na Slovensko už dnes prichádza oveľa menej investícií ako do susedných krajín. Reštrukturalizácia ekonomiky je dlhodobým procesom a ak budeme meškať, môže sa stať, že nás o pár rokov začnú z trhov vytláčať nie Francúzi či Nemci, ale naši susedia, Poliaci a Maďari. A posledný príklad. Vždy, keď tu bolo ťažko, už od čias monarchie, ľudia utekali na Západ priliepať si a zmeniť svoju perspektívu. Dnes je jedinečná šanca nie emigrovať, ale vybudovať podobný systém doma, pretože máme slobodu. Oveľa pevnejšie a rýchlejšie ho vybudujeme spolu s tými, ktorí už majú takúto skúsenosť za sebou a sú na tej istej ceste pred nami.

■ **Vládna koalícia tvrdí, že práve opozícia oslabila naše medzinárodné postavenie tým, že „vynášala“ vnútropolitické problémy. Súhlasíte?**

V dnešných časoch otvorených vzťahov a informácií je úsmevné hovoriť o „vynášaní“ vnútorných problémov. Zahraniční partneri majú niekedy podrobnejšie informácie, než my sami. Tento trend treba vítať – ak chceme po skončení studenej vojny vybudovať iný kontinent, ak chceme byť generáciou, ktorá sebe ani svojim potomkom nepripraví vojnu, potrebujeme otvorenú Európu. Nielen Európu bez hraníc, ale Európu zmysľajúcu a konajúcu na podobných princípoch a hodnotách.

■ **Neprijímate teda žiadny diel zodpovednosti za neúspech?**

Dnešná vláda v roku 1994 zdedila veľmi dobrú východiskovú pozíciu pre Slovensko. Nik nepochyboval, že neformálna višegrádska skupina štyroch krajín je najlepšie pripravená zúčastniť sa integračných procesov. Súčasťou vlády sú ale napríklad strany, ktoré majú k integrácii iný postoj, než uvádza vládne programové vyhlásenie. SNS dokonca začala kampaň za neutralitu a pritom táto strana zodpovedá za rezort obrany. Nie je možné viesť inú politiku na straníckych mítingoch a inú vo vláde. Vládnu koalíciu tvoria strany, ktoré nemajú partnerov v európskych štruktúrach. Politika koalície je totiž neprijateľná v štandardných politických zoskupeniach. Prijímam diel zodpovednosti za to, že stav vnímania Slovenska vo svete nie je ešte horší! SDK spolu s ďalšou demokratickou opozíciou slúži doma i v zahraničí ako alternatíva a nádej na skutočnú pozitívnu zmenu. Celé roky – predtým ako KDH – sme prezentovali jednoznačnú orientáciu spoločnosti, obraňovali ústavnosť, bránili prijatiu napríklad zákona na ochranu republiky, vytrvalo obhajovali občiansku a náboženskú slobodu, spravodlivosť, pluralizmus. Bez demokratickej opozície by súčasné postavenie Slovenska bolo podstatne horšie! Európska únia či NATO nie sú totiž spolkom obchodníkov či armád, ale spoločenstvá krajín postavené na spoločných hodnotách a princípoch, ktoré ako kresťanský demokrat považujem za vlastné a veľmi dôležité pre Slovensko. Keby však vláda z večera do rána dokázala korigovať niektoré kroky, ktoré sa v predchádzajúcich rokoch stali, určite by ráno prišlo blahoželanie z Bruselu a aj my, ako opozícia, by sme zatlieskali.

■ **Prečo ich podľa vás neurobí?**

Podľa mňa je príčinou fakt, že majú iné priority. Ich prioritou je upevnenie politickej, ekonomickej a prípadne aj mediálnej moci. Používajú na to všetky prostriedky, sú ochotní ísť za medze zákona a ústavnosti. Ak by napriek tomu Západ podporil našu integráciu, podporil by takúto politiku aj v iných krajinách. Treba si všimnúť, že z Východu neprichádzali nijaké diplomatické obavy a znepoko-

jenia, skôr naopak – pochvala, potlesk, želanie od Borisa Jelcina, aby takáto politika pokračovala aj po voľbách.

■ **Myslíte si, že sú oprávnené úvahy, ktoré spochybňujú prozápadnú orientáciu našich vládnych politikov?**

Vládni politici spochybnili dôveryhodnosť svojej orientácie vo vzťahu ku konkrétnym krajinám, napríklad k USA či k Nemecku, aj voči inštitúciám, ako EÚ, Rada Európy, či OBSE. Demarše, ktoré boli priateľskými signálmi, prezentovala vláda ako nepriateľské gestá, ako vmiešavanie sa do vnútorných záležitostí, ako kroky zosnované proti Slovensku. Slovensko tiež necitlivo postupovalo voči reprezentantom iných krajín, ale aj voči vlastným veľvyslancom – dva roky nemáme veľvyslanca v Nemecku, ani na Ukrajine, štyri roky sme nevedeli obsadiť post pri OSN. Je to vyjadrenie nielen neúcty voči partnerom, ale aj iných priorít v našej politike. Veď na druhej strane v Moskve máme „veľvyslancov“ dvoch – keď z postu ruského veľvyslanca v Bratislave odchádzal S. Jastržemskij, pán premiér sa s ním lúčil s tým, že teraz už budeme mať v Moskve dvoch veľvyslancov.

■ **Nespôsobil teda náš integračný neúspech fakt, že vládni politici v skutočnosti nechcú ísť do EÚ ani do NATO a je im bližšia východná orientácia?**

Je to oprávnená úvaha, naozaj odbočujeme od väzieb na Západ a posilňujeme väzby na Východ. Myslím si ale, že budovanie väzieb na Rusko je vyjadrením osobných a skupinových záujmov ľudí, ktorí sú pri moci. Svedčia o tom aj časté oficiálne, polooфициálne i tajné návštevy premiéra a jeho najbližších smerom na Východ. Má tam stále otvorené dvere, aj ľudia okolo neho. Sú za tým konkrétne dohody, privatizácia, deblokácia dlhov, ktorá prináša zisk ani nie tak Slovensku, ako skôr konkrétnym ľuďom. Ale mnohí predstavitelia SNS aj HZDS možno naozaj vidia budúcnosť SR vo veľkom slovanskom svete, prajú si akési iné štruktúry a zoskupenia, ktoré by mali byť protiváhou „novopohanskému Západu“.

■ **Je podľa vás možná neutralita?**

Naša neutralita by v dnešných pomeroch bola len závislosťou iného druhu.

■ **Vyskytujú sa sympatie s neutralitou, či ako ste povedali, s „inými štruktúrami a zoskupeniami“, aj u opozičných politikov?**

Nie, slovenská opozícia je v tomto smere zajedno.

■ **Určitú obozretnosť vo vzťahu k NATO a ohľady na ruské záujmy ale prezentoval napr. predseda KDH J. Čarnogurský.**

Ján Čarnogurský nepresadzoval neutralitu, ale citlivý prístup k otázkam európskej bezpečnosti. Veľmi vníma potrebu historického zblíženia medzi Východom a Západom a táto možnosť dnes existuje. Sme zodpovední za využitie tejto príležitosti, aby sa prekonalo staré a boľavé rozdelenie kontinentu. Nemôžeme ale zabúdať na primárnu zodpovednosť za nás samých, preto je dôležité, aby sa SR stala súčasťou NATO a pritom rozvíjalo vzťahy aj na Rusko. Nesmieme však pritom zabudnúť na Ukrajinu.

■ **Chceli by ste byť ministrom zahraničných vecí?**

Je to nediplomatická otázka. Posledné roky ukazujú, že na Slovensku bolo ľahšie stať sa ministrom zahraničných vecí, než ním byť. Vaša otázka je zaujímavá, ale nie najdôležitejšia. Tou je totiž dosiahnutie zásadnej pozitívnej zmeny nášho vývoja, ku ktorému chcem prispieť aj ja tam, kde budem užitočný.

■ **Aké jazyky okrem angličtiny ovládáte? Poradili ste si s diplomatickým protokolom?**

Základom diplomatického protokolu je slušnosť, úctivosť a zlaté recipročné pravidlo, teda zásada nerobiť iným to, čo nechceme, aby iní robili nám. Dnes sú medzinárodné vzťahy menej formálne a viac živé, spontánne, otvorené, preto sa mi relatívne ľahko pohybuje v priestoroch európskych inštitúcií.

Pokiaľ ide o jazykové znalosti, dokážem viesť rokovania v angličtine a ruštine, rozumiem aj nemecky. Mojou túžbou je naučiť sa dobre po francúzsky. A za dôležitú považujem aj dobrú slovenčinu.

NOVÝ ČAS

3. 8. 1998

Spät' medzi

Spät' medzi favoritov

■ **Vládna koalícia v oblasti integrácie do EÚ a NATO zlyhala na celej čiare. Aké kroky musí urobiť nová vláda, aby obnovila dôveryhodnosť Slovenska v zahraničí?**

J. F.: Bude to veľmi ťažká úloha, ktorá sa nedá urobiť od večera do rána. Vyžaduje si zásadnú pozitívnu a stabilnú zmenu. Po voľbách sa musia naštartovať procesy posilňujúce demokraciu. Medzi nimi obsadenie postu prezidenta, zmeny najdôležitejších zákonov, návrat k právnomu štátu s nespochybniteľnými inštitúciami, vyrovnanie deformácií, ktoré nastali v občianskoprávnej, trestnoprávnej a ekonomickej oblasti. Až potom je šanca, aby sme dokázali v zahraničí využiť priestor na zásadný obrat.

■ **Slovensko bolo v posledných rokoch považované za problémovú krajinu s nestabilnou demokraciou. Aj keď splníme požadované politické kritériá, nebude ľahké zmeniť istý názorový stereotyp zahraničných partnerov.**

Prijatie spomenutých politických krokov považujem za nevyhnutnú, nie však postačujúcu podmienku na znovuzaradenie SR do skupiny stredoeurópskych favoritov. Štyri roky deformovania inštitúcií a oslabovania postavenia Slovenska vo svete nie je možné prekonať len niekoľkými krokmi na domácej scéne. Musíme obnoviť dôveru zahraničia v demokratickú zrelosť Slovenska. Okrem iného aj tým, že nás v zahraničí budú reprezentovať kvalifikovaní ľudia, nie politickí protežanti. Musia byť schopní prinášať na európske fóra nielen slovenské ťažkosti ako agendu, ale riešenia spoločných problémov. Slovensko by sa malo stať príspevkom v integračnom procese. Súčasná vláda krajinu dostávala skôr do polohy agendy, teda objektu rokovaní, než subjektu, ktorý rieši spoločné európske záležitosti.

■ **Z integračného fiaska obvinilo Mečiarovo hnutie opozíciu. Argumentovalo, že ste internacionalizovali domáce problémy, vystupovali proti vláde. Spomínala sa aj dohoda veľmoci. Akceptujete aspoň čiastočne spoluzodpovednosť za tento neúspech?**

Demokratické zahraničie nie je proti Slovensku ani zaujaté a ani sprisahané. Opozícia je vnímaná vonku pozitívne kvôli obsahu našej politiky. Ak by takou bola aj vládna politika, zahraničie by ju víťalo. Opak je skôr pravdou, teda že súčasná opozícia je nádejou Slovenska v zahraničí, že sú tu sily a ľudia, ktorí sú schopní viesť krajinu smerom k upevneniu pluralitnej spoločnosti. Prijímam spoluzodpovednosť iba za to, že vďaka opozícii obraz Slovenska nie je ešte horší.

■ **Vladimír Mečiar je označovaný za politika, ktorý je nekompatibilný s EÚ. Niektorí opoziční politici hovoria, že Slovensko na čele s ním do Únie nikdy neprijmú. Súhlasíte s tým?**

Áno, pretože pred dôchodkom sa človek sotva vážne zmení, aj keď každému želim zmenu k lepšiemu.

■ **Posudzujú podľa vás západní partneri Slovensko prísnejšie ako jeho susedov?**

Nemyslím si. Pripúšťam, že Európa nie je ideálna v hodnotení jednotlivých štátov. Treba však povedať, že Slovensko neuspelo v politických kritériách, a to vedome. Aj preto je súčasné negatívne hodnotenie oprávnené. V ostatnom sme porovnateľní.

■ **V prípade, že nová vláda urýchlene zabezpečí plnenie požadovaných politických podmienok, v akom období môžeme očakávať, že EÚ a NATO prehodnotia svoj postoj?**

Najbližšie hodnotenie EÚ bude na jeseň, v podstate sa termínovo prekrýva s našimi voľbami. Ak bude mať Slovensko demokratickú vládu, ktorá nabehne na európsku koľaj, je šanca, že decembrový summit vo Viedni dá SR nové, pozitívne hodnotenie. Od prvého januára, keď začne EÚ predsedáť Nemecko, možno v negociačnom procese očakávať výraznejší pohyb. Už na jar by sme mohli byť súčasťou prvej skupiny. Pokiaľ ide o členstvo v NATO, summit bude v apríli 1999. Aliancia sa zaviazala, že na ňom prehodnotí proces rozširovania. Zdá sa, že zatiaľ nie je väčšinová vôľa pre druhú vlnu. Rozhodnutie bude závisieť od skúsenosti s tromi pozvanými krajinami. Ak ich začlenenie do NATO nebude problematické, viem si predstaviť, že by v krátkej budúcnosti mohla prísť druhá vlna rozšírenia vrátane Slovenska.

PRAVDA

2. 9. 1998

K vysielaniu nových veľvyslancov do zahraničia

Zástupcovia Slovenskej demokratickej koalície, ako aj ďalších opozičných strán už viackrát vyzvali novovymenovaných veľvyslancov, aby neodchádzali na svoje posty, ale nechali sa legitimizovať novou vládou.

Ako ste pred chvíľou počuli, dnes ďalší noví veľvyslanci prevzali poverovacie dekréty z rúk zastupujúceho prezidenta Vladimíra Mečiara. V tejto súvislosti sme o stanovisko požiadali experta SDK na zahraničnú politiku J. Figeľa.

J. F.: Vláda a jej jednotliví nominanti do poslednej chvíle potvrdzujú, že si neosvojili pravidlá slušných a štandardných európskych demokracií, v ktorých sa o abecede diplomacie už nediskutuje, ale sa jednoducho dodržiava táto abeceda. Tak ako v marci masovo odvolali veľký počet – 28 slovenských veľvyslancov, to bolo prvé hrubé poškodenie dôveryhodnosti slovenskej diplomacie, tak teraz krok za krokom menujú politických nominantov na veľmi vážne miesta, ktoré svedčia vlastne o straníckych no-

mináciach bez dostatočnej profesionálnej, prípadne jazykovej zdatnosti a prípravy. To, že odchádza ministerka a hneď za ňou pôjde aj štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí, svedčí jednoznačne o rozklade v tomto rezorte. To tu ešte nebolo, to sa snáď ani v jedinej európskej krajine v týchto rokoch na konci 20. storočia neodohráva.

■ **Aký bude postoj Slovenskej demokratickej koalície, alebo aj novej vlády, ktorá bude zložená z terajších opozičných strán, vo vzťahu k týmto novým veľvyslancom?**

Viete, diplomatické posty nie sú trafiky za odmenu, ale znamenajú náročné poslanie, osobitne v období zložitého medzinárodného vývoja. Ak chce Slovensko vážne obnoviť poškodenú alebo oslabenú dôveru v demokratických krajinách, ak chceme dobehnúť prvú skupinu rokujúcich krajín o vstupe do Európskej únie, a by sme sa radi dostať do OECD a do NATO, tak budeme musieť mať na to aj dôveryhodnú a profesionálne a morálne zdatnú diplomatickú reprezentáciu.

Budeme musieť hneď v prvých dňoch, ak Slovenská demokratická koalícia bude mať vážne slovo v budúcej vláde, prehodnotiť tieto nominácie, a tam, kde boli robené naozaj iba politicky, bez dostatočnej profesionálnej a morálnej zdatnosti reprezentantov, ich jednoducho zavolať naspäť. Chcem však povedať, že to bude znamenať zároveň isté finančné nároky. Tieto úniky z potápajúcej sa vládnej lode znamenajú veľké finančné výdavky na vysielanie pracovníkov, ich rodinných príslušníkov a nevyhnutnej výbavy. To všetko sa bude musieť vlastne robiť dvakrát.

RÁDIO TWIST

6. 10. 1998

SR musí *politikou*

SR musí politikou Európu spájať, nie deliť. Nová vláda môže v krátkom čase úspešne obstať na medzinárodnej scéne

■ **Aké kroky by mala SR uskutočniť v čo najkratšom čase v zahraničnopolitickej oblasti?**

J. F.: Jednoducho pozdvihnúť medzinárodné postavenie SR obnovením dôvery v túto krajinu a ľudí. A to môže len zmena charakteru vnútornej politiky a návrat k princípom a hodnotám, ktoré spájajú súčasnú vyspelú Európu. Perspektíva pre našich ľudí sa musí budovať tu a nie v emigrácii. S tým, pravdaže, súvisí nevyhnutnosť domáceho ekonomického a sociálneho rozvoja. Slovensko totiž môže zohrať veľmi dôležitú úlohu aj v rámci regiónu a na kontinente, ak bude svojou politikou spájať prínajmenšom strednú Európu, a nie ju rozdeľovať. Doterajšia politika nás viedla skôr do poloizolácie a veľ-

mi chabej perspektívy. Tento národ však má naozaj na viac. Občania to dokázali vo voľbách, teraz je na politikoch, čo dokážu urobiť oni v reálnej politike.

■ **Kam by mala smerovať iniciatíva vlády čo sa týka integračných snáh SR do Európskej únie a NATO?**

Vláda musí veľmi jasne svojím konaním definovať priority SR. Okrem deklarovania vnútornej politiky, založenej na vláde zákona, dôslednom pluralizme a na rešpektovaní ľudských práv, musí vyslať jednoznačné signály do zahraničia. To znamená, vážne sa zaoberať hodnotením doterajšieho vývoja na Slovensku zo strany Európy a čím skôr naplniť kritériá definované EÚ a NATO, aby sa obnovili naše šance na integráciu. Myslím si, že priestor na to je, čo dokazujú vynikajúce ohlasy západných demokracií na súčasný vývoj v SR. Je v záujme celého regiónu, aby sa Slovensko stalo súčasťou tých istých procesov smerovania do „európskych rodín“.

■ **Nový premiér pocestuje tento týždeň do centra EÚ a NATO, do Bruselu. Aké poslanstvo by mala naša delegácia priniesť na rokovania s predstaviteľmi EÚ?**

Musíme predostrieť túžbu našich ľudí po zmene, ktorá sa naplnila. Musíme deklarovať snahu stať sa súčasťou demokratického sveta a robiť v tomto smere reálnu politiku. Doložíme to programovým vyhlásením vlády, za jeho naplnenie sme prevzali zodpovednosť. Musíme si vypočítať stanoviská Európskej komisie a Rady EÚ, ktoré v tomto období vyhodnocujú vývoj v asociovaných krajinách za minulý rok. Chcem podčiarknuť, že ak slovenská vláda môže mať v krátkom čase úspech, tak to bude v zahraničnej politike. Doma nás totiž čakajú len slzy a pot z problémov, ktoré nám zanechala predošlá vláda.

■ **Prehodnotíte smerovanie SR, ktoré sa orientovalo za posledné štyri roky viac na Východ ako na Západ?**

Prehodnotíme konkrétne kroky vlády za posledné volebné obdobie, ktoré smerovali najmä k Ruskej federácii. Mnohé z týchto krokov boli polooficiálne, niektoré dôverné, dokonca až tajné. Potrebujeme preto zistiť skutočný stav vecí, preveriť niektoré zmluvy uzavreté s Ruskou federáciou. Pre dobro oboch strán je potrebné dať medzištátnym a nadštandardným susedským vzťahom novú dôveru.

PRÁCA
3. 11. 1998

Odpoveď Odpoveď poslucháčovi na otázku o budúcnosti jadrových elektrární v SR

„Ja som počul pána Jána Figeľa asi tak pred týždňom, ako rozprával, teda ako bol vo Viedni, pokiaľ sa nemýlim, mal nejaké rokovania a padla tam aj otázka jadrovej elektrárne v Mochovciach a potiaľne v Bohuniciach VI s tým, že sa pán Figeľ vyjadril o tom, že neexistuje nejaký záväzok Slovenska ohľadom odstavenia jadrovej elektrárne VI. Pokiaľ teda ja viem, ono je priamo uznesenie vlády k tomuto, kde sa ako zaväzuje po spustení Mochoviec od-

staviť najstaršie dva bloky vo VI, z ktorých má ako Európska únia strach. Čiže aj k tomuto niečo by som sa rád dozvedel.“

J. F.: K tomu Rakúsku a k jadrovej problematike: bolo to na bilaterálnom seminári medzi Rakúskym inštitútom pre dunajský priestor a Európskym domom na Slovensku. Ja som nepovedal, že neexistuje záväzok Slovenska, ale, aby to bolo presné, ja to teda chcem ešte raz zopakovať, že neexistuje medzinárodno-právny záväzok Slovenskej republiky. Toto, čo vyhlásila bývalá vláda, to bol politický záväzok, nie medzinárodno-právny. Je to rozdiel napríklad medzi nami a Litvou, kde tento medzinárodno-právny záväzok o uzavretí jadrovej elektrárne černobyľského typu existuje. No a náš postoj dnes je taký, že snažíme sa veľmi vážne presunúť politickú debatu o týchto otázkach pre dobro dôveryhodnosti a aj pre naše vlastné argumenty, lebo nám tiež ide o bezpečnosť Slovenska a našich ľudí. To nemá byť nejaké podceňovanie našich záujmov, skôr naopak, prioritne naše, ale aj regionálne, lebo hranice v tomto smere nič neznamenajú. Tie ekologické hrozby sú regionálne alebo kontinentálne. No a, aby som dlho neopovedal, ten konkrétny postoj je v tom, že Slovensko je členskou krajinou, spolu s ďalšími temer 50, Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu, ktorá má sídlo vo Viedni. Sme signatárom Dohovoru o jadrovej bezpečnosti a podľa tohto dohovoru do apríla budúceho roku sa pripraví štúdia o jadrovej bezpečnosti na Slovensku a z nej budú vyplývať konkrétne kroky alebo odporúčania. Sme ochotní sa podieľať na naplňaní výsledkov takejto štúdie, pretože to je naša politika, toto je náš záväzok, keďže sme súčasťou takejto dohody. Ale opakujem, medzinárodno-právny záväzok na nejaké uzatváranie Slovensko nemá. Ten postoj je spojený s činnosťou agentúry a s jarným hodnotením všetkých krajín, nielen Slovenska, všetkých, aj starších demokracií aj novších.

RÁDIO TWIST
30. 11. 1998

Neúspech tejto koalície by bol aj neúspechom celej krajiny

Od vymenovania novej slovenskej vlády nastal zásadný obrat v našej komunikácii so zahraničnými partnermi. Ďalší postup našej integrácie do európskych štruktúr však bude závisieť od konkrétnej práce. O jej obsahu hovoríme so štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľom.

■ Aké ďalšie kroky teda musíme urobiť, ak má integračný proces úspešne pokračovať?

J. F.: Pozitívne vnímanie sme si vyslúžili najmä zápasom za presadzovanie hodnôt a princípov, na ktorých sa zjednocuje západná civilizácia – princípov právneho štátu, pluralitnej demokracie, dôsledného rešpektu ľudských a menšinových práv. Tieto princípy a hodnoty musíme naplniť v každodennom

nom živote, pre dobro ľudí, ktorí tu žijú, nie pre dobro úradníkov v európskych inštitúciách. Sú to princípy a hodnoty, ktoré hovoria o perspektíve na Slovensku – aby sa tu oplátilo pracovať, aby ľudia boli motivovaní k dodržiavaniu zákonov a nie k ich obchádzaniu, aby štát slúžil a nie vládol, aby chránil rovnako všetkých a nerozdeľoval občanov na dobrých a zlých, aby sa tu človek vedel dovolať pravdy a svojich práv. Musíme teda podniknúť kroky najmä pre dobro samotného Slovenska.

■ **Tvrdíte, že kroky, ktoré budú užitočné pre nás, nám budú otvárať dvere do Európy. Existujú však aj vnútropolitické otázky, ktoré sú ešte stále predmetom nedôvery voči nám zo strany EÚ a NATO?**

Medzi konkrétne kritériá, ktoré musíme naplniť, patrí aj stabilita vnútorného vývoja, jednota vládnej moci. Slovensko má takú širokú vládnu koalíciu, akú ešte nemalo, čo je faktor pozitívny aj rizikový. Udržiavanie širokej koalície na jednej strane znamená náročnejšiu politiku a zložitejšie vnútorné mechanizmy. Na druhej strane by bez tejto šírky záberu Slovensko nebolo schopné takej zásadnej pozitívnej zmeny, ktorá je veľkou výzvou od voličov. Iba v tejto šírke dokážeme zásadne meniť chod vecí verejných, napravná ekonomickú a sociálnu legislatívu, ale aj ovplyvňovať vnímanie našej krajiny. Ide predsa o dôkaz, že Slovensko je schopné konsenzuálnej práce, dohôd v širokom rámci. Fungovanie širokej koalície nebude ľahké, ale krajina to potrebuje. Každý neúspech tejto koalície by bol neúspechom celej krajiny.

■ **Možno teda povedať, že otázky vzťahov v rámci koalície či v samotnej SDK, treba riešiť spôsobom, ktorý bude rešpektovať naše zahraničnopolitické smerovanie?**

Zaradenie Slovenska do spoločenstva stabilných, bezpečných a prosperujúcich štátov považujem za prioritu, za úprimný štátnopolitický záujem väčšiny ľudí v našej krajine a tomu musí byť podriadené všetko ostatné. Ak by to malo byť naopak, slúžili by sme osobám, skupinám, stranám, ale nie občanom. A chcel by som opäť zdôrazniť, že samotné získanie členstva v EÚ, NATO, OECD, nie je cieľ sám osebe – ide o prostriedok, aby sa ľuďom na Slovensku slobodnejšie, bezpečnejšie a lepšie žilo.

■ **Do akej miery bude tempo nášho integračného procesu ovplyvňovať situácia samotných členských krajín EÚ? Z čoho vyplývajú rozdielne názory v tejto otázke?**

Rozdielne prístupy vychádzajú z toho, nakoľko je vývoj v samotnej EÚ záťažou pre domácu politiku členských krajín. Napríklad hraničné štáty Schengenskej dohody zatažujú otázky ilegálnej migrácie, čierneho pracovného trhu. Krajiny, ktoré poberajú pomoc zo spoločných fondov, sa zasa obávajú, že sa táto pomoc zníži, keď prídu ďalší „chudobní príbuzní“. Rozšírenie EÚ, ktorá má asi 380 mil. obyvateľov, totiž prinesie do únie ďalších vyše 100 mil. obyvateľov, do celkového objemu hrubého domáceho produktu však pribudne necelých 10 percent. Naozaj prichádzame ako chudobní príbuzní po štyridsiatich rokoch odlišného vývoja a musíme sa na tento krok pripraviť tým, že budeme budovať funkčné inštitúcie, kompatibilnú legislatívu a konkurencieschopné hospodárstvo. To je naša domáca úloha na najbližších šesť až osem rokov. Samotná vnútorná agenda EÚ si vyžaduje reformu, pretože nárast počtu členov z 15 na vyše 20 je veľmi dramatický a Únia má pritom mechanizmy vychádzajúce z počtu zakladajúcich šiestich krajín. Istá opatrnosť teda vyplýva aj z vnútorných problémov integračných zoskupení. Ich vnútorná záťaž narástla o Slovensko tým, že zmeškalo prvú fázu rozširovania EÚ a NATO, bude musieť oveľa náročnejšie dokazovať svoju príslušnosť k nim. Cena za štyri roky predchádzajúceho vývoja bude pre nás vysoká. Kľúč k úspechu je ale aj tak predovšetkým u nás doma.

■ **Môžeme byť pre Európu aj prínosom?**

Slovensko na medzinárodnom poli môže zohrávať úlohu menšej krajiny, ktorá nielenže prináša pozitívne riešenia spoločných problémov na fórach, ako je OBSE, Rada Európy či OSN, v rozumnom čase to môže platiť aj o ostatných spoločenstvách, ako je OECD, NATO či EÚ. Slovensko má potenciál

spájať alebo rozdeľovať stredoeurópsky región. Ak nebude klinom, ale svorníkom – a o to sa snažíme zlepšením susedských vzťahov – tak bude prínosom nielen pre región, ale pre celý kontinent.

■ **Prinesie nám integračný proces už v najbližšom období výhody?**

Každé pozitívne hodnotenie zvonku pomôže napríklad zvýšiť investičný tok na naše územie, zdvihnúť rating našich finančných a hospodárskych organizácií. To všetko sú konkrétne príspevky v podobe lacnejších úverov a možností rozvoja pre náš každodenný život. Nuž a celkom konkrétne – v krátkom čase by sme chceli podpísať finančné memorandum s EÚ, vďaka ktorému by Slovensko mohlo dostať pomoc, vrátane tej premeškanej za rok 1996, spolu vo výške viac než 120 miliónov ECU.

NOVÝ ČAS

2. 12. 1998

Rozhovor s J. Figelom, s J. Figelom štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí SR pre integráciu do Európskej únie

Európsky parlament dnes odporučil Slovensko na začatie intenzívnych rozhovorov o vstupe do Európskej únie po budúcoročnom júnovom summite Únie v nemeckom Kolíne. Európsky parlament zároveň požiadal Európsku radu a Európsku komisiu o pružný prístup k Slovensku. Na rozhodnutie Európskeho parlamentu reagoval dnes v rozhovore s našou bratislavskou korešpondentkou Zuzanou Martinákovou štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí zodpovedný za integráciu do EÚ Ján Figel.

J. F.: Dnešná rezolúcia je pre nás veľmi pozitívna, pretože žiada o pružný flexibilný prístup ku Slovensku, s vytvorením dodatku o vývoji v našej krajine na budúci rok v jari, s výhľadom, že by mohlo byť Slovensko prehodnotené a preradené do skupiny negociujúcich krajín. My viac sme ani nemohli chcieť. Ak by toto mala byť realita naplnená rozhodnutím viedenského summitu, tak je to veľký, dôležitý signál pre Slovensko, jeho občanov, parlament a vládu, že je na správnej ceste.

■ **Európsky parlament je viac politickým orgánom Európskej únie, kým Európska komisia výkonným orgánom. Komisár Európskej únie Hans van den Broek sa vyjadril, že to nebude také jednoduché a že komisia nemôže tak rýchlo meniť svoju správu ako si to predstavuje parlament.**

Súhlasím s komisárom v tom, že komisia nemôže meniť správu, ale my žiadame skôr dodatok, ktorý vyhodnotí skutočný stav na Slovensku, lebo doterajšia správa zo začiatku novembra odrážala činnosť

minulej vlády a výsledky, ktoré sa v politickej oblasti dajú veľmi rýchlo prekonať. My nechceme vopred známku zo skúšky, my chceme byť pripustení ku skúške, a to je veľmi racionálne a relevantné stanovisko.

■ **Myslíte si, že by mohli nastať problémy pri hodnotení Slovenska už nie v politickej, ale napríklad v ekonomickej oblasti?**

My ekonomické trendy potrebujeme zmeniť a otvoriť Slovensko lepšiemu rozvoju. A to sa dá práve pri novom hodnotení, nielen politickom, ale aj ekonomickom v tom, že vláda bude konať kroky, ktoré sú dôležité, transparentné a perspektívne. Takže ak chce aj komisia nejako pomôcť Slovensku v tomto štádiu, tak skôr veľmi vážnym hodnotením toho, čo robí vláda a parlament, než nejakým odkladaním hodnotenia o celý jeden rok.

■ **Slovensko žiada v podstate taký individuálny a špecifický prístup zo strany Európskej únie. Nemôže to vyvolať nevôľu iných kandidátskych krajín? Stretli ste sa už aj s takýmto názorom?**

Nežiadame dlhodobo takýto prístup, my ho žiadame len na toto krátke obdobie, ktoré môže vyvrcholiť v jari budúceho roku, pretože za tento čas zrealizujeme podstatné politické zmeny a naplníme kritériá, ktoré predtým Slovensko nespĺňalo. Potom budeme negociovať podmienky a pravidlá ako každý iný. Nie pre nejaké len vlastné záujmy, ale pre spoločný záujem regiónu a budúcej veľkej Európskej únie.

ROZHLASOVÁ STANICA BBC

3. 12. 1998

Rozhovor s Jánom Figel'om o rokovaniach v Dánsku a Španielsku

Návšteva štátneho tajomníka J. Figel'a v Madride a Kodani bola súčasťou veľkej diplomatickej ofenzívy, ktorú nastúpilo nové ministerstvo zahraničných vecí. Ide o to, aby posolstvo vyslané našou diplomaciou do centra európskej politiky – Bruselu hneď po nastúpení do úradu malo svoje pokračovanie aj na úrovni jednotlivých členských štátov Únie.

J. F.: Španielsko a Dánsko prejavujú svoj osobitný prístup k otázkam európskej integrácie. Vlastne to je charakteristické pre celú Úniu, že každý má relatívne na jednej strane zhodný a na druhej strane špecifický postoj k otázkam vnútornej reformy a k ďalšiemu financovaniu chodu Únie, k poľnohospodárskej politike, ale aj k otázkam rozširovania. To podstatné, čo potrebujeme od týchto krajín, je, aby ich postoj k asociovaným krajinám bol založený na individuálnom prístupe, aby bol čo najotvorenejší a objektívny, aby bol časovo aktuálny, to znamená veľmi pružný vo vzťahu k Slovensku.

■ **Španielsko patrí v rámci Únie k tzv. kohéznym krajinám, teda k tým, ktoré poberajú podporu z centrálneho európskeho rozpočtu. Práve zo strany týchto krajín možno počuť obavy z nastávajúceho rozšírenia Únie. V tejto súvislosti nás zaujímalo, s akým postojom sa stretol štátny tajomník v Madride a Kodani.**

Španielsko má záujem na podpore ďalšieho rastu obchodnej výmeny a investícií na Slovensku. Otvoria tu oficiálne svoje veľvyslanectvo vo februári, ktoré tu je na rozdiel od toho, že oni otvorili v Slovinsku a Estónsku, v krajinách, ktoré už sú pozvané k negociáciám. To znamená, že Slovensko bolo aj vtedy vnímané ako favorit, ako krajina, ktorá by mala byť dôležitou pre trebárs Španielsko.

A podobne Dánsko, ktoré je zase menšie v tom veľkom zoskupení pätnástky, ale nám veľmi blízke aj touto svojou dimenziou, podporuje začlenenie Slovenska práve aj kvôli týmto špecifickým črtám.

■ **A do akej miery zaznelo na rokovaníach štátneho tajomníka echo z Bruselu ohľadom napnutého rozpočtu Únie, o ktorom teraz prebieha živá diskusia najmä v súvislosti s jej vnútornou reformou spojenou aj s rozšírením Únie?**

Vnútorná reforma v Únii je nevyhnutná. My to tiež vnímame zvonku, môžeme tomu aspoň držať palce, aby sa darili tieto reformy čo najskôr aj v rámci Agendy 2000, ale aj v rámci zmeny vnútorných mechanizmov, keďže z tej Únie pôvodne šiestich potrebujú cez 15-tich narásť na Úniu, ktorá bude schopná mať cez 20 členov.

Toto je úloha, ktorú musí vyriešiť pätnástka. Naša úloha je pripraviť sa tak, aby za niekoľko rokov v dohľadnej budúcnosti, ktorej sa dožijeme v rokoch 2004, 2006, sme boli pripravení na plné začlenenie tak, aby to nebol šok ani pre Úniu, ani pre nás.

RÁDIO TWIST

4. 12. 1998

Kľúč k európskym dverám je v Bratislave

J. Figel, ktorého len nedávno vymenovali za štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR, sa tesne predtým vrátil z významnej zahraničnej cesty do Kanady, Veľkej Británie a Nemecka. Pri tejto príležitosti sme ho požiadali o rozhovor.

■ **Aký bol dôvod vašej cesty do Ottawy?**

J. F.: V Ottawe sa uskutočnila Medzinárodná parlamentná konferencia o kanadsko-európskych ekonomických vzťahoch za účasti členov Parlamentného zhromaždenia Rady Európy, poslancov parlamentu Kanady a Mexika. Spoluorganizátorom konferencie bol nielen kanadský parlament, ale aj Podvýbor Parlamentného zhromaždenia Rady Európy pre medzinárodné ekonomické vzťahy, ktorého som predsedom. Konferenciu sme pripravovali už od januára tohto roku a bola istým vyvrcholením spoločnej aktivity kanadských a európskych poslancov v Štrasburgu. Kanada je totiž pozorovateľom v Rade Európy spolu so Spojenými štátmi americkými, Japonskom, Izraelom, Svätou Stolicou, Mexikom.

■ **Čo sa podarilo dohodnúť, aký bol výsledok tohto rokovania?**

Cieľom konferencie bolo prehodnotiť stav v budovaní spoločného priestoru na severoamerickom kontinente, ktorý je vyplnený dohodou o voľnom obchode známou pod skratkou NAFTA a európskou integráciou, ktorá v západnej časti kontinentu vytvorila Európsku úniu, pričom stred a východ sa snažia pričleniť k tomuto spoločenstvu národov. Obidva tieto hospodárske celky sú najväčšími ekonomickými partnermi a dôležitými subjektmi aj vo svetovom obchode, ale aj v medzinárodných vzťahoch celkovo či už ide o otázky politické alebo bezpečnostné. Preto ich spolupráca je veľmi dôležitá a osobitne, ak si uvedomíme, že tieto dva kontinenty vytvárajú vlastne západnú hemisféru, istý základ pre atlantické spoločenstvo, ktoré spájajú nielen rovnaké alebo príbuzné záujmy a kultúry, ale aj spoločné princípy a hodnoty, na ktorých stavajú svoj spoločenský život. A toto je podľa mňa dôležité aj pre nás v Európe a osobitne aj pre menšie štáty, ako je Slovensko. Tu sa javí celkom jasne, že sme súčasťou väčšieho spoločenstva a že ak ho dokážeme takto vnímať a prinášať tam v pozitívnom duchu svoje postoje, ktoré často sú riešením spoločných problémov, môžeme byť príspevkom pre takúto veľkú spoločenstvo národov a kultúr. To, že som mohol spolupredsedať takejto vážnej udalosti, je potvrdením toho, že Slovensko by mohlo takúto pozitívnu medzinárodnú úlohu zohrávať v mnohých iných oblastiach a pri mnohých iných príležitostiach.

■ Okrem spomínanej konferencie ste mali možnosť na území Kanady stretnúť sa aj s významnými osobnosťami tamjšej politickej scény. O čom ste s nimi rokovali?

V parlamente sme mali možnosť aspoň na chvíľu sa stretnúť s kanadskou vládou a komunikovať s jej členmi. Na záver konferencie som strávil pol dňa na bilaterálnych rokovaníach. Na Ministerstve zahraničných vecí Kanady ma prijal riaditeľ pre strednú a východnú Európu Peter McKellar, riaditeľ pre Európsku úniu David Plunkett a riaditeľ pre severoatlantickú bezpečnostnú spoluprácu Gregg Calkin. Slovensko-kanadské vzťahy sú veľmi limitované, pretože počas štyroch rokov trpeli politickým vývojom na Slovensku. Štyri roky tu nebola významnejšia ministerská alebo vyššia návšteva, na Slovensku nie je väčšia kanadská investícia, obchodné vzťahy sú len minimálne, a pritom v Kanade žije šesťdesiat tisícová slovenská komunita. Ak občan Slovenskej republiky potrebuje vízum, musí vycestovať do tretej krajiny, konkrétne do Viedne v Rakúsku. To všetko som predostrel ako námet na istú zmenu, samozrejme, vychádzajúcu zo zmeny vývoja na Slovensku. Slovensko potrebuje novú dôveru a tú môže získať, ak dokáže uplatniť podobné princípy a hodnoty, ktoré vo svojej politike uprednostňuje aj Kanada a spoločenstvá, v ktorých by sme chceli byť spolu. A to sú NATO a Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Kanada je ochotná veľmi vážne nás podporovať v snahe o získanie členstva v nich tak, ako to bola schopná robiť až do poslednej chvíle – samozrejme podmienene – za doberajšej vlády. Fakt, že sa to nepodarilo, je vina Slovenska a nie nejakého medzinárodného sprisahania, ako to často deklarovala minulé vlády.

■ Ako vidia vaši partneri v tomto svetle vývoj na Slovensku po parlamentných voľbách?

Veľmi oceňujú vysokú účasť voličov vo voľbách. Považujú to za znak záujmu verejnosti o spoločenský a politický život. Rozhodnutie takého veľkého počtu občanov o zásadnej zmene je veľmi vítané a dáva Slovensku nové šance. Tlmočil som naše odhodlanie urobiť pre to všetko, čo sa z našej strany dá. Záleží nám na hodnotách v spoločenskom živote preto, aby nie v emigrácii, ale na Slovensku ľudia mali väčšiu perspektívu. Takého partnera Kanada v strednej Európe víta a podporuje. Som si istý, že očakávaná podpora našich aspirácií príde aj z kanadskej strany.

Hovorili sme aj o tom, že by bolo na Slovensku treba zvýšiť úroveň bilaterálnych vzťahov a otvoriť v Bratislave prinajmenšom plnohodnotný konzulát. Rozhovory sa týkali aj investícií, ktoré by pomohli

lepšie zakotviť Kanadu v strednej Európe a v budúcej EÚ, pretože Slovensko je určite súčasťou budúcej EÚ a Kanada sa snaží o vybudovanie osobitného vzťahu s EÚ. Dostali sme aj prísľub väčšej aktivity v oblasti obchodu a investícií. Predpokladá sa realizácia väčšej investície v hlavnom meste v Bratislave, konkrétne pôjde o výstavbu komplexu budov pre podnikateľské a obchodné účely.

Nie je vylúčené, že v krátkom čase – možno do pol roka – by bolo Slovensko poctené vysokou vládnu návštevou z Kanady. V januári sa plánuje návšteva premiéra Jeana Chrétiena do Kyjeva a do Varšavy. Vyjadril som želanie, aby pri takej náročnej ceste bolo k tejto skupine krajín priradené aj Slovensko, pretože je súčasťou regiónu a je susedom obidvoch krajín a určite by to pomohlo pozdvihnúť úroveň slovensko-kanadských vzťahov.

Kanada nie je plne americkou krajinou v zmysle charakteru spoločnosti. Bol som milo prekvapený, keď som videl úplne iný svet než je v USA a politickú scénu, ktorá je oveľa viac proeurópsky orientovaná. Je to dané aj históriou, ale určite aj snahou Kanady nebyť v tieni svojho veľkého, silného suseda.

■ **Viem, že cestou domov ste vykonali krátke návštevy v Londýne a Berlíne. Aký bol cieľ týchto návštev?**

Zastávka v Londýne, ktorá je dôležitá pre dopravnú trasu, je v tejto chvíli dôležitá aj pre slovensko-britské vzťahy, ktoré sa dostali pod tlak udalostí spojených so zrušením bezvízového vzťahu z obidvoch strán. Je to veľmi nepríjemné, pretože táto téma zatienuje všetky ostatné v našich bilaterálnych vzťahoch a bolo by zlé, keby to tak bolo na dlhšie obdobie. Tlmočil som názor SDK a myslím si, že aj väčšina demokratických síl i väčšina obyvateľstva, že vízová povinnosť slovenských občanov vo vzťahu k Veľkej Británii poškodzuje najmä tých, ktorí nechceli a nechcú zneužívať legislatívu Veľkej Británie vo veci azylu. Nepríjemne sa týka najmä mladšej generácie a študentov, ktorí vo veľkom počte cestovali do Británie za poznaním, pre vlastný rast a pozdvihnutie Slovenska. Ich cestovanie sa dost obmedzí. Ak by toto obmedzenie malo trvať dlho, poškodí mladšiu generáciu v jej možnostiach. Apeloval som na čo najskoršie prehodnotenie vízovej povinnosti a prinajmenšom do toho času zmiernenie režimu, ktorý je veľmi prísny. Udelenie víza je totiž veľmi drahé, drahšie než v prípade kanadského alebo amerického víza. Neexistujú nijaké výnimky napríklad pre študentov alebo pre mladých ľudí, pre deti cestujúce s rodičmi. To bude predmetom našich ďalších rozhovorov, aby sme potom mohli rozvíjať to ostatné, čo je oveľa dôležitejšie.

Britská strana oponuje tým, že potrebuje zmeniť legislatívu. Navštívil som parlament, kde som sa stretol s Johnom Cummingsom, mojím spolupredsedom slovensko-britskej parlamentnej skupiny. Povedal, že tento legislatívny akt sa budú snažiť dostať do legislatívneho plánu. V novembri britská kráľovná Alžbeta II. prednesie v parlamente svoju reč, ktorou otvára legislatívny rok a zároveň parlamentu predkladá úlohy, ktoré má realizovať. Ak sa tam podarí dostať zmenu azylovej legislatívy, je to dobré a určite sa to v tom roku urobí, pretože je to dôležité z hľadiska britských záujmov.

■ **Je na tom Slovensko z hľadiska nárastu počtu žiadostí o azyl tak zle?**

Slovenský problém bol najmä v dynamike nárastu azylových žiadateľov v priebehu leta tohto roku. Absolútne sú pred nami aj iné krajiny, napríklad Poľsko, ale počet žiadateľov od nich stagnuje. Je síce relatívne vysoký, je väčší ako našich asi 700 – u nich je to viac ako 800 ľudí, ku ktorým treba prirátavať rodinných príslušníkov, ale vzhľadom na pomer počtu obyvateľstva Poľskej republiky a Slovenska a stagnujúci trend, Británia zatiaľ nesiachla k podobným opatreniam voči iným krajinám. Netreba vidieť Slovensko ako obeť, aj keď je to nepríjemné. Odpoveďou z našej strany musí byť predovšetkým zmena atmosféry na Slovensku. Tu nemôže byť vláda, ktorá rozdeľuje ľudí podľa etnika. Jediné kritérium

z hľadiska štátu, ktoré možno uplatňovať, je dodržiavanie zákonov tejto republiky. Ak sa takáto atmosféra podarí vytvoriť a pridá sa k tomu nová perspektíva ekonomického a sociálneho rozvoja, ktorá sa dá spojiť aj s možnosťou začlenenia Slovenska do EÚ, skoro nastane dôvod na prehodnotenie tejto vízovej povinnosti. Budeme na tom pracovať čo najintenzívnejšie už v tomto období. Niektoré kroky musia nastať na britskej strane, niektoré na našej. K tomu treba prirátat aj zastavenie prírastku žiadateľov zo Slovenska. Od 8. októbra 1998, kedy bola prijatá vízová povinnosť, nepribudol v Británii ani jeden žiadateľ zo Slovenska, čo je dobrý signál. Tieto otázky som preberal na ministerstve zahraničných vecí s predstaviteľom, ktorý je pre Slovensko číslom tri, a to je generálny riaditeľ ministerstva pán Jones Parry a so šéfom pre strednú Európu Howardom Pierceom. Čo najskôr navštívia Slovensko vysokí predstavitelia ministerstva vnútra a ministerstva zahraničných vecí a predpokladám, že budeme môcť riešiť nielen túto záležitosť, ale aj ďalšie otázky, ktoré sú pre slovensko-britské vzťahy dôležité.

■ Aké podujatie vás priviedlo do Berlína?

Bolo to fórum Európskej ľudovej strany o rozšírení Únie. Zaoberalo sa súčasným stavom v procese rozširovania EÚ, ktorý dobre poznáme. Slovensko je zatiaľ v skupine čakateľov a päť krajín z nášho regiónu je pozvaných. Popri kolegoch, predstaviteľoch Maďarska, Litvy, Poľska, mal som možnosť spolu s predstaviteľmi Bulharska a Rumunska vystúpiť v diskusii s partnermi z krajín Únie a Európskeho parlamentu. Moje vystúpenie sa týkalo situácie na Slovensku a našich záujmov. Povedal som veľmi jasne, že Kodanské kritériá chceme naplniť nie preto, že to žiada niekto z Bruselu, ale preto, že ich považujeme za vlastné a dôležité na budovanie perspektívy na Slovensku. Každý pomocný, podporujúci signál a solidarita prichádzajúca zvonku je v tomto smere vítaná aj keď ju žiadnym spôsobom nepodmienujeme. Pozvanie Slovenska do prvej skupiny krajín v rámci rozširovania EÚ, prípadne opätovné prehodnotenie vstupu Slovenska do NATO by však pomohli stabilizovať vnútorný vývoj na Slovensku, pomohli by zlepšiť susedské vzťahy našej republiky, pretože by boli veľmi vážnym motívom na úzku spoluprácu krajín, ktoré sú v tom istom procese. Žiaľ, Slovensko nie je v tej istej skupine a určite by mu teraz pomohlo otvoriť možnosti v rozvoji ekonomiky, investíciách a podvihnúť rating našich finančných a hospodárskych inštitúcií.

Z týchto troch úsečiek jednej vážnej cesty som mal vynikajúci pocit hrdého Európana a Slováka, ktorý nemusí veľa vysvetľovať, pretože Slovensko patrí do normálneho vyspelého spoločenstva. Ten pocit súvisel s tým, že sme tam očakávaní, že je o nás záujem a že závisí naozaj od nás, nakoľko dokážeme tento vynikajúci záujem využiť v náš prospech. Myslím si, že dnes sa veci vyvíjajú tým smerom, aby Slovensko svoje šance nestratilo. Kľúč k európskym dverám je v Bratislave.

FAKTY

11. 12. 1998

■ **Viedenský summit rozhodol, že ďalšie hodnotenie kandidátskych krajín bude až o rok v Helsinkách. Vidíte nejakú možnosť zmeniť tento záver v priebehu nemeckého predsedníctva?**

J. F.: Je zrejmé, že Nemecko nechcelo mať voči sebe a priori nejaký záväzok, čo sa mu i podarilo dosiahnuť. Šance však existujú aj v tom, že by sme mohli s odstupom niekoľkých mesiacov zhodnotiť politické zmeny, ktoré stále ešte nie sú zakončené v zmysle naplnenia politických kritérií. Tieto závery by sme odovzdali Európskej komisii (EK) na jar budúceho roku. Ako s nimi EK naloží, je jej slobodná vôľa.

■ **Bol by možný prechod do rokujúcej skupiny kandidátov aj bez dodatočného hodnotenia EK?**

Teoreticky áno, prakticky skôr nie. Teoreticky – to znamená, že pätnásťka je slobodná vo svojom politickom rozhodovaní, nemusí čakať na názor alebo správy EK. Už v minulosti sa niečo podobné stalo. V skutočnosti však kvôli objektívnosti prístupu ku každej krajine je dôležité, aby nejaký zásadnejší posun bol doložený faktmi. Práve tie vyhodnocuje EK.

■ **Myslíte si, že diskusia okolo reformy financovania rozpočtu EÚ, tzv. Agenda 2000, výrazne ovplyvnila aj prístup k skupine kandidátov?**

Dost. Je to očividne ťažká a komplikovaná diskusia. Agenda 2000 si bude vyžadovať obrovskú politickú vôľu a neskutočne rozsiahly konsenzus alebo kompromis medzi pätnástkou členských krajín EÚ. Musí sa vyriešiť a až potom bude možné veľmi razantne vstúpiť aj do procesu rozširovania, opačne nie. Napokon, i tak naše približovanie nemôže byť otázkou roka-dvoch, ale rozsiahleho procesu.

■ **Podľa záverov viedenskej schôdzky by sa multilaterálny skrining (zrovnávanie legislatívy s normami EÚ) mal od Nového roku zmeniť na bilaterálny, medzi kandidátsku krajinu a EK.**

Negociácie však neprebiehajú. Tam sa vytvorí „gap“, medzera, rozdiel medzi krajinami, ktoré už rokujú, a tými, ktoré na rozhovory o vstupe stále čakajú. Skrining je však vynikajúci, lebo vytvára základ pre ekonomiku a pre štruktúru administratívy v štáte. Pracovná skupina na vysokej úrovni medzi SR a EK dala už niekoľko odporúčaní, z ktorých vzišlo 18 vládnych uznesení, čo je veľmi pozitívny signál aj pre EK, že taká neformálna štruktúra dokáže, v tom dobrom zmysle slova, hýbať slovenskou vládou.

PRAVDA

14. 12. 1998

Prvá návšteva predsedu vlády M. Dzurindu s jeho integračným tímom, ktorého jadro tvorili podpredseda vlády P. Hamžík, minister E. Kukan a štátny tajomník J. Figel', smerovala v novembri 1998 do Bruselu, ktorý je sídlom EÚ a NATO. Prvé návštevy po nástupe do úradu sú vyjadrením politickej priority. Na snímke je slovenská delegácia s predsedom Európskeho parlamentu J. M. Gil-Roblesom

25. a 26. septembra 1998 sa na Slovensku uskutočnili parlamentné voľby. Štyri strany – SDK, SDE, SMK a SOP získali ústavnú väčšinu mandátov.

JÁN FIGEĽ O ŠANCI SR NA PRERADENIE DO PRVEJ SKUPINY ROZŠIROVANIA EÚ

Summit EÚ, ktorý bude 11. a 12. decembra vo Viedni, by sa mal zaoberať aj hodnotiacimi správami o jednotlivých krajinách, ktoré sa uchádzajú o členstvo v Únii.

Expert SDK pre zahraničnú politiku J. Figeľ pre Rádiožurnál v tejto súvislosti povedal, že EÚ na summite v Luxemburgu sľúbila, že po čase prehodnotí stav rozširovania. Tým sa pre SR otvára šanca postúpiť v tomto procese, pričom ideálne by bolo dostať sa znovu medzi prvé krajiny, ktoré už rokujú o podmienkach členstva. Dodal, že SR tým, že na chvíľu zaostala, musí teraz prejsť oveľa viac schopnosti dobehnúť túto prvú skupinu.

Od Slovenska sa teraz žiada súdržná vládna koalícia, ktorá bude schopná skoro prevziať zodpovednosť za vývoj v krajine, ako aj riešenie ekonomických problémov. Hodnotenie SR bude zrejme odrážať aj to, že jej od marca klesajú ratingy, zhoršuje sa finančná situácia a do ťažkostí sa dostávajú niektoré rezorty. Vnútny vývoj v EÚ tiež hovorí o tom, že nie je naklonená prílišnému rozširovaniu prvej skupiny, pretože každá nová krajina prináša do Únie aj svoje vnútorné problémy, čo ju stojí dosť síl. SR musí čeliť aj týmto subjektívnym ťažkostiam a presvedčať národné parlamenty a verejnosť členských krajín EÚ, že je hodná byť členom procesu rozširovania v prvej skupine.

RÁDIO SLOVENSKO 1
7. 10. 1998

E. KUKAN: PRIORITOU NOVEJ VLÁDY MUSÍ BYŤ INTEGRÁCIA

Hlavnou prioritou novej koalície vlády v zahraničnej politike bude integrácia Slovenska do Európskej únie (EÚ) a Severoatlantickej aliancie (NATO). Ako uviedol včera na tlačovej besede Slovenskej demokratickej koalície (SDK) jej podpredseda Eduard Kukan, parlamentné voľby boli jedným z prvých pozitívnych signálov pre zahraničie, po ktorých musia nasledovať ďalšie. Vyhlásenia rakúskych politikov o odhodlaní pomôcť SR v tomto úsilí nepovažuje E. Kukan za diplomatickú zdvorilosť, ale za skutočnú politickú vôľu krajiny, predsedajúcej v súčasnosti EÚ. Nezostavenie vlády a sú-

časný neurčitý stav politických rokovaní je podľa experta SDK Jána Figeľa dôvodom, prečo je EÚ pri posudzovaní vývoja v SR opatrná. Za maximálny cieľ považuje J. Figeľ preradenie SR do prvej skupiny rokujúcich krajín ešte počas rakúskeho predsedníctva EÚ. Pripustil, že tento krok nemusí byť úspešný, ale môže vytvoriť predpoklady na preradenie SR do tejto skupiny počas nasledujúceho polroka pod predsedníctvom Nemecka. „Skoré preradenie by malo podstatný vplyv na stabilizáciu vnútornej politiky, ako aj na ekonomiku a medzinárodné postavenie SR,“ konštatoval J. Figeľ.

NÁRODNÁ OBRODA
14. 10. 1998

O SVOJICH ROKOVANIACH V KANADE

V Ottawe sa 20. októbra skončila konferencia Rady Európy a Kanady o ekonomických vzťahoch. Predseda jej poslanec NR SR J. Figeľ, ktorý sa počas svojho pobytu v Kanade stretol aj s viacerými kanadskými vládnymi predstaviteľmi.

Pre Rádiožurnál J. Figeľ v tejto súvislosti povedal, že informačne veľmi zaujímavé boli stretnutia s ministrami dopravy a priemyslu. Stretol sa aj predsedom zahraničného výboru dolnej komory parlamentu. Za otvorené a veľmi ústretové označil prijatia riaditeľmi sekcií pre strednú Európu, EÚ a pre bezpečnostnú politiku na ministerstve zahraničných vecí. Dodal, že Kanada aj v minulých rokoch podporovala slovenské ambície v zahraničnej politike, za podmienky splnenia určených kritérií.

Na stretnutiach s kanadskými predstaviteľmi J. Figeľ tlmočil vážny záujem slovenskej strany o budovanie väzieb medzi SR a Kanadou. Bolo by dobré, keby na Slovensko mohla prísť aj vyššia politická návšteva. Pomohlo by, keby v Bratislave mohol fungovať plnohodnotný konzulát, nehovoriac o veľvyslanectve.

J. Figeľ uviedol, že SR má vážny záujem o spoluprácu v rámci kanadskej rozvojovej pomoci, čo odstupujúca vláda nebola zatiaľ schopná využiť. Vyjadril presvedčenie, že slovensko-kanadské vzťahy skutočný rozvoj ešte len čaká.

RÁDIO SLOVENSKO 1
22. 10. 1998

O NÁVŠTEVE VEĽKEJ BRITÁNIE

O vízovej povinnosti diskutoval v Londýne s predstaviteľmi MZV poslanec za SDK J. Figeľ. Povedal, že od 8. októbra sa nevyskytol ani jeden nový žiadateľ o azyl

zo Slovenska. Či sa prudký nárast azylovej migrácie od nás nebude opakovať, závisí podľa neho od viacerých faktorov. Bude závisieť od zmeny azylovej legislatívy v Británii, pretože je veľmi ústretová, ale bude tiež závisieť od spoločenskej atmosféry na Slovensku, ktorá by nemala vytvárať podnety a podmienky na neželateľné správanie sa niektorých skupín, vyhlásil Figeľ. Na otázku, aké by mali byť kroky novej vlády, aby britská vláda začala uvažovať o zrušení vízovej povinnosti, Figeľ povedal, že nová vláda by sa mala usilovať o veľmi intenzívny dialóg a spoluprácu s britskou stranou tak, aby vízová povinnosť nezatieňovala naše ostatné spoločné záujmy. Podľa neho tie sú ešte vážnejšie. Vláda by ďalej mala otvoriť perspektívu pre ľudí tu doma, na Slovensku, nevytvárať podnety na etnickú neznášanlivosť a vťahovať všetky sociálne skupiny do spoločenského rozvoja. Slovensko je asociovanou krajinou EÚ a ako také by malo ukázať svoju schopnosť byť bezproblémovým vyspelým partnerom krajinám EÚ, domnieva sa J. Figeľ. Na otázku recipročného zavedenia víz pre občanov Veľkej Británie J. Figeľ poznamenal, že to je vecou novej vlády. Ako informoval, britská strana prijala toto rozhodnutie s rešpektom ale s istým sklamaním, pretože na Slovensku nebol žiaden politický azylant z britskej strany. J. Figeľ na záver informoval o pripravovaných návštevách britských predstaviteľov na Slovensku.

RÁDIO TWIST
23. 10. 1998

30. októbra 1998, v deň ustanovujúcej schôdze NR SR, kabinet V. Mečiara podal demisiu. Predseda NR SR J. Migaš vymenoval 20-člennú vládu premiéra M. Dzurindu.

VLÁDA UŽ PRACUJE

Druhým mužom slovenskej diplomacie sa stal Ján Figeľ. Figeľ patrí medzi najmladších slovenských politikov a v posledných rokoch sa vypracoval na experta pre Európsku úniu – medzi jej úradníkmi má veľa vplyvných priateľov. Dostal tiež špeciálnu úlohu a má sa stať hlavným slovenským vyjednávačom v Bruseli. Prvá úloha čaká Figeľa už tento štvrtok a piatok, keď premiér Dzurinda vyrazí do Bruselu na svoju prvú zahraničnú cestu. Dzurindu má prijať predseda Európskej komisie Jacques Santer a šéf NATO Javier Solana.

MLADÁ FRONTA DNES
2. 11. 1998

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MZV SR JÁN FIGEĽ SA V BRUSELI STRETOL S MINISTROM ZAHRAŇIČNÝCH VECÍ MR. JÁNOSOM MARTONYIM

Včera sa uskutočnila inaugurácia Európskeho súdneho dvora pre ľudské práva, na ktorom sa zúčastnila aj delegácia SR.

Jeden z jej členov, štátny tajomník MZV SR J. Figeľ sa stretol s ministrom zahraničných vecí Maďarska Jánosom Martonyim. Stretnutie sa uskutočnilo na žiadosť Jánosa Martonyiho. Počas rozhovoru si obaja predstavitelia vyjasňovali vzájomné východiská pre zlepšenie doterajšej spolupráce. Ide najmä o implementáciu základnej zmluvy medzi Slovenskom a Maďarskom, ktorá bola podpísaná ešte v roku 1995, ale jej plnenie sa zastavilo na otázke vytvárania zmiešaných komisií.

Ako spravodajcovi TASR J. Figeľ povedal, obe strany sú odhodlané obnoviť expertné rokovania o týchto komisiách v najbližších dňoch. Potom nebude nič brániť tomu, aby ministri zahraničných vecí v najbližšom termíne podpísali vykonávací protokol k tejto zmluve.

J. Figeľ a János Martonyi sa zhodli aj na potrebe užšej spolupráce v európskom integračnom procese. Symbolickým dôkazom integračnej schopnosti oboch krajín by podľa oboch partnerov mohlo byť obnovenie vojnou zničeného mosta medzi Štúrovom a Ostrihomom, na ktoré uvoľnila prostriedky v hodnote 5 miliónov ECU aj EÚ.

J. Figeľa prijal včera aj generálny tajomník RE Daniel Tarschys a predsedníčka PZ RE Leni Fischerová, ktorá tomuto dlhoročnému členovi Parlamentného zhromaždenia udelila Pamätnú medailu Rady Európy.

Na rozhovoroch s Danielom Tarschysom vyjadril Ján Figeľ záujem Slovenska zohrávať aktívnu úlohu na pôde RE.

RÁDIO SLOVENSKO 1
4. 11. 1998

VIEDENĽ JE ÚVODOM K ÚSPEŠNEJŠEJ AGENDE SR

Podľa nového štátneho tajomníka MZV SR J. Figeľa bude k prioritám v jeho novej funkcii patriť využitie jeho doterajších skúseností a postavenia v rámci Rady Európy na získanie novej dôvery pre slovenskú diplomáciu, na posilnenie integračného procesu na Slovensku tak, aby bol jednoznačne úspešnejší ako doteraz.

Pre Slovensko bude veľmi dôležitý viedenský summit EÚ v decembri a každé pozitívne hodnotenie vytvorí novú kvalitu v prístupe ku Slovensku, lebo doteraz sme

sa v hodnoteniach buď nevyskytovali (napr. madridský summit NATO) alebo boli voči Slovensku mnohé výhrady. Ak sa aj neudeje závažná zmena na summite, tak súvisí s tým, že čas je už veľmi krátky a nie je možné prijať všetky dôležité rozhodnutia, osobitne tie, ktoré si vyžadujú legislatívne zmeny, ale napriek tomu musí byť v súlade s vyjadrením J. Figeľa naším minimálnym cieľom osobitné hodnotenie Slovenska v tomto období, čo vytvorí predpoklad na úspech v európskej integrácii.

Prípadný negatívny signál, ktorý by mohol byť vyslaný smerom k slovenskej verejnosti ak SR nepreradia do prvej skupiny uchádzačov o členstvo v EÚ, môže podľa názoru štátneho tajomníka MZV SR súvisieť s tým, že čas sa nedá natiahnuť, môžu sa využiť len tie príležitosti, ktoré sa vyskytujú, pracovať s neľahkým dedičstvom, ktoré je na stole po starej vláde. Druhou stranou mince je postoj EÚ a EK, ktorý vychádza tiež z predpokladov vlastného procesu rozširovania v pätnástke. Viedň J. Figeľ nepovažuje za definitívnu bodku, skôr za úvod k úspešnejšej agende SR v rámci EÚ.

O ďalších rokovaníach s našimi susedmi nám J. Figeľ povedal, že v závere cesty do Bruselu bude prestávka vo Viedni (predsedníckej krajine EÚ, ale aj suseda SR), a tým sa odštartuje aj séria bilaterálnych aktivít v regióne i v rámci kontinentu. Pripravované stretnutia budú na rôznych úrovniach od premiéra, cez ministra zahraničných vecí, podpredsedu vlády pre integráciu i parlamentné aktivity. „Pracujeme veľmi intenzívne na tom, aby obdobie záveru tohto roku bolo vyplnené čo najjasnejšími postojmi Slovenska doma a v zahraničí, ale aj aktivitami, ktoré pomôžu prekonať súčasný stav slovenskej spoločnosti – získanie novej dôvery, vyššieho ratingu,“ vyhlásil pre PRÁCU J. Figeľ.

Štátny tajomník MZV SR sa vyjadril aj k otázke zmeny v politike k Českej republike, kde by sa malo čerpať z toho, že sme kultúrne najbližšie národy v strednej Európe, máme rozsiahlu spoločnú históriu tvorenú z toho pozitívneho, čo sme v nej zažili. Ak to dokážeme, tak budeme príspevkom pre európsku integráciu v širšom rámci a aj pre vzájomné vzťahy medzi dvoma republikami. Slovensko musí dokázať, že je schopné integrácie tu, doma v regióne, a to je aj príspevok, ktorý od nás očakáva veľká Európa. Nemôžeme ďalej budovať nové prekážky vo vzájomných vzťahoch, treba odstrániť to, čo obmedzuje obojstrannú spoluprácu, využiť colnú úniu ako odrazový mostík pre budúci jednotný európsky trh, otvoriť priestor na užšiu spoluprácu v kultúre, podľa možnosti vybudovať širšie aktivity i trilaterálne, napr. s Poľskom (spoločná vojenská jednotka NATO). Je nie-

koľko vážnejších námetov na spoluprácu, napr. ukončiť neukončené rozdelenie federácie.

Odvolať veľvyslancov je podľa vyhlásenia J. Figeľa mandátom vlády, ktorá zrejme pristúpi k niektorým rozhodnutiam v krátkom čase. Pretože Slovensko potrebuje pre svoj imidž, ale aj úspech v zahraničnej politike, dôveryhodnú diplomáciu, budeme k jednotlivým rýchlo vymenovaným alebo rýchlo odídeným veľvyslancom pristupovať individuálne aj podľa profesionálnych kvalít. Nemalo by to byť rozsiahle, ale zodpovedné hodnotenie jednotlivých reprezentantov. V prípade svojho predchodcu pána Šestáka, terajšieho slovenského veľvyslanca vo Viedni, by J. Figeľ nechcel predbiehať rozhodnutia, ktoré nepatria do jeho rúk, ale doterajšie štvorročné pôsobenie J. Šestáka bolo podľa neho veľmi jasné a výrazné pre všetkých, ktorí sa venujú zahraničnej politike.

PRÁCA
4. 11. 1998

HODNOTIACA SPRÁVA O POKROKU ASOCIOVANÝCH KRAJÍN

Komisár EÚ pre zahraničné vzťahy H. van den Broek predstavil 4. novembra v Bruseli hodnotiacu správu o pripravenosti a pokroku 12 krajín v procese vstupu do EÚ. Komisia neodporučila preradenie žiadnej krajiny do prvého kola rokovaní. V prípade SR, Litvy a Lotyšska konštatovala pokrok a ponechala si možnosť pozitívneho odporúčania na začatie rozhovorov.

Osobitnú pozornosť venovala správa SR, pričom upozornila na viditeľný impulz smerom k politickým a ekonomickým reformám po zostavení novej vlády.

V stanovisku ministerstva zahraničných vecí sa konštatuje, že hodnotiacu správu Európskej komisie o vývoji v asociovaných krajinách za posledný rok je cennou analýzou i návodom pre ďalšiu politiku SR v európskom integračnom procese. Štátny tajomník J. Figeľ pripomenul, že z dokumentu vyplýva, že dôvodom negatívneho pohľadu na Slovensko je neplnenie politických kritérií a zhoršenie makroekonomickej stability za pôsobenia predchádzajúcej vlády. Podľa neho perspektívu na otvorené rokovania o členstve SR v EÚ vytvára pokračovanie vývoja na demokratických princípoch, vláda práva, stabilita a transformácia rozhodujúcich štátnych orgánov.

RÁDIO SLOVENSKO 1
5. 11. 1998

O CESTE DO BRUSELU A VIEDNE

V piatok niečo po 18.00 sa skončilo rokovanie slovenskej vládnej delegácie s rakúskou stranou. Slovenská delegácia sa stretla s rakúskym kancelárom Klimom a rokovalo sa aj s rakúskym ministrom zahraničných vecí Schüsselom. Do Viedne prišla slovenská delegácia v súvislosti so summitom EÚ požadovať rakúsku podporu. Redaktorku RFE zaujímalo, či sa podarilo získať očakávanú podporu.

Štátny tajomník MZV J. Figel' povedal, že otázka takejto podpory nie je vecou, ktorá by vyplývala z jedinej návštevy. Ide tu nie len o odhodlanie, ktorého signálom boli voľby, ale aj ide o prejavy dlhodobej konzistentnej orientácie inštitúcií a ich politiky, ide najmä o NR SR a vládu. Delegácia sa snažila informovať o vývoji, situácii v krajine a odhodlanosti ísť vytýčeným smerom.

Rakúsko dalo istý príslub, pre Slovensko je naozaj Viedeň bránou do Európy. Viedenský summit môže slovenskému procesu začleňovania do EÚ vyjadriť podporu a dať motiváciu.

K bruselským stretnutiam (rokovania so Santerom a van der Broekom) J. Figel' povedal, že bola uverejnená správa EK, kde Slovensko, Litva a Lotyšsko sú osobitne spomenuté, čo naznačuje možnosť individuálneho prístupu EÚ k týmto krajinám.

Podľa jeho slov Hans van den Broek prejavil plné porozumenie snahám Slovenska. Navrhol vznik zmiešanej komisie EÚ a SR, ktorá by sledovala situáciu v našej krajine. Vznik tejto komisie navrhol preto, že nástup novej vlády naznačuje vznik kvalitatívnej zmeny vo vnútornej i zahraničnej politike. EK nebola schopná túto zmenu dostatočne vyhodnotiť vo svojej správe.

Snaha musí byť na slovenskej strane a úspech bude závisieť hlavne od nej. V spomínanej komisii bude hlavný slovenský vyjednávač a zo strany EK riaditeľ 1. direktoriátu alebo jeho zástupca. Na jar budúceho roka by mohla byť nová hodnotiacia správa o Slovensku. Dovtedy sa bude musieť vyriešiť problém zákona o používaní menšinových jazykov v úradnom styku a zvolenia hlavy štátu.

Všetko, čo sa deje v parlamente je potrebné. Bude treba vytvoriť priestor pre pluralizmus počínajúc parlamentom, priestor pre väčšiu profesionalitu štátnej administratívy a bude treba naštartovať ozdravné kroky v ekonomike. Ide o médiá, tajné služby, privatizáciu.

Rok 1999 mal by byť pre integráciu Slovenska zlomovým krokom.

RÁDIO SLOBODNÁ EURÓPA
6. 11. 1998

ČITATEĽNÝ SIGNÁL Z ČESKEJ STRANY VOČI SR

„Táto návšteva je neoficiálna, ale je celkom čitateľným signálom z českej strany voči Slovensku,“ poznamenal na okraj sobotňajšej návštevy českého prezidenta Václava Havla v SR štátny tajomník MZV SR J. Figel'. V rámci neoficiálnych rokovaní sa stretol so svojím českým partnerom, námestníkom ministra zahraničných vecí ČR Martinom Paloušom J. Figel' pripomenul aj termín „veľmi vážnej štátnej návštevy z českej strany“, 23. november, keď príde na Slovensko český premiér Miloš Zeman spolu s českým ministrom zahraničných vecí. Návštevu českého premiéra považuje J. Figel' za ďalší veľmi jasný krok v zblížovaní obidvoch národov na ceste do EÚ a do NATO. J. Figel' vyjadril záujem SR posunúť „zo stola dole aktívnym spôsobom agendu, ktorá zaťažovala slovenské a české vzťahy doteraz“. M. Palouš poznamenal, že je v záujme ČR sporné otázky riešiť čo najskôr. Podľa M. Palouša vníma veľmi intenzívne a pozitívne požiadavku SR, „aby slovenské zlato bolo na Slovensku do Vianoc“. M. Palouš zdôraznil, že „ČR má eminentný záujem na tom, aby sa SR ocitla v rovnakých štruktúrach ako ČR a ďalšie stredoeurópske krajiny“. Otázka novelizácie českého zákona o štátnom občianstve je podľa M. Palouša v ČR aktuálna, pričom za prioritu označil princíp dvojitého občianstva.

PRÁCA
9. 11. 1998

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MZV SR JÁN FIGEL' BUDE VIESŤ ZA SLOVENSKO PRACOVNÚ SKUPINU NA VYSOKEJ ÚROVNI MEDZI SLOVENSKOM A EURÓPSKOU KOMISIOU

Výsledkom práce pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi Slovenskom a Európskou komisiou by malo byť prijatie medzidodatku k správe o pokroku Slovenska v integrácii do Únie, v ktorom by bol zohľadnený aktuálny vývoj na Slovensku po voľbách. Potvrdil to štátny tajomník MZV SR J. Figel', ktorý bude viesť skupinu za slovenskú stranu. Na vytvorení pracovnej skupiny na vysokej úrovni sa dohodli predstavitelia Slovenska a Európskej komisie počas nedávnej návštevy premiéra Dzurindu v Bruseli. Vytvorenie skupiny navrhol komisár Európskej únie pre zahraničné vzťahy Hans van der Broek. Podľa J. Figela by táto skupina mala pracovať krátko a veľmi efektívne. Okrem iného povedal, že záujmom slovenskej strany je priniesť čo najviac faktov do

Európskej komisie tak, aby jasne vznikol dôvod pre novú správu, alebo pre dodatok k správe o Slovensku, ktorý by posunul vnímanie a hodnotenie Slovenska na inú, vyššiu úroveň, tak aby mohlo byť pozvané k negociáciám.

Nová slovenská vláda chce podľa J. Figela do procesu integrácie krajiny do Európskej únie zapojiť celé spektrum spoločnosti. Rada vlády pre národnosti by sa mala reformovať tak, aby do rozhodovaní okrem vlády vstupovali aj parlament, neziskové organizácie, odbory, Združenie miest a obcí a akademická obec. Rovnako transparentné by sa malo stať aj rozdeľovanie finančných prostriedkov v programe Phare, ktoré by v budúcom roku mohli byť Slovensku poskytnuté vo výške 45 plus 80 miliónov ECU. Za nevyhnutný krok v integrácii Slovenska považuje J. Figel členstvo v OECD. Slovenská strana podľa neho chce najneskôr v máji budúceho roka naplniť tie kritériá, ktoré ešte zostávajú, aby sa Slovensko mohlo stať 30. členom tejto organizácie.

ROZHLASOVÁ STANICA BBC
12. 11. 1998

KRITÉRIÁ SÚ V PODSTATE SPLNENÉ

Chceli by sme osloviť na rôznej úrovni všetkých 15 krajín Európskej únie do viedenského summitu, požiadať sme o takúto otvorenosť a dostalo sa nám takejto otvorenosti,“ uviedol štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel včera na tlačovej besede s novinármi. J. Figel charakterizoval včerajšie stretnutie so spolupredsedom Spoločného parlamentného výboru EÚ a SR H. Böschom ako stretnutie o politickej podpore, ktorú je Európsky parlament pripravený vyjadriť SR a zároveň vyjadriť očakávanie výsostne politického prístupu zo strany EP, ktorý H. Bösch vyjadril aj v tom, že kritériá, ktoré boli predložené spoločným parlamentným výborom SR, sú teraz do veľkej miery splnené. Na margo obnovenia spolupráce vo višegrádskej skupine J. Figel vyhlásil, že „je cítiť veľký záujem o jej obnovenie“. Takisto oznámil ponuku jasných posolstiev SR smerom k NATO. Ide o obnovu dialógu na najvyššej úrovni, ponuku účasti SR na regionálnych aktivitách, zvýšenú účasť vojakov a expertov SR na misii SFOR v Bosne a Hercegovine a na verifikačnej misii OBSE v Kosove a pozvanie generálneho tajomníka NATO na Slovensko.

PRÁCA
13. 11. 1998

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MZV SR JÁN FIGEL POŽIADAL BELGICKO A LUXEMBURSKO O PODPORU SLOVENSKA V INTEGRAČNOM PROCESE DO EURÓPSKEJ ÚNIE

Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí Ján Figel požiadal Belgicko a Luxembursko o podporu Slovenska v integračnom procese do Európskej únie. Na stretnutí s generálnym tajomníkom belgického ministerstva zahraničných vecí Janom de Bockom a šéfom luxemburskej diplomacie Jacquesom Poosom v Bruseli, Figel tlmočil názor, že každá zahraničná podpora je vítaná a má pozitívnu spätnú väzbu na odhodlanie vládnej koalície pokračovať v reformách.

RÁDIO SLOVENSKO 1
19. 11. 1998

NA PRVOM STRETNUTÍ SA DNES V BRUSELI STRETLA PRACOVNÁ SKUPINA MEDZI EURÓPSKOU KOMISIOU A SLOVENSKOM

Na prvom zasadaní sa dnes v Bruseli stretla pracovná skupina medzi Európskou komisiou a Slovenskom, ktorej cieľom je urýchliť prípravu Slovenska na vstup do Európskej únie. Na jej vytvorení sa počas svojej zahraničnej cesty v Bruseli dohodol premiér Mikuláš Dzurinda s komisárom EÚ pre zahraničné vzťahy Hansom van den Broekom.

Slovenská vláda má v úmysle sústredene politicky pôsobiť na Európsky parlament a členské štáty EÚ, aby poverili Európsku komisiu vypracovaním novej správy hodnotiacej pripravenosť Slovenska už na jar budúceho roka, povedal to po prvom zasadaní pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi Európskou komisiou a Slovenskom štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel.

Ako pre Slovenský rozhlas uviedla riaditeľka Európskej komisie pre vzťahy s kandidátskymi krajinami Catherine Dayová, ktorá bola takisto na dnešnej schôdzke, ďalšiu správu hodlá komisia pripraviť približne o rok, ak ju však požiada Európska rada, aby správu predložila skôr, tak to urobí. Aj keď Dayová uznala, že posledná správa komisie neodráža slovenskú súčasnosť, pretože ju dokončili v čase formovania terajšej vlády, z jej odpovede vyplynulo, že komisia naďalej neuvažuje o predložení posudku na Slovensko skôr, ako na jeseň.

Aj J. Figel povedal, že ak by Slovensko chcelo dostať priaznivejší posudok skôr, museli by členské štáty komi-

si týmto poveriť. V tejto súvislosti ocenil postoj Zahraničného výboru Európskeho parlamentu, ktorý sa za takýto postup vyslovil. Podľa Figela si musí teraz Slovensko urobiť domáce úlohy a dokázať, že už na jar bude úplne inou krajinou, ktorá plní Kodanské kritériá. Figel si myslí, že vytvorenie pracovnej skupiny na vysokej úrovni má veľký význam, pretože môže tomuto procesu veľmi pomôcť. Prvé zasadanie skupiny využil J. Figel na to, aby informoval Európsku komisiu o posledných demokratizačných opatreniach novej slovenskej vlády a parlamentu a aby ich oboznámil s vládnyim programom. Hovorilo sa aj o príprave komunálnych a prezidentských volieb a zastúpení opozície v parlamentných orgánoch. Podľa J. Figela Európska komisia kvitovala ponuku, ktorú vládna koalícia dala opozícii na obsadenie vedúcich postov vo výboroch a kontrolných orgánoch. Diskutovalo sa aj o Programe PHARE, pričom už o niekoľko týždňov by sa malo podpísať finančné memorandum PHARE na tento rok, v hodnote vyše 77 miliónov ECU a už na jar memorandum na budúci rok, vo výške 85 miliónov ECU. Na budúcom zasadaní skupiny, v januári 1999 v Bratislave, by sa malo hovoriť o plnení ďalších priorít Partnerstva pre vstup, napr. v oblasti justície, ochrany menšinových jazykov alebo štátnej pomoci.

RÁDIO SLOVENSKO 1
20. 11. 1998

NA MARGO SLOVENSKO-RAKÚSKEJ SPOLUPRÁCE

Diplomacia bude vládnuť aj na ďalších dnešných fórach. Najskôr sa štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel stretne so chargé d'affaires Ruskej federácie Vozňukom a krátko popoludní bude v bratislavskom Primaciálnom paláci tlačová konferencia o možnosti a šanci bilaterálnej spolupráce v Európe na príklade Rakúska a Slovenska. Bude na nej aj štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel, ktorého sme sa opýtali, v čom vidí reálne šance Slovenska byť takýmto európskym príkladom.

J. F.: Slovensko-rakúske vzťahy boli pre nás vždy dôležité a osobitne v tejto dobe, keď Rakúsko predsedá Európskej únii. Rakúsko bolo a zostáva pre nás bránou do Európy, tak ako Viedeň pre Bratislavu najbližším hlavným mestom a bolo by zlé, keby Schengen medzi nami, ktorý nás dnes oddeľuje, sa stal nejakou doménou v našich vzťahoch, skôr naopak, musíme ich dokázať rozvinúť natoľko, že sa schengenská hranica časom po-

sunie ďalej na východ. Vidím obrovský potenciál osobitne v hospodárskych vzťahoch, pretože Rakúsko spolu s Nemeckom je najväčším investorom na Slovensku, naša vzájomná obchodná výmena stúpa. Je vážny záujem na druhej strane o rozvoj osobitne vzťahov v doprave, ale aj v iných odvetviach priemyslu a takisto rozsiahly potenciál poskytuje naše budúce začlenenie do Európskej únie, pretože sa staneme súčasťou jedného trhu. Naši ľudia zas majú veľkú nielen potrebu, ale aj perspektívu v pracovných príležitostiach a v rozvoji svojho potenciálu v krajinách Európskej únie. Nielen toto, ale aj ďalšie záležitosti, ktoré sa týkajú napríklad otvárania hraničných priechodov, stále sa bližšie približujúcej spoločnej vízovej alebo azylovej politike, vytvára pre nás agendu, ktorá je dôležitá pre obidve strany. A to, čo je dôležité už teraz, by sme nemali odkladať na potom. Pre Slovensko by bolo obrovským úspechom, keby sme na príklade vzájomných susedských vzťahov dokázali svoju dospelosť pre európsku politiku a keby Viedenský summit mohol pre nás byť jasným signálom o tom, že sme na ceste do vyspelej Európy bez akýchkoľvek pochybností.

RÁDIO TWIST
24. 11. 1998

O VÝSLEDKOVÝCH PRACOVNEJ NÁVŠTEVY DÁNSKEHO KRÁĽOVSTVA

Štátny tajomník MZV SR J. Figel bol včera na pracovnej návšteve Dánskeho kráľovstva. O výsledkoch svojich rokovaní pre SRO uviedol, že ich cieľom bolo osloviť dánskych predstaviteľov s posolstvom o základných zmenách vo vývoji SR od volieb so žiadosťou o podporu Slovenska v integračnom procese vo vzťahu k OECD, NATO a EÚ. Zahraničnopolitická reprezentácia dánskeho parlamentu a vlády je naklonená myšlienke individuálneho objektívneho a časovo flexibilného prístupu k asociovaným krajinám vrátane vypracovania dodatku k novembrovej správe EK o Slovensku. Slovensko nežiada o bezpráčne preradenie bez splnenia kritérií do prvej skupiny. Žiada však o pružný, individuálny prístup a o možnosť urobiť skúšku v dohľadnej budúcnosti. Medzi Dánskom a Slovenskom je málo rozvinutá hospodárska spolupráca. Na Slovensku pracuje iba jedna dánska firma, iné firmy, vďaka negatívnej skúsenosti s minulou privatizáciou, Slovensko zatiaľ radšej obišli. Včerajšie rokovania v Kodani znovu potvrdili, že Dánsko už niekoľko rokov patrí k rozhodným obhajcom rozširovania EÚ. Jeho hlas bude preto dôležitý pre Slovensko nie-

len počas viedenského summitu, ale aj v ďalšom období.

RÁDIO SLOVENSKO 1
4. 12. 1998

ROKOVANIE PREDSEDNÍCTVA EURÓPSKEJ EUDOVEJ STRANY V BRATISLAVE

V Bratislave dnes zasadalo predsedníctvo Európskej ľudovej strany pod vedením jej generálneho tajomníka Klausa Welleho. Predsedníctvo je na Slovensku na pozvanie členských strán EPP na Slovensku SDK a KDH.

Štátny tajomník MZV SR J. Figel' sa k zasadnutiu vyjadril, že prvýkrát v histórii EÚ EPP rokovala mimo hraníc únie, a to v Bratislave. Pred rokom by sa takáto návšteva nemohla uskutočniť kvôli atmosfére, ktorá na Slovensku vládla a pretože sme boli jedinou krajinou, ktorá nespĺňala politické kritériá. Slovensko je dnes geograficky aj politicky blízko Európe.

Spokojnosť vyjadril aj premiér Mikuláš Dzurinda. Ako povedal, vníma to ako výraz ocenenia slovenskému ľudu, ktorý v parlamentných voľbách výraznou účasťou a voľbou zabezpečil pre Slovensko demokratickú budúcnosť.

O dôvodoch, prečo sa zasadnutie predsedníctva EPP koná prvýkrát za hranicami EÚ zástupca CDU v EPP Reinhard Stuth povedal, že EPP chceta týmto podujatím vyslať pozitívny signál ku kandidátom zo strednej a východnej Európy. Slovensko si vybrali preto, aby zdôraznili záujem o jeho začlenenie do prvej skupiny kandidátov na členstvo v EÚ.

RÁDIO SLOVENSKO 1
11. 12. 1998

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MINISTERSTVA ZAHRAŇIČNÝCH VECÍ JÁN FIGEL' ROKOVAL V BUDAPEŠTI SO SVOJÍM REZORTNÝM KOLEGOM ZSOLTOM NÉMETHOM

Prejavom novej kvality v slovensko-maďarských vzťahoch bola dnešná budapeštianska návšteva štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky J. Figel'a. S maďarským partnerom Zsoltom Némethom sa zhodli na tom, že obe vlády majú totožné zahraničnopolitické ciele. Po rokovaní štátni tajomníci naznačili možnosť otvoriť nové generálne konzuláty.

Euroatlantická integrácia, dobré susedské vzťahy

a regionálna spolupráca, to sú tri hlavné styčné body, ktoré spájajú Slovensko a Maďarsko v medzinárodnej oblasti. Slovensko nemôže žiadať od Maďarska, aby na ceste do Európskej únie čakalo na svojho suseda, oveľa skôr Bratislava sa musí snažiť dosiahnuť svojich susedov, pričom chce využiť aj ich skúsenosti. To je zasa názor J. Figel'a, ktorý zhodne so svojím partnerom Zsoltom Némethom konštatoval, že zmiešané komisie na dohľad nad plnením medzištátnej základnej zmluvy, by sa mohli zísť už v januári budúceho roka a mohli by pripraviť aj konkrétne podnety pre následné stretnutie premiérov oboch krajín. Jeden takýto podnet vzišiel aj z dnešného rokovania štátnych tajomníkov. Maďarská strana navrhuje otvoriť svoj generálny konzulát v Košiciach, pred čím je slovenská strana otvorená a takisto uvažuje o otvorení svojho konzulátu v Maďarsku. Zatiaľ je táto téma v rovine úvah, no zdá sa, že najlepším tipom pre slovenský zastupiteľský úrad by mohla byť Békešská Čaba. Maďarsko víta návrat Slovenska do višegrádskej skupiny a rovnako prikladá patričnú váhu slovensko-rakúsko-maďarskej spolupráci. Štátni tajomníci potvrdili, že summit tejto trojky bude koncom januára v Budapešti.

Problematika menšín tvorila na dnešných rokovaníach jednu z hlavných tém. Zsolt Németh privítal početné pozitívne kroky novej slovenskej vlády voči maďarskej menšine. J. Figel' pre Slovenský rozhlas zhrnul svoj náhľad slovami, že vzniesol otázku zastúpenia slovenskej menšiny a všetkých menšín v maďarskom parlamente. Táto otázka je citlivá a v Maďarsku potrebuje svoj vývoj. Za najlepší spôsob, ako sa zaoberať menšinovými otázkami, J. Figel' považuje vnímať Európu, do ktorej sa obe krajiny chcú začleniť. Byť schopní nielen historického zmierenia, ako to ukazujú Nemecko a Francúzsko, ale byť schopní aj toto zmierenie a budovanie spoločnej Európy realizovať doma.

RÁDIO SLOVENSKO 1
15. 12. 1998

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MINISTERSTVA ZAHRAŇIČNÝCH VECÍ JÁN FIGEL' V PRAHE

Po včerajšej návšteve Budapešti pricestoval dnes štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel' do Prahy. Témou jeho prvej bilaterálnej schôdzky s českým rezortným kolegom Pavlom Teličkom boli výlučne otázky vstupu Českej republiky a Slovenska do Európskej únie.

Námestník ministra zahraničných vecí Českej re-

publiky Pavel Telička spresnil, že predmetom rozhorov boli okrem otázok vnútorného vývoja Európskej únie, či zhodnotenia viedenského summitu, aj snahy Slovenska zaradiť sa čo najskôr do prvej negociačnej skupiny krajín, kde je aj Česká republika. Ďalej poznamenal, že česká strana očakáva veľmi krátko po Novom roku, že by sa identifikovali dve až tri zásadné témy z hľadiska rokovania s Európskou úniou, na ktorých by sa mali čo najrýchlejšie zísť experti oboch krajín tak, aby na nich mohli na najbližšej spoločnej schôdzke nadviazať konkrétnymi závermi. Budú diskutovať aj o pozíciách, z ktorých budú vystupovať pri rokovaní dnes a Slovensko o niečo neskôr. Vidí v tom priestor pre veľmi úzku spoluprácu, komunikáciu a vzájomnú podporu, samozrejme pri tom základnom princípe, že každá kandidátska krajina bude posudzovaná podľa jej vlastných výsledkov.

Štátny tajomník ministra zahraničných vecí J. Figel' zdôraznil, že Česká republika je pre Slovensko jeden z najdôležitejších bilaterálnych partnerov. Na otázku, kedy chce byť Slovensko pripravené na preradenie do prvej skupiny kandidátskych krajín na vstup do EÚ, J. Figel' odpovedal, že Slovensko chce byť pripravené, akonáhle Európska únia bude pripravená. Ak to dokáže zväziť počas nemeckého predsedníctva, chce byť pripravené už v prvom polroku budúceho roka. Politické kritériá vie slovenská strana do jari bez zvyšku

splniť, napr. hlava štátu, legislatíva o používaní menšinových jazykov v úradnom styku a ekonomický vývoj nie je len o absolútnych číslach, všade nastávajú procesy smerom hore aj dole, ale je v skôr v prístupe vlády a štátnych orgánov k ekonomickým otázkam.

O integračných otázkach rokoval J. Figel' aj s podpredsedom českej vlády Egonom Lánskym, šéfom diplomacie Janom Kavanom a predsedami zahraničných výborov obidvoch komôr českého parlamentu.

RÁDIO SLOVENSKO 1

16. 12. 1998

Z ROKOVANIA VLÁDY

...Vláda menovala do funkcie hlavného vyjednávača SR pre rokovanie o vstupe do EÚ štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí Jána Figela a schválila štatút Ministerskej rady vlády pre európsku integráciu. Cieľom tejto rady bude zefektívnenie činnosti orgánov európskej integrácie a zlepšiť ich koordináciu a komunikáciu, rada tiež bude pripravovať riešenia politicky závažných problémov integračného procesu.

PRÁCA, KRÁTENÉ

28. 12. 1998

rok 1999

ROK 1999

Slovensko potrebuje cezhraničnú spoluprácu na využitie miestneho potenciálu a na ukážku svojej európskej dospelosti

Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí (MZV) SR Ján Figel' diskutoval koncom minulého týždňa na pôde regionálneho Centra pre európsku politiku v Košiciach na neformálnom stretnutí s novinármi o regionálnom rozvoji a cezhraničnej spolupráci s akcentom na úsilie SR o integráciu do Európskej únie (EÚ). Národná obroda uverejšňuje najzaujímavejšie časti z tejto besedy.

■ **Ako hodnotíte postavenie Slovenska v oblasti regionálneho rozvoja a cezhraničnej spolupráce so susednými krajinami vzhľadom na prirbrzdený proces integrácie SR do európskych a transatlantických štruktúr?**

J. F.: Oproti susedom Slovensko stratilo istý moment vývoja. Česko, Poľsko a Maďarsko sú v OECD, za pár týždňov budú členmi NATO a sú pred nami v rokovaní o členstve v EÚ. To je, pokiaľ ide o dimenziu centrálnej politiky. Ale aj v miestnom rozvoji je čo rozvíjať a dobiehať. Závisí to od inštitúcií, reprezentantov a spoločností, ktoré žijú v regiónoch. Cezhraničná dimenzia spolupráce je závislá hlavne od schopností, nasadenia a otvorenosti tých, ktorí to majú v rukách na úrovni krajov, okresov, miest a obcí. Čoraz väčší priestor na správe vecí verejných by mali mať aj mimovládne organizácie (MVO), lebo Slovensko nemôže závisieť od 150 poslancov alebo 18 členov vládneho kabinetu.

■ **Dlhšie sa očakáva aj zmena postavenia Slovenska v Karpatskom euroregióne (KER). Kedy by sa mohlo stať jeho plnoprávnym členom a čo pre to MZV SR a slovenská vláda mienia urobiť?**

Slovensko potrebuje cezhraničnú spoluprácu na využitie miestneho potenciálu a na ukážku svojej európskej dospelosti. Cezhraničná spolupráca na miestnej úrovni bola za minulej vlády zmrazená šírením fenoménu strachu, straty suverenity a xenofóbie z toho, že cudzí nám budú do niečoho zasahovať. Naopak, uzatváranie sa je ochudobňovaním seba samého. Isté otváranie sa znamená aj šancu šíriť nielen svoje záujmy, ale aj kultúru, silu.

V decembri som osobným listom pozdravil zasadnutie Rady KER na Ukrajine s posolstvom, že nová vláda SR sa chce stať plnohodnotným členom KER a že chceme túto kompetenciu na úrovni štátnej správy rozvinúť naplno. Rada rozhodla, že jej najbližšie rokovanie sa uskutoční 25. a 26. februára t. r. v Bardejovských Kúpeľoch.

■ **Pre návrat do KER však treba uskutočniť niektoré legislatívne opatrenia.**

MZV už pracuje na všeobecno-závaznom predpise pre miestnu štátnu správu o realizácii kompetencie z roku 1996, podľa ktorej môžu do medzinárodnej spolupráce vstupovať okresy a kraje. Je to návod, do akej miery a akými mechanizmami môžu kraje a okresy túto kompetenciu naplňovať.

Obce a mestá zatiaľ túto právomoc nemajú. Novela zákona, ktorá by to mohla vyriešiť, by mala vyjsť z dielne rezortu vnútra. Politický záujem o takúto novelu a o kompetenciu pre obce a mestá existuje.

Zároveň potrebujeme ratifikovať Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci, aby sa SR začlenila do tých istých pravidiel, podľa ktorých funguje cezhraničná spolupráca v západnej a strednej Európe.

Slovensko bude výrazne podporovať aj bilaterálnu spoluprácu s Maďarskom, Poľskom, Českom a Ukrajinou, ktorá bola v tieni kooperácie s Ruskom. Je tu však dôležitá dimenzia budúcej predpokladanej schengenskej hranice s EÚ. Slovensko musí vedieť rozvíjať svoje záujmy, ktoré prioritne znamenajú zaradenie sa do EÚ, to znamená aj posun schengenskej hranice nie na česko-slovenskú, ale slovensko-ukrajinskú hranicu.

■ **Aktuálnym problémom je aj migračná politika. Česká strana z dôvodu vysokej ilegálnej migrácie zavedie režim ostro stráženej zelenej hranice. Ako bude na to reagovať SR?**

Vízová politika v krajinách EÚ je zjednotená. Slovensko smeruje k tej časti únie, ktorá je z hľadiska vízovej politiky riadená a spravovaná Schengenskou dohodou. Prioritou Slovenska je integrácia do EÚ, boj proti organizovaným zločinom a z tohto hľadiska som presvedčený, že naša budúcnosť nie je nijaká iná než spoločná schengenská politika s ČR, Poľskom a Maďarskom. Táto dimenzia je stále viac v hlavách politikov, o čom svedčí aj návrat k višegrádskej spolupráci a šanca Slovenska zohrávať kľúčovú úlohu v strede tohto zoskupenia. Slovensko by malo skoordinať svoje kroky v tejto otázke s partnermi z V 4. To platí aj naopak. Ak každá z týchto štyroch krajín bude postupovať individuálne, budeme tu mať spleť mechanizmov alebo pravidiel a nevyrieši to naše spoločné záujmy a ani otázku ilegálnej migrácie. Myslím si, že nás čaká rozhodnutie o zavedení vízového režimu voči niektorým krajinám východnej a juhovýchodnej Európy. Naša vízová politika však nemusí byť prísna, ale efektívna, aby sa rozvoj vzťahov neoslaboval, ale upevňoval.

■ **Mohli by ste zavedenie vízového režimu s krajinami východnej a juhovýchodnej Európy špecifikovať geograficky a časovo?**

Geograficky to viac-menej naznačuje súčasná politika krajín EÚ, ktoré majú vízovú povinnosť s vyše 100 krajinami, medzi nimi sú aj Ukrajina, Ruská federácia, Bielorusko, ale aj Rumunsko a Bulharsko. Toto považujeme za veľmi citlivé, lebo sú to asociované krajiny, ktoré sa tiež hlásia do rovnakého spoločenstva. Ich problém je rozsiahla migrácia, pričom osobitne cez južnú slovenskú hranicu prechádzajú veľké počty migrantov z juhovýchodnej Európy.

Vo vnútri EÚ pribúdajú s migráciou z východu veľmi vážne fenomény organizovaného zločinu a ilegálnej pracovnej sily, ktoré deformujú podnikateľské prostredie a trh práce. Vytvárajú veľkú nedôveru a protitlak domáceho obyvateľstva v Rakúsku a Nemecku proti rozširovaniu EÚ. Vzhľadom na to, ako sa táto otázka vyvíja v EÚ a v našom priestore, myslím, že to nebude neskôr ako na budúci rok.

NÁRODNÁ OBRODA, KRÁTENÉ

19. 1. 1999

Visegrád

Visegrád je nielen symbol, ale aj veľmi vážna výzva

Dňa 15. februára 1991 sa prezidenti troch štátov, ktoré už vyše roka požívali slobodu po páde komunizmu a železnej opony – ČSFR, Maďarska a Poľska – vo Visegráde prihlásili k myšlienke úzkej spolupráce týchto krajín. V minulosti bolo už veľa pokusov o realizáciu „ducha Visegrádu“, ale nikdy netrvali dlho kvôli objektívnym vonkajším okolnostiam, vnútorným rozporom i nedostatku politickej vôle na ich prekonávanie.

Po rozdelení ČSFR na dva samostatné štáty sa transformácia V 3 na V 4 odložila na istý čas. Partneri z Českej republiky boli oslovovaní istou dávkou jednostranného perfekcionizmu a Slovensko sa po roku 1994 vydalo iným vnútorným i vonkajším smerom. Bez Slovenska región prestal byť kompaktný. Zároveň sa však potvrdilo, že zmyslom kompaktnosti nemôže byť obchod či ekonomika. Celistvosť visegrádskej skupiny je totiž udržateľná len pri politike postavenej na princípoch a hodnotách občianskej slobody, pluralitnej demokracie, ústavnosti a vlády zákona. Vďaka nedávnomu povolebnému návratu Slovenska k týmto princípom môže aj najmenšia spomedzi visegrádskeho krajín obsadiť voľnú, rezervovanú stoličku a naplniť víziu kompaktného slobodného a stabilného stredného Európy.

Ak by Slovensko nesmerovalo k V 4, nesmerovalo by ani k svojej stoličke v EÚ či v NATO. Slovenská cesta do európskych a transatlantických štruktúr vedie cez visegrádske spoluprácu. To nie je sentiment ani nadbiehanie záujmom susedov. To je potreba jasnej orientácie Slovenska a orientácie jeho susedov tak, aby svojimi vzťahmi vytvárali kohézne spoločenstvo štátov a národov, ktoré má nielen príbuznú históriu (ktorá bola narúšaná tlakom i výbojmi diktátorských mocností z Východu či Západu), ale v kladnom slova zmysle môže a chce mať spoločnú aj svoju budúcnosť. Pri postupnom napĺňaní tejto vízie reálnym obsahom bude Európa stále viac vnímať ako podobné či spoločné nielen postoje krajín Beneluxu alebo severovýchodných štátov, ale aj postoje visegrádskej skupiny.

Vo svojom úsilí o spoluprácu sa toto spoločenstvo nesmie a isto ani nechce správať staticky a uzavreto. Vťahovanie ďalších krajín strednej a východnej Európy do CEFTA, do Stredoeurópskej iniciatívy, vzájomne výhodná spolupráca s Ukrajinou, Ruskou federáciou a ďalšími štátmi SNŠ, spoločná účasť na riešení konfliktov na Balkáne, jasné zblížovanie hraničnej a azylovej politiky so schengenskou dohodou, boj proti organizovanému zločinu, otváranie cezhraničnej spolupráce umožňujúce rozvoj chudobnejších regiónov týchto štátov – to je agenda, ktorá znamená nielen realizáciu národno-štátnych záujmov, ale predstavuje aj príspevok pre riešenie celoeurópskych otázok.

Po ôsmich rokoch získava Visegrádska štvorka nový moment vývoja. Nesmieme ho premrhať, ale posunúť naše vzťahy na vyšší stupeň spolupráce. Stupeň, ktorý znamená nielen dobré susedstvo a priateľstvo, ale faktické spojenectvo. Až potom môže totiž prísť spojenectvo „de iure“. A ono príde, ak bude nielen náš „duch naďalej ochotný“, ale aj rozhodujúce inštitúcie budú pripravené, budú kompatibilné.

Slovensko – aj keď najmenšie a tým najzraniteľnejšie v rámci V 4 – má jedinečný potenciál toto spoločenstvo spájať alebo rozdeľovať. Ak ho spája, stáva sa váženejšou, dôležitejšou krajinou, stáva sa

svorníkom strednej Európy. Alternatívou je klin, ktorý sme poznali v posledných štyroch rokoch. Zemepis je dôležitý, ale nie najdôležitejší. Rozširovanie NATO a EÚ to potvrdzuje. Ide o procesy geopolitické, nie geostrategické. Hodnoty a princípy, podľa ktorých je usporiadaný politický život v štáte, sú z tohto hľadiska dôležitejšie. Právny štát, pluralizmus, ochrana ľudských práv vrátane práv národnostných menšín sú perspektívou pre usporiadaný rozvoj Slovenska, ale aj pre jeho „spájajúci potenciál“ v strede strednej Európy. To isté, ak chcete recipročne, musí platiť aj u našich susedov. Máme totiž zodpovednosť predovšetkým za seba, za našu krajinu, ale zároveň aj spoluzodpovednosť za tú časť sveta, v ktorej žijeme. Či bude jej osud v budúcom storočí podstatne lepší, než bol v minulom, závisí aj od nás a to už dnes a každý deň.

Osem rokov trvalo, aby sme sa mohli dostať k plnej vízii visegrádskeho spoločenstva. Za ten čas sa veľa udialo. Vznikla Slovenská republika ako samostatný štát, až na naše hranice sa priblížila Európska únia, o pár týždňov to bude aj NATO. Susedom treba zablahoželať k medzinárodným úspechom. Únii a Aliancii zasa zaželať, aby neopadla ich vôľa pokračovať v procese rozširovania. Aby byrokratický a finančný pohľad neprevládol nad politickou a morálnou zodpovednosťou za zbližovanie štátov a národov po dlhom studenom rozdelení. Aby „otvorené dvere“ znamenali dvere na reálne vkročenie, nie na obhliadku.

Visegrád je dnes nielen symbolom, ale veľmi vážnou výzvou pre Slovensko a jeho susedov. Napĺňanie tejto výzvy reálnym obsahom potvrdí mieru našej národnej a spoločnej európskej zrelosti.

J. F.
SME
18. 2. 1999

NATO

NATO na slovenských hraniciach

Vstupom Českej republiky, Poľska a Maďarska do Severoatlantickej aliancie sa toto spojenectvo ocitlo priamo na našich hraniciach. Formálne sa tým definitívne končí studenovoynové rozdelenie Európy. Naši susedia sa zaradili do transatlantického spoločenstva, ktoré od druhej svetovej vojny rastie na základe ochrany slobody a bezpečnosti na západ od Slovenska. NATO od doby svojho vzniku vytváralo podmienky na historické zbliženie západoeurópskych národov a ich neskoršiu integráciu do Európskej únie. Jeho úloha pokračuje istým spôsobom aj dnes v ostatnej časti Európy, ktorej sme súčasťou. Členstvo stredoeurópskych krajín v NATO nie je samotným cieľom, ale je prostriedkom na budovanie stability a bezpečnosti v Európe, ktorá bola po celé toto storočie zdrojom mnohých konfliktov, lokálnych i globálnych vojen.

Za desať rokov sa zmenili európske reálie, ba i hranice štátov. Zmenili sa aj hrozby. Zodpovedá tomu aj nová koncepcia vzťahov medzi štátmi. Ak pre Európu bola predtým rozhodujúca existencia rov-

nováhy (zbraní, ozbrojených síl, jadrového odstrašovania spojencov a pod.), dnes ju tvaruje predovšetkým fenomén spolupráce. Hĺbka spolupráce v bezpečnostných otázkach je mierou nielen našej zrelosti pre vývoj bez vojnových konfliktov, nielen zrelosti pre riešenie sporov mierovou cestou podľa zásad medzinárodného práva, ale aj našej schopnosti úspešne čeliť novým bezpečnostným hrozbám a budovať nový charakter vzťahov medzi štátmi a národmi nášho kontinentu.

Úspešnosť slovenskej cesty do NATO je predovšetkým v našich rukách, myslím tým nielen vládu, parlament, Armádu SR, ale spoločnosť ako celok. Pre úspech tejto cesty platí:

1. Najväčšou a primárnou zárukou našej stability a pokojného rozvoja je budovanie SR na základoch slobody, pluralizmu, vlády zákona, ochrany ľudských práv a ľudskej dôstojnosti. Prejavy rasovej neznášanlivosti, intolerancie či nacionalizmu sú výrazom morálnej biedy ich nositeľov.

2. Dobré susedské vzťahy sú výrazom demokratickej zrelosti národa a spoločnosti a zároveň sú príspevkom pre medzinárodnú bezpečnosť. Sú dôkazom existencie vedomia spoluzodpovednosti za vývoj regiónu. Na dobré susedstvo však vždy treba dvoch.

3. Slovensko musí byť naklonené spolupráci s tými, ktorí sú na tejto ceste s ešte väčšími problémami, s ešte ťaživejším dedičstvom. Solidarita je cementom budovania novej Európy. Zároveň musíme byť otvorení pre vzájomne výhodnú spoluprácu s tými, ktorí nateraz preferujú inú cestu k upevňovaniu svojej bezpečnosti.

4. Armáda SR by mala aktívne rozvíjať praktickú súčinnosť s partnermi v oblastiach komunikácie, logistiky, zbraňových systémov, prípravy vojakov i štátnych dôstojníkov a civilnej kontroly jej činnosti. Spolahlivosť v ochrane a výmene dôverných informácií je základným predpokladom spojenectva.

5. Slovensko si pozvánku do NATO pripraví, ak sa bude správať už dnes ako faktický spojenec. To znamená ako štát, ktorého konanie je nielen dôveryhodné a predvídateľné, ale je prakticky v súlade s krokmi Aliancie. Ak bude príspevkom pre medzinárodnú bezpečnosť, pre riešenie konfliktov v blízkych i vzdialenejších častiach sveta, bude v demokratickom spoločenstve vítané.

Postoje de facto spojenca sú najlepším akčným plánom pre naše budúce de iure členstvo v Aliancii. Na druhej strane sa nesmie „politika otvorených dverí“ Aliancie stať nástrojom na bezdôvodný odklad ďalšieho rozširovania. Niet lepšieho spôsobu na oslavu päťdesiatky aktívneho života, ako je pozvanie ďalších priateľov k spoločnému stolu, ako je ďalší krok k vitalizácii zmluvného spoločenstva. Bez dostatku politickej vôle a vedomia medzinárodnej spoluzodpovednosti to však nie je možné, treba tieto vlastnosti novej Aliancii vážne zaželať.

Slovensko svojím trom susedom k završeniu prístupového procesu do NATO úprimne blahožela. Dobroprajní vravia, že ak sa darí susedovi, bude sa skôr dať aj nám. Treba v nich zároveň vidieť aj štáty, ktorých prirodzeným záujmom bude podpora snahy Slovenska o zaradenie sa do tejto Aliancie. Slovenská cesta do NATO vedie cez visegrádsku spoluprácu. Aliancia by nemala klásť na ďalších kandidátov väčšie požiadavky, než boli kladené na najnovších členov. Na druhej strane je isté, že čerstvé, posledné skúsenosti s rozširovaním sa pamätajú najlepšie.

Parlamentnými voľbami sa Slovensko prestalo vzdávať od členstva v NATO, od volieb sa začalo k nemu jasne približovať. Priblížili sme sa k Aliancii obnovením dôvery a pozitívnym obsahom politiky, podobne ako Aliancia sa k nám priblížila v novom prístupe našich visegrádskych susedov. Geografia je už na druhom mieste.

J. F.
SME

16. 3. 1999

Cementom spoločného európskeho domu je solidarita

■ **Ste štátnym tajomníkom ministerstva zahraničných vecí a zároveň vládou menovaným hlavným vyjednávačom pre európsku integráciu. V čom spočíva poslanie hlavného vyjednávača?**

J. F.: Ak by som to mal odľahčiť, tak poviem, že ešte niet s kým vyjednávať. Slovensko sa zatiaľ ešte len usiluje o získanie pozvania na vyjednávanie s EÚ o podmienkach svojho začlenenia. Summit v Luxemburgu (december 1997) definoval proces rozširovania EÚ ako inkluzívny. Slovensko bolo síce označené ako jediná krajina, ktorá nespĺňa politické kritériá, zároveň však bolo ponechané v procese, takže dnes sa usilujeme po splnení politických kritérií o presun do skupiny negociujúcich krajín.

■ **Čo je teda náplňou práce hlavného vyjednávača v čase, keď – ako sám hovoríte – niet ešte s kým vyjednávať?**

Celkovou prioritou SR – i mojou – je na konci roka v Helsinkách dostať pozvanie pre Slovensko na rokovanie o členstve v Únii. Ale aj príprava na negociácie je vážnou fázou. Nedá sa preskočiť, skôr naopak, je potrebné ju intenzívne využiť tak, aby sme po pozvaní celý proces rokovania o vstupe vedeli zvládnuť pre dobro Slovenska. V súčasnosti koordinujem činnosť 29 pracovných skupín, ktoré pripravujú porovnanie našej legislatívy s európskou – teda tzv. screening – a viem aj Pracovný výbor ministerskej rady vlády pre európsku integráciu.

■ **Nemáte niekedy dojem, že obhajovať záujmy takej malej krajiny môže byť aj frustrujúce?**

Nie. Slovensko, aj keď je najmenšie v regióne, môže byť kľúčové pre mnohé spoločné problémy a postupy: ak ho bude spájať, tak bude vítané, podporované, dôležité. Môže dostať mandát aj tam, kde sú mocnejší podozrievaní, že presadzujú len záujmy veľkých krajín. Hlavné mesto EÚ a NATO je dnes v Bruseli, v malom Belgicku, nie vo Francúzsku alebo v Nemecku. Adekvátnu úlohu v regionálnych záležitostiach by mohlo zohrávať aj Slovensko v strednej Európe. Potenciál štátov dnes netvorí len silové prvky, teda tzv. hard-power, ale aj soft-power, teda naša atraktivita, komunikatívnosť, kultúrna vyspelosť, otvorenosť, aktívne nasadenie a postavenie v medzinárodných vzťahoch – to všetko môže nahradzovať geografické a iné limity.

■ **Hovoriac o regióne, máte na mysli Visegrádsku štvorku?**

Visegrádska spolupráca bola po prvýkrát zadeklarovaná v roku 1990 v Bratislave vtedajším prezidentom Havlom. Po deviatich rokoch sa bude môcť o nej nielen hovoriť, ale budeme ju naplňovať konkrétnym obsahom, znovu už o mesiac tu v Bratislave na summite štyroch premiérov, ktorý sa uskutoční 14. mája. Do EÚ musíme totiž doniesť svoj vlastný príspevok, len tak môžeme obohatiť Európu. Nielen kopať na dvere a žiadať o čosi, ale budovať tie isté dimenzie a hodnoty v našom priestore. Nielen obdivovať francúzsko-nemecké zmierenie a Európu bez hraníc na Západe, ale budovať čosi podobné aj tu u nás, na Východe. Verím, že po rokoch perfekcionizmu, nedorozumení a prehliadania potenciálu spoločného postupu sa návrat k Visegrádu stane trvalým javom, ktorý môže prerásť až za hranice nášho integračného úsilia.

■ Čo tým máte na mysli?

Ako Visegrádska štvorka môžeme veľmi kompaktne posobiť aj v NATO, aj v EÚ. Pretože máme veľa spoločného z histórie i v kultúre, môžeme sa stať obdobou toho, čím je na Západe Benelux alebo Nordická liga v Škandinávii. Pojem Visegrád môže mať konkrétny charakter politiky, a keď bude fungovať, bude to znamenať, že Slovensko zohráva úlohu súdržného článku v strednej Európe. Bude srdcom, ktoré spoločenstvo spája a nie klinom, ktorý rozdeľuje.

■ **Nato, aby sa niečo podobné stalo skutočnosťou, sa však Slovensku musí podariť dohnať handicap, ktorý má voči ostatným trom členom štvorky. Sú nám tieto krajiny dnes ochotné podať pomocnú ruku, resp. máme sa od nich čo učiť?**

Česká republika, Maďarsko a Poľsko sú dnes veľmi otvorené krajiny pre spoluprácu na integračnom úsilí. Je síce na jednej strane pravda, že je aj v ich národnom záujme, aby Slovensko bolo v tých istých zoskupeniach, aby sa dostalo do EÚ, aby nemuseli budovať schengenskú hranicu okolo nás. Ale je to v prvom rade v našom záujme. Teda netreba sa pritom znovu spoliehať na mapu, že ona vyrieši naše otázky, že nás musia zobrať, pretože nás potrebujú. Zatiaľ to tak nie je, ani to tak nebude, žeby Únia či Aliancia potrebovala viac nás ako naopak.

■ **Už nám to v prípade NATO, ale aj vylúčenia z prvej skupiny krajín, rokujúcich o vstupe do EÚ, dokonca aj dokázali.**

Áno, dokázali nám, že ak by aj niekto na Slovensku chcel byť pupkom sveta, tak že pupok nie je práve najdôležitejší. Komunikačné trasy môžu totiž ísť aj severom, aj juhom, jednoducho môžu ísť aj mimo nás. Aby som však príliš neodbočoval, naši susedia sú veľmi otvorení v komunikácii a rozprávame sa nielen o tom, ako sa dá, ale aj ako sa nedá alebo nemá v integračnom úsilí postupovať, kde sa stali chyby v ich postupoch, ktorých sa Slovensko môže vyvarovať. My ich totiž chceme dobehnúť nie vďaka ich problémom, nie tak, aby oni čakali na nás. Skôr naopak: efektívnejším prístupom, väčším úsilím, urýchľovaním prípravy sa dá doceliť, že Slovensko by mohlo byť zaradené do prvej skupiny. Na druhej strane však súčasné operácie leteckých síl NATO v Juhoslávii dokazujú, že SR môže byť významným a vítaným príspevkom pre kolektívnu bezpečnosť v strednej Európe.

■ **Na vyrovnanie tohoto handicapu máme dnes k dispozícii aj pracovnú skupinu na vysokej úrovni medzi EÚ a Slovenskom. Vy sám ste sa nedávno vyjadrili, že je to ojedinelý mechanizmus, ktorý Slovensko nechce zneužívať.**

Tak trochu sme si vytvorenie tejto pracovnej skupiny vyžiadali špecifickou situáciou, v ktorej sa Slovensko ocitlo po voľbách. Nový parlament a nová vláda nastupovali pár dní predtým, ako bola zverejnená pravidelná správa o všetkých asociovaných krajinách EÚ. My sme už v dobe povolebnej žiadali o istý časový posun hodnotenia Slovenska. Európska komisia (EK) nebola ochotná akceptovať takúto požiadavku, ale ako protinávrh nám ponúkla zriadenie komisie na vysokej úrovni. Privítali sme to, pretože to znamená vytvorenie ďalšieho komunikačného kanála medzi Európskou komisiou a Slovenskou republikou. Veľmi dôležitého, pretože na druhej strane stola sedia tí najpovolanejší ľudia z Prvého direktoriátu EK, ktorý má na starosti vzťahy s krajinami strednej a východnej Európy. My sme využili tento prístup na veľmi otvorenú komunikáciu. Nič neskrývame, skôr naopak, snažíme sa im byť veľmi otvorenými partnermi. A čo je hlavné, vláda berie spoločné odporúčania veľmi vážne.

■ **Je pravda, že nám dokonca niektoré krajiny, ktoré sa tiež snažia o preradenie do prvej skupiny, začínajú pracovnú skupinu závidieť?**

Dostávame signály o tom, že pracovná skupina na vysokej úrovni je špecifická, že ju má len

Slovensko. Aj preto nemôže trvať neobmedzene, bez časového plánu, a nemala by ani nahrádzať iné mechanizmy, ktoré máme k dispozícii ako každý iný kandidát. Skôr naopak, z tohto špecifického nástroja chceme prejsť čo najskôr na normálnu trajektóriu a ukázať, že sme pripravení, ponúknutú šancu sme využili a nepotrebuje veľa času na dozrievanie pre rokovanie o členstve.

■ **Kedy budeme môcť privítať v Bratislave prvé dôležité zahraničné návštevy a najmä prvé investície?**

Myslím si, že prvé vážne návštevy už na Slovensku bolo vidieť a ďalšie budú prichádzať. Nie je ľahké dostať do kalendárov premiérov a ministrov významných európskych krajín popri tom všetkom, čo sa dnes vo svete deje, aj slovenskú agendu. Ani nehovoriac o úrovni prezidentskej, aj keď voľba hlavy štátu je zatiaľ našou domácou úlohou. Boli tu však už premiéri Českej republiky, Maďarska, Slovinska, Bulharska, máme prisľúbené návštevy predsedov kabinetov zo Španielska, Ukrajiny, Luxemburska a Belgicka. Premiér Dzurinda už bol prijatý na najvyššej úrovni v rámci EÚ a NATO, v Rakúsku, Poľsku, Nemecku, Taliansku a vo Vatikáne a o nedlho bude aj vo Francúzsku, čo je bilancia, ktorú bývalý premiér nedokázal realizovať za štyri roky.

■ **A čo investície?**

Usilujeme sa a veľa z toho, čo chceme, o čo sa snažíme, sa začína dariť. Od 1. apríla je v platnosti nová legislatíva, ktorá zvyhodňuje zahraničné investície, osobitne v okresoch s vysokou nezamestnanosťou. Chce to však vytvoriť v zahraničí obraz dlhodobej stability a dôveryhodnosti, aby sa nám podarilo získať skutočné veľké súkromné investície. Obnovili sme dôveru v demokratickom svete. O stabilitu súčasného vývoja sa treba dennodenne usilovať hlavne doma. Teraz je úrodná doba na zakladanie novej dôvery a vzťahov a ovocie verím, že príde v dohľadnom období.

■ **Bruselom nedávno otriasol škandál Európskej komisie. Na nedávnom berlínskom summite prijala Európska rada reformy doslova v tieni kosovského konfliktu. Nezdá sa vám, že toto všetko môže skomplikovať naše integračné záujmy?**

Vstupujeme do reálnej Európy, nie do nejakej ideálnej, ktorá hladko funguje, v ktorej je všetko vopred naplánované a jasné. Skôr naopak, je to Európa rôznych záujmov, zdedených alebo novodobých problémov. Ale zároveň je to aj Európa, ktorá dokázala, že sa dá aspoň v tej väčšej časti kontinentu žiť 50 rokov bez vojny, že sa dá stavať na hodnotách slobody, plurality, demokracie, sociálno-trhového hospodárstva, na perspektíve spolupráce štátov a národov. Nedávna kríza v EÚ je výzvou na efektívnejšie a zodpovednejšie spravovanie spoločnej agendy, vrátane rozširovania Únie. Kosovský vývoj je skúškou odhodlanosti hlavne Aliancie a medzinárodného spoločenstva reagovať principiálne na masívne porušovanie ľudských práv, genocídu, vyhánanie iného etnika z územia štátu. Integrácia Slovenska do stabilnej, bezpečnej a prosperujúcej Európy je na pozadí týchto udalostí ešte dôležitejšia.

■ **V súvislosti s budúcou Európou sa často hovorí jedným dychom aj o vzájomnej solidarite jej národov.**

Solidarita bola, je a musí byť cementom integračných vzťahov v Európe, to znamená solidarita väčšieho s menším, silnejšieho so slabším. Ťažko to niektorí ľudia prijímajú, najmä tí, ktorí sú zameraní xenofóbne. Ale v takomto vzťahu získavajú všetci, aj slabší, aj silnejší, aj chudobnejší, aj bohatší. Tou inou alternatívou je len studené rozdelenie, tvrdá hra záujmov alebo egoistických postojov a celkové neriešenie problémov potom postihuje viac-menej negatívne všetkých.

■ **Odchodom Helmuta Kohla však akoby Európa zrazu stratila niekoho, kto jej celé roky vtlačal svoju víziu. Ako sa cítite vy, ako kresťanský demokrat, v súčasnej socialistickej Európe?**

Súčasní predstavitelia hovoria viac o realizme ako o vízii. Ja v tom nevidím kontradikciu, skôr taký rozdiel, ako je medzi nohami a rukou: nohy musia stáť na pevnej zemi a v tom vidím realizmus, pragmatizmus, a ruka by mala ukazovať smer na obzore, politickú víziu. Ak mám zodpovedať trochu aj tú stranícku polohu, kresťanskí demokrati boli vždy veľmi vážnymi ohlasovateľmi, motormi, iniciátormi mnohých citlivých a dlhodobých riešení, či už spomenieme Alcida de Gasperiho, Konrada Adenauera či Roberta Schumana, ale aj Helmuta Kohla. Boli to ľudia, ktorí vedeli podať víziu zjednocovania Európy tak, že priniesla svoje pozitívne ovocie. Veď aj prelomová Maastrichtská zmluva bola dielom skôr konzervatívneho myslenia. Kým na Západe prevládajú dnes socialisti, v strednej Európe je to viac vpravo. Kresťanská demokracia je silná, ak nie je ďaleko od stredu, ak je blízko k ľuďom, presadzuje slobodu jednotlivca, ale aj sociálnu zodpovednosť a solidaritu.

■ **Ako je možné, že v čase, keď sa jedna časť kontinentu úspešne zjednocuje, sa druhá ocitá vo víre tých najhorších vášní?**

Európsky vývoj prebieha medzi dvoma pólmi: jedným je Maastricht, kde sa hovorí o Európe bez hraníc, o vážnych slobodách: o voľnom pohybe pracovnej sily, služieb, tovarov a kapitálu, o novej sociálnej politike, európskom občianstve, o spoločnej mene... Druhým pólom je Sarajevo, kde sa začínali niektoré minulé vojny, kde sa ešte aj teraz hlási o slovo politika, ktorá znamená likvidáciu ľudí na základe etnickej príslušnosti alebo náboženstva, kde sa odhaľujú masové hroby. Medzi týmito dvoma pólmi prebieha európsky vývoj a jeden i druhý realizujú konkrétni politickí lídri.

Slovensko sa dnes hlási k tej prvej podobe Európy. To všetko si vyžadovalo desaťročia vývoja aj konkrétne politickú zodpovednosť. A veľmi by som želal Slovensku, ale aj partnerským krajinám, aby mali politikov, ktorí sú schopní prevziať zodpovednosť nielen za krajinu, ale aj zodpovednosť za väčšie okolie. Ak dokážeme spojiť tieto dve roviny, tak sme schopní nájsť aj riešenia, ktoré sú dobré aj pre celý kontinent.

■ **Čo vo vás utvrdzuje presvedčenie, že o aspiráciách Slovenska na preradenie do prvej skupiny integrujúcich sa krajín rozhodne už helsinský summit EÚ v decembri?**

Zo strany EÚ totiž nie je možné ďalej odkladať konečný verdikt o tom, kto z druhej skupiny sa kvalifikoval do prvej. Lotyšsko je už dlhšie na čakačke a Slovensko bolo vynechané pre politické kritériá. Ak zvolíme hlavu štátu a prijmeme do leta zákon o používaní menšinových jazykov v úradnom styku, tak politická agenda by nás už nemala pri hodnotení zaťažovať. A to ostatné je v našom prípade porovnateľné s ostatnými krajinami prvej skupiny: v niečom sme lepší, v niečom potrebujeme pridať. Európska komisia a Európska rada potrebujú demonštrovať, že neuplatňujú skupinový prístup, ale práve naopak, že jeden jazdný pruh je naozaj voľný na predbiehanie.

■ **Možno by dobrým nástrojom na intenzívnejšiu prípravu aj ďalších krajín, ktoré čakajú na preradenie do prvej skupiny, mohla byť práve obdoba našej pracovnej skupiny na vysokej úrovni?**

Áno, náš osobitný príspevok by mohol byť v odovzdaní skúsenosti s týmto mechanizmom plus zvolanie asociačnej porady teraz už dvanástich asociovaných krajín – po tom, čo sa Malta znovu rozhodla obnoviť svoju prihlášku – tu v Bratislave v novembri tohto roku. Je to fórum, ktoré predtým nefungovalo, ale mohlo by znamenať veľmi vážnu výmenu informácií a skúseností z integračného procesu asociovaných krajín.

■ **Mohli by sme tým EÚ dokázať, že solidarita je slovo, ktoré nie je cudzie ani asociovaným krajinám?**

To je veľmi doležitá filozofia: demonštrovať na jednej strane našim ľuďom, že EÚ je schopná solidarity s nami, že k nám prichádzajú prostriedky od iných daňových poplatníkov, ale zároveň dvíhať povedomie o tom, že aj my sme povinní byť nielen konzumentmi, ale aj aktívnymi tvorcami solidarity smerom k iným. Napríklad smerom k Ukrajine, ktorá pri mojej návšteve v Kyjeve naznačila, že by sa chcela konzultačného fóra zúčastniť ako pozorovateľ. A my nemôžeme zabúdať na východnú Európu. Veď práve tam žijú ľudia, ktorí potrebujú solidaritu, pomoc, stabilitu ešte viac ako my samotní. Na druhej strane by mohol byť pre nás usporiadaný vývoj na Východe veľmi významný, pretože ak hľadáme trhy, tak hľadáme trhy solventné, stabilné...

SME, KRÁTENÉ
22. 4. 1999

Podmienky

Ján Figel' o podmienkach integrácie SR do NATO

■ Pán štátny tajomník, ktorá z dvoch plánovaných hlavných tém zjazdu CDU je pre vás zaujímavejšia, diskusia o obnove strany po vlašajšom odchode do opozície, alebo debata o rezolúcii na podporu útokov proti Juhoslávii?

J. F.: Samozrejme, pre nás sú dôležitejšie otázky medzinárodné, ale hneď k tým medzinárodným patria aj tie vnútroštátne. Osobitne však preto, že Nemecko je dnes predsedníckou krajinou Európskej únie a je pre nás dôležitý partner. A všetky vážne rozhodnutia a politické trendy v Nemecku majú svoj prejav aj na vzťahoch voči Slovensku.

Šestnásť rokov vo vláde znamenalo naozaj veľmi výrazný historický čas pre Nemecko a po toľkých rokoch táto partnerská strana, samozrejme, potrebuje prehodnotiť zrejme aj toto obdobie, ale aj pripraviť sa na ďalšie roky.

■ Zatiaľ čo z radov predstaviteľov nemeckých koalíčných strán, teda SPD a hlavne zo Spojenectva 90/Zelených sa ozýva aj kritika a pochybnosti voči súčasnej politike Nemecka v rámci NATO, sú politici CDU jednoznačne na jeho strane. Možno teda vašu účasť na zjazde chápať aj ako prejav sympatie voči tomuto stanovisku?

To s tým takto nesúvisí. Ale chcel by som povedať, že človek, národné spoločenstvo, ale aj medzinárodné spoločenstvo by malo mať jasný pohľad na vážne súvislosti a ten pohľad by mal sprevádzať aj krok smerom k aktivite. Súčasná Európa má dva také civilizačné póly, jeden je Maastricht a druhým je západný Balkán. Maastricht je v znamení európskeho občianstva, kontinentu bez hraníc medzi štátmi a spoločenstva s jednou menou. Druhý pól, ktorý bol včera charakterizovaný Sarajevom, dnes viac Kosovom, je pól, ktorý vykresľujú masové hroby, nacionalizmus a etnické čistky. A my sme niekde medzi tým. Mať pri tom nejasné postoje je veľmi nie dobré pre budúcnosť, ale aj veľmi nezodpovedné.

Zásah v tomto prípade bol jednoducho morálnou povinnosťou a praktickou nevyhnutnosťou ak si uvedomíme obrovskú destabilizáciu nielen tejto ale aj širšej oblasti.

■ **Vo Washingtone včera NATO oslávilo 50. výročie svojej existencie. Slovensko tam ešte nebolo zúčastnené ako člen. Ako vy ako štátny tajomník z Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky vidíte výsledky tohto jubilejného zasadania?**

Práve preto, že nie vždy bola dostatočne venovaná pozornosť preventíve konfliktov, je dôležité, aby NATO bolo schopné v budúcnosti konať oveľa ráznejšie a preventívnejšie. Tak z toho hľadiska summit mal svoj význam, pretože prijal nové dokumenty, prijal novú strategickú doktrínu pre budúce storočie, ktoré by už mohlo byť storočím v Európe bez vážnych vojen a konfliktov.

To, že tak veľa krajín, dnes ich je deväť, klope na dvere Aliancie a žiada o členstvo, je zároveň potvrdením toho, že spojenectvo tohoto druhu je nielen atraktívne, ale aj veľmi dôležité pre postkomunistickú Európu. Otázka samotného vstupu aj Slovenska je otázkou splnenia domácich úloh v zmysle kritérií približovania sa, kompatibility, ale aj dôvery, dôvery v tom, že Slovensko je nielen konzumentom bezpečnosti ale aj tvorcom, že dokáže zo svojho hľadiska šíriť istú solidaritu s tými, ktorí ju naďalej potrebujú. V tomto prípade Slovensko je už na monitore veľmi vysoko, je vnímané a oceňované, na rozdiel od obdobia spreď dvoch rokov, kedy nebolo ani len spomenuté.

■ **A čo za súčasnej situácie hovorí v prospech snahy Slovenska o prijatie do euroatlantických štruktúr?**

To, že by sme sa naozaj chceli stať pevnou súčasťou spoločenstva národov a štátov, ktoré dokázalo za 50 rokov tým, ktorí sú vo vnútri, zabezpečiť nielen slobodu a pokoj, ale aj stabilitu, bezpečnosť a tým pádom prosperitu, ktorá je s tým spojená. Na to potrebuje, samozrejme, urobiť všetko vo svojom rámci, to znamená prijať podobné princípy a hodnoty v domácej politike, po druhé pracovať na intenzívnych, dobrých, otvorených susedských vzťahoch, budovať Európu bez hraníc v strednej Európe, nielen obdivovať to, čo je na Západe. No a po tretie, zohrávať vážnejšiu úlohu aj v medzinárodných vzťahoch, pretože aj tam majú aj tie menšie štáty svoje vážne poslanie.

RÁDIO DEUTSCHE WELLE

26. 4. 1999

Návrat k Štúrovi

Návrat k Štúrovi: Viac tvoriť, ako troviť!

■ **Pán štátny tajomník, aké posolstvo prinášate z vašich bruselských rozhovorov?**

J. F.: Brusel je „hlavným mestom“ Európskej únie a aj Severoatlantickej aliancie. Slovensko tam má troch veľvyslancov. Byť tam prítomný a aktívny je veľmi dôležité pre každú krajinu, osobitne pre Slovensko v tomto období, keď sa usilujeme o to, aby nás nielen registrovali, ale aj pozvali do závažných procesov. Preto som mal počas dvoch dní veľmi nabitý program. Stretol som sa s predstaviteľmi štyroch inštitúcií, prvou bola Severoatlantická aliancia, s americkým veľvyslancom pri NATO a zástup-

com generálneho tajomníka NATO, kde sme rokovali o kosovskej kríze a o našej spolupráci, o príprave Slovenska na členstvo v aliancii.

Rokoval som aj o problémoch hospodárskej reformy na ozdravenie ekonomickej situácie na Slovensku. Stretol som sa aj s hlavným vyjednávačom EÚ Nicolasom van den Pasom, ktorý sa intenzívne zaujímal o stav príprav SR na vstup do EÚ. Osobitne sme hovorili o požiadavkách „pätnástky“, jej legislatívy, z ktorej nebudú chcieť zľavovať. Chceme sa zaoberať prípravou našich negociačných (vyjednávacích) tímov a konkrétnou agendou pre budúročné rokovania.

■ **Na čom zakladáte vaše presvedčenie, že na helsinkom summite EÚ dostane Slovensko pozvanie do negociačného procesu?**

Hlavne na zmenách doma, ale aj na zmenách vonku, pretože sú to dve strany jednej mince. EÚ robí svoje vnútorné reformy, zvládla Agendu 2000, hoci po rade kompromisov, ale je očividné, že je vôľa nájsť novú, dynamickejšiu Európsku komisiu. Verím, že sa v Helsinkách nájde politická vôľa aj pre Slovensko. Podpora už existuje, dokonca už v decembri Európsky parlament žiadal, aby Slovensko bolo preradené už na kolínskom summite. Je to nová situácia – predtým chodili demarše, teraz už prichádza podpora. Treba pracovať na tom, aby podpora bola všeobecná, všetkých 15 štátov EÚ. Posun vidím predovšetkým doma, pretože integrácia je predovšetkým domáca politika, hoci ako diplomat by som to nemal povedať. Verím, že sa nám v krátkom čase podarí zavrieť politické otázky, napr. prijatie menšinovej legislatívy. Ak nás v Helsinkách EÚ prijme, máme na svojich susedov čistú stratu dva roky. A to je dlhá doba, ak chceme byť prijímaní viac-menej spoločne.

■ **Čo by v politickej oblasti mohlo ešte skomplikovať naše približovanie k podmienkam EÚ?**

Ak sa prijme zákon o menšinových jazykoch, tak z tých formálnych prekážok nevidím žiadne. Jedinou by azda mohla byť prípadná nestabilita politickej scény. Nemôžeme to vylučovať, pretože demokracia je inštitucionalizovaná nestabilita – nik nemá absolútnu istotu moci. To je jediný fenomén, na ktorom treba pracovať, aby sa Slovensko už dostalo z objektu politickej agendy do polohy tvorcu politickej agendy Európy.

■ **Môžu negatívnu úlohu zohrať aj spory vnútri koalície, fenomén Mečiar a sociálne dôsledky ďalšieho balíčka?**

Istá rôznorodnosť v názoroch a postojoch je logická, a je skôr obohatením než ochudobnením. Aj také rozhodnutia, ktoré padli vo vláde o ekonomických opatreniach, majú svoju významnú politickú dimenziu. Tento moment by mali zvažovať všetci koalíční partneri. Na druhej strane sa treba zaoberať fenoménom sociálnej únosnosti, Slovensko potrebuje nielen udržať sociálny zmier, ale aj budovať sociálne spravodlivú spoločnosť so zmyslom pre solidaritu silnejších so slabšími, bohatších s chudobnejšími. Nazerané zvonka, má Slovensko rozsiahly potenciál, všetky predpoklady byť na tom lepšie, ak prijmeme pravidlá, ktoré fungujú v tej časti Európy, kam sa hlásime. Ak sa presadí zásada Ľudovíta Štúra, že sa oplatí viac tvoriť, ako troviť, ak sa u nás viac oplatí pracovať, ako nepracovať, ak sa oplatí dodržiavať princípy právneho štátu, než podvádzať, je to veľmi dôležitý moment pre nás všetkých, osobitne pre tých poctivých. A tých je väčšina.

NÁRODNÁ OBRODA

9. 6. 1999

Diskusia

O pokračujúcej diskusii o návrhu zákona o jazykoch národnostných menšín

Návrh zákona o jazyku národnostných menšín dnes v Haagu konzultovali štátny tajomník slovenského ministerstva zahraničných vecí J. Figel' a minister kultúry Milan Kňažko so zástupcami Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, Rady Európy a Európskej únie. Návrh bol však v uplynulých dňoch kritizovaný zo strany niekoľkých národnostných menšín na Slovensku. Okrem toho podpredseda vlády pre ľudské a menšinové práva Pál Csáky dnes v rozhovore pre BBC opäť zdôraznil, že Strana maďarskej koalície so súčasnou podobou návrhu nesúhlasí, pretože je príliš nejasný. Povedal však, že nemôže upierať pánom Figel'ovi a Kňažkovi túto verziu konzultovať s vysokým komisárom OBSE pre národnostné menšiny Maxom van der Stoelom a ďalšími európskymi predstaviteľmi. J. Figel'a sme sa v tejto súvislosti po návrate z Haagu opýtali, v akej rovine sa teda spomínané konzultácie niesli.

J. F.: Naše konzultácie boli veľmi otvorené a myslím, že aj konštruktívne z oboch strán. My sme predložili návrh zákona, ktorý vznikol ako výsledok úsilia niekoľkých mesiacov, úsilia štyroch koalíčných strán. Aj keď dnes nie je totálny konsenzus, veríme, že pri ďalšej diskusii sa nájde dostatok vôle aj na strane SMK, aby návrh zákona podporili v legislatívnom procese.

■ **A ako pán Max van der Stoel reagoval na skutočnosť, že jedna zo strán vládnej koalície tento návrh neodsúhlasila?**

Európska komisia, OBSE aj Rada Európy by privítali spoločnú podporu. Samozrejme, toto prijali skôr so znepokojením, pretože návrh zákona prišiel veľmi individuálne a prekvapivo. Nemyslím si, že by tak skúsení politici nechápali aj širšie súvislosti zložitého vývoja Slovenskej republiky, tak ako ju vnímali hlavne v minulých štyroch rokoch. Vyjadrili želanie byť nápomocní tomuto procesu, ale, samozrejme, rozhodnutie je suverénne v rukách Slovenskej republiky, vlády a parlamentu.

■ **Znamená to však, že budete tento návrh konzultovať ešte raz po prípadnej dohode s maďarskou koalíciou?**

Tento návrh zákona pôjde do legislatívneho procesu, kde je snaha po istom vylepšení, pretože naozaj ten návrh je viac politický než legislatívno-technický, potrebuje dočistiť, potrebuje isté presuny v jednotlivých paragrafoch, skôr otázky, ktoré zásadne nemenia jeho charakter, dotiahnuť. Pôjde na medzirezortné pripomienkové konanie a odtiaľ do legislatívnej rady vlády 21. júna. Ak to pôjde pozitívne, tak 23. júna by mal ísť do vlády a odtiaľ do parlamentu. Všade tam v doterajšom procese má aj Strana maďarskej koalície, jednotlivé rezorty, šancu prispieť aktívnymi konštruktívnymi návrhmi.

■ **Čiže s európskymi predstaviteľmi tento návrh už konzultovať nebudete.**

V podstate už nie. Všetko bolo povedané, Slovensko potrebuje vykročiť dopredu.

■ Vedúci delegácie Európskej komisie na Slovensku Walter Rochel sa minulý týždeň vyjadril, že slovenský zákon sa musí zharmonizovať s normami Európskej únie, no málokto na Slovensku vie aké tieto normy sú. Mohli by ste ich stručne zrekapitulovať?

Tieto normy sú veľmi limitované do jednej konvencie a volá sa Rámcový dohovor o ochrane práv národnostných menšín. Je to dohovor, ktorý gesturuje Rada Európy. Jeho signatárom je aj Slovenská republika. Považujem tento dohovor za určujúci pre akúkoľvek európsku diskusiu, myslím tým širšiu diskusiu. Inak si jednotlivé štáty vo svojom rámci riešia špecifiká. Slovensko chce byť kompatibilné nielen s týmto dohovorom, ale aj so základnými medzinárodnoprávnymi záväzkami, konkrétne by som spomenul slovensko-maďarskú bilaterálnu zmluvu z roku 95, ale predovšetkým kompatibilné sú svojou vlastnou ústavou, ktorá predpokladá legislatívu tohoto druhu. Nevidím tam rozpor ani s európskym právom, ani s domácim. To čo je navrhnuté vychádza naozaj v ústrety po mnohých rokoch tomu čo Slovensko potrebuje podľa svojich vnútorných a vonkajších potrieb.

■ Číže tento navrhovaný slovenský zákon nemá podľa vás žiadne nedostatky v porovnaní s normami Európskej únie?

Nie, myslím si, že nie. Ak sa tam zapracujú aj tie buď nejasnosti, alebo otázky, ktoré sú potrebné z hľadiska jasnej, jednoznačnej aplikácie, tak nevidím žiadny vážny rozpor navrhovaného zákona a akejkolvek európskej normy.

ROZHLASOVÁ STANICA BBC

14. 6. 1999

Dobré susedstvo

Dobré susedstvo a priateľstvo

Štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí a spolupredseda zmiešanej komisie dozerajúcej na realizáciu slovensko-maďarskej základnej zmluvy J. Figel'a sme sa opýтали na vyhliadky dvojstrannej, respektíve visegrádskej spolupráce.

■ Dosiahla komisia vo svojej činnosti už nejaké konkrétne výsledky?

J. F.: V minulosti z dôvodu nedostatočnej politickej vôle sa nezačalo s praktickou realizáciou toho, čo je v zmluve zakotvené. Po výmene vlády vzniklo jedenásť zmiešaných komisií a podarilo sa preklenúť predchádzajúce komunikačné problémy. Vo viacerých komisiách už práce začali a tá už priniesla svoje prvé ovocie. Členovia komisie, ktorú vediem sa už stretli s maďarskou partnerskou komisiou, konštatovali sme nastávajúcu situáciu a kroky, ktoré bude potrebné vykonať v budúcnosti tak, aby sa veci pohli z mŕtveho bodu. My nepotrebujeme len zmluvu o dobrých susedských vzťahoch, ale aj dobré susedstvo a priateľstvo.

■ Akú dôležitosť prisudzujete vy osobne pätnástemu článku o situácii menšín?

Na zmluvu treba hľadiť ako na celok a tak sa treba stavať aj k jej plneniu. Celý rad ďalších článkov totiž hovorí o bezpečnostnej, ekonomickej, ekologickej a ďalšej spolupráci. Tento článok je dvojstrannou záležitosťou, lebo počíta aj so zachovaním identity slovenskej menšiny žijúcej v Maďarsku. Okolité svet ukazuje pozitívne aj negatívne spôsoby riešenia vzťahov medzi etnikami. Nemôžeme len pasívne obdivovať francúzsko-nemecké zmierenie a západoeurópsku integráciu. Táto úloha nás čaká tu a v tomto čase. Zmluva k tomu vytvára podmienky a na oboch stranách hraníc k tomu existuje politická ochota.

■ **Podľa spomínaného článku menšiny môžu svoj jazyk používať v úradnom styku. Podarí sa podľa vášho názoru schválením zákona o menšinových jazykoch do stanoveného termínu, teda 9. júla vyhovieť litere tohto článku?**

Boli by sme radi, keby sa nám podarilo dodržať spomínaný termín a mohli by sme tak vyhovieť poslednej podmienke EÚ. Slovensko si želá byť vyspelým právnym štátom a preto vo vlastnom, správne pochopenom záujme je potrebná implementácia ústavných článkov a medzinárodných právnych záväzkov. Dodržanie termínu by bolo tým najlepším odporúčajúcim listom smerom k EÚ a NATO, dokazujúcim dôveryhodnosť nášho štátu. V mene ministerstva zahraničných vecí môžem povedať, že urobíme všetko, aby sme termín dodržali a aby obsah zákona bol taký, aký Slovensko potrebuje.

■ **Podľa vysokého komisára OBSE prijatím zákona treba uspokojiť najmä menšiny.**

Aj na rokovaní zmiešanej komisie som povedal, že oprávnené požiadavky treba uspokojiť a v tomto prípade oprávnenosť považujem za veľmi dôležitý prívlastok. Je totiž známa celá škála očakávaní, ale aj extrémne požiadavky. My máme pred sebou reálne a oprávnené požiadavky, s ktorými počíta ústava aj medzinárodné právo.

■ **Komisár OBSE listom upozornil Mikuláša Dzurindu, že menšinové práva zakotvené v medzinárodných dokumentoch predstavujú len minimum.**

Medzinárodné konvencie skutočne znamenajú len spoločne dosiahnuté menovatele, úroveň konsenzu. Je pravdou, že to predstavuje minimum, na ktorom sa medzinárodné spoločenstvo zhodlo. Ich praktické uplatnenie, ako aj zabezpečenie vyššej úrovne ako je tento štandard je už otázkou legislatívy príslušných štátov. Vysoký komisár OBSE jednoducho povedal len to, čo je starou pravdou v medzinárodnom práve: to, čo je v konvenciách, nie je prekážkou hľadania iných riešení.

■ **Prijatím zákona by EÚ zaradila Slovensko do prvého kola rozširovania. Ale Slovensko – v porovnaní so svojimi susedmi mešká dva roky.**

Len dva roky bude meškať len v prípade, ak nás v Helsinkách pozvú, nakoľko skupina 5+1 pozvanie dostala už v roku 1997. Ale od okamihu očakávaného pozitívneho rozhodnutia sa budeme usilovať o odpracovanie tohto meškania. Podľa môjho presvedčenia aj regióny majú záujem, aby boli pohromade a aby sme schengenské dohody uvádzali do praxe spoločne.

■ **Podľa vášho názoru bratislavské stretnutie visegrádskych štátov bolo dobrým východiskovým bodom. Čo bude nasledovať teraz?**

Teraz je rad na rezortoch, na konkrétnych projektoch, ekonomických, dopravných a ekologických programoch. V Bratislave sa stretli aj predstavitelia mimovládnych organizácií. Hospodárske spoločnosti, obchodné komory a samosprávy to môžu považovať za výzvu k cezhraničnej spolupráci. V prihraničných oblastiach Slovenska vzniklo viac euroregiónov a my chceme tieto rozumné aktivity podporovať.

■ **Znakom konsolidácie slovensko-maďarských vzťahov je aj to, že Budapešť podporila nomináciu Jána Kubiša za generálneho tajomníka OBSE.**

Aj to je jedným z úspechov visegrádskej spolupráce, znakom pochopenia. To, že Budapešť nášho kandidáta podporila, my pri vhodnej príležitosti môžeme pokojne oplatiť. Vysoko hodnotím fakt, že sme boli schopní našim partnerom ponúknuť takého kandidáta, ktorý má širokú dôveru.

ÚJ SZÓ
17. 6. 1999

Základ

Základ je doma

■ Ako sa pozeráte s niekoľkodňovým odstupom na rozhodnutie fínskej vlády zrušiť bezvízový styk so Slovenskom?

J. F.: Jej rozhodnutie má niekoľko polôh, ktoré sú veľmi dôležité z hľadiska budúcnosti. Jedna sa týka vlády a ostatných oficiálnych inštitúcií Slovenskej republiky, druhá celej spoločnosti a tretia Fínskej republiky. Pokiaľ ide o prvú, je dôležité, že Slovensko bolo schopné komunikovať aj o takej citlivej a zložitej téme, ktorá nie je iba slovenská, ale viac-menej európska, otvorene a konštruktívne. Zachovalo si svoj kredit v integračnom procese. Vyhlásenie fínskej vlády charakterizuje Slovensko ako demokratickú krajinu a svoje rozhodnutie považuje za výnimočné vo výnimočných podmienkach. Ponúka nám štyri mesiace, aby sme sa dokázali sústrediť na zastavenie akýchsi organizovaných akcií, ktoré poškodzujú štát a nepomáhajú riešiť ani etnické, ani sociálne veci u nás doma. A zároveň musíme demonštrovať konkrétne kroky – nie slová – vo vzťahu k menšinám, k rómskemu etniku, ktoré prinesú zlepšovanie životných podmienok a vzťahov v spoločnosti. Jednoducho pozitívnu perspektívu tu doma na Slovensku.

■ To je už vlastne tá druhá poloha, ako ste spomínali. Čiže aké je podľa vás poučenie z toho, čo sa stalo, pre celú spoločnosť?

Myslím si, že spočíva aj v pochopení toho, že sa do Európskej únie nemôže dostať tisíc alebo niekoľko tisíc slovenských občanov bez „zvyšku“ spoločnosti. Jednoducho buď pôjdeme do európskych štruktúr všetci, dobre pripravení, aby sme znamenali určitý príspevok pre Európu so schopnosťou využiť i znížiť konkurenciu na trhu práce, tovarov a služieb, alebo zostaneme naďalej v polohe čakateľa klopajúceho na dvere. A to je výzva nielen pre väčšinu, ale aj pre menšiny, aby spolupracovali na takejto vízii slobodného Slovenska v slobodnej Európe. Spoločne skôr a ľahšie vybudujeme u nás sociálno-ekonomický systém, ktorý je taký atraktívny v niektorých štátoch Únie.

■ A čo tretia poloha odkazu do budúcnosti, ktorá sa podľa vás týka Fínska?

Nielen Fínska, ale všetkých západných krajín alebo aspoň štátov EÚ. Teraz, keď sa utvára už veľmi konkrétna schengenská legislatíva, podľa ktorej vnútri Únie zanikajú hranice, ale vonkajšia je chránená o to viac, treba tomu účinne prispôbiť azylovú legislatívu. Azylové zákony v týchto štátoch čas-

to zodpovedajú studenovojnovej Európe, keď každý, kto bol schopný prežiť prechod cez hranicu, bol v podstate vítaný ako azylant a potreboval ústretovú legislatívu. Desať rokov po páde berlínskeho múra je už svet, chvalabohu, iný. Mala by tomu zodpovedať aj legislatíva, ktorá nebude umožňovať zneužívanie práva na azyl. Slovenské skúsenosti napomáhajú EÚ v poznaní nevyhnutnosti meniť tento stav. Britský parlament pracuje na zmene britskej azylovej legislatívy, Belgicko zrýchlilo svoju procedúru po tom, čo tam prišlo vyše tisíc slovenských Rómov. Podobne fínska vláda očakáva v týchto dňoch rozhodnutie Odvolacieho súdu vo veci urýchlenia azylovej procedúry voči maďarským a českým Rómom – žiadateľom. Jednoducho, otvorená Európa si priam vynucuje harmonizáciu azylovej politiky. Žiaľ, časť ceny za toto poznanie platí aj Slovensko.

■ **Vízová povinnosť vznikla kvôli rómskej emigrácii, pritom ide o niečo vyše tisíc ľudí. Nereprezentujú síce celú rómsku komunitu, ale neobávate sa, že sa to aj tak bude paušalizovať na všetkých Rómoch a skomplikujú sa vzťahy v spoločnosti?**

Bolo by smutným výsledkom takýchto migračných vĺn, keby sme sa dopracovali k zhoršeniu etnických vzťahov na Slovensku. Dôležité je, aby ľudia neposudzovali nikoho v zmysle nejakej kolektívnej viny alebo predsudkov, pretože tak ako sa medzi Rómami nájdu takí, čo porušujú zákon alebo zneužívajú sociálny systém, nájdu sa podobní aj medzi Nerómami. Som si istý, že musí nastať určitá spoločenská diferenciácia aj v rámci rómskej komunity na Slovensku, ktorá ukáže, že sa možno aj v neľahkých ekonomických a sociálnych pomeroch uplatniť, že sa oplatí budovať perspektívu pre seba, pre rodinu, pre spoločnosť.

■ **Tento proces však zrejme brzdi aj podhubie rasistických predsudkov.**

Nie je to neprekonateľné, veď v šesťdesiatych rokoch – čo nie je tak dávno – bol v USA rozsiahly rasizmus. Ostrovy toho sú tam ešte aj dnes, ale predovšetkým vďaka takým ľuďom, ako bol Martin Luther King a jemu blízki, vďaka ich myšlienkam a politike sa nakoniec zmenila tvár krajiny. Nechcem automaticky prirovnávať etniká, ale v USA je už dnes bežné, že čierny spevák fascinuje masy nie čiernych divákov, že Afroameričania sú nielen vynikajúcimi športovcami, olympijskými víťazmi, ale majú vysoké spoločenské a politické postavenie, že Jessie Jackson bol vážnym kandidátom na prezidenta. A koľko je u nás špičkových reprezentantov z rómskeho etnika? Pritom sa rodia zdraví a veľmi talentovaní v hudbe, športe... A všetko sa to potom kdesi stratí. Určite by Slovensku boli užitoční aj dobrí rómski učitelia, kňazi, lekári a podnikatelia. To nemôže zmeniť hoci kto, ak to nechce angažovane zmeniť rómska komunita. Ide o výzvu pre nich i výzvu pre spoločnosť, aby utvárala podmienky a šance pre schopných, pre tých, čo chcú budovať lepšiu spoločnú perspektívu.

■ **Sú obavy, či tento problém neohrozí náš vstup do Európskej únie.**

Myslím si, že bez Rómov tam nechceme ísť a že tam chcú ísť aj oni. Zarazilo ma vyhlásenie niektorých rómskych predstaviteľov, že Slovensko nie je pripravené na vstup do Únie. Súhlasím, a ako hlavný vyjednávač niečo o tom viem, ale keby dodali, že „chceme pracovať na tom, aby Slovensko bolo pripravené“, tak by som zatlieskal. Želám si, aby aj rómska komunita pristupovala k tomu aktívne a pozitívne. Nie hľadaním azylu, ale úsilím pri vytváraní rovnakých podmienok a systému správania ako v krajinách, do ktorých migruje. To je najlepšia príprava na tak intenzívne diskutované členstvo v EÚ i na európske občianstvo pre našich ľudí. Potom už však o azyl nemožno žiadať.

■ **Ozývajú sa kritické hlasy, že rezort zahraničnej politiky nedostatočne predvídal takéto situácie. Je kritika oprávnená, alebo je situácia predsa len trochu zložitejšia?**

Je to určite zložitejšie. Zahraničná politika a diplomacia môžu utvárať predpolie pre úspech celej krajiny, podmienky na rokovania, otvárať dvere, ale základ zahraničnej politiky a jej úspechu je doma. Nemôže byť odtrhnutá od tohto základu, ak má byť dôveryhodná. Nemôže byť úspešná, keď sa doma tvorí v skutočnosti niečo iné, čo hlásame alebo chceme dosiahnuť. Sú to spojené nádoby. V konkrétnom prípade s Fínskom sme mohli zabezpečiť akurát dôveryhodné partnerstvo v procese riešenia vzniknutého problému, resp. utvárať predpoklady, aby sa tento problém pokladal za krátkodobý a špecifický. A to sa stalo. Zahraničná politika SR sa bude v spolupráci s ďalšími krajinami usilovať, aby sa etnické otázky, a osobitne rómska, ktorá je veľmi podobná v mnohých štátoch, a nielen v strednej Európe, riešili európsky, teda aj spoločne.

PRAVDA

12. 7. 1999

Krok dopredu

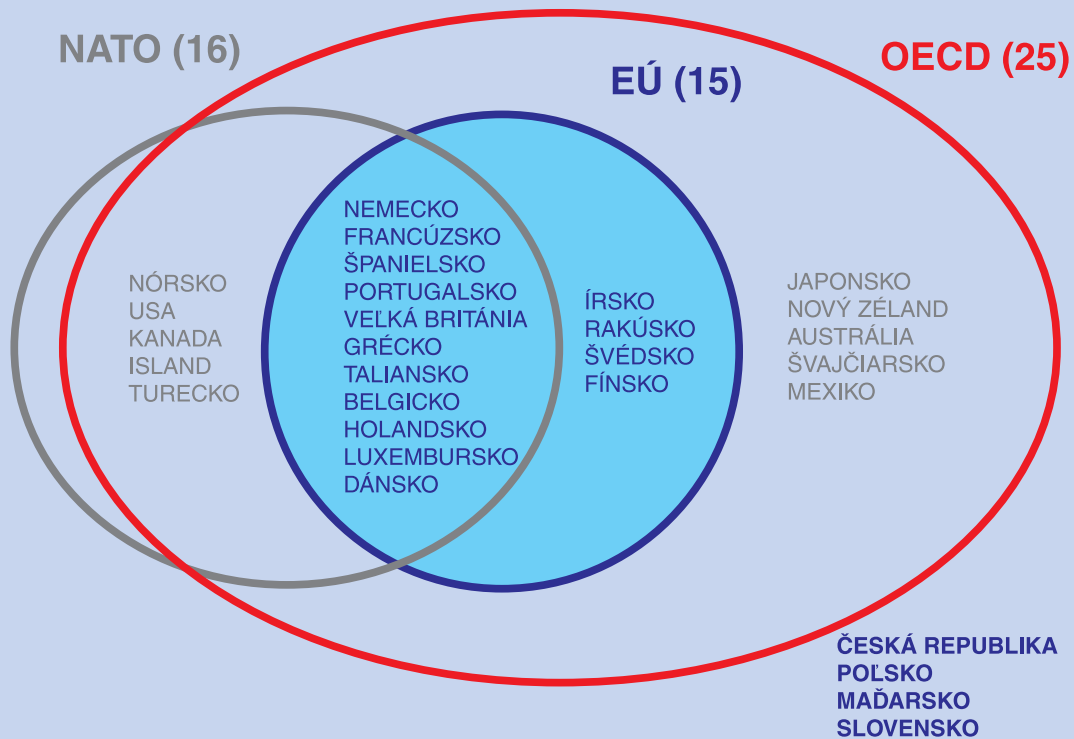
Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj – OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) sa často ocitá v tieni ostatných veľkých organizácií a udalostí vo svete. No pre Slovensko má obrovský význam, a to nielen dnes, ale aj v budúcnosti.

Korene OECD siahajú do povojnového obdobia, keď vojnou rozvrátená Európa hľadala svoju novú tvár a predovšetkým prostriedky na ozdravenie hospodárstva. Rozdelila sa na dva póly. Jedna časť kontinentu sa prihlásila k spoločnému štvorročnému programu európskej rekonštrukcie, teda k Marshallovmu plánu. Ten mal také významné dôsledky, že dal základ nielen obnove, ale aj neskoršej integrácii západnej Európy. My sme sa súčasťou plánu nestali, aj keď vtedajšie Československo malo o členstvo záujem. Silný východný diktát v júli 1947 rozhodol, že my medzi krajiny, ktoré sa na pláne obnovy chceli zúčastniť, patriť nebudeme. Vtedy sa k nemu pridalo 17 krajín, na základe čoho v apríli 1948 vznikla organizácia, ktorá ich rámcovo zastrešovala – OEEC (Organisation for European Economic Cooperation). Nová organizácia naplnila očakávania natoľko, že nielen nezanikla, ale sa dokonca posilnila a stala sa globálnou. V decembri 1960 devätnásť európskych štátov a USA podpísalo Parížsku konvenciu. Vznikla OECD. Tá ani po studenej vojne nestratila svoj zmysel, ba dokonca sa rozšírila aj o Mexiko, Česko, Maďarsko, Poľsko a Južnú Kóreu. Momentálne má 29 členov.

CHCEME DO EURÓPY

Pred desiatimi rokmi u nás intenzívne zaznievalo okrem iných hesiel aj toto: „Chceme do Európy!“. V našom súčasnom návrate k slobode treba vidieť aj šancu zaradiť sa do spoločenstva krajín, ktoré patria do OECD, NATO a EÚ. Práve tam je totiž medzinárodné ukotvenie princípov, ktoré potrebujeme aj pre domáci vývoj. Ak Slovensko neuspeje v rámci prístupového procesu voči OECD, ne-

OECD, NATO, EÚ: 1995

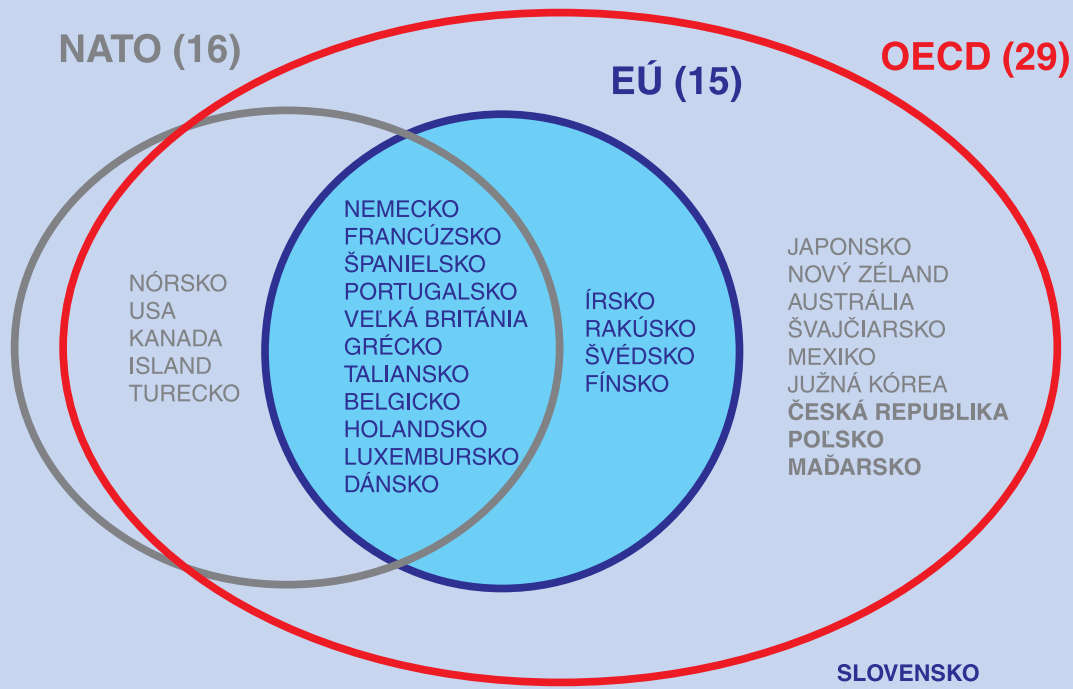
uspeje ani voči NATO, ani voči EÚ. A opačne, ak uspejeme v OECD, je veľká šanca dostať sa do NATO aj EÚ. Ako dôkaz by som uviedol našich troch susedov – Česko, Poľsko a Maďarsko. Za štyri roky, kým sme prešľapovali na jednom mieste, zadlžovali ekonomiku, strácali dôveru a zbierali demarše, naši susedia sa okrem OECD stali aj členmi Aliancie. A už druhý rok intenzívne rokujú o podmienkach svojho pričlenenia k Európskej únii.

Konečne sa aj my blížíme k tomu, že máme reálne šance byť postupne začlenení do všetkých troch organizácií. Nie zadarmo, nie bez nasadenia, ale po istých vážnych krokoch. Po vážnych krokoch, ktoré potrebujeme najmä pre seba. Nič z toho nerobíme pre medzinárodné sekretariáty ani pre cudzie komisie. O splnenie kritérií a harmonizáciu sa snažíme preto, aby aj u nás platili pravidlá, ktoré sú dôležité pre perspektívu, pre rozvoj, a zároveň, aby sme spolu dokázali vybudovať inú Európu pre seba a pre tých, ktorí prídu po nás.

KLUB NAJVYSPELEJŠÍCH

Slovensko chce, aby bol voči nemu v OECD uplatňovaný otvorený a aktívny prístup. Čoraz viac ho nachádzame a veríme, že ho aj naďalej budeme nachádzať. Veľmi by sme privítali, keby reformy vo vnútri OECD neovplyvnili zásadne proces nášho vstupu. Slovensko očakáva, že bude prijímané za rovnakých podmienok ako jeho susedia. Pristúpením do „klubu“ najvyspelejších ekonomík sa, samozrejme, zvýši medzinárodné ekonomické a politické postavenie nášho štátu. Zvýši sa dôvera v spoločnosť,

OECD, NATO, EÚ: 1997

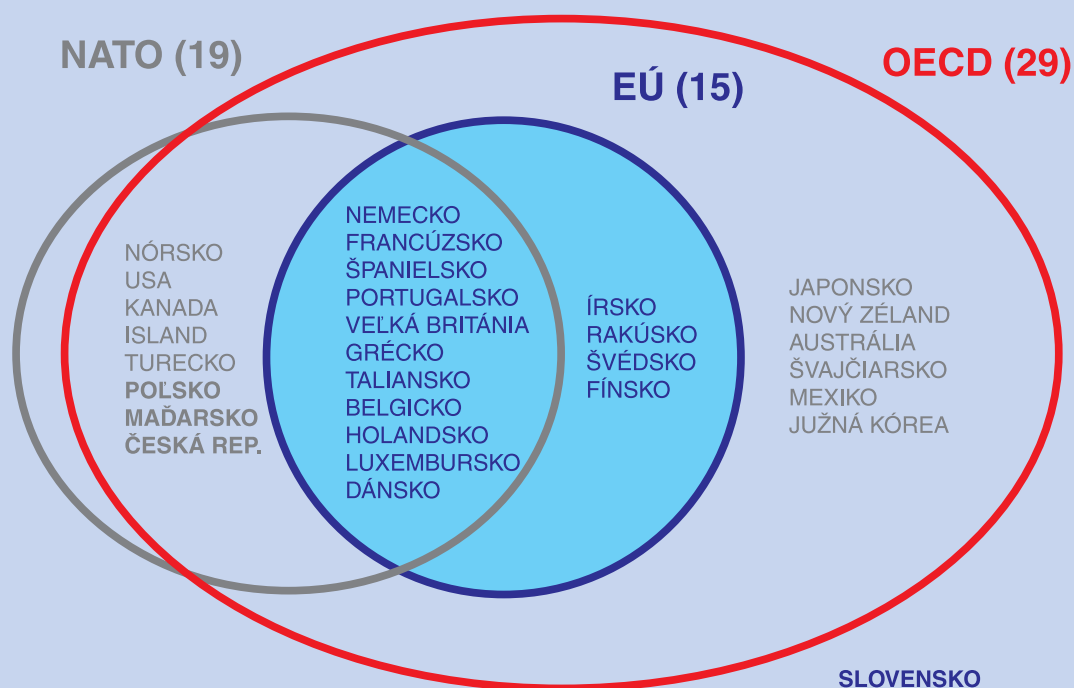

ktorá tu žije, v štát, ktorý administruje náš verejný život a v slovenské hospodárstvo, ktoré sa rozvíja na zásadách slobodného trhu s ochranou súťaže a sociálnou i ekologickou zodpovednosťou. Nepopierateľne by členstvo v OECD umožnilo Slovensku prístup k dôležitým strategickým informáciám, analýzam, ekonomickému know-how, predikciám, možnostiam oponentúry vlastných rozhodnutí alebo pripravovaných krokov. OECD slúži ako silná hospodárska autorita aj pre také inštitúcie ako je G7, Svetová banka, EBRD – Európska banka pre obnovu a rozvoj, prípadne aj pre iné organizácie, Európsku hospodársku komisiu pri OSN nevynímajúc. Členské štáty OECD produkujú 55 % celosvetového HDP. V súčasnosti 85 % priamych zahraničných investícií vo svete má pôvod práve v jej členských krajinách a 65 % investícií do týchto štátov smeruje!

Slovensko teda potrebuje členstvo v OECD nie ako zmysel a cieľ sám osebe, ale ako prostriedok na budovanie stability a prosperity. Ak sa nám podarí vo vláde a v parlamente zavŕšiť do konca roka prístupový legislatívny proces, nastoliť makroekonomickú rovnováhu a potvrdiť politickú stabilitu, môže byť v roku 2000 v „post-marshallovskom klube“ vyspelých ekonomík aj Slovensko.

J. F.
PRAVDA
16. 7. 1999

OECD, NATO, EÚ: 1999

Slovenský

Slovenský migračný fenomén

Ak Slovensko zavedie v budúcnosti vízovú povinnosť voči niektorým krajinám, nebude to výsledok neúspešnej či nedôveryhodnej zahraničnej politiky týchto krajín, ale konkrétny spôsob ochrany našich štátnopolitických záujmov. To, voči čomu Slovensko musí prijímať účinné kroky, je predovšetkým nelegálna migrácia a organizovaný zločin.

Slovenský migračný fenomén, o ktorom hovorí Európa a za ktorý platíme všetci, je však iný: ľahkovážne využívanie až zneužívanie atraktívnej azylovej politiky niektorých štátov zo strany našich občanov. Dlhotrvalé procedúry preverovania žiadosti o azyl so zabezpečením bývania, stravy či vreckového sú drahé pre Fínsko, Nórsko, ale aj Veľkú Britániu. Od zavedenia vízovej povinnosti nikto zo

Slovenska však už o azyl nepožiadala. Od nástupu novej vlády nikto azyl v týchto štátoch nedostal. Potvrďuje to, že Slovensko je demokratický štát, a nie krajina s hromadným porušovaním ľudských práv či politickou diskrimináciou. Naši azyloví žiadatelia si v podstate nepomohli, a všetkým ostatným uškodili.

Predpokladom pre sociálny a hospodársky rozvoj je nielen vytvorenie podmienok na investície, prístup k vzdelaniu a zamestnaniu, ale aj spoločenská motivácia. Dá sa dosiahnuť výchovou a takým fungovaním štátu, keď sa každému viac oplatí pracovať a dodržiavať zákony ako naopak. Na druhej strane potrebujeme jasne, adresne a včas pomenovať a stíhať všetky jednotlivé prejavy rasizmu a diskriminácie.

Cez čerstvú skúsenosť so slovenskou migračnou vlnou prichádza Európa k poznaniu, že urýchlená harmonizácia azylovej legislatívy je nevyhnutná. Ak je raz niečo atraktívne, v slobodnom prostredí vyvoláva dopyt. Belgicko zúraduje slovenské azylové žiadosti do mesiaca, Rakúsko vybaví žiadateľov za pár dní, vo Švajčiarsku ani neopustia letisko. Pochybuje niekto o demokratickom charaktere týchto štátov? Amsterdamská zmluva, platná od 1. mája, predpokladá harmonizáciu migračnej a azylovej legislatívy EÚ do piatich rokov. Neoprávnené žiadosti Rómov zo Slovenska, pričom mnohí z nich sú už opakovane neúspešní v rôznych krajinách, prispievajú svojím dielom k urýchľovaniu tohto procesu.

Sloboda je darom aj výzvou. Nie utekať do Európy za lepším životom, ale vytvárať doma „Európu“ lepších podmienok pre všetkých. Diplomacia vytvára základné predpoklady komunikácie, spolupráce a dôvery medzi štátmi. Lenže plnosť a hodnotu tohto vzťahu vytvárame všetci spoločne. Nikto nevezme tisícku našich občanov do EU ako predvoj. Buď tam pôjdeme spolu všetci, pripravení, konkurencieschopní, alebo zostaneme v čakárni.

J. F.
PRAVDA
2. 8. 1999

SR je na jasnej

SR je na jasnej trajektórii k EÚ

■ Minulý týždeň skončila svoju činnosť Pracovná skupina na vysokej úrovni. Čo z jej záverečnej správy vyplýva pre ambície SR integrovať sa do EÚ?

J. F.: Pracovná skupina na vysokej úrovni mohla po desiatich mesiacoch činnosti skonštatovať, že Slovensko urobilo podstatný pokrok smerom k členstvu v EÚ. Samozrejme, tým neprejudikujeme obsah Pravidelnej správy Európskej komisie (EK) o Slovensku, ktorá sa bude pripravovať v októbri. SR však ako jediná mala tento vynikajúci nástroj na komunikáciu a bolo schopná konkrétnymi krokmi dostať sa

do stavu, keď podstatne splňa politické kritériá. Zároveň pracuje na vážnych ekonomických reformách, ktorých nástrojom je aj prijatie európskych noriem, ktoré riešia nielen situáciu nášho hospodárstva, ale nás pripravujú aj na kompatibilitu s vnútorným trhom EÚ. Napríklad zákon o štátnej pomoci, zákon o verejnom obstarávaní, zákon o technických požiadavkách na výrobky a posudzovaní zhody a iné. Pracovná skupina posunula Slovensko zo zaostávajúcich krajín medzi krajiny, ktoré postupujú veľmi dynamicky k rokovaniam a sú na jasnej trajektórii smerom k členstvu v EÚ.

■ **Aké rozhodnutie pripravuje vláda SR v otázke odstavenia blokov V1 a V2 v Jaslovských Bohuniciach, keďže predstaviteľ EK F. Lamoureux ich označil za nezmodernizovateľné?**

Slovenská vláda považuje jadrovú bezpečnosť za neoddiskutovateľný parameter vo vnútornej a v zahraničnej politike. Preto aj všetky rozhodnutia musia tento predpoklad napĺňať. Investície, ktoré sme vložili do modernizácie V1, chceme vrátiť jej prevádzkovaním do istej doby tak, aby SR bola energeticky sebestačná, prekonala základné otázky reštrukturalizácie hospodárstva, technologických zmien v priemysle a dostala sa na novú úroveň v spotrebe elektrickej energie. Odstavenie bloku V1 bolo analyzované vo viacerých scenároch v rozpätí od roku 2003 do roku 2014. SR bude musieť pre prijatie realistického plánu odstavenia zohľadniť všetky faktory. Dnes však nemôžem predbehnúť rozhodnutie vlády, ktoré padne v priebehu septembra.

■ **V akej fáze je skríning slovenskej legislatívy?**

SR ukončila skríning alebo previerku svojej legislatívy v 28 kapitolách. Zostáva už len kapitola poľnohospodárstva na október tohto roka. Skríning ukázal, kde sa dnes nachádzame v procese aproximácie našej legislatívy. Je to dobrá previerka, ktorá nám vytvára predpoklady na prípravu negociačných pozícií. Ak EÚ bude pripravená, aby SR mohla v budúcnosti preveriť viac kapitol, tak je tu možnosť dobehnutia prvej skupiny v negociáciách s EÚ.

■ **SR pripravuje upravenie svojho vízového režimu s EÚ. Ako bude tento proces prebiehať a ktorých krajín sa dotkne?**

Slovensko sa dnes od vízového režimu krajín EÚ odlišuje v šiestich prípadoch. Ide o vzťah s Ruskom, Bieloruskom, Ukrajinou, Kubou, Bulharskom a Rumunskom. Diskusie a prípadné rozhodnutie zavedenia víz majú v niektorých prípadoch aj iné dimenzie. Ide o prienik organizovaného zločinu a čiernej práce z týchto krajín na Slovensko. Rozhodnutie o zavedení víz bude preto zohľadňovať najmä tento faktor. Chcel by som z tohto balíka vybrať Bulharsko a Rumunsko, ktoré sú asociované štáty EÚ, s ktorými sa Únia bude zrejme snažiť vytvoriť iný vzťah. Rozhodnutie o týchto krajinách bude špecifické a oddialené na neskoršie obdobie.

HOSPODÁRSKE NOVINY

14. 9. 1999

Protestné

Protestné akcie neohrozia integráciu

■ **Na konferencii na Jalte sa hovorilo o euroázijskej integrácii. Neznamená to odsunutie európskej bezpečnosti do sféry budúcnosti?**

J. F.: Jalta 2 bola viac symbolom ako mechanizmom pre odpovede na otázky európskej alebo medzinárodnej bezpečnosti. Je to však dôležitý symbol, pretože dnes už na riešení týchto otázok môžu participovať aj štáty, o ktorých sa na Jalte 1 rozhodovalo bez ich prítomnosti, často proti ich vôli. Rozdelenie trvalo veľmi dlho a prišlo celú Európu veľmi drahú. Našu budúcnosť by sme mali budovať bez deliacich čiar. Túžby po budúcnosti bez deliacich čiar sú len ilúziou, ak sa necháme, že jednota, medzinárodná stabilita, spolupráca a rozvoj sú možné len ako integrácie na základe spoločných hodnôt a princípov. Ak to niektoré štáty neprijímajú, sotva sa bude môcť hovoriť o Európe, či vôbec o sieti bez deliacich čiar.

■ **Nejde napríklad o náboženské deliace čiary? Veľa ľudí stavia túto otázku ako konflikt islamu proti kresťanstvu.**

Samuel Huntington tvrdí, že zrážka civilizácií je nevyhnutná. Nemyslím si to, pretože sú aj pozitívne príklady. K tým patrí napríklad úzka spolupráca Japonska a iných ázijských štátov so západným svetom. O vstup do NATO sa usilujú také štáty, ako je Bulharsko a Rumunsko, kde prevláda ortodoxné náboženstvo, dôležitá pre európsku bezpečnosť je taká krajina ako Turecko s prevažujúcim islamom. Európa bez deliacich čiar však nie je ani teoreticky, ani prakticky možná na základe jednotnej ideológie, prípadne náboženstva, ani z pozície nejakých hegemonov, ktorí „nadiktujú“, že treba mať pokoj a stabilitu. Dnes jedinou realistickou cestou, ktorá už funguje v praxi, je cesta zjednocovania na základe spoločných hodnôt a princípov: právny štát, ľudské práva vrátane menšinových, pluralizmus, sloboda...

■ **Nedomnievate sa, že okrem historických faktorov hlavnou príčinou konfliktov je hospodárska zaostalosť?**

Je to nová hrozba, ktorá by mala byť vážnou agendou medzinárodných vzťahov, aby namiesto rozdelenia Východ – Západ nenastúpilo rozdelenie Sever – Juh. Odpoveď na to je v rukách rozvinutých krajín, aby pamätali na solidaritu. Ak sa z medzinárodných vzťahov vytratí solidarita, doplatí na to aj bohatší Sever. Východiskom pre menej vyvinuté krajiny by malo byť úsilie o presadenie tých istých princípov, ktoré platia vo vyspelých štátoch, ktoré predtým tiež trpeli etnickými či politickými zrážkami. Predpokladá to rozsiahlu spoluprácu pri rozvojových programoch, budovanie organizácií, národných či medzinárodných, vládnych či mimovládnych, aby sa veci na kontinentoch usporadúvali, a nie rozvracali.

■ **Vráťme sa na Slovensko. Ako sa blíži decembrový termín helsinského summitu EÚ, zvyšuje sa aktivita slovenskej diplomacie. Čo nás čaká v najbližšom čase?**

Slovensko potrebuje zohrávať vážnu úlohu v medzinárodných vzťahoch, osobitne vo veciach regionálnych. Hoci s obmedzeným potenciálom, ale máme šancu strednú Európu spájať, posilňovať, alebo ju oslabovať, rozdeľovať. My volíme prvú alternatívu. Pohli sme sa z poloizolácie, z veľmi zlého medzinárodného imidžu, dnes už máme isté výsledky. Musíme presvedčiť, že zmena v domácej aj zahra-

ničnej politike Slovenska je nezvratná, že orientácia krajiny sa nebude meniť s každou vládou, že tu platia princípy a hodnoty, ktoré sú zabudované v legislatíve a v inštitúciách, kde sa človek môže dovoliť pravdy a práva, domáci aj cudzinec. Do decembra by sme chceli o tomto pokroku presvedčiť Európsku komisiu, aby druhá správa o Slovensku bola lepšia ako tá prvá pred rokom. Tak by nás mala chápať päťnástka, ktorá bude hlasovať o tom pozvaní, aby nás pozvali a začali rokovať ešte počas portugalského predsedníctva, a nie neskôr. A aby sme sa takto posunuli aj v otázkach členstva v OECD a približovania sa k NATO. Tieto zahraničnopolitické ciele do seba zapadajú, pretože ak má byť Slovensko úspešné v bezpečnostných otázkach, nemôžeme to oddeľovať od ekonomickej integrácie, od budovania väzieb s hospodárstvami štátov, s ktorými chceme zdieľať budúcnosť. Je v tom aj odpoveď na naše problémy, na zaostávanie investícií, na nezamestnanosť, zaostávanie technológií.

■ **Nedomnievate sa, že ohlasované ťaženie Vladimíra Mečiara proti vláde môže oslabiť naše integračné úsilie?**

Nemyslím si to, pretože v EÚ vedia, o kom je reč v prípade V. Mečiara. Jeho politika nebola, a ani nebude akceptovateľná. Vláda musí preukázať stabilitu, o ktorú nám ide aj z našich domácich príčin. Záleží na politikoch, ktorí sa dokázali dohodnúť na spoločnej politike pred parlamentnými a prezidentskými voľbami, aby to presadili aj v reálnej politike. Slovensko spĺňa politické kritériá vstupu do EÚ. Možno by bolo ešte vhodné urobiť určité zmeny v ústave, napríklad skončenia aprobačnej lehoty pre sudcov alebo posilnenia ich výberu podľa zákona o sudcoch. V oblasti ekonomiky niektoré ďalšie legislatívne normy v záujme uľahčenia vstupu do OECD a kompatibility s európskou legislatívou. Pozvanie je otázka dôvery. Pred helsinským summitom som optimistom.

NÁRODNÁ OBRODA

17. 9. 1999

Už pripravujeme aj posthelsinský proces

■ **Aké budú ďalšie integračné kroky Slovenska po očakávanom úspechu na summite v Helsinkách?**

J. F.: Už teraz pripravujeme posthelsinský proces, a to nielen tým, že preberáme legislatívu a budujeme inštitúcie, ale aj prípravou na konkrétne rokovania. Očakávam, že do konca roka budeme schopní definovať základné princípy našej pozície. Bude obsahovať vnútorný obsahový a časový záväzok prevziať na seba povinnosti týkajúce sa členstva v únii k istému dátumu a vytýčiť konkrétne oblasti na negociácie o prechodnom období. Bolo by ilúziou očakávať, že zmyslom vyjednávania je získať nejaké výnimky pre definitívne odlišnosti. Pristupujeme totiž k Únii, ktorá ako základ svojho spoločného fungovania má *acquis communautaire* – spoločné právo, a nemá ani dôvod sa ho vzdávať. Ani my nemáme osobitné dôvody budovať inú Európu, budovať špecifiká v spoločenstve, ktoré pre nás následne bude vy-

tvárať programy. Skôr sa chceme za rozumných podmienok dostať do Únie, a potom byť súčasťou, spolupracovníkom budúcnosti tohto spoločenstva, spolupracovníkom o ďalších reformách, o ďalších krokoch.

■ **Aké rokovania nás v tomto zmysle očakávajú?**

Chceli by sme predložiť širší počet negociačných kapitol, ktorých je dnes 29, a potom pribudnú 2. Absolvovali sme bilaterálny „screening“ (preskúmanie, preverenie), s výnimkou pôdohospodárstva, ktorý sa začína koncom novembra, a schengenskej legislatívy, ktorá je dodatočná po 1. máji. Môžeme si zmerať východiskový stav v tomto čase a súčasne prizerať na širšie súvislosti v regióne, na záujem zachovať silnú úniu a schengenskú hranicu. A skrátiť zaostávajúce krajiny V 4. Usilujeme sa definovať prístupový proces tak, aby bol dynamický, ale aj realistický a dôveryhodný. Je to náš záujem.

■ **Aký dátum vstupu SR do Európskej únie (EÚ) predpokladáte?**

Dátum vstupu nie je dôležitejší, ako je faktor kompatibility a konkurencieschopnosti, a s týmto fenoménom súvisí aj odpoveď na otázku „kedy“. Keď budeme nezvratne právne a politicky kompatibilní a konkurencieschopní tak, aby začlenenie nebolo žiadnym šokom pre nás, a ani pre druhú stranu.

■ **Pred časom boli názory, že sa s integráciou netreba ponáhľať, že sa treba lepšie ekonomicky pripraviť a znížiť integračný šok. Ako stojí teraz otázka?**

Nestojíme pred vstupom ani ako prví, a zrejme ani ako poslední. Je veľmi dobré učiť sa od iných. Rozširovanie EÚ malo už množstvo etáp a posledná bola v r. 1995, tá ďalšia je pred nami. Pri dobrej príprave nespôsobilo začlenenie šoky žiadnemu z prístupujúcich štátov. Skôr to bolo problematické tam, kde sa rozmohli veľké očakávania a nadmerné prísluby. Otvorená Európa je predovšetkým o príležitostiach, nie o tom, že niekto bude na niekoho doplácať. Začleníme sa totiž do spoločenstva, ktoré funguje aj na princípoch solidarity, ale nie preto, aby niekoho udržiavalo v závislosti a v chudobe, ale naopak, aby ho čo najskôr dostalo na potrebnú úroveň a solidarita sa preniesla inam. Najlepším príkladom toho je Írsko, ktoré bolo chudobnejšie po vojne ako Slovensko, alebo Portugalsko. Írsko je porovnateľné aj veľkosťou a vtedajším zameraním, a keď pristupovalo do Únie, kde v 80. rokoch vznikol jednotný trh a veľmi tvrdá konkurencia so slobodou pohybu občanov, tovarov, služieb, kapitálu, ako výraz kompenzácií bol vytvorený tzv. kohézny fond. Štyri kohézne krajiny, dnešné Portugalsko, Španielsko, Grécko a Írsko, mali veľké štrukturálne problémy a zaostávali za priemerom EÚ. Írsko vtedy dosahovalo necelých 61 % HDP priemeru EÚ, po 14 rokoch sa v tomto roku očakáva 105 % HDP Únie, ktoré medzitým tiež rástlo. To je najlepšia odpoveď, pretože praktická, aj na naše obavy. Čo pre nás prinesie prispôbovanie? – Prispôbenie je súčasne aj odpoveďou na naše domáce zdedené problémy, červené čísla, nedostatky. My môžeme aj naďalej laborovať na reformách, kde liberalizovať, kde privatizovať, kde sa otvárať, kde sa zatvárať, ale napokon sme veľmi vážne závislí od EÚ. Najlepšou odpoveďou na nedostatok transparentnosti, na korupciu, na deformácie v hospodárskej súťaži sú normy EÚ, pretože sú preverené, sú našou budúcnosťou, a Slovensko nemusí nad nimi obťažne pracovať. Len skúšať ako a do akej miery. Ich prevzatie je odpoveďou aj na budúce, aj na súčasné potreby.

NÁRODNÁ OBRODA

18. 11. 1999

Slovensko pred

Slovensko pred rozhodujúcim summitom EÚ

Heslo „návratu do Európy“ zaznievalo pred desiatimi rokmi v našich myšliach a na uliciach veľmi intenzívne. Bolo vyjadrením túžby po politickej a ekonomickej slobode a prosperite, po normálnom živote. Plán európskeho zjednotenia, postavený nielen na zmierení, ale aj na myšlienke spoločenstva štátov a národov vyznávajúcich spoločné hodnoty a princípy politického, ekonomického a sociálneho života, je najprínosnejším projektom tohto storočia nielen v Európe. Zjednotená Európa nemôže byť úplná, ak v nej chýba stred. A východná časť. Avšak práve preto, že integrácia nie je postavená na geografických kritériách, Slovensko vedené minulou vládou nebolo v roku 1997 na luxemburskom summite pozvané spolu so svojimi susedmi na rokovania o vstupe do Únie. Ako jediné nespĺňalo politické podmienky. Výsledkom bolo nielen nezačatie rokovaní, v ktorých susedia získavajú dvojročný náskok, ale aj strata dôvery, izolácia v politicko-bezpečnostných otázkach, nedostatok zahraničných investícií do nášho hospodárstva. Minuloročné parlamentné voľby priniesli nielen novú nádej, ale aj jasný konsenzus občanov v otázke smerovania štátu do euroatlantických integračných štruktúr. Potvrdili to aj májové prezidentské voľby – prvé priame. Vláda a parlament nemali pred sebou jedinú ľahkú úlohu: nevyhnutné ústavné zmeny, úsporné finančné opatrenia a ekonomická reforma, legislatíva a záležitosti menších, jadrová energetika či reforma verejnej správy. A k tomu potreba urýchlenia preberania komunitárneho práva – *acquis communautaire*. Veľa z potrebného sa podarilo. Aj vďaka tomu, že minulý rok v novembri SR a Európska komisia vytvorili pracovnú skupinu na vysokej úrovni. No ešte veľmi veľa práce je pred nami. Ľahko sa hovorí o želaní i potrebe dosiahnutia našich susedov z V 4. Oveľa ťažšia bude realizácia. My sme však spolu so susedmi, ktorí sa pripravujú na to isté, vlastne zodpovední za výsledok integračného úsilia v našom priestore. SR má možnosť tento región Európy spájať alebo rozdeľovať. Nie podľa záujmu iných, ale hlavne podľa nášho, domáceho. Tento záujem sa však nedá oddeliť od narastajúcej spoločnej agendy v regióne strednej Európy. A jeho základnou súčasťou musí byť spoluzodpovednosť za jej osudy. Ani Únia, ani prvá skupina rokujúcich kandidátov nečakajú. EÚ sa z pohľadu kandidátov označuje za „moving target“ – pohyblivý cieľ. V čase nášho pravdepodobného vstupu bude spravovať nielen jednotný trh a spoločnú menu, ale zrejme aj spoločný priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Slovensko musí koncentrovať svoje sily a zdroje, aby s dostatočnou dynamikou vytváralo postupne kompatibilitu a konkurencieschopnosť s pätnástkou, ale aj so svojím vísegrádkym regiónom – súčasťou budúcej rozšírenej EÚ. A pritom vytvárať aj vzájomne výhodné vzťahy s východnou Európou. A pamätať na solidaritu s tými, ktorí sú na tom oveľa horšie ako my. Lebo solidarita, ktorú často tak automaticky očakávame od iných, je dvojsmerný proces. Už dnes je naša obchodná výmena realizovaná na 60 percent obchodom s EÚ. Sme teda na stabilný a konkurenčne neľahký jednotný trh Únie už životne naviazaní. Je to dobrý výsledok po desiatich rokoch od pádu komunizmu. Zmena, ktorú Slovensko urobilo za posledný rok, sa prejavila v obsahu správy Európskej komisie. Jej záverom je odporúčanie, aby Slovensko bola pozvaná na negociácie o pričlenení. Je to dobrá správa pre našu krajinu. Dá sa hodnotiť ako úspech, výzva a príležitosť. Ako úspech nielen vlády a parlamentu, ale všetkých občanov a inštitúcií, ktorí pre proeurópsku orientáciu

nášho verejného života aktívne konajú. Ako výzva, aby nevyhnutné reformy boli ďalej konsolidované, aby sa náš politický vývoj stal nezvratným. A je to príležitosť získať v Helsinkách pozvanie na rokovania, čo bude pre nás znamenať posun v doterajšom postavení. Posun na nový stupeň, kde bude komunikácia s EÚ ešte náročnejšia a úlohy doma skôr zložitejšie než naopak.

Vo svojom vnútri integrované Slovensko, ktoré má priateľské vzťahy a intenzívnu spoluprácu so svojím okolím, bude dobrou vlastou všetkým občanom i príspevkom pre zjednocujúcu sa Európu.

SME

9. 12. 1999

Nechceme

Nechceme zostať na pomedzí vývoja

Zajtra najvyšší predstavitelia členských štátov Európskej únie (EÚ) v Helsinkách rozhodnú o začatí prístupového procesu Slovenska, ktoré odštartuje budúcoročné negociácie v 30 kapitolách. Pred helsinským summitom EÚ, ktorý sa začal včera a zároveň uzavrie polročné fínske predsedníctvo Únie, sme o rozhovor požiadali hlavného vyjednávača pre vstup SR do EÚ, štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí J. Figela.

■ **Napriek deklarácii predstaviteľov členských štátov EÚ tento týždeň v Bruseli môže sa ešte stať, že by sme v Helsinkách nedostali pozvanie?**

J. F.: Myslím, že nie, pretože ministerská úroveň už pripravila rozhodnutie pre hlavy štátov a vlád a nevidím žiaden dôvod, prečo by sa malo meniť. Avšak treba vyčkať na suverénne rozhodnutie, pretože odporúčanie komisie, parlamentu i ostatných partnerských štátov, signály politické alebo iné sú dôležité, ale to suverénne rozhodnutie majú hlavy štátov a vlád v rukách v Helsinkách.

■ **Čakali sme aj na konečné a jasné stanovisko Rakúska. Prišlo až tesne pred summitom a táto krajina náš vstup v Helsinkách podporí. Téma odstavenia dvoch reaktorov V1 Jaslovské Bohunice však bude pokračovať, sme ochotní rokovať o skoršom odstavení pri poskytnutí kompenzácie. Aký teda bude ďalší postup?**

Myslím si, že rozhodnutie vlády SR zo septembra je veľmi dobré, pretože hovorí o našom vnútornom termíne na odstavenie starších blokov jadrovej elektrárne s tým, že sme získali podporu Európskej komisie (EK) a väčšiny štátov, vrátane finančnej pomoci. Bezpečnosť je kľúčová pre náš záujem, my nemôžeme z toho urobiť len politickú záležitosť a ani sme ju nikdy nechceli urobiť. Technická životnosť podľa výrobcu obidvoch blokov sa končí 2008 a 2010 a ani z politického, ani logického pohľadu by nebolo dobré predlžovať to, čo výrobca predpokladal. Naopak, hľadať odpovede v modernizácii hospodárstva, aj energetického a akumulovať prostriedky tak, aby uzatvorenie bolo s finančnou pomocou zvonku. To je zároveň odpoveď pre Rakúsko. SR je ochotné diskutovať o skorších termínoch len za podmienky kompenzácie, záleží na Rakúsku či je schopné o tejto veci odborne vyjednávať, či v tom nevidí

len polohu antijadrovej politiky, ktorú sme doteraz vnímali až v polohe emocionálnej a neracionálnej.

■ **Podľa jesenného prieskumu verejnej mienky Rakúšania by so vstupom SR do EÚ radšej ešte počkali. Po deklaráciách podpory by možno členské štáty mohli viac domácej verejnosti vysvetľovať rozšírenie. Čo si o tom myslíte?**

Politickí vodcovia musia viesť verejnosti predostrieť pravdivé a morálne zodpovedné posolstvo. Rozšírenie EÚ je veľmi vážnou otázkou pre Európu, je procesom, kde obidve strany získavajú. Skrýva sa tam odpoveď aj na modernizáciu nášho hospodárstva a alternatívne zdroje energie. Tie sa dajú vybudovať, len potrebujeme byť pri zdrojoch. Izolácia alebo xenofóbia je skôr prehlbovaním rozdielov a rozdelenia v Európe, je treba ju prekonávať. Uloha je u nás v tom, že SR nie je len problematika migrácie, alebo organizovaného zločinu a netransparentnosti, ale naopak snaha o vybudovanie podobných princípov a hodnôt, aké nachádzame v EÚ. Rakúsko a ostatných 14 štátov potrebuje jasne viesť svoju politiku v zmysle budovania spoločných inštitúcií a politiky tak, aby aj seba chránilo pred negatívnymi fenoménmi, pretože tie dnes nemajú hranice. Oveľa lepšie im budeme čeliť spoločne. Všade sa nájdu extrémisti, avšak je dôležité či tí, ktorí sa považujú za politický stred, za racionálne politické spektrum, sú schopní hľadať odpovede pre verejnosť a zahraničných partnerov, alebo nechávajú tento priestor obsadzovať práve extrémizmom či xenofóbiou.

■ **Istý imidž vo svete nám do istej miery robí problematika Rómov. Ako však hodnotíte našu vzdelanostnú úroveň, sme jazykovo vybavení, pripravení na integráciu?**

Je to rôzne generačne aj geograficky. SR potrebuje rozvinúť svoj potenciál vo všetkých dimenziách a regiónoch, aby neboli dramatické rozdiely a som rád, že EÚ si za roky vypestovala aj politiku, založenú na solidarite silnejších so slabšími, bohatších s chudobnejšími. To potrebujeme vypestovať doma, za tých pár rokov približovania nám EÚ bude pomáhať finančne aj inštitucionálne a my by sme to mali byť schopní absorbovať. Aj preto, aby sa zvýšila zamestnanosť, vzdelanostná úroveň, jazyková vybavenosť, inštitucionálna pripravenosť z hľadiska ľudských kapacít. Ten proces bude veľmi náročný, bude si vyžadovať veľa zdrojov. My ich z toho ľudského hľadiska máme, len nie sú skutočne rozvinuté a pripravené. Nie som však pesimista, Slovensko je v mnohom kompatibilné a konkurencieschopné. Chceme budovať aj silnejšie zastúpenie v misii v Bruseli, aj v jednotlivých rezortoch, do procesu sa vláda snaží vtahovať aj mimovládny sektor, odbory, zamestnávateľské zväzy, samosprávu, radu mladých, médiá, teda inštitúcie, ktoré môžu veľa urobiť pre orientáciu SR a jeho prípravu na vážnu konkurenciu v budúcnosti. SR je dnes ekonomicky už životne odkázané na vstup do EÚ. Pred desiatimi rokmi sme boli 90 percentami nášho obchodu naviazaní na RVHP. Po desiatich mesiacoch v tomto roku je vyše 60 percent obchodu realizovaného s EÚ, to už je dvojtretinová závislosť zárobkov, zamestnanosti a existencie firiem na tomto trhu. Bolo by veľmi zlé zostať na pomedzí vývoja. Odpoveďou je dostať sa k tomu stolu, kde sa rozhoduje o podmienkach fungovania tohto trhu, dostať sa do Únie a využívať všetky práva.

PRÁCA
10. 12. 1999

Slávnostný prípitok s komisárom EÚ pre vonkajšie vzťahy Hansom van den Broekom pri otvorení Európskeho informačného centra vo februári 1999 v Bratislave. V nasledujúcich rokoch vzniklo na Slovensku viacero centier pre informácie o Európskej únii. Zakladali ich podnikateľské centrá, univerzity, mimovládne organizácie. Na úrovni vlády informačnú a vzdelávaciu prípravu na vstup do EÚ zabezpečoval Úrad vlády SR

SR UVAŽUJE O ZAVEDENÍ VÍZOVÉHO REŽIMU S KRAJINAMI JUHOVÝCHODNEJ A VÝCHODNEJ EURÓPY EŠTE DO KONCA ROKU 1999

„Slovensko čaká rozhodnutie zaviesť vízový režim voči niektorým krajinám juhovýchodnej a východnej Európy,“ povedal včera v Košiciach štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľ na neformálnej besede s pozvanými novinármi, s ktorými diskutoval o regionálnom rozvoji a cezhraničnej spolupráci. J. Figeľ pre Národnú obrodu povedal, že časové ohraňenie zavedenia vízového režimu závisí od viacerých faktorov. „Tlak EÚ stúpa aj pre rozmach ilegálneho zločinu v týchto krajinách, ktorý úzko súvisí s ilegálnou migráciou,“ povedal a dodal, že to bude „nie neskôr ako na budúci rok“. Pri geografickej špecifikácii zavedenia víz J. Figeľ pripomenul, že Slovensko smeruje do EÚ, ktorej členské štáty majú vízový styk aj s Ukrajinou, Ruskou federáciou a Bieloruskom. Za veľmi citlivú považuje otázku vzťahov s Rumunskom, Bulharskom, ktoré sú asociovanými krajinami a hlásia sa k integrácii do EÚ. Ich problémom je však rozsiahla migrácia.

Slovensko by malo podľa J. Figeľa skoordinať svoje kroky v otázke vízovej politiky s partnerskými krajinami v rámci Višegrádskej štvorky. „Platí to však aj naopak. Aj ČR by nemala siahnuť k jednostranným opatreniam, ale hľadať spoločné riešenie,“ zdôraznil J. Figeľ. Pri individuálnom postupe jednotlivých krajín V4 vznikne podľa neho totiž spleť pravidiel, ktoré neprispievajú k hľadaniu spoločných záujmov a nevyriešia otázku ilegálnej migrácie. V súvislosti s úvahami o možnosti zavedenia vízového režimu medzi SR a krajinami východnej a juhovýchodnej Európy J. Figeľ pripomenul existenciu prísneho alebo zmäkčeného vízového režimu, ktorý umožňuje normálne obchodné styky, diplomatické vzťahy a kontakty medzi inštitúciami. „Naša politika by mala hľadať čo najefektívnejšie spôsoby, aby sa rozvoj vzájomných vzťahov neoslaboval, ale tam, kde je potrebné, aby sa upevňoval,“ zdôraznil J. Figeľ.

NÁRODNÁ OBRODA
29. 1. 1999

KOMISIA ŽIADA ZVÝŠENIE JADROVEJ BEZPEČNOSTI

Delegácie Európskej komisie (EK) a slovenskej vlády sa včera v Bruseli zišli na zasadnutí asociačného výboru, ktorý otvorí novú etapu vo vzájomných vzťahoch medzi

Európskou úniou (EÚ) a Slovenskom. Podľa štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí Jána Figeľa, ktorý na rokovaní výboru vedie takmer 30-člennú slovenskú delegáciu, na tomto zasadnutí sa má po prvý raz vyskúšať nový modelový prístup EK k prístupovému procesu a k fungovaniu orgánov Európskej dohody o pridružení. Výbor sa bude odteraz oveľa viac sústreďovať na hodnotenie plnenia priorít, ktoré EK definovala pre Slovensko v dokumente Partnerstvo pre vstup a na odstraňovanie nedostatkov identifikovaných v hodnotiacej správe komisie z uplynulého novembra.

Za prvoradé považuje EK prijatie niektorých zákonov na posilnenie fungovania vnútorného trhu na Slovensku a zvýšenie transparentnosti privatizačného procesu. Uvádza sa to v stanovisku, ktoré včera po rokovaní poskytla slovenská delegácia. EK ocenila zámyery vlády na riešenie ekonomickej nerovnováhy a posilnenie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky. Nové zákony, ktoré by posilnili fungovanie vnútorného trhu, sú potrebné najmä v oblasti certifikácie, štátnej pomoci, verejného obstarávania a životného prostredia.

Slovenská strana prezentovala na rokovaní stratégiu v oblasti energetickej politiky a bezpečnosti jadrových elektrární v Jaslovských Bohuniach a Mochovciach. Komisia však zopakovala svoju požiadavku stanoviť realistický program na uzavretie bloku V1 a zvýšiť jadrovú bezpečnosť bloku V2 Jaslovské Bohunice.

NÁRODNÁ OBRODA, KRÁTENÉ
29. 1. 1999

VÝSLEDKY PRVÉHO ROKOVANIA SPOLOČNEJ SLOVENSKO-MAĎARSKEJ KOMISIE PRE NÁRODNOSTNÉ MENŠINY

V noci na dnes sa v Budapešti skončilo prvé rokovanie slovensko-maďarskej komisie pre národnostné menšiny. Podľa štátneho tajomníka slovenského ministerstva zahraničných vecí J. Figeľa je to ďalší krok smerom k naplneniu základnej slovensko-maďarskej zmluvy a dobrý signál pre Európsku úniu. Rokovanie medzi vládnej slovensko-maďarskej zmiešanej komisie pre národnostné menšiny ukazuje, že obe krajiny sú ochotné riešiť problémy, ktoré mohli byť brzdou regionálneho rozvoja. Uviedol to dnes predseda slovenskej časti komisie štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľ. Podľa neho to je dobrou príležitosťou aj pre upevnenie spolupráce oboch krajín v rámci višegrád-

skej štvorky. Povedal, že len takýto vzťah medzi Slovenskom a Maďarskom, charakterizovaný dobrým susedstvom a priateľskou spoluprácou, môže byť príspevkom pre bezpečnosť, ekonomickú, obchodnú a kultúrnu spoluprácu v regióne. Ak to tieto dve krajiny a národy naplnia, tak vlastne dokážu svoju európsku demokratickú zrelosť a príslušnosť pre členstvo v týchto istých spoločenstvách štátov a národov, do ktorých sa hlásime.

V pätnástich odporúčaniach, ktoré vládám oboch krajín adresovala zmiešaná komisia, je aj odporúčanie, aby slovenská vláda prijala zákon o používaní jazykov národnostných menšín. Práve jeho prípravu považuje štátny tajomník J. Figel' za prvoradú tak z pohľadu dvojstranných vzťahov, ako aj integračných ambícií Slovenska. Komisia odporučila vládám oboch krajín vytvoriť pobočky fakúlt a vysokých škôl. Obe strany by mali preskúmať možnosť otvorenia konzulátov, alebo oddelení zastupiteľských úradov v Košiciach a v Békešskej Čabe. Vlády by mali okrem iného podporiť výučbu učiteľov a teológov v maďarskom jazyku na Slovensku a podporiť výučbu slovenského jazyka na menšinových školách v Maďarsku. Odporúčania zmiešanej komisie budú doručené vláde Maďarska a vláde Slovenska, ktoré autonómne rozhodnú ako ich naplnia.

ROZHLASOVÁ STANICA BBC
9. 2. 1999

BILATERÁLNY SCREENING LEGISLATÍVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Bilaterálny screening alebo dvojstranná previerka legislatívy Slovenskej republiky je veľmi dôležitá etapa prípravy na neskoršie rokovania o vstupe do Európskej únie a zistenie, ako Slovensko pokročilo v procese približovania. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel' v tejto súvislosti pre Slovenský rozhlas povedal, že má istotu, že to, ako budú reprezentanti Slovenska na screeningu vystupovať, nakoľko budú profesionálni a zdatnými partnermi členom Európskej komisie, bude mať svoj odraz v pravidelnej hodnotiacej správe komisie koncom roka, preto sa aj v tomto prípade ponúka Slovensku prezentácia vyspelosti a na druhej strane poznanie tých rozdielov, ktoré potom bude treba realizovať v legislatíve. Konkrétne oblasti by mali pokrývať všetkých 29 kapitol vzájomných vzťahov, 28 ich bude prerokovaných od dnešného dňa do 25. júna a najťažšia a najzložitejšia kapitola, poľnohospodárstvo, bude prerokovaná v jeseni. Dnes sa začala previerka

v kapitole hospodárska súťaž, zajtra sa pokračuje v priemyselnej politike. Podľa názoru J. Figel'a táto fáza veľa napovie o tom, kde treba zabráť z hľadiska legislatívy i budovania inštitúcií. Myslí si, že slovenský národný program, ktorý bude prispôbostený týmto ukazovateľom to zohľadní tak, aby sa približovanie Slovenska veľmi jasne urýchlilo. J. Figel' odhaduje, že Slovensko by pri istom nasadení svojho potenciálu, mohlo na seba prevziať *acquis communautaire* do konca roku 2002.

RÁDIO SLOVENSKO 1
1. 3. 1999

JÁN FIGEL' INFORMOVAL O ROKOVANÍ PRACOVNEJ SKUPINY NA VYSOKEJ ÚROVNI V BRUSELI

Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel' na tlačovej besede informoval o rokovaní pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi Európskou komisiou a SR, ktoré sa 18. marca skončilo v Bruseli.

Podľa slov J. Figel'a urobilo Slovensko od predchádzajúceho stretnutia určitý pokrok. Spomenul začiatok bilaterálneho screeningu, prijatie investičnej politiky slovenskej vlády aj intenzívny rozvoj bilaterálnych vzťahov s krajinami EÚ.

V súvislosti s rokovaním v Bruseli J. Figel' spomenul aj konferenciu pod názvom Slovensko na ceste do EÚ, ktorú zorganizovala Nadácia K. Adenauera v spolupráci s poslaneckým klubom Európskej ľudovej strany v Európskom parlamente. Zameraná bola na politické a ekonomické aspekty procesu integrácie Slovenska do EÚ.

Na tlačovej besede bol aj veľvyslanec, vedúci Delegácie Európskej komisie v SR W. Rochel. Informoval, že na rokovaní v Bruseli venovali pozornosť najmä trom hlavným témam – rozpočtu, energetike a menšinovým právam, pričom sa hovorilo sa aj o preberaní legislatívy EÚ. Pokiaľ ide o oblasť štátneho rozpočtu, komisia s uspokojením prijala niektoré opatrenia vlády. Pri jadrovej energetike sa hovorilo o pláne strednodobých priorít, najmä o prispôbení legislatívy, dokončení jadrovej elektrárne Mochovce v súlade s najnovšími medzinárodnými kritériami a uzatvorení Jaslovských Bohuníc.

Na margo demisie Európskej komisie J. Figel' uviedol, že ak EÚ zvládne tento zaťažkávajúci test, bude to dobré znamenie aj pre proces ďalšieho rozšírenia Únie. Ten by to však nemalo výraznejšie ovplyvniť.

RÁDIO SLOVENSKO 1
19. 3. 1999

RUSKÝ DENNÍK KOMMERSANT UVEŘEJNIL ROZHOVOR SO ŠTÁTNYM TAJOMNÍKOM MINISTERSTVA ZAHRANIČNÝCH VECÍ SR JÁNOM FIGEĽOM

Ruský denník Kommersant uverejnil dnes rozhovor so štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky J. Figeľom. Priblíži ho moskovská spravodajkyňa Mária Mikušová.

„S-300 je pre Slovensko pridrahé. Pod týmto titulkom prináša denník Kommersant interview so štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky J. Figeľom. Slovenský predstaviteľ tvrdí, že jeden protiraketový komplex S-300, ktorý má slovenská armáda vo výzbroji, je pre obranu našej republiky úplne dostačujúci. Rozhodnutie predchádzajúceho vedenia o nákupe ďalšieho, tesne pred uplynutím jeho funkčného obdobia, nebolo seriózne. Úsilie o vstup do NATO však neznamená, že výzbroj budeme nakupovať práve tam, cituje štátneho tajomníka J. Figeľa denník Kommersant. V Bratislave s nádejou očakávajú spoločnú výrobu lietadla JAK-130. Slovensko si želá nielen spoločne ho s Ruskom vyrábať, ale ho aj spolu predávať. J. Figeľ zapochyboval, že by susedné štáty nakupovali podobnú techniku v NATO, kde je omnoho drahšia.

O obsahu rokovaní v Moskve slovenský predstaviteľ novinárom povedal, že Slovensko znepokojuje znižovanie vzájomného obchodného obratu a pasívne saldo Slovenskej republiky v obchode s Ruskou federáciou. V minulom roku Slovensko vyviezlo do Ruska tovar v hodnote 204 miliónov amerických dolárov a doviezlo za 1 miliardu 234 miliónov. Tento nepomer by bolo možné kompenzovať podporou slovenského podnikania v Rusku a zvýšením ruských investícií na Slovensku. Rusko by sa tak dostalo na trh Európskej únie. Ruský dlh bude Slovensko deblokovať dovozom jadrového paliva a energonosičov. J. Figeľ tiež uviedol, že situácia v Juhoslávii neovplyvnila jeho poslanie v Rusku. Minister zahraničných vecí Igor Ivanov prijal jeho pozvanie do Bratislavy. Návšteva by sa mala uskutočniť 15. mája a po nej sa môže pripravovať pobyt premiéra Primakova na Slovensku, cituje denník Kommersant slová štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky J. Figeľa.“

RÁDIO SLOVENSKO 1
31. 3. 1999

DOBEHNÚŤ ZAMEŠKANÉ

Vrcholné stretnutie predsedov vlád krajín Visegrádskej štvorky (V 4) sa uskutoční v Bratislave 14. mája, dohodli sa na tom v utorok štátni tajomníci Ministerstiev zahraničných vecí SR, ČR, Maďarska a Poľska.

Podľa štátneho tajomníka MZV SR J. Figeľa sa „Slovensko vracia tam, kam prirodzene patrí“. V 4 „ožila“ v októbri minulého roku na budapeštianskom rokovaní premiérov troch susedných krajín, na ktorom dostalo Slovensko pozvanie „obsadiť uprázdnenú stoličku“.

Počas bratislavského summitu, o ktorom sa pôvodne uvažovalo ako o dvojdnovom, budú rokovať aj ministri zahraničných vecí. Účastníci schvália rámcový dokument o obsahu medzivládnej spolupráce V 4 a komuniké z rokovania, o ktorého obsahu je zatiaľ predčasné hovoriť, aj preto, že „Kosovo vytvára novú situáciu“. Štátny tajomník českého MZV Martin Palouš povedal, že pôjde aj o podporu SR, aby dobehla isté oneskorenie v integrácii do EÚ a NATO v porovnaní s ostatnými tromi susedmi.

Aj štátny tajomník maďarského MZV János Herman vyjadril želanie, aby SR „čo najskôr dobehla zameškaný čas“, pričom sa, rovnako ako ďalší jeho partneri, vyslovil za potvrdenie politiky otvorených dverí na aprílovom washingtonskom summite NATO. Maďarsko bude presadzovať, aby pri tejto príležitosti boli konkrétne spomenuté tri krajiny – SR, Slovensko a Rumunsko. Summit V 4 sa bude konať raz ročne. V rámci prijatého mechanizmu rotácie predsedníctva by sa ďalší summit mal konať v ČR.

PRAVDA
14. 4. 1999

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MZV SR JÁN FIGEĽ NA EURÓPSKEJ KONFERENCII O CEZHRAŇICNEJ SPOLUPRÁCI V SÁROSPATAKU

V maďarskom meste Sárospatak sa dnes skončí dvojdná Európska konferencia o cezhraničnej spolupráci. Organizuje ju maďarská vláda spolu s RE. SR zastupoval štátny tajomník MZV SR J. Figeľ.

Konferenciu v Sárospataku zhodnotil pre SRo J. Figeľ slovami, že za slovenskú stranu zdôraznil, že ochrana kultúrnych a prírodných pamiatok v strednej Európe je dôležitým aspektom pre rozvoj cezhraničnej spolupráce. V Európe po páde komunizmu vzniklo 22 nových štátov. Pribudlo veľa nových hraníc. Tie by však

nemali tvoriť nové bariéry pre vzťahy medzi ľuďmi, národmi a štátmi. Prekonávať ich je veľmi dôležité a urgentné, keď sa dívame na krvavé hranice na Balkáne či v oblasti Kaukazu. Prekonávanie hraníc je realistická politika, keď vnímame západnú Európu, resp. EÚ, ako spoločenstvo bez hraníc, ktoré rozdeľujú. Zdôraznil, že Slovensko chce strednú Európu spájať, nie rozdeľovať. Dôkazom toho je prijatie Európskeho rámcového dohovoru o cezhraničnej spolupráci, nedávny podpis Európskej charty miestnej samosprávy i snaha o dokončenie vnútroštátnej legislatívy tak, aby sa aj naše územné štátne orgány – okresy a kraje – mohli zapojiť do cezhraničnej spolupráce.

RÁDIO SLOVENSKO 1, KRÁTENÉ
16. 4. 1999

DZURINDA VO FRANCÚZSKU. CHIRACOVA PODPORA

Francúzsky prezident Jacques Chirac vyjadril veľmi silnú podporu čo najrýchlejšiemu začleneniu SR do NATO a ubezpečil, že táto podpora je taká silná, ako bola doteraz pre Slovinsko a Rumunsko. Rovnako si Chirac želá, aby SR začala čo najskôr vstupné rozhovory s EÚ.

Po rokovaníach s francúzskym prezidentom o tom v stredu, druhý a záverečný deň oficiálnej návštevy Francúzska informoval premiér Mikuláš Dzurinda. „Naše šance v Helsinkách sa zvyšujú, prezident Chirac vyjadril veľmi silné a pozitívne stanoviská k našim integračným ambíciám,“ povedal Dzurinda ako zastupujúci prezident pozval Chiraca na návštevu Slovenska. Podľa premiérových slov Chirac pozvanie prijal.

Dzurinda v stredu rokoval s premiérom Lionelom Jospinom, ktorý tiež vyjadril podporu čo najrýchlejšej integrácii SR do euroatlantických zoskupení.

V súvislosti s plnením politických kritérií, ktoré sú nevyhnutné na začatie vstupných rozhovorov s EÚ, Dzurinda zdôraznil, že vláda predpokladá prijatie zákona o používaní jazykov národnostných menšín tak, aby sa neohrozili naše ambície na helsinkom summite. Tento problém podľa neho „nie je taký dramatický“. Podľa slov štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí J. Figela, ktorý sa zúčastnil na pracovnom obede s Moscovicim, francúzsky minister očakáva, že kritériá, ktoré považujeme za svoje, budeme kontinuálne plniť.

Podľa J. Figela sú počiatočné problémy a nedôvera prekonané, treba však, aby sme si demokraticky zvolili

prezidenta a prijali jazykový zákon, nie kvôli tomu, že to chce Európska komisia, ale preto, že to potrebujú naši občania. Na stretnutí s Moscovicim sa hovorilo aj o konkrétnych projektoch spolupráce medzi oboma ministerstvami zahraničných vecí. Jedným z nich má byť i konferencia o schengenských dohodách v strednej Európe. „Pre Slovensko to znamená, že môže byť krajinou, ktorá posúva vývoj smerom k zocelovaniu strednej Európy, a nie rozdeľovaniu. Je to príspevok Slovenska a Francúzska pre asociované krajiny a približovanie sa k modelu fungujúcej zjednotenej Európy,“ povedal J. Figel.

PRAVDA
6. 5. 1999

ROZHOVOR S JÁNOM. FIGEOM PO ZASADANÍ MINISTROV ZAHRAIČNÝCH VECÍ ZEÚ

Na zasadaní ministrov ZEÚ sa postavili za podporu stanoviska NATO a riešenia pomocou 5 bodov zo zasadania G 7 sa postavili i neutrálne krajiny, zdôraznil J. Figel, štátny tajomník MZV SR. Je to spoločné stanovisko 28 krajín. Na zasadaní rezonovala aj zhoršujúca sa situácia v Čiernej Hore. ZEÚ považuje za potrebné doviest operácie k politickému riešeniu. Európa je slabá vo svojej obrane a nedokáže riešiť vlastné konflikty vlastnými prostriedkami, uviedol J. Figel. Preto je potrebné zjednocovanie, ktoré sa má udiat zlúčením ZEÚ a EÚ. V mnohom je ZEÚ totožná s NATO. Tá časť, ktorú tvoria Európania, by mohla používať spoločné národné a medzinárodné prostriedky pre isté aktivity, ktoré sú v ich záujme a nie sú záujmom celého spoločenstva. Chystá sa krok aby šéf pre spoločnú obrannú politiku EÚ bol aj generálnym tajomníkom ZEÚ, čo by znamenalo personálnu úniu. Ďalšie kroky budú znamenať vnútornú reformu EÚ a zblíženie s ZEÚ aby to bol jeden celok.

SLOVENSKÁ TELEVÍZIA, STV 2
11. 5. 1999

O SPOLUPRÁCI S MAĎARSKOM

V Bratislave dnes zasadala slovensko-maďarská medzivládna komisia pre európska a euroatlantickú integráciu, ktorá vznikla na základe bilaterálnych zmlúv medzi oboma krajinami. Jej hlavnou úlohou je spolupráca, výmena poznatkov z integrácie do NATO a pri začleňova-

ní sa do Európskej únie, ako aj do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a do Západoeurópskej únie.

Za dobrý základ pre dynamiku slovensko-maďarských vzťahov považuje štátny tajomník J. Figeľ nedávny visegrádsky summit v Bratislave. Na dnešných rokovaníach s J. Hermanom sa dohodli na kooperácii na odbornej úrovni, ale aj v oblasti bezpečnosti.

Maďarská republika chce postupovať pri integračnom procese spoločne a v spolupráci so svojimi susedmi. Preto je zrejme, že Slovensko má pre Maďarsko mimoriadny význam. Podľa J. Figeľa, rezultantom dnešných rokovaní bol krok vpred v implementácii základnej dohody medzi oboma krajinami pri integrácii do euroatlantických štruktúr. V diskusii neobišli ani kosovskú krízu. Štátny tajomník J. Figeľ v tejto súvislosti uviedol, že Maďarsko aj ostatné štáty NATO, hodnotia postoj Slovenska k vojnovému konfliktu pozitívne. Dodal, že Slovensko je vnímané v Aliancii pozitívne preto, lebo sa vedelo jasne a vážne rozhodnúť a preto, že je aktívne, nie pasívne, má jasnú orientáciu a to je dôležité aj pre budúcnosť Európy. Dodal, že nie je možné budovať šedé zóny, alebo pripustiť etnické princípy, ktoré znamenajú likvidáciu určitej skupiny na základe príslušnosti k tomuto etniku. Zdôraznil, že tu a teraz sa testuje schopnosť byť prínosom pre budúcu pokojnú, stabilnú a rozvíjajúcu sa Európu.

TELEVÍZNA STANICA VTV
26. 5. 1999

ní podobnej jednotky do Albánska. Okrem situácie na Balkáne hovoril štátny tajomník J. Figeľ s Petrom Kleiberom najmä o príprave Slovenskej republiky na integráciu do NATO, konkrétne o stave prác na národnom programe prípravy Slovenskej republiky na členstvo v aliancii. Príprave Slovenskej republiky na integráciu do NATO bude venovaná aj nadchádzajúca návšteva Petra Kleibera na Slovensku, ktorá by sa mala uskutočniť v druhej polovici júna.

V Bruseli sa J. Figeľ stretol aj s veľvyslancom Spojených štátov amerických pri NATO Alexandrom Vershbowom, ktorý diskutoval o možnostiach zintenzívnenia bilaterálnej spolupráce. Slovensko chce podľa Figeľa stať sa partnerom vo všetkých dôležitých otázkach medzinárodnej bezpečnosti. Popoludní sa štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí zúčastní na rokovaní 4. schôdzky pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi Slovenskou republikou a Európskou komisiou. Diskusia by sa tentoraz mala týkať v pondelok prijatých opatrení slovenskej vlády na stabilizáciu ekonomiky, dlhodobej energetickej stratégie Slovenskej republiky a ďalších priorít vyplývajúcich z dokumentu Partnerstvo pre vstup. V rámci pobytu v Bruseli vystúpi J. Figeľ ešte dnes večer s prednáškou v inštitúte Philip Morris a v stredu v Centre pre európske štúdie. Stretne sa aj s hlavným vyjednávačom Európskej komisie pre rozširovanie Európskej únie Nicolasom van der Pasom.

RÁDIO HVIEZDA FM
1. 6. 1999

V druhom kole priamych prezidentských volieb bol 29. mája 1999 za hlavu štátu zvolený R. Schuster. Skončilo sa tým obdobie od marca '98, keď Slovensko nemalo zvoleného prezidenta.

SLOVENSKO PODMIEŇUJE SVOJU ÚČASŤ NA MEDZINÁRODNÝCH VOJENSKÝCH SILÁCH V KOSOVE PRIJATÍM REZOLÚCIE BEZPEČNOSTNEJ RADY OSN

„Slovensko podmieňuje svoju účasť na budúcich medzinárodných vojenských silách v Kosove prijatím rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN. Uviedol to dnes v Bruseli po stretnutí s námestníkom generálneho tajomníka aliancie Petrom Kleiberom štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky J. Figeľ. Podľa jeho slov Slovensko zvažuje vyslanie ženijnej jednotky do Kosova a slovenský parlament začal rokovať o vysla-

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MZV SR JÁN FIGEĽ POKRAČUJE V NÁVŠTEVE BRUSELU

Stretnutím s vedúcim tímu EK pre rokovania o rozšírení Nicolasom van der Pasom pokračoval dnes štátny tajomník MZV SR J. Figeľ v dvojdnovej návšteve Bruselu.

Slovensko by mohlo teoreticky dohnať prvú skupinu krajín rokujúcich o vstupe do EÚ, aj keby začalo svoje rokovania o dva roky neskôr, ak si bude plniť všetky domáce úlohy. Toto stanovisko tlmočil na stretnutí s hlavným vyjednávačom na vstup do EÚ a štátnym tajomníkom MZV SR J. Figeľom vedúci rokovacieho tímu EK Nicolas van der Pas. Otvorenie rokovaní o vstupe je podľa neho dôležité pre kandidátsku krajinu najmä z politického hľadiska, ale ešte dôležitejšia je vnútorná príprava na vstup. Slovensko by podľa Van der Pasa nemalo čakať na otvorenie rokovaní so založenými rukami, ale malo by prípravu začať už teraz.

S týmto sa stotožňuje aj J. Figeľ, ktorý na stretnutí deklaroval záujem Slovenska vstúpiť do EÚ spolu so susedmi a čo najskôr sa priblížiť na ich úroveň v rokovaní o procese. Podľa J. Figeľa sa už v jeseni budú v spolupráci s členskými štátmi pätňástky pripravovať štúdie o kladných a negatívnych dopadoch vstupu do Únie. Slovensko by podľa Figeľa privítalo, aby k oficiálnemu otvoreniu rokovaní o vstupe došlo na medzivládnej konferencii medzi EÚ a Slovenskom v marci budúceho roka.

J. Figeľ, ktorý včera rokoval s predstaviteľmi NATO a EK, vystúpil dnes aj v prestížnom bruselskom Centre pre výskum európskej politiky.

RÁDIO SLOVENSKO 1
2. 6. 1999

JÁN FIGEĽ POSUDZUJE INTEGRAČNÝ PROCES. ZÁKON A POZVANIE

Rozhodnutiu summitu Európskej únie v decembri 1999 v Helsinkách o začatí rokovaní o vstupe so SR bude predchádzať prijatie zákona o používaní jazykov menšín.

Toto presvedčenie vyjadril vo štvrtok po návrate zo štvrtého rokovania Pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi SR a Európskou komisiou (HLWG) slovenský vyjednávač, štátny tajomník MZV SR J. Figeľ. Podľa neho na prijatie zákona existuje politická vôľa. Upozornil však, že splnenie tohto kritéria vyplýva nielen z Partnerstva pre vstup, ale najmä z potreby naplniť ľudské práva a znenie Ústavy SR. „Dodržiavanie ľudských práv nie je o hrách, ale o ľudskej dôstojnosti,“ povedal Figeľ v narážke na názory poslanca Roberta Fica na dôležitosť vládou prijímaných opatrení. Vedúci delegácie a veľvyslanec Európskej komisie v SR Walter Rochel v tejto súvislosti pripomenul, že EÚ dostala „veľmi jasné ubezpečenia“ slovenskej vlády, že zákon bude prijatý v júni–júli tohto roku. Dodal, že táto právna norma by mala rešpektovať európske štandardy.

Problém uzatvorenia jadrovej elektrárne V-1 v Jaslovských Bohuniciach sa bude riešiť 15. júna na pôde novozriadenej podskupiny HNWG pre jadrovú energetiku, pričom sa už bude vychádzať z novej energetickej stratégie Slovenska. Táto ráta s posunutím odstavenia elektrárne V-1 na roky 2012 až 2015. Figeľ však zdôraznil, že v decembri sa bude o Slovensku rozhodovať najmä z hľadiska približovania sa nášho práva k „acquis communautaires“ (legislatíve EÚ). Na otázku, kedy očakáva zvolanie medzivládnej konferencie medzi SR

a EK, ktorá naštartuje rokovania o vstupe do EÚ, Figeľ odpovedal, že „najskôr vo februári a najneskôr v marci 2000“.

PRAVDA
4. 6. 1999

ZAHRANIČNÍ EXPERTI O JAZYKU MENŠÍN

Zvýšenie jednoznačnosti vládneho návrhu zákona o používaní jazykov menšín včera odporučili slovenským predstaviteľom zástupcovia OBSE, Rady Európy a Európskej únie. Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľ po konzultáciách v Haagu uviedol, že používanie menšinových jazykov limituje najmä zákon o štátnom jazyku, preto experti upozorňujú na potrebu precíznych formulácií. Podanie návrhu zákona SMK do parlamentu zahraničných partnerov prekvapilo. Figeľ zdôraznil, že úlohou koalície je predovšetkým hľadať kompromis, návrh SMK však ide ďaleko za doterajšie dohody. Pripustil, že SR zapracuje do vládneho zákona pripomienky z Haagu. Legislatívny proces ešte nie je ukončený a podoba zákona sa môže zmeniť, Figeľ však očakáva aj ústretovosť maďarskej menšiny.

NÁRODNÁ OBRODA
15. 6. 1999

JADROVÁ ENERGETIKA NEBUDE PREKÁŽKOU VSTUPU SR DO EÚ

Podľa štátneho tajomníka MZV J. Figeľa jadrová energetika Slovenska zrejme nebude stáť v ceste prijímania SR do EÚ. Figeľ to povedal Slobodnej Európe v súvislosti so správou rakúskej agentúry APA, ktorá minulý piatok upozornila, že kvôli neskoršiemu odstaveniu Jadrovej elektrárne V1 v Jaslovských Bohuniciach môže Rakúsko vetovať slovenské členstvo v EÚ.

Podľa Figeľa je Slovensko schopné prijať realistický plán pre svoju jadrovú energetiku do jesene tohto roku. Jeho základné črty už existujú a bude diskutovaný nielen u nás ale aj v Rakúsku. J. Figeľ tiež upozornil, že v jadrovej energetike neexistuje európska legislatíva. Názory jednotlivých krajín sú rôzne, ale smerodajné sú normy Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE). Tieto normy podľa Figeľa Slovensko spĺňa a to bez ohľadu na to, že Rakúsko má v tomto smere iný pohľad na veci. Poprel aj to, že by mala agentúra hájiť záujmy medzinárodnej atómovej loby, pretože ako po-

vedal „je to dostatočne nezávislý medzinárodný orgán s prísnou politickou i verejnou kontrolou“.

Na podnet medzinárodných inštitúcií sa investovalo do Jaslovských Bohuníc zhruba 5 miliárd Sk, aby blok VI splnil medzinárodné platné normy. Preto namiesto odstavenia začiatkom tisícročia vláda v pripravovanej energetickej koncepcii počítala s odstavením VI v roku 2012 a s jej definitívnym uzavretím v roku 2015.

RÁDIO SLOBODNÁ EURÓPA

28. 6. 1999

JÁN FIGEĽ O SLOVENSKO-AMERICKOM DIALÓGU

Začiatok medzivládneho ekonomického dialógu USA a SR, ktorý sa uskutočnil na Ministerstve zahraničných vecí USA vo Washingtone minulý týždeň, bol v znamení dobrých skúseností z dialógu USA s Poľskom a Slovenskom. Slovenskú delegáciu tvorili podpredseda vlády Ivan Mikloš a štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač o integrácii SR J. Figeľ. Prvý okrúhly stôl bol už sám osebe výrazom novej skutočnosti, pre ktorú je príznačné čoraz otvorenejšie zapájanie Slovenska do politických, vojensko-politických a ekonomických riešení medzinárodných problémov.

Zrejme najväčší význam malo rokovanie pod predsedníctvom námestníka ministerky zahraničných vecí USA Stuarta Eizenstata, počas ktorého sa SR dostalo ubezpečenia o americkej podpore členstvu v Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). J. Figeľ v tom vidí ďalšiu známku rastu dôveryhodnosti SR, ktorá má mimoriadnu dôležitosť na vytvorenie vhodného investičného prostredia pre zahraničný kapitál, a tým na riešenie ekonomických a sociálnych dôsledkov pôsobenia predchádzajúcej vládnej garnitúry a na definitívne preklenutie medzinárodnej izolácie. Slovensko má tak najlepšie možnosti zaokrúhliť počet členov OECD z 29 na 30. J. Figeľ je presvedčený, že rovnako aj cesta do Bruselu vedie cez jednotlivé členské štáty, ktoré o nás budú hlasovať.

Európsku integráciu chápe nie ako súperenie s USA, ale ako priestor pre rozvoj hospodárskeho transatlantického partnerstva Európy a USA. V globálnom ekonomickom a politickom priestore by malo mať svoje miesto aj Slovensko. Východiskom je členstvo v Európskej únii (EÚ), prostredníctvom ktorého sa môžeme stať integrálnou súčasťou nielen európskej, ale aj svetovej hospodárskej sústavy. Preto sa vo Washingtone usu-

točnilo niekoľko rokovaní s poprednými predstaviteľmi amerického ministerstva zahraničných vecí o zapojení SR do hospodárskej obnovy Kosova, do Paktu stability pre Balkán, osobitne do odminovacieho programu, pre ktorý má SR nielen dostatočný počet skúsených expertov, ale aj vlastných mechanizmov, ktoré sa už v podmienkach bývalej Juhoslávie osvedčili, ako napr. systémy Božena či Belarty.

Známku zlepšujúcich sa slovensko-amerických vzťahov vidí J. Figeľ napr. vo formulácii Billa Clintona v blahoprajnom liste k zvoleniu Rudolfa Schustera za prezidenta, v ktorom ich považuje za „excelentné“. V najbližšom čase má byť vymenovaný nový veľvyslanec USA v SR, na prelome augusta a septembra očakáva Bratislava návštevu delegácie amerických kongresmanov vedené Johnom Micom, predmetom ktorej budú otázky ďalšieho rozvoja slovensko-amerických obchodných vzťahov.

Ďalším „balíkom“ problémov slovensko-amerických rokovaní boli otázky budovania novej bezpečnosti. SR chce spolupracovať s USA aj v rámci Visegrádskej štvorky. Organizujú sa už napr. konzultácie V4 a USA o úpravách zmluvy o konvenčných zbraniach (Viedenská zmluva). SR je v týchto rokovaniach rovnoprávnym partnerom spolu so štátmi, ktoré sú už v Aliancii.

Budovať dôveru pomáha podľa J. Figeľa aj spolupráca v mimovládnom sektore. Preto spolu s I. Miklošom predniesol v Medzinárodnom republikánskom inštitúte prednášku o integrácii SR do európskych a transatlantických štruktúr a stretol sa s riaditeľom tzv. Novej atlantickej iniciatívy a predstaviteľom Amerického podnikateľského inštitútu Michaelom Nowakom.

Slovensko-americký dialóg by mohol pokračovať aj návštevou slovenského premiéra v Bielom dome a možno aj prezidenta SR, hoci túto postupnosť určujú princípy diplomacie. V tejto oblasti by Slovensko mohlo spolu s Českom využiť 10. výročie „nežnej“ revolúcie v tzv. „mesiaci nežnej revolúcie“, svoju pozitívnu úlohu by podľa J. Figeľa mohlo zohrať aj odhalenie busty Alexandra Dubčeka v Centre Ronalda Reagana. Druhé kolo dialógu sa má uskutočniť na Slovensku o pol roka.

NÁRODNÁ OĽBRODA

1. 7. 1999

PROBLEMATIKA RÓMOV PREDMETOM ROKOVANÍ VO FÍNSKU

Situáciou okolo emigračnej vlny slovenských Rómov do Fínska sa vo Fínsku zaoberal štátny tajomník MZV

SR J. Figel'. Podľa fínskej strany však nádej, že dostanú povolenie k trvalému pobytu je minimálna, pretože prevažná väčšina z nich nespĺňa kritériá pre poskytnutie politického azylu. Fínska strana v posledných dňoch vedie intenzívny dialóg s vládou M. Dzurindu a na túto tému s vysokými predstaviteľmi fínskej vlády rokoval J. Figel' 5 hodín. Podľa neho nemajú slovenskí Rómovia žiadne politické a rasové dôvody na žiadanie politického azylu. V rozhovore s Hlasom Ameriky však pripustil, že hospodárske ťažkosti, ktorými Slovensko prechádza na nich ťažko doliehajú. V súvislosti s problematikou exodu slovenských Rómov do Fínska J. Figel' pre Hlas Ameriky povedal: „Berieme nielen tento fakt, ale celý vývoj vážne, a preto sme aj prišli na rokovania, kde sme opísali situáciu na Slovensku, ktorá je hlavne ekonomicky ťaživá v rómskej komunite aj vďaka desiatkam rokov komunizmu, keď sa s touto komunitou zaobchádzalo nesprávne, alebo vôbec. Slovensko má vysokú nezamestnanosť, ale na druhej strane sa často táto azylová vlna spája s očakávaniami žiadateľov. Čakajú, že tu dostanú prácu a prípadne aj bývanie od štátu, čo nie je pravda. Našli sa už žiadatelia, ktorí sa chcú vrátiť. Sú to sklamaní ľudia, ktorí nepoznajú súvislosti, alebo sú nahovorení, išli s inými očakávaniami. Slovensko nevypadáva zo strednej Európy v tejto otázke, v mnohých veciach sme porovnateľní, v niečom lepší, v niečom horší a to platí aj v rómskej otázke. Toto sme popísali a ponúkli sme im konkrétnu spoluprácu. Urýchlenu návštevu expertov na Slovensku, aby skúmali situáciu priamo na mieste, bližšiu a užšiu spoluprácu policajných zborov, bližšiu pomoc nášho zastupiteľského úradu či už pri zaobchádzaní so žiadosťami, prípadne pri tlmočení fínskym úradom tak, aby bolo možné procedúru urýchľovať a nie ju zbytočne spomaľovať. Ponúkli sme im konkrétne skúsenosti, ktoré sme mali zo spolupráce s Belgickom, keďže v januári a februári sme podobný problém vyše tisícky azylových žiadateľov riešili v Belgicku a úspešne. Nielen tým, že sa číslo zastavilo, ale začalo aj klesať a vlastne Slovensko prekonalo hrozbu krízového režimu.“

Fínsko naznačilo, že ak exodus slovenských Rómov do tejto krajiny bude pokračovať, mohlo by zaviesť vízovú povinnosť pre turistov zo Slovenska. J. Figel' k tomu povedal: „Mám obavy, že ak sa čísla nezastavia, alebo aspoň vážne nespomalí, tak táto hrozba je akútna. My sa musíme snažiť v tej spolupráci nájsť odpovede na túto vlnu. O to isté sa snaží aj fínska strana.“

Podľa dostupných informácií fínske úrady doteraz prešetrili 30 žiadostí o azyl, ale nikomu nevyhoveli. O úlohách vlády SR v tejto veci J. Figel' povedal: „Vláda

musí v krátkej dobe celú populáciu informovať, že Fínsko nemôže byť vo forme azylového prístrešia riešením našich domácich ťažkostí, že tí, ktorí tu hľadajú zamestnanie, alebo bývanie prežijú sklamanie a následný návrat domov. Po druhé: naďalej veľmi vážne budovať pluralistickú spoločnosť, ktorá do riešenia dlhodobých problémov jednotlivé skupiny obyvateľstva vtahuje a nesnaží sa za nich hľadať riešenie. Myslím, že sa to deje. No a po tretie: hlavne uspieť v ekonomických reformách tak, aby priniesli ovocie v raste ekonomiky, v raste zamestnanosti, k čomu by mohlo prispieť aj získanie členstva v OECD, keďže by sa zvýšil rating našich organizácií a zvýšila by sa atraktivnosť pre investorov. A podľa možnosti získať pozvanie k rozhovorom o vstupe do EÚ na konci tohto roka.“

RÁDIO HLAS AMERIKY, KRÁTENÉ
5. 7. 1999

V EURÓPE BEZ HRANÍC JE DEMOKRACIA VIAC AKO AUTONÓMIA

Zákon o používaní jazykov menšín, na ktorého znení sa zhodla väčšina strán vládnej koalície v Bratislave, je poslednou z veľkých nesplnených podmienok vstupu, ktoré dostalo Slovensko od Európskej únie. Väčšina strán združených v koalícii si želá, aby spomínaný zákon schválila Národná rada SR čo najskôr, pravdepodobne už v júli, a zákon vstúpil do platnosti 1. septembra. Tento dátum by bol najvýhodnejší aj kvôli pripravovanému decembrovému summitu v Helsinkách, hovorí sa v úvode obsiahleho materiálu, ktorý vo štvrtok publikoval rakúsky denník Die Presse. Článok vznikol na základe rozhovoru so štátnym tajomníkom MZV SR J. Figel'om. Figel'a považujú za politika pripraveného na kompromisy. V tejto otázke však nechce ustúpiť požiadavkám Maďarov v SR, ktorí pripravili vlastný zákon, ani on. „Chceme dohodu všetkých koalíčných partnerov, ale nie bezpodmienečne. Slovensko sa bude riadiť svojou ústavou a chce splniť medzinárodné kritériá.“ Vládna väčšina považuje za úspech už to, že zákon vôbec uzrel svetlo sveta. „Doteraz určovalo používanie menšinových jazykov v SR 32 rôznych nariadení, rozptýlených do iných zákonov. Ide o to, aby sa podchytili aj tie oblasti, ktoré doteraz neboli upravené nijakým právnym predpisom. Radili sme sa s odborníkmi Európskej komisie, Rady Európy a OECD. Všetci sa zhodli na tom, že náš návrh je dobrou базou pre solídne zákonodarstvo,“ povedal J. Figel' v interview pre rakúsky denník. Podľa slovenskej ústavy mala takýto zá-

kon prijať už Mečiarova vláda. Tá však priliala olej do ohňa a nechala schváliť zákon „na ochranu“ štátneho jazyka. „Hlasoval som vtedy proti zákonu, ktorý sa týkal môjho jazyka,“ hovorí J. Figeľ, „pretože v ňom neboli zohľadnené práva menšín.“ Teraz žiada ústretovosť od predstaviteľov maďarskej koalície. Je potrebné akceptovať obavy väčšinového slovenského obyvateľstva. Ide napokon o historickú realitu. V minulosti totiž Maďari nie raz vzniesli voči Slovensku územné nároky. Nie bez zadostučinenia sa J. Figeľ odvoláva na Ústavu Maďarskej republiky, ktorá síce garantuje menšinám právo na automatické zastúpenie v parlamente, v skutočnosti sa však toto právo nerealizuje. Podľa J. Figeľa by sa mali maďarskí politici na Slovensku orientovať nie na populistické požiadavky, ale na európsky štandard. „SMK nepodporila ani Rámcovú konvenciu Rady Európy o ochrane práv menšín, ani neakceptovala dohody s vtedajším maďarským premiérom Hornom.“ Nebolo by dobré žiadať priveľa naraz. Ako príklad toho, že záležitosti menšín sa pohli dopredu, uvádza J. Figeľ, že k prvým krokom vlády Mikuláša Dzurindu patrilo obnovenie predpisu o vydávaní dvojazyčných vysvedčení. Nemožno podceňiť ani skutočnosť, že členom vládnej koalície je aj SMK.

SMK
12. 7. 1999

REAKCIE NA ROZHODNUTIE PREZIDENTA SR PODPÍSAŤ ZÁKON O POUŽÍVANÍ JAZYKOV NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

Prezident SR Rudolf Schuster dnes podpísal zákon o používaní jazykov národnostných menšín.

Prvý podpredseda SMK Árpád Duka-Zólyomi sa vyjadril, že je to právomoc prezidenta rozhodnúť sa, či zákon podpíše alebo nie. Zákon vyjde v Zbierke zákonov a vstúpi do platnosti napriek tomu, že ako predstaviteľia menšiny – s odvolaním sa aj na Radu vlády pre národnosti – nie sú spokojní s týmto zákonom, pretože nie je dostačujúci. Samozrejme, budú ho rešpektovať a podporovať, aby boli doplnené také oblasti, ktoré v tomto zákone boli vynechané. Chcú veriť, že k tomu dôjde v rámci koalície a že nenastane stav uspokojenia sa s prijatým zákonom.

Prvá podpredsedníčka SNS Anna Malíková uviedla, že ju toto rozhodnutie neprekvapilo, skôr bolo očakávané. V terajšej politickej situácii je jediná možnosť – podanie na ÚS SR, čo zvažujú ich právnici. Je presvedčená, že pri realizácii tohto zákona v praxi budú po-

rušované ľudské práva určitej časti obyvateľstva – Slovákov – na ich vlastnom území.

Naopak, rozhodnutie prezidenta s potešením prijal štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač SR pre vstup do EÚ J. Figeľ. Ako povedal, naplňa sa tým ústavnosť SR pre všetkých občanov, plnia sa medzinárodné záväzky a menšinová legislatíva sa tak stáva kompletnou. Možno sa bude v budúcnosti modernizovať, ale bol urobený krok smerom k Európe a k menšinám na Slovensku. Politicky sa dostaneme na úroveň, kde sme mohli byť už v decembri 1997, ak nás EÚ pozve v Helsinkách na rokovania. Je potrebné prejsť z politických kritérií a sústrediť sa viac na ekonomické kritéria a na legislatívu, ktorá buduje kompatibilitu s Úniou.

RÁDIO SLOVENSKO 1
20. 7. 1999

VÝHRADY MAĎARSKEJ REPUBLIKY

O zákone o používaní jazykov národnostných menšín na Slovensku by mal štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR (MZV SR) J. Figeľ rokovať so svojím maďarským rezortným kolegom Zsoltom Némethom. J. Figeľ to navrhol Némethovi v odpovedi na list, v ktorom štátny tajomník MZV Maďarskej republiky (MR) vyslovil výhrady k prijatému zákonu. Dvaja štátni tajomníci sa stretnú na zasadnutí zmiešanej medzivládnej komisie SR a MR pre záležitosti menšín koncom septembra v Bratislave. Podľa J. Figeľa bola príprava menšinového zákona predmetom mnohých konzultácií doma aj v zahraničí, čo sa premietlo aj do samotných ustanovení. K zákonu sa pred jeho prijatím vyjadrovali experti Rady Európy (RE), Európskej únie (EÚ) a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). Figeľ ďalej pripomenul pozitívne stanovisko vysokého komisára pre národnostné menšiny OBSE Maxa van der Stoela, ktorý ocenil schválenie zákona Národnou radou SR.

PRAVDA
17. 8. 1999

PROBLÉM – BOHUNICE

Otázka jadrových elektrární, najmä Jaslovských Bohuníc, je stále hlavným kameňom úrazu v rakúsko-slovenských vzťahoch. Informovala o tom rakúska agentúra APA po utorkovom rokovaní štátneho tajomníka MZV SR J. Figeľa s jeho rakúskou partnerkou Benitou Fer-

rerovou-Waldnerovou vo Viedni. Obe strany potvrdili svoje doterajšie stanoviská. Podľa Ferrerovej-Waldnerovej Rakúsko vychádza z toho, že podmienky, ktoré EÚ kladie kandidátom na členstvo, budú splnené. Prípadne, že materiál EÚ, známy ako Agenda 2000, požaduje uzavretie jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach. To je pre Rakúsko „podstatný bod“, týkajúci sa podpory ambícií SR dostať sa do prvej skupiny kandidátov rokujúcich o vstupe.

Na otázku, či Rakúsko bude na decembrovom helvínskom summite EÚ blokovať preradenie SR do prvej skupiny, ak sa Bratislava dovtedy zmluvne nezaviaže odstaviť Bohunice, Ferrerová-Waldnerová odpovedala: „Nechcem nič zásadné vytyčovať, je to pre nás podstatná podmienka.“ Viedeň očakáva od Slovenska sľúbenú podrobnú energetickú koncepciu.

Figel pripomenul, že dokument, na ktorom by sa mala koncom septembra uznieť slovenská vláda, bude obsahovať aj koncepciu odstavenia spornej elektrárne. Nespomenul žiadny konkrétny termín, vyzdvihol však výšku investícií do bezpečnosti elektrárne a energetickú sebestačnosť SR, ku ktorej prispievajú Bohunice.

Požiadavku uzatvoriť Bohunice, bez čoho nie je možný vstup do EÚ, zopakovala i rakúska ministerka pre záležitosti žien a ochranu spotrebiteľov Barbara Prammerová. Ministerka v utorok zaslala rakúske oficiálne stanovisko k slovenskej energetickej koncepcii ministrovi hospodárstva Ľudovítovi Černákovi. „Vychádzam z toho, že Bohunice budú v r. 2000 zatvorené. Tento termín predpokladá aj Agenda 2000 a termín sa musí dodržať. Inak nie je vstup Slovenska do EÚ možný,“ zdôraznila rakúska ministerka.

PRAVDA
2. 9. 1999

ROZHOVOR S JÁNOM FIGEĽOM, ŠTÁTNYM TAJOMNÍKOM MINISTERSTVA ZAHRAŇIČNÝCH VECÍ SR, O ROKOVANIACH V PRAHE

V Prahe sa dnes uskutočnilo zasadnutie štátnych tajomníkov, respektíve námestníkov ministrov štyroch višegráfskych krajín, a to Českej republiky, Poľska, Maďarska a Slovenska. Slovenskú republiku zastupoval štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel, ktorý poskytol redaktorky BBC rozhovor. Okrem iného povedal, že cieľom rokovania bolo pokračovať v agende prvého summitu štyroch premiérov višegráfskych krajín, ktorý sa uskutočnil v polovici mája v Bratislave. Obsahom rokovaní boli dve základné otázky, a to hľa-

dať správne normy, metódy a celý obsah zahraničnopolitickej spolupráce tak, aby Višegrád pomáhal jednotlivým krajinám prekonávať ťažkosti alebo budovať záujmy v regióne tak, aby tento región bol súdržný a úspešný v otázkach európskej integrácie alebo ekonomickej spolupráce. Po druhé, konkrétna agenda sa dotýkala najbližšieho summitu premiérov, ktorý bude druhým dielom Bratislavy a bude to neformálne stretnutie vo Vysokých Tatrách 15. a 16. októbra. Chceli by sa tam zaoberať otázkami euroatlantickej integrácie a bezpečnosti v strednej Európe, zriadením višegráfskeho fondu. Slovensko by malo záujem na diskusiách o migračnej a azylovej politike v Európe, prípadne o ďalších otázkach, ktoré prináša život v jednotlivých krajinách.

Na otázku, či hovorili aj o probléme rómskeho exodu do západných krajín, J. Figel povedal, že pochopenie pre tento problém nachádzame osobitne v Českej republike, čiastočne v Maďarsku. Odpoveď na rómsky exodus má niekoľko polôh. Jednou z nich je domáca legislatíva a inštitúcie, ktoré by mali vytvárať podmienky pre sociálny a ekonomický rozvoj pre všetky skupiny obyvateľstva čo najlepšie a najperspektívnejšie. Druhá časť odpovede spočíva v samotnom etniku, ktoré potrebuje prejaviť svoju vlastnú angažovanosť a záujem o prevzatie časti zodpovednosti. Značná časť otázok sa spája s Európou a s azylovou a migračnou politikou.

ROZHLASOVÁ STANICA BBC
7. 9. 1999

V BRATISLAVE BOLO V PORADÍ UŽ 5. ZASADANIE PRACOVNEJ SKUPINY NA VYSOKEJ ÚROVNI MEDZI SLOVENSKOU REPUBLIKOU A EURÓPSKOU KOMISIOU

V Bratislave bolo v poradí už 5. zasadanie pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi Slovenskou republikou a Európskou komisiou. Dnešné stretnutie bolo zároveň posledným v sérii zasadnutí pracovnej skupiny, ako špecifickej formy komunikácie s Európskou komisiou.

Podľa vedúceho slovenskej delegácie, štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky J. Figeľa, urobilo Slovensko za 10 mesiacov činnosti skupiny veľký pokrok. Splňa politické kritériá vstupu do Európskej únie, pracuje veľmi intenzívne na ekonomickej reforme a postupne preberá do svojho právneho systému európsku legislatívu. Na dnešnom zasadnutí sa okrem iných tém, predovšetkým venovali ekonomickému vývoju na Slovensku, reformám a ich

výsledkom, prijímaniu legislatívy pre vnútorný trh Európskej únie a otázkam jadrovej bezpečnosti. Slovensko môže deklarovať, že sa vrátilo na európsku trajektóriu, že je na ceste do Európskej únie a že ďalej bude môcť napredovať na základe používania klasických nástrojov Európskej dohody, Asociačnej rady, asociačných výborov a Spoločného parlamentného výboru.

Za Európsku komisiu zhodnotil dnešné zasadnutie spoločnej pracovnej skupiny zástupca generálneho riaditeľa Direktoriátu DG1A Francois Lamoureux. Ako povedal, Slovensko spĺňa politické kritériá pre vstup do Únie. Ešte je potrebné dosiahnuť ústavnú reformu, aby sa tak zabezpečila nezávislosť súdnictva, no vo všeobecnosti možno konštatovať, že z politického pohľadu nie sú žiadne problémy. Podľa predstaviteľa Európskej komisie je potrebné pokračovať v ekonomických reformách na Slovensku a dosiahnuť konkrétne výsledky v oblasti privatizácie, deficitu štátneho rozpočtu a transparentnosti trhovej ekonomiky. Ďalej je nevyhnutné prijať a uskutočniť jasný, realistický a hodnoverný plán na uzatvorenie reaktorov V1 a V2 Jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice. Francois Lamoureux ďalej uviedol, že práca spoločnej skupiny je jedna vec, no momentálne nie je možné predpovedať, ako zhodnotí nová Európska komisia pripravenosť Slovenska pre vstup do Únie.

RÁDIO SLOVENSKO 1
8. 9. 1999

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MZV SR JÁN FIGEL ROKOVAL S PARTNEROM Z VEĽKEJ BRITÁNIE JOHNOM KERROM

Štátny tajomník MZV SR J. Figel a štátny podtajomník MZV Veľkej Británie a Severného Írska John Kerr na dvojstrannom rokovaní v Bratislave zamerali pozornosť na integráciu strednej a severnej Európy do EÚ, na bezpečnosť kontinentu a na bilaterálne otázky. Predmetom rozhovoru bola aj príprava návštevy ministra zahraničných vecí Veľkej Británie Robina Cooka na Slovensku.

Podľa Johna Kerra sa dvojstranné vzťahy našich krajín rozvíjajú rýchlo, rovnako ako vzťahy Slovenska a EÚ. Veľká Británia podporí začatie rokovaní o vstupe do únie so Slovenskom, ak EK vo svojej správe pred summitom v Helsinkách navrhne otvorenie týchto rokovaní. John Kerr sa vo svojom vyhlásení vrátil k nedávnomu zásahu NATO v Kosove a vyjadril vďaka slovenskej strane za poskytnutú podporu.

Obe krajiny predpokladajú zintenzívnenie vzťahov. Slovensko sa usiluje o vstup do OECD, NATO a EÚ, ktorých členom je aj Veľká Británia. Ako povedal J. Figel, osobitnou časťou spolupráce je bezpečnostná spolupráca. Zdôraznil záujem Slovenska o zvýšenie priamych investícií z Veľkej Británie a obchodnej výmeny medzi oboma krajinami. Ďalšou kapitolou prehĺbovania vzťahov bude kultúrna oblasť.

Predpokladom užšej spolupráce je návrat k bezvízovému režimu. Ako John Kerr v tejto súvislosti vyhlásil, dúfajú, že situácia sa zmení aj vďaka istým úpravám ich práva, ktoré pripravujú, aby sťažili prílev ekonomických migrantov požadujúcich politický azyl.

RÁDIO SLOVENSKO 1
14. 9. 1999

ROKOVANIE ŠTÁTNYCH TAJOMNÍKOV RAKÚSKA, MAĎARSKA A SLOVENSKA NA MZV SR

Na pôde Ministerstva zahraničných vecí SR dnes rokovali štátni tajomníci troch krajín, Rakúska, Maďarska a Slovenska. Štátni tajomníci hodnotili plnenie a vývoj vzájomnej spolupráce od posledného summitu troch premiérov, ktorý sa uskutočnil v Šoproni v januári tohto roku. Ďalej mali vytýčiť isté konkrétne oblasti do ďalšieho obdobia a takto pripraviť ďalší summit, ktorý bude v roku 2000 na Slovensku. Dnes sa venovali hlavne trom oblastiam. Prvou bola otázka európskej integrácie, kde Rakúsko je členom už od roku 1995 a môže sa podeliť so svojimi skúsenosťami. Druhou témou bola bezpečnostná oblasť, a to hlavne vývoj v juhovýchodnej Európe. V tej súvislosti hovorili aj o splavení Dunaja, ktorý je zablokovaný po Kosovskej kríze. Tretou témou bola cezhraničná spolupráca. V minulosti sa mnohé z infraštruktúrnych projektov buď nerozvinuli, alebo neboli na ne prostriedky. Dnes by sme chceli venovať pozornosť tejto oblasti o to viac, že cez ňu vnímame aj napojenie Slovenska na budúcu Európsku úniu, povedal J. Figel a pokračoval, že takúto spoluprácu vnímame aj ako šancu pre rozvoj regiónov, pre vytváranie nových pracovných príležitostí a celkovo pre budovanie dôvery a spolupráce medzi štátmi v strednej Európe. Stretnutie nielen splnilo svoj účel, ale prinieslo aj isté nové dôrazy pre ďalšie obdobie do budúceho summitu, konštatoval J. Figel.

RÁDIO HVIEZDA FM
17. 9. 1999

ŠTÁTNY TAJOMNÍK MZV SR JÁN FIGEL SA STRETOL VO VARŠAVE NA KONZULTÁCIÁCH S POĽSKÝM PARTNEROM

Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel sa koncom týždňa stretol vo Varšave na konzultáciách s poľským partnerom Andrzejom Ananiczom. Týkali sa európskej integrácie pred blížiacim sa helsinským summitom, čo potvrdil pre Slovenský rozhlas aj druhý muž slovenskej diplomacie.

J. F.: Slovensko je vo fáze prípravy svojho Národného programu pre členstvo v NATO, ktorý sme predtým konzultovali aj s Poľskou republikou a po schválení vo vláde by sme ho radi implementovali v úzkej spolupráci s Poľskom. V oblasti integrácie očakávame Helsinky ako dôležitý medzník pre rozhodnutie aj o Slovensku, zároveň však integračný proces nechápeme ani jedna ani druhá strana ako nejaké kampane alebo úseky vývoja, skôr ako systematický prístup a prípravu na členstvo, v ktorom obidvaja chceme byť kompatibilný a konkurencieschopný. Zoznámili sme sa navzájom s ťažkosťami na oboch stranách a ja som tlmočil pripravenosť spolupracovať po pozvaní veľmi úzko s hlavným negociátorom Poľskej republiky. V oblasti bilaterálnych vzťahov je mnoho záujmov, ktoré sa už dnes rozvíjajú od najvyšších úrovní cez vládne až po mimovládne inštitúcie. Chceme otvárať ďalšie hraničné priechody. Radi by sme ponúkli intenzívnejšiu obchodnú a kultúrnu výmenu. Diskutovali sme aj o záležitosti slovenskej menšiny, ktorá v Poľsku má svoj priestor a považujeme skôr ten priestor za nedostatočne využitý v kultúrnom rozvoji.

RÁDIO SLOVENSKO 1
26. 9. 1999

SLOVENSKO NECHCE ZOSTAŤ V ČAKÁRNI

Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel je po včerajších rokovaniach v Bruseli presvedčený, že sa podarilo vysvetliť všetky otázky a Európska komisia pripraví vo svojej výročnej správe realistické hodnotenie Slovenska. „Naša krajina je v mnohých veciach porovnateľná so susednými štátmi, ktoré už rokujú o vstupe do Európskej únie a naším cieľom je tieto krajiny dosiahnuť. Na to však potrebujeme byť pozvaní za rokovací stôl,“ konštatoval J. Figel po stretnutí so zástupcom generálneho riaditeľa Generálneho riaditeľstva EK pre vonkajšie vzťahy Francoisom Lamoureuxom.

Slovensko podľa J. Figela urobilo veľa a teraz je rad

na komisii, aby posúdila dosiahnutý pokrok. „Nechceme zostať v čakárni, ale pohnúť sa vpred vo všetkých smeroch,“ vyhlásil a dodal, že Bratislava potrebuje, aby úspech začatých reforiem potvrdila komisia formou pozvania za rokovací stôl.

Popoludní rokoval štátny tajomník MZV SR v Bruseli s predsedom zahraničného výboru Európskeho parlamentu Elmarom Brokom, lídrom európskych ľudovcov Hansom-Gertom Poetteringom a stretol sa tiež s členmi predsedníctva Spoločného parlamentného výboru EÚ-SR.

HOSPODÁRSKE NOVINY
29. 9. 1999

EK SPOKOJNÁ S ROZHODNUTÍM VLÁDY SR

Európska komisia (EK) včera privítala rozhodnutie slovenskej vlády o zatvorení blokov V1 a V2 Jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach v rokoch 2006 a 2008, ktoré jej v Bruseli oficiálne oznámil štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel. Slovensko týmto rozhodnutím splnilo opakované žiadosti komisie na skoré odstavenie Bohunickej elektrárne a urobilo dôležitý krok vo svojich integračných ambíciách. Vláda SR potvrdila, že prijatie do Európskej únie (EÚ) je pre ňu hlavnou politickou prioritou, uvádza sa v stanovisku úradu komisára pre rozšírenie EÚ Günthera Verheugena. Rozhodnutie SR o odstavení blokov V1 a V2 zároveň znamená, že EK môže navrhnúť poskytnutie pôžičky Slovensku zo zdrojov Euroatomu, ako aj udelenie grantu zo zdrojov PHARE, ktorý by podľa J. Figela mohol predstavovať 20 miliónov eur ročne. Komisia je okrem toho pripravená spolupracovať so Slovenskom pri hľadaní a mobilizácii ďalších finančných zdrojov.

Súhlas EK s plánmi slovenskej vlády vyvolal včera v Rakúsku vlnu ostrej kritiky. Toto rozhodnutie vlády SR „nie je pre Rakúsko prijateľné, je to porušenie slova“, zdôraznil včera po zasadnutí rakúskej vlády kancelár Viktor Klima. Aj keď ešte nemá k dispozícii nijakú oficiálnu informáciu, s rakúskym stanoviskom oboznámil kancelár predsedu EK Romana Prodiho, fínskeho prezidenta Marttiho Ahtisaariho i predsedu slovenskej vlády Mikuláša Dzurindu. Klima pripomenul, že slovenská vláda už rozhodla o uzavretí JE Bohunice v roku 2000. Terajšie najnovšie rozhodnutie Rakúsko „neberie do úvahy“.

HOSPODÁRSKE NOVINY
29. 9. 1999

SLOVENSKO-MAĎARSKÁ KOMISIA PRE MENŠINY NAVRHUJE VYDAŤ UČEBNICU DEJEPISU S JEDNOTNÝM VÝKLADOM DEJÍN

Všetko to pozitívne, čo sa v posledných mesiacoch udia-
lo v slovensko-maďarských vzťahoch, je podľa štátneho
tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľa
príspevkom oboch krajín pre zjednocujúcu sa Európu.
J. Figeľ, ktorý je spolupredsedom slovensko-maďarskej
zmiešanej komisie pre menšiny, to včera povedal na jej
druhom zasadnutí v Bratislave. Ocenil, že od prvého,
februárového zasadania tohto fóra sa už splnili niekto-
ré vtedy prijaté odporúčania – ktoré jeho maďarský
kolega Zsolt Németh charakterizoval ako odvážne. Ide
predovšetkým o dohodu o postavení Mostu Márie
Valérie medzi Štúrovom a Ostrihomom, na slovenskej
strane o obnovenie štátnych príspevkov pre menšinovú
kultúru a vrátenie právnej subjektivity kultúrnym inšti-
túciám a na maďarskej prijatie školského zákona, ktorý
obsahuje prvky pozitívnej diskriminácie národnostných
menšín MR. Diskutovalo sa aj o zákone o jazykoch men-
šín, no o modifikáciách konkrétnych predpisov, ktorými
sľúbila slovenská strana riešiť nedostatky tohto zá-
kona, sa nehovorilo. Figeľ uviedol, že je ešte priskoro
hovoriť o účinnosti tohto zákona, keď ešte nebol ove-
rený v praxi. Hovorilo sa tiež o obnovení činnosti slo-
vensko-maďarskej historickej komisie, výsledkom ktorej
by mohla byť napríklad učebnica dejepisu s jednotnou
interpretáciou dejín oboch krajín.

SME
30. 9. 1999

VRÁTENIE ŽIADATEĽOV O AZYL Z BELGICKA NA SLOVENSKO JE CITLIVÁ OTÁZKA

Belgicko sa rozhodlo zrýchliť procedúru vypovedania
tých občanov z radov slovenských Rómov, ktorých žia-
dosti o azyl sa zamietli, pretože sa ukázalo, že zneužíva-
li belgickú imigračnú legislatívu. Žiadnemu zo sloven-
ských Rómov, ktorých podľa údajov ČTK do Belgicka
tento rok pricestovalo päťnásobne viac ako minulý, ne-
bol udelený azyl. Pre SME tieto informácie potvrdil štát-
ny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figeľ.
Vytváranie stále nových utečeneckých táborov pociťuje
Belgicko ako veľkú záťaž a slovenská strana mu ponúka
spoluprácu „prípustnými a efektívnymi formami“. Podľa J. Figeľa ide totiž o veľmi citlivú otázku pre obe
strany. Treba jednak zabrániť vytváraniu takých mecha-
nizmov, ktoré by medzi žiadateľmi mohli vytvárať do-

jem, že sa ich slovenská strana pokúša násilným spô-
sobom odvieť a doma im hrozí perzekúcia. ... Podľa
Le Soir Belgicko v priebehu troch týždňov vráti na
Slovensko približne 500 slovenských Rómov v spoluprá-
ci so slovenskou vládou. Príkaz na opustenie krajiny
ich už dostalo približne 450. Do Belgicka pricesto-
valo zo SR v auguste 541 a v septembri 204 žiadateľov
o azyl.

SME, KRÁTENÉ
30. 9. 1999

POSOLSTVO Z RÍMA

Od helsinského summitu Európskej únie (EÚ) očakáva
stanovenie konkrétneho dátumu o začatí rozhovorov so
Slovenskom. To je časť politického posolstva, s ktorým
sa z krátkej návštevy Ríma vrátil štátny tajomník MZV
SR J. Figeľ. Ako v utorok informoval, jeho taliansky ko-
lega Umberto Ranieri potvrdil, že „SR je pred
Helsinkami v dobrom postavení“. Podľa J. Figeľa je čo-
raz väčšia pravdepodobnosť, že na summite EÚ sa roz-
hodne o začatí rokovaní o vstupe so všetkými kandidát-
mi vrátane Rumunska a Bulharska. To by znamenalo,
že do EÚ by vstupovali krajiny zo strednej a východnej
Európy podľa stupňa pripravenosti. „Nám takáto forma
neprekáža,“ zdôraznil J. Figeľ v odpovedi na otázku
PRAVDY.

Pokiaľ ide o odstavenie Jadrovej elektrárne V1
v Jaslovských Bohuniciach, podľa Figeľa minimálne 14
z 15 členských štátov EÚ je naklonených riešeniu na-
vrhnutému slovenskou vládou. S Rakúskom však treba
naďalej komunikovať.

Na budúci týždeň príde na Slovensko delegácia ta-
lianskych podnikateľov v sprievode ministra zahranič-
ného obchodu Pierra Fassina.

PRAVDA
6. 10. 1999

NÁRODNÝ PROGRAM SR BUDE V PONDELOK V BRUSELI

Národný program prípravy SR na členstvo v NATO (NP
PRENAME), ktorý vláda schválila v stredu tento týždeň,
odovzdá slovenská delegácia v bruselskom sídle NATO
v pondelok 11. októbra. Slovensko sa týmto krokom
formálne zapája do procesu v rámci Akčného plánu pre
členstvo, ktorý prijala Aliancia na washingtonskom
summite v apríli. Podľa štátneho tajomníka Minister-

stva zahraničných vecí SR (MZV SR) J. Figeľa by táto spolupráca mala vyvrcholiť rozhodnutím o ďalšom rozširovaní NATO. „Akčný plán nie je zárukou, ale dôležitým impulzom začlenenia SR do NATO,“ uviedol dnes na tlačovej besede J. Figeľ. Vývoj v poslednom období podľa J. Figeľa ukázal, že Európa sama nie je schopná riešiť bezpečnostné otázky, a v budúcnosti by mala prevziať na seba väčší diel zodpovednosti. Zdôraznil, že Slovensko by chcelo byť príspevkom k bezpečnosti. Pripomenul aktívne zapájanie sa Slovenska do mierových misií AFOR, KFOR či stabilizačných síl SFOR v Bosne. V roku 2001 by podľa J. Figeľa mohlo padnúť rozhodnutie zo strany NATO o jeho ďalšom rozširovaní. „Slovensko chce byť pripravené, keď bude NATO pripravené na ďalšie rozhodnutie,“ konštatoval J. Figeľ. NP PRENAME má dve časti, pričom všeobecná konštatuje súčasný stav a určuje cieľové parametre pre vstup SR do NATO. Druhou časťou je Ročný program PRENAME do konca roka 1999 a na rok 2000, ktorý sa bude neskôr modifikovať na ďalšie obdobie. Dokument zahŕňa tiež politické, ekonomické, obranné, vojenské, bezpečnostné a právne otázky, ale aj problematiku zdrojov.

NÁRODNÁ OBRODA
9. 10. 1999

SLOVENSKO CHCE BYŤ HYBNOU SILOU PRI ROZŠIROVANÍ NATO

V pondelok sa v sídle Severoatlantickej aliancie v Bruseli uskutoční stretnutie politických predstaviteľov Slovenskej republiky, vedených štátnymi tajomníkmi Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľom a Ministerstva obrany SR Jozefom Pivarčim, s predstaviteľmi NATO, kontrétne s tímom vedeným námestníkom jej generálneho tajomníka pre politické záležitosti K. P. Kleiberom.

Slovenská delegácia v Bruseli odovzdá program prípravy na svoje členstvo v aliancii vo forme Národného akčného plánu pre členstvo SR v NATO. Teno krok vyplynul z dokumentov aprílového samitu NATO, konaného vo Washingtone, ktorý sa nazýva Akčný plán pre členstvo. V Bruseli pôjde o pracovné stretnutie, aké sa uskutoční s každou krajinou aspirujúcou na členstvo v NATO.

Na tlačovej konferencii J. Figeľ zdôraznil, že Slovenská republika sa musí stať hybnou silou pri ďalšom rozširovaní Aliancie, ktoré sa predpokladá na samite NATO v roku 2002. Súčasná vláda nemá v progra-

me uskutočniť referendum o vstupe Slovenska do Severoatlantickej aliancie a verí, že slovenská spoločnosť ju v tomto kroku podporí. Nové kolo rozširovania NATO, prirodzene, vezme do úvahy aj skúsenosti s už prijatými novými členmi zo strednej Európy, keď spolupráca ústredia v Bruseli s nimi počas kosovského konfliktu často škripala. Na otázku SL. REPUBLIKY, aké sú v súčasnosti bezprostredné pohnútky našich snáh vstúpiť do NATO, J. Figeľ odpovedal, že Európa svoje problémy často nevie vyriešiť bez NATO (teda vlastne bez Spojených štátov) a v multipolárnom svete potrebuje zaistiť svoju bezpečnosť. A to je, podľa neho, kľúčová úloha aj pre našu republiku.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA
9. 10. 1999

SPRÁVA EK JE PRVÝ KONKRÉTNY ZAHRAJNIČNOPOLITICKÝ ÚSPECH SR

„Vítame odporúčanie Európskej komisie (EK) na začatie rokovaní o vstupe do EÚ. Myslíme si, že je to prvý hmatateľný zahraničnopolitický úspech Slovenska po veľmi zložitom období,“ uviedol to v piatok v reakcii na Pravidelnú správu EK podpredseda vlády pre európsku integráciu Pavol Hamžík. Podľa neho komisia SR vyzdvihla ako jedinú krajinu, ktorá splnila všetky politické kritériá stanovené kodanským summitom vrátane obnovenia fungovania demokratických inštitúcií, právneho štátu a práv národnostných menšín. V oblasti ekonomických kritérií SR síce ešte nebola označená za plne fungujúcu trhovú ekonomiku, avšak hodnotiacia správa hovorí o tom, že sme k tomu blízko. Ekonomická politika súčasnej vlády znamená jasný predel od minulosti a reformné úsilie súčasnej vlády je evidentné. Hodnotiacia správa EK však prináša aj kritické výhrady proti SR, resp. hovorí o tom, čo treba ešte spraviť. P. Hamžík zhrnul výhrady do niekoľkých bodov:

– Otázka postavenia rómskej menšiny a prípadné náznaky diskriminácie budú jednou z najdôležitejších otázok počas rokovaní a budú mať politický rozmer. Správa konštatuje prijatie stratégie na riešenie rómskeho spoločenského, no stratégia je považovaná za všeobecnejšiu než sa očakávalo. Je potrebné doplniť ju o presný harmonogram, aj keď podľa EK predstavuje krok správnym smerom.

– EK naďalej vyjadruje obavy o nezávislosť súdnictva, ide tu o tzv. štvorročné obdobie sudcov. Čo sa týka otázky nadmerných právomocí ministerstva spravodlivosti

v porovnaní so štandardmi EÚ, nedošlo podľa posudku k výrazným zmenám.

– Treba zefektívniť boj proti korupcii napriek tomu, že SR prijala viacero opatrení a pristúpila k medzinárodným dokumentom. Účinok týchto opatrení sa podľa EK ešte dostatočne nepreukázal. Komisia poukazuje na potrebu vyhnúť sa podozreniam z netransparentnosti pri reštrukturalizácii a privatizácii.

– Konštatuje sa potreba reformy a posilnenia verejnej správy. Podľa hodnotenia EK Slovensko neurobilo žiaden pokrok pri prijímaní legislatívy a vytváraní štruktúr v oblasti regionálnej politiky.

– V oblasti legislatívy je ocenená práca, ktorá sa urobila. Prakticky všetky prioritné zákony boli prijaté. Naďalej však treba podľa EK zvyšovať úsilie pri uplatnení už harmonizovaných právnych predpisov do právneho poriadku a pri budovaní inštitúcií, ktoré majú túto implementáciu práva zabezpečiť.

– EK označuje rozhodnutie o odstavení V1 Jaslovské Bohunice za prezieravé.

Podľa štátneho tajomníka MZV J. Figeľa sa v nasledujúcom období pripraví nový štátut hlavného vyjednávača s jeho negociačným tímom a štátut 29 pracovných skupín pomenovaných podľa kapitol v procese negociácií. Na preukázanie pripravenosti na vstupné rozhovory a na zachovanie dynamiky integračného procesu sa chce SR pripraviť na väčší počet kapitol, než bolo otvorených v roku 1998 so štátmi prvej skupiny. J. Figeľ zhrnul kapitoly, v ktorých je SR schopná ukázať dostatočný progres pri negociáciách a vďaka ktorým by aj prakticky mohla znížiť zaostávanie za krajinami prvej skupiny. Ide o kapitoly: právo obchodných spoločností, hospodárska súťaž, rybné hospodárstvo, štatistika, sociálna politika a zamestnanosť, priemyselná politika, malé a stredné podnikanie, veda a výskum, vzdelávanie a odborná príprava, telekomunikácie a informačné technológie, kultúra a audiovizuálna politika, ochrana spotrebiteľa a zdravia, colná únia, vonkajšie vzťahy a spoločná zahraničná a bezpečnostná politika.

Naopak za ťažšie označil J. Figeľ kapitoly:

– životné prostredie, lebo si vyžaduje rozsiahle investície,

– slobodný pohyb kapitálu, pre potrebu ručenia za úvery zo strany Národnej banky a preberania európskej legislatívy v tejto oblasti,

– možnosť nadobúdania nehnuteľností v SR, čo je náš protipól voči obavám krajín EÚ z nadmerného slobodného pohybu pracovných síl,

– kapitola poľnohospodárstva, lebo mnohé inštitúcie potrebujú skompatibilizovať svoje štrukturálne fondy.

Táto kapitola však nie je taká náročná ako v Poľsku a v Maďarsku, kde ide vo väčšej miere v tejto oblasti o otázky politicko-sociálne než len legislatívne.

HOSPODÁRSKE NOVINY

20. 10. 1999

JÁN FIGEĽ POVAŽUJE OBHAJOVANIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY ZA VÁŽNU ÚLOHU

Európska únia na svojom nedávnom tamperskom sumite na najvyššej úrovni sa po prvýkrát vo svojej histórii zaoberala otázkami vnútornej bezpečnosti, justície, azylovej a migračnej politiky, uviedol na včerašom stretnutí s novinármi štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figeľ. Slovensko má záujem byť súčasťou EÚ, kde bude nielen spoločná mena a spoločný trh, ale aj spoločný priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, čo je veľmi dobrým signálom pre nás, pretože už teraz spoločne prežívame niektoré problémy, aj keď ešte nie sme členmi Únie. „Už teraz je to pre nás silná výzva, aby sme výraznejšie pripravovali našu legislatívu, inštitúcie a politiku na zharmonizovanie vzťahov s krajinami EÚ,“ uviedol ďalej J. Figeľ.

Za vážnu úlohu považuje štátny tajomník obhajovanie štátnej politiky SR pred jej občanmi pod jurisdikciou Európskeho dohovoru o ľudských právach. Reagoval tým na úvahy o odvolaní nezávislého poslanca Roberta Fica z postu agenta pre zastupovanie Slovenska pred Európskym súdnym dvorom pre ľudské práva. Ako ďalej uviedol, je treba mať na pamäti, že tu „štyri roky pôsobila vláda, ktorá porušovala princípy právneho štátu, pluralizmu, ľudských práv a práv národnostných menšín“. Preto by sa on sám „veľmi zamyslel“, keby mu ponúkli možnosť zodpovedne obhajovať takúto politiku pred európskymi inštitúciami.

PRÁCA

26. 10. 1999

SPRAVODAJSTVO STV

V Bratislave sa dnes skončilo dvojdnové stretnutie vysokých predstaviteľov zodpovedných za Európsku integráciu v pridružených krajinách k Európskej únii. Iniciátorom neformálneho stretnutia bol hlavný vyjednávač pre rokovania o vstupe Slovenska do Únie, štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figeľ. Účastníkov stretnutia prijal prezident republiky Rudolf Schuster, ktorý vyzdvihol potrebu dialógu kandidát-

ských krajín nielen pred summitom Európskej únie v Helsinkách, ale aj v ďalšom procese pričleňovania sa k Únii. Na dnešnom rokovaní sa zúčastnil aj generálny riaditeľ direktoriátu Európskej komisie pre rozširovanie Európskej únie Nikolas van der Pas. Podľa neho nastane po Helsinskom summite veľmi dôležitá etapa štartu rokovaní o pridružení k EÚ. Nikolas van der Pas, generálny riaditeľ direktoriátu Európskej komisie pre rozširovanie EÚ: „V radoch kandidátskych krajín existuje sklon koncentrovať sa na rýchlosť rokovaní. Iste je dôležité vyslať politické signály o tom, že rokovania napredujú. Podľa môjho názoru je však dôležitejšie ukázať, že krajina sa prispôsobuje povinnostiam, ktoré vyplývajú z členstva v Únii. Žiadna z kandidátskych krajín si neželá, aby sa stala členom EÚ bez toho, aby sa pridržala pravidiel, ktoré v Únii platia. Ide o to, že v Únii nie sú len práva ale aj povinnosti, pričom ak tieto dve oblasti budú v súhre, možno hovoriť o úspešnom pričleňovaní sa k európskej pätnástke. Toto je moja najdôležitejšia rada pre všetky kandidátske krajiny, s ktorými budú prebiehať rokovania o vstupe do Únie.“ Naplnilo sa očakávanie hlavného iniciátora stretnutia kandidátskych krajín? J. Figel: „Všetci účastníci toto stretnutie veľmi oceňovali, pretože otvorenosť je dnes duchom Európy a keď dokážeme už tu pestovať na strane kandidátov, veľmi nám to pomôže v ďalšom procese.“

SLOVENSKÁ TELEVÍZIA, STV 1
5. 11. 1999

FÍNSKO A NÓRSKO RUŠIA DOČASNÚ VÍZOVÚ POVINNOSŤ

Fínsko zaviedlo víza 6. júla po príleve slovenských Rómov, žiadajúcich o azyl, s tým, že ide o dočasné – na štyri mesiace obmedzené – opatrenie. Nórsko reagovalo podobne o tri týždne neskôr. Podľa augustových údajov MZV SR vo Fínsku zaregistrovali celkovo 1150 žiadostí slovenských Rómov, v Nórsku 68.

Štátny tajomník MZV SR J. Figel ocenil piatkové rozhodnutie vlád oboch krajín, ktoré splnili sľub o dočasnosti ich opatrenia. Zdôraznil, že zavedenie víz bolo „opatrením na zastavenie nežiaducej a z našej strany neopodstatnenej azylovej migrácie“.

Zrušenie dočasnej vízovej povinnosti zo strany Fínska a Nórska však neznamená vyriešenie problému neželanej migrácie Rómov a hrozby zavedenia víz zo strany krajín s menej prísny azylovým systémom. Fínsko pri odvolaní vízovej povinnosti zdôraznilo, že v prípade prudkého nárastu žiadateľov o azyl svoje rozhodnutie

môže znovu prehodnotiť. J. Figel v tejto súvislosti zdôraznil snahu slovenskej vlády o integráciu Rómov do spoločnosti. Vzhľadom na aktivity slovenskej diplomacie pri probléme rómska migrácia a víza treba pripomenúť, že v záujme SR je aj zjednotenie azylovej a migračnej politiky krajín EÚ. Fínsky veľvyslanec Risto Rännäli v tejto súvislosti pripustil, že dlhotrvajúca azylová procedúra vo Fínsku „bola zrejme dôvodom záujmu slovenských Rómov“. Táto skúsenosť podľa jeho slov poukazuje na „nutnosť nájsť riešenia, ako žiadosti vybaviť rýchlejšie“.

PRAVDA
6. 11. 1999

VÝMENA SKÚSENOSTÍ Z PROCESU INTEGRÁCIE

Vysokí predstavitelia Bulharska, Cypru, Českej republiky, Estónska, Maďarska, Maltý, Litvy, Lotyšska, Poľska, Rumunska, Slovinska a Slovenska, ktorí sú zodpovední vo svojich krajinách za proces integrácie do Európskej únie (EÚ), sa minulý týždeň stretli v Bratislave, aby si vymenili skúsenosti z procesu európskej integrácie. Bratislavské stretnutie nadväzuje na minuloročné stretnutie, ktoré sa konalo v Bukurešti.

O výsledkoch stretnutia informoval štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel. Ako J. Figel uviedol na záverečnej tlačovej konferencii, stretnutiu dominovali štyri témy – výmena názorov na hodnotiace správy Európskej komisie (EK) a očakávania jednotlivých kandidátov od decembrového summitu v Helsinkách, vnútorná reforma EÚ, výsledky nedávneho summitu v Tampere najmä v oblasti azylovej a migračnej politiky a vnútornej bezpečnosti a pripravovaná medzivládna konferencia členských krajín EÚ.

Zo stretnutia vyplynulo, že jednotlivé kandidátske krajiny majú podobné problémy a úspechy v integračnom procese, potvrdil J. Figel. „Čím viac sa budeme snažiť o rozvoj vzájomnej spolupráce, tým väčším prínosom budeme pre Európu,“ povedal štátny tajomník a dodal, že našou úlohou nie je len budovať integráciu s európskou pätnástkou, ale aj s krajinami strednej a východnej Európy. Podľa J. Figela sa totiž nemôžeme integrovať len s Bruselom, ale aj medzi sebou, a taktiež musíme prenášať dobré vzťahy z regiónu do Európy.

Veľvyslanec EÚ v SR Walter Rechel ocenil význam stretnutia a dodal, že po helsinskom summite kandidátske krajiny už nebudú rozdelené na prvú a druhú skupinu. Rýchlosť rokovaní však podľa neho nesmie byť

na úkor ich kvality. Fínsky veľvyslanec Risto Rännäli uviedol, že bolo zaujímavé vypočúť si názory kandidátskych krajín na tomto podujatí. Ako zástupca malej krajiny fínsky predstaviteľ potvrdil, že v spolupráci s malými krajinami sa dá dosiahnuť v procese integrácie viac než v prípade, ak krajina rokuje samostatne.

Na otázku, kedy si Slovensko trúfa dosiahnuť Českú republiku v procese integrácie, J. Figel uviedol, že odpoveď závisí od mnohých faktorov, medzi inými od pokroku SR a ČR, otvorenosti EÚ, ako aj od dynamického prístupu oboch krajín.

V závere zazneli slová J. Figela, že ak sa chceme stať súčasťou Európy, musíme vybudovať európsku realitu najprv u nás doma.

HOSPODÁRSKE NOVINY
8. 11. 1999

KONGRES USA PODPORIL SLOVENSKO...

Snemovňa reprezentantov Kongresu USA prijala pomerom hlasov 404 ku 12 rezolúciu na podporu Slovenskej republiky, ktorá vyzdvihuje pokrok Slovenska na ceste k demokratickej spoločnosti a k trhovej ekonomike. Republikánsky kongresman John L. Mica, ktorý viackrát navštívil našu krajinu, predložil rezolúciu spolu s republikánom Benom Gilmanom, predsedom Výboru pre medzinárodné vzťahy. „Rezolúcia je ocenením zmien, ktoré na Slovensku nastali počas posledného roka,“ povedal pre Nový Čas štátny tajomník MZV SR J. Figel. „Práve takáto podpora Kongresu je dôležitým predpokladom pre strategické vzťahy medzi Slovenskom a USA, aj pre naše pozvanie do NATO a OECD.“ Naposledy sa podľa J. Figela takáto podpora amerického Kongresu prejavila v roku 1994 a po rokoch sa ju podarilo obnoviť. „V mojich očiach je rezolúcia výzvou urobiť náš vývoj nezvratným a je tiež potvrdením, že Slovensko má rastúcu medzinárodnú podporu,“ dodal J. Figel.

NOVÝ ČAS
19. 11. 1999

DOMINANTOU JE AKTÍVNA ÚČASŤ OBČANOV RÓMSKEJ KOMUNITY V OBLASTI SAMOSPRÁVY A ŠTÁTNEJ SPRÁVY

Problematika rómskej menšiny bola hlavnou témou druhého dňa rokovania okrúhleho stola predstaviteľov krajín strednej a východnej Európy, ktoré sa v sobotu

skončilo v Bratislave. Podľa slov štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figela toto podujatie malo demonštrovať nielen slovenské projekty a prístup k rómskej problematike, ale aj otvorenosť na spoluprácu.

Najčastejším problémom, a J. Figel ho považuje aj za najväčší, je vzdelanie, z ktorého vyplýva i budovanie identity, vlastnej zodpovednosti, ale aj využívanie príležitostí. Aktívna účasť občanov rómskej komunity či už v oblasti samosprávy, alebo štátnej správy bola najviac diskutovanou otázkou. Podľa J. Figela je potrebné hľadať riešenia nie bez rómskych spoluobčanov, ale spoločne s nimi. Toto považuje za rovnicu s dvoma stranami – potreba angažovaného prístupu a samotný prístup rómskej komunity tak, aby nebola trieštená, dokázala si vytvárať a rešpektovať takúto reprezentáciu a bola plnohodnotným partnerom spoločnosti, štátu.

Dvojdnňové podujatie bolo spoločnou iniciatívou Rady Európy (RE) a vlády SR a konalo sa za finančnej podpory Lichtenštajnského kniežatstva. Zúčastnili sa na ňom zástupcovia z Bulharska, Česka, Maďarska, Poľska, Rumunska, Slovinska, Slovenska, predstavitelia Rady Európy, OBSE a Európskej komisie.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA
22. 11. 1999

INTENZIFIKÁCIA VZŤAHOV PRED HELSINKAMI

Pracovné návštevy Nemecka, Švédska a Francúzska, ktoré štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel absolvoval počas uplynulých dvoch týždňov, mali rovnaký cieľ, a tým bola intenzifikácia bilaterálnych vzťahov pred decembrovým summitom v Helsinkách.

Na helsinskom summite by totiž malo padnúť rozhodnutie o začatí alebo nezačatí rokovaní so Slovenskom o vstupe do Európskej únie (EÚ). Summit bude naplnením očakávaní Slovenska, ktoré sa usiluje pridať k európskej pätnástke. Ako J. Figel uviedol na tlačovej konferencii venovanej jeho pracovným cestám, krajiny, ktoré navštívil, patria nielen medzi dôležitých členov Únie, ale sú aj významnými partnermi Slovenska.

Nemecko je obchodným partnerom Slovenska číslo jeden a patrí tiež k najväčším prispievateľom do rozpočtu EÚ. Švédsko bude predsedáť Únii v roku 2001 a má čerstvé skúsenosti s predstupovým procesom, ako aj realizáciou vstupu do spoločenstva. Francúzsko je silným členom Únie s dvoma komisármi a bude predsedáť EÚ v roku 2000, keď sa na medzivládnej konferencii očakáva završenie rozsiahlej inštitucionálnej reformy, aby únia bola schopná prijať nových členov.

Ako podľa štátneho tajomníka z návštev vyplynulo, Slovensko už nie je osobitným problémom európskych krajín. Problematickými oblasťami Európy sa stalo Turecko, Cyprus, konflikty v juhovýchodnej časti Európy a ďalšie.

V Bonne sa J. Figel' zúčastnil na konferencii Welta-chesen 2000 (Svetové osi 2000), kde vystúpil s príspevkom na tému efektívnejšieho zabezpečovania ochrany univerzálnych ľudských práv, osobitne z pohľadu Európy. Na konferencii s príspevkami vystúpila aj vysoká komisárka OSN pre ľudské práva Mary Robinsonová, zakladateľ poľskej Solidarity prezident Lech Walesa a ďalší. J. Figel' sa v Bonne stretol aj so svojim nemeckým rezortným partnerom Wolfgangom Ischingerom, aby prerokovali proces európskej integrácie, ako aj prípravu spoločných nemecko-slovenských aktivít.

Návšteva Švédska mala dve časti. V rámci bilaterálnej časti sa štátny tajomník stretol s predstaviteľmi švédsko-slovenskej obchodnej komory, ktorí sa zaujímali najmä o vývoj slovenskej ekonomiky, kroky SR, ako aj ciele v tejto oblasti s dôrazom na záujem SR o spoluprácu a možnosť investovania. Multilaterálna časť bola venovaná prerokovaniu možností týkajúcich sa pomoci Švédska pri príprave slovenských odborníkov na za-čleňovacie rozhovory s EÚ.

V Paríži J. Figel' rokoval s delegovaným ministrom pre európske záležitosti ministerstva zahraničných vecí Pierrom Moscovicim. Francúzsko vždy podporovalo Slovensko pri vstupe do Európskej únie a Slovensko môže naďalej rátať s plnou podporou Francúzska na summite v Helsinkách, uviedol P. Moscovici na spoločnom stretnutí, pričom dodal, že rok 2000 nie je reálnym rokom na vstup SR do EÚ. Najskôr musí prebehnúť adekvátna inštitucionálna príprava Únie, aby krajiny spoločenstva mohli prijať nových kandidátov, vysvetlil minister.

J. Figel' uviedol, že sa predstavitelia zaujímali aj o spoluprácu krajín v rámci V4, pričom viacerí jej vyjadrili podporu. Zoskupenie V4 je prirodzeným spoločenstvom krajín so spoločným historickým pozadím, o ktoré prejavili záujem aj ďalšie krajiny, ako napríklad Bulharsko a Slovinsko, uviedol J. Figel'. Dôležitosť spolupráce krajín V4 pri vstupe kandidátov do EÚ potvrdili aj slová vedúceho delegácie Európskej komisie v Českej republike Ramira Cibriana, ktorý vyhlásil, že verí, že krajiny V4 vstúpia do únie spolu v roku 2004.

Zvýšené úsilie, ktoré slovenskí predstavitelia vyvíjajú práve v období pred nastávajúcim helsinským summitom, súvisí s ambíciami Slovenska vstúpiť do Európskej

únie, ale aj s túžbou Slovenska stať sa plnohodnotnou súčasťou zjednotenej Európy.

HOSPODÁRSKE NOVINY

24. 11. 1999

RÓMOVIA ČAKAJÚ V POLESKÝCH HOTELOCH NA TRAJEKT ...

„Moja predvčerajšia návšteva Dánskeho kráľovstva bola istou formou završenia komunikácie v otázkach európskej integrácie pred nadchádzajúcim helsinským summitom“, uviedol včera štátny tajomník MZV SR J. Figel'.

Ako poznamenal, k ďalším témam rozhovorov s jeho dánskym partnerom Friisom Arnom Petersenom patrila reforma Európskej únie, Európska bezpečnostná a obranná politika, ako i proces rozširovania Severoatlantickej aliancie. Podľa J. Figela nebolo možné počas rozhovorov opomenúť ani tému zavedenia vízového režimu zo strany Dánska voči Slovensku. „My sme toto rozhodnutie prijali s ľútosťou i pochopením, pretože počet žiadateľov o azyl v pondelok o polnoci prekročil počet tisíc“. Podľa údajov dánskych úradov, deň pred zavedením vízovej povinnosti tamojšie inštitúcie registrovali presne 785 žiadateľov o politický azyl, pričom už ďalších približne 300 osôb čakalo na zaevidovanie.

Podľa posledných správ však ďalšie desiatky slovenských Rómov čakajú v poľských hoteloch na trajekt do Dánska. Ako dodal J. Figel', ak sa podarí v krátkom období zredukovať počet žiadostí o azyl na prijateľnú mieru, dánska vláda zväží obnovenie bezvízového styku so Slovenskom.

NOVÝ ČAS

4. 12. 1999

TELEVÍZNE NOVINY

Pozvanie Slovenska na rozhovory o vstupe do Európskej únie je zároveň veľkou výzvou, aby sme zvýšili úsilie splniť vstupné kritériá. Preto bude Slovensko pripravené rokovať v pätnástich kapitolách, ktoré reprezentujú rôzne oblasti. Toto vyhlásenie označil komisár Európskej únie Günther Verheugen za ambiciózneho program, ale otvorenie takého vysokého počtu kapitol podľa neho nebude zrejme možné. Slovensko má podľa premiéra záujem dosiahnuť v rozhovoroch krajiny, ktoré začali rokovať s Európskou úniou po luxemburskom summite. J. Figel', štátny tajomník MZV: „My sme úmyselne chceli aj deklarovať, aj predostrieť, že Slovensko

je pripravené vo väčšom rozsahu na rokovania, pretože sme sa na ne pripravovali cez celý rok. Ten reál bude zrejme v tom, že 7 až 9 kapitol bude otvorených na budúci rok po úvodnej konferencii vo februári, následne na odborných rokovaniach zrejme v marci.“ Slovensku ale takáto pozícia vyhovuje, pretože nestačí hovoriť len o rýchlosti rokovaní. J. Figeľ, štátny tajomník MZV: „Ale budovať reálnu kompatibilitu a konkurencieschopnosť doma, a to znamená veľké úsilie v domácom rámci. Prijímanie legislatívy, budovanie inštitúcií a hospodárstva tak, aby obstálo v európskej súťaži.“ V súčasnosti vládna koalícia nedrží práve pokope, ak to tak ľudovo nazveme. Nebude to negatívny prvok pri tak dôležitých krokoch, aké nás čakajú teraz? J. Figeľ, štátny tajomník MZV: „To, čo bolo doteraz, bola skôr príprava, boli to záležitosti politické. Teraz pôjde viac o ekonomické približovanie. Verím, že si to zodpovední politici uvedomia. Spoločnosť potrebuje nádej, a tá nádej sa odvíja od stability a od efektívnosti v našom približovaní.“ Spochybňovanie predsedu vlády vo funkcii, či rozpad vládnej koalície, alebo predčasné voľby by boli podľa slov J. Figeľa krokom späť.

TELEVÍZIA MARKÍZA
12. 12. 1999

VSTÚPIŤ DO EÚ SPOLU S OSTATNÝMI KRAJINAMI V4 JE NAŠIM ŽIVOTNÝM ZÁUJOMOM

M. Dzurinda sa poďakoval občanom za podporu „Helsinský summit je nielen historickým úspechom, ale aj potvrdením správnosti politiky vlády,“ uviedol premiér Mikuláš Dzurinda na včerajšej tlačovej besede po helsinskom summite EÚ, na ktorej pred novinárov predstúpil spolu s vicepremiérom Pavlom Hamžíkom, ministrom zahraničných vecí Eduardom Kukanom a štátnym tajomníkom MZV SR J. Figeľom.

Výsledok summitu EÚ v Helsinkách premiér vníma ako dva úspechy – prvým je pozvánka na priame rokovania o vstupe do Únie, druhým je prijatie systému „regaty“ čo znamená, že každá krajina bude hodnotená individuálne. „Len v tomto systéme máme šancu dobehnúť krajiny Višegrádu,“ povedal premiér a dodal, že hoci máme stratu 24 mesiacov, nebude problém tento náskok dobehnúť. „Naším strategickým cieľom je vstúpiť do EÚ spolu s ostatnými krajinami Višegrádskej skupiny. Je to životný záujem SR,“ zdôraznil M. Dzurinda. Podľa jeho slov by vážne ohrozil záujmy občanov stav, keby bolo Slovensko obklopené krajinami EÚ a samo by nebolo jej členom. Naopak, vstup SR

do EÚ s krajinami V4 znamená lepší prístup k rozvojovým fondom.

Šéf diplomacie E. Kukan pripomenul, že o dvanásť mesiacov bude Európska komisia predkladať ďalšiu hodnotiacu správu, ktorá už bude hodnotiť konkrétne výsledky. „Politické diskusie a vyhlásenia pôjdu bokom, čaká nás naozaj tvrdá práca,“ zdôraznil E. Kukan. Podľa štátneho tajomníka J. Figeľa uplynulý rok dokázal, že sa dá veľmi veľa dosiahnuť, ak sa chce a vie. „Slovensko vykonalo veľký kus práce a príjemne prekvapilo. Neexistuje prípad štátu, ktorý by za posledný rok tak postúpil v integrácii ako my,“ uviedol M. Dzurinda a poďakoval sa všetkým, ktorí sa na tomto výsledku podieľali, predovšetkým občanom SR za podporu.

NOVÝ ČAS
14. 12. 1999

EDUARD KUKAN A JÁN FIGEĽ O TAKTIKE SLOVENSKA PRI VYJEDNÁVANÍ

Slovensko začne vstupné rokovania s EÚ vo februári 2000 s ľahšími kapitolami. PRAVDE to potvrdili ministri zahraničných vecí E. Kukan a štátny tajomník MZV SR J. Figeľ.

Vo vláde sa zatiaľ o stratégiu rokovaní s Európskou úniou hovorilo „len predbežne“, povedal Eduard Kukan. „Našou stratégiou bude jednoznačne začať s ľahšími kapitolami,“ zdôraznil. Potvrdil to aj J. Figeľ, „pretože je to želanie aj druhej strany“. „Nie je záujem otvárať veľa kapitol, skôr rokovať o tom, kde je štát schopný byť čo najske, alebo v dohľadnej dobe sa priblížiť kompatibilitu s EÚ,“ vysvetlil J. Figeľ. Ide viac-menej o tie isté alebo porovnateľné kapitoly, s ktorými v marci 1998 začínali naši susedia, najmä Česká republika. Umožní to súčasne aj ľahší rozbeh prípravy negotačných tímov a ostatných záležitostí, ktoré súvisia s organizáciou procesu rokovaní. Bude sa teda postupovať od najľahších až po tie najťažšie kapitoly. „Dnes ich máme rozdelené do štyroch skupín,“ pokračuje J. Figeľ. Prvá je tá, kde sme už v podstate kompatibilní s EÚ. Ide napríklad o malé a stredné podnikanie, spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku alebo rybne hospodárstvo. V týchto oblastiach nie je zložitá práva EÚ (acquis communautaire) alebo ich Slovensko nemá mimoriadne rozvinuté. To je práve prípad rybneho hospodárstva. „Potom je druhá časť, kde pri súčasnom tempe prijímania legislatívy EÚ máme schopnosť dosiahnuť kompatibilitu do konca roku 2002,“ pokračuje J. Figeľ. Tretiu časť kapitol tvoria tie, kde treba pridať,

aby sme ich včas zvládli. Štvrtá je najťažšia, lebo v nej budeme musieť veľmi veľa investovať alebo žiadať „naozaj vážne prechodné obdobia“.

„Vieme, kde sú naše silné a slabé miesta. Bude treba, aby si vláda i parlament uvedomili, že ide o mnohorozmerný a nie rezortný proces, a vyčlenila na to svoje kapacity,“ upozorňuje J. Figel. „Som presvedčený, že sme schopní skrátiť zaostávanie za našimi susedmi,“ dodáva slovenský vyjednávač s EÚ.

PRAVDA
14. 12. 1999

NIE JE DÔLEŽITÝ POČET OTVORENÝCH KAPITOL

O vytváraní podmienok jednotného trhu a ďalších otázkach plnenia Asociačnej dohody medzi SR a EÚ rokoval včera na 6. spoločnom zasadnutí Asociačný výbor SR-EÚ. „Štatistika za deväť mesiacov tohto roka hovorí, že slovenský zahraničný obchod je už 60 percentami napojený na trh Únie. Svedčí to nielen o rastúcej konkurencieschopnosti, ale aj o životnom záujme byť aktívnou súčasťou tohto trhu,“ uviedol štátny tajomník MZV a hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel. Vedúci negotačného tímu Európskej komisie (EK) pre rokovania so SR Dirk Meganck povedal, že Slovensko sa stalo plnohodnotnou kandidátskou krajinou, s ktorou sa po februárovom zasadnutí rady ministrov začnú priame rokovania o vstupe. Podľa neho však nie je vhodné hovoriť o počte kapitol, ktoré budú otvorené, pretože na helsinskom summite bolo prijaté rozhodnutie o diferenciácii. To znamená, že EK bude sledovať individuálny pokrok a ambície kandidátskych krajín prispô-

sobovať sa kritériám EÚ. Pre vstup do únie preto nie je dôležitý len súlad s európskou legislatívou, ale hlavne administratívna schopnosť uplatňovať túto legislatívu v právnej praxi. Ak krajina nemá vytvorenú túto administratívnu schopnosť a štruktúry, ktoré to umožňujú, nie je možné hovoriť o vstupe do EÚ, zdôraznil Meganck. EK zároveň podporuje snahu nedávno pozvaných štátov na dobehnutie krajín, ktoré sú už v rokovacom procese.

HOSPODÁRSKE NOVINY
17. 12. 1999

LIKVIDÁCIA OPONY

Likvidáciou železnej opony sa skončilo vojnové usporiadanie v Európe, k novému modelu jednotného európskeho domu je však potrebných ešte veľa krokov a otvorenosti vo vzťahoch na oboch stranách bývalej železnej opony. Uviedol to štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel, ktorý sa v piatok v rakúskom Laa an der Thaya zúčastnil na spomienkovom sympóziu na udalosti pred desiatimi rokmi. Práve v rakúskom hraničnom meste Laa an der Thaya vtedajší československí vládni predstavitelia v roku 1989 oznámili zrušenie vízovej povinnosti s Rakúskom, čím sa spustil proces odstraňovania železnej opony, pripomenul Figel. Slovenský predstaviteľ sa na sympóziu zúčastnil na pozvanie bývalého rakúskeho ministra zahraničných vecí a vicekancelára Aloisa Mocka.

PRAVDA
18. 12. 1999

Stretnutie so Sv. Ocom Jánom Pavlom II. počas návštevy delegácie predsedu vlády M. Dzurindu vo Vatikáne a v Ríme v apríli 1999. Pápež mal zásadný podiel na inšpirovaní pokojného pádu komunizmu v Európe. Bol tiež výrazným podporovateľom procesu európskeho zjednotenia ako cesty k zmiereniu, spolupráci a spoločnému dobru zúčastnených národov a krajín. Mal veľmi blízky vzťah k Slovensku

rok 2000

ROK 2000

Úvahy o nás

Úvahy o nás a o svete

Juhoslávia, Kosovo

Voľakedy som si myslel, že Juhoslávia bude prvá v Európskom spoločenstve. Cez bývalú Juhosláviu utekali naši spoluobčania v roku 1968, keď sa začala invázia vojsk Varšavskej zmluvy do Československa. Juhoslávia bola vtedy prahom k slobode. A hľa, v zjednocujúcej sa Európe bude zrejme jednou z posledných. Tam žijúce národy sa po skončení komunizmu predovšetkým vďaka Miloševičovmu režimu ocitli vo víre militantného nacionalizmu. Miloševičova stopa od r. 1990 cez Slovinsko, Chorvátsko, Bosnu a Hercegovinu až po Kosovo priniesla veľa utrpenia, množstvo obetí – v samotnej Bosne asi 200 000. Pravda o mnohých udalostiach v Kosove vychádza na povrch postupne. Sú to masové hroby, etnické čistky. Toto bolo v Európe pravidlom v II. svetovej vojne, keď sa ľudia likvidovali podľa toho, akou rečou hovorili, alebo k akej rase patrili. V Juhoslávii to bolo, žiaľ, praxou aj teraz. Terajšie obdobie je vlastne snahou o realizáciu iného spolunažívania na Balkáne. Verím, že národy bývalej Juhoslávie nájdu svoju budúcnosť v zjednotenej Európe.

Neutralita

Hovorí sa u nás často o neutralite. Preto musíme dôsledne rozlišovať neutrálne krajiny s ich bezpečnostnými politikami. Neutralita v prípade Kosovskej krízy by bola skôr výrazom pasivity až nezodpovednosti. Som rád, že my sme mali iný postoj. Neutralita Rakúska, ktorú často niektorí národnári, ba až nacionalisti vyzdvihujú ako príklad pre Slovensko, bola nastolená ako riešenie pre Rakúsko, aby nebolo rozdelené po II. svetovej vojne, aby ho nestihol osud Nemecka – východ ako ruská zóna a západ ako francúzsko-britsko-americká zóna. Rakúsko teda prežilo vďaka neutralite, ale teraz tiež hľadá odpoveď na svoju súčasnosť a budúcnosť. Táto otázka je veľmi aktuálna aj vzhľadom na európsku integráciu, ktorá je postavená aj na pilieri spoločnej bezpečnostnej a zahraničnej politiky. Teda už nie neutrality, ale čohosi, čo je angažované. Podobne aj Švajčiarsko. Už od napoleonských vojen nebojovalo. A keby aj bolo, tak by neustále bolo pod dominanciou Francúzska alebo Nemecka, podľa toho, ku komu by sa pridalo, kto bol v danom období silnejší. Iné je to v Škandinávii. Nechcem rozvádzať všetky tieto príklady, skôr by som povedal, že odpoveď pre Slovensko je spájať strednú Európu. Buď ju budeme rozdeľovať, ako to bolo v nedávnych niekoľkých rokoch alebo ju budeme spájať v tom, že budeme vytvárať kohéziu, homogenitu, že „spolu“ bude znamenať aj efektívnejšiu a ľahšiu realizáciu našich záujmov, medzi ktorými má bezpečnosť dominantné miesto.

Malý neznamená slabý

Lepšie je byť východom Západu, ako západom Východu. Je veľký rozdiel, či bude hranica EÚ na Morave alebo pri Snine. Schengenská hranica na východe Slovenska bude spojená s výzvou pomáhať aj východu Európy budovať tú istú slobodu so zodpovednosťou, demokraciu, stabilitu a následnú pros-

peritu, ktorú my hľadáme aj cez členstvo v EÚ. Naša pozícia tam môže byť veľmi vážna, ak budeme schopní, ak využijeme ten priestor, ktorý tam členské krajiny majú. Nechcem príliš hovoriť v číslach, ale Luxembursko je počtom obyvateľov menšie ako Bratislava a zohráva kľúčovú úlohu v Európe. V Únii malo ešte donedávna predsedu Európskej komisie. Má dva hlasy, keď sa hlasuje tzv. kvalifikovanou väčšinou, a Nemecko, ktoré má vyše 80 miliónov obyvateľov, má len 10 hlasov. To je úžasný nepomer medzi postavením silných a slabých v istých rozhodovacích procesoch. Slovensko, ak bude vedieť svoju identitu nielen udržať, ale rozvíjať, môže byť ako člen EÚ silným prvkom v strednej Európe.

Vrátim sa k otázke Česko-Slovenska. Hlavný zmysel demokratickej suverenity je v dobrom vládnutí, v dobrom spravovaní verejných vecí – „good governance“ tomu vravia v Amerike. Je našou povinnosťou a zodpovednosťou naplniť slovenskú realitu dobrým spravovaním našich vecí. To isté platí pre Českú republiku. Vidíme, ako sa to mení. Susedia majú už druhý rok hospodársky pokles, stavali nový múr rozdelenia v Ústí nad Labem (každý múr je aj veľmi vážnym symbolom)... Až v r. 1999, t. j. po mnohých rokoch sme boli schopní vyrovnáť sa, a to nielen majetkovo (podpísala sa dohoda o rozdelení nerozdeleného), ale aj politicky. Až teraz sme vnímaní pozitívne a vážne. Slovensko je súčasťou Višegrádu, sme vítaní v medzinárodných štruktúrach, sme tvorcami spoločnej agendy. To je poloha, ktorú potrebujeme nielen udržať ale aj rozvinúť a ona prinesie svoje ovocie.

Potrebujeme solidaritu a pokoj

Človek hľadá väčšinou to, čo v sebe nosí a to, čo v sebe nosí, môže zároveň rozdávať – nič iné, všetko ostatné je len teória. Otázka znie, čo Slovensko do Európy donesie. Ak máme isté hodnoty – a často zaznieva, že máme – tak sme zodpovední za ich šírenie. Oni sa nedajú uchrániť tým, že ich zatvoríme do „chladničky“ alebo do iného priestoru, ale len tým, že ich budeme rozdávať, pretože sú živé a ako živé musia sa šíriť. To je veľká výzva pre túto krajinu, aby sa neuzatvárala, aby sa neizolovala, nebála, ale išla dopredu. Európa naozaj potrebuje osvedčené hodnoty, oživenie. Len aby sme si boli načistom, či aj my niekedy nežijeme v istom konzumizme. Aj náboženstvo môže byť predmetom istého konzumizmu, istého spôsobu pripoistenia sa... Ak hovoríme o hodnotách, musí to byť niečo, čo je živé, čo je solidárne, čo šíri nádej. Slovensko nemôže len klopať na dvere tam, kde sú peniaze – myslím tým fondy PHARE, SAPARD, ISPA, ale musíme byť schopní pamätať na solidaritu s tými, ktorí sú na tom ešte horšie, ešte biednejšie, a možno vôbec necítiť nádej. Myslím tým východnú a juhovýchodnú Európu. Európska integrácia je naozaj otázkou vojny a mieru. Kosovo je toho posledným dôkazom. Keby tam boli iné hodnoty, keby tam bola iná orientácia, na iných princípoch postavená Juhoslávia, tak tam nie je tá kataklizma. Pokoj v Európe, pokoj aj na Slovensku a všade je ovocím spravodlivosti. Keď chceme prežívať pokoj, ktorý veľa dáva – dáva aj rozvoj, dáva aj prosperitu, treba pracovať aj na spravodlivosti.

Ďalej po Helsinkách

Helsinki boli úspechom, ale nechcem ho preceňovať, pretože je to zároveň príležitosť aj výzva. Ale my sme si v tom minulom období zvykli na toľko problémov, demaršov a nedôvery, že pre nás aj to, čo by malo byť normálne, sa javí ako úspech. Berme opatrne toto oslovanie úspechu a budme stále náročnejší na seba. Vrátili sme sa na európsku trajektóriu, tam kde sme mohli byť už skôr, ale sme stratili

určitý čas, určitú energiu a nakoniec aj určité prostriedky. Verme, že už sa z tej cesty nestratíme, skôr naopak, budeme na nej dynamicky pokračovať. Cítim, že rozpaky ľudí nad tým, že do EÚ je pozvané aj Rumunsko a Bulharsko, že aj tak nás pozvali všetkých. Chcem povedať veľmi vážne, že s politikou, ktorá tu bola štyri minulé roky, by nás ani teraz neboli pozvali – aj keď krajina leží tam, kde leží – v strede Višegrádu. To, že pozvali ďalších, by nemal byť pre nás morálny problém, skôr výzva na pochopenie toho, že európska integrácia sa nemôže definitívne zastaviť na našich hraniciach. Hlavne v juhovýchodnej Európe má byť prizvanie povzbudením pre národy, ktoré tam žijú, ktoré na kosovský konflikt doplatili oveľa viac, než vzdialenejšie krajiny. A to je prípad Rumunska a Bulharska. Oni splňajú politické kritériá, tie ďalšie sa rozvinú, ak tam bude pokračovať súčasná politika reforiem. Nás čaká vlastne posun z čakárne k stolu, pri ktorom sa rokuje.

Mám byť hlavným vyjednávačom, ale musím povedať, že vyjednávanie je hlavne o podmienkach nášho definitívneho začlenenia sa do Únie, o tom, za akých časových, finančných, prípadne iných podmienok naplníme našu kompatibilitu s Európskou úniou. To nemôže byť len preklad noriem alebo zákonov, treba ich realizovať tu doma. Tu sa musí človek – domáci či cudzí – dovolať pravdy a svojho práva „európskym“ štýlom. Otvárať sa znamená vytvárať aj priestor okolo seba, v západnom svete, voči európskej pätnástke. A to znamená budovať konkurencieschopnosť po každej stránke. Aj vedomostne, ale aj hospodársky a sociálne. O tom všetkom je to najbližšie obdobie, odteraz až do istého času – odhadnem to na rok 2004, kedy by sme chceli byť formálne pripravení. To ešte neznamená vstup, pretože ten závisí aj od druhej strany. Máme isté časové horizonty, v ktorých by sme sa chceli riadiť pri príprave. Podstatné je žiť a konať s tým vedomím, že nestačí vyjednávať, ale je potrebné kvalitne doma zvládnuť prípravné procesy. V Bruseli sa nedá úspešne rokovať, ak sa doma zastaví vývoj.

Zrelosť pre Európu

Európsku integráciu nemožno postaviť ako úlohu pre 18 ministrov alebo 150 poslancov, hoci tá reprezentácia má svoje miesto, má svoju úlohu. Musí to byť úloha pre väčšinu spoločnosti, ak nie celú. Slovensko bude patriť tam, kam bude chcieť aktívne a vedomo patriť väčšina tejto spoločnosti. Tieto dve podmienky sú dôležité. Vedome, to znamená vedieť prečo, s akými súvislosťami, kde sú výhody a kde riziká. Vyžaduje to edukáciu, to znamená nielen kampaň, ale doslova vzdelávanie sa v otvorenosti v otvorenej Európe, v prijímaní výziev a príležitostí. Po druhé, angažovane, aktívne. Nemôže to byť úloha pre vládu a parlament, nemôže to byť úloha pre pár politikov alebo politické strany. Je to naša spoločná záležitosť, to musí byť dielo nás všetkých, to znamená, že nám všetkým musí na tom záležať, všetko musíme žiadať od tých štruktúr a inštitúcií, ktoré majú v správe náš spoločný záujem a moc. A verím, že ak takýto prístup prevládne na Slovensku, tak úlohy, ktoré nás čakajú a nebudú ľahké, naozaj zvládneme. Dokázali to iní okolo nás, v zmysle úspešných reforiem, v zmysle jasnej, nezvratnej orientácie, musíme to dokázať aj my. Dnes je ešte aktuálnou otázkou, či Slovensko do euroatlantických štruktúr smeruje definitívne alebo sa to ešte zmení pri ďalších voľbách. Na toto môže dať odpoveď len tu žijúca spoločnosť, samozrejme aj s politikmi, ktorí reprezentujú konkrétne politické sily. Musíme to zvládnuť, je to skúška zrelosti národa i spoločnosti, zrelosti Slovenska pre zjednocujúcu sa Európu.

J. F.

DILEMA, KRÁTENÉ

2/2000

Bližšie k cieľu

Bližšie k európskemu cieľu

Rokovania SR o jej vstupe do Európskej únie sú začiatkom novej etapy vývoja našich vzťahov so spoločenstvom stabilných, bezpečných a prosperujúcich štátov. Mnohé nádeje pred desiatimi rokmi po páde komunizmu v Európe a po skončení studenej vojny sa spájali práve s možnosťou takejto slobodnej perspektívy pre našu krajinu. Negociácie približujú Slovensko k európskemu cieľu. V období po summite EÚ v Helsinkách sa okamžite zmenil predmet diskusie v slovenskej verejnosti. Témou sa stali „kapitoly“. Tou základnou je všeobecná rokovacia pozícia, ktorá tvorí rámec pre následné čiastkové rokovania. Slovensko chce byť súčasťou všetkých pilierov Zmluvy o EÚ bez výnimiek. Cieľom prípravy je vytvoriť kompatibilitu a konkurencieschopnosť SR s EÚ k 1. januáru 2004. Tam, kde to nebude možné, resp. rozumné, budeme rokovať o dlhších prechodných obdobiach. Obsah a časovanie prechodných období a ostatné podmienky vstupu sú hlavným zámerom negociácií. Rokuje zvrchovaný štát so zvrchovaným zmluvným spoločenstvom 15 štátov, v ktorom súhlas s rozšírením musia vyjadriť jednoznačne všetci členovia. Európska komisia je (len) dôležitým moderátorom tohto zložitého procesu. Tu nevzniká nová zmluva o novom spoločenstve, o novej Únii. Vzniká zmluva o pristúpení kandidátskeho štátu k Únii. Cieľom nášho prístupového procesu je tiež skrátiť zaostávanie za našimi visegrádskymi susedmi. Ešte dlho budeme platiť zvýšenú cenu za vypadnutie z euroatlantického integračného procesu – doma i vo svete. Dôvera a úspech sa rodia len s námahou, problémy a straty prichádzajú rýchlo a „lahko“. V čase, keď my iba začíname rokovania s EÚ, naši najbližší susedia otvoria vecné rokovania už takmer vo všetkých kapitolách. Akékoľvek znižovanie tohto rozdielu bude náročnou úlohou nielen pre zahraničnú politiku a diplomaciu SR, ale osobitne pre prístupový proces doma. Preberanie legislatívy, budovanie nových inštitúcií a vymáhateľnosť, fungovanie komunitárneho práva u nás si vyžadujú nielen vyššiu intenzitu práce vlády a parlamentu, ale aj prípravu ľudských zdrojov. Tu bude achillova päta Slovenska (ale aj iných kandidátskych krajín). Peniaze bývajú dôležitým predpokladom, ale na prvom mieste je človek, jeho schopnosti a angažovanosť. Potrebujeme motivovať a stabilizovať tímy, ktoré sa v rôznych rezortoch a na rôznych úrovniach verejnej správy budú podieľať na integračnom procese. Rast tejto kapacity bude kritériom našej celkovej integračnej schopnosti. Takisto ním je aj schopnosť efektívne a včas pripravovať a realizovať projekty financované z fondov Európskej únie, ktoré nám môžu pomôcť riešiť niektoré štrukturálne problémy. Je dôležité, aby Slovensko neprišlo ani o jediné predbežne pridelené euro. V Bruseli sa bude dať úspešne rokovať len za predpokladu domáceho pokroku v príprave. Nie v častých zmenách (odkladoch) termínov prijímania zákonov má spočívať naša dynamika. Do prípravy negociácií budú vťahované aj mimovládne inštitúcie zastrešené slovenským hospodársko-sociálnym výborom ECOSOC a partnermi vlády z Konzultačnej rady Ministerskej rady vlády SR pre európsku integráciu. Integračný proces sa vo svojom priebehu dotýka celej spoločnosti. A ešte viac to platí po začlenení sa do spoločenstva štátov. Preto je komunikácia s verejnosťou a vo verejnosti o otázkach politického smerovania, spoločensko-ekonomických súvislostiach a dopadoch členstva veľmi dôležitá. Slovensko potrebuje pre úspešný priebeh svojich rokovaní nielen zdatný tím a manažment

prípravy, ale aj silné medzinárodné postavenie. Bolo by veľmi dobré, keby sme v tomto roku zaokrúhlili počet členov OECD na tridsať. Medzinárodná pozícia a bezpečnostná politika SR by nadobudla novú vážnosť získaním členstva v NATO v najbližších rokoch, pri ďalšom rozhodovaní Severoatlantickej aliancie. Prostriedkom s mnohými výhodami pre potrebu Slovenska, ale aj budovanie integrácie v strednej Európe sú dobré susedské vzťahy a vitálna visegrádska spolupráca. Základnou podmienkou pre dynamický vývoj rokovaní o členstve je však domáca politická stabilita a kontinuita. Je v rukách politickej reprezentácie i celej spoločnosti. Slovensko sa už nesmie dostať do poloizolácie, už nesmie strácať jasný smer vnútorného vývoja. „Návrat do Európy“ totiž znamená návrat k slobode a zodpovednosti a k hodnotám, ktoré všetci potrebujeme.

J. F.

PRAVDA

15. 2. 2000

Európa

Európa partnerom Ameriky

Začiatkom budúceho týždňa cestujete do USA. Premiér Dzurinda už niekoľkokrát pozýval prezidenta Clintona na Slovensko. Budete o tom hovoriť s americkými partnermi?

J. F. Som si istý, že intenzívny dialóg medzi USA a SR je na prospech oboch strán a prináša konkrétne výsledky v ekonomickej, bezpečnostnej a kultúrnej spolupráci. Máme záujem o návštevu prezidenta USA na Slovensku a budeme ho tlmočiť. Budem mať, či už separátne alebo spoločne s pánom vicepremiérom Hamžíkom, rokovania na ministerstve zahraničných vecí i na ministerstve obrany. Súvisí to predovšetkým s bezpečnosťou a našou snahou o dobrú prípravu pre možné pozvanie do Severoatlantickej aliancie. Hlavným cieľom cesty je však prezentácia SR ako budúceho člena Európskej únie.

■ Po Helsinkách sme sa dostali do novej medzinárodnej pozície a ako budúca súčasť jednotného európskeho trhu Slovensko je dôležitejším a váženejším partnerom v medzinárodných vzťahoch, ako to bolo doteraz. Platí to aj pre oblasť severoatlantickej spolupráce. V čom nám môžu vzťahy so Spojenými štátmi pomôcť pri integrácii do EÚ?

Náš vývoj sa nedá vymedziť iba priestorom medzi Tatrami a Dunajom. Môže ovplyvňovať oveľa väčší ako tento vymedzený priestor. Európa je dôležitým partnerom Ameriky v otázkach bezpečnostných a obchodných a veľmi jasné definovanie našich záujmov už teraz na ceste do euroatlantických štruktúr môže toto úsilie značne napomôcť. Totiž, európska integrácia by sa bez bezpečnostného dáždnika nielenže nebola realizovala, ale v ďalšom vývoji by viac-menej stagnovala. Preto je veľmi dôležité, aby aj Slovensko vedelo nájsť správne miesto a neoddeľovalo svoj záujem o vstup do EÚ od záujmu o vstup do NATO i do OECD. Všetky tri organizácie sú následníkmi po vojnovnej

obnovy Európy, iniciovanej aj Marshallovým plánom. A to, že dodnes fungujú a sú atraktívne pre množstvo štátov v našom priestore, je pre nás skôr výzvou. Z môjho pohľadu ako hlavného vyjednávača s EÚ je kľúčová dôveryhodnosť štátu. Je vážnym politickým faktorom. Slovensku by na ceste do EÚ veľmi pomohlo, ak by sa dokázalo etablovať ako člen klubu najvyspelejších ekonomík i ako spojenec NATO.

■ **Očakávate, že americkí partneri sa vás budú pýtať aj na názor na budovanie európskych bezpečnostných štruktúr v rámci EÚ?**

Samostatná európska bezpečnosť bez existencie transatlantickej väzby je aspoň zatiaľ skôr teóriou. Ak sa má stávať praxou, tak sa ňou stane skôr ako komplement transatlantického spojenectva, a nie ako nejaký kontraprodukt. Jednoduchšie by som to pomenoval takto: Európa plus Amerika, a nie Európa verzus Amerika. EÚ musí nájsť takú formu bezpečnosti, ktorá jednak preberie na seba väčší diel zodpovednosti aj budovaním kapacít a väčšou angažovanosťou, ale len tam, kde sa neangažuje NATO ako celok. Tento politický postulát bol v podstate dohodnutý, jeho realizácia je dnes plánovaná na najbližšie roky. Doteraz však nebol vyriešený fenomén Západoeurópskej únie, keďže rôzne druhy členstva vytvárajú vnútorný problém. Prehliť by ho mohlo, ak budúci noví členovia zo strednej a východnej Európy nebudú mať jednoznačnú bezpečnostnú orientáciu. Preto by bolo dobré, aby Slovensko bolo dôveryhodným partnerom aj pre USA, aj pre západnú Európu. Tým sa však nevylučuje spolupráca ani s Ruskom, ani s Ukrajinou.

■ **Je vo vašej „americkej“ agende aj Pakt stability pre juhovýchodnú Európu?**

Pakt stability je skúšobným kameňom odhodlanosti a schopnosti medzinárodného spoločenstva poskytnúť Balkánu nástroj povojnovej obnovy. Tento však musí vychádzať z podmienok slobody a demokracie, a nie z nejakého diktátu. Preto jeho realizácia súvisí s vnútorným vývojom komunity žijúcej dnes v Kosove. Slovensko chce byť aktívnejšou súčasťou tohto programu. Na všetkých fórach ponúkame konkrétne návrhy, niečo sa nám darí, iné je skôr víziou. Sme ale pri tom a chceme o tom hovoriť aj v Spojených štátoch.

■ **Slovensko-americké vzťahy neboli doteraz ešte nikdy také dobré ako v súčasnosti. Napriek tomu vidíte v nich nejaké problémy, o ktorých chcete vo Washingtone hovoriť?**

Zásadné problémy nevidím, azda skôr príležitosti, ktoré potrebujú dynamiku pri riešeníach. Napríklad v oblasti zahraničných investícií. Veľmi sme si želali, aby sa zavŕšili rozhovory medzi U.S. Steel a VSŽ Košice, aj keď ide o zložitý a dlhotrvajúci proces. Súvisí to so záujmom mnohých ďalších menších a stredných podnikov, ktoré čakajú na tzv. ľadoborec vytvárajúci priestor pre ďalších. Veľmi by pomohlo, keby Spojené štáty mohli mať na Slovensku veľvyslanca. Jeho vymenovanie je blokované kvôli vnútornému sporu medzi Senátom a ministerstvom zahraničných vecí...

■ **Nastolíte túto otázku v americkom Senáte?**

Áno, pretože je to vec široko známa a nemyslím si, že by bola riešená šťastne zo strany USA. Máme záujem o americkú podporu v približovaní sa k OECD a v NATO. Ministerstvo obrany by malo v krátkom čase vypracovať odpoveď na hodnotiacu štúdiu o našej pripravenosti pre vstup do NATO. Zároveň sme odhodlaní pokračovať v likvidácii rakiet stredného doletu, o ktorých už Rada obrany štátu politicky rozhodla a budeme hľadať aj technickú a finančnú pomoc...

■ **Budete o ňu žiadať aj Spojené štáty?**

Spojené štáty sú ochotné pomôcť. Pre Slovensko je to dôležité. Tento proces má však aj technické, právne a environmentálne súvislosti. Slovensku by tiež veľmi pomohla účinnejšia a aktívnejšia podpora našich záujmov zo strany slovenskej komunity žijúcej v Spojených štátoch už celej generácie. Tak ako je

to v prípade Poľska, ČR či Maďarska. Slováci žijúci na dvoch stranách Atlantiku dnes môžu byť – po desiatich rokoch slobody u nás doma – súčasťou toho istého transatlantického spojenectva. Angažovanosť pre takúto víziu môže byť veľmi dôležitá aj pre USA. Slovensko by to len a len ocenilo.

PRAVDA

2. 3. 2000

Nevyberajme

Nevyberajme iba hrozienka

Z vládných miest často počujeme, že náš záujem o členstvo v Európskej únii je spojený s úsilím Slovenska stať sa členom Severoatlantickej aliancie. Aká je spojitosť medzi týmito zoskupeniami?

J. F.: Fungujúca európska bezpečnosť je predpokladom zjednocovacieho procesu i ekonomickej prosperity. To je historická skúsenosť a keby to tak nebolo, nezrodila by sa ani koncepcia rozširovania Európskej únie. Pritom však samostatná európska bezpečnostná obranná politika je skôr želaním a budúcou víziou ako blízkou realitou. A v nijakom prípade by nemala byť – a ani Slovensko ju tak nechce vnímať – v kontradikcii so Severoatlantickou alianciou. Skôr naopak, mala by byť jej pevnou súčasťou, doplnkom, ktorá znamená väčšiu zodpovednosť Európanov za svoje vlastné osudy.

■ Inými slovami, Severoatlantická aliancia zostáva oporným stĺpom európskej bezpečnosti?

Áno, je základným pilierom. Je v záujme Slovenska, aby sa zúčastnilo na hľadaní konsenzu, ak ide o dlhodobú perspektívu fungovania bezpečnostnej a obrannej politiky v Európe. Musí definovať svoju účasť na týchto procesoch už teraz a čo najjasnejšie. Vidím ju v plnoprávnom členstve aj v Aliancii, aj v Únii, pretože bezpečnosť a ekonomická prosperita sa podmieňujú.

■ Napokon Slovensko sa hlási k princípom a hodnotám, ktoré sú spoločné pre EÚ a NATO.

Obávam sa, že ak nebudeme úspešní vo vzťahu k NATO, neuspějeme ani na ceste do EÚ. Obrazne povedané, Slovensko nemôže byť iba konzumentom ponuky, musí byť aj prispievateľom. Vo vlastnom záujme, aby bolo dôveryhodné, vítané a vážené v medzinárodných vzťahoch. Zároveň, aby prispievalo vo svojom najbližšom priestore k budovaniu súdržnosti a homogenity, a tým aj bezpečnosti pre vlastných občanov a pre strednú Európu. Nemôžeme si vyberať hrozienka v podobe členstva v EÚ, lebo „tam dávajú peniaze“ a na adresu NATO povedať nie, lebo tam žiadajú istú zodpovednosť a povinnosť. Jedno s druhým súvisí a iba jedno s druhým prináša prosperitu.

■ Potrebujú nás však v EÚ a NATO? Hovorí sa napríklad, že ďalšie rozširovanie Aliancie závisí aj od toho, ako sa osvedčia noví členovia – ČR, Maďarsko a Poľsko.

Podmienkou ďalšieho rozširovania NATO sú viaceré faktory, ale dva sú rozhodujúce. Po prvé,

vôľa štátov Aliancie pokračovať v tomto procese. Čiže rozširovať priestor stability a bezpečnosti v Európe. Myslím si, že politika troch nových členov tomu nebráni. Prirodzene je tu výzva, aby sa nestali brzdou, ale skôr povzbudením pre Alianciu, že ich prijatie bol dobrý krok. Slovensko im želá úspech, ba potrebuje ho, aby tento proces pokračoval. Som si istý, že sa na oboch stranách politického spektra v USA – mám na mysli demokratov a republikánov – nájde v tomto smere dostatok politickej vôle. Žiada si to zároveň väčšiu angažovanosť európskych spojencov, a preto vítam aj nové momenty v pohľade Veľkej Británie, Nemecka – verím, že aj v ďalších štátov Aliancie na strednú Európu a jej účasť v bezpečnostnej architektúre.

■ Ktorá je druhá rozhodujúca podmienka rozširovania NATO?

Je to existencia solídnych kandidátov, ktorí budú nielen v geograficky zaujímavom priestore. Bol to častý a veľmi lacný a zradný argument mnohých národniarov: „Pozrite sa na mapu, ako nás potrebujú!“ Slovensko je dôležité, ale zas nie najdôležitejšie – možno nás obíeť severom i juhom a mnoho integračných procesov nasvedčuje, že pôjdu aj bez nás, keby sme váhali. Skôr by sme si mali uvedomiť, že do spoločenstva – či NATO alebo EÚ, pozývajú tých, ktorí môžu tomuto spoločenstvu niečo dodať: novú dimenziu, stabilitu, obohatenie, súdržnosť atď. Všetko, čo robí podobné spoločenstvo ešte zrelším. Slovensko môže byť takýmto kandidátom.

■ Môže byť, ale musí azda niečo urobiť v záujme toho?

Určite. Rozšírenie si bude asi vyžadovať veľkú politickú energiu na oboch brehoch Atlantiku. A tú energiu investujú politické strany, ktoré musia riešiť množstvo domácich záležitostí iba vtedy, keď je investícia zmysluplná. Aby taká bola v ich očiach, potrebuje byť Slovensko stabilným, dôveryhodným partnerom, ktorého kontinuita nie je spochybňovaná samotným vnútorným vývojom. Partnerom, ktorý môže spájať priestor strednej Európy. Nie tak, ako ho minulé vlády rozdeľovala. Dokonca tu vnímam našu spoluzodpovednosť za osud strednej Európy. Veď sme ho prežívali spoločne s Poliakmi, Čechmi, Maďarmi a ďalšími národmi v dobrom alebo zlom. Teraz máme šancu prežívať spoločne novú pozitívnu perspektívu v slobode. Ak zaváhame, môžeme sa dostať do izolácie alebo na pomedzie vývoja.

■ Aké sú časové limity spomínanej šance?

Najbližšie rozhodovanie o tomto našom osude je tak blízko – najneskôr v roku 2002 – že Slovensko musí investovať do prípravy rozhodujúci potenciál svojej energie, pretože cena, ktorú platíme za predchádzajúce zaváhanie v období rokov 1995 – 1998 je stále veľmi vysoká. A ďalší reparát si ani neviem dosť dobre predstaviť. Prvé scenáre sa rodia už teraz a prvé praktické rozhodnutia v Aliancii sa budú formovať na budúci rok. Naším cieľom by malo byť, aby sme boli súčasťou každého z možných scenárov – či sa bude rozširovať Aliancia o jednu, dve alebo viac krajín.

■ Aká by mohla byť skupina krajín, ktoré by reálne ašpirovali na členstvo v Aliancii? Po demokratických zmenách v Chorvátsku by mohlo ísť o rozširovanie na juhovýchod Európy?

Viem si predstaviť celkom dobre Slovinsko a Slovensko ako dobre pripravených kandidátov. Treba brať do úvahy širší kontext medzinárodných vzťahov a NATO bude zrejme zvažovať všetky aspekty európskej bezpečnosti. Myslím tu na priestor Pobaltia i Balkán. Chorvátskej vláde treba želať progres a myslím si, že bude treba ešte veľa krokov, kým sa vytvorí pevnejšia väzba medzi Chorvátskom a Západom, pretože vývoj postjuhoslovanských štátov je veľmi komplikovaný. Čo sa týka nás, musíme veľmi vážne chápať terajšiu možnosť slobodnej voľby, pretože tá sa tak ľahko v dejinách neopakuje. Je v tom priam historická zodpovednosť. Ak neuspějeme my, ako má potom uspieť

východná Európa v budovaní stability a perspektívy, ktorá môže byť spojená s úzkou spoluprácou s EÚ a NATO?

■ **Ako vnímate nedávne rozhodnutie snemu HZDS, ktoré deklarovalo svoju orientáciu na integráciu do EÚ a takisto do NATO?**

HZDS má určitú kontinuitu v programoch, slovách, ale je tam rozpor medzi slovami a skutkami. V tomto prípade by som si želal diskontinuitu v skutkoch. Dost ťažko si ju však viem predstaviť od takého vyformovaného politika ako je Vladimír Mečiar. Nechcem o tom detailne hovoriť, ale sa nazdávam, že možný návrat k vláde HZDS by napriek spomínaným vyhláseniam neznamenal kontinuitu s terajšou úrovňou nášho úsilia začleniť sa do euroatlantickej integrácie. Bol by to návrat tam, kde sme už boli – do izolácie.

■ **Spomínali ste Pobaltie. To je veľmi citlivá otázka vo vzťahoch NATO a Ruska. Aká je ich perspektíva?**

To, čo Rusko potrebuje, je realizmus a stabilná, dôveryhodná politika k takým inštitúciám, ako je EÚ a NATO. Pre potreby a dobro Ruskej federácie aj pre spomínaných partnerov.

Pobaltské štáty nemôžu byť pritom rukojemníkmi tohto vzťahu. Myslím si, že Rusku by pomohla zahraničná politika, ktorá by sa oslobodila od starých schém a našla by nové možnosti vo vzťahoch k bývalým štátom Sovietskeho zväzu. Staré mocenské schémy môžu byť nielen iluzórne, ale niekedy nebezpečné a drahé. Nazdávam sa, že celú východnú Európu ešte čaká hlboká fáza prerodu spojená so sklamaniami z toho, čo bolo, prípadne z toho, čo sa nedarí, zároveň fáza hľadania odpovedí na politické, ekonomické a sociálne otázky. Keď Vladimir Putin povedal, že Rusko by sa mohlo stať členom NATO, pripadalo mi to smelšie ako to, čo znie z mnohých slovenských úst. Bolo to povzbudenie na vytváranie strategických a realistických väzieb medzi Východom a Západom. Dnešná závislosť alebo spolupráca ruskej hospodárskej sféry s Európskou úniou a so Západom vôbec je taká vážna a nevyhnutná väzba, že práve bezpečnostná spolupráca jej môže pridávať nové dimenzie a možnosti. To si treba len želať.

PRAVDA
6. 4. 2000

Summit

Summit vo Feire potvrdil realizmus slovenského scenára

Portugalské predsedníctvo i záverečný summit vo Feire boli podľa štátneho tajomníka MZV SR a hlavného vyjednávača s EÚ J. Figeľ'a pre nás pozitívne.

■ **Čo pre integráciu Slovenska znamenajú závery summitu vo Feire, v ktorých EÚ sľúbila udržať dynamiku prístupových rokovaní?**

J. F.: Znamená to povzbudenie, že EÚ nebude spomaľovať prístupový proces. Progres Slovenskej republiky v rokovaní je predovšetkým na nás a jeho zdrojom bude dobrá príprava v legislatíve a v ekonomicko-sociálnych reformách.

■ **EÚ sa zaviazala, že najpokročilejší kandidáti druhej skupiny budú môcť budúci rok otvoriť všetky kapitoly. To nahráva scenáru, ktorý Slovensko má.**

EÚ potvrdzuje realizmus nášho pôvodného scenára, ktorý zatiaľ stále znamená želanie otvoriť toto roku polovicu kapitol a na budúci rok všetky. Priebežne chceme uzatvárať rokovania tak, aby sme ich mohli dokončiť v roku 2002. Treba však položiť viac dôraz na včasné prijímanie legislatívy a jej implementáciu, ale aj na prípravu ľudských zdrojov pre nové záležitosti a zvládnutie prípravy projektov financovaných z fondov EÚ.

■ **Podľa zákulisných informácií chcelo dať Portugalsko hlavne prvej skupine krajín, nespokojných s tempom rokovaní, v záverečnom vyhlásení jasnejší pozitívny signál, ale Francúzsko sa nechcelo viazať. Francúzi považujú za prioritu svojho predsedníctva ukončenie medzivládnej konferencie. Udrží Francúzsko dobré tempo rokovaní, ktoré nasadilo Portugalsko?**

Francúzsko chce byť zaiste úspešnou predsedníckou krajinou. Tomu podriadi aj svoje úsilie pri príprave novej zmluvy o EÚ i pri rokovaní s kandidátmi. Signály, ktoré máme, hovoria o snahe udržať dynamiku negociácií. O pár týždňov uvidíme prvé rozhodnutia.

■ **Summitom sa skončilo portugalské predsedníctvo. Ako ho hodnotíte?**

Veľmi dobre, pretože Portugalsko zvládlo svoju úlohu nielen voči nám, ale aj vo vzťahu k agende z Helsínk. Okrem výsledkov, ktoré zhrnul summit v Santa Maria da Feira treba pripomenúť aj lisabonský summit vo februári, ktorý bol výzvou na prechod od industriálneho hospodárskeho obdobia k informačnej spoločnosti v štátoch Únie.

SME

22. 6. 2000

EÚ nie je cieľ – ale prostriedok prosperity

O integračnom procese SR do EÚ rokujete s viacerými významnými osobnosťami Európskej komisie, ako aj Európskeho parlamentu a ďalších inštitúcií. Posúva sa naše integračné úsilie dopredu?

J. F.: Rokovania sú súčasťou celkového procesu vstupu. Politická, ekonomická a legislatívna kompatibilita a na druhej strane konkurencieschopnosť s vyspelou Európou tvoria základ, ktorý môže priniesť úspech vo vzájomných rokovaní. EÚ nie je cieľom nášho snaženia, ale prostriedkom na to, aby tu bola stabilita, bezpečnosť a ekonomický rozvoj.

■ **Ako vníma EÚ našu komplikovanú sociálnu, politickú a ekonomickú situáciu, ktorú slovenský občan prežíva veľmi ťažko?**

Myslím si, že sú asociované krajiny, ktoré sú ešte v ťažšej situácii. Z hľadiska veľkosti a potenciálu štyri krajiny EÚ a šesť asociovaných krajín sú menej početné ako Slovensko. Čiže Slovensko je porovnateľné s viacerými krajinami. Najlepším priestorom v súčasnosti pre jeho celkový rozvoj je zoskupenie Visegrádskej štvorky. Hospodársky a sociálne v prepočte na kúpnu silu obyvateľstva zaostávame za Českou republikou, sme však porovnateľní s Maďarskou republikou a predbiehame Poľsko. Som si istý, že naša krajina má na európsku konkurenciu. Už dnes 60 % zahraničného obchodu sa realizuje s krajinami Únie. Pritom nie za extra výhodných podmienok, ale za takých, aké platia na európskom trhu s tým, že dovozná prirážka u nás zanikne ku koncu roku a s tým, že nemáme exportné dotácie. Práve preto som si istý, že európsku perspektívu si môžeme vytvoriť postupne doma, medzi Tatrami a Dunajom.

■ **Slovensko spolupracuje s krajinami EÚ v rámci rôznych projektov. Napríklad s Bavorskom sa vlni z 55 projektov podarilo splniť 29 a na ďalších sa pracuje. O aké projekty ide?**

Sú to skôr malé projekty, znamenajú výmenu skúseností, budovanie nových inštitúcií, pomoc v niektorých oblastiach. Bavorsko je veľmi atraktívne pre Slovensko, máme podobnú kultúru a prírodnú scenériu. Táto krajina si dokázala zachovať tradície a stala sa zároveň najmodernejšou spolkovou krajinou Nemecka. Kožené nohavice a prenosný počítač sú symbolmi spojenia tradície a moderny. To môže byť odkazom aj pre nás.

■ **Kedy sa podľa vás dočká Slovensko integrácie do elitnej skupiny priemyselných krajín sveta – OECD? Nemôže mať súčasné predsedníctvo Francúzska v EÚ negatívny vplyv na tento vstup? – OECD je dôležitou organizáciou. V Slovinsku som sa dozvedel, že aj táto krajina prejavila záujem o vstup do nej. Slovinsko chce byť tridsiatou, alebo tridsiatou prvou krajinou OECD?**

OECD očakávajú vnútorné reformy, preto zrejme bude odkladať prijatie ďalších krajín. Ale Slovensko je relatívne vyspelé, je v popredí v rokovaniach s EÚ, preto prejavilo záujem o vstup aj do OECD. Júnové rozhodnutie bolo odložené s tým, že rada ministrov prijala politický záväzok čo najskôr privítať Slovensko ako 30. člena tejto organizácie. Očakáva sa, že za predsedníctva Francúzska v EÚ sa sústredí teraz viac energie na strane EÚ, aby sa našiel kompromis s USA vo veci audiovizuálneho vysielania. Slovensko by sa nemalo stať obeťou sporu dvoch hospodárskych koncepcií. Ten kompromis je vecou EÚ a USA. Najbližšia príležitosť je koncom júla.

■ **Prečo práve Francúzsko kládlo v júni prekážky na vstup Slovenska do OECD?**

My sme pripravili zákon o vysielaní a retransmisii, ktorý je eurokompatibilný. Zároveň však chceme deklarovať otvorenosť medzinárodnému trhu pre audiovizuálnu produkciu. A to nám vyčítalo Francúzsko.

■ **Kedy očakávate definitívny vstup Slovenska do EÚ?**

V rokovaniach platí, že nič nie je definitívne, kým všetko nie je dohodnuté. Slovensko sa pred bránou EÚ ocitne až po budúcich voľbách. Je dôležité, aby sme si uvedomili, že v našom záujme by nebolo oslabovať dôveryhodnosť krajiny a už vôbec nie meniť geopolitickú orientáciu.

NÁRODNÁ OBRODA
18. 7. 2000

Rozširovanie

Rozširovanie ako spoločný osud

■ Čo nás čaká túto jeseň v procese vstupu Slovenska do Európskej únie?

J. F.: Ani v lete sa vývoj nezastavil. Pripravovali sa konkrétne negociačné pozície, ktoré vláda v auguste schválila, a Slovensko má v súčasnosti už odovzdaných osem ďalších rokovacích kapitol pre obdobie francúzskeho predsedníctva Únie. Predpokladám, že prvé kolo priameho dialógu začiatkom októbra by mohlo priniesť nový posun uzavretím aspoň polovice z nich. Akoby sa v posledných dňoch v Európe dostala téma rozširovania Únie do horúcejších podôb.

Nepochybne sa intenzívnejšie otvárajú všetky otázky súvisiace s rozšírením Únie. Istým spôsobom prežívame spoločný osud aj pri tejto téme. Buď ju zvládneme spoločne, alebo bude pre nás spoločným problémom. A o to pôjde v nasledujúcich mesiacoch: zo strany Únie predovšetkým o reformu a pokračovanie negociácií a zo strany kandidátov pôjde najmä o prípravu na plnú kompatibilitu a konkurencieschopnosť. A takisto o vnútorné reformy v našom vlastnom slovenskom i spoločnom, európskom záujme. Nemožno očakávať, že EÚ vyrieši naše problémy, ale prístup, podľa ktorého spolu idú veci lepšie, ak sú rozvíjané na tých istých princípoch a hodnotách, priniesol už v Európe svoje ovocie a priniesie ho aj v budúcnosti.

■ Člen Európskej komisie Günter Verheugen prekvapil vyhlásením, že o rozširovaní Únie na východ by malo v Nemecku rozhodnúť referendum. Teraz síce hovorí, že ho zle interpretovali, ale predsa: čo ho viedlo k vyjadreniam, ktoré si novinári asi predsa len celkom nevymysleli?

V jeho prípade je to zrejme zmysel pre citlivosť problematiky rozširovania Únie. Nie je možné zásadné otázky budúcnosti Európy a Nemecka riešiť bez verejnej mienky, bez väčšej angažovanosti obyvateľstva a bez jeho podpory dobrých, perspektívnych riešení. Nemyslím si však, že referendum je spôsob, ako riešiť tieto problémy. O každom z kandidátov sa bude rozhodovať v jednotlivých členských štátoch európskej pätnástky podľa národných ústavných predpisov. Priestor na posilňovanie podpory rozširovania existuje však už aj teraz, a to bez nejakých plebiscitov – v širšej informačnej príprave a osвете, vo vytváraní väzieb medzi národnými ekonomikami, inštitúciami a kultúrami na obidvoch stranách schengenskej hranice. Tieto väzby prinesú prehlbovanie spoločných záujmov aj väčšiu podporu plného členstva ďalších štátov. Predčasné referendum na veľmi citlivé témy by mohlo priniesť aj neočakávané efekty a mohlo by sa stať nechcenou politickou brzdou ďalšieho rozširovania. Preto treba opatrne zaobchádzať s takýmito nástrojmi. Problém je zrejme aj v tom, že napríklad verejnosť v Nemecku nevníma dostatočne potrebu rozširovania Únie na východ. Väčšina občanov ju nepokladá za prioritu, skôr naopak.

Sú krajiny, kde sú občania ešte zdržanlivejší, ale sú aj pozitívne príklady. Rozširovanie Únie smerom na východ je politickou a historickou výzvou po tom, čo padol komunizmus, skončila sa studená vojna a zjednotilo sa Nemecko. Podčiarkujem, že až zjednotenie Nemecka umožnilo vlastne začať širší zjednocovací proces v Európe. Táto generácia je morálne zodpovedná za naplnenie vízie pokojného a slobodného spoluzitia národov. Áno, nájde sa množstvo dôvodov, ktoré uberajú z nadšenia pre rozširovanie. Ale je veľmi dôležité, aby sme si navzájom osvojili konkrétnu pozitívnu filozofiu, spočívajúcu

cu v tom, že rozširovanie Únie smerom na východ nie je novým problémom, ale je riešením a odpoveďou na problémy, ktoré máme a prežívame. Pretože západná a ešte viac stredná a východná Európa potrebujú modernizáciu, alternatívne zdroje energie, prekonávanie nezamestnanosti, rozvoj ekonomiky v celosvetovej, globálnej súťaži, efektívny zápas so zločinnosťou, schopnosť riešiť ilegálnu migráciu atď. Rozširovanie Únie, uznávanie tých istých pravidiel a spoločné inštitúcie poskytujú viac odpovedí na tieto aktuálne témy, ako zabrzdenie procesu rozširovania.

■ Aká je v tejto súvislosti spoluzodpovednosť Slovenska?

Nemali by od nás vychádzať rozporné alebo problémové signály, ale to čo prehĺbuje dôveru, zvyšuje našu atraktivitu a približuje budúce členstvo v spoločenstve. O rozšírení sa už akoby predbežne rozhodlo pri pozvaní konkrétnych krajín na rokovanie o vstupe. Proces začleňovania sa uskutočňuje za jasných podmienok, treba pracovať tak, aby vstup nebol ani šok, ani prekvapenie, ani dramatický problém, ani pre Slovensko, ani pre členov Únie.

■ Čo treba preto urobiť na oboch stranách schengenskej hranice?

Treba určitú mieru politickej múdrosti, ekonomickej zrelosti, právneho súladu a, samozrejme, ľudskej solidarity. Ani jeden prípad rozšírenia nebol toho typu, že by strácala jedna zo strán. Skôr naopak, prinieslo to oživenie, posilnenie a celkové zlepšenie atmosféry aspoň v tej časti kontinentu, ktorej sa rozšírenie týkalo. Skôr si všimnime, že tam, kde ten proces neprebíha, sa problémy prehľbujú, či už ide o juhovýchodnú alebo východnú Európu. Pritom aj tieto časti kontinentu potrebujú istú víziu, a preto úspešné rozšírenie o terajších kandidátov bude veľmi jasný signál a výzva aj pre ostatné časti kontinentu.

■ V strednej Európe cítiť netrzeplivosť, že nie je vytýčený termínový kalendár vstupu. Je alebo nie je dôležitý, aby existoval takýto kalendár?

Mal by existovať precízny kalendár, ako to len možnosti dovoľujú. Teda určitý cestovný poriadok. Kandidátske krajiny majú svoj harmonogram prípravy. Máme ho aj my. Nie je ultimatívny, ale je to harmonogram koordinácie a realizácie konkrétnych krokov veľkého počtu inštitúcií, vlády, parlamentu a celej spoločnosti. To isté potrebuje aj EÚ a jej záväzok z Helsínk znie, že po zvládnutí terajšej reformy by mala byť od roku 2003 pripravená prijať prvých spomedzi terajších kandidátov.

■ Čo vyvoláva neistotu, že sa tak naozaj stane?

Časť problémov spočíva v tom, že Únia je zatažená svojou vlastnou inštitucionálnou reformou, ktorá je dôležitá aj pre nás, časť agendy zaberá spor štrnástky s Rakúskom a časť energie odčerpáva príprava nových konceptov, osobitne budovanie spoločnej európskej obrannej a bezpečnostnej politiky, prípadne v oblasti tzv. flexibility alebo užšej spolupráce.

■ Slovensko má problémy s tým, že viaceré krajiny Únie obmedzujú pohyb našich občanov uplatňovaním vízovej povinnosti.

My by sme si želali, aby vízia budúcej integrovanej Európy bola s väčšou razanciou rozvíjaná aj v príprave spoločnej azylovej politiky. To je oblasť, kde možno čiastočne nájsť aj odpovede na citlivú tému migrácie. Mám dojem, že práve táto téma momentálne dominuje medzi všetkými prvkami vyvolávajúcimi zdržanlivosť alebo odpor voči rozširovaniu Únie. Sú to obavy z nadmerného prílevu lacnejších pracovných síl zo strednej Európy a s tým súvisiacimi inými neželanými problémami zločinnosti a ilegálnej migrácie. Odpoveď na obávanú migráciu možno nájsť aj tak, že západné firmy budú viac investovať už teraz v strednej a východnej Európe, v budúcom priestore EÚ, aby sa tu vytvárali príležitosti pre rozvoj ekonomiky. Volkswagen, Siemens alebo rakúsky Henkel a iné firmy, ktoré tu in-

vestovali, pomohli sebe, pretože je to spojené s profitom a pomohli aj obyvateľom Slovenska. Novými investíciami sa dá prekonať problém migrácie, lebo tu sa tým vytvára perspektíva pre ľudí, nie v cudzine. Práve takýto prístup spolu s nájdením vhodnej negociačnej pozície pre citlivú oblasť voľného pohybu pracovných síl by mal prekonať aj súčasný fenomén nedostatočnej podpory rozšírenia Únie.

■ **Čiže zavádzanie vízovej povinnosti napríklad voči Slovensku, je len hasenie ohnísk, ale nie dlhodobé riešenie problémov migrácie?**

Je to naozaj krátkodobé a málo účinné riešenie už aj preto, že azylové právo pre občanov členských štátov Únie v jej vnútri sa neuplatňuje. Jednoducho naši občania v budúcej Únii už nebudú môcť žiadať o azyl. Cieľom integrácie je vytvoriť doma takú ekonomickú, sociálnu a politickú perspektívu, aby tu bola tá hľadaná, vyspelá Európa.

■ **Aká je teda perspektíva Slovenska byť súčasťou takej Európy?**

Únia chce na budúci rok otvoriť s najlepšie pripravenými kandidátmi všetky zostávajúce kapitoly. Slovensko pripraví do konca novembra všetky zostávajúce kapitoly, aby sme na budúci rok mohli už naplno rokovať o všetkom. Predstava dokončiť rokovania v roku 2002 sa ukazuje ako realistická. Ďalší proces však bude závisieť od úspešnosti reforiem na strane Únie a od našich budúcich krokov, najmä od budúcich volieb. Od našej stability. Nie pasívnej, ale aktívnej v smere jasnej orientácie, dôveryhodných krokov a veľmi konkrétneho úsilia v legislatíve, v budovaní potrebných inštitúcií, v rozvoji našej ekonomiky a v posilnení vlády zákona.

PRAVDA

7. 9. 2000

Dialóg

Dialóg

Rokovanie výboru SPCR NATO, v odbornej terminológii Posilneného politického výboru vo formáte 19 plus Slovensko, pod vedením Klausa Petra Klaiibera, námestníka generálneho tajomníka NATO, bolo druhé v histórii. Jeho hlavnou agendou bolo po tom, čo sme odovzdali náš ročný Národný program na rok 2001, prejsť jeho obsahom tak, aby bol spoločným programom, aj keď jeho realizácia a jeho kompetencie sú v rukách SR. Chceme ho uskutočňovať ako program príprav v spolupráci s devätnástkou.

Diskusia sa dotýkala piatich základných okruhov – politicko-ekonomických otázok, vojensko-obranných, otázok zdrojov, bezpečnostných otázok a právnych otázok. Partneri z devätnástich štátov, vrátane nových členov, ale aj rozhodujúcich členov Aliancie, ako sú Spojené štáty americké, Kanada, Veľká Británia, Francúzsko, Nemecko, a ďalšie ocenili doterajší priebeh prvého plánu na rok 2000 a prioritizáciu cieľov, reformu v Ozbrojených silách SR, príspevok Slovenska k riešeniu situácie na

Balkáne a našu otvorenosť a aj sebakritičnosť v tých záležitostiach, kde potrebujeme väčší pokrok.

Rád by som sa vyjadril k 10. zasadnutiu Spoločného parlamentného výboru medzi Národnou radou SR a Európskym parlamentom. Je to mechanizmus, ktorý vytvorila asociačná dohoda, funguje a má svoj dôležitý rozmer aj na parlamentnej pôde. Keďže rokovanie pokračuje a jeho záverom by mali byť spoločné odporúčania oboch strán pre EÚ a SR, chcel by som oceniť, že dialóg je konštruktívny a je aj reflexiou rezolúcie Európskeho parlamentu. Uskutočňuje sa v čase, keď nás hodnotí nielen Európsky parlament, ale aj Európska komisia. Nielen v tomto dialógu, ale aj vo vzťahu k Európskej únii sa dostávame k rozhodujúcej fáze rokovaní o vstupe do Európskej únie.

Na rokovaní sa potvrdilo, že za francúzskeho predsedníctva bude so Slovenskom otvorených osem avizovaných kapitol, čo sa stalo predmetom diskusie v nedávnom čase. Ak budú otvorené, máme šancu tieto rokovania aj uzavrieť. Veľa sa očakáva od budúcoročného predsedníctva Švédska a Belgicka. V budúcom roku by sme mohli otvoriť už všetky čiastky tak, aby sme v roku 2002 mohli všetky rokovania uzavrieť prístupovou dohodou voči Európskej únii.

Rok 2004 by podľa Európskeho parlamentu mohol byť rokom vstupu prvých kandidátov zo strednej a východnej Európy. Rád by som v tomto prípade podčiarkol aj vyjadrenie komisára pre rozšírenie EÚ Güntera Verheugena, že Slovensko má potenciál byť v prvej skupine takýchto štátov. Je to výzva pre nás a o nás. Jej naplnenie je skôr v našich rukách, aj keď, samozrejme, v určitých mechanizmoch potrebujeme spolupracovať s Európskou uniou.

Záverečná myšlienka spočíva v tom, že téma Európskej únie a rozširovania zjednotenej Európy už priniesla svoje ovocie. Aj politické, aj ekonomické, hoci spoločenstvo sa zatiaľ formálne nerozšírilo. Preto je dôležitý pohľad na náš vnútropolitický vývoj. Ak nezastaneme, nepoľavíme v jasnej, dôveryhodnej orientácii, prinesie to svoje konkrétne ovocie Slovensku aj vo väčšom rozsahu.

Európska únia sa v Helsinkách politicky rozhodla, že do konca roku 2002 sa pripraví na rozšírenie. Teoreticky to znamená, že od roku 2003 by mohla byť pripravená. Vstup do EÚ si vyžaduje aj ratifikáciu vo všetkých pätnástich krajinách, rôznym spôsobom, a to si vyžiada určitý čas.

Rok 2003 pre nás slúži už ako možný rok členstva, alebo prvý rok ratifikácií. Preto sme 1. január 2004 postavili ako technicko-politický dátum na vstup do EÚ. Pre nás je rozhodujúce, aby Slovensko bolo pripravené a aby to bolo dobré rozšírenie, teda nie spolitizované, nie nejaké emociálne, ktoré nedopadne dobre pri schvaľovaní v niektorých krajinách. Aby tam neboli podmienky, ktoré nie sú pre nás dobré alebo akceptovateľné v zmysle rokovaní. O to musí ísť teraz v našom prípravnom procese. Aj rok 2003 je možný, aj rok 2004. Z nášho pohľadu rok 2004 bude rokom rozhodujúcim, pretože tam smeruje naša príprava a aj politické signály z nášho okolia.

Budúci rok by mal byť prelomový aj z nášho pohľadu. Ukáže, či sme schopní vstupovať do EÚ spolu s ďalšími krajinami. Ak by sme väčšiu časť avizovaných kapitol za francúzskeho predsedníctva uzavreli, tak sa značne priblížime k najbližšej skupine.

Chcel by som vyjadriť jedno posolstvo G. Verheugena na tému politických kritérií stability situácie na Slovensku. Výzva na politickú stabilitu je nevyhnutnou podmienkou, politická stabilita neznamená tie isté tváre, znamená orientáciu na dôveryhodnosť. Vyjadril sa, že ak by ktorákoľvek kandidátska krajina prestala plniť politické kritériá, rokovania s ňou sa zastavia. Rokovania boli otvore-

né po Helsinkách, kde bolo Slovensko hodnotené ako krajina, ktorá plní politické kritériá. Ich nepochybné by bolo automatickým signálom pre pozastavenie rokovaní. Tento signál treba mať v podvedomí aj preto, že v minulom roku sme začali plniť politické kritériá. Ak sa v tomto roku podarí naplniť ekonomické kritérium v tom, že Slovensko by mohlo byť hodnotené ako fungujúca trhová ekonomika, bude to ďalší posun. Politická stabilita neznamena, že nemôže byť referendum, alebo že sa nemôže zmeniť časť vlády alebo vláda.

Politická stabilita znamená stabilitu inštitúcií, ústavnosti, základných pravidiel, vrátane základnej ochrany ľudských práv a práv menšín. Nikto v EÚ nepovie na tému referenda viac ako to, že je to vnútorná záležitosť krajiny. No politická stabilita je predpokladom na pokračovanie vzťahu v tej šírke a dôvere, ako sa rozvinul. Komisar G. Verheugen dokonca použil slová: Nie návrat do minulosti...

Sú to logické a veľmi jasné politické posolstvá. Vstúpili sme do procesu približovania sa do rodiny, kde už platia isté vnútorné pravidlá. A to, čo je kvázi vnútorné v predchádzajúcom význame slova, sa stáva vnútorným v rodine. Prípad niekoľkomesačného sporu medzi štrnástimi štátmi a Rakúskom bol ukázkou toho, ako sa predtým čisto národné témy stávajú medzinárodnými, európskymi. Tak sa posunul vývoj európskej integrácie.

J. F.
FAKTY
25. 10. 2000

Správa Správa Európskej komisie je pravdivá, a preto aj kritická, avšak povzbudzuje Slovensko

*Začiatkom novembra zverejnila Európska komisia (EK) pravidelné správy o pokroku dosiahnutom jednotlivými kandidátskymi krajinami v príprave na vstup do Európskej únie. Pravidelné správy sú komplexným hodnotením plnenia politických a ekonomických kritérií, schopnosti prevziať záväzky vyplývajúce z členstva v EÚ ako aj kapacity pre uplatňovanie *acquis communautaire*. Druhým dokumentom, ktorý vydala EK súčasne s pravidelnými správami, je takzvaný strategický dokument o rozširovaní. Obsahuje súhrn najdôležitejších informácií z pravidelných správ pre všetky kandidátske krajiny, ako aj návrhy na celkové pokračovanie prístupového procesu.*

■ Ako nás EK hodnotí, v čom je jej správa kritická a v čom pozitívna?

V dnešnom dialógu vám predkladáme konfrontáciu dvoch názorov – správy Európskej komisie o pokroku SR v príprave na vstup do EÚ a stanoviska J. Figela, štátneho tajomníka MZV SR a hlavného vyjednávača SR pre vstup do Európskej únie.

■ Myslite si, že Správa Európskej komisie o pokroku dosiahnutom SR v príprave na vstup do EÚ

bola k nám spravodlivá?

Správa Európskej komisie

Správa konštatuje pokrok v plnení politických kritérií na členstvo v Únii. Ich splnenie prvýkrát potvrdila hodnotiaca správa EK v roku 1999. SR pokročila v konsolidácii demokratického systému a v zabezpečení normálneho fungovania jeho inštitúcií. Prijali sa legislatívne kroky na posilnenie nezávislosti súdnictva s výnimkou novelizácie Ústavy SR, ktorá je osobitne dôležitá z hľadiska zrušenia menovania sudcov na skúšobnú dobu. Dosiahol sa pokrok v boji proti organizovanému zločinu a korupcii, a to hlavne cestou formulovania politiky vlády a preberania medzinárodných záväzkov. SR by mala pokročiť v naplnení týchto koncepcií a zámerov. Pokrok zaznamenala SR v rozvoji prístupov k riešeniu problémov menšín. Pretrváva však rozdiel medzi prijatou politikou a jej uskutočňovaním v praxi. Splnenie krátkodobej priority z Partnerstva pre vstup v roku 1999, ktoré sa týka hmatateľného zlepšenia situácie rómskej menšiny implementovaním špecifických opatrení, sa do značnej miery nedosiahlo. Z tohto hľadiska je potrebné zvýšené úsilie pri implementovaní legislatívy v rozličných sektoroch, posilnenie politiky a zvýšenie rozpočtových prostriedkov v súlade so strednodobými prioritami Partnerstva pre vstup. Odložilo sa prijatie zákona o štátnej službe a uskutočnenie stratégie reformy verejnej správy. Slovenskú republiku možno považovať za fungujúcu trhovou ekonomiku a mala by byť schopná vyrovnat sa s konkurenčnými tlakmi a trhovými silami v rámci Európskej únie v strednodobom horizonte za predpokladu, že sa bude plne realizovať program štrukturálnej reformy a bude rozšírený o ďalšie potrebné reformy. Prijatím opatrení na zníženie fiskálnych a vonkajších deficitov sa obnovila makroekonomická stabilita. Vytvoril sa rámec pre podnikateľské aktivity. Odstránili sa cenové nezrovnalosti a bola odštartovaná privatizácia. Pokročila reštrukturalizácia a privatizácia bánk vlastnených štátom. Významný pokrok sa dosiahol v oblastiach: vnútorný trh (verejné obstarávanie, finančné služby a slobodný pohyb kapitálu), v štatistike, priemyselnej politike, telekomunikáciách, kultúre a audiovizuálnej politike a v ochrane spotrebiteľa a zdravia. Čiastočný pokrok sa dosiahol v sociálnej politike a zamestnanosti, v spolupráci rezortov vnútra a spravodlivosti a v doprave. Nedostatočný je pokrok v poľnohospodárstve, energetike, regionálnej politike, v životnom prostredí, vo finančnej kontrole a v práve obchodných spoločností.

■ Správa hodnotila budovanie administratívnych kapacít ako nedostatočné.

J. F.: Správa Európskej komisie je už tretou správou o Slovensku. Obsahuje komplexné hodnotenie plnenia politických a ekonomických kritérií, legislatívneho rámca a budovania nových inštitúcií, ktorými má krajina vytvoriť schopnosť prevziať na seba záväzky budúceho člena Únie. Čeliť konkurenčným tlakom a uplatňovať *acquis communautaire* na Slovensku.

Správa EK je pravdivá, a preto je aj kritická, ale preto je aj pozitívna. Takýto audit je veľmi dôležitý pre každého kandidáta. Aj pre Európsku úniu, aby vedela, s kým komunikuje a aké sú jednotlivosti, avšak vonkajší audit nech poslúži aj našej vláde pri hodnotení jej činnosti a aj spoločnosti pri hodnotení jej krokov v smere približovania sa k fungujúcej Európskej únii. V roku 1997, keď sa posudzovali kandidátske krajiny pred zasadnutím v Luxemburgu, Slovensko pri politických kritériách dostalo odkaz, že v dostatočnej miere nespĺňa politické podmienky, definované na summite v Kodani, vzhľadom na nestabilitu inštitúcií u nás a nedostatky vo fungovaní demokracie. Mnohí hovoria, že predtým bola ekonomika dobrá, teraz je dobrá politika. Naš vývoj je tak monitorovaný, že

o všetkom sa vie, nejde o hodnotenia cez politické strany, ide o hodnotenia cez konkrétne faktory, merateľné a odhadované v ekonomike, kde sa nič nedá oklamať. Ide o hodnotenia Slovenska cez mnoho pohľadov. Cez kritériá pätnástich štátov, ich vnútorné politické rozhodnutia. Toto všetko sa odráža v postoji Európskej únie voči Slovensku. Dve formulácie, že Slovensko pokračuje v plnení politických kritérií a že v ekonomike môže byť považované za fungujúcu trhovú ekonomiku, sú posunom, ktorý bol potrebný, ale znovu nestačí. Kým sa dostaneme k výbornému hodnoteniu, bude potrebný obrovský pokrok a mnoho práce vo všetkých rezortoch, osobitne v tých, ktoré sú spomenuté ako nedostačujúce alebo pomalé. Tu nás čaká zložitejšie obdobie ako pri vytváraní základných predpokladov pre nové pravidlá v ekonomike, fungovanie demokratických inštitúcií. Preto aj tento audit, správu EK, ktorá je kritická v jednotlivostiach, vcelku však pozitívna, by sme mali vziať ako veľmi vážnu výzvu pre progres v oblastiach, kde sa to žiada osobitne. Okrem toho vývoj nečaká, susedia okolo nás sa tiež poučili a každý sa snaží využiť priestor, ktorý je daný, lebo rozhodovanie (o prijatí ďalších krajín do EÚ) v budúcnosti bude zložité a môže dopadnúť tak, že len niektoré krajiny budú pozvané skôr, potom až ďalšie. Scenár sa pohybuje od dvoch-troch krajín až po desať krajín. Realita však bude asi kdesi uprostred. EK komunikuje so Slovenskom veľmi otvorene, zároveň je ústretová v tom zmysle, že Komisia sa snaží, aby priestor v negociáciách, v reformách z ich strany existoval, aby nám dávali odpovede pri konzultáciách. Slovensko by rado poslúžilo ako model, ktorý by povedal, že Helsinki fungujú.

FAKTY
22. 11. 2000

Náš priestor

Náš priestor je visegrádsky

■ Ako hodnotíte končiace sa polročné francúzske predsedníctvo v EÚ z pohľadu vstupných rokovaní Slovenska?

J. F.: Slovensko má za sebou úspešný začiatok rokovaní. Za deväť mesiacov má 16 otvorených a 10 predbežne uzavretých kapitol. Je číselne aj obsahovo dobrý. To zásadné je síce stále pred nami, ale už sme načreli do záležitostí, ktoré si vyžadujú substantívne rokovania obidvoch strán. Francúzske predsedníctvo je očividne sústredené na medzivládnu konferenciu o inštitucionálnych reformách. Negociačný proces so Slovenskom bol krátky. Začali sme v polovici októbra a skončili v druhej časti novembra. Možno by sa dalo urobiť o niečo viac, ak by sme mali ešte jedno neskoršie stretnutie v decembri, ako to má prvá skupina. Ale nič sa nedá dramaticky predbehnúť alebo urýchľovať, skôr treba vnímať celú realitu európskeho vývoja, kde sa napríklad stane, že sú kapitoly blokované, že avizované kapitoly nie sú otvorené atď. Tento prvý rok rokovaní je za nami ako veľmi dobrý začiatok. Odráža aj

realizmus nášho pôvodného scenára, ktorý znamená, že v tomto roku otvoríme polovicu kapitol, na budúci všetky a v roku 2002 ich všetky uzavrieme. Potvrdzuje ho aj tzv. cestovná mapa Európskej komisie (EK), ktorou po prvý raz zadefinovala isté horizonty aspoň vstupných rokovaní, ak už nie toľko požadovaný dátum vstupu prvých kandidátov.

■ **Môže táto „cestovná mapa“ EK po odsúhlasení na summite EÚ v Nice zásadným spôsobom urýchliť rokovania so Slovenskom?**

Teraz by som už povedal, že náš strategický cieľ je nespomaliť rokovania. Viac sa asi urýchľovať nedá. Mohli by sme aj žiadať viac stretnutí, ale kapacity na strane EK alebo členských štátov EÚ sú obmedzené. Treba pamätať, že 12 štátov rokuje s 15 členmi EÚ, a to v každej z 29 kapitol. Francúzske predsedníctvo otvorilo 40 kapitol, uzavrelo spolu 19, z toho sú štyri naše. Je to v tomto rozsahu pre Slovensko relatívne dobrý výsledok. Teda našim záujmom je nespomaľovať svoju dynamiku a ak sa dá, tak ju zrýchľovať.

■ **Nielsen Švédsko, ktoré 1. januára preberá predsedníctvo v EÚ, ale aj Belgicko a Španielsko, ktoré sa naň pripravujú v ďalších polrokoch, vyšli s iniciatívou už teraz spoločne koordinovať výkon predsedníctva najmä v otázke rozširovania...**

Švédsko postavilo ako prioritu priorit rozširovanie, čo sa, myslím, bude snažiť maximálne dokázať. Je to pre Švédov prvé predsedníctvo po vstupe do EÚ, preto je to zároveň politická výzva pre krajinu pred nastávajúcim vážnym rozhodnutím v Európe. Chápem tiež logiku užšej spolupráce po sebe nasledujúcich predsedníctiev, pretože každé z nich musí odvieť istý kus práce, aby sa vývoj posunul, a pritom má každá predsednícka krajina aj svoje prioritné záujmy. Zrejme Belgicko sa sústreďí popri rozširovaní na tému migrácie. Španielsku zase zostávajú tie najcitlivejšie otázky, ktorými sú poľnohospodárstvo, regionálny rozvoj alebo štrukturálne fondy a životné prostredie. Preto je dôležité, aby každé predsedníctvo zvládlo svoju prácu. Dnes už je očividné, že hovoriť za 15 krajín nie je jednoduché, najmä pri politických alebo finančne citlivých otázkach. A popritom Únia má aj inú svoju agendu, ako bol napríklad spor štrnástky s Rakúskom alebo dánske referendum.

■ **V ktorých oblastiach prístupového procesu očakávate, že sa prejaví výhoda SR oproti iným kandidátom, kde by sme mohli postupovať rýchlejšie, a naopak, ktoré oblasti európskej legislatívy považujete za najrizikovejšie?**

Vstup do EÚ si bude vyžadovať naplnenie legislatívnej kompatibility s istými prechodnými obdobiami, ktoré sa dohodnú, ale zároveň aj naplnenie istých politických očakávaní. Tu bude veľmi dôležité, aby sme našli podporu pre riešenia, ktoré si na Slovensku vyžaduje napríklad rómska otázka, alebo aby sme mohli stále transparentne a dôveryhodne prezentovať svoju jadrovú energetiku, aby tu bol citeľný progres v oblasti životného prostredia, no a tiež zásadné naštartovanie regionálneho rozvoja. Tým som tak trochu pomenoval oblasti, kde vnímam skôr otázniky. K nim by sa dala ešte prirátať oblasť poľnohospodárstva, kde naozaj treba dobudovať kvalitnú veterinárnu a fytosanitárnu službu. Treba tiež vytvoriť modernú a kompatibilnú colnú správu a kódex. To je úloha budúceho roku. Dohodnúť a presvedčiť o kvalite našej finančnej kontroly, pretože budeme čoraz viac narábať so spoločnými prostriedkami a odvádzať národné príspevky do spoločného rozpočtu. Všade tam cítim veľké rezervy. Z hľadiska zadefinovaných prechodných období nevynikáme nad priemer, skôr sa snažíme v rámci našej stratégie sústrediť len na limitovaný počet kapitol, kde sa SR chce istý čas odlišovať...

■ **Môžete byť konkrétnejší? Ktorých kapitol by sa to malo týkať?**

Z našej strany to bude šesť kapitol: slobodný pohyb kapitálu, sloboda poskytovania služieb, životné prostredie, poľnohospodárstvo, dane a energetika. Špecifickou by mala byť aj kapitola rozpočet, kde sa budeme usilovať o naštartovanie našich odvodov do spoločného rozpočtu až neskôr po vstupe. Pritom na vstupných rokovaníach stále bude platiť, že všetko je otvorené, kým všetko nie je uzavreté.

■ **Ktoré z kritických pripomienok z hodnotiacej správy EK o Slovensku možno napraviť do decembrového summitu v Nice?**

Summit v Nice už nebude osobitne hodnotiť nové fakty a skutočnosti. Skôr by sme si mali uvedomiť, že táto správa nás síce posúva oproti minuloročnej, ale to dobré ešte neznamená výborné. Politická stabilita a dynamika v príprave akoby boli pozadím celého hodnotenia a Slovensko by v tomto malo dokazovať svoju dôveryhodnosť v každom čase, aj do summitu v Nice, ale aj po ňom. Na pozadí hodnotenia Slovenska ako trhovej ekonomiky bola veľmi vypuklá situácia okolo štátneho rozpočtu a riziká jeho udržateľnosti na budúci rok. Toto je záležitosť, ktorá je v tomto čase kľúčová. Parlament má v rukách vážne rozhodnutie a nemal by zhoršiť východiskovú situáciu Slovenska. Problém by mohlo riešiť naštartovanie hospodárskeho rastu vo všetkých častiach SR, lebo vtedy by sme mohli vychádzať z lepších parametrov na strane príjmov do štátneho rozpočtu.

■ **V mnohých hodnoteniach sa Slovensko a Malta spomínajú ako krajiny z druhej skupiny, ktoré potvrdzujú správnosť princípu regaty prijatého na summite EÚ pred rokom v Helsinkách.**

Jednoznačne by sme sa mali porovnávať so svojím prostredím, teda s visegrádskymi parametrami. Nech je toto pre nás istou metou. Ťažko sa porovnávať s Cyprom alebo Maltou. Aj napriek tomu, že držíme krok s Maltou a v pelotóne sme sa priblížili k našim susedom, skôr by sme mali pamätať na to, že rokovania samy osebe nestačia. Je potrebná naozaj kvalitná príprava. Kľúčovým rozhodovaním bude stav našej ekonomiky. Tam, domnievam sa, zatiaľ sa neurobilo toľko, koľko by sme mohli. Mnohých kandidátov totiž vyrušilo zaradenie do tabuľky EK podľa výkonnosti ekonomík. Samozrejme, naše prvotné ohodnotenie ako trhovej ekonomiky je dobrým začiatkom, ale naozaj by sme sa mali posunúť aj v budúcoročných tabuľkách a začať proces dobiehania aj vo všetkých makroekonomických ukazovateľoch, ktoré sú o živote ľudí a našich perspektívach. Zatiaľ sme v trojici s Litvou a Lotyšskom, ale – opakujem – náš prirodzený priestor je visegrádsky. To znamená dostať sa čo najbližšie všetkými parametrami na úroveň ČR, Maďarska a Poľska. V niečom sme porovnateľní, v niečom však máme väčšie rezervy. Niečo je spôsobené nedávnou minulosťou, niečo však našimi konkrétnymi rozhodnutiami.

PRAVDA
27. 11. 2000

Návšteva v tábore pre utečencov z Kosova v Stenkovaci v Macedónsku. 29. a 30. apríla 1999 štátni tajomníci J. Figel' a J. Pivarčí odovzdali humanitárnu pomoc vlády Slovenskej republiky a rokovali s predstaviteľmi Macedónska, s vojenským velením NATO a s predstaviteľmi UNHCR v Skopje. Podobná cesta a pomoc pre utečencov bola následne nasmerovaná aj do Tirany v Albánsku. Časť pomoci bola realizovaná aj v srbskej Vojvodine a prostredníctvom pobytu detí zo Srbska vo Vysokých Tatrách

SLOVENSKÁ REPUBLIKA CHCE UŽ OD FEBRUÁRA ROKOVAŤ O VSTUPE

Hlavný slovenský vyjednávač s Európskou úniou J. Figel' očakáva, že Portugalsko zvládne efektívne a v celom rozsahu agendy predsedníctvo v Únii, ktoré 1. januára prevzalo od Fínska a po pol roku ho odovzdá Francúzsku. Ide predovšetkým o vnútorné veci pätnástky, ako je reforma inštitúcií v rámci prípravy na rozširovanie, spoločná európska obranná politika, boj proti nezamestnanosti a ďalšie. J. Figel' dúfa, že Portugalsko spolu s Európskou komisiou (EK) čoskoro stanovia dátum negociácií s ďalšími šiestimi krajinami vrátane Slovenska. Potvrdiť by sa mal aj diferencovaný a flexibilný prístup k jednotlivým kandidátom. Bratislava by chcela čo najskôr otvoriť formálne rokovania o vstupe na ministerskej úrovni, pričom verí, že Lisabon oficiálne potvrdí februárový termín. Následne je cieľom SR začať technické rokovania na úrovni hlavných vyjednávačov v primeranom rozsahu kapitol. V snahe dobehnúť Česko, Poľsko a Maďarsko navrhuje Bratislava negociácie s 15 kapitolami. Definitívne rozhodnutie o ich počte i druhu by mal oznámiť predseda EK Romano Prodi a komisár pre rozširovanie Günter Verheugen počas návštevy SR 20. januára. J. Figel' verí, že sa čoskoro začne aj dodatočný screening v jednotlivých častiach a reformy v únii sa podarí završiť v tomto roku.

NÁRODNÁ OBRODA
5. 1. 2000

JÁN FIGEL' O PRÍSTUPOVOM PROCESE SR K EÚ

Slovenská republika sa intenzívne pripravuje na otvorenie prístupových rokovaní s Európskou úniou (EÚ). V súčasnosti kreujeme skupinu hlavného vyjednávača ako základný negociačný tím. Ten by mal pripraviť všeobecnú negociačnú pozíciu ako základnú rámcovú pozíciu štátu voči spoločenstvu EÚ, kde budú vytýčené celkové smery a časový horizont pričlenenia. V rozhovore to uviedol štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel'. Negociačnú pozíciu bude SR prezentovať na úvodnom zasadnutí prístupovej medzivládnej konferencie v Bruseli 15. februára, na ktorej sa zúčastnia ministri zahraničných vecí 15 štátov Únie a šiestich novopozvaných kandidátskych krajín usilujúcich sa o vstup do EÚ.

PRÁCA, KRÁTENÉ
7. 1. 2000

SCHENGEN V NIJAKOM PRÍPADE

Maďarský minister zahraničných vecí János Martonyi prijal 18. januára štátneho tajomníka slovenského ministerstva zahraničných vecí J. Figela. Hlavnou témou rokovania bola integrácia do EÚ, ako aj spolupráca v rámci Visegrádskej štvorky. Práve visegrádsku spoluprácu by malo podľa Martonyiho využiť Maďarsko, Česko a Poľsko na to, aby dopomohli Slovensku k čo najskoršej integrácii. Ak by sa Slovensko neintegrovalo spolu so susednými štátmi, mali by tieto štáty podľa maďarského ministra zahraničných vecí presadzovať, aby voči Slovensku neboli zavedené pravidlá Schengenskej dohody. Podľa J. Figela je to záležitosť politickej dobrej vôle zo strany EÚ. Martonyi zároveň potvrdil, že Maďarsko je ochotné poskytnúť Slovensku všetky skúsenosti, ktoré nadobudlo počas uplynulých 20–22 mesiacov.

NÁRODNÁ OBRODA
20. 1. 2000

SR V TOMTO ROKU OTVORÍ AŽ 15 KAPITOL

Žiaduci počet otváracích kapitol pre Slovensko je sedem až osem, čo je porovnateľné s krajinami, ktoré už s Európskou úniou (EÚ) rokujú, uviedol na včerajšej tlačovej konferencii štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel'. V reakcii na informáciu, že by predseda Európskej komisie (EK) Romano Prodi mal počas svojej dnešnej návštevy Slovenska oznámiť, že sa rokovania so SR a ďalšími kandidátmi začnú v piatich kapitolách, J. Figel' povedal, že EK dáva odporúčenie, avšak konečné rozhodnutie o počte kapitol závisí od členských krajín EÚ. Vzhľadom na fakt, že Európska rada na decembrovom summite v Helsinkách deklarovala diferencovaný prístup ku kandidátskym krajinám je toto číslo podľa neho predčasné a mohlo by ísť len o stonovenie minimálneho počtu kapitol. Štátny tajomník považuje za reálne, že SR otvorí počas tohto roka 14 až 15 z celkového počtu 31 kapitol. Za ľahšie kapitoly, v ktorých by SR chcela rokovania začať, J. Figel' označil spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku, malé a stredné podnikanie, vzdelávanie a odbornú prípravu, vedu a výskum a vonkajšie vzťahy. Medzi ťažšie patria kapitoly – životné prostredie, regionálny rozvoj, poľnohospodárstvo a infraštruktúra. Na margo sporov v SDK J. Figel' uviedol, že hoci zatiaľ priamo neohrozujú integračné ambície SR, stabilita krajiny, ako aj nemennosť a nezvratnosť nastúpeného procesu zohráva dôležitú úlohu.

HOSPODÁRSKE NOVINY
21. 1. 2000

VIAC NÁM POVIE AŽ BRUSEL

Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač s Európskou úniou (EÚ) J. Figeľ oznámil, že previerka legislatívy SR vo vzťahu k *acquis communautaire* (dosiahnutému stavu integrácie EÚ) sa uskutoční v 12 kapitolách v písomnej podobe, pričom Slovensko chce odpovede doručiť Európskej komisii (EK) do 1. februára tohto roka. Bilaterálna previerka bude iba v jednej kapitole – kultúra a audiovizuálna politika, a to 3. februára. Multilaterálna previerka, ktorá preverí dosiahnutú legislatívu k referenčnému dátumu 1. január 2000, sa uskutoční pre všetkých 12 kandidátskych štátov ku kapitolám vonkajšie vzťahy a colná únia 13. marca a 4. apríla. EK podľa výsledkov screeningu rozhodne, v ktorých kapitolách odporúča začať konkrétne rokovania so SR s cieľom ich skorého uzavretia. O druhu jednotlivých otváracích kapitol by mala rozhodnúť medzivládna konferencia 15. februára v Bruseli.

HOSPODÁRSKE NOVINY

24. 1. 2000

SLOVENSKO NEPLÁNUJE ROKOVANIA O ODŠKODENÍ

Už na budúci týždeň (15. februára) Európska únia oficiálne otvorí so Slovenskom rokovania o vstupe. Ako včera na tlačovej besede ministerstva zahraničných vecí uviedol jeho štátny tajomník J. Figeľ, dá sa očakávať, že EÚ v rokovaníach so SR otvorí napokon viac kapitol oproti avizovaným piatim. „Myslím si to na základe rozhodnutia z Helsínk, ktoré hovorí o diferenciácii na začiatku aj počas rokovaní,“ odôvodnil svoje tvrdenie J. Figeľ. Podľa jeho slov bude EÚ svoj prístup ku kandidátskym krajinám rozlišovať podľa toho, ako budú pripravené. Vzhľadom na individuálny postup sa dvanaásť krajín vstupujúcich do EÚ čoskoro prestane deliť na dve skupiny, pričom je v našom záujme dobehnúť ostatné krajiny Višegrádskej štvorky. Otvorenie väčšieho počtu kapitol v rokovaníach so SR možno podľa J. Figeľa očakávať aj na základe screeningu, teda porovnania slovenskej legislatívy s legislatívou EÚ. Počas pondelnej pracovnej návštevy Bruselu štátny tajomník MZV prezentoval pripravenosť SR začať rokovania s päťnástimi kapitolami. „Nechcem z toho robiť žiadny fetiš, nie je najdôležitejšie otváranie kapitol, ale ich uzatváranie,“ povedal J. Figeľ. Vzhľadom na požiadavku novej rakúskej vlády, aby boli odškodnení rakúski občania vy-

hnaní z ČSR po druhej svetovej vojne, uviedol J. Figeľ, že Slovensko neplánuje žiadne rokovania v tejto otázke. „Je dôležité zbavovať sa záťaže minulosti a poznať ju pravdivo a odsúdiť akékoľvek kroky, ktoré súvisia s pojmom kolektívnej viny. SR tak urobila prostredníctvom parlamentu ešte v roku 1991,“ povedal J. Figeľ. Podľa jeho slov sa SR neplánuje pripojiť k sankciám členských krajín EÚ voči Rakúsku v súvislosti so vstupom extrémistu Jörga Haidera do vlády.

NOVÝ ČAS

9. 2. 2000

DNES SA ZAČNÚ V BRUSELI ROKOVANIA O NAŠOM ČLENSTVE V EÚ

Dnes o jedenástej hodine sa v Bruseli oficiálne odštartujú niekoľkoročné rokovania o našom členstve v EÚ. V základnom pozičnom dokumente, ktorý predloží šéf slovenskej delegácie Eduard Kukan počas stretnutia s komisárom EÚ pre rozšírenie Günterom Verheugenom a portugalským ministrom zahraničných vecí Jaimem de Gamom (z predsedajúcej krajiny EÚ), si Slovensko stanovilo orientačný termín vstupu 1. január 2004. Podľa Kukana je to ambiciózny, ale realistický termín. Dnešné rokovania budú trvať asi 45 minút a Slovensko na nich predstaví šesťapolstranový dokument, obsahujúci základnú rokovaciu pozíciu. Okrem iného z nej vyplýva, že Slovensko nebude od EÚ požadovať výnimky ani v jednej z 31 prerokovávaných kapitol, ale len prechodné obdobia v niektorých z nich. Podľa Kukana to budú s najväčšou pravdepodobnosťou kapitoly poľnohospodárstvo, energetika, životné prostredie, regionálny rozvoj a vnútorný trh. Podstatou rokovacieho procesu bude potom hľadanie vzájomnej dohody s EÚ o dĺžke týchto prechodných období. Okamžite po prezentácii v Bruseli by sa mal pozičný dokument objaviť aj na vládnych internetových stránkach. Okrem iného obsahuje záväzok slovenskej vlády, že bude rozsiahlo pracovať s verejnou mienkou počas približovania sa k EÚ až do okamihu, keď o našom vstupe rozhodnú občania v ratifikačnom referende. Slovensko bude zároveň požadovať, aby sa slovenčina stala úradným jazykom Únie a aby sme mali adekvátne zastúpenie v európskych orgánoch. Ešte sa nevie, o koľkých kapitolách sa s nami začne rokovať, ale ich počet sa podľa Kukana stanoví až počas nasledujúcich kôl rokovaní na úrovni hlavného vyjednávača J. Figeľa. Vláda naďalej trvá na tom, že je technicky pripravená začať rokovať v 15 kapitolách. „Sme však realisti,“ priznáva Kukan, podľa ktorého sa

rokovania začnú so všetkými šiestimi krajinami druhej vlny, ktoré dostali pozvánku v Helsinkách, povinnými cvikmi v piatich kapitolách. Predseda Európskej komisie Romano Prodi bral počas nedávnej návštevy Bratislavy podľa Kukana počet kapitol na ľahkú váhu (keď novinárom povedal, že „vás tuším zaujíma počet kapitol viac ako sex“ – pozn. red.), Slovensko však nehodlá automaticky mlčky prijímať veci, ktoré mu bude prezentovať Európska komisia. „Ak si myslíme, že reálne na to máme, tak to budeme hovoriť bez ohľadu na to, či si z nás budú robiť srandu alebo nie,“ povedal Kukan. Dohoda je podľa neho vždy kompromisom dvoch strán, hoci súhlasí s Prodiho tvrdením, že dôležitý nie je počet otvorených, ale počet úspešne uzavretých kapitol.

SME
15. 2. 2000

VÍZA NAJPRV VOČI UKRAJINE, NESKÔR VOČI RUSKU A BIELORUSKU

Minister zahraničných vecí E. Kukan nepredpokladá zhoršenie vzťahov. Slovensko zrejme zavedie najskôr víza voči Ukrajine a neskoršie voči Rusku a Bielorusku. V materiáli, ktorý včera do vlády predložili ministerstvá zahraničných vecí a vnútra, sa píše o časovo diferencovanom postupe pri zrušení bezvízového styku. Ako nedávno uviedol pre agentúru SITA štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel', ministerstvo by nebolo schopné technicky zabezpečiť zavedenie víz voči všetkým trom krajinám bývalého Sovietskeho zväzu v jednom termíne. Preto má voči Ukrajine vízová povinnosť nadobudnúť platnosť v rovnakom čase ako zo strany ČR, v prípade Moskvy a Minska sa prispôbíme Poľsku a Maďarsku, ktoré rátajú s vízami od 1. januára 2001. Šéf diplomacie Eduard Kukan nepredpokladá zhoršenie vzťahov s Ukrajinou po zavedení víz. Zdôraznil, že východného suseda vnímame ako štát, ktorý má dôležitú úlohu pri tvorbe budúcej európskej architektúry. J. Figel' pre agentúru SITA pripustil dočasné zmäkčenie vízového režimu pre obyvateľov prihraničných oblastí, aby sa neprerušil obchodný a kultúrny styk, ako aj kontakt medzi rodinami. Hoci Praha zavádza víza naraz voči všetkým trom krajinám, J. Figel' považuje za dôležité zladovanie politiky aj s ďalšími partnermi z Visegrádskej štvorky (V4). Ako dodal, schengská hranica nebude viesť cez Česko, ale práve cez Poľsko, SR a Maďarsko.

NÁRODNÁ OBRODA
11. 3. 2000

ZLAĐOVANIE POZÍCIÍ

Česká strana nevyklučuje, že svoju pozíciu na vstupných rokovaniach s Európskou úniou v kapitole voľný pohyb osôb bude konzultovať a zladí s pozíciou SR.

Povedal to v pondelok prvý námestník ministra zahraničných vecí a hlavný vyjednávač Českej republiky na rokovaniach s EÚ Pavel Telička. V pondelok rokoval v Bratislave so štátnym tajomníkom MZV SR a hlavným vyjednávačom SR J. Figelom, s podpredsedom vlády pre európsku integráciu Pavlom Hamžíkom a s predsedami parlamentných výborov Petrom Weissom a Františkom Šebejom. „Pokiaľ ide o voľný pohyb osôb, tam si viem predstaviť, že rozdiely medzi ČR a SR nie sú nejak markantné. V tejto kapitole môžeme predpokladať, že to bude EÚ, ktorá bude požadovať prechodné obdobia,“ povedal Telička. Spoločná pozícia EÚ na rokovaniach s ČR zatiaľ nie je známa. Podľa Teličku „je žiaduce“, aby obe krajiny v tejto aj ďalších oblastiach prístupového procesu hľadali spoločné argumenty a „svoje pozície do istej miery zladili“. Český vyjednávač vyjadril želanie, aby SR vstupovala do EÚ v rovnakom čase ako ČR, ale za predpokladu, že sa dotiahne na prvú skupinu kandidátov, a nie naopak. „Sme radi, že aj SR to tak chápe,“ dodal. V súčasnosti sa pripravuje dohoda o transpozícii právnych noriem, ktorej obsahom bude aj otázka prekladov a ich využitia, vďaka blízkosti oboch jazykov, pre druhú krajinu. Dnes SR odovzdá v Bruseli pozičné dokumenty k prvým ôsmim kapitolám, v ktorých sa v máji budú viesť s EÚ už konkrétne rokovania. J. Figel' pred novinármi potvrdil, že SR chce na vstupných rokovaniach „minimalizovať“ počet prechodných období.

PRAVDA, KRÁTENÉ
28. 3. 2000

JÁN FIGEL' ODOVZDAL POZIČNÉ DOKUMENTY SR

Slovensko má záujem ešte počas portugalského predsedníctva v Európskej únii v prvom polroku 2000 predbežne uzatvoriť polovicu z ôsmich kapitol európskej legislatívy, v ktorých začína vstupné rokovania. Po odozdaní pozičných dokumentov k týmto kapitolám to včera v Bruseli vyhlásil hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel'.

Slovensko má záujem ešte počas portugalského predsedníctva v Európskej únii v prvom polroku 2000 predbežne uzatvoriť polovicu z ôsmich kapitol európskej le-

gislatívy, v ktorých začína vstupné rokovania. Po odovzdaní pozičných dokumentov k týmto kapitolám to včera v Bruseli vyhlásil hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel'. Hoci J. Figel' neuviedol presný počet kapitol, ktoré chce Slovensko predbežne uzatvoriť na ministerskej prístupovej konferencii 14. júna, podľa vlastných slov by bol spokojný „najmenej s polovicou“. „Ide totiž o jednoduchšie kapitoly, ktoré neobsahujú veľké množstvo legislatívy a Slovensko v nich nežiada žiadne prechodné obdobia,“ pripomenul. K 1. januáru 2004 bude podľa neho Slovensko schopné prevziať na seba plnenie celej európskej legislatívy (acquis) ako plnoprávny člen Únie. Experti sa domnievajú, že SR by mohla v júni uzavrieť štyri kapitoly – veda a výskum, malé a stredné podniky, školstvo a vzdelávanie a štatistiku. Počet ôsmich kapitol dáva podľa J. Figela Slovensku šancu naďalej dynamicky pokračovať a znížiť náskok, ktorý majú krajiny tzv. luxemburskej skupiny, rokujúce už od roku 1998. SR chce postupovať v rokovaniach tak, aby počas francúzskeho predsedníctva v EÚ (v druhom polroku 2000) mohlo byť otvorených sedem-osem kapitol. „Pätnásť kapitol v roku 2000 bude dobrý výsledok pre Slovensko,“ uviedol J. Figel'. Hlavný slovenský vyjednávač s EÚ odovzdal včera predstaviteľom EÚ v Bruseli negociačné pozície SR ku kapitolám malé a stredné podniky, hospodárska súťaž, štatistika, kultúra a audiovizuálna politika, vonkajšie vzťahy, spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, veda a výskum a školstvo a vzdelávanie. Pozičné dokumenty včera prezentovali aj ďalšie krajiny tzv. helsinskej skupiny – Malta, Litva, Lotyšsko, Bulharsko a Rumunsko.

Pozičné dokumenty dnes prezentovali aj ďalšie krajiny tzv. helsinskej skupiny – Malta, Litva, Lotyšsko, Bulharsko a Rumunsko. EÚ vypracuje pozičné dokumenty k prvým kapitolám v priebehu apríla a ďalšia schôdzka v rámci rokovaní je naplánovaná na 25. mája.

HOSPODÁRSKE NOVINY

29. 3. 2000

WIERSMA: PREDČASNÉ VOĽBY BY MOHLI ZASTAVIŤ REFORMY

Prípadné predčasné voľby na Slovensku by zastavili prebiehajúci reformný proces a výrazne by spomalili tempo rokovaní o vstupe do Európskej únie. Povedal to včera v Bruseli poslanec Európskeho parlamentu (EP) a spravodajca pre SR Jan Marinus Wiersma, ktorý rokoval so slovenským vyjednávačom s EÚ, štátnym tajomníkom ministerstva zahraničia J. Figel'om. „Voľby by za-

stavili reformný proces. Na realizáciu reforiem sú vždy potrebné tri až štyri roky, a ak sa zastavíte v polovici, žiadna politická strana nebude schopná ďalej pokračovať,“ povedal Wiersma. EÚ si preto želá, aby súčasná vláda mohla naďalej pracovať a jej reformné úsilie mohlo priniesť prvé ovocie. „Ak sa zastavíte v polovici, môže to znamenať nielen zastavenie reforiem, ale aj skutočné spomalenie procesu vstupných rokovaní,“ varoval Wiersma. V prípade, že by sa k moci na Slovensku dostali strany predchádzajúcej vládnej koalície, očakáva poslanec Európskeho parlamentu „veľmi kritický“ postoj Európskej únie. „S pánom Mečiarom máme veľmi zlé skúsenosti a nechceme, aby sa zopakovali,“ konštatoval.

SME

29. 3. 2000

PERSPEKTÍVA POKOJA A ROZVOJA

„Naše doterajšie aktivity boli obmedzené, má to však logiku, pretože nemáme záujem byť konkurenciou Severoatlantickej aliancie,“ zdôraznil včera zástupca generálneho tajomníka Západoeurópskej únie (ZEÚ) Ronald Wegener po stretnutí so štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel'om, keď objasňoval úlohu ZEÚ pri budovaní európskej bezpečnosti. V tejto súvislosti uviedol, že ZEÚ dokázala svoj význam napríklad pri presadzovaní embarga v Jadranskom mori, kde mala svoju flotilu, alebo v prípade policajného zabezpečovania úloh EÚ v Mostare, ktorý sa stal podľa neho „kľúčovým momentom pre zachovanie Bosny a Hercegoviny“. R. Wegener podčiarkol, že budovanie európskej bezpečnostnej a obrannej identity tvorí na najbližšie desaťročie hlavnú úlohu pre EÚ. J. Figel' pripomenul, že Slovensko je už päť rokov asociovaným partnerom ZEÚ a má ambíciu aktívne prispieť k bezpečnosti strednej Európy: „Bezpečnosť má svoju cenu, vždy čosi stojí, ale ak funguje, prináša oveľa viac – perspektívu pokoja a rozvoja. A o to nám musí ísť,“ zdôraznil J. Figel'.

PRÁCA

30. 3. 2000

PODEĽ JÁNA FIGEĽA MÔŽE VISEGRÁD FUNGOVAŤ AJ PO VSTUPE DO EURÓPSKEJ ÚNIE

Stredná Európa môže byť vnímaná ako kompaktný celok hlavne v porovnaní s nedávnou minulosťou. Hlavný vyjednávač s Európskou úniou J. Figel' si myslí, že na-

priek rozdielom medzi Poľskom, Maďarskom, Českom a Slovenskom sú spoločné záujmy stále dostatočne silné na to, aby Visegrádska štvorka mohla fungovať aj po vstupe svojich členov do Únie. „Je dôležité byť známym alebo poznaným. To je prvý krok pre akceptáciu a podporu Slovenska. Až potom sa môže naplniť predpoklad stať sa atraktívnym z hľadiska politického aj obchodného,“ povedal J. Figel po návrate z Londýna, kde sa zúčastnil spolu s kolegami z Visegrádskej štvorky na rokovaní s Veľkou Britániou. Práve úroveň zahraničných investícií dokumentuje, ako Slovensko zaostáva za svojimi susedmi z Visegrádskej štvorky. Varšava, Budapešť a Praha zatiaľ pritiahli investície vo výške 52 miliárd eur, Bratislava prilákala dve miliardy. Ďalším spoločným krokom Visegrádskej štvorky je spoločné stretnutie hlavných vyjednávačov s Európskou úniou, ktoré sa uskutoční zajtra v Bruseli. Tieto aktivity by už mali byť hlbším procesom, ako je len vzájomné stretávanie sa a komunikovanie, dúfa J. Figel. Práve dobré väzby sa budú v Únii zohľadňovať pri integrácii kandidátskych štátov, čo platí aj pri diferencovanom procese. Logická je napríklad spolupráca pobaltských štátov a Visegrádskej štvorky. „Rozšírenie zrejme pojme určité skupiny a naším záujmom je, aby Slovensko bolo v každom z úvodných scenárov rozšírenia. Či už pôjde o väčší, alebo o menší počet štátov,“ uviedol J. Figel. V Británii J. Figel otvoril aj otázku zrušenia vízovej povinnosti pre našich občanov cestujúcich do Veľkej Británie. Dátum zrušenia výrazne ovplyvní sprísnená azylová politika platná na Ostrovoch od pondelka. Základným predpokladom znovuzavedenia bezvízového styku je totiž zastavenie prúdu utečencov z východnej a zo strednej Európy.

SME

5. 4. 2000

OBAVY ZO SPOMAĽOVANIA ROZŠÍRENIA EÚ

V posledných dňoch sa stále častejšie ozývajú nespokojné hlasy predstaviteľov prvej skupiny kandidátskych krajín, že Európska únia umelo spomaľuje proces rozširovania. Maďarský vyjednávač Endre Juhász obvinil Európsku komisiu, že zámerne pripravuje bezobsažné stanoviská k pozičným dokumentom kandidátov a ťahá ich za nos neustálymi požiadavkami na ďalšie spresnenia a odpovede na zbytočné detaily. Istú nespokojnosť vo vzájomných vzťahoch pripustil aj slovenský vyjednávač J. Figel. „Pre Európsku úniu je určite záťaž pripravovať vnútorné reformy a zároveň viesť rokovania s 12 kandidátskymi krajinami,“ povedal v rozhovore pre

SME. V prípade Slovenska, ktoré s Európskou úniou začalo konkrétne rokovania až koncom februára, už tiež došlo k oneskoreniu. Únia posunula o dva týždne termín vypracovania svojho stanoviska k pozičným dokumentom SR. „Považujem to skôr za vecno-technický než politický problém,“ povedal J. Figel a pripustil, že situácia je vážnejšia v prípade prvej tzv. luxemburskej skupiny kandidátskych krajín, ktorá začína s Úniou rokovať o ťažších kapitolách. Ide hlavne o dve kapitoly – voľný pohyb osôb a vnútro a spravodlivosť. Podľa J. Figela ide skôr o signály, je preto dôležité, aby na konci roka Európska únia opäť potvrdila svoj helsinský záväzok byť na rozšírenie pripravená do konca roka 2002. Obavy zo spomaľovania procesu rozširovania zazneli aj minulý týždeň na schôdzke Visegrádskej štvorky vo Veľkej Británii. Zástupcovia V 4 sa podľa Figela zhodli na tom, že „problémom nie je rozširovanie, ale že naopak rozširovanie je odpoveďou na mnohé problémy Európy“. Tento názor Visegrádska štvorka tlmočila aj na večerajšom prvom stretnutí vyjednávačov V 4 v Bruseli.

SME

7. 4. 2000

MEDZI NAJCITLIVEJŠIE OBLASTI PATRÍ POĽNOHOSPODÁRSTVO A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Slovensko má záujem vystupovať v rámci skupiny 12 kandidujúcich štátov (EÚ) ako súčasť Východnej štvorky (V4). Podľa štátneho tajomníka J. Figela je politická spolupráca vo forme tohto zoskupenia podporovaná najmä štátmi EÚ, napríklad Nemeckom, Rakúskom či Veľkou Britániou. J. Figel to uviedol po návrate z Bruselu, kde predvčerom rokoval s hlavnými vyjednávačmi krajín V4. Toto stretnutie vníma ako potvrdenie toho, že Slovensko bude akceptované najmä v rámci našich troch susedov. Spomínané neformálne rokovanie zhodnotilo popri iných záležitostiach aj negociačný proces s EÚ, v ktorom Česká republika, Maďarsko a Poľsko vo štvrtok predbežne uzavreli ďalšiu kapitolu. Ako povedal hlavný vyjednávač s EÚ, „tieto rokovania s našimi susedmi sa síce prirodzene spomaľujú najmä z dôvodu, že sa v tejto súvislosti stretávajú rôzne záujmy dvoch strán – členov Únie a kandidátov“. Tento rok bude podľa J. Figela rozhodujúci najmä preto, že potvrdenie vôle EÚ rozšíriť spoločenstvo a dohodnúť dobré spoločné podmienky bude zároveň rozhodujúce aj pre budúce rokovania Slovenska. „Zhodli sme sa, že všetky štyri štáty majú tie najcitlivejšie oblasti v životnom pro-

stredí, slobodnom pohybe osôb, slobodnom pohybe kapitálu, v poľnohospodárstve, prípadne v doprave. V tejto sfére chceme, čo, najviac komunikovať. A preto tam, kde sa zhodneme na našich záujmoch, budeme sa o to zo všetkých síl usilovať a realizovať to zároveň vo vzťahu k EÚ,“ povedal J. Figel’.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

8. 4. 2000

NAMIESTO COLNEJ ÚNIE SO SLOVENSKOM PRESADZUJE ČESKO V ÚNII KOMPROMIS

Česká republika chce rokovať o kompromisnom riešení, ktoré by sa po zrušení colnej únie medzi ČR a Slovenskom týkalo niektorých špecifických komodít. Zároveň sa bude ďalej intenzívne snažiť, aby pri očakávanom skoršom vstupe ČR do Únie bolo i Slovensko začlenené do priestoru, na ktorý sa vzťahuje Schengenská dohoda o voľnom pohybe obyvateľov a ochrane vonkajších hraníc západoeurópskych štátov. Členom zahraničného snemového výboru to včera povedal šéf českej diplomacie Jan Kavan. V otázke Schengenu zatiaľ v EÚ nepanuje zhoda, ale na základe niektorých svojich rokovaní je Kavan v otázke šancí Slovenska optimistický. Českí predstavitelia v minulosti opakovane zdôrazňovali, že sa usilujú o to, aby česko-slovenská colná únia mohla zostať zachovaná i po predpokladanom skoršom vstupe ČR do EÚ. Úsilie českej diplomacie však v Bruseli narazilo na odpor. Hlavný slovenský vyjednávač s EÚ J. Figel’ nedávno povedal, že chápe zmenu českého postoja v priebehu rokovaní s Úniou a zdôraznil vhodný záujem oboch republík na zachovanie colnej únie až do rozšírenia „pätnástky“, ako i na hľadanie riešenia, ktoré by eliminovalo dopady na vzájomný obchod, pokiaľ by obe republiky vstupovali do EÚ v rozdielnych termínoch.

SME

27. 4. 2000

ZASADNUTIE MINISTROV ZEÚ

Slovensko chce byť súčasťou procesu budovania spoločnej európskej bezpečnostnej politiky aspoň do takej miery, ako mu to umožňuje terajší štatút asociovaného partnera Západoeurópskej únie (ZEÚ). Povedal to včera v portugalskom Porte na zasadnutí ministrov zahraničných vecí a obrany členských a partnerských krajín ZEÚ štátny tajomník ministerstva zahraničných

vecí J. Figel’, ktorý vedie slovenskú delegáciu. Sme v skupine krajín, ktoré zatiaľ nemajú záväzky v kolektívnej bezpečnosti, či už v rámci ZEÚ alebo NATO, a nie sme ani členmi Európskej únie, kde sa práve teraz formuje nový pilier v podobe spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Preto cítime, že sa potrebujeme aktivizovať a prinajmenšom spoločne deklarovať záujem a mať vplyv na rozhodovací proces, ktorý vytvára budúcu bezpečnostnú architektúru v Európe, povedal J. Figel’ na margo spoločnej iniciatívy siedmich asociovaných partnerov ZEÚ, ktorými sú okrem Slovenska aj Bulharsko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko a Slovinsko. Podľa jeho slov dostali tieto krajiny od svojich partnerov záruky, že ich štatút sa nezmení a že sa budú môcť na činnosti ZEÚ naďalej podieľať v nezmenenej forme aj po postupnej integrácii tejto vojensko-politickej organizácie do Európskej únie. Ako dnes v Porte uviedol hovorca portugalského predsedníctva Fernando Neves, ZEÚ bude existovať až do roku 2003, kým sa všetky jej právomoci nepresunú do kompetencií Európskej únie.

HOSPODÁRSKE NOVINY

16. 5. 2000

JÁN FIGEL O NEGOCIAČNÝCH POZÍCIÁCH

Negociačné pozície sa pripravujú v predstihu, pretože vzťahy s Európskou komisiou a štátmi Únie sú intenzívne a transparentné. Uviedol to hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel’. Vláda SR minulý týždeň schválila 5 negociačných pozícií v kapitolách Priemyselná politika, Ochrana spotrebiteľa a zdravia, Sociálna politika a zamestnanosť, Rybné hospodárstvo a Colná únia, ktoré J. Figel’ zajtra odovzdá v ďalšom kole prístupových rokovaní v Bruseli. Spomínané negociačné pozície budú patriť už do ďalšieho kola rokovaní počas francúzskeho predsedníctva v druhej polovici tohto roka. J. Figel’ predpokladá, že ich odovzdajú novej predsedníckej krajine EÚ začiatkom júla. Dovtedy by sa mali pripraviť ďalšie negociačné pozície. „Je na predsedníckej krajine, koľko a ktoré kapitoly otvorí so Slovenskom,“ dodal. Do francúzskeho predsedníctva by sa malo pripraviť ešte 6 negociačných pozícií – Telekomunikácie a informačné technológie, Energetika, Slobodný pohyb tovarov, Sloboda poskytovania služieb, Slobodný pohyb kapitálu a Hospodárska a menová únia.

HOSPODÁRSKE NOVINY

24. 5. 2000

SLOVENSKO UZATVORILLO ŠEŠŤ KAPITOL S EÚ

Slovensko včera predbežne uzatvorilo rokovanie o šiestich kapitolách legislatívy EÚ. Veľmi spokojný vyjednávač J. Figel' to označil za dôkaz, že Európska únia plní závery svojho helsinského summitu, kde sa zaviazala pristupovať ku kandidátskym krajinám diferencovane a umožniť vyspelým krajinám tzv. druhej skupiny znížiť náskok tých, ktoré už rokujú dva roky. Z ôsmich kapitol, o ktorých Slováci predložili v marci pozičné dokumenty, zostala po dnešku na stole iba „hospodárska súťaž“ a „kultúra a audiovizia“. Uzatvorenie prvej závisí hlavne od schválenia zákona o poskytovaní štátnej pomoci a jeho aplikácii, druhú bude možné podľa J. Figela uzatvoriť po tom, čo slovenský parlament na jeseň schváli zákon o vysielaní a prenose. Včera uzatvorené kapitoly patria k najľahším – štatistika, malé a stredné podniky, veda a výskum, výchova a vzdelávanie, ale tiež vonkajšie vzťahy a spoločná zahraničná politika. K uzatvoreniu posledných dvoch „prekľesnila cestu“ prvá skupina kandidátov. ČR dlho uplatňovala výhradu colnej únie so Slovenskom, čo jej znemožňovalo ukončiť rokovanie o kapitole „vonkajšie vzťahy“. Potom sa obe krajiny dohodli, že zachovanie colnej únie nepredstavuje už problém z hľadiska pristupovania k Únii. Bratislava kapitolu „dostala zo stola“ nakoniec skôr než Praha – o jediný deň, pretože ČR ju uzatvorí v piatok. J. Figel' bol spokojný, že SR sa so šiestimi „hotovými“ kapitolami dostala na špicu „druhej skupiny“, tesne za Maltu. Litva, Lotyšsko, Rumunsko a Bulharsko včera uzatvorili o jednu až dve kapitoly menej. Podotkol tiež s humorom, že Česi s 11 kapitolami sú „už len o piad' (päť) vpredú“.

SME
26. 5. 2000

SR CHCE V INTEGRÁCII UDRŽAŤ KROK S V4

Predbežné uzatvorenie 6 z 8 kapitol európskej legislatívy je dobrým začiatkom niekoľkoročného negociačného procesu s EÚ. Uviedol to po návrate Bruselu hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel'. Pre SR je prioritou udržať krok so susednými krajinami Vyšehradskej štvorky (V4). „Ak bolo pred 25. májom skóre ČR a SR 11 k nule v počte uzavretých kapitol, teraz je to 11 ku 6,“ zdôraznil J. Figel'. „Pre SR je výhodné, že susedia z V4 sú v ťažšej fáze rokovaní, čím skúšajú chodník aj pre nás“. Na rokovaniach predstavitelia Európskej komisie však zdôrazňovali potrebu dosiahnutia ďalšieho pokroku SR, na

čo je potrebná politická stabilita a sústredenie sa na priority v legislatíve, pri budovaní inštitúcií a ekonomických reformách. Predseda integračného výboru František Šebej predpokladá, že do konca roka otvorí SR s EÚ aj ďalších päť práve odovzdaných kapitol. Ako dodal pre agentúru SITA, dúfa, že táto správa vytvorí príslušný tlak aj na vládu, aby načas dodávala do parlamentu právne normy prioritné z hľadiska integrácie. Z 13 stanovených priorít meškajú už normy z oblasti životného prostredia, ale aj ďalšie, týkajúce sa rekodifikácie pracovného práva. Komisia pri integračnom výbore, monitorujúca prácu vlády v prijímaní európskej legislatívy, konštatovala, že z tohto plánu je splnených len päť legislatívnych úloh. Podľa F. Šebeja je v nedorozumení najmä zákon o odpadoch a novela zákona o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami, ale aj zákon o regulácii prirodzených monopolov a zákon o opatreniach, ktoré sa týkajú dovozu a vývozu tovaru, porušujúceho niektoré práva duševného vlastníctva.

HOSPODÁRSKE NOVINY
29. 5. 2000

POLITICKÁ STABILITA SLOVENSKA NA PRVOM MIESTE

Ako výrazný úspech Slovenska pri vstupe do negociačného procesu s Európskou úniou (EÚ) hodnotili politické špičky predbežné uzavretie 6 z 8 otvorených kapitol európskej legislatívy. SR sa spolu s Maltou dostala na čelo helsinskej skupiny a začala dobíhať partnerov z Vyšehradskej štvorky (V4). Podľa hlavného vyjednávača s EÚ J. Figela je pre SR výhodné, že susedia z V4 sú už v ťažšej fáze rokovaní, čím skúšajú chodník aj pre nás. Už počas francúzskeho predsedníctva EÚ – po odovzdaní ďalších piatich kapitol – sa začne náročnejšia časť rokovaní aj pre SR.

Negociačný proces je však súčasťou približovania celej krajiny k EÚ a nemôže byť rýchlejší ako Slovensko samotné. Vicepremiér pre európsku integráciu Pavol Hamžík pri hodnotení Národného programu pre prijatie *acquis communautaire* konkretizoval, že SR má problémy s dodržiavaním časového harmonogramu prijímania európskych noriem. Mimoriadne dôležitá je rekodifikácia pracovného práva a transformácia súdnictva či zákon o štátnej službe, verejnej službe, kolektívnom vyjednávaní a novela Zákonníka práce. Tieto normy by mali byť čoskoro na rokovaní parlamentu. V príslušných rezortoch mešká najmä príprava zákonov o regulácii prirodzených monopolov, o vývoze a dovo-

ze, o odpadoch a ochrane životného prostredia a o regionálnom rozvoji. P. Hamžík zdôraznil, že tieto zákony by mali nadobudnúť účinnosť ešte tento rok, pričom SR nemôže od Európskej komisie (EK) žiadať odklad, keďže si termíny ich prijatia sama určila v národnom programe. J. Figel' za vínníka daného stavu označil rezortné výpadky v dôsledku nedostatočných administratívnych kapacít a nestanoveniu prioritných pohľadov na úlohy. Nemožno sa však ubrániť dojmu, že potrebnú energiu odoberá aj rozháranosť vnútri vládnej koalície. Zo strany EÚ až priveľmi často prichádzajú jasné signály o nevyhnutnosti politickej stability na Slovensku. Naposledy toto posolstvo tlmočil slovenským predstaviteľom generálny riaditeľ direktoriátu EK pre rozšírenie Eneko Landaburu. Pozitívna správa o predbežnom uzavretí prvých kapitol by mala vyvolať príslušný tlak aj na vládu, aby včas dodávala do parlamentu právne normy, prioritné z hľadiska integrácie. Ak bude SR dynamická v príprave doma, môže dynamicky postupovať aj v negociačnom procese. Navyše sa blíži vypracovanie Pravidelnej správy EK, ktorá veľa napovie o integračných ambíciách SR. Po helsinskom summite Únie, ktorý Slovensku udelil status kandidáta, možno očakávať prísnejšie hodnotenie zo strany EK. Pozitívna hodnotiacia správa by však bola východiskom na dobré umiestnenie Slovenska v rebríčku kandidátskych krajín. Francúzsky premiér Lionel Jospin, preberajúci predsedníctvo v EÚ, totiž reagoval na kritiku o možnom spomalení rozširovacieho procesu vyhlásením, že jeho krajina bude koncom roka iniciovať jasné formulovanie rytmu rozširovania EÚ na Východ. Nepôjde síce o konkrétny kalendár, ale o jasný výber metód na ukončenie vstupných rokovaní. SR už premeškala prvú vlnu rozširovania NATO a OECD o krajiny z východnej Európy. Bolo by tragédiou, ak by sa vlastnou nedôslednosťou vyradilo z plánov prvej vlny rozširovania EÚ.

HOSPODÁRSKE NOVINY
7. 6. 2000

POLSKO JE KĽÚČOVÁ KRAJINA, JEHO STABILITA JE AJ V NAŠOM ZÁUJME

„Každá politická nestabilita má odraz v integračnom procese,“ tvrdí hlavný vyjednávač s EÚ Ján Figel' na margo politických otrasov v Poľsku. Pripúšťa, že Poľsko si v tomto prípade v Bruseli neprilepší, ale zároveň dodáva, že „ak naši susedia dokážu krízu vyriešiť ústavnými prostriedkami, bude to len potvrdenie demokraticky zvládnutého vývoja“. Poľská politická elita však aj tak

bude musieť venovať omnoho väčšiu pozornosť riešeniu domácich problémov ako prístupovému procesu do EÚ – čo platí najmä o legislatívnej práci parlamentu. Poľsko je pritom označované za „stredoeurópsku veľmoc“ a objavili sa názory, že prípadné spomalenie integračného procesu v Poľsku sa môže odraziť aj na našich integračných snahách. Rozhodujúce štáty EÚ sa pritom vzhľadom na vnútorné problémy únie vyjadrujú o termíne prvej vlny rozšírenia čoraz zdržanlivejšie a je možné, že Brusel jednoducho využije poľskú krízu na ospravedlnenie odkladu. „Poľsko je z pohľadu EÚ skutočne jednou z kľúčových krajín v otázke rozširovania,“ pripúšťa aj J. Figel'. „Je preto aj v našom vlastnom záujme, aby bolo stabilné – to totiž znamená šancu na vyriešenie otázok integrácie v celej strednej Európe.“ Predseda parlamentného výboru pre európsku integráciu František Šebej si však nemyslí, že kríza v Poľsku by mohla ovplyvniť prístupový proces krajín strednej Európy. „Vláda sa rozpadla na problémoch, ktoré majú vnútropolitický charakter. Všetky politické subjekty v Poľsku však zhodne konajú v prospech integrácie. Myslím, že to neovplyvní samotnú poľskú cestu a už vôbec nie susedov.“ Aj on však pripúšťa, že ak sa v Poľsku vypíšu predčasné voľby, tak sa spomalí legislatívny proces“. Väčšina pozorovateľov sa pritom zhoduje na tom, že Poľsko skutočne smeruje k predčasným voľbám. Ako by sa EÚ zachovala v tomto prípade? „Poľsko už všetkým dokázalo, že ani pri podstatných politických zmenách nemení geopolitické smerovanie a základné demokratické prístupy,“ hovorí J. Figel'. „Od Slovenska sa niečo také ešte len očakáva.“

SME
8. 6. 2000

SLOVENSKO PRIPRAVÍ PRE EÚ ĎALŠÍCH PÄŤ KAPITOL

Po šiestich predbežne uzavretých kapitolách a dvoch otvorených (kultúra a audiovizuálna politika a hospodárska súťaž) sú už v Bruseli dokumenty piatich kapitol pre budúci polrok, t. j. rybné hospodárstvo, sociálna politika a zamestnanosť, priemyselná politika, ochrana spotrebiteľa a zdravia a colná únia. Po návrate zo 6. zasadania Asociačnej rady SR – Európska únia (EÚ) a rokovania 2. stretnutia Konferencie o vstupe do EÚ o tom včera informoval hlavný vyjednávač SR a štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí (MZV) J. Figel'. Dnes pripraví na porade hlavného vyjednávača SR na MZV ďalších päť kapitol. Pôjde už aj o zložitejšie kapitoly,

v ktorých bude Slovensko žiadať prechodné obdobie (hospodárska a menová únia, slobodné poskytovanie služieb, voľný pohyb tovaru, telekomunikácie a informačné technológie a energetika). Luxemburská konferencia ďalej zdôraznila nevyhnutnosť lepšie informovať o európskej integrácii a činnosti Únie, ktorej podpora klesá aj v niektorých kandidátskych štátoch. Podľa J. Figela by sa mala zlepšiť informovanosť obyvateľstva nielen prostredníctvom vládnych inštitúcií, ale aj mimovládnych organizácií a hnutí. Veľký význam pre úspech integračného procesu Slovenska bude mať pravidelná správa Európskej komisie o Slovensku za rok 1999, pre ktorú majú podklady pripraviť štátne orgány.

NÁRODNÁ OBRODA

16. 6. 2000

V ĎALŠÍCH KAPITOLÁCH POŽIADAME O PRECHODNÉ OBDOBIA

Slovensko chce počas nasledujúceho francúzskeho predsedníctva otvoriť kapitoly hospodárska a menová únia, slobodné poskytovanie služieb, voľný pohyb tovaru, telekomunikácie a informačné technológie a energetika. „Samozrejme, tie kapitoly, ktoré budeme predkladať, budú už zložitejšie aj z nášho pohľadu, a preto budeme žiadať niekde už aj prechodné obdobia,“ povedal J. Figel. Prechodné obdobia musí najprv schváliť slovenská vláda, podľa J. Figela však budú potrebné v citlivých kapitolách, akými sú energetika a telekomunikácie, kde „armáda ešte za minulého režimu obsadila veľký rozsah frekvenčného pásma“. J. Figel dúfa, že Francúzsko udrží tempo rokovaní, ktoré nasadilo Portugalsko. J. Figel vyzdvihol, že stredajšia prístupová konferencia v Luxemburgu bola „prvá takého rozsahu“, kde sa stretlo 15 členských krajín s 12 kandidátskymi, a predurčila tým definitívne prekonanie rozdelenej Európy. Ako J. Figel povedal pre SME, prvá skupina kandidátov vyvíja „oprávnený tlak“ na EÚ. „Ak Únia nie je schopná stanoviť termín vstupu prvých krajín, mala by povedať aspoň termín skončenia vstupných rokovaní. Ani to však nie je pripravená urobiť“, dodal.

SME, KRÁTENÉ

16. 6. 2000

FIGEL NEOČAKÁVA REFERENDUM O ROZŠÍRENÍ EÚ

Hlavný slovenský vyjednávač s EÚ J. Figel nepredpokla-

dá, že by si Nemecko, prípadne ďalší členovia Únie osvojili myšlienku referenda o rozšírení, ako ju navrhol komisár pre rozširovanie Günter Verheugen. J. Figel poukázal na prevažne negatívne reakcie v samotnej Spolkovej republike a dodal, že krajiny pätnástky budú o prijatí nových členov rozhodovať v súlade so svojimi ústavami, pričom ratifikačné referendum predpokladajú len niektoré z nich. Zároveň však nevylúčil iniciatívu smerujúcu k referendu zmenou základného zákona. Figel upozornil, že referendum môže priniesť rôzny výsledok. Chápe Verheugenovu motiváciu v tom, že verejnosť potrebuje byť viac informovaná a angažovaná v procesoch, ktoré budú mať vplyv na vývoj Európy, pričom sa treba zamýšľať nad deficitom podpory rozšíreniu v štátoch pätnástky. Riešenie však nevidí v ľudovom hlasovaní, ale v čo najlepšej príprave na oboch stranách, informačných kampaniach a budovaní konkrétnych politických, kultúrnych a ekonomických väzieb. J. Figel predpokladá, že pri dobrej vôli únia splní záväzok z Helsínk a bude na rozšírenie pripravená k 1. januáru 2003. Napriek najnovším obavám úradujúceho predsedu EÚ Huberta Védrina zo zamrzenia konferencie o inštitucionálnej reforme únie ako základného predpokladu prijatia nových členov sa domnieva, že Francúzsko využije svoj vplyv a bude chcieť úspešne završiť svoje predsedníctvo podpisom novej zmluvy o únii na decembrovom summite v Nice.

NÁRODNÁ OBRODA

5. 9. 2000

SPRÁVA EK BUDE PRE SLOVENSKO POZITÍVNA

Hlavný slovenský vyjednávač s Európskou úniou (EÚ) J. Figel očakáva, že tohtoročná pravidelná hodnotiaca správa Európskej komisie (EK) o pokroku kandidátskych krajín bude pre Slovensko pozitívna.

„Očakávam celkovo pozitívne hodnotenie, hoci správa objektívne poukáže aj na slabšie stránky našej prípravy,“ uviedol J. Figel po včerajších rokovaníach s predstaviteľmi EK v Bruseli, počas ktorých odovzdal posledné aktualizované podklady na vypracovanie správy.

Kým vlani Komisia ocenila najmä pokrok Slovenska v politickej oblasti, ktorý označila dokonca za najväčší spomedzi všetkých krajín, tento rok sa správa podľa J. Figela zameria najmä na ekonomický pokrok. „Existuje nádej, že by Slovensko mohlo byť označené za fungujúcu trhovú ekonomiku,“ verí hlavný vyjednávač SR s EÚ. V minuloročnej správe Komisia konštatovala,

že Slovensko je veľmi blízko k splneniu tohto kritéria a v prípade pokračovania reforiem by ho mohlo splniť tento rok. Zdroje Komisie sú však v tomto smere veľmi zdržanlivé a nechcú prezradiť, či sa SR dočká už teraz zaradenia k fungujúcim trhovým ekonomikám. Hodnotiace správy zverejní Komisia 8. novembra.

PRÁCA
30. 9. 2000

FINANCOVANIE OCHRANY

Spôsob financovania ochrany životného prostredia na Slovensku a potrebné opatrenia na jeho skvalitnenie boli predmetom rokovania štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavného vyjednávača SR J. Figeľa so zástupcom generálneho riaditeľa pre životné prostredie Európskej komisie Jeanom Francoisom Verstryngem včera v Bratislave. Životné prostredie patrí medzi najnáročnejšie oblasti prístupového procesu SR do Európskej únie, predovšetkým z dôvodov technickej a finančnej náročnosti. Vzhľadom na tieto okolnosti patrí životné prostredie k jednej z rokovacích kapitol, v ktorých bude SR žiadať EÚ o prechodné obdobie. Jean Francois Verstrynges bol včera na jednodňovej pracovnej návšteve Slovenska.

PRÁCA
4. 10. 2000

EÚ ODKLADÁ ROKOVANIA, FIGEĽ S HAMŽÍKOM TO NECHCÚ DRAMATIZOVAŤ

Minister zahraničných vecí Eduard Kukan v utorok v Štrasburgu vôbec prvýkrát otvorene kritizoval Európsku úniu, keď vyjadril nespokojnosť s tempom rokovaní počas francúzskeho predsedníctva. Kukana znepokojilo, že Paríž sa opäť vracia k deleniu na dve skupiny kandidátov. Kým s krajinami z takzvanej luxemburskej skupiny (ČR, Maďarsko, Poľsko, Slovinsko, Estónsko, Cyprus) pokračujú rokovania v stanovených termínoch, rokovania s krajinami z tzv. helsinskej skupiny (Slovensko, Litva, Lotyšsko, Malta, Rumunsko, Bulharsko) odložili. Porušilo sa tak rozhodnutie EÚ z minuloročného summitu v Helsinkách o splnutí dvoch skupín. Portugalsko počas predsedníctva v minulom polroku pozývalo na rokovania približne v rovnakom termíne zástupcov všetkých dvanástich krajín. Rozširovanie sa vraj nespomaľuje. Včera mal hlavný vyjednávač s EÚ J. Figeľ rokovať s európskou pätnástkou. „Európska komisia

a francúzske predsedníctvo EÚ sa rozhodli posunúť časť rokovaní na 24. októbra. Príčinou je nedostatočná pripravenosť na prednesenie spoločných pozícií voči kandidátskym krajinám helsinskej skupiny. Je to skôr technický problém,“ povedal pre SME J. Figeľ. Odmietla interpretáciu, že po dvoch rokoch nám EÚ opäť privrela dvere pred nosom. „Dvere sa nezavreli. Netreba to dramatizovať.“

J. Figeľ a Hamžík očakávajú obrat v náš prospech od nového roku. Švédsko, ktoré sa na pol roka stane predsedajúcou krajinou, vyhlasuje, že rozšírenie bude patriť medzi jeho základné priority. V pondelok to potvrdil aj švédsky premiér Gorran Persson, ktorý bol na návšteve v Bratislave.

J. Figeľ a Hamžík pripúšťajú, že skutočne vážna situácia by mohla nastať, ak by sa európskej pätnástke nepodarilo ukončiť na decembrovom summite v Nice medzivládnu konferenciu. EÚ sa zaviazala, že na rozšírenie chce byť pripravená do konca roka 2002. Ak by v Nice neschválila inštitucionálnu reformu, oddialilo by sa rozšírenie.

SME
6. 10. 2000

POLITICKÁ AUTONÓMIA BY BOLA NEPRIJATEĽNÁ

Európsky parlament (EP) v Štrasburgu vo svojej pravidelnej rezolúcii skonštatoval, že vývoj na Slovensku sa uberaá pozitívnym smerom. Rozruch vyvolal pozmeňujúci návrh belgickej poslankyne v EP za Stranu zelených Nelly Maesovej, podľa ktorého „Slovensko naďalej potrebuje zlepšiť menšinovú politiku, najmä v oblasti jazyka, vzdelávania a kultúry, čo by malo viesť k istému stupňu kultúrnej autonómie“, uviedla TASR. Európsky parlament Maesovej návrh schválil. Podľa J. Figeľa, štátneho tajomníka ministerstva zahraničia a hlavného vyjednávača s EÚ, Maesovej návrh nie je ničím novým, pretože na Slovensku kultúrna autonómia už je. „Národnostné menšiny si riadia aj s pomocou štátu niektoré oblasti ako divadelníctvo, spolky, dokonca školstvo,“ povedal J. Figeľ. Podľa jeho slov by bola pre Slovensko oveľa nebezpečnejšia pôvodná Maesovej pripomienka, kde požadovala pre národnostné menšiny na Slovensku nie kultúrnu, ale politickú autonómiu. „Požiadavka politickej autonómie by bola pre Slovensko neprijateľná,“ dodal. Kompromisom pri hlasovaní sa z politickej stala kultúrna autonómia, ktorá je podľa J. Figeľa na Slovensku realitou.

František Šebej, šéf parlamentného výboru pre európsku integráciu, považuje Maesovej kritickú pripomienku za neškodnú. Zdôraznil, že menšiny na Slovensku požívajú istý stupeň kultúrnej autonómie. „Poslanýňa toho o pomeroch na Slovensku zrejme veľa nevie,“ povedal Šebej. Samotný spravodajca EP pre SR Jan Marinus Wiersma, ktorý je autorom rezolúcie, ju považuje za „všeobecne veľmi pozitívnu“. Oceňuje ekonomický pokrok, stabilitu demokracie i rýchlosť prijímania legislatívy EÚ na Slovensku. Rezolúcia vyzýva na razantnejšiu realizáciu niektorých vládnych programov: program boja proti korupcii a organizovanému zločinu, zlepšenie postavenia Rómov, zvýšenie efektívnej finančnej kontroly. Nedostatky, na ktoré rezolúcia upozorňuje, sú podľa Šebeja pravdivé. „Na to, že sa zaostáva v regionálnej politike, transparentnosti, v boji proti korupcii, že stále nemáme vybudované dostatočné administratívne kapacity a implementáciu pravidiel Európskej únie, upozorňujeme aj my. Dlhو trvá, kým sa nájde dostatok kvalifikovaných ľudí,“ povedal Šebej. Dodal, že tieto nedostatky vyčíta EP aj ostatným krajinám.

SME
6. 10. 2000

EURÓPSKA ÚNIA SEÚBILA

Európska únia včera šiestim popredným kandidátskym krajinám sľúbila, že prístupové rozhovory s nimi vstúpia do „novej etapy“. Vyjednávači tzv. luxemburskej skupiny z ČR, Maďarska, Poľska, Estónska, zo Slovinska a z Cypru na to reagovali skepticky. Podľa ČTK víťali deklarovanú ochotu EÚ začať skutočne „podstatne rokovať“, upozorňovali však, že zatiaľ ide len o slová. Slovensko je v oveľa zložitejšej pozícii. Aj hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel' mal pôvodne včera rokovať s európskou pätnástkou. Európska komisia a francúzske predsedníctvo EÚ sa však rozhodli posunúť časť rokovaní na 24. októbra. Odsunuli rokovania s takzvanou helsinskou skupinou, ktorú okrem Slovenska tvorí Litva, Lotyšsko, Malta, Rumunsko a Bulharsko. „Politický problém však spočíva v tom, že prvýkrát – po portugalskom predsedníctve, ktoré realizovalo v podstate spoločný prístup aj v časovej oblasti pri rokovaníach s kandidátskymi krajinami – sa akoby znovu zviditeľnili dve skupiny namiesto jednej veľkej,“ povedal pre SME J. Figel'. EÚ tak porušila princíp, na ktorom sa dohodla vlni na summite v Helsinkách. Dve skupiny mali splýnuť do jednej veľkej. Postup francúzskeho predsedníctva znepokojil ministra

zahraničných vecí Eduarda Kukana, ktorý prvýkrát otvorene kritizoval kroky Únie v utorok v Štrasburgu. Predstavitelia prvej skupiny hovoria o spomalení procesu rozšírenia, i keď veľmi diplomaticky. „Nehovorím tomu spomalenie, dali by sme však prednosť rýchlejšiemu pokroku,“ povedal včera podľa ČTK maďarský veľvyslanec v Bruseli. Podpredseda slovenskej vlády pre integráciu Pavol Hamšík pre SME povedal, že „proces rozšírenia sa nespomalil, len nie je dobré, že sa odkladá“ a že naše rokovania na technickej úrovni prebehnú pre odsunutie na koniec októbra dva týždne za sebou.

SME
6. 10. 2000

NAŠA KRITIKA ÚNIE NÁM POMOHLA

Minulotýždňová kritika ministra zahraničia Eduarda Kukana, ktorý vyjadril nespokojnosť so spomalením rokovaní o vstupe do Európskej únie (EÚ) počas francúzskeho predsedníctva, Slovensku pomohla. Rokovania Spoločného parlamentného výboru EÚ a SR priniesli prísľub, že Slovensko môže byť medzi prvými krajinami, ktoré do Únie vstúpia. „Naše vyjadrenia skôr pomohli, než by mali poškodiť,“ povedal na otázku SME hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel'. Zdôraznil, že významným posolstvom je fakt, že do konca roka sa otvorí všetkých osem kapitol, ktoré sme plánovali otvoriť počas francúzskeho predsedníctva. V skutočnosti to znamená, že proces rozšírenia sa z nášho pohľadu nespomalil. J. Figel' však zopakoval, že scenár rozšírenia Únie ešte stále nemá jasnú podobu. Diskutuje sa o viacerých modeloch: „Od niekoľkých krajín v roku 2003 až po takzvaný big bang.“ To znamená, že by vstúpili všetci kandidáti, okrem Bulharska a Rumunska, ktoré vstúpia neskôr. „Kdesi medzi tým bude realita,“ povedal J. Figel' a doplnil, „rok 2003 bude teoreticky možno prvým, prakticky asi nultým rokom. Rok 2004 by mohol byť technicky prvým rokom pre členstvo nových krajín.“

SME, KRÁTENÉ
12. 10. 2000

DÔLEŽITÁ VÝZVA PRE SLOVENSKO

Rokovanie Spoločného parlamentného výboru Európskej únie a Slovenskej republiky, ktoré práve prebieha v Bruseli potvrdzuje, že pravdepodobný termín vstupu Slovenska do EÚ bude rok 2004. V súvislosti s priazni-

vými vyjadreniami komisára pre rozširovanie EÚ Güntera Verheugena štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač SR J. Figel uviedol, že i rok 2003 ostáva v diskusiách ako možný rok členstva alebo prvý rok ratifikácií. Reálnejší je však podľa neho rok 2004, ku ktorému sa priklonila v minulom týždni i väčšina Európskeho parlamentu. Vyjadrenia G. Verheugena o Slovensku ako krajine, ktorá má potenciál byť v prvej skupine štátov, čo rozšíria Úniu, označil J. Figel za dôležitú výzvu pre SR. Ako ďalej uviedol, utorková časť rokovania v Bruseli potvrdila, že za francúzskeho predsedníctva bude otvorených osem kapitol a Slovensko veľa očakáva od nasledujúceho belgického a švédskeho predsedníctva. Všetky kapitoly by sa mali podľa slovenského scenára vstupu do EÚ uzavrieť v roku 2002 a v roku 2003 by malo byť Slovensko definitívne pripravené na integráciu. Stretnutie spoločného parlamentného výboru EÚ a SR sa v Bruseli koná od 10. októbra.

ROENÍCKE NOVINY
12. 10. 2000

MINISTERSKÁ RADA O POZÍCIÍ SR

O návrhu pozícií Slovenska v šiestich kapitolách, ktoré budú predmetom rokovaní s Európskou úniou (EÚ), bude dnes na zasadnutí diskutovať Ministerská rada vlády pre európsku integráciu pod vedením vicepremiéra Pavla Hamzika. Na programe sú pozíčné dokumenty ku kapitolám Slobodný pohyb tovaru, Právo obchodných spoločností, Dane, Hospodárska a menová únia, Energetika a Finančné a rozpočtové pravidlá. Negociačné pozície budú po prerokovaní a schválení kabinetom predložené EÚ ešte počas francúzskeho predsedníctva v tomto polroku. Vo väčšine prerokovaných kapitol SR nepožaduje prechodné obdobia a je pripravená na implementáciu v plnom rozsahu k referenčnému vstupu do únie 1. januára 2004. Počas obdobia, keď EÚ predsedá Paríž, by podľa hlavného vyjednávača J. Figela malo Slovensko otvoriť negociácie v avizovaných ôsmich kapitolách. Polovicu z nich by SR mala otvoriť 24. októbra a ďalšie 14. novembra. V čase, keď bude na čele Únie Švédsko, by malo dôjsť k naplneniu scenára a na budúci rok by mala SR rokovať už o všetkých kapitolách. V roku 2002 by potom podľa J. Figela mohlo Slovensko uzavrieť s EÚ prístupovú dohodu a rok 2004 by potom bol dátum vstupu prvých kandidátov.

PRÁCA
12. 10. 2000

DOBIEHANIE NÁSKOKU

Slovensko v utorok v Bruseli na rokovaníach o vstupe do EÚ predbežne uzavrelo ďalšie tri kapitoly. Má tak za sebou deväť z 29 kapitol európskej legislatívy.

Otvorili sa aj rokovania v kapitole Colná únia. S jej uzavretím EÚ počká na prijatie nového colného zákona v SR. V utorok uzatvorené kapitoly Priemyselná politika, Ochrana spotrebiteľov a zdravia a Rybné hospodárstvo pribudli k šiestim už uzatvoreným. Podľa hlavného vyjednávača SR J. Figela sa SR podarilo znížiť náskok pokročilejších kandidátov, ktorí o podmienkach vstupu rokujú už vyše dva roky. (ČR a Maďarsko uzavreli 13 kapitol, Slovensko 12, Poľsko 11.) SR, ktorá rokuje od jari, si udržala druhú pozíciu v 2. skupine kandidátov za Maltou. Do konca roka sa otvoria rokovania o vstupe v náročnejších štyroch kapitolách (Slobodný pohyb kapitálu, Slobodné poskytovanie služieb, Dopravná politika a Telekomunikácie a informačné technológie). Slobodný pohyb kapitálu by mal byť prvou kapitolou, v ktorej bude SR žiadať prechodné obdobie.

PRAVDA
25. 10. 2000

JÁN FIGEL O VSTUPE

Slovensko sa veľmi dynamicky približuje k prvej skupine kandidátskych krajín, kde aj vždy patrilo, ale z ktorej bolo za predchádzajúcej vlády vylúčené. „Ako reálny termín pripravenosti SR na vstup do EÚ vidím 1. január 2004,“ konštatoval pre mienkotvorný rakúsky denník Der Standard hlavný vyjednávač SR s EÚ, štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel. Slovensko by malo počas predsedníctva Švédska v prvom polroku 2001 otvoriť zostávajúcich 13 z 29 kapitol. Podľa J. Figela dôležité pre tieto termíny je však aj skončenie vnútorných reforiem Únie. Termín uzavretia dvoch reaktorov v Jaslovských Bohuniciach, ktorý stanovila vláda na roky 2006–2008, bude podľa J. Figela dodržaný.

PRAVDA
6. 11. 2000

DEFINUJE SLABÉ MIESTA, KDE BY SR MALA DOSIAHNUŤ VIAC

Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí a hlavný vyjednávač s Európskou úniou J. Figel vníma hodnotia-

cu správu Európskej komisie (EK) ako „pozitívnu, pravdivú, a teda aj kritickú“.

Správa, podľa neho, prináša pozitívne hodnotenie, oceňujúce konkrétny pokrok Slovenska pri budovaní trhovej ekonomiky a konkurencieschopnosti. Zároveň dáva aj nepriame podnety na uskutočnenie konkrétnych krokov v oblastiach, kde pokrok bol nedostatočný či minimálny, konštatoval. Ako uviedol, pravidelná správa EK je politickým, ekonomickým, legislatívnym a inštitucionálnym auditom vývoja SR vo vzťahu k EÚ za posledný rok. Zároveň je aj dobrým podkladom na odpočet plnenia programu vlády SR v polovici jej funkčného obdobia.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA
9. 11. 2000

SR DNES PREDLOŽÍ ĎALŠÍCH ŠEŠŤ KAPITOL

Negociačné pozície v ďalších šiestich rokovacích kapitolách predloží dnes v Bruseli hlavný vyjednávač SR s Európskou úniou (EÚ) J. Figel', pričom by sa pri rokovaniach mala predbežne uzavrieť kapitola Kultúra a audiovizuálna technika. Predložené budú kapitoly Slobodný pohyb tovaru, Právo obchodných spoločností, Dane, Energetika, Hospodárska a menová únia a Finančné a rozpočtové ustanovenia. Pri Daniach bude SR požadovať päťročné prechodné obdobie. SR bude žiadať výnimky, pokiaľ ide o používanie zníženej sadzby DPH, pri tepelnej a elektrickej energii, pri stavebných prácach a stavbách. Kvôli rozvoju malého a stredného podnikania chce SR zatiaľ oslobodenie od registrácie ako platcu DPH do ročného obratu 40 000 eur. (V krajinách EÚ je to len do 5 000 eur.) Ďalšie prechodné obdobia SR navrhuje v minimálnom zaťažení sadzby spotrebnej dane, najmä z cigariet a v zdaňovaní pri výrobe ovocných destilátov. Ďalšou kapitolou, pri ktorej má SR záujem o výnimky, je Energetika (kvôli zásobníkom ropy a liberalizácii trhu s elektrickou energiou). Keďže EÚ nemá legislatívu, ktorá by sa priamo týkala jadrovej energie, otázka jadrových elektrární bude skôr politická. Vo finančných a rozpočtových pravidlách bude slovenská strana žiadať o prechodné opatrenie, aby prvý rok po vstupe neodvádzala prostriedky do rozpočtu EÚ. Slobodný pohyb kapitálu by mal byť prvou kapitolou, v ktorej bude SR požadovať prechodné obdobie, a to na desať rokov. Týka sa to nadobúdania pôdy občanmi EÚ. Päťročné prechodné obdobie bude SR požadovať aj v oblasti nadobúdania nehnuteľností v SR. V kapitole Slobodné poskytovanie služieb by SR chcela

s EÚ rokovať o prechodnom období v otázke kompenzačných schém pre investorov. SR by na budúci rok mala otvoriť rokovania vo všetkých zvyšných kapitolách.

HOSPODÁRSKE NOVINY
14. 11. 2000

SLOVENSKO UZAVRELO UŽ 10 Z 29 KAPITOL

Slovensko malo včera otvoriť aj kapitoly doprava, voľné poskytovanie služieb a telekomunikácie a J. Figel' vyjadril určité sklamanie, že EÚ k nim nestihla včas schváliť spoločné pozície. „Úlohou EÚ je pripravovať spoločné pozície, aby sa dalo rokovať,“ pripomenul J. Figel' dúfa, že k otvoreniu týchto súborov práva EÚ dôjde na ministerskej schôdzke, ktorá by sa mala uskutočniť už na budúci utorok. „Dost' blízko ku kompatibilite sme v kapitole telekomunikácie. Či sa to stihne, je veľmi vážna otázka, pretože sedem dní je veľmi málo,“ konštatoval. Podľa diplomatických zdrojov má Európska komisia v kapitole telekomunikácie isté výhrady ku kompetenciám telekomunikačného úradu, k udeľovaniu licencií a niektorým častiam telekomunikačného zákona. Ak sa kapitolu nepodarí uzavrieť tento rok, želá si J. Figel' urobiť tak čo najskôr počas švédskeho predsedníctva v prvom polroku 2001. Kapitolu voľné poskytovanie služieb nebude možné uzavrieť, pretože SR v nej požaduje trojročné prechodné obdobie v oblasti kompenzačných schém pre investorov a v doprave zasa nezaznamenala komisia požadovaný pokrok.

SME
15. 11. 2000

EURÓPSKA KOMISIA ŽIADA OTVORIŤ TRH S ELEKTRINOU

Slovensku sa pravdepodobne nepodarí otvoriť negociačnú kapitolu Energetika vo forme, v akej bola predložená Európskej komisii (EK). „Podľa neoficiálnych informácií, tak ako sme pozíciu predložili, ju asi nedovolí otvoriť,“ vyhlásil včera v Bratislave generálny riaditeľ Sekcie energetiky nerastných surovín a hutníctva Ministerstva hospodárstva SR (MH) Ondrej Studenec. Podľa neho je problém v požadovanom prechodnom období v otvorení trhu s elektrinou, ktoré je pre EK neprijateľné. SR požaduje prechodné obdobie v otvorení trhu s elektrinou aj vzhľadom na nekonkurenčnú výrobnú cenu elektriny v blokoch atómových Elektrární Mochovce (EM0), kde sa podľa O. Studenca megawatt-

hodina (MWh) elektriny vyrába za cenu päť- až šesťkrát vyššiu, ako je cena, za ktorú by sa mohla dovážať. Slovenské elektrárne, a.s. (SE), ktoré prevádzkujú EMO, však prezentovali výrobnú cenu v Mochovciach asi okolo 1 210 Sk/MWh, pričom do zahraničia predávajú SE jednu MWh za asi 720 až 850 Sk, čo je na európske pomery veľmi nízka cena. V súvislosti s cenou elektriny v EMO a otvorením trhu SR však O. Studenec upozorňuje, že ak sa zákazníkom umožní vyberať si dodávateľa elektriny (aj v zahraničí), nikto drahú elektrinu z EMO nekúpi. Ale štátne záruky poskytnuté na dostavbu prvých dvoch blokov EMO sa musia platiť, zdôraznil O. Studenec a dodal, že prechodné obdobie je povolené pre hneď použiteľné zdroje, na ktoré sa vzťahuje výnimka zo smernice 96/92/ECC. Druhým problémom SR v negociačnej kapitole Energetika je objem minimálnych zásob ropy, ktoré požaduje Európska únia v prípade trhových výkyvov, pričom podľa O. Studenca bude EK zrejme akceptovať 90-dňové zásoby ropy. Išlo by o minimálne zásoby ropy v objeme 750- až 800-tisíc ton, ktoré budú súčasťou štátnych hmotných rezerv. Slovensko bude na vytvorenie takýchto zásob potrebovať približne 8-ročné obdobie, a to aj vzhľadom na existenciu len časti vhodných skladovacích priestorov. Trvanie rokovaní SR o kapitole Energetika, ktorú hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel' predložil v Bruseli na budúci týždeň, bude zrejme závisieť od vzájomného konsenzu v otázke otvorenia slovenského trhu s elektrinou. Ostatné problémy ako napríklad jadrová bezpečnosť nebudú brzdou negociačných rokovaní SR, čo podľa O. Studenca potvrdila aj EK.

NÁRODNÁ OBRODA
15. 11. 2000

OBJEKTÍVNE POSOLSTVO Z BRUSELU

Konečne sme hodnotení ako krajina s fungujúcou trhovou ekonomikou – strácame však dych v rýchlosti presadzovania reforiem. Takmer stostranová hodnotiaca správa Európskej komisie (EK) o Slovensku obsahuje komplexné hodnotenie politických a ekonomických kritérií a legislatívneho rámca budovania nových inštitúcií, ktorými sa má vytvoriť schopnosť prevziať na seba záväzky budúceho člena Únie a čeliť konkurenčným tlakom. Výhrady, ktorých sme si vedomí. Podľa vyjadrenia veľvyslanca Európskej komisie Waltera Rochela však pretrvávajú obavy z nejednotnosti koalície a zo spomalenia reforiem nevyhnutných pre vstup do EÚ (novela Ústavy SR, reforma verejnej správy). Napriek konštato-

vaniu istého pokroku v boji proti zločinnosti a korupcii, sa tento dej v prostredí nie celkom nezávislého súdництва. Slovensko však jednoznačne uspelo v plnení politických kritérií, pričom nás EK vyzýva na väčšiu pomoc menšinám vrátane finančnej. Pochopiteľné je, že sklamanie vyjadruje aj nad nedosiahnutím jasného zlepšenia v postavení rómskej menšiny. V týchto súvislostiach badať určité varujúce signály EK pred rozdielmi medzi slovami a činmi vládnej koalície. Na druhej strane komisia konštatuje, že prvý raz od roku 1997, odkedy sa hodnotenia kandidátov zverejňujú, funguje na Slovensku trhovú ekonomiku. Takisto oceňuje začiatok privatizácie štátnych podnikov, pokrok v bankovom sektore, vytvorenie legislatívneho rámca pre podnikanie pri ochrane spotrebiteľov, alebo vytvorenie úradu pre finančnú kontrolu. Uvedený posun odráža aj náš vstup do OECD, ale aj viac transparentnosti a otvorenosti v našej ekonomike s možným rozvojom v dynamicky sa otvárajúcom prostredí európskej hospodárskej spolupráce či širšej medzinárodnej. Obavy však prekvapujúco zazneli v súvislosti s vládnym návrhom štátneho rozpočtu na rok 2001. Ten bude pre Slovensko znamenať opäť jeden z kritických rokov pri uplatňovaní ekonomických reforiem. Naplno sa v ňom prejaví nové daňové opatrenie voči právnickým a fyzickým osobám, definitívne zrušenie dovoznej prirážky a ďalšie opatrenia, ktoré znamenajú limity alebo tlak na rozpočet a zároveň záväzky štátu z minulých rokov, vrátane splatenia dlhopisov k 31. 12. 2000. Ako uviedol W. Rochel, v návrhu deficitu štátneho rozpočtu vo výške 3,87 percenta HDP nie sú zahrnuté náklady na výstavbu diaľnic (asi 1 % HDP) a reštrukturalizácia bankového sektora (tiež asi 1 % HDP). Štátny tajomník MZV SR J. Figel' považuje za dôležitý fakt, že pri aproximácii legislatívy sa EK odhodlala na hodnotenie po kapitolách – získava sa tak ďalší výhodný monitorovací rámec progresu. Okrem kapitol, kde sme doteraz urobili významný alebo iba čiastočný pokrok, väčšmi sa musíme zamerať na tie, v ktorých sa akumulujú súčasné aj budúce problémy prispôbovania sa EÚ – poľnohospodárstvo, energetika, regionálna politika, životné prostredie, finančná kontrola a právo obchodných spoločností. Podľa J. Figel'a si vyžadujú oveľa viac sústredenia aj na príslušných rezortoch, aby sa neodsúvala príprava ich prerokovania v zmysle kompatibility s EÚ. Iba tak vyvrátíme výhrady EK voči nedostatočnému pokroku v administratívnej kapacite. Politici Slovenska, spojte sa! Premiér Mikuláš Dzurinda ocenil, že hodnotiaca správa pravdivo odráža našu realitu, preto je nielen pozitívna, ale aj kritická. Svojím spôsobom je dôležitým auditom pre každého

kandidáta na vstup do EÚ. Konečne aj pre samotnú Úniu, pretože má jasno, s kým komunikuje a v akých detailoch. Dokument okrem toho, že má technický a politický obsah, poslúži vláde pri hodnotení vlastnej činnosti a širšej spoločnosti zasa pri posudzovaní krokov približovania sa k fungujúcej EÚ. Pri tejto príležitosti M. Dzurinda zdôraznil objektívne riziká spojené so zložitou plnenia úloh jednotlivých negociačných kapitol, komplikovanosť reforiem a budovania príslušných inštitúcií. Z pohľadu subjektívnej stránky celého procesu však vyzval politikov, aby odsunuli stranícke záujmy a uprednostnili záujmy Slovenska. Podľa neho je správa zároveň aj výzvou na ukončenie politikárčenia a vzájomnej hašterivosti. Či jeho slová padli na úrodnú pôdu, a akým príkladom pre politickú scénu Slovenska bude práve premiér, uvidíme v najbližšom období.

PROFIT

17. 11. 2000

SLOVENSKO DNES OTVORÍ S EÚ TRI NOVÉ KAPITOLY

Tri nové kapitoly otvorí Slovensko s Európskou úniou dnes na treťom stretnutí konferencie o prístupení Slovenska do EÚ na ministerskej úrovni v Bruseli. Rokovania sa uskutočnia v kapitolách telekomunikácie a informačné technológie, doprava a slobodné poskytovanie služieb. Konferencia zhodnotí aj pokrok Slovenska v negociačnom procese počas francúzskeho predsedníctva. Slovenskú delegáciu bude na rokovaníach viesť minister zahraničných vecí Eduard Kukan, na stretnutí sa zúčastní aj štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí a hlavný vyjednávač J. Figel'. Otvorením troch kapitol sa naplní stanovený prístupový program určený pre druhý polrok 2000.

SME

21. 11. 2000

ZA FRANCÚZSKÉHO PREDSEDNÍCTVA MENEJ DYNAMICKY

Tohtoročné rokovania SR o vstupe do Európskej únie (EÚ) hodnotí štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a hlavný vyjednávač SR J. Figel' ako úspešné.

„Celý priebeh a dosiahnutý výsledok zodpovedá našim očakávaniam aj možnostiam,“ uviedol včera v súvislosti s tohtoročným záverečným kolom prístupových rokovaní, ktoré sa uskutočnili v utorok v Bruseli.

Ako pripomenul, SR predbežne uzavrela 10 kapitol európskej legislatívy zo 16 otvorených, čo mierne prekračuje pôvodný scenár z minulého roku. Napriek tomu, že Slovensko otvorilo v oboch polrokoch po osem kapitol, negociačný proces mal podľa J. Figela väčšiu dynamiku za portugalského predsedníctva EÚ. „Za francúzskeho predsedníctva cítim, že je primárne sústredené na otázky inštitucionálnych reforiem. Tie sa nás týkajú v tom, že ak by decembrový samit v Nice nedospel k zmene zmlúv o EÚ, tak by sa skomplikovalo aj rozširovanie,“ povedal. V nasledujúcom roku by SR chcela otvoriť všetky zostávajúce kapitoly a v roku 2002 uzavrieť rokovací proces. „Videnie Slovenska v rokovaní a celom integračnom procese zapadá do rámca a pohľadu európskych partnerov a Európskej komisie, a preto ho vnímam s nádejou a pozitívnym očakávaním pred budúcimi predsedníctvami – osobitne švédskym, belgickým a španielskym,“ povedal J. Figel'.

Predpoklad pre ďalší úspech integračného a reformného procesu SR napr. v oblasti verejnej správy alebo novelizácie ústavy vidí J. Figel' – aj ako podpredseda KDH – v jasných vzťahoch vnútri vládnej koalície. „Myslím, že všetci si to uvedomujú a že aj nedávne udalosti okolo vzniku Slovenskej demokratickej a kresťanskej únie (SDKÚ) alebo samostatného klubu KDH v parlamente by mali smerovať k novej dynamike,“ uviedol.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

24. 11. 2000

NÁVRH ĎALŠÍCH NEGOCIAČNÝCH KAPITOL

Ministerská rada vlády pre európsku integráciu na včerajšom zasadnutí odporučila vláde schváliť návrh negociačných pozícií kapitol – slobodný pohyb osôb, hospodárstvo, regionálna politika a koordinácia štrukturálnych nástrojov, životné prostredie, spravodlivosť a vnútorné záležitosti a finančná kontrola. Ide o posledné kapitoly v tomto roku. Podľa podpredsedu vlády Pavla Hamzíka ide o najťažšie negociačné kapitoly. V kapitole životné prostredie máme deväť požiadaviek na prechodné obdobia, dôvodom je vysoká finančná náročnosť implementácie jednotlivých smerníc. V kapitole poľnohospodárstvo ide celkovo o 43 negociačných požiadaviek, z toho je šesť prechodných období a šesť zvláštnych úprav. Vláda by mala návrh týchto negociačných kapitol schváliť 6. decembra 2000. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí a hlavný negociátor SR s EÚ J. Figel' zdôraznil úlohu udržať doterajšie nego-

ciačné tempo, najmä po avizovaní švédskeho predsedníctva, že rozširovanie EÚ je prioritou číslo jedna. Náš záujem je na summite v Nice deklamovať, že Slovensko je v plnom rozsahu pripravené na ďalšie rokovania. Za francúzskeho predsedníctva sa otvorilo 40 a uzavrelo 19 kapitol, čo je menej ako za portugalského predsedníctva.

Vedúci stálej misie pri EÚ veľvyslanec Juraj Migaš vyslovil zámer pokračovať v duchu toho, čo sa prijalo v portugalskej Feire – predložiť všetky naše pozíčné dokumenty podľa možnosti čo najskôr, teda v roku 2001. Švédske a potom belgické predsedníctvo na to vytvára veľmi dobré predpoklady. V závere sa dostanú na program najkomplikovanejšie kapitoly. Je predpoklad, že sa bude na nich ďalej pracovať. Európska komisia nalieha, aby prechodných období bolo čo najmenej a aby boli predložené konkrétne projekty s časovým harmonogramom a vyčíslením finančných prostriedkov. Severské krajiny dokonca žiadajú, aby sa v oblasti životného prostredia kandidátskym krajinám umožnili najviac päťročné prechodné obdobia.

HOSPODÁRSKE NOVINY
29. 11. 2000

NEÚSPECH SUMMITU V NICE BY OCHROMIL EURÓPSKU ÚNIU

Predseda Európskej komisie Romano Prodi vo štvrtok pripustil, že budúcotýždňový summit EÚ vo francúzskom Nice sa môže skončiť krachom. To by malo neprijemný dopad aj na slovenské úsilie o členstvo v Únii, slovenskí predstavitelia však berú Prodiho slová s rezervou. „Je to skôr snaha zmobilizovať členské krajiny, aby v Nice dosiahli dohodu,“ povedal telefonicky pre SME slovenský veľvyslanec pri EÚ Juraj Migaš. Hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel' očakáva skôr kompromis. „Nedá sa vylúčiť ani neúspech, pretože ide o rozdelenie moci medzi štátmi.“ J. Figel' aj Migaš sa zhodujú v tom, že rozhodujúce bude nedeľňajšie stretnutie kancelára Schrödera a prezidenta Chiraca, ktorého krajina EÚ predsedá. „Vždy, keď sa Nemecko a Francúzsko dohodli, našla Únia novú dynamiku,“ povedal J. Figel' pre náš denník. Ak by sa členské krajiny v Nice nedohodli na základných bodoch inštitucionálnej reformy, bez ktorej nie je rozšírenie možné, rokovania by museli pokračovať počas nasledujúceho švédskeho predsedníctva. To by ochromilo Úniu a znechutilo kandidátske krajiny. „Odklad by znamenal záťaž pre vnútornú atmosféru – možno oslabenie eura, nárast

rozporov medzi väčšími a menšími štátmi,“ hovorí J. Figel'. Naše rokovania o vstupe do Únie by tak ostali v tieňi pokračujúcich rozhovorov o reforme. „Švédi si rozšírenie Únie určili za jednu z priorit. V prípade neúspechu v Nice by museli viac energie vynaložiť na medzivládnu konferenciu,“ hovorí Migaš. Okrem výsledkov inštitucionálnej reformy bude pre nás dôležitá reakcia členských krajín na novembrovú stratégiu rozširovania, ktorú navrhla Európska komisia. Dokument predpokladá, že Únia ukončí vstupné rozhovory s najlepšie pripravenými kandidátmi v roku 2002. „Stratégia je racionálna a zapadá do slovenského scenára,“ hovorí J. Figel', ktorý má signály, že členské krajiny napokon dokument odobria. Únia rokuje o dôležitých otázkach inštitucionálnej reformy (zloženie a veľkosť EK, prerozdelenie hlasov v Rade ministrov, rozšírenie hlasovania kvalifikovanou väčšinou na úkor práva veta) už od februára tohto roku. V Nice sa všetci pripravujú na veľmi tvrdé rokovania. Aj preto si kandidátske krajiny pozvali prvýkrát na úvod, a nie na záver summitu, ako to bývalo doteraz zvykom. „Prvýkrát v histórii pôjde o stretnutie pred vrcholnou schôdzkou, čo samo osebe naznačuje, že rokovania môžu trvať dlhšie, ako je naplánované,“ dodáva J. Figel'.

SME
2. 12. 2000

FONDY EÚ NA PROSPECH REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Objem finančných prostriedkov, ktoré členské štáty Európskej únie uvoľňujú na zníženie rozdielov medzi európskymi regiónmi, má vzostupný trend a v súčasnosti predstavuje vyše tretiny výdavkov z rozpočtu EÚ. V kandidátskych krajinách sa uplatňujú tri predvstupové fondy – program Phare, SAPARD a ISPA, zameriavajúce sa na pomoc pri plnení kritérií členstva. V rokoch 2000–2002 bola celková ročná finančná pomoc Slovensku z programu Phare 49 mil. eur, zo SAPARD-u 18,3 mil. eur a indikatívna alokácia pre program ISPA predstavovala začiatkom novembra takmer 47 mil. eur. Uviedol to včera v Banskej Bystrici na konferencii Fondy EÚ a možnosti ich využívania na prospech regionálneho rozvoja, štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel'. Podujatie zorganizovalo zastúpenie Hans-Seidel-Stiftung na Slovensku a Nadácia Antona Tunegu. Účastníci sa oboznámili s prioritami jednotlivých programov. Po odstránení legislatívnych prekážok sa zlepšili podmienky aj na vytváranie eureore-

gionálnych združení pozdĺž hraníc SR. Podľa J. Figela však brzdou ich plnohodnotného fungovania je zatiaľ neuskutočnená reforma verejnej správy. Prostriedky programu SAPARD smerujú na zlepšenie poľnohospodárskej výroby, na podporu udržateľného rozvoja vidieka s cieľom zvýšiť tvorbu pracovných príležitostí a na rozvoj ľudských zdrojov. V rámci programu ISPA boli schválené 4 projekty – čistiareň odpadových vôd a kanalizácie v Trenčíne, v Nitre a podmienené v Banskej Bystrici, ako i dopravný projekt modernizácie železnice medzi Bratislavou a Trnavou.

HOSPODÁRSKE NOVINY

6. 12. 2000

EURÓPSKA ÚNIA ROZBEHLA NÁROČNÝ ROKOVACÍ MARATÓN

Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda sa včera na summite Európskej únie v Nice vyhol vyjadreniu o prípadnom krachu rokovaní o sporných otázkach inštitucionálnej reformy. „Možno som skôr optimista, ako pesimista. Nerád by som o tom hovoril, pretože som si vypočul príhovory predstaviteľov európskej pätnástky. Odhady sú skôr pozitívne, ako negatívne,“ zdôraznil s tým, že „dohodnúť sa raz treba“. Na otázku SME, či sa hypotetické fasko summitu v Nice odrazí v intenzívnejšej spolupráci krajín Visegrádskej štvorky obohatenej o Estónsko a Slovinsko, zopakoval premiér želanie Slovenska vstúpiť do EÚ spolu s ostatnými členmi Visegrádskej štvorky, pričom opätovne podporil princíp regaty. Vyzdvihol prienik Slovenska medzi pokročilejších kandidátov z tzv. luxemburskej skupiny kandidátov, ktorý pre Slovensko Visegrádska štvorka predstavuje. Prípadné fasko rokovaní na Azúrovom pobreží hlavný vyjednávač Slovenska s EÚ J. Figel' pre SME prirovnal k nesplneniu politického záväzku zo summitu v Helsinkách v roku 1999. Politicky by sa fasko podľa neho odrazilo aj v rámci vzťahov medzi členskými štátmi EÚ alebo stabilitou spoločnej európskej meny eura, nehovoriac o sklamaní obyvateľov kandidátskych štátov. EÚ schválila chartu. Predstavitelia EK a členských štátov deň pred začiatkom najintenzívnejších rokovaní summitu schválili Chartu základných práv, považovanú za základ budúcej európskej ústavy, ktorú oficiálne vo forme politickej deklarácie vyhlásia na záver summitu. Dokument obsahuje 53 paragrafov, v ktorých sú zakotvené základné politické, ekonomické a náboženské slobody. Charta, ktorej význam v kontexte európskeho práva zdôraznila predsedníčka Európskeho parlamen-

tu Nicole Fontainová, však podľa svojich odporcov neponúka dostatočnú sociálnu ochranu. Uspeje Nice? Výsledok summitu v Nice je nejasný. Podľa pozorovateľov bude až v nedeľu možné s istotou vyhodnotiť jeho výsledky. „Summit bude veľmi náročný, no dohoda príde, pretože vzhľadom na vážnosť situácie ju potrebujú všetci,“ povedal francúzsky minister zahraničných vecí Hubert Védrine. Predseda Európskej komisie Romano Prodi bol však nedávno menej optimistický, keď vyhlásil, že summit môže počítať iba s 50-percentnou úspešnosťou. Hlavnou výzvou pre summit je vnútorná reforma potrebná kvôli rozšíreniu EÚ zo súčasných 15 členov, teda 375 miliónov obyvateľov, na 27 členov (bez Turecka) so 480 miliónmi obyvateľov. Ak sa teda europolitici za súčasného stavu dnes alebo zajtra nedohodnú, budúca EÚ sa stane v prípade rozšírenia nefunkčnou.

SME

8. 12. 2000

ĎALŠIE REFORMY EÚ MOŽNO UŽ S NOVÝMI ČLENMI

Mnohí európski politici netajili svoje sklamanie z výsledkov včera skončeného summitu EÚ v Nice. Hlavný vyjednávač pre vstup Slovenska do EÚ J. Figel', naopak tvrdí, že Únia dosiahla úspech. Dohodla to, čo bolo možné,“ tvrdí s dodatkom, že v reformnom procese zefektívňovania fungovania EÚ bude nevyhnutné pokračovať. Je to proces, ktorý sa nedá zakončiť jedným summitom,“ poznamenal J. Figel'. Rozhodnutia týkajúce sa Slovenska hodnotí ako primerané a skôr očakávané. Prioritou najbližších dní je podľa neho urobiť kroky, ktoré prinesú ratifikáciu dosiahnutého a otvorí proces ďalšieho prehlbovania integrácie v Európe vrátane jej rozširovania o súčasné kandidátske krajiny. Sklamanie niektorých politických lídrov z výsledkov stretnutia zhodnotil J. Figel' slovami: „Očakávania sú vždy väčšie. Kompromis je výsledkom vyvažovania záujmov. Navrhovaný model zastúpenia Slovenska v Európskej rade so siedmimi a v Európskom parlamente s trinástimi hlasmi, s komisárom v EK a zastúpením vo výbore regiónov, v ekonomickom a sociálnom výbore považuje za primerané aj z demografického hľadiska. Záujmom Slovenska bolo, aby sa medzivládna konferencia zaoberala iba základnou agendou a zvládla ju. A to sa podarilo,“ zdôraznil J. Figel'. Všetky ďalšie reformy by podľa neho mohli a mali byť realizované aj s novými členskými krajinami. Predseda Výboru NR SR pre európsku integrá-

ciu František Šebej tvrdí, že summit v Nice dopadol lepšie, ako očakával. Obavy mal najmä z reformy rozloženia hlasov v Rade ministrov EÚ a rozsahu rozhodovania kvalifikovanou väčšinou. Právo veta v citlivých otázkach, akými je daňová a sociálna politika, podľa neho aj naďalej ostane zakotvené. Krajiny ako Francúzsko či Veľká Británia si ich jednoducho nepustia,“ uzavrel Šebej.

HOSPODÁRSKE NOVINY
12. 12. 2000

FORMÁLNE ZAVRŠENIE VSTUPU

Prístupový proces Slovenska do OECD sa mal završiť 14. decembra 2000 uložením ratifikačnej listiny o prístupení SR ku Konvencii OECD vo francúzskej vláde. Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel' v tejto súvislosti uviedol, že našimi partnermi v OECD sa v rovine integračného procesu SR tak stali jednak krajiny európskej pätnástky, ako aj krajiny Visegrádskej štvorky. „Tak formou, ako aj obsahom naše členstvo v OECD významne posunulo k členstvu v Európskej únii.“ Dôležité sú aj slová generálneho tajomníka OECD Donalda Johnstona o tom, že SR vstupuje do OECD s menším počtom výhrad a výnimiek, ako vstupovali ČR, Poľsko a Maďarsko.

PROFIT
15. 12. 2000

OBAVY Z VYSOKÉHO DEFICITU PREHNANÉ?

Európska únia je znepokojená vývojom verejných financií na Slovensku. Deficit verejných rozpočtov dosiahne podľa slovenskej vlády v budúcom roku 3,9 % HDP, no podľa metodiky EÚ presiahne dokonca 5 percent. V priebehu piatkového zasadania Asociačného výboru EÚ SR to novinárom oznámil hlavný vyjednávač Európskej komisie pre Slovensko Dirk Meganck. Podľa neho je deficit verejných financií v nasledujúcom roku osobitne varujúci v porovnaní s plánom makroekonomickej stability, na ktorom sa tohto roku vo februári dohodla EÚ so Slovenskom. Podľa plánu mal slovenský deficit verejných financií dosiahnuť v roku 2001 2,5 % HDP a následne sa každý rok znižovať o pol percenta smerom k vyrovnaným verejným financiám. Podľa vyjednávača pre vstup Slovenska do EÚ J. Figela však tohtoročné verejné financie skončia s deficitom viac ako 3 % HDP a v budúcom roku 3,9 % HDP. „Táto, už aj tak

napätá prognóza, by sa za žiadnych okolností nemala zhoršiť, pretože by to malo dosah na menu, na dôveru v slovenskú ekonomiku a na budúcnosť hodnotenia Slovenska zo strany EÚ,“ povedal Figel'. „Jedna vec je harmonizácia zákonov, ale druhá vec je schopnosť čeliť konkurenčným tlakom v EÚ, čo sa môže dať len prostredníctvom vyvážených verejných financií.“ Najdôležitejšie rozhodnutia musia byť prijaté v oblasti súdnictva, novely ústavy, rozvoja regiónov a reformy verejnej správy, a to najneskôr do marca budúceho roka, aby slovenská vláda stihla dokončiť reformy do volieb v roku 2002.

HOSPODÁRSKE NOVINY
18. 12. 2000

SEDEMROČNÉ MORATÓRIUM

Vyjadrenie Gerharda Schrödera, že navrhne, aby pre občanov kandidátskych krajín sedem rokov po vstupe do EÚ neplatil voľný pohyb, zamestnáva európskych politikov.

Európska komisia vzala slová kancelára na vedomie hneď v pondelok, pripomenula však, že akékoľvek stanovisko pri vyjednávaní, akákoľvek dohoda s kandidátskymi krajinami sú podmienené jednomyselnosťou európskej pätnástky a určite aj súhlasom kandidáta. V Nemecku vyvoláva perspektíva rozšírenia EÚ o krajiny strednej a východnej Európy (SVE) obavy z prílevu manuálnych pracovníkov, Španielsko sa naopak obáva, že ich v budúcnosti bude mať nedostatok, preto obmedzovanie prístupu na európsky trh práce spochybňuje. Podľa Fínska moratórium na pohyb pracovných síl z krajín SVE do EÚ prehĺbi priepasť medzi Západom a Východom – tak znie stanovisko ministerky práce Tarje Filatovovej. Voľný pohyb pracovných síl v rámci únie je predsa jednou zo štyroch základných slobôd EÚ. Český prezident Václav Havel obavy NSR odmieta. Nemyslí si, že by sa Česi pripravovali na masovú emigráciu do NSR. Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel' sa domnieva, že Schröder mal počkať na analýzy o pohybe pracovných síl. Tisíce Slovákov zamestnaných v pobočke nemeckého koncernu Volkswagen v Bratislave sú pragmatickou a európskou odpoveďou na obavy vyslovené kancelárom. Švédsko vláda pozorne preštuduje návrh nemeckého kancelára, vyhlásil premiér Göran Persson. Švédsko preberie v januári predsedníctvo EÚ a podľa Perssona by návrh mohol uľahčiť proces rozširovania EÚ. Za veľmi rozumný považuje Schröderov návrh rakúsky kancelár Wolfgang

Schüssel, ktorý pripustil aj možnosť skrátenia sedemročného obdobia na päť rokov. V Nemecku sú na jednej strane obavy z lacnej pracovnej sily, na druhej snažia zamestnávať ich vo svojich súkromných podnikoch. Odbory a stredná vrstva varujú pred dumpingom a konkurenciou, hospodárske kruhy a združenia však pociťujú potrebu a dopyt po dobre vzdelaných pracovných silách z krajín SVE. Podľa štúdií jej obyvatelia masovo do NSR prúdiť nebudú. Maximálne odhady hovoria o 350 000 osobách ročne, iné len o 40 000. To je dosť málo na to, aby kancelár pár dní po summite EÚ prednášal také prejavy. Prečo o nich nehovoril tam? Mnohí sa zhodujú, že to, čo Schröder povedal v pondelok vo Weidene, neďaleko českých hraníc, kde sa obávajú náporu Poliakov a Čechov, zaváňa populizmom. S obavami pred vlnou pracovných imigrantov sa dá dobre viesť aj predvolebný boj.

Výsledky najnovšej štúdie Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD) ukazujú, že imigrácia EÚ nijako neohrozuje, a to ani po jej rozšírení. OECD dospela k záveru, že imigranti zapojení do pracovného procesu vkladajú do sociálneho systému krajiny svojho pobytu viac, než z nej čerpajú.

PRAVDA
22. 12. 2000

OTVORENIE KAPITOL JE NÁROČNÝ PROGRAM

Rozhodnutie EÚ otvoriť počas švédskeho predsedníctva so SR 12 kapitol je podľa štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavného vyjednávača J. Figela dobrý a pritom náročný program na rokovania o vstupe do Únie. Časový harmonogram na rokovania o vstupe pre bývalú helsinskú skupinu krajín na najbližších šesť mesiacov schválili v stredu v Bruseli. Ráta s tým, že Slovensko otvorí 12 rokovacích kapitol, Litva a Lotyšsko po 13, Malta 11, Bulharsko 9 a Rumunsko 6 kapitol európskeho práva. Vo vzťahu k nám pritom EÚ zatiaľ neráta s otvorením kapitoly Finančná kontrola, ktorá si podľa Európskej komisie žiada ďalšie zlepšenia. J. Figel však predpokladá, že aj v tejto oblasti bude možné začať rokovania, keďže v decembri SR uskutočnila podstatné kroky v zlepšovaní finančnej kontroly napríklad prijatím novely zákona o rozpočtových pravidlách alebo zákona o úradoch finančnej kontroly. J. Figel v prvom polroku 2001 očakáva pokračovanie v rokovaniach s úniou aj v kapitolách, ktoré zostali otvorené v tomto roku. Ide o oblasti slobodný pohyb služieb, slobodný pohyb kapitálu, hospodárska súťaž, doprava, telekomunikácie a colná únia.

NÁRODNÁ OBRODA
23. 12. 2000

Stretnutie štátnych tajomníkov Visegradskej štvorky a Veľkej Británie v apríli 2000 v Londýne. Zľava: Z. Németh (MR), P. Telička (ČR), K. Vaz (VB), J. Figel' (SR), A. Ananicz (PR) počas návštevy v sídle britského premiéra. Stretnutia vo formáte V4+1 boli organizované v tých rokoch s rôznymi partnermi (napr. Nemecko, Benelux, USA, Ukrajina) na rôznych úrovniach a mali významný prínos a ohlas v strednej Európe, ale aj mimo regiónu

rok 2001

ROK 2001

Sme zodpovední

Sme zodpovední za nepremárnienie historickej príležitosti

■ Ako hodnotí štátny tajomník doterajší proces integrácie Slovenska do Európskej únie?

J. F.: Rok od pozvania Slovenska v decembri 1999 v Helsinkách až po summit Európskej únie v Nice bol pre nás doslova historický. Rokujeme o integrácii, ktorá je výsledkom aj vojnou zničenej Európy, aj Marshallovho plánu a taktiež procesov, ktorých účastníkmi sme desaťročia neboli a teraz sa uskutočňujú. Sme preto zodpovední za nepremárnienie tejto príležitosti, ale aj za prípravu krajiny na existenciu vo vyspelej a pritom tvrdo si konkurujúcej Európe a v ešte zložitejšom globálnom svete.

■ Hovoríte optimisticky. Je však Slovensko skutočne schopné pokračovať v tomto tempe?

Ten prvý rok bol naozaj dobrý, a nemyslím tým len pozitívne výsledky, ale aj rezervy. Hovorila o tom aj správa o Slovensku, či už Európskej komisie alebo Európskeho parlamentu a naše začlenenie do klubu priemyselne vyspelých štátov OECD. A napokon aj uzavretie kapitol v predstupovom procese do Európskej únie, ktoré sú síce len jeho koncovkou, ale práve na nich sa dá dokumentovať, že sme za deväť mesiacov dosiahli stav porovnateľný s krajinami, ktoré rokujú o vstupe do Európskej únie už dva roky. To si vyžadovalo veľké úsilie najmä doma, pretože v Bruseli sa uskutočňujú iba záverečné kroky. Predbežne sme uzavreli desať kapitol, čo je tretina z celého objemu. To najťažšie sa však otvára teraz a bude na stole počas tohto a budúceho roku, pretože pôjde o nájdenie spoločných odpovedí medzi pätnástkou a Slovenskom. Ak máme byť úspešní, potrebujeme zvládnuť legislatívny proces, ktorý bude v tomto roku náročný pre vládu i pre parlament. Musíme veľmi dobre zrealizovať projekty, prostredníctvom ktorých sa dostávajú na Slovensko finančné prostriedky z Európskej únie, aby sme dokázali, že vieme a aj chceme ako budúci člen absorbovať i väčšiu pomoc. Je to podmienené aj novelou ústavy, ktorá bude mať zásadný vplyv na súdnictvo v štáte. Musíme zvládnuť aj reformu verejnej správy. Nie je dôležitý počet regiónov, ale ako zdravo sa naštartuje regionálny rozvoj a či budeme mať efektívnu, profesionálnu a nestrannú štátnu a verejnú správu.

■ Prvú etapu predvstupového procesu do Európskej únie už máme úspešne za sebou, pretože sme uzavreli desať kapitol. To však bola tá ľahšia časť. Čakajú nás totiž ďalšie a ťažšie kapitoly, kde budeme žiadať aj o prechodné obdobie.

Úspech v rokovaní závisí od domácej prípravy. Prijímanie zákonov a ich implementácia, budovanie inštitúcií, príprava ľudí, ktorí sú schopní realizovať požiadavky EÚ. Pôvodne sme chceli v tomto roku otvoriť všetky zostávajúce kapitoly. Zostalo ich trinásť. Dvanásť otvoríme v tomto polroku, možno sa nám podarí aj tú trinástu o finančnej kontrole. Strategický plán v otváraní kapitol zrejme splníme, potrebné je však ich aj uzavrieť. Bude dôležité, aby Európska únia určila rokovacie pozície, pretože aj na jej strane sú otvorené niektoré otázky. Pätnásťka musí hovoriť jedným hlasom. Počas švédskeho predsedníctva by bolo pre nás dobrým minimom uzavrieť aspoň šesť kapitol a potom dynamicky pokračovať v druhom polroku, keď bude Európskej únii председаť Belgicko. Naším strategickým

cieľom zostáva uzavrieť rokovania na budúci rok. Ak sa nám to podarí, Slovensko bude pripravené na záverečné politické rozhodnutie EÚ. Pre súčasnú koalíciu by to bol aj dobrý mandát do volieb v roku 2002, aby mohla táto orientácia SR pokračovať aj po budúcich voľbách.

■ **Spomínané témy robia najviac problémov koalícijnému zoskupeniu a hrozí, že ich v primeranom termíne nemusí zvládnuť. Aj podpredseda vlády pre európsku integráciu Pavol Hamžík varoval, že už chytáme posledný vlak a že toto zaostávanie nám môže zavrieť dvere na členstvo v Európskej únii už v rokoch 2004 alebo 2005, keď by mali byť do nej prijatí najlepšie pripravení kandidáti. Šanca pre tých ďalších by totiž mala prísť až v roku 2010.**

Netreba zabúdať na to, že sme zaostali počas bývalej vlády. Teraz zameškané dobíhame. Preto si musíme postaviť otázku, či udržíme nasadené tempo a či dosiahneme krajiny z prvej skupiny, aby sme mohli vstupovať do Únie spoločne. Rokujeme o vstupe a chceme byť členom EÚ čo najskôr, najlepšie so susedmi. Iný scenár už bude pre nás horší. To tzv. prvé časové okno je od roku 2003 do 2005. Mám štúdiu z Deutsche Bank, ktorá zahŕňa väčšiu skupinu a je v nej aj SR ako možný člen únie v roku 2005. Kto kedy vstúpi do Únie je záležitosťou najbližšieho vývoja, pretože v istej fáze sa už bude dať predvídať aj uzavretie rokovaní, ratifikačný proces aj vstup. Uvidíme, či Únia bude schopná počas švédskeho predsedníctva na summite v Göteborgu povedať, kedy a s ktorým kandidátom ukončí rokovania. Pritom krajiny okolo nás rokujú od roku 1998.

■ **Ste hlavným vyjednávačom SR, takpovediac jeho ťahúňom do Európskej únie. Lenže vládna koalícia vám v tom veľmi nepomáha. Mám na mysli jej škriepky okolo novely ústavy a reformy verejnej správy. Zdá sa, akoby vás koalícia nepodporovala.**

Musíme sa podržovať vzájomne, pretože ide o záujem celej spoločnosti, aby sme vytvorili stabilné, bezpečné a prosperujúce prostredie, ktoré nemá alternatívu voči EÚ a z hľadiska bezpečnosti ani voči NATO. Potrebujeme viac dynamiky v legislatívnom procese o životnom prostredí, finančníctve, colníctve, súdnictve, doprave, kde nám unikajú termíny. Mali by sme si uvedomiť, že sú to zákony o nás a pre nás, a nie pre Brusel. My potrebujeme modernú verejnú správu, regionálny rozvoj, vyššiu zamestnanosť, dôveryhodnosť, transparentnosť. Ak je toto prostredie kompatibilné s podmienkami EÚ, tak sa nazýva európske. Krajina potrebuje kontinuitu, pretože my nemôžeme ísť štyri roky na sever a potom zasa štyri roky na juh. Smer je jasný – stabilná a prosperujúca Európa a pre Slovensko integrácia do EÚ a NATO. Od toho sa budú odvíjať aj postoje verejnosti vo voľbách. Nemožno to teda brať cez prizmu úspešnosti ľavicového alebo pravicového subjektu. Buď budeme úspešní všetci, pretože zvládneme očakávania doby, teda aj túto historickú šancu a zodpovednosť, alebo to bude znamenať stratu dôveryhodnosti Slovenska. A to by bola príliš vysoká cena, aj keď už istú prídavnú cenu platíme za zaváhanie v minulosti. Prejavuje sa to v investíciách, v politických rokovaniach, kde sa na nás pozerajú s nedôverou, či to naozaj zvládame, alebo je to len prechodné obdobie. Už nesmieme zaváhať, a to platí rovnako pre koalíciu i opozíciu.

■ **Väčšina občanov SR podporuje členstvo v EÚ. Preto by bolo veľkým sklamaním, keby sme boli odsunutí na prijatie až v roku 2010.**

Integračný proces je otvorený a my vidíme jasné podporné signály. Ak budeme v snahe o spravodlivejšie pomery na Slovensku konať jednotne a zodpovedne, nemôžeme sa dočkať sklamaní. Pritom nesmieme podľahnúť očakávaniám, že rok 2003 či 2004 sú koncom tohto príbehu, pretože sa musíme pripraviť aj na komplikácie v prístupovom procese. Signály z EÚ takéto komplikácie naznačujú. Dobrá pripravenosť SR a fungovanie európskych pravidiel u nás sú odpoveďou na naše do-

máče problémy a zárukou toho, že budeme kompatibilní, a preto atraktívni pre spoločnú Európu. Niet priestoru na skepsu, je čas na vážne sústredenie sa. Už najbližšie týždne dajú odpoveď, či sa sústreďujeme na priority alebo na partikulárne záležitosti.

PRÁCA
25. 1. 2001

Slovensko

Slovensko neostane za siedmimi horami

Aká bude cesta Slovenska v nasledujúcom roku, desaťročí či storočí? S kým pôjdeme a kam patríme? Vieme, kam chceme ísť, a prečo tam chceme ísť? Je potrebné hovoriť o európskom kontexte nášho života, alebo chceme ostať v izolácii? A ak, tak s kým? Lebo život v súčasnom svete, vo svete informačných technológií, ktoré sa podľa niektorých názorov budú každých sto dní inovovať, nie je a ani nemôže byť životom v izolácii.

Spýtajme sa našich detí, pre ktoré cudzie jazyky už nie sú tabu (ako to bolo napríklad v päťdesiatych rokoch!), či by boli schopné žiť, učiť sa a uskutočňovať svoje predstavy a túžby na Slovensku, ktoré by spalo za siedmimi horami.

V dnešnom rozhovore sa o týchto i ďalších otázkach perspektívy našej krajiny zhovárame s J. Figelom, štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí SR a podpredsedom KDH pre zahraničnú politiku.

■ **Na konferenci Európskej demokratickej únie (EDÚ) v Berlíne ste vystúpili s príspevkom, v ktorom ste hovorili o Slovensku. Môžete nám priblížiť jeho najdôležitejšie myšlienky?**

J. F.: Od svojich prvých rokov je Kresťanskodemokratické hnutie (KDH) členom Európskej demokratickej únie. Táto spoločná organizácia, združujúca kresťanskodemokratické, konzervatívne a podobné strany v Európe, bola pre nás oporou pri budovaní demokracie, upevňovaní slobody a otváraní sa Slovenska Európe a svetu. Dnes sme v rozhodujúcej fáze začlenenia krajiny do stabilnej, bezpečnej a prosperujúcej Európy. Preto som vo svojom vystúpení ocenil roky práce, ktoré sú za nami a ktoré sme spolu zvládali pre spoločné dobro. Vyjadril som presvedčenie, že potrebujeme ďalšie politické, ekonomické a sociálne reformy na to, aby sme prekonávali negatívne dedičstvo nedávneho či dávnejšieho obdobia komunizmu. Pre tieto reformy je v mnohom veľmi dobrou odpoveďou spoločná, zjednotená Európa so svojou dnes už štruktúrovanou, fungujúcou európskou legislatívou napríklad, v takých oblastiach, ako je verejné obstarávanie, štátna pomoc, boj s korupciou, hospodárska súťaž. Približovanie sa k európskemu právu je zároveň odpoveďou na naše vnútorné, domáce potreby. Vyjadril som potrebu oveľa intenzívnejšej spolupráce oboch strán schengenskej hranice, teda členov a aj budúcich členov Európskej únie, tak, aby sme otázku rozšírenia Únie vnímali skôr ako zjednotenie kontinentu, ale aj ako odpoveď na problémy, ktoré máme. Pretože dnes i zajtra budú existo-

vať problematické vzťahy vo vzťahu k migrácii, nedostatku zamestnanosti, regionálnemu rozvoju, organizovanému zločinu, prípadne vo vzťahu k ekologickým problémom. Všetky spomenuté problémy sa dajú lepšie a efektívnejšie riešiť prostredníctvom vstupu do Únie a jej rozšírenia ako spomaľovaním tohto procesu alebo izolovaním Slovenska či ďalších kandidátov od možného vstupu do EÚ v nasledujúcom období.

■ **Toto posolstvo bolo veľmi dobre prijaté a zároveň sa stalo súčasťou oveľa širšej diskusie šéfov strán EDÚ a následne aj kongresu Európskej ľudovej strany o budúcnosti Európskej únie a Európy.**

Vieme, že Kresťanskodemokratické hnutie sa pred rokom (v januári 2000) postavilo negatívne k prijatiu Strany maďarskej koalície (SMK) do EDÚ. Prečo na nedávnej konferencii EDÚ KDH svoj názor zmenilo a prijatie SMK za plnoprávneho člena EDÚ podporilo?

KDH chcelo svojím konštruktívnym postojom dať jasne najavo, že podporujeme spoluprácu s SMK na medzinárodnej úrovni, že patríme do jedného politického spoločenstva a zároveň chcelo prejsť gesto dobrej vôle, čo by mohli využiť aj regionálne štruktúry oboch strán k spolupráci na regionálnej alebo miestnej úrovni. Čo sa týka sporu o umiestnenie súsošia sv. Cyrila a Metoda v Komárne, koncom minulého roka sa začalo nové správne konanie. Táto nová situácia dáva zároveň nádej, že spor sa vyrieši na lokálnej a nie na centrálnej, respektíve medzinárodnej úrovni. (Poslanci Mestskej samosprávy v Komárne odsúhlasili umiestnenie sôch na priestranstve, ktoré bude súčasťou Nádvorí Európy – pozn. redakcie.) Naš postoj prijali veľmi pozitívne, myslím si, že môže priniesť svoje ovocie aj v budúcnosti. Nielen vo vzťahu medzi KDH a SMK, ale aj širšie, v záujme Slovenskej republiky.

■ **Čo vyplýva pre Slovensko zo záverov decembrového summitu Európskej únie v Nice?**

Summit Európskej únie v Nice bol veľmi dôležitý, pretože mení zmluvu o EÚ tak, že je možné rozšírenie EÚ o všetkých súčasných kandidátov, takže aj o Slovensko. Bola to posledná inštitucionálna prekážka pred možným scenárom rozšírenia Únie v najbližších rokoch. Výsledky summitu dávajú Slovensku primerané postavenie v budúcich orgánoch Únie. To znamená, že Slovensko bude mať svojho komisára, sedem hlasov v Rade ministrov EÚ, trinásť poslancov v budúcom Európskom parlamente a primerané zastúpenie aj v ďalších inštitúciách EÚ. Po prvý raz v histórii sa už hovorí o konkrétnom zaradení Slovenska do takej dôležitej inštitúcie, akou je dnes pre náš vývoj Európska únia. Budeme sa môcť vyjadrovať k vážnym rozhodnutiam zhruba v takom postavení, aké dnes má Dánsko alebo Fínsko. Je to obrovská výzva, aby sme na to boli dobre politicky i ľudsky pripravení. Aby náš hlas bol jasný, mal hodnotu a aby prinášal spoločný prospech Európe. Štáty EÚ na summite v Nice vyjadrili želanie, aby najlepšie pripravené krajiny sa mohli zúčastniť európskych volieb už v roku 2004. To znamená – stať sa v tom čase súčasťou EÚ. Summit zároveň ohlasuje na obdobie roku 2004 ďalšie reformy, ktoré s vývojom Únie vždy prichádzajú. Naším želaním by malo byť – byť pri tom, to znamená, aby už žiadne ďalšie inštitucionálne reformy neboli o nás a bez nás a aby neboli prekážkou pre naše efektívne fungovanie v zjednotenej Európe. Toto všetko sa dnes otvára ako príležitosť, ale aj ako výzva na konkrétne konanie a na zodpovednosť.

■ **Ako hodnotíte spoluprácu krajín Vyšehradskej štvorky (V 4), ktorá sa rozvinula do konkrétnych foriem a je veľmi produktívna?**

Z môjho pohľadu je spolupráca krajín V 4 nielen potvrdením regionálnej dôležitosti Slovenska, ale aj našej schopnosti ponímať strednú Európu ako veľmi dynamický priestor, ktorý spolu nielen dobre komunikuje, ale aj spolupracuje v záujme svojej lepšej budúcnosti. Ak spolupráca potrvá a nebude

iba krátkodobým javom, ktorý by pominul kvôli novým nedorozumeniam alebo politickým rozporom, potom prinesie ovocie pre Slovensko, ale aj pre strednú Európu ako región a zároveň aj pre európsku integráciu. My nemôžeme byť so susedmi dobrými priateľmi v Štrasburgu či v Bruseli bez toho, aby sme boli takými v krajine, kde žijeme. Znamená to, že musíme dávať priame a praktické odpovede na každodenné otázky ľudí, žijúcich v strednej Európe. Utvárať možnosti pre rozvoj, cezhraničnú spoluprácu, spoločné projekty a spoločné podniky. Pre vzájomnú obchodnú, ale aj kultúrnu výmenu. Rozvíjať slobodu spolu so zodpovednosťou za jej obsah. Táto spolupráca sa v súčasnosti veľmi dobre darí a tak ju vnímajú aj iné krajiny a mnohé štáty by sa radi pridali ku krajinám V 4. Krajiny V 4 spolupracujú napríklad s Nemeckom, Rakúskom, Holandskom, Veľkou Britániou a do určitej miery aj s Francúzskom. Dokonca sme registrovali záujem aj z USA. V niektorých aspektoch budeme diskutovať aj s naším susedom Ukrajinou, prípadne s Ruskou federáciou. Slovensko ako najmenšia súčasť V 4 prostredníctvom spolupráce vo V 4 môže vstupovať do oveľa širších súvislostí. V zjednotenej Európe, v EÚ, summit v Nice po sčítaní hlasov prisúdil krajinám V 4 takú váhu, akú má v budúcej Únii Francúzsko a Nemecko. Teda 58 hlasov, čo je súčet 29 plus 29. Nejde o matematiku, vyjadruje to predovšetkým zodpovednosť V 4 za ďalší vývoj EÚ. Nemecko a Francúzsko boli po celé desiatky rokov motormi vývoja pri zjednocovaní Európy, ak takúto šancu dostane V 4, mala by byť podobným aktérom a motorom spolupráce v strednej a východnej Európe. Veľmi si želám, aby sme takúto výzvu zvládli. Je veľmi náročná, ale prinesie nám veľa. Spolupráca krajín V 4 sa dnes rozvíja na všetkých úrovniach – od spolupráce prezidentov, premiérov, cez rezorty, divadlá, televízie, mimovládne organizácie – čo hovorí o tom, že väzby v regióne sú čoraz užšie a pevnejšie. A to je pre Slovensko dobré.

■ V ostatnom čase sa čoraz častejšie hovorí o štátnej doktríne SR. Aké sú, podľa vás, rozhodujúce národné a štátne záujmy Slovenska, a to nielen pre súčasnosť, ale aj budúcnosť?

Národno-štátne alebo politické či štátne záujmy boli vždy predmetom veľmi vážnych postojov, sporov i výkladov. Aj pre nás by bolo dobré, aby sme vedeli veľmi jasne definovať svoje záujmy a zároveň ich aj dosahovať. Preto je potrebné, aby Slovensko bolo vnútorne konsolidované, medzinárodne akceptované a silné. Ak takými máme byť, primárnou úlohou je čitateľná, pozitívna hodnotová orientácia spoločnosti a štátu, ktorý si vytvorila.

K základným hodnotám, predpokladám, že by ich málokto spochybňoval, treba zaradiť slobodu, spravodlivosť, právny štát, demokraciu, ochranu ľudských práv, vrátane menšinových, ktorá sa začína ochranou ľudskej dôstojnosti a ďalších odvodených hodnôt a princípov. Tieto sú pre Slovensko zároveň výzvou, aby ich napĺňalo doma a aj vo väčšom priestore okolo seba, pretože nežijeme v izolácii. Takáto hodnotová orientácia Európy je možná a potrebná práve cez Európsku úniu. V súčasnosti diskutovaná bezpečnostná stratégia Slovenska je jedným z prvých dokumentov, okrem Ústavy SR, ktorý sa snaží pomenovať životné a dôležité záujmy nášho štátu. Výrazom životných záujmov je potreba udržania nezávislosti, integrity a suverenity nášho štátu. Zároveň však kultúrnej identity národa a menšín, ktoré na Slovensku žijú. Vytvoriť bezpečný rámec pre rozvoj hospodárstva a sociálnej štruktúry, pre ekologicky a sociálne orientované trhovú hospodárstvo. Na to nadväzujú aj dôležité záujmy, ktoré sú odvodené od životných záujmov, ich výrazom sú fungujúce štátne inštitúcie a medzinárodné zaradenie Slovenska do stabilného spoločenstva.

Známa myšlienka Tomáša G. Masaryka, že štáty žijú z ideí, na ktorých boli založené, je aktuálnou výzvou aj pre Slovenskú republiku a zároveň pre zjednocujúcu sa Európu. Je vždy výzvou aj pre člove-

ka, rodinu, spoločnosť. Aby bolo schopné žiť z myšlienok, na ktorých stavia zmysel svojho konania, ba jestvovania. Preto si potrebujeme definovať našu hodnotovú orientáciu a zároveň záujmy, ktoré by mali tieto hodnoty vytvárať, a nástroje, ktorými je možné dosahovať ich alebo chrániť.

FAKTY, KRÁTENÉ

31. 1. 2001

Únia nie je

Únia nie je všeliek, ale podmienka

Francúzsky denník Le Monde s odvolaním na Ekonomickú komisiu OSN pre Európu publikoval správu, podľa ktorej sú ekonomické rozdiely medzi Východom a Západom najvýraznejšie v modernej histórii. Oslovili sme preto hlavného vyjednávača pri EÚ J. Figel'a.

EÚ zdôrazňuje, že treba vyrovnávať ekonomické rozdiely medzi kandidátskymi štátmi a Úniou, pretože sa prehlbujú.

■ Nestrácame tým nádej na vstup?

J. F.: Reformné krajiny zaznamenali rôzne výsledky, napríklad Česko malo aj dvojročný hospodársky pokles. My rast udržiavame, aj keď predchádzajúce vlády ho dosiahli skôr na účet zadlžovania. Podľa poslednej správy Európskej komisie sme s okolím porovnateľní. Problémom je však stále vysoká miera nezamestnanosti a nízky príliv investícií. Ak sa s týmto dokážeme vyrovať, nevidím to dramaticky.

■ Môže sa stať nedostatočný ekonomický rast vážnou prekážkou vstupu do Únie?

Rast pod tri percentá znamená udržiavanie alebo prehľbovanie zaostávania. Aby sme Úniu nedobiehali iba v politicko-legislatívnej rovine, ale predovšetkým v ekonomickej, potrebujeme podstatne vyšší rast.

■ Pri rokovaníach s EÚ sa často kritizujú ekonomické rozdiely v regiónoch. V akom čase sme schopní tento problém zvládnuť?

Vnútné rozdiely v rámci Slovenska nemožno odstrániť rýchlo. Je to vec postupnej decentralizácie. Časový horizont vstupu zostáva na rokoch 2004–2005. Otázne je, či budeme dobre pripravení, aby sme mohli do Únie vstúpiť. Dúfam, že vnútorná reforma sa začne po schválení novely ústavy. Naša spoločnosť je už viac-menej odkázaná na eurointegráciu a s ňou súvisiace reformy. Ako príklad môže poslúžiť Írsko, ktoré vstúpilo do únie začiatkom 70. rokov. Sústredilo sa na regionálnu politiku, informačné technológie, na malé a stredné podnikanie. Írsko je pre nás vzorom aj preto, lebo po vojne bolo zaostalejšie ako Slovensko a dnes už dosiahlo priemer EÚ.

■ Je vstup do Únie všelikom na životnú úroveň?

Nie všelikom, ale nevyhnutnou podmienkou. Myšlienku európskeho zjednocovania treba chápať

ako súčet bohatších a chudobnejších. Všetko v záujme toho, aby aj Slováci mohli zo spoločnej Európy získať. Inak sa táto myšlienka môže veľmi ľahko otočiť do emocionálnej polohy. Treba totiž vedieť, že aj od nás sa očakáva pomoc pre tých, ktorí sú na tom horšie. Ide o náš záujem, lebo napríklad destabilizovaná a zaostávajúca Ukrajina či problematický Balkán môžu negatívne ovplyvniť naše hospodárstvo a spoločnosť. Nejde teda iba o hospodársky rozvoj, ale aj o rast európskeho povedomia.

SME

13. 2. 2001

Slovensko

Slovensko nemá záujem o preteky pri vstupe do Únie

ČR v týchto dňoch oznámila, že v záujme urýchlenia negociácií s Európskou úniou sa vzdá veľkej časti žiadostí o prechodné obdobia. Podľa niektorých informácií by sa k podobnému kroku mohlo odhodlať aj Poľsko a Maďarsko. Slovenská vláda zatiaľ o zredukovaní žiadostí nerokovala. Znamená to, že nastávajú v rámci V-4 preteky, kto sa dostane do EÚ skôr?

J. F.: Nemáme záujem vytvárať z tohto procesu preteky. Samozrejme, chceme, aby sa vstup uskutočnil v dohľadnom čase, s podmienkou dobrej pripravenosti s tým, že ako politicko-technický dátum pripravenosti na vstup sme si stanovili 1. január 2004. Zo známych politických príčin z obdobia rokov 1995–98 už v tomto procese zaostávame voči visegrádskeму priestoru, ktorý si stanovil svoj dátum vstupu na január 2003. ČR mohla oznámiť určité redukcie svojich požiadaviek preto, lebo sa pre ne suverénne rozhodla, a zrejme aj preto, lebo spoznala spoločné negociačné pozície pätnástky voči jej požiadavkám. To nie je zatiaľ prípad SR. Keď sa nám všetko vydarí, budeme mať otvorené celé spektrum negociačných kapitol až v lete t. r., pretože ak počas švédskeho predsedníctva otvoríme 12. prípadne aj 13. kapitolu, ktorou je finančná kontrola, až vtedy bude možné také ucelené porovnávanie visegrádskeho krajín či kandidátov. Rok 2001 je z tohto pohľadu dôležitý aj preto, lebo takéto porovnanie bude možné. Po druhé, pretože je to rok, keď sa zrejme môže začať naozaj kryštalizovať prvý scenár rozšírenia. SR požiadala vo svojich negociačných pozíciách koncom roku 2000 o prechodné obdobia v šiestich kapitolách.

■ **V prípade, že by nasledovala svojich partnerov z V-4, v ktorých kapitolách by sa vzdala požiadaviek na prechodné obdobia?**

Nebol by som správny negociátor, keby som oznamoval vopred, kde vidím priestor na zmenu pozície SR v tomto čase. Teraz analyzujeme konkrétne pozície EÚ, ktoré už vzniesla voči našim požiadavkám. Napr. v kapitole slobodný pohyb kapitálu a slobodné poskytovanie služieb, pretože v týchto kapitolách SR už požaduje prechodné obdobia a už sme dostali aj tzv. dodatočné otázky. Zároveň ana-

lyzujeme jednotlivé signály z členských štátov voči našim pozíciám, ktoré budeme postupne otvárať v marci, máji a v júni na stretnutiach buď hlavných vyjednávačov, alebo na ministerskej konferencii. Nechceme, aby Slovensko bolo blokované, ale ani aby sme boli nejakým spôsobom brzdou rozširovania. Je dôležité, aby sme vedeli všetky pozície a požiadavky obhájiť s veľmi vecnou analýzou. A tam, kde žiadame o prechodné obdobia, aby sme boli schopní veľmi konkrétnym harmonogramom presvedčiť o zdokumentovať, ako a s akým finančným plánom, akými konkrétnymi krokmi – legislatívnymi a inštitucionálnymi – zabezpečíme postupný prechod k úplnému súladu. Vopred však nie je možné vylúčiť, že by sme mohli v niektorých prípadoch uvažovať o skrátení časového obdobia požiadaviek, prípadne o zmene rozsahu a hĺbky, dokonca možno aj filozofie niektorých konkrétnych požiadaviek. Za najcitlivejšie považujem poľnohospodárstvo, životné prostredie, dane a energetiku. Samozrejme, z druhej strany je to téma slobodného pohybu osôb, ale aj kapitálu a služieb.

NÁRODNÁ OBRODA, KRÁTENÉ
21. 12. 2001

Na členstvo

Na členstvo v európskej rodine sa pripravujeme zodpovedne

■ **Vstupné rokovania Slovenska s Európskou úniou sa dostávajú do rozhodujúcej etapy. Mohli by ste v krátkosti objasniť ich mechanizmus?**

J. F.: Vstupné rokovania sa začínajú vtedy, keď krajina dostane pozvánku. Pred tým sa Európska únia vyjadrí na základe posudku. To všetko sme už prešli a dnes sme už vo fáze rokovaní. Zatiaľ sa všetky rokujúce krajiny stali členmi Únie s výnimkou Nórska, ktoré už síce rokovalo, ale až na základe výsledkov referend sa dvakrát tesne rozhodlo pre zotrvanie mimo rámca Únie. Máme v tom taký zdroj pasívneho optimizmu, že keď už rokujeme, tak zrejme z toho bude aj „sobáš“. Je to však rozhodnutie definitívne a politické. Rokovania sú o spôsobe a čase začlenenia Slovenska do jednotlivých politík EÚ. Prebiehajú medzi 15 štátmi na jednej strane a SR na druhej strane s moderovaním Európskej komisie (EK). Tá má dnes vytvorený direktoriát na rozšírenie vedený komisárom Günterom Verheugenom a generálnym riaditeľom Enekom Landaburom, v ktorom je tzv. národný tím. Tomu na druhej strane zodpovedá skupina vedená hlavným vyjednávačom na Slovensku, ktorú vediem.

■ **Aký je postup uzatvárania jednotlivých kapitol?**

SR predložila, tak ako každá kandidátska krajina, svoje negociačné pozície. Sú oficiálnymi pozíciami suverénneho štátu vo vzťahu k 29 kapitolám európskej legislatívy s tým, že sa o všetkých častiach rokuje. Platí zásada, že kým nie je všetko odsúhlasené, nič nie je dokončené. Aj keď sa kapitoly predbežne uzavrujú, môžu sa znovu otvoriť, ak jedna zo strán o to požiada, alebo sa medzitým zmenia podmienky, teda obsah legislatívy danej časti. Všetky rokovania prebiehajú v Bruseli na úrovni hlavných vy-

jednávačov, prípadne na ministerskej úrovni, kde sa väčšinou schôdzky a rokovania hlavných vyjednávačov odsúhlasujú. Po otvorení kapitoly, ktorá znamená vlastne predloženie pozícií oboch strán, sa buď nájde zhoda a kapitola sa predbežne uzavrie, ak neexistujú dodatočné otázky a sporné záležitosti, alebo sa nastolia jednou či druhou stranou (v tomto prípade predovšetkým EÚ) tzv. dodatočné otázky. Toto je prípad všetkých kapitol, v ktorých Slovensko žiada prechodné obdobia, alebo kde je naozaj veľmi citlivá a zložitá legislatíva, napr. v oblasti vnútra a justície, tzv. schengenské záležitosti či v oblasti dopravy. To sú príklady, kde síce nežiadame prechodné obdobia, ale už sme na rokovaníach vzniesli určité otázky. Veľmi účinne využívame konzultácie s Európskou komisiou, v ktorých si SR určitým spôsobom pripravuje pozície voči členským štátom, rovnako ako EK slúži týmto štátom pri definovaní ich spoločnej tzv. unisono pozície. Pätnásť totiž musí nájsť spoločné stanovisko, čo je často zložitejšie.

■ Ktoré sú najproblematickejšie kapitoly?

Za hlavné problémy považujem tie otázky, ktoré sú buď sporné, alebo si vyžadujú na našej strane rozsiahle investície, prechodné obdobia či špecifické opatrenia v prístupovom procese, alebo po začlenení. Sú to kapitoly z oblasti daňovej politiky, energetiky, poľnohospodárstva, životného prostredia, slobodného pohybu kapitálu a slobodného poskytovania služieb. Až sa uzavrie všetkých 29 kapitol (v súčasnosti ich máme uzavretých desať), tak sa vlastne pripraví finále rokovacieho procesu, kde EK znovu zhodnotí pripravenosť kandidátskej krajiny, urobí predstupový posudok a na jeho základe sa členské štáty rozhodnú uzavrieť, alebo počkať s tzv. protokolom o pristúpení k zmluve o EÚ. Až v tejto fáze sú negotácie ukončené a až potom sa začnú schvaľovacie procesy na strane Slovenska a pätnástich štátov EÚ a Európskeho parlamentu.

■ Aké budú pre Slovensko prínosy z členstva v EÚ?

Konečné prínosy sú pre Slovensko mnohorozmerné. Samozrejme, existujú aj riziká: mínusy vidím v určitých posunoch, na ktoré nemusíme byť vždy dostatočne pripravení. Je to o odovzdávaní časti suverenity, preto treba, aby sme svoju vlastnú štátnu politiku vedeli vykonávať veľmi zodpovedne a zároveň ju dostatočne precízne a vážne potom presadzovali na spoločnom fóre v Bruseli. V niektorých sektoroch nastanú veľké konkurenčné tlaky, ktoré zatiaľ možno len predvídať, ale v niektorých prípadoch ich už aj pociťujeme. Určité skupiny obyvateľov majú obavy zo straty identity a z určitých vplyvov, z byrokracie, nových pomerov a pravidiel. To všetko je do určitej miery pravda, ale EÚ je predovšetkým atraktívnym modelom spolupráce medzi štátmi, ktorý zaručuje pokoj a rozumné riešenie vzniknutých problémov či konfliktov. Zároveň je EÚ spoločenstvom skutočne veľmi kontinuálneho rozvoja a bolo by chybou zostať v izolácii či mimo neho. Skôr naopak, dnes už nie je udržateľný rozvoj Slovenska bez účasti na európskej integrácii. To isté platí o otázkach bezpečnosti, vnútornej i vonkajšej. Nehovoriac o sociálnom rozvoji, vzdelanosti, rozvoji regiónov a ľudského potenciálu, ktorý je pre nás rozhodujúci. To sú otázky, ktoré sa nedajú merať na koruny (hoci ročný príjem SR z rozpočtu Únie bude desiatky miliárd korún), sú odpoveďou na získanú slobodu a potrebu vytvoriť európsku perspektívu tu na Slovensku. Ide o to, aby naši ľudia nemuseli hľadať svoje živobytie v cudzích vzdialených krajinách, ale skôr naopak, aby mohli budovať doma vyspelejší svet.

■ Jedno rozhodnutie o vnútorných reformách Únie už padlo, ale na obzore sa vynárajú ďalšie požiadavky...

Dôležité bude, aby v tomto čase všetkých pätnást štátov ratifikovalo výsledky summitu. To je vlastne zavŕšenie procesu vnútorných reforiem, ktoré boli nevyhnutné na rozšírenie. Nedá sa vylúčiť a skôr

je pravdepodobné, že život prinesie aj ďalšie nové otázky. Už teraz sa dajú vnímať citlivosti, napríklad reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky, revízia súčasného finančného obdobia Únie do roku 2006, veľmi cítiť výzvy na diskusiu a rozhodnutia o budúcnosti Únie v súvislosti s ohlásenou medzivládnu konferenciou, teda začiatkom ďalších reforiem v roku 2004. To všetko môže znamenať témy, ktoré môžu byť rozšírené o stabilitu eura, o často nepredvídané a už opakované krízy súvisiace s bezpečnosťou potravín.

■ Kedy pre nás nastane najcitlivejšia fáza rokovaní?

V tomto roku sme vstúpili do druhej fázy rokovaní uzatváraním tzv. ľahších kapitol, čo si vyžiada zvýšené úsilie v prijímaní európskej legislatívy a pri posilňovaní nevyhnutných inštitúcií. Záverečná a najťažšia fáza nastane v roku 2002, keď sa bude rokovať o tzv. najcitlivejších kapitolách, najmä o tých, kde žiadame o prechodné obdobia. Zároveň už budeme rokovať o konkrétnych podmienkach vstupu, napr. koľko budeme prispievať do rozpočtu EÚ, koľko z neho budeme na jednotlivé oblasti dostávať, napríklad pre poľnohospodárstvo či zo štrukturálnych fondov.

NÁRODNÁ OBRODA

24. 2. 2001

Návrh Európskej komisie nie je ekonomicky podložený

Podľa utorňajšieho návrhu Európskej komisie Slovákom hrozí, že by mohli v krajinách EÚ pracovať bez povolenia až sedem rokov po našom vstupe do Únie. Podľa komisie by malo platiť päťročné prechodné obdobie, v prípade potreby by sa mohlo predĺžiť ešte maximálne o dva roky. Účinky prechodného obdobia a rozšírenia na trh práce by Európska komisia prvýkrát chcela skúmať po dvoch rokoch. Oslovili sme hlavného vyjednávača s EÚ J. Figela.

■ Európska komisia navrhuje zaviesť maximálne sedemročné prechodné obdobie napriek tomu, že podľa jej vlastných štúdií masový prílev pracovníkov nehrozí. Prečo?

J. F.: Navrhované opatrenie nie je ekonomicky podložené. Je to politický postoj. Štúdia samotnej Európskej komisie odhaduje, že bez Bulharska a Rumunska, s prijatím ktorých sa v prvej vlne nepočítala, by do Únie po rozšírení mohlo prísť zhruba 70-tisíc pracovníkov (200-tisíc aj s rodinnými príslušníkmi). Hovoríme pritom o trhu 380 miliónov občanov EÚ, pre ktorý to nemôže byť zásadná hrozba. Z tých 70-tisíc by podľa štúdie 45-tisíc odišlo do Nemecka a osemtisíc do Rakúska. Aj my sme robili analýzu pohybu pracovných síl cez naše hranice. Podľa neoficiálnych zistení prekročí do týždňa hranicu do Rakúska ani nie päťtisíc osôb, presnejšie 4 500 Slovákov chodí pracovať do Rakúska a 350 Rakúšanov chodí k nám.

■ **Nemecko a Rakúsko boli s návrhom na sedemročné prechodné obdobie v EÚ v menšine. Napriek tomu návrh spoločnej pozície kopíruje ich požiadavku.**

Väčšina členských krajín má na túto otázku iný názor. Napríklad Taliansko, hoci susedí s kandidátskymi krajinami. Aj západnejšie štáty ako Benelux, Veľká Británia či pyrenejské štáty sa chcú naopak otvoriť novým pracovným silám, pretože potrebujú zdynamizovať rozvoj vlastnej ekonomiky. Nemecko je najväčšou členskou krajinou a zároveň najväčším prispievateľom do pokladnice EÚ. Téma voľného pohybu osôb je naozaj citlivá. Návrh spoločnej pozície EÚ neznamená plnú akceptáciu toho, čo požadoval nemecký kancelár Schröder. Skôr vytvára priestor pre relatívne veľkú flexibilitu, a to na oboch stranách.

■ **Ako by mal návrh vyzeráť v praxi? Mal by sa návrh na päťročné prechodné obdobie uplatňovať plošne?**

Všeobecné moratórium by malo trvať päť rokov. Jednotlivé členské krajiny však budú môcť naďalej pristupovať ku kandidátskym krajinám tak ako doteraz, tak ako každý chce. To znamená, že sa môžu uplatniť vlastné obmedzenia alebo by sa ich naopak mohli zriecť. Tu vidím najvýraznejšiu črtu návrhu – pružnosť, aby neboli poškodené krajiny, ktoré sa potrebujú kvôli vlastnej ekonomike otvoriť novým pracovným silám.

■ **Zástancovia prechodných období často argumentujú tým, že je to pre naše dobro, inak nám hrozí odlev mozgov.**

Podľa mňa je vždy lepší brain-drain (odlev mozgov) ako brain-wash (vymývanie mozgov). Nedá sa ale súhlasiť s odlevom, skôr s pohybom mozgov a pohybom myslenia, a to potrebujeme. Odlev mozgov nám hrozí, ak by sme sa v krátkom čase nevčlenili do prosperujúcej a stabilnej Európy. To považujem za väčšie riziko. Napríklad Španieli sa po vstupe svojej krajiny do EÚ začali vracat' z Nemecka, ukázalo sa, že väčšia perspektíva ich čaká doma.

■ **Kandidátske krajiny sa obávajú, že návrhom stratí vstup do EÚ sympatie verejnosti. Akú očakávajú reakciu Slovákov?**

Takéto reštrikcie, samozrejme, nemôžu zvýšiť popularitu Únie a nášho budúceho členstva. Aký je to jednotný trh, ak v ňom nebudú štyri základné slobody a najcitlivejšia z nich sloboda pohybu občanov. Mnohé štúdie predpovedajú, že práve do oblasti strednej Európy sa v budúcnosti prenesie ťažisko ekonomického vývoja a krajiny vzdialenejšie od tohto regiónu o niečo spomalia svoju dynamiku. To by mal byť hlavný argument pre politikov v Nemecku a Rakúsku.

SME

14. 4. 2001

Precedens

Precedens to nie je

■ Nepodľahla Európska komisia svojím návrhom na sedemročné prechodné obdobie pre voľný pohyb osôb tlaku Nemecka?

J. F.: Návrh komisie je komplexný – zohľadňuje nemecké pohľady, ale snaží sa vychádzať v ústrety aj krajinám, ktoré budú podporovať rýchlu otvorenosť Únie. Neviem si ani predstaviť návrh Komisie, ktorý by nevychádzal v ústrety členským štátom. Tento však nepovažujem za neprijateľný na diskusiu. Vytvára podklad pre rokovania členských štátov. Jeho dominantnou črtou je flexibilita, ktorou sa Komisia snaží vyjsť v ústrety aj kandidátom. Tam je najväčší priestor pre budúce rokovania.

■ O aké hlavné fakty sa Komisia pri vypracovaní návrhu opierala?

Požiadavky na prechodné obdobia nie sú zo strany členských štátov ekonomicky opodstatnené. Skôr sú politickou reakciou na situáciu doma. V tomto konkrétnom prípade v Rakúsku a Nemecku.

■ Je to precedens alebo Únia už niečo podobné zažila?

V doterajšej histórii únie sa vyskytli štyri rozšírenia, pri dvoch z nich – v roku 1981 pri vstupe Grécka a v roku 1986 Španielska a Portugalska – boli zavedené prechodné obdobia pre voľný pohyb osôb. V prípade Portugalska a Španielska na sedem rokov, ale neskôr boli skrátené na šesť. Pri vstupe posledných troch nových členov – Rakúska, Fínska a Švédska – boli dokonca opačné obavy, že do nich začnú prúdiť väčšie počty pracovníkov z členských krajín dovtedajšej Únie. Tým chcem povedať, že migrácia pracovnej sily bola, je a zrejme aj bude citlivou otázkou. Demografické trendy, stav nezamestnanosti alebo potreby rozvoja si vyžadujú otvorenosť vo všetkých štyroch základných slobodách, na ktorých Únia vznikla.

■ Práve skúsenosti po vstupe Španielska a Portugalska do Únie však vyvracajú argumenty Nemecka a Rakúska.

Obavy z odchodu pracovnej sily z krajín vstupujúcich do únie neboli nikdy namieste. Predpokladám, že ani do budúcnosti sa nepotvrdia. Pokiaľ ide o Slovensko, naše fakty hovoria o nízkej mobilite pracovnej sily, o relatívne vysokej úrovni postavenia Bratislavy a západného Slovenska, teda regiónov susediacich s Úniou, ale aj o pozitívnych rastových trendoch v ekonomike.

■ Z akých predpokladov potom Komisia vychádzala?

Odhady expertov Únie predpokladajú v dlhodobej perspektíve potenciál migrácie zo súčasných 12 kandidátskych krajín na približne jedno percento populácie Únie. Počiatočný prílev z ôsmich krajín (návrh komisie sa netýka Malty a Cypru), ktoré chcú vstúpiť v prvej fáze, sa odhaduje na 70 000 pracovných síl ročne. Väčšina z nich však dáva prednosť krátkodobej práci. Ľudia teda nehľadajú definitívnu emigráciu, skôr krátkodobý vzťah, ktorý znamená zlepšenie sociálnej situácie rodiny doma. Najviac z nich má smerovať do Nemecka – asi 45 000 a do Rakúska – asi 8 000 ročne. To však nie sú dramaticky vysoké čísla ani pre také silné ekonomiky, ako je nemecká alebo rakúska. V priamom rozpore s týmto názorom Berlína je publikácia, ktorú v tomto roku vydalo spolkové ministerstvo hospodárstva a technológie. Volá sa Cudzinci obohacujú nemecké hospodárstvo a obhajuje desatoro, prečo sú cudzinci v nemeckej ekonomike vítaní!

■ **Návrh Komisie má byť podkladom pre vypracovanie spoločnej pozície pätnástky na vstupných rokovaníach s kandidátmi v kapitole voľný pohyb osôb. Očakávate v ňom nejaké podstatné zmeny?**

Návrh je dobrý ako prvý krok k negociačnej pozícii európskej pätnástky. My totiž nemôžeme v tejto kapitole rokovať, kým sa všetkých 15 členov nedohodne na spoločnej pozícii. Medzi nimi sú rôzne pohľady na túto problematiku, preto aj definitívny dokument bude zrejme obsahovať veľkú mieru flexibility. Očakávame, že spoločná pozícia vznikne najneskôr v máji, takže o tejto kapitole by sme mohli rokovať najneskôr v júni. V každom prípade za súčasného švédskeho predsedníctva.

■ **Oceňujete flexibilitu návrhu Komisie. Je možné, aby sa po dvoch rokoch od vstupu do Únie, po istej analýze uplatnenia tohto obmedzujúceho opatrenia, pätnástka dohodla na jeho zrušení vo vzťahu k Slovensku?**

Päť rokov je všeobecné moratórium. Prvé vyhodnotenie nebude však neskôr ako o dva roky po našom vstupe, čo je okamih, keď sa dá očakávať aj možné prehodnocovanie formálneho vzťahu. Tam bude rozhodujúce, ako jednotlivé krajiny, v tomto prípade Slovensko, dokážu oživiť svoj trh práce tak, aby sa nestávali zdrojom obáv a problémov, ale skôr aby sa stali perspektívou pre svojich a prípadne i cudzích pracovníkov. Na tom musíme pracovať už dnes.

■ **Nepovažujete za diskriminujúce, aby v čase, keď budeme členmi Únie, iní členovia toho istého spoločenstva rozhodovali o našom ďalšom osude?**

Pri tom hodnotení budeme už ako plnohodnotný člen. Hlasovať sa bude za našej účasti. Súčasne treba pamätať na to, že aj pri vstupe väčších, silnejších západných ekonomík do Únie sa vstupné obdobie prekonávalo prechodnými opatreniami tak, aby vstup nespôsobil politické, ekonomické alebo sociálne šoky ani na jednej strane. Jednoducho je v záujme Slovenska, aby prechod bol plynulý, aby sa ani naša ekonomika nijakým spôsobom neoslabovala.

■ **Neobávate sa, že táto téma môže u nás negatívne ovplyvniť verejnú mienku, ktorú chceme získať pre podporu vstupu do Únie?**

Už dnes sa snažíme otvoriť možnosti uplatnenia slovenskej pracovnej sily v zahraničí bilaterálnymi dohodami. Máme ju s Nemeckom, rozpracovaná je s Rakúskom, chceme ich uzavrieť s Talianskom, Španielskom a ďalšími štátmi. Dohody vychádzajú z princípu kvót. Ak sa budú zvyšovať, aj tým sa potvrdí, že Slovensko nie je hrozba pre pracovné trhy v okolitých štátoch. Nemecku a Rakúsku na tejto otázke podľa všetkého veľmi záleží.

■ **Nie je to pre vás ako hlavného vyjednávača šanca žiadať výmenou ústupky v iných oblastiach vstupných rokovaní?**

Samozrejme, rokovania sú o záujmoch oboch strán. Preto očakávam veľmi konkrétne aj akceptáciu našich prechodných období, ktoré sme zadefinovali v šiestich kapitolách a v siedmej rozpočtovej (žiadame odložiť o rok po vstupe platby do spoločného rozpočtu). Tam je jadro našich požiadaviek a hlavný priestor pre podporu zo strany Únie. Predpokladám, že na politicky citlivé a finančne náročné otázky nájdeme na rokovaní postupne spoločnú odpoveď, najneskôr v budúcom roku. Každý nevyriešený problém nahráva euroskeptikom a odporcom rozširovania.

PRAVDA
14. 4. 2001

Päť veľmi

Päť veľmi drahých rokov zaostávania

■ **Nebolo by systémovejším riešením, keby Nemecko a Rakúsko prišli k nám s výraznejšími investíciami a prispeli tak k ekonomickej a sociálnej stabilizácii tohto prostredia?**

J. F.: Pre stabilizáciu predovšetkým potrebujeme veľmi jasnú perspektívu, že rozšírenie sa blíži a že harmonizáciou pomerov a pravidiel politiky s EÚ vlastne určujeme zásadné smerovanie našej politickej, sociálnej a ekonomickej situácie. Po druhé napr. Volkswagen na Slovensku zamestnáva kvalifikovanú pracovnú silu s dobrou motiváciou, zvyšuje kultúru práce a vzťahov a zároveň profituje aj nemecká firma. Víťame zahraničné investície a vláda už pripravuje ďalšie podnety na posilnenie investičného toku do SR. Preto nemecká i rakúska politika by mala rozvíjať práve túto líniu a aj takto prekonávať obavy z pohybu osôb. Po tretie do Únie vstúpime o niekoľko rokov. Ten čas je veľmi cenný a treba ho využiť – tak, že postupne budeme otvárať a zblížovať pracovné trhy medzi Slovenskom a ďalšími členskými štátmi EÚ.

■ **V porovnaní s našimi susedmi sme však v nevýhodnejšom postavení.**

Je dôležité, aby podnikateľský a finančný svet vnímal SR ako budúceho člena NATO a EÚ, ako krajinu, ktorá sa postupne približuje k ich parametrom, a po tejto ceste ide nezvratne. Vlni sme získali viac ako miliardu priamych zahraničných investícií, čím sme sa v kumulatívnom objeme priblížili k trom miliardám dolárov. Naši traja visegrádski susedia však akumulovali za desať rokov 83 mld USD. Do OECD sme vstupovali o päť rokov neskôr ako Poľsko, ČR a Maďarsko. Ak všetko pôjde dobre a na pražskom summite NATO v novembri 2002 dostaneme pozvánku, možno vstúpime do Aliancie v roku 2004. Aj to bude o päť rokov neskôr ako naši susedia. Sú to veľmi drahé roky, veľmi drahé rozdiely pre našu krajinu. Bodaj by sme už o žiadnych ďalších nehovorili!

NÁRODNÁ OBRODA, KRÁTENÉ

18. 4. 2001

Sila hlasu

**Sila slovenského hlasu spočíva
v sile „slovenskej myšlienky“**

Koniec studenej vojny postavil Európu pred veľkú výzvu. Pádом železnej opony vznikla na prelome tisícročí možnosť historického projektu zjednotenia Európy. V praxi to znamená realizáciu

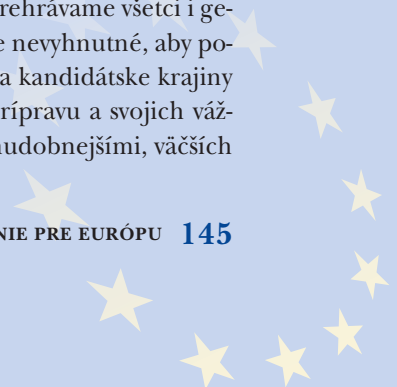
náročnej úlohy rozšírenia európskej integrácie do strednej a východnej Európy. Samotné rozšírenie Európskej únie ale predstavuje len jednu stranu mince. Nevyhnutným predpokladom ďalšieho efektívneho fungovania EÚ po jej rozšírení o krajiny strednej a východnej Európy je prispôbenie jej inštitucionálneho rámca podmienkam, keď počet členov EÚ niekoľkonásobne prevýši počet krajín, ktoré pred 50 rokmi stáli pri zrode európskeho integračného procesu. Citlivosť otázok, ktoré treba vyriešiť, si vyžaduje širokú diskusiu v rámci celej Európy vrátane kandidátskych krajín. Slovensko aktívne prijíma túto výzvu a konštituovaním Národného konventu o európskej budúcnosti Slovenska sa oficiálne zapája do diskusie, ktorá nadobúda na intenzite a bude mať pre budúcnosť Európy nepochybne fundamentálny význam. Na summite v Nice došlo k zlúčeniu kvantitatívnej línie reformy EÚ – t. j. otázok spojených s jej rozšírením, s kvalitatívnou líniou, a teda potrebou realizácie reforiem nevyhnutných na prehĺbenie integračného procesu. Rozhodnutia z Nice vytvorili základné inštitucionálne predpoklady pre rozšírenie EÚ. Nice súčasne vyzvalo na otvorenie diskusie o podobe Európy v 21. storočí. Summit naznačil, že proces, ktorý odštartovali postupné zmeny v strednej a východnej Európe, sa dnes blíži k svojmu vyvrcholeniu. Je v záujme Slovenska, aby pri finalizácii európskej integrácie nechýbalo. V uplynulých dňoch sme v Bratislave organizovali konferenciu Nové európske demokracie: vodcovstvo a zodpovednosť. Práve Slovensko, napriek všetkým svojim slabostiam a problémom, už dnes podáva Európe dôkaz, že poslanstvo tejto konferencie vnímame skutočne vážne. Súčasný aktívny postoj, ktorý v otázke bezpečnosti, spolupráce a angažovanosti prejavujeme, svedčí o tom, že sa na pomyselnom európskom vlaku nechceme len „viezť“. Neznamená to, že by sme sa tým chceli pasovať do pozície lídra „nových európskych demokracií“, v každom prípade konštituovanie národného konventu v záujme riešenia otázok spojených so smerovaním Európy možno smelo označiť za ojedinelý, ak nie priam jedinečný projekt v podmienkach kandidátskych krajín EÚ. Mimoriadny význam má tiež skutočnosť, že sa na národnom konvente zišlo skutočne široké spektrum reprezentantov celej našej spoločnosti – politických strán, parlamentných výborov, obchodných a ekonomických združení, cirkví, odborov, univerzít, samosprávy, mimovládnych organizácií. Riešenie základných otázok budúceho smerovania Slovenska totiž vyžaduje hľadanie a nájdenie širokého konsenzu. Je v tomto smere viac než symbolické, že myšlienka zjednocovania Európy by mohla zjednotiť aj Slovensko. Vstup SR do EÚ patrí u nás k najkonsenzuálnejším témam. Ak to nemá zostať len slovným či nenaplneným poslanstvom, musíme presadzovať tento súhlas do reálnych postojov Slovenska k princípom a hodnotám štátov Únie. Slovensko sa získaním samostatnosti stalo rovnoprávnym subjektom medzinárodných vzťahov. Skutočná veľkosť národa, resp. štátu sa ale prejavuje najmä v tých okamihoch jeho vývoja, keď musí čeliť veľkým historickým výzvam a otázkam. Takýto moment nastal práve v súčasnosti, keď vznikla príležitosť na realizáciu unikátneho projektu zjednotenia Európy. Unikátnosť tohto projektu podčiarkuje fakt, že sa tak deje prostredníctvom slobodného rozhodnutia národov, na základe spoločne vyznávaných hodnôt slobody, demokracie, právneho štátu, ľudských práv a v záujme zabezpečenia stability, bezpečnosti a prosperity Európy. Slovensko musí na tieto historické výzvy reagovať a národný konvent na to vytvára vhodný domáci nástroj. Mnohí sa možno pozastavia nad skutočnou váhou slovenského hlasu v Európe. Slovensko v Európe určite nepatrí medzi mocnosti ani počtom obyvateľom, ani rozlohou. To, čo nás môže zviditeľniť, sú naše myšlienky, kultúra a ľudský potenciál. Pre ich veľkosť platia iné kritériá ako pre veľkosť štátu. Pri myšlienke rozhoduje najmä váha argumentov,

ktoré ju podporujú. Európska integrácia umožní Slovensku, aby nebolo objektom, ale subjektom európskeho rozhodovania. Ako túto možnosť využijeme, bude závisieť od sily našich myšlienok a váhy našich argumentov.

J. F.
SME
23. 5. 2001

Európa Slovensko sa približuje k bránam Európskej únie

Vláda Švédskeho kráľovstva stanovila pre obdobie svojho predsedníctva v EÚ ako hlavnú prioritu jej budúce rozšírenie. Rokovania s kandidátmi sa za pol roka zásadne posunuli. Slovensko začalo svoje prístupové rokovania vo februári 2000. V konkrétnych oblastiach *acquis communautaire* to bolo 8 otvorených a 6 predbežne uzavretých kapitol za portugalského predsedníctva, ďalších 8 otvorených resp. 4 uzavreté kapitoly počas francúzskeho predsedníctva. So Švédskom je to už 12 otvorených a 7 uzavretých častí komunitárneho práva. Dostihnutie tzv. luxemburskej skupiny Slovenskom sa teda stalo realitou. Naším cieľom i potrebou je túto pozíciu ďalej upevňovať. Slovenské rokovania s Úniou majú šancu ešte v závere júna ďalej pokročiť. Nejde o preteky, ale o kvalitu prípravy. Cez postupnú harmonizáciu nášho právneho systému, budovanie inštitúcií a prípravu ľudí na implementáciu európskeho komunitárneho práva a politiky na Slovensku. Zároveň o vstup v čase a za podmienok výhodných pre Slovensko. Dá sa to aj bez demontáže colnej únie s Českou republikou. Dá sa počítať s budovaním Schengenu v strednej Európe spolu so Slovenskom, veľa sa dá dosiahnuť rozvinutím intenzívnej visegrádskej spolupráce. Integrácia sa začína predovšetkým doma, následne s rovnako orientovanými susedmi v regióne a zároveň aktívnou účasťou na procese európskeho zjednotenia. Švédsko prinieslo svoj príspevok aj k ďalším prioritám EÚ: k zamestnanosti a k ekológii. Marcový summit v Štokholme ďalej rozvinul agendu z Lisabonu a z Versailles o ekonomických otázkach Európy, aj keď sa nie všetko darí dohodnúť. Summit v Göteborgu prijme dôležitú stratégiu EÚ pre udržateľný rozvoj. Je postavená na troch pilieroch – ekonomickom rozvoji, sociálnej súdržnosti a ochrane životného prostredia. Osobitnou záležitosťou bude aj ďalší dialóg s USA o environmentálnej politike. Priemyselné štáty sveta sú zodpovedné nielen za stav ekológie, ale aj za svoju otvorenosť pre spoluprácu pri globálnych otázkach. Bez zodpovednej spolupráce tu prehrávame všetci i generácie našich potomkov. Vzhľadom na negatívny výsledok írskeho referenda je nevyhnutné, aby posolstvo göteborgského summitu bolo dostatočne silné a povzbudivé pre členské a kandidátske krajiny EÚ v otázkach rozširovania. Tento historický proces potrebuje pochopenie, prípravu a svojich vážnych obhajcov. Potrebuje však aj solidaritu silnejších so slabšími, bohatších s chudobnejšími, väčších

s menšími. Solidarita je cementom spoločenstva, a preto je aj v jeho základnom záujme. Stojí veľa, ale prináša vždy viac.

J. F.
NÁRODNÁ OBRODA
15. 6. 2001

Hydepark

Hydepark: K írskemu referendu

■ Prvé z päťnástich hlasovaní o Zmluve z Nice nedopadlo dobre. Aké budú tie ostatné? Aký bude osud historického rozšírenia Únie smerom na východ a na juh? Prevládnu čiastkové záujmy, obavy, nedohoda či nezáujem?

Myslím, že írske referendum nebolo o rozširovaní, ale najmä o obavách Írov z oslabenia doterajšieho postavenia a straty výhod, z militarizácie EÚ, či z príchodu praxe interrupcií do tejto krajiny. Írske obyvateľstvo patrí k najvýraznejším podporovateľom rozširovania EÚ. Možno nebolo dostatočne jasne oslovené tým, že Nice vytvorila predpoklady pre budúci vstup všetkých dnes rokujúcich kandidátov. Niektoré štáty získavajú viac, iné menej, ale celkovo získavajú všetci a Európa ako náš spoločný priestor, ako náš širší domov. Rovnako zlou správou je aj nízka účasť (33 %) v referende. Iba každý piaty dospelý Ír (18 %) hlasoval proti ratifikácii. Nízka účasť a slabý záujem sú častým javom v štátoch Únie aj pri voľbách do Európskeho parlamentu. Ak k tomu pripočítame nízku podporu pre rozšírenie únie vo väčšine jej členských krajín, je pred nami neľahké obdobie pre zvládnutie otvorenej komunikácie a spolupráce na otázkach historického zjednotenia Európy po skončení studenej vojny. EÚ je pre toto zjednotenie politickým nástrojom. Á propos, ako by asi dopadli ľudové hlasovania o Nice a o rozšírení v ostatných krajinách Únie? Aj kvôli NIE z írskeho referenda nás viac než o budúcnosti Európy očakáva diskusia o jej súčasnosti. A to je aj logické a nevyhnutné východisko pre budúce reformy a rozhodnutia. Zjednotenie Európy nie je automatický, samovoľný proces. Tak, ako doteraz, je možný, iba ak bude predmetom cieľavedomej a aktívnej snahy národov a ich reprezentácií. Tento proces potrebuje nielen adresátov, ale predovšetkým obhajcov osvedčených princípov a hodnôt, na ktorých je postavený i životaschopný do budúcnosti.

J. F.
NOVÝ ČAS
20. 6. 2001

Čas na

Čas na vytváranie dôvery

Problémom Slovenskej republiky je, že nemá dost' autorít. Svet je dnes otvorený a globalizuje sa. Hovoriť, že úspešná politika sa robí len doma, to by bolo nedocenením možností, ktoré nám medzinárodné spoločenstvo poskytuje. Ale hovoriť len o svete, to by zároveň znamenalo podceňiť fakt, že budovanie politického a ľudského prostredia musí byť tu, kde žijeme a kde chceme vytvárať svoju perspektívu. „Takže podľa mňa treba stáť na dvoch nohách, vtedy je pozícia stabilná. Takto by to malo byť aj z hľadiska straníckej politiky, ale aj celkovej štátnej politiky.“ Táto odpoveď patrí štátnemu tajomníkovi Ministerstva zahraničných vecí SR, hlavnému vyjednávačovi Slovenska pre rokovania o vstupe SR do Európskej únie a podpredsedovi Kresťanskodemokratického hnutia J. Figeľovi, ktorého sme sa spýtali, či úspešným politikom je ten, kto sa orientuje na domáce problémy alebo ich vníma v širších, medzinárodných súvislostiach. „Náš strategický cieľ po helsinskom summite bol otvoriť v tomto roku ostávajúce kapitoly, aby sme mali všetko, o čom je potrebné rokovať, už na stole. V negociáciách sa nedá pokračovať, ak sa jednotlivé kapitoly neotvoria. Až vtedy môžu vznikať prvé odhady, prípadne scenáre prvého rozširovania a pozície Slovenska,“ hovorí J. Figeľ.

■ **Vážne rokovania s EÚ sa začínajú až teraz, keď boli otvorené najzložitejšie kapitoly. Súhlasíte s takýmto hodnotením?**

J. F.: Samozrejme, prvá fáza bola naozaj ľahšia. Ale to nebol len náš prípad, to bolo vo všetkých asociovaných krajinách. Teraz prichádzame k témam, pri ktorých sa začína rokovať o prechodných obdobiach. Teda o iných než konsenzuálnych otázkach. Okrem celkového záujmu vytvárať spoločnú Európu, chceme hovoriť o špecifických záujmoch Slovenska. Jednu takúto kapitolu sme v máji uzavreli, bolo ňou slobodné poskytovanie služieb.

■ **Nepočítá Slovensko v záujme urýchlenia negociácií so znížením počtu prechodných období?**

Bolo by chybou začať masovo znižovať počet prechodných období, lebo sú konkrétnym vyjadrením našich potrieb a záujmov. Nechceme však veľa prechodných období, aby sme nevytvárali na Slovensku „inú Európu“. To by mohlo byť kontraproduktívne. Tam, kde potrebujeme v nasledujúcich rokoch veľa investovať a nemáme na to alebo kde chceme eliminovať slabšiu východiskovú pozíciu našich hospodárskych subjektov, teda ich slabšiu konkurencieschopnosť, pôjdeme do týchto požiadaviek. Česko, Poľsko a Maďarsko, ktoré mali dva roky náskok, stiahli väčší počet prechodných období. Vtedy, samozrejme, sa ľahšie rokuje, ale hodnotiť, či to bolo dobré, ukáže čas. My sa nepripravujeme prehodnocovať vo veľkom rozsahu naše požiadavky. Skôr ich chceme konkretizovať.

■ **V poslednom čase EÚ začína hovoriť o tom, že práve reforma verejnej správy je najslabším článkom v rámci našich integračných snáh. Zdá sa, akoby však stranícke priority boli vyššie ako integračné. Nie je z tohto hľadiska správanie sa niektorých koalíčných politikov protiintegračné?**

Myslím, že integrácia je prioritnou témou, len následne sa inak vysvetľuje. Toto však nie je špecifický prípad Slovenska. Integrácia je o nás a pre nás. Je o pravidlách, ktoré musia predovšetkým platiť doma, a potom vzájomne v spoločnej Európe. Tieto problémy malo Slovensko aj predtým. Veď aj pred-

chádzajúca vláda sa hlásila k týmto myšlienkam, ale inak vykladala aplikáciu takejto politiky. Nechcem revokovať minulosť, ale povedať, že pri tejto koalícii bolo treba využiť existujúce časové možnosti. Koalícia sa dostáva do záverečnej fázy, a táto najcitlivejšia reforma si bude vyžadovať veľmi veľkú sústredenosť. Proces je už rozbehnutý. Je však dôležité, aby začiatok bol pozitívny a dobre zapísaný. Správanie sa koalície určite nie je protiintegračné, ale žiadalo by si väčšiu sústredenosť na reformu, ktorá prinesie ovocie aj v integrácii, ale aj doma v podobe lepšieho fungovania štátu. Veď zmyslom integrácie nie je vytvárať pre Slovákov a menšiny tu žijúce podmienky v zahraničí, to znamená v emigrácii, ale na Slovensku. Dá sa to cez lepšiu verejnú správu, fungujúci právny štát, ekonomický, sociálny a regionálny rozvoj. Reforma verejnej správy by mala na to vytvoriť základné predpoklady. Reforma je na to, aby sa Slovensko s pomocou EÚ stalo kompatibilným, konkurencieschopným a prestalo postupne byť závislým od pomoci.

■ **Nie je však zahanbujúce, že na regióny nie sú rozdelené len dva štáty – my a Albánsko?**

Myslím si, že sme v dobrom slova zmysle v prechode, definovali sme cieľ a postupne sa k nemu dostávame. Zmenili sme ústavu, čo nie je nikdy ľahké. Vytvoril sa tak predpoklad, aby regionálna samospráva mohla existovať a rozhodovať o svojich záležitostiach. Kým toto nebolo, všetko bolo len teóriou. Albánsko je krajina, ktorá sa tiež hlási do podobných štruktúr, ale v tomto procese je ešte len v začiatkoch. Nemá ešte ani asociačnú dohodu. My sme boli schopní za šesť rokov asociačného procesu posunúť sa tak ďaleko, že dnes sa nielen rokuje o našom členstve, ale patríme medzi popredných kandidátov.

■ **„Spája“ nás aj to, že Slovensko a Albánsko nemajú ombudsmana...**

V Európe je ešte jeden taký štát, ale my sme pre to už vytvorili predpoklady. Od januára 2002 by sme ombudsmana mali mať. Ústava to definuje, ešte treba zákon a, samozrejme, osoby a obsadenie v tom pozitívnom slova zmysle. Lebo zákony sú len nástroje a realizáciu im dávajú ľudia. Chcem odvrátiť porovnanie s Albánskom. My sa naozaj pripravujeme a vytvárame európske prostredie v zmysle fungujúcich inštitúcií, konkurencieschopnosti, perspektívy pre ľudí u nás doma.

■ **Má už koalícia vyhladnutú osobu na tento post?**

Zatiaľ nie. Myslím, že čas príde. Mal by to byť človek, ktorý tejto funkcii dá prvý, dôstojný obraz v zmysle verejne akceptovanej osobnosti. Pripúšťam, že na Slovensku máme problém s autoritami.

■ **Existuje u nás človek, na ktorom by sa táto spoločnosť vedela dohodnúť?**

Sme dosť kritickí. V jednom smere je to dobré, ale byť nadmerne kritickí môže znamenať, akoby sme si nič a nikoho nevážili. Bude to ťažké, ale myslím si, že existujú takíto ľudia. Dôležité je, aby sa na to vytvorila aj vhodná atmosféra.

■ **Pre mnohých je traumatizujúce prijímanie zákona o zahraničných Maďaroch v parlamente našich južných susedov. Aké je stanovisko slovenskej diplomacie k tomuto zákonu?**

Európska únia rokuje s Maďarskom na úrovni Európskej komisie a svojho zastúpenia v Budapešti. Možno to každý vníma inak, ale po tom, ako vláda Maďarskej republiky odporúčala vynechať Rakúsko zo zoznamu štátov, ktorých sa má týkať tento zákon, je to signál, že predsa len komunikácia prináša posuny. Odôvodnenie je také, že rakúski Maďari nepotrebuju isté výhody zákona práve preto, že sa majú lepšie. Ale ak takto má byť krajanská komunita delená, tak to naozaj vytvára prídavný otáznik, lebo je to neporovnateľné s našim zákonom o zahraničných Slovákoch. My nerozlišujeme Slovákov na tých, ktorí žijú blízko a tých, ktorí sú ďaleko. Nerozlišujeme ich podľa toho, či zarábajú veľa alebo málo. Samozrejme, solidaritu si vyžadujú tí, ktorí sú chudobnejší a slabší. Ale toto nie je predmet krajanskej

agendy riešenej zákonom. Porovnávanie neobstojí ani preto, lebo my nedávame výhody krajanom na cudzích územiach, ale len keď prídu do starej domoviny. Sú tu naozaj vítaní. Maďarský zákon, a v tom je jeho „ofícium“, vytvára väzbu za hranice, ktorá podľa návrhu môže byť implementovaná na území cudzích štátov. Ten otáznik potom znamená, ako to má byť urobené. Je to miešanie sa do vnútorných záležitostí iných štátov? Lebo zvýhodňovanie občanov iných krajín je diskriminačné voči nezvýhodňovaným. Vytvára to priestor na to, aby sme napríklad takéto pôžitky zdaňovali. Malo by to byť tak, že menšinová problematika je riešená ekvivalentne v rámci národných štátov a zároveň sa stáva súčasťou väčšieho európskeho priestoru, v ktorom sme napokon všetci „menšinami“. Toto sa snažíme vysvetliť našim partnerom v Budapešti. Očakávame isté korektúry, ktoré by mohli priniesť zmeny v zákone v duchu budovania spoločnej Európy. Štát sa má starať o svoje menšiny tak, aby sa tam cítili ako doma. Slovenská republika sa o to snaží pre všetkých. Toto očakávame aj od Maďarskej republiky, aby to cítila aj tamojšia slovenská menšina, aby prijatie tohto zákona neoslabilo starostlivosť Maďarska o menšiny tam žijúce. Želáme si, aby sa exekutíva a legislatíva v susednom štáte snažila naplňovať svoju zodpovednosť za svojich občanov. Napríklad aj tým, že vytvorí alebo preklenie deficit prijatím ústavného zákona o zastúpení príslušníkov národnostných menšín v maďarskom parlamente, čo doteraz naozaj chýba.

■ Ste predstaviteľ strany, ktorá prišla s návrhom na rázne zoštíhlenie vlády. Nespôsobuje to nestabilitu koalície, lebo akoby tomuto zaujímavému návrhu chýbala úprimnosť.

KDH túto myšlienku po dvoch rokoch len zopakovalo. Koalícia je v tretej tretine svojho mandátu. Ak sa dobre využije zostávajúci čas, vláda môže mať ešte veľa dobrých výsledkov. My nemôžeme len dožívať, len počkať do volieb, ale naozaj potrebujeme konkrétne výsledky pre spoločnosť a vytvoriť predpoklady na úspech vo voľbách a udržať kontinuitu. Táto myšlienka neznamenalala nejaké násilné presadzovanie zoštíhľovania, znamenala len konkrétnu ponuku, lebo o rekonštrukcii vlády sa hovorilo dlho, a táto téma začínala už unavovať. Ak sa máme rozhodnúť, tak teraz, neskôr už bude neskoro.

■ Dosť veľa sa v poslednom čase hovorilo o prípadnej koalícii HZDS s KDH a so SMK. Znie to zo strany HZDS celkom logicky, lebo táto strana sa chce etablovať v Európskej demokratickej únii (EDÚ), kde KDH a SMK už sú. Teda údajná príbuznosť programov by celkom logicky mala viesť k takejto povolebnej koalícii.

Logiku to má, len sa tak musia všetci správať. KDH je v EDÚ už desaťročie. Na jej zasadnutí v roku 1995 v Bruseli bola použitá slovenčina po prvý raz ako dvanásť európsky rokovací jazyk. Byť tam, znamená presadzovať náš prirodzený záujem. Preto je dôležité, aby sme v takýchto štruktúrach mali vplyv. Ale byť tam, to je možné len na základe dôvery, a tá sa rodí nie cez deklarácie, programy a stanovky, ale cez reálny politický život, skutky, ktoré každá strana musí naakumulovať. Nie preto, aby sa kamsi dostala, ale preto, aby naozaj slúžila presvedčeniu, ktoré hlása. Slovensko potrebuje kontinuitu, a tá bude možná, ak sa vytvoria predpoklady na úspešné zvládnutie tohto obdobia. Nechcem vyvolávať falošné očakávania, ani hovoriť zásadné stanoviská, ale konzervatívne a kresťanskodemokratické strany prejavujú svoju dôveru a vzťahy cez konanie a výsledky svojej politiky. Toto je konkrétna výzva aj pre HZDS. Nie sme apriórne proti spolupráci. Sme za spoluprácu tam, kde sa naozaj vecne schádzame. Vecných spojovníkov je v našom parlamente tak veľa, že táto výzva by mala byť naplnená týždenne alebo mesačne v konkrétnych postojoch, hlasovaniach, v komunikácii. Slovensko to doslova potrebuje a čas na vytváranie dôvery a výsledkov je teraz. HZDS môže prispieť konštruktívnou politikou, je to preň výzva. Podpora pre vstup do EDÚ je podmienená jasnými zárukami, že nebude možná recidíva, ktorá Slovensko dostala na vedľajšiu koľaj z hľadiska integračných ambícií. V súvislosti so Zákom o Maďaroch žijúcich v susedných kraji-

nách, ktorý parlament Maďarskej republiky v utorok schválil, Ministerstvo zahraničných vecí SR o. i. vyjadruje presvedčenie, že prijatá právna norma sa bude aplikovať v súlade so základnými princípmi vzťahov medzi zvrchovanými štátmi a spoločne budovanými dobrými susedskými vzťahmi.

HOSPODÁRSKE NOVINY

21. 6. 2001

Rozmnožovanie

Rozmnožovanie delením je slabinou našej pravice

V utorok 3. júla sme pokračovali v živej diskusii na internete (www.sme.sk). Naším hosťom bol štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí a podpredseda KDH J. Figel'. Z diskusie s ním vyberáme:

■ Čo je nové v KDH?

J. F.: Rozvíjame ekonomickú agendu Nové riešenia namiesto nových tvárí a pripravujeme stanovy a snem. KDH je konsolidované, ideme ďalej.

■ Čo má čo kresťanská demokracia hovoriť do ekonomických otázok?

Kresťanskí demokrati boli schopní postaviť na nohy povojnové Nemecko cez sociálno-trhové hospodárstvo a boli autormi myšlienky a realizácie zjednotenej Európy.

■ Môže mať roztrieštenie DS a pokles dôvery k SDKÚ pozitívny dopad na KDH v budúcich voľbách?

Rozmnožovanie delením je slabinou slovenskej pravice. Neteším sa tomu. Mali by sme sa učiť rýchlejšie, ale to znamená aj byť trpezlivejší a otvorenejší.

■ Bol zverejnený prieskum, kde približne dve tretiny občanov súhlasia s povinným zavedením jogu na školách. Čím si vysvetľujete tento liberálny postoj občanov na Slovensku, kde je väčšina občanov s katolíckym, evanjelickým a pravoslávny vierovyznaním?

Ten istý prieskum potvrdil aj inklináciu k povinnému vyučovaniu náboženstva alebo etiky. Myslím, že výchova a vzdelanie patria k sebe. Je dôležité, aby sa diskutovalo aj o nových formách, ale základné rozhodnutia o deťoch a za deti majú vykonávať zodpovední rodičia.

■ Prečo má KDH ako hlavnú agendu homosexuálov, prostitútky, jogu na školách – neviete sa profilovať inak?

Našou hlavnou agendou je Áno pre rodinu a Nové riešenia pre vyššiu zamestnanosť.

■ Prečo má KDH väčší odstup od SMK ako od SDKÚ?

To závisí od témy. Inak sme si blízki, patríme do tej istej rodiny EDU-EPP.

■ Ako sa pozeráte na východnú afinitu pána Čarnogurského?

Zahraničná politika KDH smeruje k členstvu v EÚ a NATO. Sme však schopní formovať aj nie-

ktoré výhrady, resp. diskutovať aj o ostatných medzinárodných súvislostiach. V niektorých vyjadreniach išlo o osobné názory Jána Čarnogurského.

■ **SDKÚ bolo postavené na myšlienke, že ak pohltí všetky pravicové strany, voličom neostane iná alternatíva. Podľa toho stačí, ak KDH vydrží a pôjde nahor.**

KDH už vydržalo. Ale nestačí iba existovať, musíme byť zrozumiteľnejší, efektívnejší a dôveryhodnejší.

■ **Myslíte si, že je to úspech, keď sa čakacia lehota 7 rokov vzťahuje aj na obyvateľov EÚ voči nám? Ako ste mohli podpísať dokument, ktorý obmedzuje slobodu pohybu, keď nám to zaručuje ústava?**

Podpísali ju aj Maďari, Lotyši, myslím, že ju podpíšu aj iní. Do EÚ sa nedá ísť nasilu. My máme isté prechodné obdobia, aj EÚ má isté citlivosti.

■ **Ale Nemci sa na tej otázke ešte nedohodli.**

Nemci žiadali pevných sedem rokov, výsledkom je pružný rámec pre diferenciaciu v čase a priestore po rozšírení. To znamená otvorenosť pre Slovákov v štátoch ako Dánsko, Švédsko, Írsko, Holandsko a prechodné zákazy na prácu v Nemecku a Rakúsku.

■ **Vo vysielaní RFE odznela veta: „Kým susedné krajiny sa sústredili na vecnú stránku problémov, cez ktorú sa snažili občanom vysvetľovať aj ich budúce pozície v Únii, na Slovensku sa politická špička stále zaoberá vecami, ktoré by sa v prípade horúceho kandidáta na vstup do EÚ ani nemali udiť – napríklad podozrenia z korupcie či zneužívania európskych peňazí.“ Čo s tými našimi politickými špičkami?**

Potrebuje menej politizovať a viac pracovať. Potom bude aj krajina úspešnejšia. Korupciu treba vyšetriť a odstraňovať – eurofondy na to budú silným testom. Špičky sú časťou základne ako vrchol ladovca.

■ **Myslím, že ste veľmi mäkkí a tolerantní voči EÚ. Tvrdší postup by bol lepší.**

Som za pevné postoje v zásadných otázkach, kompromis v podružných. Výsledky, ktoré sme dosiahli na rokovaníach, sú porovnateľné s pokročilejšími susedmi.

■ **Dokedy bude Nemecko finančne ťahať EÚ a pchať peniaze do rozvojových východoeurópskych krajín?**

Nemecku sa to doteraz oplátilo a opláti sa aj naďalej. Nemecko bude z rozšírenia EÚ profitovať najviac.

■ **To by ma zaujímalo ako?**

Hospodársky rast Nemecka súvisí so situáciou v strednej Európe. Nemecko tu má najviac investícií a je najväčším obchodným partnerom.

■ **Koľko kapitol nám ešte ostáva uzavrieť ako podmienku na vstup do EÚ?**

Ešte desať. Okrem toho pribudnú inštitúcie – 30, a tzv. rôzne – 31. Je to o zastúpení Slovenska v spoločných orgánoch EÚ a o iných negotiačných záležitostiach.

■ **Trpí Slovensko v očiach zahraničných politikov ešte stále hendikepom, že sme neboli v prvej skupine kandidátskych štátov na vstup do EÚ, alebo už na nás hľadajú, že sme na úrovni visegrádskej skupiny?**

Vo vážnom svete sa nezabúda hlavne na hrubé narušenia princípov právneho štátu. Potrebujeme potvrdiť nezvratnosť súčasného smerovania.

■ **Ako sa teraz vníma pripravenosť Slovenska na vstup do EÚ? Platí bývalé členenie do dvoch skupín?**

Vyzerá to na maximálne desať štátov, okrem tých, ktoré sa nejako diskvalifikujú. S Rumunskom a Bulharskom sa počíta neskôr.

■ **Je to naozaj tak, že v KDH nemáte žiadnu konkrétnu predstavu o spolupracujúcom pravicovom bloku?**

Akýkoľvek blok potrebuje vnútornú dôveru. Predpokladom dôvery sú korektné vzťahy partnerov. Máme permanentný záujem o korektnú politiku, zastúpenie a vzťahy.

■ **Nebojíte sa, že keď voľby vyhrá Mečiar alebo príbuzné strany, všetko, čo ste doteraz urobili, sa vráti tam, kde ste boli, keď ste prichádzali?**

Mečiar vyhral aj predtým a predseda prehral. Som presvedčený o tom, že sa do funkcie už nevráti. Máme rok na vážnu prácu, ktorá môže priniesť nielen ovocie, ale aj kontinuitu. Ale v rukách to majú občania, aj dnešná reprezentácia.

■ **Dostaneme sa do EÚ aj s Mečiarom?**

Áno – ale ako s občanom SR.

■ **Ako sa skončí vyšetrovanie únosu M. Kováča ml. a vraždy R. Remiáša?**

Pravda je dôležitá, je základom pre spravodlivosť, oslobodzuje. Tento prípad bude katalyzátorom a testom našej orientácie na pravdu a spravodlivosť alebo na zločin a krivdu.

■ **Máte tu asi nemálo voličov, ale nedali ste im žiadnu víziu a nádej. Je také ťažké pochopiť, že vás chcú vidieť spolupracovať?**

KDH sa jedenásť rokov usiluje o európsku perspektívu pre Slovensko, zápasí o pravdu a právo a je otvorené spolupráci s podobne orientovanými ľuďmi a stranami. Takáto základňa je výzvou aj pre naše okolie. Na spoluprácu sú potrební aspoň dvaja. KDH bolo, je a bude kooperatívne.

SME

7. 7. 2001

Pôjde viac

Pôjde viac o peniaze

■ **Koľko kôl prístupových rokovaní plánuje belgické predsedníctvo?**

J. F.: Mali by byť tri. Dve na úrovni vyjednávačov a jedno ministerské. To prvé je ohlásené už na 27. júla. Vítame to, lebo na rozdiel od francúzskeho druhého polroka 2000 začneme rokovať hneď v prvom mesiaci, a nie až po prázdninách, a to znamená lepšie využitie času a väčší priestor na hľadanie súladu medzi Slovenskom a Úniou.

■ **V prvom kole by sme mali rokovať v troch kapitolách – dane, energetika a doprava. Mohli by sme hneď 27. júla alebo onedlho potom niektoré z týchto kapitol aj uzavrieť?**

Naším želaním je v týchto troch kapitolách zásadne sa posunúť smerom k ich uzavretiu. Avizované júlové stretnutie je však už o niekoľko týždňov a veľa bude závisieť od pripravenosti Únie prezentovať

revidované spoločné pozície najmä v týchto troch kapitolách. Ide o citlivé kapitoly. Slovensko v nich požaduje prechodné obdobia alebo osobitné ustanovenia (výnimky).

■ **V kapitole dane sa českí vyjednávači stretávajú s problémom presadiť výnimku, čo sa týka pálenia slivovice. Môžeme mať aj my rovnaký problém?**

Nie je to najväčší problém. Predpokladám, že pri dostatočnom vyjasnení si všetkých súvislostí a pri zárukách, že sa týka iba malých producentov a takzvaného spotrebiteľského pálenia, je toto ustanovenie možné uzavrieť. Daňová politika obsahuje oveľa citlivejšie položky, ktoré sa týkajú nižšej sadzby dane z pridanej hodnoty, napríklad na energiu alebo pre dodávky stavieb a stavebných prác. Hranica, od ktorej sa právnická osoba stáva platcom DPH, je u nás relatívne vysoká v porovnaní s *acquis communautaire* Európskej únie.

■ **Ako to vyzerá v kapitole energetika, kde nás zrejme bude zaujímať aj spoločná pozícia Únie k bezpečnosti jadrových elektrární?**

Tam sa budeme usilovať o prechodné obdobie pre núdzové zásoby ropy, pretože ide o jeden z prvkov stability a solidarity na spoločnom trhu Únie. Slovensko je dnes v stave plniť niečo vyše jednej tretiny povinných 90-dňových minimálnych zásob ropy, požadovaných Úniou. Pracujeme na konkrétnom harmonograme, ktorý študuje Únia. Jadrové elektrárne nie sú priamo položkou na rokovaniach, ale očakáva sa od nás plné dodržiavanie bezpečnostných štandardov a potvrdenie záväzkov o skoršom uzavretí dvoch reaktorov Jadrovej elektrárne V1 v Jaslovských Bohuniciach. Slovenská vláda to tak vo svojej pozícii opakovane deklarovala.

■ **Belgicko zrejme nebude môcť dosiahnuť švédsky rekord v počte uzavretých kapitol – 66. Očakávate však od Belgičanov nejaké novoty napríklad v taktike vyjednávania?**

Na rozdiel od prvého polroku pôjde tentoraz o kapitoly, ktoré sú finančne citlivejšie. Predchádzajúce boli citlivé možno viac politicky. Vidím tu priestor na oveľa intenzívnejšie rokovania aj na strane kandidátov. Čím viac otvorenosti a spoločných krokov, tým lepšie budú výsledky. A pri kapitolách, ako je poľnohospodárstvo, rozpočtové pravidlá, štrukturálna politika (siahajú síce za horizont belgického predsedníctva až k španielskemu predsedníctvu v prvom polroku 2002, ale základné kolá rokovania a informácií sa vymieňajú už teraz), je potrebné viac spolu komunikovať aj na strane kandidátov.

■ **Belgicko chce ďalej harmonizovať priestor pre spoločnú politiku azylu a migrácie. Očakávate, že nový model v budúcnosti zabráni, aby Slovensko malo opäť problémy s emigrujúcimi Rómami?**

Veľmi si želáme úspech tejto politiky, pretože odstraňovanie hraníc na jednej strane a vytváranie pevnejšej vonkajšej schengenskej hranice si žiada aj harmonizáciu ďalších politík v oblasti vnútra a justície. Na to sme apelovali minulý rok, keď boli problémy okolo žiadateľov o azyl zo Slovenska, pričom Belgicko to samo prežívalo opakovane. Harmonizáciou vízovej politiky Únie sa vytvára lepší priestor aj pre Slovensko, pre slobodnejší pohyb v Európe, a teda aj pre zblížovanie občanov Európy.

■ **Veríte, že so vstupom do Únie budeme pripravení vstúpiť aj do pásma Schengenu?**

Pôjde o dve fázy vstupu. Po prvé, prijatie Schengenu už nie je opciou, ale povinnosťou člena. Po druhé, v tejto kapitole nežiadame prechodné obdobia, skôr sa chceme naplno pripraviť prevziať k 1. januáru 2004 schengenskú politiku. To je prvá fáza vstupu. Druhou fázou je samotný posun súčasnej schengenskej hranice na slovensko-ukrajinské hranice. To si zrejme bude vyžadovať isté prechodné obdobie. Počas neho sa bude testovať, či funguje schengenský informačný systém, hraničná polícia, prístavy, letiská, jednoducho, celý schengenský systém. Čím lepšie budeme pripravení, tým kratšie bu-

de obdobie prechodu. Treba však, aby to tak vnímali aj naši susedia, ktorí budú mať na svojich vonkajších hraniciach oveľa viac problémov. Pretože sú dlhšie a náročnejšie.

PRAVDA

9. 7. 2001

Európa

Diskutujme o budúcnosti Európskej únie

■ **Slovensko nebude v lete rokovať s Európskou úniou, ale o to viac sa pripravuje na jesenné rokovania. V ktorých otvorených kapitolách máme najväčšie šance uspieť do konca belgického predsedníctva?**

J. F.: Ku koncu júla sme boli blízko rokovania v kapitole energetika. Európska komisia (EK) však nestačila spracovať naše odpovede na dodatočné otázky, ktoré vznikli po návšteve skupiny pre jadrovú bezpečnosť v kandidátskych krajinách. Predpokladám, že sa k tomu konkrétnejšie vyjadrí v októbri. Podobne by to mohlo byť v oblasti daní, dopravy, životného prostredia a finančnej kontroly. Doteraz sa nám podarilo presadiť naše požiadavky v oblasti voľného pohybu služieb a slobodného pohybu kapitálu. V tomto období by sme chceli uplatniť požiadavky v energetike, v daniach a životnom prostredí, a zrejme až počas španielskeho predsedníctva, keďže taký je harmonogram, v oblasti poľnohospodárstva. Rozsah našich požiadaviek je limitovaný na konkrétnych šesť kapitol. Existujú aj náznaky iných, napr. pri rozpočtových pravidlách v prvom roku, kde budeme požadovať neodvádzanie platieb, ale ich nábeh až po prvom roku členstva v únii. Už v prvom roku sa však chceme podieľať na príjmoch z EÚ. Budeme sa tiež usilovať, aby sa vnútorné reformy na strane Únie, ktoré sa pripravujú v roku 2004, už diali s nami, aby vytvárali čo najlepšie prostredie aj pre budúcich nových členov.

■ **Môžete stručne charakterizovať našu pripravenosť v jednotlivých kapitolách?**

Najcitlivejšie rokovania zo strany EÚ zrejme budú v kapitole dane, kde požadujeme zhruba štyri kategórie rôznych prechodných období, pričom najzložitejšie budú rokovania o úľavách na spotrebných daniach. Pre Úniu je veľmi ťažké prijať naše požiadavky na plnú otvorenosť v oblasti dopravy. Veľmi citlivé budú rokovania v otázke Schengenskej dohody. Belgicko ako predsedajúca krajina považuje migráciu za jednu zo svojich priorít, a preto sa bude snažiť o sformovanie spoločnej azylovej politiky, spoločného priestoru slobody, spravodlivosti a bezpečnosti. V tomto chceme byť ústretoví, pretože Schengen so Slovenskom je odpoveďou aj na naše potreby.

■ **Kandidátske krajiny si stále robia nádeje na priame poľnohospodárske platby, ale komisár pre rozšírenie EÚ Günter Verheugen sa nedávno vyslovil proti nim s tým, že podľa existujúceho finančného rámca na ne nemajú noví členovia nárok...**

Neviem si dobre predstaviť, že by sme neboli súčasťou spoločnej poľnohospodárskej politiky, ak

máme konkurovať, fungovať a rozvíjať sa na tom istom poľnohospodárskom trhu. Argument komisára Verheugena či agrárneho komisára Franza Fischlera je na jednej strane logický, na druhej, ak sa máme pričleniť k tomu istému trhu, potrebujeme byť zúčastnení na tých istých pravidlách. Viem si predstaviť určitý kompromis, že po určitý čas nebudeme dostávať priame platby pre osoby, ale štrukturálnu pomoc do oblasti vidieka, ktorá môže byť do sektora smerovaná iným spôsobom. EK na svojom poslednom zasadnutí schválila akčný plán podpory pohraničných regiónov EÚ, pričom počíta s 50 miliónmi eur aj pre regióny v kandidátskych krajinách.

■ **Do akých projektov by mali smerovať?**

Mali by sa použiť na oboch stranách hranice. Budú smerovať predovšetkým do sféry služieb, malého a stredného podnikania s cieľom určitej reštrukturalizácie týchto regiónov, aby sa v priebehu niekoľkých rokov dokázali pripraviť na plnú otvorenosť voči novým členom s ich určitými konkurenčnými prednosťami.

■ **Ako sa vysporiadame s výčtkami, ktoré na našu adresu padajú v Bruseli najmä v oblasti poskytovania štátnej pomoci a kvôli stále nízkej transparentnosti finančných tokov?**

Štátna pomoc je veľmi citlivá téma na strane Únie, aj u nás. V oblasti poskytovania štátnej pomoci by sme privítali, keby bola EÚ pružná a ústretová pri hodnotení pomoci, ktorá bola poskytnutá pred začatím rokovaní, a tej, ktorá bola poskytnutá po začiatku rokovaní, pretože to je dôležitý medzník.

■ **KDH vyšlo v týchto dňoch s návrhom deklarácie o zvrchovanosti Slovenska po vstupe do Európskej únie, ktorý akcentuje niektoré citlivé témy okolo inštitútu rodiny, registrovaného partnerstva či interrupcií. Vzhľadom na to, že v máji vznikol celoslovenský konvent o budúcnosti Európskej únie, nemyslíte si, že by bolo vhodnejšie oživiť diskusie o zásadných otázkach budúcnosti Európskej únie práve na jeho pôde?**

Konvent bude oslovený, mal by sa stretnúť v septembri. Vo viacerých štátoch sú na to rôzne názory, ale eticko-kultúrne otázky sú v jadre integrácie, aj keď sa diskusia o budúcnosti EÚ dotýka priamo predovšetkým ekonomiky, zahraničnej politiky a Schengenu. Má však slúžiť na posilnenie aj národnej, aj európskej identity kontinentu, ktorý bol predtým zmietaný vojnami, a teraz môže slúžiť ako príklad spoločenstva stabilných, prosperujúcich a bezpečných demokracií. Základom na diskusiu musí byť najmä pohľad na to, čo robiť na úrovni Únie, čo na úrovni štátov a čo na úrovni regiónov, teda jasné vymedzenie kompetencií.

■ **V čom vidíte možnú zhodu?**

Na vnútro politickej scéne by bol najhorší taký falošný konsenzus, ktorý nie je premyslený a dlhodobý. KDH v deklarácii nehovorí, ako to riešiť, ale kde sa to má riešiť. V tomto sa zhodujeme s väčšinou politických síl v Európe. Potrebujeme pozitívne a veľmi vecné poznanie všetkých integračných aspektov. Ak niektoré národné, ľudsky a európsky citlivé témy nepomenujeme teraz, môžu nás nájsť nepripravených vo fáze definitívnych rozhodnutí, teda v čase finalizácie prístupovej zmluvy, referenda na Slovensku a rozhodnutí o budúcej podobe Európskej únie.

NÁRODNÁ OBRODA

2. 8. 2001

Európsku

Európsku úniu čaká postupné otváranie sa

■ Ste spokojný s naším prístupovým tempom na členstvo v Európskej únii?

J. F.: Máme uzavretých 19 z 29 kapitol. Je to dobrý výsledok, ktorý zodpovedá záujmom Slovenska. Nikdy sme netlačili na termíny a nechceme, aby sa z negociácií stali preteky alebo súťaž krásy. Potrebujeme silné medzinárodné postavenie, ktorému zodpovedá aj postavenie v negociáciách a vo vstupe do EÚ a NATO. Dnes sme v tomto porovnateľní so susedmi, čo je vynikajúce, pretože to zároveň vytvára podobné podmienky pre ekonomický, sociálny a regionálny rozvoj.

■ Niektoré koalíčné subjekty, napríklad Demokratická strana, vyjadrili nespokojnosť s prirýchlym uzavretím kapitoly o voľnom pohybe pracovných síl, pretože napríklad Česko o tom ešte stále vyjednáva.

Neočakávam, že by ktokoľvek ďalší získal viac. O tejto téme sme na ministerstve zahraničných vecí hovorili 18. júna otvorene so zástupcami koalíčných i opozičných politických strán. Bol tam prítomný aj podpredseda DS Peter Mattoš. Pred našim rozhodnutím sme rokovali predovšetkým o voľnom pohybe kapitálu a osôb. Negociácie sa zakladajú doma a môžu byť úspešné, ak máme konsenzus. Veľmi sa oň usilujem ako vyjednávač a aj ako politik. Na rokovaníach s politickými stranami o citlivých témach mi ide o kontinuitu tohto procesu aj po skončení rokovaní a aj preto, aby ten vzácny konsenzus, ktorý voči EÚ Slovensko má, sa nepremrhal na nezodpovedných postojoch niektorých politikov či administrátorov. DS na rokovaníach nijaké výhrady nevzniesla.

■ Voľný pohyb osôb môže v kandidátskych krajinách vyvolávať aj euroskepticizmus...

Európska pätnástka hľadala v tejto otázke dohodu viac ako pol roka. Kompromis medzi tými, čo sa boja a tými, čo už teraz hovoria o otvorenosti, vytvoril relatívne flexibilný rámec na postupné otváranie sa EÚ novým členom a ich občanom na trhu práce. Na jednej strane bude pre nás istý čas uzavreté Rakúsko a Nemecko, na druhej od začiatku bude otvorené Švédsko, Dánsko, zrejme aj Holandsko, Írsko a nepochybne aj ďalšie krajiny EÚ. Ak sa tak rozhodnú, pretože nie všetky už toto rozhodnutie urobili. V spomínanej otázke sme prijali podobné riešenie ako Maďarsko a Lotyšsko. Takéto rozhodnutie sme prijali 27. júna, teda na záver konzultácií po tom, čo 1. júna prijala Česká republika riešenie o slobodnom pohybe kapitálu a 12. júna tak urobilo v záležitostiach kapitálu a osôb aj Maďarsko. Neboli sme prví a nie sme ani poslední.

PRÁCA
14. 8. 2001

Rezolúcia o SR

Je čas na robotu a nie na špekulácie

Európsky parlament schválil rezolúciu o Slovensku. Vyzdvihuje v nej pokrok, ktorý sme dosiahli, na druhej strane však poukazuje na niektoré nedostatky. O rozhovor sme požiadali štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí a hlavného vyjednávača pri Európskej únii J. Figeľa.

■ V rezolúcii prešiel aj pozmeňovací návrh, v ktorom europarlament vyjadril poľutovanie nad tým, že sa nepodarilo prijať územnosprávne členenie, ktoré by rešpektovalo maďarskú menšinu.

J. F.: Tento signál je skôr o tom, že reforma verejnej správy by mala zaručovať práva aj pre národnostné menšiny. Ako politický reprezentant si myslím, že pôvodná verzia zákona o dvanástich územných celkoch navrhovaná vládou bola pre krajinu vyvázenejšia. Schválená verzia ôsmich celkov vytvára veľké a chudobné stredné a východné kraje a malé a bohaté na západe. Pri takomto členení sa budú ťažšie odstraňovať nerovnomernosti vývoja. Považujem ho však za politický výsledok parlamentu a rešpektujem ho.

■ Nedá sa tam nič zmeniť?

Asi tak.

■ V rezolúcii sa ďalej uvádza, že Slovensko je tranzitnou krajinou na obchod so ženami, detskou pornografiou, prostitúciou a sexturizmom. Vyzýva vládu na prijatie tvrdších opatrení. Vicepremiérka pre eurointegráciu Mária Kadlečíková s takouto formuláciou nesúhlasí, ako ju vnímate vy?

Slovensko nie je charakteristickým prípadom, ale tento druh organizovanej trestnej činnosti je typický v celom regióne strednej a východnej Európy, pričom cieľovými štátmi sú členské štáty Únie. To je výzva pre všetky kandidujúce krajiny, i keď naša krajina tu iba zapadá do stredo- a východoeurópskeho priestoru. Schengenské záležitosti budú veľmi zložité nielen pri rokovaniach, ale aj pri realizácii. Práve organizovaný zločin a javy s ním súvisiace, ako ilegálna migrácia či čierna práca, budú mať veľký vplyv na podporu alebo nepodporu rozšírenia Únie.

■ Prostitúcia ani sexturizmus sa predtým v súvislosti s nami nespomínali. Brusel viac hovoril o Rumunsku a Bulharsku.

Zrejme to súvisí s čerstvými prípadmi, ktoré sa vyskytli v poslednom čase napríklad v Taliansku, prípadne s ilegálnym prístahovalectvom vo Veľkej Británii. To vyvolalo znepokojenie. Rozširovanie sa z pohľadu EÚ približuje a stále bude narážať na ďalšie a ďalšie citlivé otázky, ktoré priniesie buď život, alebo politické strany. Niekedy sa možno iba pomenúvajú prekážky, aby sa poukázalo na to, že rozšírenie môže priniesť problémy a netreba sa ponáhľať. Berme to ako realitu, že organizovaný zločin nachádza nové formy a musíme byť pripravení na spoluprácu.

■ Predseda Zahraničného výboru Európskeho parlamentu Elmar Brok vyjadril obavy pred návratom bývalých vládnych strán k moci na Slovensku. Brok sa obáva, že sa Slovensko vráti do minulosti, keď pre neplnenie politických kritérií vypadlo z prvého kola rokovaní o vstupe do EÚ.

Je to pohľad zvonku, ktorý je legitímny. Bratislava bola za minulej vlády izolovaná od eurointeg-

račného prúdu a ako jediná nespĺňala politické kritériá. Tento signál na jednej strane oceňuje dosiahnuté výsledky a vyjadruje dôveru k ich pokračovaniu, na druhej strane je však výzvou. Znamená, že pri sústavnom úsilí, stabilite a kontinuite máme šancu a podporu na vstup. Koalíciu vyzýva, aby udržovala stabilitu, a opozíciu, aby hľadala dôveru, ktorú stratila svojím konaním v minulosti. To môže napraviť len dôveryhodnou zmenou postojov v praktickej oblasti, ako je napríklad schvaľovanie zákonov. Ak by sa nič nezmenilo, tak je to jasná cesta k sebadiskvalifikácii.

■ **V súčasnosti si nikto netrúfne odhadnúť, čo sa stane po voľbách, kto sa s kým zosobáší. Môže sa predsa stať, že KDH pôjde do koalície s HZDS.**

Od septembra do septembra je čas na vážnu kontinuálnu robotu a nie na špekulácie.

SME

6. 9. 2001

Vstup SR

Vstup SR a ČR je spoločným záujmom

■ **Ako by ste charakterizovali súčasné vzťahy medzi Českou republikou a Slovenskom? Vieme, že ešte pred troma rokmi to medzi oboma krajinami neraz škripalo.**

J. F.: Vzťahy Česka a Slovenska neboli od rozdelenia federácie nikdy lepšie, než sú teraz. To nie je žiadna fráza, ale skutočnosť, ktorú môžeme vnímať nielen v oblasti politiky, ale aj v hospodárskom rozvoji, cezhraničnej spolupráci, v oblasti kultúry i v celkovej komunikácii. Podarilo sa nám uzavrieť otázky, ktoré zostali po rozdelení federácie v roku 1992 otvorené a v minulosti zatažovali vzťahy oboch štátov. Pre Čechov sú Slováci veľmi blízki, prijateľní a platí to aj naopak. Dnes nás viažu také veci, ako sú spoločné štúdiá, veľká otvorenosť pracovných trhov či spoločné firmy. Množstvo a kvalita týchto väzieb vytvárajú základ pre trvalé pozitívne spolužitie obidvoch národov v spoločnej Európe. Slovensko i ČR sa uchádzajú o členstvo v Európskej únii.

■ **Dochádza pri vyjednávaniach s Bruselom k nejakej koordinácii spoločného postupu? Vymieňajú si obe krajiny dôležité skúsenosti z prístupového procesu?**

Ku koordinácii krokov v prístupovom procese do EÚ mohlo, samozrejme, dôjsť až po našej pozvánke na summite Únie v Helsinkách. Hoci sme začali rokovania s EÚ o dva roky neskôr ako tzv. luxemburská skupina, v ktorej je aj ČR, od júna tohto roka sme v rokovaní približne na rovnakej úrovni. To už vytvára konkrétny priestor na užšiu spoluprácu a prípadnú koordináciu krokov v prístupovom procese. Ku koordinácii môže dôjsť tam, kde je to pre obe strany výhodné. My sme začali rokovať s EÚ neskôr, teda sme sa dostali k istým otázkam neskôr než naši partneri z Vyšehradskej štvorky. Ale otvorenosť našich susedov nám veľmi pomohla v napredovaní. Príkladom istej snahy o koordináciu s ČR bol vízový režim voči niektorým východoeurópskym krajinám, ale aj podobné postoje v prí-

pade kapitól slobodný pohyb služieb či voľný pohyb kapitálu. Som presvedčený, že dnes existuje priesor na užšiu koordináciu vo viacerých kapitolách európskej legislatívy. Najmä v tých, ktoré budú finančne náročné alebo budú politicky citlivé. Pôjde o oblasti, ako je poľnohospodárstvo, štrukturálna politika, dane či doprava. Tu sa dá hovoriť o podobných východiskách i záujmoch obidvoch štátov.

■ **Nestretli ste sa niekedy s odstupom krajín luxemburskej skupiny voči kandidátom, ktorí začali rokovať o vstupe neskôr? Ako berú kandidáti niekdajšej prvej skupiny skutočnosť, že niektoré krajiny, a medzi nimi aj Slovensko, ich stihli za dva roky dobehnúť?**

Párkrát sa vyskytli isté poznámky okolo kvality prístupového procesu helsinskej skupiny kandidátov, teda tých krajín, ktoré začali s EÚ rokovať v roku 2000. Ako vyjednávač SR pri rokovaníach s Úniou som občas postrehol istý odstup luxemburskej skupiny od kandidátov, ktorí začali rokovania neskôr. V poslednom čase však dochádza k čoraz väčšej spolupráci a rozdiely medzi oboma skupinami sa v určitých oblastiach stierajú. Čoraz viac totiž budeme musieť pristupovať k viacerým otázkam komplexne. Napríklad kapitola 24 legislatívy EÚ, ktorá sa zaoberá spravodlivosťou a vnútornými záležitosťami, sa nedá ani v Maďarsku, ani v Poľsku či Českej republike riešiť dostatočne účinne bez ohľadu na Slovensko. Schopnosť spolupráce a koordinácie medzi kandidátskymi krajinami je dobrým signálom, že budú dobre a kvalitne spolupracovať aj po vstupe do únie.

■ **Prečo je pre Slovensko a Česko dôležité, aby vstúpili do únie v rovnakom čase?**

Vstup oboch krajín do EÚ v rovnakom čase je našim spoločným záujmom. Samozrejme, že neskorší vstup Slovenska do únie by mal negatívny vplyv najmä pre Slovensko samo. Nemalé negatívne dôsledky by sa však prejavili aj na českej strane. Najsilnejším argumentom pre vstup SR a ČR v rovnakom čase je časovo totožné rozšírenie schengenského priestoru na východ. Ďalším konkrétnym argumentom je colná únia. Jej zánik bez okamžitého prechodu do jednotného spoločného trhu únie by postihol mnoho českých a slovenských firiem. Postihlo by to aj pracovný trh na obidvoch stranách hranice. Ak by nevstúpili obe krajiny do Únie v rovnakom čase, malo by to nepriaznivé vplyvy na regionálne projekty a cezhraničnú spoluprácu. Veľké negatíva by sa objavili v agropotravinárskom sektore, ktorý je najcitlivejším v našich hospodárskych vzťahoch.

■ **Premiér Mikuláš Dzurinda sľúbil Európskej Únii, že Slovensko urobí všetko preto, aby uzavrelo prístupové rokovania do leta budúceho roka. Je tento termín podľa vášho názoru reálny?**

Slovensko musí pokračovať v nastúpenej ceste do budúcoročných volieb, ale i po voľbách. Sme schopní viesť rokovania podľa harmonogramu, ktorý schválil summit v Nice. Ten siaha do leta 2002. Rokovania s EÚ však nezávisia len od nás. Pätnásť štátov EÚ potrebuje najst konsenzus v najcitlivejších otázkach, ako sú poľnohospodárstvo, regionálna politika a rozpočtové pravidlá. Na stole nie je už žiadna ľahká kapitola. Dve dôležité krajiny EÚ, Nemecko a Francúzsko, musia zaujať zásadný postoj k reforme spoločnej poľnohospodárskej politiky. Odpovede na tieto zložité otázky neprídu skôr ako po voľbách v týchto krajinách, ktoré sa majú uskutočniť na budúci rok. Samotná Únia však deklarovala, že chce ukončiť rokovania s kandidátmi do konca roku 2002. Tento scenár je podľa mňa realistický

HOSPODÁRSKE NOVINY

31. 10. 2001

Budúcnosť

Budúcnosť je otvorená

Kandidátske krajiny včera dostali do rúk pravidelné hodnotiace správy o pokroku v príprave na členstvo v Európskej únii. V prípade Slovenska ide o poslednú správu počas mandátu tejto vlády. O rozhovor sme požiadali hlavného vyjednávača Slovenska pre Európsku úniu J. Figeľa.

■ Budete prítomný aj pri budúcoročnej správe?

Neviem. Tri predchádzajúce správy boli dobré a som rád, že som pri nich mohol byť. Správa za rok 1998 bola veľmi kritická. Slovensko vtedy ako jediná kandidátska krajina nespĺňalo politické kritériá. V roku 1999 sme splnili politické kritériá, a dostali sme aj pozvánku na rokovania. V roku 2000 nás prvýkrát označili za trhovú ekonomiku. Už účasť pri tomto procese je dostatočným uspokojením, a budúcnosť je otvorená.

■ Ako hodnotíte správu?

Je to reálne hodnotenie, politickej, ekonomickej a legislatívnej pripravenosti Slovenska na vstup do Únie s pozitívnym záverom a s vyhladkou na úspešné zavŕšenie prístupového procesu.

■ Podľa textu ešte žiadna kandidátska krajina nespĺňa podmienky členstva, hoci vývoj sa ubera dobrým smerom. Zástupcovia komisie poznamenali, že správy môžu byť pre všetkých kandidátov, okrem Bulharska, Rumunska a Turecka, predposledné. Čo treba robiť, aby sme sa v tejto skupine neocitli?

Ak existujú riziká, tak len domáce, pretože rozšírenie Únie je nezvratným procesom. Predpokladám, že Únia nájde dostatok politickej vôle, legislatívnych a finančných nástrojov na zvládnutie tejto otázky.

■ Správa hovorí, že musíme pridať v budovaní administratívnych kapacít potrebných na uplatňovanie európskej legislatívy.

Nestačí legislatívu iba prijať a zakomponovať do národnej legislatívy. Treba ju aj implementovať. To si žiada fungujúce inštitúcie a ľudí schopných konať podľa zákonov. Na budúci rok sme vyčlenili na posilnenie administratívnych kapacít 1200 osôb.

■ V oblasti menšinovej politiky Komisia víta snahu riešiť postavenie Rómov. Ich situácia však zostáva zložitou. Podľa vicepremiérky pre integráciu Kadlecikovej to nie je výčitka, ale výzva. Súhlasíte?

Na túto kritiku sa dá odpovedať len aktívne, teda prijať ju ako výzvu. Je to dlhodobá záležitosť. Evidentná je aj pomoc zo strany štátov Únie.

■ Dá sa to chápať i tak, že v Bruseli sa postavenie Rómov už nevníma ako prekážka vstupu?

Najdôležitejšie bolo prijať túto problematiku ako súčasť našej sociálnej politiky.

SME
14. 11. 2001

Summit

Summit potvrdil, že máme šancu

■ **Aké závery vyplývajú z laekenského summitu pre Slovensko?**

J. F.: Sú tu širšie závery, ktoré znamenajú ďalší posun v EÚ smerom k intenzívnejšej spolupráci, napríklad v boji proti terorizmu. Viac sa nás dotýkajú dve oblasti – rozšírenie a diskusia o budúcnosti Únie. Pri téme rozšírenie bol potvrdený scenár, ako ho zverejnila v novembri Európska komisia. Ten v prvej vlnе rozšírenia počíta až s desiatimi krajinami. Pre Slovensko to znamená naozaj konkrétnu šancu na završenie rokovaní na budúci rok a vstup do Únie v roku 2004.

■ **Nebude nový Konvent len ďalší byrokratický orgán?**

Nemyslím si. Predchádzajúci Konvent priniesol odporúčanie, ktorým je dnes už politicky prijatá charta základných práv Európskej únie. Po summite v Nice ostali viaceré otvorené otázky – transparentnosť zmlúv, vzťahy medzi kompetenciami na komunitárnej úrovni a na národnej, vzťahy medzi národnými a európskymi parlamentmi a ďalšie, ktoré prinesie čas a vývoj.

■ **Slovensko ani ostatné kandidujúce krajiny nedostali právo v Konvente hlasovať.**

Myslím, že sa nedalo očakávať aktívne hlasovacie právo. Tento hendikep môže byť však nahradený veľmi aktívnou a kvalitnou účasťou, pretože názory bude možné prednášať, a ich akceptácia bude závisieť najmä od ich obsahu. Završením tohto procesu má byť Medzivládna konferencia v roku 2004. Pri nej už môžeme byť plnoprávnymi členmi.

■ **Ako bude prakticky vyzeráť zasadanie Konventu?**

Účastníci sa budú schádzať na jednotlivých kolách rokovaní, pričom medzitým budú pracovať pracovné skupiny a expertné tímy, ktoré budú spracúvať jednotlivé zadania. Konvent má predovšetkým politickú dimenziu. Má reprezentovať všetky základné inštitúcie, teda všetky krajiny, ich vlády a parlamenty, Európsky parlament, Komisiu, kandidujúce krajiny.

SME

17. 12. 2001

Elity sú odrazom

Elity sú odrazom spoločnosti

■ **Kedy sa musí vyjednávať začať?**

J. F.: Vtedy, keď príde na hranicu prípustného kompromisu. Keď vie, že záujem jeho krajiny nie je možné posunúť ďalej.

■ **Vy ste sa už zaťali?**

Áno, teraz napríklad pri daniach. Na rozdiel od iných sme neprijali podmienky, ktoré nám ponúkali a chceme rokovať ďalej. Nejde pritom len o nejaké zdanlivé zohľadnenie záujmov fajčiarov. Ide o veľmi citlivú spotrebnú daň, ktorá je na jednej strane prínosom pre štátny rozpočet a na druhej strane znamená sociálne a ekonomické, keďže u nás sa aj vyrábajú, ale aj politické dosahy na vnímanie integrácie. Tam nevidím dôvod ustupovať.

■ **Slováci teda nebudú za cigarety platiť sto korún.**

Našou úlohou je vyjednať dostatočne dlhý čas – momentálne rokujeme o tom, aby to bolo do roku 2009, keď sa zharmonizujú naše spotrebné dane s politikou EÚ.

■ **Nestalo sa vám, že ste začali vyjednávať aj tam, kde to nebolo vhodné?**

Zatiaľ som to nespozoroval, aj keď si uvedomujem, že vyjednávanie má svoj osobitný štýl, a tým aj vplyv na komunikáciu. Je dôležité mať vždy silu meniť to, čo sa meniť dá, prijímať to, čo sa meniť nedá a múdrosť rozlišovať medzi tým. Snažím sa byť komunikatívny, otvorený a budovať dôveru, pretože tá je rozhodujúca pre všetky otázky, aj tie najcitlivejšie. Nechcel by som sa však stať profesionálnym vyjednávačom, vo všetkom a so všetkými. Myslím tým aj osobný, rodinný a spoločenský život.

■ **Pri vašich štyroch deťoch sa vám to nestáva?**

Myslím, že nie. Skôr počúvam, že som pri nich mierny. Sám seba neviem dosť dobre zhodnotiť, ale cítim, že mám na ne málo času a oveľa viac starostí zostáva na manželku.

■ **Kto trochu pozná bruselskú administratívu, asi si povie, že musíte byť veľmi trpezlivý človek.**

Trpezlivosť je dobrá vlastnosť. Už starí otcovia hovorili, že ruže prináša. Predovšetkým treba mať trpezlivosť najprv doma a nájsť konsenzus, ktorý je základom pre úspech v rokovaní. Sú krajiny, ktoré z integrácie vytvárajú domáce spory, a to nepomáha rokovaniam ani vnímaniu Únie a nakoniec ani budúcej perspektíve, pretože bude treba rozhodovať o zásadných procesoch, pričom skepsa je kontraproduktívna. Je dôležité mať trpezlivosť aj s Európou. Nemyslím, že je vhodné idealizovať EÚ, ale určite nie ani odsudzovať ju.

■ **Baví vás to viac ako domáca stranícka politika?**

Integrácia jednoznačne súvisí aj s domácou politikou. Musím povedať, že ma to začína baviť čoraz viac, ako sa posúvame v procese začleňovania ďalej, pretože sa nám podarilo dosiahnuť priestor, kde má Slovensko svoje prirodzené miesto. Také výsledky môžu napomáhať aj domácejmu vývoju. Platí to aj naopak, pretože nemôžem rokovať úspešne, ak by som nemal v rukách argumenty. Domáca a zahraničná politika sú prepojené a európska integrácia je predovšetkým o domácich záležitostiach, aj keď sa často riešia v cudzine.

■ **S kým by ste sa nevedeli dohodnúť?**

S ľuďmi, ktorí si nevážia hodnoty a často to robia zakryte a ľúbivo. S ľuďmi, ktorí majú heslo cudzie nechceme a svoje si nedáme. Takých nájdete aj na Západe, ktorí šíria xenofóbiu voči nám, voči ekonomicky chudobnejším príbuzným, ale aj na Východe sú takí, čo si myslia, že vytváranie spoločnej Európy je nejakým diktátom mocných. My nevstupujeme do spoločnej Európy, aby naši ľudia odišli, alebo aby sa stali príveskom, ale naopak, aby si naši ľudia doma vytvorili perspektívu, a tam, kde sa bude rozhodovať o spoločných veciach, mali vážne postavenie. Rozhodujúce bude, či do Únie len vstúpime, alebo tam budeme mať schopných a charakterných ľudí, ktorí vytvoria Slovensku väčší medzi-

národný priestor. Keď som mal možnosť vidieť desiatku osobností Pravdy, naozaj som si s úctou uvedomil, koľko je medzi nami hodnotných ľudí. Hrdinov všedného dňa, pretože hrdinstvo nepotrebuje veľké slová. Na Slovensku je naozaj väčšina slušných ľudí.

■ **Medzi politikmi ich veľa nie je.**

Politici sa menia. My sa učíme často na vlastných chybách, bodaj by sme sa učili aj na cudzích. Istá cena za poznanie je v demokracii nevyhnutná. Demokracia je len mechanizmus, ktorý niekedy tým, čo majú 50 percent plus jeden hlas, umožňuje tvrdiť, že majú pravdu. Ale pravda, to je viac, ako len názor. Ak budeme v zápase o ňu viac jednotní a zorientovaní, máme šancu na úspech.

■ **Do akej miery si vyjednávač môže dovoliť byť osobný?**

Len čiastočne. V každom prípade je to aj o dôvere. Za dva roky som viackrát pocítil, že ak fungujú osobné vzťahy, tak sa aj medzištátne vzťahy dobre rozvíjajú.

■ **Na Slovensku je osobná previazanosť politikov skôr na prekážku, pretože jeden na druhého všetko vie, čo sa veľmi často používa ako metóda práce.**

Nemusel by to byť hendikep, ak by nám dominovalo viac porozumenia a súlad záujmov. Ak je problém s roztrieštenosťou na Slovensku a animozitami, tak to nie je tým, že je nás len päť a pol milióna, ale stavom verejného života a politickej kultúry. Skôr je to o charaktere spoločnosti, o vzťahu politickej reprezentácie a verejnosti.

■ **Necítite sklamanie z elity, ktorej ste súčasťou?**

Nie som spokojný, ale ani frustrovaný. Vážne a hodnotné veci sa rodia zložito a vyžadujú si veľké úsilie. Slovensko prechádza takým obdobím a má potenciál, aby si vytvorilo solídnu perspektívu, nie v zmysle zahraničnej politiky, ale pravidiel, ktoré majú prinášať ovocie v ekonomickom a sociálnom rozvoji. Ten posun tu je, aj keď ľudia niektoré záležitosti ešte nepocítili. Tam nás čaká ešte veľa práce. Elity sú odrazom spoločnosti. Parlament je volený zo spoločnosti. Je to akési zrkadlo národa. Zrejme nie je benátske, ale vypuklé, zvýrazňujúce isté črty, ktoré spoločnosť v sebe má. To, čo ste spomenuli v otázke, by malo byť výzvou pre politikov, aby čím viac zodpovednosti prechádzalo čo najbližšie k ľuďom.

■ **Práve počas tejto vlády sa však veľmi výrazne prehlbila apatia ľudí.**

Zložitá situácia je aj v iných krajinách, ale nechcem to hovoriť, pretože by to bolo alibistické. Súčasná široká koalícia nastupovala s ťažkým dedičstvom vo viacerých oblastiach. Áno, mohli sme dosiahnuť viac, ale aj tak som presvedčený, že nie je dôvod na skepsu. Európska perspektíva je už dnes celkom konkrétna.

■ **Nie je apatia ľudí skôr o tom, že naša politická reprezentácia svojim správaním sa devalvuje hodnoty?**

Najdôležitejšie je, aby ľudia nenechali v sebe devalvovať etiku, morálku a presvedčenie. Vtedy je všetko v našich rukách. Máme viacero nástrojov, ako vplývať na moc, ktorú sme ešte pred pár rokmi nemali. Napríklad regionálne samosprávy, viac decentralizácie moci.

■ **Vy máte skôr tendenciu vyhýbať sa politickým konfliktom. Nemali ste niekedy chuť odísť z politiky?**

Mal som už aj ťažké dni. Napríklad KDĽ, v ktorom pôsobím, prešlo za 12 rokov zložitým vývojom. Dvakrát sa delilo, čo sú vždy neľahké chvíle a človek rozmýšľa, či to tak musí byť, alebo je to len o nedorozumeniach, chybách, nezodpovedných prístupoch. Vždy som sa snažil mať istú slobodu, ktorá znamená byť v politike tak, aby človek mohol vstať, poďakovať a prejsť do nepolitického života. Myslím, že taká vnútorná dimenzia slobody by mala byť u každého. A každému ju aj želám. Dôležité je, ako vnímame politiku. Mnohí nadávajú, že politika je špinavá, že nie je pre slušných ľudí.

■ **Myslíte, že to tak nie je?**

Také hodnotenie je istou devalváciou, pretože človek stráca morálne oprávnenie kritizovať, keď nevníma aj ten pozitívny rozmer správy vecí verejných. Ide o zápas o hodnoty a pravidlá, podľa ktorých budeme žiť. Ak niekto cíti výzvy, mal by na ne reagovať osobnou aj volebnou účasťou. Politika je taká, akí sú ľudia, ktorí ju tvoria. Ak tam budú prevládať bezcharakterní a neschopní, tak bude necharakterná a neschopná. Preto je politika stálou morálnou výzvou. Je zvlášť dôležitým priestorom na osobnú a spoločnú angažovanosť nás všetkých.

PRAVDA
27. 12. 2001

Spolupráca musí byť pravidlom, nie výnimkou

■ **Končiaci sa rok akoby chcel upozorniť na výzvy nového storočia. Ľudstvo doň vstupovalo s veľkými nádejami, že sa nebezpečenstvo konfliktov vo svete bude ďalej znižovať. Udalosti 11. septembra však ukázali, že hrozby svetu ani zďaleka nepominuli, iba zmenili svoju tvár. Aký bude v tomto svetle podľa vás rok nasledujúci?**

J. F.: Mal by to byť rok, ktorý bude ďalej poznamenávať nové storočie, ba nové tisícročie. Na jednej strane naozaj ide o nové hrozby, na druhej však o pokračujúci zápas o hodnotovú orientáciu národov, štátov a medzinárodného spoločenstva. Preto sú investície do obranyschopnosti a do bezpečnosti veľmi aktuálne aj v súčasnosti a ešte viac je namieste istá zomknutosť a spolupráca demokratických krajín. Teroristické útoky priniesli množstvo drastických obetí, ale aj takú širokú medzinárodnú koalíciu rôznorodých krajín, aká tu azda nebola od druhej svetovej vojny. A to je moment, ktorý by sa všetky krajiny mali usilovať nielen zachovať, ale aj prehĺbiť, aby sa spolupráca voči novým hrozbám stala pravidlom, nie výnimkou.

■ **Vytvorenie svetovej protiteroristickej aliancie je zrejme iba prvým krokom. Aké ďalšie kroky by podľa vás mali nasledovať?**

Budem hovoriť konkrétnejšie o Slovensku – naša úloha je predovšetkým doma a v regióne, ale v istých dimenziách aj na kontinente a celosvetovo. Pre nás je najdôležitejšie vytvoriť na Slovensku stabilitu a perspektívu, ktorá je zároveň príspevkom k lepšiemu svetu v novom storočí. Začlenenie Slovenska do NATO a EÚ v nasledujúcich rokoch je obrovskou príležitosťou na riešenie potrieb našej spoločnosti, ale aj na spomínaný príspevok Slovenska pre iné storočie, pre iný svet.

■ **Mohli by ste to konkretizovať?**

Ukazuje sa, že aj menšie krajiny môžu zohrávať dôležitú medzinárodnú úlohu, či už z hľadiska politiky, diplomacie, humanitárnej pomoci, vojenských operácií alebo ekonomickej spolupráce. Potvr-

dením toho je postavenie Slovenska vo viacerých organizáciách, aktivity jeho reprezentantov, atraktivnosť visegrádskej regionálnej spolupráce, ale aj schopnosť Slovenska aktívne ovplyvňovať dianie v Európe a vo svete.

■ **V súvislosti s hrozbou terorizmu sa paradoxne ozývajú hlasy, že mala pozitívny dosah na urýchlenie integračných procesov. Myslíte si, že Slovensko môže preto s väčším optimizmom čakať na výsledky pražského summitu NATO a na uzavretie prístupových rokovaní s EÚ?**

Oponoval by som tým, ktorí si myslia, že procesy sa zrýchlili. Skôr by som povedal, že sa stali oveľa hlbšími. Európa potrebuje zohrávať väčšiu úlohu vo svojom vlastnom záujme, pri rozvoji svojich potrieb, pri ochrane svojich záujmov, ale aj väčšiu úlohu globálne. A rozšírenie NATO spolu s rozšírením Únie sú najlepšou odpoveďou na tieto potreby. Je dobré, že prevládol práve tento moment, nie naopak, pretože naopak by to znamenalo, že individuálne záujmy alebo jednotlivé hrozby skôr rozdeľujú euroatlantický svet. Viac stability a bezpečnosti je možné len za väčšej otvorenosti pre spojenectvo a úzku spoluprácu demokracií. Hrozba terorizmu zblížila aj Rusko so Severoatlantickou alianciou. Je veľmi dobré, že udalosti roku 2001 vytvorili priestor na užší dialóg medzi NATO a Ruskom, pretože je veľmi veľa zdedených alebo nových otázok, ktoré tieto dve entity skôr rozdeľovali. Slovensko túto spoluprácu podporuje, pričom je dôležité si uvedomiť, že Rusko nemá mať právo veta nad procesom rozširovania a že tento proces by nemal byť limitovaný geografickými alebo historickými bariérami.

■ **Na budúci rok nás čakajú v prístupovom procese najťažšie kapitoly. Nemyslíte si, že sa musíme pripraviť aj na tvrdší prístup členských krajín, ktorým pôjde teraz o zachovanie výhod z agrárnych a regionálnych fondov?**

Najťažšie budú kapitoly, ktoré by som nazval španielske – poľnohospodárstvo, regionálna politika a rozpočtové pravidlá. Zostáva nám najťažšia tretia tretina rokovaní. Som optimista v tom, že ak sa darili úvodné roky, prvé dve tretiny, tak sa vydarí aj finále. Dnes sme v skupine štátov, ktoré sú pomenúvané už aj európskou pätnástkou, ako možní noví členovia v roku 2004. To zároveň znamená obrovskú výzvu, aby sme sa dohodli. Aby riešenia pre citlivé oblasti zohľadnili záujmy obidvoch strán a boli realizáciou filozofie pozitívneho súčtu, kde vyhrávajú obidve strany. V doterajšej 50-ročnej histórii európskych spoločenstiev sa vždy našla politická vôľa na riešenie najcitlivejších otázok. Som presvedčený, že táto politická vôľa by mala prevládať aj v nasledujúcom roku a zavrieť tak cyklus od stanovenia kritérií po uzavretie prístupových zmlúv s novými kandidátmi, pretože je to jednoducho v záujme Európy. Dvadsať prvé storočie ponúka Európe nové možnosti, ale aj nové hrozby. A práve tie možnosti si žiadajú aj istú veľkodušnosť zo strany silnejších, bohatších, ale aj istú pripravenosť zo strany aspirantov.

NÁRODNÁ OBRODA

31. 12. 2001

Slovensko

Slovensko a Európa po summite Európskej únie v Laekene

V priebehu nasledujúceho roka sa zásadným spôsobom rozhodne o začlenení Slovenska do spoločenstva demokratických a slobodných krajín Európy. Po tragických udalostiach z 11. septembra v USA je takéto zakotvenie ešte dôležitejšie. Preto skôr, ako budeme hovoriť o najbližšom roku, skúsme sa zamyslieť nad predchádzajúcim obdobím.

ČO JE ZA NAMI

Rokovania Slovenska s Európskou úniou o našom členstve boli oficiálne otvorené vo februári 2000, teda dva roky po našich vyšehradských susedoch. Keďže naším cieľom je vstúpiť do Únie v rovnakom čase ako naši partneri z V4, šancou a výzvou sa stal tzv. princíp dobiehania – strategický princíp, ktorý vzišiel zo summitu EÚ v Helsinkách. Dnes možno povedať, že sme ho dokázali úspešne naplniť. Rozdelenie kandidátov na luxemburskú a helsinskú skupinu je minulosťou. Závery z Laekenu hovoria jasnou rečou – proces rozširovania je nezvratný a kandidátske krajiny, ktoré budú pripravené úspešne zakončiť rokovania do konca roku 2002, budú sa môcť zúčastniť na voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2004 už ako členovia Únie. Po prvýkrát v oficiálnych dokumentoch únie boli vymenovaní kandidáti, ktorí môžu spomínanú perspektívu naplniť. Medzi desať takýchto krajín patrí podľa názoru Európskej rady aj Slovensko. Druhý negociačný rok sme skončili s doteraz 11 predbežne uzatvorenými kapitolami. Aj vďaka mimoriadne vysokej zaangažovanosti predsedníckej krajiny a pozitívnej atmosfére v prospech agendy rozširovania Slovensko po skončení švédskeho predsedníctva v polovici roka 2001 malo otvorených všetkých 29 kapitol, pričom sme v tomto období predbežne uzatvorili rokovania v 9 kapitolách. Za pozornosť stojí skutočnosť, že sme v prvom polroku uzavreli všetky kapitoly vnútorného trhu vrátane tých, v ktorých sme žiadali a vynegociovali prechodné obdobia (slobodný pohyb kapitálu a slobodný pohyb služieb). Takisto boli završené rokovania v dôležitých oblastiach legislatívy EÚ, ako Právo obchodných spoločností, Hospodárska a menová únia, Telekomunikácie a informačné technológie, Colná únia, Sociálna politika a zamestnanosť. Končiace sa belgické predsedníctvo bolo charakteristické rokovaniami v náročných kapitolách z hľadiska implementácie európskej legislatívy, celkovej obťažnosti, ako aj potreby obojstranných politických kompromisov. Som rád, že sa nám podarilo uzatvoriť kapitoly Energetika a Životné prostredie.

KDE SA NACHÁDZAME

Vychádzajúc z prijatého časového harmonogramu, začiatkom budúceho roku sa dostaneme do mimoriadne dôležitej fázy rokovaní, ktorá si bude vyžadovať maximálne nasadenie. Laekenský summit vyzval Európsku komisiu, aby už začiatkom roku 2002 vypracovala návrhy spoločných pozícií v kapitolách Poľnohospodárstvo, Regionálna politika, ako aj Finančné a rozpočtové ustanovenia na základe

súčasne platného *acquis*. Ide o náročné kapitoly, ktoré ako kľúčové elementy agendy Únie skrývajú viacero nevyriešených problémov. Počas dánskeho predsedníctva v 2. polroku 2002 by sa mali ukončiť rokovania o prístupení do EÚ. Samotný podpis zmluvy o prístupení sa zrejme uskutoční až počas gréckeho predsedníctva v 1. polroku 2003.

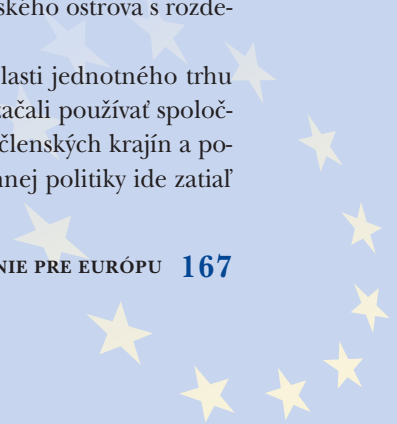
ČO JE PRED NAMI

Ak zopakujem otázku spred roka – Ako ďalej na Slovensku? – môžem konštatovať, že základná odpoveď sa nemení. Integrácia sa začína doma a v okolí, myslím tým susedov. Doma potrebujeme vytvoriť Slovensko integrované politicky, sociálne, etnicky i kultúrne, prekonávať problémy a približovať sa k spoločnej Európe. Kritériá, podľa ktorých sme hodnotení, sa nedajú raz a navždy naplniť – ani politické, ani ekonomické. Sú viac stavom, ktorý sa postupne dosahuje, ale ktorý si zároveň žiada trvalú snahu – dnes i v budúcnosti. Rok pred nami bude v pravom zmysle slova rozhodujúci. Potrebujeme kvalitne fungujúce inštitúcie a potrebujeme predovšetkým schopných ľudí. Títo odborníci sú dôležití pre efektívne preberanie a uplatňovanie európskej legislatívy. Vláda Slovenskej republiky preto rozhodla o posilnení administratívnej kapacity o 1 200 ľudí v roku 2002 pre oblasť európskej integrácie. Po podpísaní prístupovej dohody – ako pevne verím začiatkom roku 2003 – budeme potrebovať stovky odborne a jazykovo pripravených ľudí schopných pracovať v európskych inštitúciách. Už dnes sa pripravujú priestory na pôsobenie našich zástupcov v Európskom parlamente, v Európskej komisii a v ďalších inštitúciách EÚ. Aj preto je potrebná dôkladná informovanosť a príprava verejnosti. Nestačí rozprávať o technických parametroch integračného procesu – koľko kapitol sme uzavreli, koľko ešte ostáva nedoriešených, ako bude vyzeráť prístupová dohoda. V najbližších mesiacoch sa musíme sústrediť na prehĺbenie diskusie o európskej budúcnosti Slovenska. Nejde predsa iba o ekonomické parametre, ide o kvalitu života viac ako 5 miliónov našich občanov. Tu vidím obrovský priestor pre všetkých – vládny i mimovládny sektor a osobitne pre médiá. Potrebujeme dostatok informácií o skutočnej Európskej únii. Takej, aká je dnes a aká môže byť v budúcich rokoch. EÚ si nezaslúži demonizovanie a nepotrebuje ani idealizovanie. Je to spoločenstvo demokratických štátov, ktoré sa rozhodli časť svojej suverenity vykonávať spoločne pre dobro členov i celku.

ČO POTREBUJE DNEŠNÁ EÚ?

Som presvedčený, že sú to hlavne dve úlohy:

1. Veľmi dobre zvládnuť nadchádzajúce historické rozšírenie. Za celé polstoročie EÚ neprijala toľko krajín spolu, ako má zvládnuť v nasledujúcich rokoch. A rozdiely – či jednotlivé, či celkové – neboli nikdy také veľké ako teraz. Vráťane špecifického problému rozdeleného cyperského ostrova s rozdeleným hlavným mestom.
2. Zefektívniť svoje fungovanie v troch základných pilieroch. Po prvé, v oblasti jednotného trhu a menovej únie prichádza v EÚ nový fenomén. Na Nový rok občania 12 štátov začali používať spoločnú menu euro. V moderných dejinách je to najväčší zásah do národnej identity členských krajín a posilnenie európskej identity. Po druhé, v oblasti spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky ide zatiaľ

viac o plány a prípravy než o reálnu schopnosť a vôľu účinne posilňovať obranné schopnosti EÚ. Novembrový minisummit iba niektorých členských krajín v Londýne bol ukázkou nedostatku jednoty v tejto politike. A tretí, schengenský pilier, sa osobitne s témou boja proti terorizmu a ilegálnej migrácii stáva veľmi citlivým. Vyžaduje si ďalšie posilňovanie spolupráce orgánov vnútra a justície. Možno by pomohol vznik spoločných jednotiek hraničnej polície na zabezpečenie vonkajšej schengenskej hranice, keďže ju bude zabezpečovať čoraz menej štátov v záujme čoraz väčšieho počtu vnútorných používateľov tejto ochrany.

Všetky ostatné politiky a kompetencie by mali realizovať – ako doteraz – členské štáty. Či viac federalizmu alebo konfederalizmu? Je komunitárna spolupráca lepšia ako medzivládny model? Je pravda, že pre menšie krajiny znamená komunitárna pozícia väčší priestor na realizáciu záujmov. Pre budúcnosť Únie by mal byť posilnený dôležitý a spravodlivý princíp usporiadania slobody a zodpovednosti, práv a povinností vo verejnom živote – princíp subsidiarity. Chceme Európu, v ktorej bude proces rozhodovania čo najbližšie k jej občanom. Len to sa má riešiť spoločne na európskej úrovni, čo sa nebude môcť vyriešiť lepšie na národnej alebo regionálnej úrovni.

Pred pol druhu rokom francúzsky prezident Jacques Chirac a nemecký minister zahraničných vecí Joschka Fischer predniesli významné prejavy o budúcnosti EÚ. Komentáre sa začali zaoberať termínom „finality“ Únie, konečného modelu spoločnej Európy. Som si istý, že Európa sa bude naďalej meniť a vyvíjať, či už plazivo alebo dynamicky. Termín „finalita“ nemôže znamenať definitívnu podobu, ale môže skôr vyjadrovať istý zmysel orientácie, istú politickú perspektívu a orientáciu víziu.

KONVENT O BUDÚCNOSTI EÚ

Pred rokom som na tomto fóre navrhol, aby na Slovensku vzniklo zoskupenie ľudí angažovaných a presvedčených nielen o potrebe diskusie, ale aj o potrebe prípravy na vážne európske spoločné úlohy. Národný konvent o európskej budúcnosti Slovenska je už realitou. Zúčastňujú sa na ňom reprezentanti parlamentných politických strán a authority slovenského hospodárskeho a kultúrneho života. Chcel by som pozvať všetkých tých, ktorým záleží na čo najprecíznejšej vízii európskej perspektívy Slovenska, aby sa zapojili do tejto diskusie (internetová stránka www.konvent.sk). Národný konvent bude úspešný, ak nájde konsenzuálne alebo – kde konsenzus bude chýbať – alternatívne odporúčania pre štátne orgány SR a cez nich pre budúce reformy EÚ. Vytvorením Národného konventu sme určitým spôsobom predstihli Európsku úniu, ktorá v Laekenskej deklarácii prijatej na summite rozhodla o ustanovení európskeho konventu. Od marca 2002 sa konvent bude zaoberať prípravou novej reformy európskych inštitúcií. V konvente budú zastúpené členské i kandidátske krajiny, vlády budú mať po jednom predstaviteľovi a parlamenty po dvoch. Šesťnásť miest je rezervovaných pre Európsky parlament a dve pre Európsku komisiu. Konvent má dospieť k odporúčaniam pre budúcu medzivládnu konferenciu, ktorá nakoniec o reforme EÚ v roku 2004 definitívne rozhodne. To už by mala byť európska reforma typu „o nás s nami“, nie „o nás bez nás“!

ŠANCA PRE SLOVENSKO

Slovensko tak po prvýkrát v dejinách bude môcť priamo zasiahnuť do diskusie v Európskej únii. Ponúknutú šancu by sme mali využiť čo najlepšie. Aby naši zástupcovia v európskom konvente mohli kvalifikovane prispievať do debaty a jej záverov, musia byť prerokúvané oblasti dôkladne prediskutované doma. Musíme sa preto o to intenzívnejšie zaoberať takými otázkami, ako je lepšie rozdelenie a definícia právomocí medzi Úniou a jej členskými štátmi, zjednodušenie jednotlivých nástrojov fungovania EÚ vrátane možného zníženia množstva legislatívy, zvýšenie demokratickej legitimacy a prehľadnosti súčasných inštitúcií. Nemenej dôležitou otázkou je úloha Európskeho parlamentu a národných parlamentov vo vzťahu k integrácii či majú byť zasadnutia rady ministrov verejnými, či treba rozšíriť záležitosti pre rozhodovanie kvalifikovanou väčšinou, ako aj to, či by zjednodušenie terajších európskych zmlúv nemalo viesť k prijatiu európskej ústavy. Slovensko má spomedzi kandidátov jednu z najvyšších podpôr občanov na vstup. Je to veľmi dobré východisko. Doteraz boli otázky integrácie skôr úlohou lídrov či elít. Je čas, aby sa tvorcami podoby spoločnej Európy a jej charakteru stávali viac ľudia našej krajiny. Európska integrácia – to nie je cieľ sám osebe. Je to predovšetkým nástroj a prostriedok. Asi ako demokracia – nie je to ideálny mechanizmus, ale lepší nepoznáme. Rozhodujúce pri demokracii i integrácii sú ich charakter a smerovanie. Zjednocovací proces priniesol totiž nielen zmierenie, zblíženie medzi národmi kedysi vojnami nivočeného kontinentu. Priniesol aj ekonomické a sociálne posilnenie Európy v globalizujúcom sa svete. Osudy Európy – v dobrom aj v zlom – prežívame aj v jej strede, na Slovensku. Európa je naším širším priestorom. Urobme z Európy svoj širší domov, vlast našej vlasti. Tu nadobúda myšlienka zjednotenia v Európe aj iný, zásadný význam. Hlbšie zjednotenie nie je možné, ak nebude postavené aj na etickom hodnotovom základe. Otázka rozšírenia EÚ je vlastne historicko-morálnou výzvou na prekonanie rozdelenia Európy a na vytvorenie efektívneho hodnotového spoločenstva slobodných národov a štátov v 21. storočí. Táto príležitosť je našou nádejou i spoluzodpovednosťou! Bude si to žiadať ešte viac odvahy, múdrosti a zodpovednosti ako doteraz. Slovensko – pomenované po prvýkrát v Laekene ako potenciálny člen EÚ pri najbližšom rozšírení – má v sebe potenciál naplniť túto jedinečnú historickú výzvu.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ

9. 1. 2002

Poznámka: vyššie uvedená prednáška J. Figeľa odznela 17. 12. 2001 na kolokviu Nadácie Konrada Adenauera Stiftung a CEP (Centrum pre európsku politiku) v Bratislave.

Porada vedúcich Zastupiteľských úradov SR v júni 2001 v Bratislave. Vedenie ministerstva (Eduard Kukan a štátni tajomníci Jaroslav Chlebo a Ján Figel') zostalo bez zmeny po celé štyri roky. Takáto stabilita bola dovtedy v slovenskej diplomacii neznámym javom. Celosvetové stretnutia našich veľvyslancov sa konali spravidla raz za dva roky. Okrem toho boli realizované viaceré regionálne porady veľvyslancov, hlavne v členských krajinách EÚ a NATO

AMBÍCIE VELIA ŠVÉDSKU USPIEŤ

TÁTO KRAJINA HODLÁ PRACOVAŤ NA RÝCHLOM ROZŠÍRENÍ EURÓPSKEJ ÚNIE

Oficiálnym cieľom švédskeho predsedníctva EÚ je dosiahnuť aspoň taký pozitívny výsledok, aký zaznamenalo Fínsko (táto krajina predsedala EÚ v druhom polroku 1999). K ďalším prioritám švédskeho predsedníctva EÚ okrem rozšírenia Únie bude patriť životné prostredie a zamestnanosť v rámci cieľa, aby sa krajiny Únie stali do desiatich rokov najdynamickejšie sa rozvíjajúcimi ekonomikami na svete. Podľa vyjadrenia Görana Perssona by totiž snaha časovo posunúť rozšírenie EÚ a postaviť nové prekážky kandidátskym krajinám v nich vyvolala veľké otrasy. Ide zároveň o varovanie pre tie členské krajiny EÚ, ktoré by chceli brzdiť proces rozširovania. Aj keď si švédska vláda dala pozor, aby vo svojom programe predsedajúcej krajiny EÚ neuverejnila konkrétny dátum na vstup kandidátskych krajín do EÚ a nestotožňuje sa s metódou rozširovania v rámci tzv. big bangu (scenár, podľa ktorého by okolo roku 2005 mala únia prijať naraz desať kandidátov), ministerka zahraničných vecí Anna Lindhová sa však zmenila o roku 2003 pre najrýchlejších uchádzačov o členstvo v Únii. Švéd, podobne ako ďalšie severské krajiny, cítia zodpovednosť voči novým demokratickým krajinám strednej a východnej Európy. Napriek tomu, že vo všeobecnosti sa švédske obyvateľstvo pokladá za euroskeptické, najnovšie prieskumy verejnej mienky zaznamenali pozitívne zlepšenie uvedeného stanoviska, keď 58 percent švédskej verejnosti je za vstup 12 kandidátskych krajín do EÚ. Predstavitelia krajiny chcú využiť polročné predsedníctvo aj na to, aby si Švédovia viac uvedomili, že sú súčasťou EÚ. Prispieť má k tomu aj fakt, že približne 80 schôdzí únie sa bude konať na 44 rôznych miestach krajiny. Pretože sa táto krajina nepripojila k jednotnej európskej mene, nebude môcť riadiť neformálne stretnutia ministrov financií tzv. eurosкупiny. Hoci Švédsko zatiaľ zostáva bokom od tohto procesu a zúčastní sa ho iba ako pozorovateľ, vo svojom programe zdôrazňuje, že úspech jednotnej meny euro je v životnom záujme celej EÚ.

ROK 2001 JE KľúčOVÝM AJ PRE SR

Podľa štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavného vyjednávača J. Figeľa uvedené vyhlásenia švédskej vlády konvenujú so želaním Slovenska úspešne pokračovať v rokovaní o vstupe do Európskej únie, aby sa rok 2001 stal kľúčovým z hľadiska celkového obsahu negociácií. Tento rok bude totiž v rokova-

niach najobsiahlejší a môže definitívne dať odpoveď na potrebu vyrovnať zaostávanie Slovenska za visegrádskymi susedmi. Počas švédskeho predsedníctva v EÚ považuje J. Figeľ pre SR za „dobré minimum“ predbežné uzavretie šiestich rokovacích kapitol, čo však neznamená, že našou snahou nie je uzavrieť čo najviac kapitol.

Slovensko v prvom polroku otvorí podľa plánu EÚ dvanásť nových kapitol. J. Figeľ predpokladá, že bude možné začať rokovania aj v zostávajúcej oblasti, ktorou je finančná kontrola, a to vzhľadom na legislatívne zmeny z konca minulého roku. Vytvorí sa tak dostatočný časový a politický priestor na zavŕšenie rokovaní Slovenska s EÚ v roku 2002, ktorý bude zároveň rokom volieb. Ako zdôraznil, úspech Slovenska pri integrácii si však bude vyžadovať rozhodujúci pokrok v legislatíve, keďže v priebehu roku je potrebné prijať viac ako 170 noviel alebo nových zákonov.

Najdôležitejšie z nich sa týkajú zmeny ústavy a naštartovania reformy verejnej správy. V prvom polroku 2001 by mali pokračovať rokovania aj v šiestich kapitolách, ktoré zostali otvorené počas minulého roku. Ide o oblasti: slobodný pohyb služieb, slobodný pohyb kapitálu, hospodárska súťaž, doprava, telekomunikácie a colná únia. (Slovensko v minulom roku otvorilo s EÚ 16 z celkového počtu 29 kapitol európskeho práva, pričom desať kapitol predbežne uzavrela.) Ako dodal, počas švédskeho predsedníctva sa v marci a máji uskutočnia rokovania o vstupe na úrovni hlavných vyjednávačov a v júni ministerská konferencia, ktorá bude predchádzať summitu EÚ v Göteborgu.

PROFIT, KRÁTENÉ

3. 1. a 19. 1. 2001

SR NEUVAŽUJE O ZMENE PRECHODNÝCH OBDOBÍ

Slovensko zatiaľ neuvažuje o stiahnutí niektorých zo žiadostí o prechodné obdobia na platnosť európskej legislatívy, podobne ako to avizovali Česká republika, Poľsko a Maďarsko, pre HN to včera potvrdil hlavný vyjednávač SR s Európskou úniou J. Figeľ. Zároveň však pripustil, že v budúcnosti s tým možno rátať. Slovensko sa nechystá na konkrétne zmeny, ak však z rokovaní vyplnú nejaké potreby na úpravy dĺžky navrhnutých prechodných období, tak na ne možno slovenská vláda pristúpi. „Slovensko očakáva ústretovosť aj zo strany EÚ, napríklad vo forme neodkladania rozhodnutí. Česko, Poľsko a Maďarsko majú otvorené všetky negotačné

kapitoly už od júna minulého roku. Slovensko na takúto príležitosť ešte len čaká. V prípade krajín tzv. luxemburskej skupiny existuje detailný pohľad na všetky požiadavky Únie. EÚ už dnes rozdeľuje požiadavky kandidátov na tzv. prijateľné, neprijateľné a negociovateľné, povedal J. Figel'. Na tomto základe možno predvídať aj vývoj ďalších rokovaní. Zo strany EÚ nie je vôľa pripustiť prechodné obdobia v oblastiach s negatívnym dosahom na fungovanie vnútorného trhu alebo v oblasti životného prostredia. Naši susedia však mali v niektorých oblastiach omnoho väčšie požiadavky v porovnaní so Slovenskom. My sme pri koncipovaní svojich negotačných pozícií vychádzali aj zo znalostí našich susedov. SR síce vstupovalo do rokovaní s časovým oneskorením, na druhej strane však s väčším objemom informácií,“ uviedol pre HN J. Figel'. ČR avizovala stiahnutie žiadosti o odklad liberalizácie trhu s elektrickou energiou do roku 2005 v kapitole energetika a v kapitole dane nebude žiadať o dočasné používanie nižších daní z pridanej hodnoty na telekomunikácie a menšej spotrebnej dane na pohonné hmoty. ČR sa rozhodla vzdať aj viacerých žiadostí o prechodné obdobia v oblasti životného prostredia. Na podobné kroky sa chystajú aj Maďarsko a Poľsko. Maďarsko sa mieni vzdať žiadostí o úľavy v poľnohospodárstve, colnom režime a životnom prostredí a Poľsko v energetike, doprave, a najmä v oblasti hospodárskej súťaže.

HOSPODÁRSKE NOVINY

14. 2. 2001

REZERVY V OCHRANE VÝCHODNEJ „ČIARY“

Zástupcovia SR budú 12. marca na expertnej úrovni konzultovať negotačnú pozíciu SR a EÚ pred májovým oficiálnym rokovaním, kde by sa mala otvoriť aj kapitola č. 24. A práve na tieto aspekty sa zamerala včerajšia návšteva štátneho tajomníka MZV SR J. Figela na východnej hranici SR, ktorá si osobitne všimla vytváranie súladu slovenskej legislatívy a jej realizácie so spoločnou európskou legislatívou *acquis communautaire* v oblasti vnútra a spravodlivosti. V súvislosti s liberalizovaným vízovým režimom s Ukrajinou, ktorý platí od 1. marca, uviedol, že ide o „krok správnym smerom“, ktorý by mal prispieť k rozvoju spolupráce v širokom priestore. J. Figel' zdôraznil, že jednoduchšie získavanie povolení na vstup je v záujme oboch strán a predpokladom pre ďalšiu agendu, o ktorej mal rokovať v Užhorode s miestnymi štátnymi predstaviteľmi. Prezident PZ SR J. Pipta konštatoval, že východná slo-

vensko-ukrajinská hranica je štandardná a hraničný priechod vo Vyšnom Nemeckom nadštandardný, na čo poukázala i nedávna misia činiteľov EÚ. Súčasne s tým však priznal existujúce rezervy v ochrane zelenej hranice, ktoré by sa mali odbúrať systémovými krokmi a posilnením stavov. Od 1. apríla bude Úrad hraničnej a cudzineckej polície odčlenený od krajských riaditeľstiev a na základe odporúčania EÚ líniovo riadený. Ochranu slovensko-ukrajinskej hranice od 1. júla budú zabezpečovať už len profesionáli – príslušníci PZ. V súvislosti so schengenským systémom avizoval skoré prijatie zákona o pobyte cudzincov i novelu zákona o PZ.

PRÁCA

6. 3. 2001

SLOVENSKO POTREBUJE SILNÚ DOPRAVNÚ INFRAŠTRUKTÚRU

Vzťahy Rakúska a SR sú dôležité aj v celoeurópskom kontexte. Zhodol sa tento týždeň na rokovaniach vo Viedni štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel' so šéfkou rakúskej diplomacie Benitou Ferrerovou-Waldnerovou a generálnym tajomníkom rakúskeho ministerstva zahraničných vecí Albertom Rohanom. – Aj z podnikateľského hľadiska môžeme potvrdiť, že v dvojstrannej kooperácii neexistujú vážnejšie problémy. Naopak, vytvára sa v nich nový priestor.

Súčasnou rokovanie J. Figela boli aj infraštruktúrne projekty.

Súčasný i budúci rozvoj si vyžaduje diaľničné napojenie medzi Viedňou a Bratislavou a oveľa intenzívnejšie možnosti na prechod hraníc nielen cez Dunaj, ale aj cez rieku Moravu.

NÁRODNÁ OBRODA, KRÁTENÉ

15. 3. 2001

NIE EMÓCIE, ALE FAKTY

Vnútorný trh po rozšírení Európskej únie (EÚ) dosiahne plnú kvalitu len v prípade, ak sa podarí zrealizovať všetky s tým spojené slobody – a k nim patrí aj voľný pohyb osôb z prijatých kandidátskych krajín, vyhlásil štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel' v rozhovore, zverejnenom v sobotňajšom vydaní rakúskeho denníka *Die Presse*. Z využívania slovenských pracovných síl už v minulosti profitovalo aj Rakúsko, upozorňuje J. Figel', preto by rozhodnutie o prechodných obdobiach sa malo uskutočniť na základe

faktov a nie na základe očakávaní či emócií. Sedemročné prechodné obdobie pre voľný pohyb osôb, ako to navrhuje Nemecko a Rakúsko, nie je podľa J. Figela dobrým riešením. V súvislosti s nedávno zverejneným modelom strategických partnerstiev Rakúska a kandidátskych krajín, navrhovaných šéfkou rakúskej diplomacie Benitou Ferrerovou-Waldnerovou J. Figel poznal, že Slovensko si želá takéto partnerstvá s mnohými krajinami. Dobré susedské vzťahy a zosilnená spolupráca medzi Slovenskom a Rakúskom by nepochybne mali potenciál takéhoto partnerstva, treba však podniknúť konkrétne kroky, pretože vyhlásenie zámeru nestačí, upozorňuje J. Figel.

PRÁCA
19. 3. 2001

RAKÚSKO SKLAMALO

V krajinách susediacich s Rakúskom zavládol zmätok: len nedávno sa vláda vo Viedni vyslovila za prísnosť v otázke jadrových elektrární a za čo možno najdlhšie prechodné obdobia voľného pohybu osôb po vstupe kandidátskych krajín do Európskej únie (EÚ), ba dokonca pohrozila vetovaním vstupu Česka a Slovinska kvôli povojnovým dekrétom – a krátko nato z tej istej krajiny prišla ponuka uzavrieť „strategické partnerstvo“, konštatoval včera rakúsky denník Die Presse. Štátny tajomník slovenského ministerstva zahraničných vecí J. Figel v nedávnom rozhovore pre Die Presse ako prvý zreteľne vyjadril svoju nedôveru – partnerstvo by vraj muselo určovať konkrétne kroky, nielen slovné vyjadrenia nejakého zámeru. A podobná je aj nálada v Poľsku, Česku, Maďarsku či Slovinsku. V Bratislave oficiálne prijali návrh strategického partnerstva pozitívne – v rozhovoroch v úzadí sa však aj tu prejavuje sklamanie nad doteraz nedostatočným angažovaním sa Viedne. To, že vláda vo Viedni spoluprácu v praxi neberie až tak vážne, dokazuje problematika pripojenia Slovenska na rakúsku diaľničnú sieť. Ak sa slovenská strana sťažuje vo Viedni, utešujú ju – pritom však podľa rakúskych zdrojov bude diaľničné spojenie s Bratislavou hotové až niekedy v rokoch 2006 až 2008. „Budeme skôr v Únii, než budeme mať poriadnu cestu do Viedne,“ komentujú cynicky bratislavské vládkne kruhy.

DIE PRESSE
20. 3. 2001

SR A EÚ UZAVRÚ ĎALŠIE KAPITOLY

Na prístupovej konferencii s Európskou úniou (EÚ) v Bruseli dnes Slovensko očakáva predbežné uzavretie ďalších dvoch rokovacích kapitol – hospodársku a menovú úniu a voľný pohyb tovaru. Z 29 kapitol európskej legislatívy mala SR predbežne uzavrieť 12. Podľa štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figela, hlavného vyjednávača SR s úniou, je jednou z dôležitých kapitol slobodný pohyb tovaru. Okrem týchto dvoch otvorí SR s EÚ aj kapitoly sociálna politika a zamestnanosť, právo obchodných spoločností, životné prostredie, regionálna politika a finančné a rozpočtové ustanovenia. Rokovania o nich však budú pokračovať. SR v prvom polroku plánuje otvoriť aj ostatné kapitoly vrátane problematickej finančnej kontroly. SR s EÚ otvorili v minulom roku 16 rokovacích kapitol, pričom 10 z nich predbežne uzavreli. Počas súčasného švédskeho predsedníctva sa uskutočnia tri stretnutia prístupovej konferencie. Po marcovom bude ďalšie 17. a 18. mája a rokovanie na úrovni ministrov zahraničných vecí bude 11. a 12. júna. J. Figel dnes navštívi aj centrálu NATO a stretnúť sa má aj s veľvyslancami USA a Veľkej Británie pri NATO Alexandrom Vershbowom a Davidom Manningom.

HOSPODÁRSKE NOVINY
30. 3. 2001

SLOVENSKO VČERA UZAVRELO DVE KAPITOLY

Slovensko uzatvorilo včera na prístupových rokovaniach v Bruseli ďalšie dve kapitoly európskej legislatívy – voľný pohyb tovaru a hospodársku a menovú úniu – a celkovo ich z rokovacieho stola dostalo už 12. Keďže však pokrok dosiahli aj ďalší kandidáti, v rebríčku podľa počtu uzavretých kapitol sa Slovensko ocitlo medzi 12 krajinami až na deviatom mieste. Hlavný vyjednávač SR J. Figel tomu však neprikladá veľký význam a so včerajším rokovaním vyjadril spokojnosť. „Som spokojný, po roku sme uzavreli tucet kapitol a celkovo sa darí naplňať náš strategický plán, ktorý predpokladal otvoriť minulý rok polovicu kapitol, tento rok všetky (ostávajúce) a podľa možnosti na budúci rok zakončiť úspešne rokovania prístupovou zmluvou,“ povedal J. Figel novinárom. V tejto etape rokovaní je podľa neho dôležitejšia kvalita a obsah rokovaní ako počet uzatvorených kapitol. J. Figel však očakáva ďalší pokrok na májovom a júnovom kole rokovaní – Slovensku by sa podľa neho mohlo podariť uzavrieť ešte najmenej štyri ďalšie kapi-

toly. „Dobré minimum pre tento polrok je uzavrieť šesť kapitol, pri otvorenej a konštruktívnej práci na oboch stranách to môže byť aj viac,“ predpovedal J. Figel'. Pokrok očakáva v kapitolách telekomunikácie, colná únia, právo obchodných spoločností, sociálna politika a zamestnanosť, ako aj vo voľnom pohybe kapitálu, služieb a osôb. „Dynamika je však podmienená nielen negociačnými krokmi, ale konaním doma v legislatíve, v reforme, v budovaní inštitúcií,“ zdôraznil hlavný slovenský vyjednávač. Slovensko včera okrem dvoch uzatvorených kapitol otvorilo rokovania aj v ďalších piatich – sociálnej politike a zamestnanosti, práve obchodných spoločností, regionálnej politike, finančných a rozpočtových ustanoveniach a životnom prostredí. V nich však rokovania budú pokračovať a EÚ včera Slovensko požiadala o množstvo doplňujúcich informácií a vysvetlení.

PRÁCA, KRÁTENÉ
31. 3. 2001

VELKÝ TRESK V ÚNII SA TÝKA AJ NÁS

Rozdiely v rokovaní o vstupe do Európskej únie medzi prvou a druhou skupinou kandidátskych krajín sa tak zmenšili, že podľa pozorovateľov nebude mať Únia inú možnosť, ako v prvom kole rozširovania prijať naraz desať štátov. Všetky okrem Rumunska a Bulharska. Po poslednom, marcovom kole sa najpokročilejšie krajiny druhej skupiny, ktoré začali rokovať len minulý rok, dotiahli na štáty prvej skupiny, rokujúce o členstve v EÚ od roku 1998. „Vývoj sa zužuje do istého lievika, ktorým zatiaľ prechádza desať krajín, pričom až konkrétne výsledky rokovaní rozhodnú o tom, koľko a kedy,“ povedal pre SME J. Figel', náš hlavný vyjednávač s EÚ. Poľsko a Českú republiku, ktoré s 15 kapitolami uzatvárajú prvú skupinu, dobiehajú Malta a Litva z druhej skupiny s 13 kapitolami. Slovensko má uzavretých 12 kapitol, Lotyšsko 11. Výraznejšie zaostávajú Bulharsko a Rumunsko s ôsmimi a šiestimi kapitolami. Do júna, do konca švédskeho predsedníctva, otvorí druhá skupina všetky kapitoly a počtom uzatvorených kapitol sa bude k prvej skupine už len približovať. Ako uviedol nemenovaný zdroj z ministerstva zahraničia, big-bang (veľký tresk, ako sa prijatie väčšieho počtu krajín do EÚ označuje v Bruseli) má svoju politickú logiku – ak sa krajina nediskvalifikuje sama, bude ťažké niektorú zo spomínanej desiatky vylúčiť. „Z finančného hľadiska sa tento scenár rozoberá už dávnejšie, politicky v poslednom čase,“ povedal J. Figel'. Deutsche Bank minulý rok

analyzovala tri scenáre rozširovania a rozšírenie EÚ o desať kandidátskych krajín získalo 60-percentnú pravdepodobnosť. Ďalšie dva scenáre mali 20-percentnú pravdepodobnosť. „Kto v roku 2004–2005 ukončí rokovania a Európska komisia odobrí jeho pripravenosť záverečným hodnotením, bude pri tom. Pre Slovensko je dôležité, aby sme boli v každom realistickom scenári,“ hovorí J. Figel'. V diplomatických kruhoch sa hovorí aj o modeli 9 plus Poľsko mínus X. Ten preferuje najmä Nemecko, ktoré si nevie rozšírenie EÚ bez Poľska predstaviť. Písmenom X si EÚ necháva otvorené zadné dvierka pre prípad, že by sa niektorá z deviatich krajín sama diskvalifikovala. „Nejde o rozšírený model. Nemci nechcú rozširovať bez Poľska, a tak chcú radšej big-bang. X je o každom kandidátovi okrem Poľska, ktorý sa nejako diskvalifikuje. Potom z hry vypadá,“ vysvetľuje Figel'. V prípade Slovenska sa otáznik spája s parlamentnými voľbami v roku 2002. Výsledky volieb by sa mohli stať politickým argumentom proti nášmu vstupu do EÚ. J. Figel': „Volby 2002 u nás budú, samozrejme, o vstupe Slovenska do EÚ a NATO, to bude kľúčová téma. Budeme pred ukončením rozhovorov s EÚ a dva mesiace pred summitom NATO v Prahe.“ Vysokí predstavitelia EÚ nehovoria o scenári rozšírenia o desať krajín nahlas. Komisár pre rozšírenie EÚ Günter Verheugen sa vyhýba priamej odpovedi na početné otázky novinárov, či z politického hľadiska nie je tento scenár najpriateľnejší. EÚ by nakoniec nemusela prispôbovať fungovanie vnútorných inštitúcií prijatiu malých skupín, ale naraz jednej väčšej. V nedávnom rozhovore pre onlinové vydanie Frankfurter Allgemeine Zeitung Verheugen pripustil, že do úvahy pripadá prijatie desiatich krajín do roku 2004, opakuje však, že rozhodujúce bude splnenie kritérií na vstup, a nie politické dôvody. Mienkotvorný belgický denník La Libre Belgique vo svojom nedávnom komentári tvrdil, že medzi desiatimi najpokročilejšími krajinami nie sú také veľké rozdiely, ktoré by zdôvodňovali postupné rozširovanie o malé skupinky štátov. Rozšírenie EÚ porovnáva s prijímaním eura, keď na účasť v hospodárskej a menovej únii museli členské krajiny EÚ splniť maastrichtské kritériá. „Skutočnosť, že Belgicko kritériá zatiaľ neplní, ho z členstva nevylúčilo: politické rozhodnutie prekonalo technické požiadavky,“ dodáva denník.

SME
9. 4. 2001

NAJMÄ HORÚCA NEMECKÁ TÉMA

Kandidátske krajiny sú znepokojené návrhom EK o voľnom pohybe pracovných síl. Východoeurópske a stredoeurópske krajiny kandidujúce na vstup do Európskej únie (EÚ) sú nanajvýš nespokojné s návrhom Európskej komisie (EK) obmedziť voľný pohyb pracovných síl po ich vstupe do EÚ minimálne na päť a maximálne na sedem rokov, napísal nemecký denník Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ). FAZ v tejto súvislosti cituje štátneho tajomníka MZV SR J. Figela, ktorý za ostatné kandidátske krajiny vyhlásil, že z ekonomického hľadiska je tento návrh neodôvodnený. FAZ ďalej píše, že napriek značnému znepokojeniu kandidátske krajiny uznali, že návrh EK nie je možné ohodnotiť ako celkom negatívny. J. Figel v tomto smere hodnotí ako pozitívny a flexibilný návrh EK, podľa ktorého bude môcť každá krajina EÚ v prípade potreby jednostranne predĺžiť prechodné obdobie o ďalšie dva roky. Návrh EK je podľa FAZ prioritnou témou aj v nemeckej ekonomike. Pokiaľ napríklad Spolkový zväz nemeckého priemyslu (BDI) je za čo najkratšie obdobie voľného pohybu pracovných síl, pričom poukazuje na potrebu kvalifikovaných pracovných síl v Nemecku, sú nemecké stavebné firmy rezolútne proti. Podľa nich by bolo treba zaviesť najmenej desaťročné prechodné obdobie, aby sa tak zabránilo ohrozeniu existencie 77 000 nemeckých stavebných podnikov.

PRÁCA, KRÁTENÉ
17. 4. 2001

KAŽDÝ HRÁ SÁM ZA SEBA

Na postoji, že kandidátske krajiny nezaujmú spoločnú pozíciu v rámci prístupových rokovaní s EÚ, trvá hlavný vyjednávač s Európskou úniou a prvý námestník ministra zahraničných vecí ČR Pavel Telička. V tomto zmysle sa vyjadril pri včerajších rokovaníach so slovenským partnerom, štátnym tajomníkom MZV SR J. Figelom. Týka sa to aj kontroverznej otázky voľného pohybu osôb, kde sú rozdielne názory aj medzi členmi európskej pätnástky.

Host uviedol, že medzi kandidátskymi krajinami nie je absolútna zhoda na nijakú negociačnú otázku a rokovania s EÚ sú individuálne. Pokiaľ ide o postoj ČR k Slovensku, Telička nevylúčil možnosť spoločných vyhlásení v rámci Visegrádskej štvorky. Podľa J. Figela medzi SR a ČR vystáva potreba spoločného stretnutia zástupcov obidvoch štátov na tému preberania legislatívy

schengenského systému a spolupráce v oblasti vnútra a justície. Vyzdvihol dohodu o výmene prekladov európskych noriem, čo pomáha v integračnom procese oboch krajín.

NOVÝ DEŇ
20. 4. 2001

PODĽA JÁNA FIGELA SITUÁCIA V BELGICKU NIE JE TAKÁ...

Podľa J. Figela situácia v Belgicku nie je taká dramatická ako v minulosti. EÚ nám nemôže plošne zaviesť vízovú povinnosť. Ak by Belgicko, vzhľadom na zvýšený počet žiadateľov o azyl, chcelo obnoviť vízovú povinnosť voči občanom SR, určite by nám takýto krok nehrozil zo strany celej Európskej únie. Pre Nový Čas to potvrdil štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel, ktorý je v týchto dňoch v Bruseli. Nový Čas už včera priniesol informáciu, podľa ktorej by nám mohlo Belgicko zaviesť vízovú povinnosť, ak by tento krok schválila dvojtretinová väčšina Rady EÚ. Niektoré médiá uviedli, že by nám víza mohli zaviesť všetky štáty Únie, takáto hrozba však nie je reálna. „Svojím rozhodnutím, ktoré je účinné od 10. apríla, sa všetky štáty EÚ snažia prekonávať rozdielny prístup a zjednotiť svoj vízový režim,“ povedal J. Figel Novému Času. Článok 64 zmluvy o Európskej únii pritom poskytuje možnosť ochrany jednému resp. viacerým štátom v prípade výnimočnej situácie charakterizovanej náhlým prílevom migrantov. Ak o to štát požiada, môže v jeho prospech Rada EÚ kvalifikovanou väčšinou prijať prechodné opatrenie v trvaní menej než šesť mesiacov. „Tento prístup umožňuje ochranu záujmov konkrétnej krajiny – ale len tejto krajiny,“ tvrdí J. Figel. „Nejde teda o plošné opatrenie.“

Štátny tajomník nepredpokladá, že by Belgicko k takémuto opatreniu siahlo, pretože situácia nenadobudla také rozmery, ako v minulosti. Belgická strana prijala opatrenia, ktoré zo žiadosti o azyl robia neatraktívnu procedúru. J. Figel súčasnú vlnu migrantov považuje za odozvu na nedávnú zmenu, ktorá zjednotila vízovú politiku EÚ. „Pre každú krajinu je efektívne, aby prispôbila svoje národné pravidlá azylového zaobchádzania spoločnému európskemu modelu,“ dodal J. Figel.

NOVÝ ČAS
25. 4. 2001

EURÓPA NÁM ZMRAZILA POMOC

„Delegácia Európskej komisie v Bratislave dostala od vedenia informáciu o pozastavení schvaľovania pri vyplácaní tendrov a kontraktov s výnimkou vzájomných platieb,“ povedal včera veľvyslanec Európskej komisie na Slovensku Walter Rochel. Hlavný vyjednávač s Európskou úniou J. Figel' si myslí, že záležitosť môže mať vplyv na vzťah Únie a Slovenska. „Sú to peniaze cudzích daňových poplatníkov a je dôležité vedieť, ako sú využívané,“ povedal J. Figel'. Príčinou je škandal okolo rozdeľovania peňazí z programov EÚ. Podozrenie z korupcie padá na bývalého riaditeľa odboru zahraničnej pomoci Úradu vlády Rolanda Tótha, ktorého minulý mesiac odvolal vicepremiér Pavol Hamžík. Prípado vyšetruje polícia. „Medzitým sme zastavili výberové konanie a platby na Slovensko,“ povedal hovorca komisie Jonathan Faull.

SME
27. 4. 2004

PRED ČECHMI A POLIAKMI

Slovensko včera na prístupových rokovaníach s Európskou úniou v Bruseli uzavrelo štyri kapitoly európskej legislatívy. Z rokovacieho stola sa podarilo dostať voľné poskytovanie služieb, sociálnu politiku a zamestnanosť, právo spoločností a telekomunikácie. SR má po dnešku uzavretých už 16 z celkového počtu 29 kapitol a v neoficiálnom rebríčku sa dostalo pred Česko a Poľsko. Obe tieto krajiny, ktoré doteraz uzavreli po 15 kapitol, však toto kolo rokovaní absolvujú 1. júna. Ako včera potvrdili poľské zdroje, Varšava uzatvorí o dva týždne iba jednu kapitolu – bude ich mať teda rovnaký počet ako po včerajšku Slovensko. Podľa českých zdrojov by mala Praha dostať z rokovacieho stola 1. júna dve alebo tri kapitoly, čo by znamenalo, že ČR sa opäť dostane pred Slovensko. „Dnešný výsledok dokazuje, že princíp dobiehania sa stáva realitou v prípade Slovenska,“ hodnotil rokovanie hlavný slovenský vyjednávač J. Figel'. Uzavretie štyroch kapitol však podľa neho netreba zveličovať, nejde len o preteky alebo matematiku. Hlavný vyjednávač EÚ so Slovenskom Dirk Meganck ocenil pokrok SR, ktorá má po dnešku uzavretých viac kapitol ako niektoré štáty rokujúce už od marca 1998. „Je veľmi nádejné, že na budúci rok bude SR v skupine štátov, ktoré skončia rokovania,“ konštatoval Meganck. EÚ včera schválila Slovensku prvé prechodné obdobie. V kapitole voľné poskytovanie služieb súhlasila s trojročným odkladom v oblasti kompenzačných schém in-

vestorov. J. Figel' na rokovaní oznámil rozhodnutie vlády SR stiahnuť v novootvorenej kapitole energetika žiadosť o prechodné obdobie pri liberalizácii trhu s elektrinou. J. Figel' verí, že Slovensko pokročí v rokovaníach aj počas ministerského kola v júni. Ak parlament na budúci týždeň schváli colný zákon, mohlo by dôjsť k uzavretiu kapitoly colná únia. Šanca existuje aj v kapitole energetika, kde však SR trvá na päťročnom prechodnom období pri zásobníkoch ropy. Vo voľnom pohybe kapitálu je Slovensko ochotné akceptovať len sedemročný odklad predaja poľnohospodárskej a lesnej pôdy občanom EÚ, ale navrhuje možnosť jeho pružného predĺženia o ďalšie tri roky. V pôvodnej slovenskej žiadosti sa hovorí o 10-ročnom prechodnom období. Najdôležitejšie však podľa J. Figela bude otvoriť ešte počas švédskoho predsedníctva všetky ostávajúce kapitoly. Experti EÚ však nevylučujú možnosť, že sa to nepodarí.

HOSPODÁRSKE NOVINY
18. 5. 2001

POLOVICU MÁ SLOVENSKO ZA SEBOU

Slovensko má za sebou polovicu rokovaní o vstupe do Európskej únie, zdôraznil v piatok hlavný vyjednávač Slovenska s EÚ J. Figel' po návrate z bruselských rokovaní, kde sa jeho tímu podarilo predbežne uzatvoriť ďalšie štyri kapitoly európskeho práva. J. Figel' ocenil, že v tomto období stúpa záujem susedných krajín o konzultácie so Slovenskom. Práve v polovici júna chce Slovensko otvoriť zostávajúcich päť náročných kapitol (voľný pohyb osôb, poľnohospodárstvo, dane, finančná kontrola a spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra). Poľsko, Česká republika a Maďarsko otvorili na rokovania už všetky kapitoly. Najnáročnejšie prístupové rokovania v citlivých otázkach sa očakávajú koncom tohto a začiatkom budúceho roka.

PRAVDA, KRÁTENÉ
19. 5. 2001

SLOVÁCI BEŽIA DO EÚ RÝCHLEJŠIE AKO ČESI

Štvrtkové uzatvorenie šestnástej kapitoly európskej legislatívy na prístupových rokovaníach SR s Európskou úniou (EÚ) si všíma český denník Mladá fronta DNES. Spravodajca Michal Mošek uvádza, že pri „behu“ do EÚ sa Slovensko prvýkrát dostalo pred Českú republiku

a Poľsko, ktoré doposiaľ uzatvorili len 15 kapitol. Fakticky tým zmizol doterajší rozdiel medzi „favoritmi“ a „druhou“ (helsinskou) skupinou, v ktorej zostáva len Rumunsko a Bulharsko, píše M f D a dodáva, že štvrtok bol úspešný aj pre Litvu, ktorá uzatvorila s EÚ 15 kapitol, a pre Lotyšsko, ktoré má s EÚ 14 uzatvorených kapitol. Podľa hlavného vyjednávača Slovenska s EÚ J. Figela hovorí šesťnásť uzatvorených kapitol za šesťnásť mesiacov o dynamike v domácej príprave i v rokovaní. Upozorňuje však, že slovenský pokrok nesmieme zveličovať a preceňovať.

J. Figel vie, že Slovensko nie je ani teraz na rovnakej úrovni ako Česká republika alebo Maďarsko, ktoré uzatvorilo už 17 kapitol. Krajiny „prvej skupiny“ sú stále pokročilejšie v tých častiach rokovaní, ktoré Slovensko ani neotvorilo a Česi môžu čoskoro obnoviť aspoň mierny náskok už o dva týždne, na ďalšom kole rokovaní.

NÁRODNÁ OBRODA

19. 5. 2001

VYTVORENIE REGIÓNOV JE POTREBNÉ A Z POHLADU EURÓPY NEVYHNUTNÉ

Výbor regiónov Európskej únie zorganizoval minulý týždeň v spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska (ZMOS) a s Úniou miest Slovenska konferenciu pod názvom Územná samospráva na Slovensku v procese európskej integrácie. Predseda Styčnej komisie Výboru regiónov EÚ pre kandidátske krajiny lord Hanningfield uviedol, že výbor podporuje myšlienku rozširovania EÚ a urobí všetko, čo je v jeho silách, aby pomohol Slovensku úspešne sa integrovať. Na konferencii sa zúčastnil aj podpredseda vlády Pál Csáky, hlavný vyjednávač pre vstup Slovenska do EÚ J. Figel, splnomocnenec vlády pre reformu verejnej správy Viktor Nižňanský a mnohí domáci i zahraniční odborníci a predstavitelia samosprávnych regiónov. Na celom podujatí rezonovala najmä potreba realizácie reformy verejnej správy, ktorá je hlavnou podmienkou regionalizácie na Slovensku a zároveň integrácie krajiny do EÚ a možnosti využívať štrukturálne fondy EÚ. V tejto súvislosti značné oneskorenie realizácie reformy pre nedostatok politického konsenzu konštatoval aj vedúci delegácie EK na Slovensku Walter Rochel. Podľa neho sa proces realizácie reformy verejnej správy oneskoruje pre nedostatok politického konsenzu. Hoci ide podľa neho o citát z hodnotiacej správy Európskej komisie za minulý rok, od novembra minulého roka takýto stav

pretrvával. Podľa štátneho tajomníka MZV a hlavného vyjednávača pre vstup Slovenska do EÚ J. Figela, EÚ nekladie reformu verejnej správy ako priamu podmienku, ale skôr ako nepriamu. Ide podľa neho o to, že Slovensko musí vytvoriť fungujúce štruktúry a prijať do národnej legislatívy princípy, na ktorých je regionálna politika a štrukturálne fondy vybudovaná, aby bol proces transparentný, efektívny a kontrolovateľný. EÚ nám nehovorí koľko, čo, kde a kedy, skôr radí a snaží sa pomáhať. Je na nás, ako to zvládneme. Diskusia je v poslednej fáze, už pomaly niet čo pridávať, len rozhodnúť,“ dodal J. Figel. Nezrealizovanie reformy verejnej správy by podľa neho nemalo byť absolútnou prekážkou, ktorá by znamenala červenú pre vstup, ale nevytvorilo by to takú silu Slovenska pred vstupom, aká by mohla byť. Opakujem, že v Únii ide predovšetkým o konkurenciu. V týchto rokoch by sme si mali vytvoriť základy pre našu konkurencieschopnosť prinajmenšom v stredoeurópskom rozmere. Držať krok, tempo a schopnosť voči susedom a v budúcnosti voči ostatným štátom Európy,“ povedal pre HN J. Figel.

„Sám som na záver konferencie povedal, že národné štáty vytvárajú v rámci Európy kostru, ale svalstvo a dynamiku jej môžu dať regióny. Platí to aj pre Slovensko. Štát potrebuje pre svoj rozvoj vitálne regióny. My ich zatiaľ také nemáme z viacerých príčin a je čas na to, aby sme sa pripravili. Na jednej strane bude totiž konkurencia v EÚ veľká a na druhej strane možnosti pre rozvoj tiež. Ak na to však z hľadiska štruktúr, ľudí, kompetencií a zákonov nebudeme pripravení, nebudeme vedieť tieto možnosti využívať. To by bola historická škoda,“ uviedol J. Figel. Takáto konferencia môže podľa neho prispieť k celkovému poznaniu, vytvoreniu kontaktov, ale aj k budúcej účasti vo Výbore regiónov už rozšírenej Únii. Slovensko má po summite v Nice prisľúbených deväť miest v tomto výbore, takisto deväť miest v Rade pre ekonomický a sociálny rozvoj, ale aj dôležité postavenie v Európskom parlamente, Rade a Komisii. Toto všetko už nie je teória, ale veľmi hmatateľná ponuka a ak sami nezaváhame a neodbočíme z cesty, môže sa stať plnohodnotnou realitou. Teším sa na čas, keď budú existovať slovenské regióny a budú mať svoje zastúpenie v Európskej únii. Možnože počet regiónov v tejto chvíli nie je rozhodujúci. Dôležitá je decentralizácia, právomoci, možnosti a istá dynamika posunutá do všetkých častí Slovenska,“ vysvetlil J. Figel.

HOSPODÁRSKE NOVINY

23. 5. 2001

RAKÚSKO A NEMECKO: STOP SLOVENSKÝM FIRMÁM

Ak vstúpime do Európskej únie, naše stavebné podniky a upratovacie firmy nebudú môcť pôsobiť v Rakúsku a Nemecku. Rakúsku sa dokonca podarilo rozšíriť zoznam „zakázaných“ služieb o lekárov a zdravotnícky personál. Viedeň to podľa ČTK zdôvodnila okrem iného tým, že o prácu v Rakúsku by sa mohli uchádzať zle platení slovenskí lekári a spôsobiť tak odlev mozgov z krajiny. Rakúsko a Nemecko teda včera dosiahli ďalšie čiastkové víťazstvo na úkor kandidátskych krajín. Po prechodnom období na voľný pohyb pracovníkov si vymohli aj obmedzenia pre osoby, ktoré sa zaoberajú poskytovaním služieb. Zoznam spomínaných profesií je súčasťou spoločného postoja Európskej únie ku kapitole voľný pohyb osôb. Aj na ne sa zrejme budú vzťahovať obmedzenia navrhované pre voľný pohyb osôb – päťročné prechodné obdobie na voľný pohyb pracovníkov (a poskytovanie uvedených služieb), ktoré možno predĺžiť ešte o ďalšie dva roky. Po prvých dvoch rokoch budú opatrenia prehodnotené. „Predbežnú dohodu hodnotím veľmi kriticky. Ak chceme vytvárať väčšiu konkurencieschopnosť v Európe, čo je zmyslom rozširovania Únie, limity nielen na pohyb pracovnej sily, ale aj na poskytovanie služieb túto filozofiu poškodzujú,“ povedal včera pre SME hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel'. Napriek tomu, že dohodu o kapitole voľný pohyb osôb zatiaľ blokuje Španielsko, očakáva sa, že Únia ju nakoniec schváli v navrhovanej podobe.

SME
24. 5. 2001

SR ZAOSTÁVA V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

V bratislavskej Inchebe sa včera začalo dvojdnové stretnutie vyše stovky vrcholných manažérov a odborných pracovníkov slovenských priemyselných podnikov a predstaviteľmi Európskej únie, Národnej rady SR a vlády SR. Cieľom podujatia s názvom Životné prostredie v predvstupovom procese do EÚ je podľa ministra životného prostredia Lászlóa Miklósa zvýšiť úroveň vzťahov medzi ochranou životného prostredia (ŽP) a priemyslom a zvýšiť zainteresovanosť súkromného kapitálu na investíciách do ochrany ŽP.

V EÚ čoraz viac platí, že čo nie ekologické, nemôže byť ani ekonomické, pripomenul štátny tajomník mi-

nisterstva zahraničných vecí a hlavný vyjednávač SR J. Figel'. SR síce otvorila rokovanie o kapitole životné prostredie, ale podľa J. Figela je už teraz jasné, že sa túto kapitolu nepodarí uzavrieť do konca roku 2002. Dôvodom je výrazné zaostávanie Slovenska v tejto oblasti spôsobené predovšetkým dlhodobým personálnym a finančným poddimenzovaním ministerstva životného prostredia i organizácií dohliadajúcich na ochranu ŽP priamo v teréne. Väčšie rezervy v tejto oblasti než SR má zo všetkých kandidátskych krajín už iba Rumunsko a Bulharsko, čo však vzhľadom na rastúci význam tejto kapitoly v EÚ môže vážne skomplikovať integračné ambície SR.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ
30. 5. 2001

SLOVENSKÍ POLITICI SA NEOBÁVAJÚ

Slovenských politikov sme sa spýtali, ako môže ovplyvniť proces rozširovania EÚ výsledok referenda v Írsku, kde voliči zamietli zmluvu z Nice o reforme inštitúcií Únie.

J. Figel', hlavný vyjednávač s EÚ: „Je to signál, že rozšírenie môže byť veľmi komplikované, ak nie oneskorené, na druhej strane má každý členský štát svoju váhu a na zásadné zmeny treba súhlas každého, čo je dobré aj pre Slovensko. Írske rozhodnutie neznamená definitívu, ale naznačuje to atmosféru v EÚ, ktorá ďalej komplikuje rokovania. V Írsku zrejme prevládli obavy zo zníženia váhy menších štátov, prípadne signály o tzv. militarizácii EÚ, čo neobstojí, pretože zmluva z Nice je výhodná aj pre menšie krajiny a je zmluvou pre rozšírenie. Očakávam, že írska vláda nájde spôsob na opätovné posúdenie zmluvy z Nice.“

SME
12. 6. 2001

MAĎARSKO AKO PRVÉ Z KANDIDÁTOV UZAVRELO VOĽNÝ POHYB OSÔB

Maďarsko včera ako prvá kandidujúca krajina uzatvorilo v prístupových rokovaniach s Európskou úniou (EÚ) citlivú kapitolu voľný pohyb osôb, v ktorej pristúpilo na obmedzenie voľného pohybu pracovníkov. Zároveň získalo možnosť tieto obmedzenia recipročne uplatňovať voči terajším i novým členským štátom EÚ. „Je to istý prielom v jednej z najcitlivejších oblastí,“ povedal včera pre SME hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel'. Podľa českého

ministra zahraničných vecí Jana Kavana Maďarsko uzatvorením kapitoly obmedzuje manévrovací priestor ČR a ďalších kandidátov pri rokovaní, proti čomu sa jeho maďarský kolega János Martonyi ohradil. „Je pravda, že každý vážnejší posun v rokovaní vytvára istý precedens a definuje negociačný priestor,“ uviedol J. Figeľ. Voľný pohyb osôb uzavrel včera aj Cyprus, ale voči tomuto ostrovnému štátu EÚ obmedzenia pre pohyb pracovníkov nenavrhovala. Slovensko uzatvorilo ďalšiu kapitolu.

Slovensko včera na prístupových rokovaníach s Európskou úniou uzatvorilo kapitolu colná únia a s celkovým počtom 17 uzatvorených oblastí je spolu s Litvou na šiestom mieste spomedzi 12 kandidujúcich krajín. „Slovensko je jasným príkladom, že princíp diferenciácie funguje, a bolo schopné dobehnúť ostatných kandidátov,“ hodnotila výkon SR švédska ministerka zahraničných vecí Anna Lindhová. Okrem uzatvorenia kapitoly colná únia včera slovenská delegácia otvorila štyri nové súbory legislatívy – voľný pohyb osôb, finančnú kontrolu, poľnohospodárstvo a dane. Poslednú ostávajúcu kapitolu spravodlivosť a vnútro sa otvoriť nepodarilo, pretože EÚ nestihla pripraviť spoločnú rokovaciu pozíciu. V júni sa však zrejme ešte uskutoční jedno dodatočné kolo prístupových rokovaní, na ktorom by kapitola mohla byť otvorená. Podľa komisára pre rozšírenie Güntera Verheugena vyžaduje pokrok Slovenska osobitnú pozornosť. „Berúc do úvahy históriu Slovenska je mimoriadne úspešným príkladom,“ vyhlásil Verheugen.

SME, KRÁTENÉ
13. 6. 2001

POSLEDNÁ KAPITOLA ASI 27. JÚNA

Hlavný vyjednávač Európskej komisie pre Slovensko Dirk Meganck včera na inauguračnom zasadnutí Spoločného konzultačného výboru Európskej únie a Slovenskej republiky v Bratislave povedal, že Slovensko by mohlo otvoriť poslednú kapitolu Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí ešte tento mesiac. Pozíciu ku kapitole SR odovzdala minulý rok v decembri, kvôli nepripravenosti EÚ sa však táto kapitola nedostala na rokovací stôl. Ako uviedol štátny tajomník MZV SR a hlavný vyjednávač s EÚ J. Figeľ, kapitolu sa zrejme podarí otvoriť 27. júna. Potvrdil, že na budúci týždeň pricestuje na Slovensko delegácia poslancov Európskeho parlamentu (EP) na čele s Herbertom Böschem, ktorá má skúmať využitie fondov EÚ na Slo-

vensku. Otázku zneužitia fondov v súčasnosti v SR vyšetruje protidefundačný úrad EÚ OLAF. Rakúsky poslanec EP, ktorý je zároveň zástupcom vedúceho Kontrolného výboru EP v utorok potvrdil svoje výhrady voči Európskej komisii, ktorá podľa neho váhavo reagovala na upozornenia zo Slovenska. Bösch obvinil OLAF, ako aj komisára EÚ pre rozšírenie Güntera Verheugena, že na podozrenia z Bratislavy reagovali neskoro. Pôjde o politický dohľad a kontrolu nad tým, aby boli dodržané všetky kroky,“ uviedol J. Figeľ a dodal, že Európska únia je veľmi citlivá na možnosť zneužitia svojich fondov, kvôli čomu padla aj predchádzajúca Európska komisia.

HOSPODÁRSKE NOVINY
15. 6. 2001

SPOKOJNOSŤ SLOVENSKÝCH POLITIKOV

Záver z zasadania Európskej rady v Göteborgu s nadšením privítali všetky kandidátske krajiny. „Všetko, čo je budúce, je otvorené, a tým aj podmienené. Ide však o jasný posun oproti Nice, keď Únia vyjadrila nádej,“ povedal hlavný slovenský vyjednávač s EÚ J. Figeľ. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan zdôraznil najmä, že sa už nehovorí o európskej pätástke, ale o Európe všetkých zúčastnených. Kukan poukázal aj na zmeny vo formuláciách, kde sa v súvislosti s rozširovaním EÚ už viac nespomínajú „najlepšie pripravené krajiny, ale krajiny, ktoré budú pripravené“. Časový harmonogram stanovený na göteborgskom summite je podľa neho úplne v súlade s tým, čo si stanovila SR na začiatku predvstupových rokovaní. Dzurinda aj Kukan vyjadrili veľkú spokojnosť so švédskym predsedníctvom EÚ, ktoré považujú za najintenzívnejšie v negociačnom procese. Z tohto dôvodu by Slovensko chcelo využiť až do jeho skončenia jeho vysokú pripravenosť, spoluprácu, intenzitu a veľkú aktivitu.

PRÁCA, KRÁTENÉ
18. 6. 2001

PRÍPRAVA DOHODY S EBOR

Prípravu rámcovej dohody s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBOR) o financovaní postupného odstavovania Jadrovej elektrárne (JE) V1 v Jaslovských Bohuniciach dohodol včera s hlavným vyjednávačom pre vstup SR do EÚ J. Figeľom minister hospodárstva Ľubomír Harach. Návrh tejto dohody, ktorú by mala

odsúhlasiť vláda SR, by rezort hospodárstva mal EBOR predložiť začiatkom budúceho mesiaca. „Prvé prostriedky na odstavenie V1 z EBOR očakáva MH SR ešte v priebehu tohto roka,“ uviedol hovorca ministra hospodárstva Peter Benčurik. Na odstavenie elektrárne V1 je podľa MH SR potrebných asi 15 mld. Sk. Ako kompenzáciu za dostavenie má SR prisľúbený prísun prostriedkov z EÚ vo výške 150 mil. EUR (6,442 mld. Sk), ktoré by mali prúdiť práve z EBOR. Zvyšná suma by mala byť v čase odstavenia elektrárne (1. blok v roku 2006 a 2. blok v roku 2008) v štátnom fonde likvidácie jadroenergetických zariadení.

HOSPODÁRSKE NOVINY
22. 6. 2001

SLOVENSKO UZATVORILO CITLIVÉ KAPITOLY O POHYBE OSÔB A KAPITÁLU

Slovensko včera na prístupových rokovaníach s EÚ uzatvorilo ďalšie dve kapitoly európskej legislatívy – voľný pohyb osôb a voľný pohyb kapitálu. S celkovým počtom 19 uzavretých oblastí tak dobehlo Českú republiku a Estónsko, ktoré s EÚ rokujú o dva roky dlhšie. Okrem toho včera Slovensko otvorilo aj poslednú ostávajúcu kapitolu – spravodlivosť a vnútro. V kapitole voľný pohyb osôb Slovensko pristúpilo na prechodné obdobie pre pohyb pracovníkov na 2 + 3 + 2 roky s tým, že si vyjednávalo právo reciprocity. Tá mu umožní uplatňovať zhodné opatrenia voči členským štátom EÚ, ktoré sa rozhodnú obmedzovať prístup slovenských pracovníkov na ich trh, ako aj isté ochranné kroky voči novým členským štátom. Myslím, že je to kompromis pre obe strany, komentoval dohodu hlavný slovenský vyjednávač J. Figel'. Hoci Slovensko získalo právo na reciprocitu, deklarovalo ochotu obmedzenia neuplatňovať a vyzvalo členské krajiny EÚ, aby čo najrýchlejšie pristúpili k liberalizácii voľného pohybu pracovných síl. Dohoda umožní terajším členským štátom EÚ po vstupe SR uplatňovať národné opatrenia obmedzujúce voľný pohyb pracovníkov na dva roky s možnosťou predĺženia o tri, resp. ďalšie dva roky. Nemecko a Rakúsko tak budú môcť svoje trhy práce chrániť až sedem rokov, čo od začiatku požadovali. Naopak, iné členské krajiny môžu svoje trhy liberalizovať hneď. Tento zámer už oznámilo Švédsko, Dánsko a Holandsko, podobné plány má Írsko či Španielsko. Pri voľnom pohybe kapitálu súhlasila Bratislava so sedemročným prechodným obdobím na predaj poľnohospodárskej a lesnej pôdy občanom EÚ, hoci pôvodne žiadala až desaťročný odklad. Sedem ro-

kov zohľadňuje na jednej strane maximálnu ochotu členských štátov, na druhej strane je to dostatočne dlhé obdobie na vnútornú prípravu Slovenska (z hľadiska vytvárania registra evidencie pôdy a zamedzenia špekulatívnych nákupov), hodnotil kompromis J. Figel'. Samostatne hospodáriaci roľníci však budú môcť pôdu na Slovensku nakupovať až po troch rokoch trvalého pobytu a aktívneho hospodárenia, hoci EÚ pôvodne pre nich žiadne obmedzenia nenavrchovala. Je to skôr ochranné opatrenie, ktoré má vylúčiť akýsi neúprimný, špekulatívny záujem. Tí, ktorí majú záujem na Slovensku farmárčiť, sú vítaní, vysvetlil hlavný slovenský vyjednávač. Trojročná podmienka nie je podľa neho pre tých, ktorí chcú na Slovensko prísť s dobrými záujmami, ťažkou prekážkou. Slovensko tak ku koncu švédskeho predsedníctva v EÚ uzavrelo 19 z celkového počtu 29 kapitol európskej legislatívy a v celkovom rebríčku kandidátskych krajín sa spolu s Českou republikou a Estónskom ocitlo na lichotivom štvrtom mieste. J. Figel' pripustil, že na rokovaníach stoli ostali už len citlivejšie a vážnejšie kapitoly. Na nasledujúcom kole rokovaní, ktoré by sa malo konať v júli počas belgického predsedníctva, sa chce SR posunúť ďalej v kapitolách energetika, doprava a dane. J. Figel' nechcel špekulovať, koľko kapitol môže Slovensko uzatvoriť počas belgického predsedníctva v druhom polroku. Veľký krok vpred sa podaril Litve, ktorá ako prvá krajina z tzv. helsinskej skupiny uzavrela jednu z najťažších kapitol – životné prostredie. Podľa J. Figela ide o jedinú kapitolu, v ktorej sa Slovensku nepodarilo naplniť harmonogram ponúknutý predsedníctvom.

HOSPODÁRSKE NOVINY
28. 6. 2001

SR MÁ ZA SEBOU ÚSPEŠNÉ OBDOBIE

„Slovensko dokázalo na základe harmonogramu švédskeho predsedníctva schopnosť dosiahnuť rokujúce kandidátske krajiny prvej skupiny,“ vyhlásil včera po návrate z Bruselu hlavný vyjednávač s Európskou úniou a štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel'. Vysoko hodnotil, že Švédsko nám umožnilo uzavrieť najviac rokovacích kapitol (9) a otvoriť 13. „Nie je to však ústupok, ale prejav ústretovosti na základe našich výsledkov,“ zdôraznil J. Figel'. Hoci táto severská krajina predsedala v EÚ prvýkrát, podarilo sa počas jej semestra otvoriť s 12 kandidátskymi krajinami celkovo 122 rokovacích kapitol a uzavrieť 66. Štafetu teraz preberá Belgicko. Počas jeho predsedníctva chce SR

otvoriť náročné kapitoly – hospodársku súťaž, dopravu, dane, energetiku, spravodlivosť a vnútorné záležitosti, finančnú kontrolu a poľnohospodárstvo (veterinárne a fytosanitárne otázky).

NÁRODNÁ OBRODA

29. 6. 2001

SLOVENSKO POROVNATELNÉ SO SUSEDMI

Po úspešnom završení švédskeho predsedníctva je Slovenská republika na porovnateľnej negociačnej úrovni na ceste do Európskej únie so susedmi. Existuje tak oveľa väčší priestor na intenzívnejšie konzultácie a istý koordinovaný postup tam, kde máme spoločné východiská alebo podobný záujem. Uviedol to včera v Prahe štátny tajomník slovenského ministerstva zahraničných vecí J. Figel' po rokovaní s českým štátnym tajomníkom pre európske záležitosti Pavlom Teličkom. Takýto priestor podľa Figela existuje osobitne v oblastiach daňovej politiky, dopravy, poľnohospodárstva, ale aj regionálnej politiky a prípadne rozpočtových pravidiel, ktoré prídu na rad neskôr. Na jeseň čaká kandidátske krajiny hlavne rokovanie o harmonograme belgického predsedníctva, kde majú obe krajiny veľa podobného, a to v oblasti dopravy, daní a hospodárskej súťaže, dodal slovenský vyjednávač. V súvislosti s rozhodnutím českej vlády neuzatvoriť rokovania s EÚ o voľnom pohybe pracovných síl za súčasných podmienok EÚ J. Figel' nevidí dôvod, aby SR, ktorá už túto kapitolu uzatvorila, pristúpila k jej opätovnému otvoreniu. Každý má svoju stratégiu, svoju taktiku, ktorá môže byť podobná, ale v mnohých oblastiach odlišná, uviedol. Diskusia o zavedení schengenských hraníc medzi SR a ČR je v súčasnosti podľa Teličku bezpredmetná. Podľa J. Figela bola jadrom diskusie otázka zladenia prípravy na Schengen, čo znamená spoluprácu v oblasti vnútra a spravodlivosti, na ktorú sme podľa neho čoraz viac pripravení.

HOSPODÁRSKE NOVINY

20. 7. 2001

NÁŠ POSTOJ JE DOSTATOČNE PEVNÝ A VYCHÁDZA Z NAŠICH ZÁUJMOV

Podrazili sme Čechov ústupkom voči EÚ?

ČR odložila uzavretie kapitoly o voľnom pohybe pracovných síl v prístupových rokovaníach s EÚ. ČR totiž nechce pristúpiť na prechodné obdobie 7 rokov, počas ktorého by jej občania nemali prístup na pracovný trh

štátov EÚ. Slovensko túto podmienku prijalo a ponúka sa otázka, či neišlo o predčasný ústupok, prípadne, či sme českých susedov v tejto otázke „nepodrazili“.

Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel' takýto názor rozhodne odmieta. „Máme záujem o konzultáciu spoločných postupov, pretože sa nachádzame v strede Európy a do prístupových rokovaní sme sa zapojili o dva roky neskôr.

Rozhodnutia však každý musí urobiť suverénne, autonómne a s individuálnou zodpovednosťou,“ uviedol J. Figel'. Zdôraznil, že kapitolu o voľnom pohybe osôb uzavrelo ako prvé Maďarsko a až potom Slovensko a Lotyšsko. „Náš postoj je pevný a vychádza z našich záujmov,“ domnieva sa J. Figel'. „Každá politicky, ekonomicky alebo sociálne citlivá téma sa dá emocionalizovať. Nie je ťažké zaujímať radikálne postoje, ale je veľmi náročné hľadať odpoveď na rozdielne pozície dvoch strán.“ J. Figel' pripomenul, že platí negociačné pravidlo, podľa ktorého „kým všetko nie je uzavreté, nič nie je uzavreté“ – teda ku každej kapitole sa ešte dá vrátiť zo strany Únie aj SR, až do podpisu záverečnej zmluvy o pristúpení SR do EÚ.

NOVÝ ČAS

24. 7. 2001

ČESI SI POSTAVILI HLAVU – O POHYBE OSÔB BUDÚ VYJEDNÁVAŤ

Česká republika sa prvýkrát rozhodla postaviť Európskej únii na odpor. Vláda radšej odložila júlové uzavretie kontroverznej kapitoly o voľnom pohybe osôb, než by pristúpila na stanovisko EÚ, ktoré zahrnuje až sedemročné obmedzenie pre českých pracovníkov.

Pôvodne sa mala citlivá kapitola uzavrieť v piatok, český kabinet sa však minulý týždeň rozhodol pokračovať vo vyjednávaní, čo našlo podporu aj u opozície. Uzavretím kapitoly by si Česká republika vylepšila svoju doterajšiu bilanciú – Praha má rovnako ako Slovensko uzavretých 19 kapitol. „Česká republika, ako to vnímam, chce spájať kapitolu voľný pohyb osôb s inými kapitolami. Je to iný negociačný prístup, ktorý môže mať svoje pozadie,“ povedal pre SME hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel' a pripustil snahu našich susedov získať touto stratégiou ústupky v iných kapitolách. Za svoj neskorší súhlas s voľným pohybom osôb chce Praha podľa niektorých zdrojov od EÚ miernejšie požiadavky v kapitolách, ako sú daňová politika, energetika alebo doprava.

Väčšina kandidátov podľa J. Figela nerada vidí, ak niečo také robí samotná Európska únia. „Často vyzý-

vame úniu, aby nespájala kapitoly a politicky nepodmieňovala jednotlivé témy, pretože potom sa ťažko rodí pokrok v rokovaní. Taký je aj postoj Slovenska a snažíme sa v ňom byť dôslední tak voči sebe, ako aj voči iným,“ dodáva J. Figeľ.

Naposledy bolo ostro kritizované Španielsko, ktoré spájalo súhlas so spoločnou pozíciou EÚ ku kapitole voľný pohyb osôb so zárukami pri udeľovaní finančnej pomoci Únie. Aj preto sa spoločné stanovisko zrodilo až po pol roku. Česko nie je jedinou z kandidátskych krajín, ktorá uprednostnila vyjednávanie pred uzavretím kapitoly o voľnom pohybe. „Podobne sa správa aj Poľsko, ktoré je niekoľko mesiacov pred voľbami,“ pripomína J. Figeľ.

SME, KRÁTENÉ
24. 7. 2001

POZNAJME SVOJE HODNOTY

Kresťanskodemokratické hnutie (KDH) pripravilo návrh Deklarácie Národnej rady SR o zvrchovanosti členských štátov Európskej únie v kultúrno-etických otázkach. Podľa predsedu KDH Pavla Hrušovského má byť deklarácia príspevkom do diskusie, ako by mala EÚ v budúcnosti vyzeráť. Myšlienku kultúrno-etickej zvrchovanosti načrtol už v roku 1995 bývalý predseda KDH Ján Čarnogurský. Kresťanskí demokrati očakávajú, že princípy obsiahnuté v deklarácii budú prijateľné pre všetky politické strany na Slovensku. J. Figeľ pripomenul, že EÚ je v procese vývoja a do diskusie môžu prispieť aj kandidátske krajiny. „Mali by sme prijať Európu ako svoju väčšiu vlasť a identifikovať sa s týmto priestorom. Národné a štátne záujmy sa nesmú emocionalizovať. Ak sa kompetencie medzi EÚ, členskými štátmi a regiónmi primerane rozdelia, budeme sa dobre cítiť ako ich súčasť,“ vysvetlil J. Figeľ.

PRÁCA
27. 7. 2001

INTEGRÁCIA JE TÉMA, V KTOREJ PANUJE ŠIROKÁ ZHODA

Názor hlavného vyjednávača Slovenska s Európskou úniou na domáce rokovania.

Teraz sa, podľa názoru hlavného vyjednávača J. Figeľa, štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí, vytvára dôležitá základňa na to, aby sa k celému procesu vyjadrovali politické strany priamo na pôde mi-

nisterstva. Na jeseň by sa malo konať ďalšie stretnutie predstaviteľov politických strán. V júni sa konalo „prvé, ale nie posledné stretnutie predstaviteľov všetkých pozvaných strán“, povedal pre ND J. Figeľ. Na prvé stretnutie za Ľudovú stranu-HZDS prišiel V. Mečiar, za ostatné strany väčšinou podpredsedovia alebo experti, napríklad strany SMER, vládnú SDKÚ zastupoval minister E. Kukan, SOP P. Hamžík, SNS sa zúčastnila osobitne, KDH zastupoval J. Figeľ. „Zhodli sme sa, že negociačný proces má podporu politických strán a realizuje náš národný záujem“, povedal J. Figeľ pre ND. „Nezazneli vážne, alebo zásadnejšie výhrady, stretnutia sa budú opakovať, pripravujem sa na tieto politické konzultácie doma, veď ide o tému, v ktorej panuje najväčšia zhoda. Verejnosť od európskej orientácie očakáva odpoveď na mnohé otázky spojené so sociálnou a ekonomickou situáciou. Bolo by teda zlé, keby sme si zhodu, konsenzus sami nejako oslabili. To, že nám to bude oslabovať vonkajšie prostredie, je skôr logické očakávanie. Veď vidíme, ako ťažko sa rodí podpora rozšíreniu aj v Únii samotnej. Pritom priemerná podpora vstupu do Únie u slovenskej verejnosti sa pohybuje na 70 percentách! „Aj moja návšteva a rokovanie v Českej republike mi poskytla obraz viac rozdelenej spoločenskej a politickej scény ako u nás, podpora vstupu do EÚ má skôr klesajúcu než stúpajúcu tendenciu. Ak chyba väčšinová podpora, ťažko sa robia kroky na podporu vstupu, vždy citlivé, náročné a niekedy aj bolestivé opatrenia. Aj v Estónsku je menšinová podpora vstupu do EÚ. Pritom ide o krajiny považované za favoritov.

Ako vníma J. Figeľ fakt, že z komisára EÚ pre rozšírenie sa v časti médií vyrába priam strašiak a či je to pozitívne pre konsenzus na Slovensku alebo to môže vo verejnosti skôr pôsobiť ako bumerang? Štátny tajomník MZV zastáva názor, že sa priskoro, predčasne politizuje. „Do volieb je viac ako rok, potrebujeme rok tvrdo, vážne a efektívne robiť, to je základná výzva pre terajšiu koalíciu a zásadný záujem celej spoločnosti a celej politickej scény. Budúca vláda bude zodpovedná za dokončenie dnešnej práce – a pre to potrebujeme naozaj kontinuitu. A tá sa môže zrodiť v politickej zhode, konsenze a v sústredení sa na reálne kroky a nie v politických kombináciách. Nadmerné politizovanie nás oberá o energiu a niekedy aj o zhodu v takých vážnych otázkach ako je proces európskej integrácie. Po dlhom snažení sme zhruba na tej úrovni ako naši susedia – tento priestor by sme si mali udržať. A tu sa žiada veľká ústretovosť vo vnútri krajiny, otvorenosť pre spoluprácu vo všetkom, čo znamená naplnenie našej vízie. „Rád by som vyzval súčasnú opozíciu, aby sa zapojila do tohto

diela maximálne, lebo sa, samozrejme, usiluje o moc. A dedičstvo tejto vlády môže byť pre budúcu vládu veľmi dobrým odrazovým mostíkom pre postavenie Slovenska v celom euroatlantickom svete a doma v integračnom procese pre naštartovanie trendov v reforme ekonomiky, verejnej správy, súdnictva. Zodpovedným ľuďom, politikom, nemôže byť ľahostajné v akej fáze sa nachádza Slovensko teraz, v akej bude o rok a ako to bude pokračovať. Tie časté otázky, čo je a čo nie je dôveryhodné, sa dajú zodpovedať praktickými, verifikovateľnými, merateľnými, viditeľnými postojmi či už pri hlasovaniach v parlamente, či pri konkrétnej politickej práci, pri komunikácii tak doma ako aj vonku. A to je výzva pre všetkých na politickej scéne. Zásadná zhoda jestvuje, to je to najlepšie, čo teraz máme v rukách, čo charakterizuje Slovensko v tomto období. Takže nepremárnime si ho sami nejakým nadbiehaním pozíciám iných štátov alebo signálom z iných štátov. Samozrejme, treba ich vnímať, analyzovať, ale všetky vychádzajú z iného prostredia. Akési vnútorné spochybňovanie alebo podceňovanie Slovenska, jeho postavenia nám nepomôže, skôr nás poškodí, konštatoval pre ND J. Figeľ.

NOVÝ DEŇ
8. 8. 2001

FIGEĽOV ÚRAZ NEOVPLYVNÍ ROKOVANIA S EÚ

Zranenie hlavného vyjednávača SR s Európskou úniou (EÚ) J. Figeľa, ktorý je po úraze z futbalového stretnutia českých a slovenských kresťanských demokratov v nemocničnej starostlivosti, rokovania s EÚ neovplyvní. „Nehoda, ktorá sa stala cez víkend, by sa nemala negatívne odraziť na negociáciách,“ uviedol hovorca Ministerstva zahraničných vecí SR (MZV SR) Boris Gandel. Stav štátneho tajomníka MZV je stabilizovaný a v súčasnosti lekári zvažujú ďalší spôsob liečby. Pravdepodobne sa však nevyhne operácii krčnej chrbtice. Isté chronické zmeny na chrbtici, ktoré mu už pred úrazom spôsobovali ťažkosti, sa pádom obnovili. J. Figeľa by mali operovať na klinike úrazovej chirurgie, kde majú chirurgovia skúsenosti z podobných operácií. „Bolo by predčasné špekulovať o tom, ako dlho bude práceneschopný a či ho treba vo funkcii nahradiť,“ konštatoval Gandel. Upozornil, že okrem J. Figeľa je na MZV tím expertov, ktorý pracuje v rámci sekcie európskej integrácie a je v stálom kontakte s Bruselom.

PRAVDA
12. 9. 2001

TREBA VIAC INVESTOVAŤ DO BEZPEČNOSTI

Podľa J. Figeľa nedôjde k spomaleniu rozšírenia EÚ ani NATO. Po teroristických útokoch na USA z 11. septembra si západný svet začal naliehavo uvedomovať potrebu zvýšenia bezpečnosti a obranyschopnosti. Podľa názorov viacerých analytikov to bude mať pozitívny vplyv na budúce rozšírenie Európskej únie i Severoatlantickej aliancie. Západ vraj bude mať väčší záujem mať spojencov pod jednou strechou“ bez ohľadu na finančné náklady i technologickú zaostalosť postkomunistických krajín, ktoré sa usilujú o vstup do týchto štruktúr. Komisár EÚ pre rozšírenie Günter Verheugen prednedávnom vyhlásil, že podľa jeho názoru teraz dôjde k urýchleniu procesu rozširovania. Zároveň by to mohlo posilniť podporu západoeurópskej verejnosti tomuto procesu. Hlavný vyjednávač SR s úniou J. Figeľ si však nemyslí, že nová kríza ovplyvní rozširovanie Únie. „Rozširovanie to asi nezrýchli, ale ani nespomalí,“ povedal J. Figeľ pre HN a dodal, že udalosti v USA dajú skôr rozširovaniu EÚ, ale i NATO väčší význam. Zároveň sa podľa neho posilní vedomie potreby bezpečnosti a obranyschopnosti v Európe. Boj proti terorizmu a vytvorenie medzinárodnej koalície, si vyžiada konkrétne opatrenia a investície. „Bude to skúška solidarity i euroatlantického spoločenstva,“ myslí si hlavný vyjednávač. V tejto súvislosti zdôraznil, že bezpečnosť vždy veľa stojí“. Najviac vtedy, keď nefunguje. Platí to pre USA, ako aj pre Slovensko. Platí to pre každú demokratickú krajinu, ktorá považuje bezpečnosť svojich občanov za základný záujem, povedal J. Figeľ. Slovensko musí podľa neho do tejto oblasti investovať bez ohľadu na budúce členstvo v EÚ a NATO. Pripomenul, že SR sa musí pripravovať na vstup do schengenského priestoru, v ktorom platí voľný pohyb osôb a tovaru. K Schengenskej dohode sa pripojili takmer všetky krajiny EÚ. Slovensko už dnes zápasí s ilegálnou migráciou či organizovaným zločinom, teda s rovnakými problémami ako vyspelé demokracie. Preto je podľa J. Figeľa „potrebná užšia spolupráca policajných zložiek a justičných orgánov všetkých európskych krajín. Tieto javy nepoznajú hranice, a preto aj spolupráca v boji proti nim musí prekonávať hranice,“ dodal. Po vstupe SR do Únie by sa slovensko-ukrajinská hranica stala hranicou schengenského priestoru. „Som presvedčený, že Slovensko bude schopné ustrážiť túto hranicu. V budúcnosti sa jej ochrana ešte viac zosilní, personálne i technicky,“ dodal J. Figeľ.

HOSPODÁRSKE NOVINY
3. 10. 2001

NA CIGARETY CHCEME PÄTROČNÝ ODKLAD

Slovensko v rokovaníach o vstupe s EÚ trvá na požiadavke päťročného prechodného obdobia pri spotrebnej dani z cigariet a tabakových výrobkov. Ministerstvo zahraničných vecí SR (MZV) o tomto postoji nôtou informovalo EÚ, pričom reagovalo na návrh Európskej komisie (EK) pristúpiť len na trojročný odklad harmonizácie európskych noriem pre Slovensko v danej oblasti. Členov integračného výboru NR SR o tom včera informoval hlavný vyjednávač a štátny tajomník MZV SR J. Figel'. Ako ďalej povedal, v rámci presadzovania svojich požiadaviek má SR záujem konzultovať ďalšie kroky v tomto smere s inými kandidátskymi krajinami. Požiadavka na päťročné prechodné obdobie je podľa J. Figela racionálna a realistická a je dobrým riešením z hľadiska zosúladienia situácie v SR s krajinami Európskej únie. Ak by spotrebná daň na cigarety na Slovensku dosiahla minimálnu európsku úroveň 57 percent, došlo by k zvýšeniu cien škatulky cigariet o viac ako dvojnásobok, čo je podľa J. Figela neúnosné. V tejto súvislosti naznačil možnú spojitosť s čiernym trhom a organizovaným zločinom. Hlavný vyjednávač zároveň pripomenul, že EÚ v otázke dane z cigariet zatiaľ nerozhodla. Európska komisia však v utorok navrhla európskej pätnástke ponúknuť kandidátskym krajinám dvoj- až trojročné prechodné obdobie. Daň z cigariet je najproblémovejšou oblasťou v rokovacej kapitole Dane, ktorú SR s EÚ otvorila v júni tohto roku.

NÁRODNÁ OBRODA

26. 10. 2001

SME V POSLEDNEJ TRETINE PRÍSTUPOVÝCH ROKOVANÍ

Uzavretím už 20. kapitoly, Energetika, vstúpilo v piatok Slovensko do poslednej tretej tretiny prístupových rokovaní s Európskou úniou. Pred nami je uzavretie ešte desiatich kapitol európskej legislatívy. Tím slovenských vyjednávačov v piatok opäť potvrdil záväzok slovenskej vlády odstaviť dva bloky bohunickej jadrovej elektrárne V-1 v rokoch 2006 a 2008... Šéf slovenských vyjednávačov J. Figel' pre Pravdu povedal, že zvyšná tretina kapitol, ktoré sú už na rokovacom stole, si bude vyžadovať „väčšiu spoluprácu medzi kandidátmi“. Únia podľa jeho slov považuje náš záväzok na odstavenie V-1 za dôležitý aj vo vzťahu k samotnému vstupu Slovenska do Únie. „Diskusia v našom parlamente je skôr prirodzená,“ povedal J. Figel' a zdôraznil fakt, že náš záväzok

podporili prezident, parlament i vláda. Slovensko si v piatok zlepšilo pozíciu v predbežne uzavretej kapitole Voľný pohyb osôb a poskytovanie služieb a dosiahlo rovnocenné postavenie s Českou republikou, ktorá si pred nami predkovala lepšie podmienky. Česko včera uzavrelo dve kapitoly vrátane voľného pohybu osôb. Dokopy ich uzavrelo 21. „Ochranné opatrenia by nemali byť tým hlavným nástrojom pre prípravu na členstvo,“ upozornil J. Figel' a potvrdil nemennosť nášho postoja k požiadavkám Rakúska a Nemecka. „Uzatváranie pracovných trhov nie je podmienené ekonomicky, ale je politickým krokom,“ dodal.

PRAVDA, KRÁTENÉ

27. 10. 2001

UZAVRELI SME DVADSIATU KAPITOLU

Slovenská republika uzavrela v piatok na prístupových rokovaníach s Európskou úniou v Bruseli už 20. kapitolu európskej legislatívy – energetiku. Únia povolila Slovensku päťročné prechodné obdobie na zásoby ropy, ktoré musia podľa európskej legislatívy stačiť na 90 dní, kým my sme sa vzdali požiadavky na odklad liberalizácie trhu s elektrickou energiou. V SR sú v súčasnosti len 30-dňové zásoby ropy a ropných produktov. Ku dňu predpokladaného vstupu do Únie – 1. 1. 2004 – to bude 47 dní a požadovaných 90 dní by sme mali dosiahnuť do konca roku 2008. Dobudovanie týchto zásob si podľa Ministerstva hospodárstva SR vyžiada náklady vo výške približne 1,5 mld Sk ročne. Podľa hlavného slovenského vyjednávača J. Figela ide, podobne ako v prípade Poľska, o najdlhšie prechodné obdobie, ktoré kandidáti EÚ dosiahli v oblasti zásob ropy. J. Figel' zároveň potvrdil záväzok SR uzavrieť dva bloky Jadrovej elektrárne V-1 v Jaslovských Bohuniciach v rokoch 2006 a 2008, čo bolo jednou z podmienok uzavretia kapitoly energetika. Pred dvoma rokmi Únia týmto záväzkom podmienila otvorenie prístupových rokovaní so Slovenskom. – Jadrová bezpečnosť bola, je a bude prioritou Slovenska, – zdôraznil J. Figel'.

ROLNÍCKE NOVINY

29. 10. 2001

ÚNIA CHCE OBMEDZIŤ NAŠICH PREPRAVCOV

Európska komisia navrhla včera členským štátom Európskej únie, aby proti Slovensku a ďalším trom kandidátskym krajinám zaviedli po vstupe do Únie štvorročné

né prechodné obdobie. Počas neho nebudú môcť ich prepravcovia poskytovať svoje služby na území jednej členskej krajiny. Opodstatnenosť prechodného obdobia odôvodňuje Európska komisia nižšími operačnými nákladmi stredoeurópskych prepravcov – nižšie platy, lacnejšie poisťné, servis, ako aj benzín.

Slovenská delegácia s návrhom nesúhlasí. „Návrh nepovažujeme za prijateľný a budeme rokovať s jednotlivými krajinami,“ povedal hlavný vyjednávač Slovenska s Európskou úniou J. Figel'. Slovensko vychádza z toho, že už dnes náklady slovenských prepravcov dosahujú, dokonca presahujú priemer v Únii. Podľa J. Figela existuje viacero nezávislých štúdií, ktoré potvrdzujú oprávnenosť týchto argumentov.

Štvorročný odklad aj pre Českú republiku, Estónsko a Litvu. Pre Maďarsko, Poľsko a Lotyšsko navrhla komisia až päťročné obmedzenie.

SME

10. 11. 2001

PROCES ROZŠIROVANIA NIE SÚ PRETEKY

„Veľký tresk“, ktorý avizovala Európska únia v pondelok, nevyvolal vo všetkých kandidátskych krajinách spokojnosť. Podľa hlavného vyjednávača SR J. Figela proces rozširovania nie je o nejakých pretekoch. Rozčarovanie v niektorých krajinách vyplýva podľa neho z toho, že napríklad Maďarsko a Česko si na začiatku prístupových rokovaní stanovili iné dátumy. „Maďarsko počítalo s 1. januárom 2002, Česko 2003. My sme začali rokovania neskôr a rátať sme s dátumom 1. 1. 2004. Slovensko by ale nemalo v nijakom prípade hovoriť, že nebude na nikoho čakať,“ povedal J. Figel'. Únia chce prijať naraz viac krajín, pretože je nemysliteľné každý polrok náročným procesom pribrať jednu krajinu, prípadne malé skupiny. Ani schválenie plánu „veľkého tresku“ na decembrovom summite v Laekene však podľa Figela neznamená, že všetkých 10 krajín naozaj naraz do Únie vstúpi. Počas vyjednávania môže niektorá krajina zo skupiny 10 krajín vypadnúť. „Možno sa sebadiskvalifikovať napríklad v referende, alebo ak si krajina stanoví podmienky neprijateľné pre Úniu, alebo ak členské krajiny nebudú mať politickú dôveru v nového člena. Nikto to nemá isté,“ povedal J. Figel'.

SME

16. 11. 2001

ZA SPOROM O HRANICE SÚ ČESKÉ AMBÍCIE. JÁN FIGEL' NEOČAKÁVA, ŽE BY ČESI PRISTÚPILI K JEDNOSTRANNÝM KROKOM

Česká požiadavka sprísniť hraničný režim so Slovenskom môže súvisieť s tým, že Česko plánuje vstúpiť do Únie skôr. Myslí si to hlavný vyjednávač s Európskou úniou J. Figel'. „Česko stále pracuje s dátumom vstupu 1. januára 2003. Slovensko 1. januára 2004. Náš dátum považujem za realistickejší, potvrdený európskou päťnástkou. Bolo by na škodu vzájomných vzťahov, ak by niekto chcel byť v Únii skôr aj za cenu zhoršenia komfortu občanov oboch strán,“ povedal J. Figel'.

Minister vnútra Ivan Šimko vo štvrtok odmietol rokovať s českým partnerom Stanislavom Grossom o akýchkoľvek zmenách hraničného režimu alebo zavádzaní víz pre slovenských občanov. Námietky českej strany v súvislosti s bezvízovou dohodou smerovali skôr proti článku 3. „Článok 3 hovorí, že občania Slovenska a Česka môžu prekračovať hranice aj mimo hraničných priechodov,“ povedal včera Šimko. Česko sa odvoláva na požiadavky Európskej únie o aplikácii schengenskej dohody s tým, že nadštandardný režim na našich hraniciach neumožňuje Čechom zaistiť ochranu potrebnú na vstup do Únie. J. Figel' povedal, že „Únia netlačí kandidujúce krajiny do vzájomne nevýhodných prechodných opatrení. Od nás sa očakáva efektívna spolupráca na hraniciach, nie osobitné opatrenia, ktoré by išli proti záujmom oboch krajín“. Figel' neočakáva, že česká strana pristúpi na hraniciach k jednostranným opatreniam, lebo by to poškodilo česko-slovenské záujmy a neprospeľo by to ani súdržnosti v regióne. Podľa neho boj s ilegálnou migráciou, pašovaním drog či organizovaným zločinom nie je možné riešiť jednostranne.

SME, KRÁTENÉ

24. 11. 2001

JÁN FIGEL' NASPÄŤ DO PRÁCE...

Štátny tajomník MZV SR J. Figel' sa od pondelka naplno vracia k práci súvisiacej s euroatlantickými integračnými ambíciami SR. Hlavný vyjednávač Slovenska s EÚ ukončil rehabilitačnú liečbu v Národnom rehabilitačnom centre v Kováčovej. Už v októbri konzílium lekárov konštatovalo zlepšenie jeho zdravotného stavu. J. Figel' sa v Kováčovej liečil od 20. septembra, kde ho previezli po stabilizačnej operácii krčnej chrbtice. Zároku sa podrobil v dôsledku zranenia, ktoré utrpel počas priateľského futbalového stretnutia českých a slo-

venských kresťanských demokratov v Moutniciach pri Brne.

NOVÝ ČAS

1. 12. 2001

KAPITOLOVÝ BIZNIS NÁM IDE DOBRE...

Desať štátov bude schopných podpísať na budúci rok zmluvu o pristúpení do Európskej únie a každý ráta s tým, že medzi tieto krajiny bude patriť aj Slovensko. Počas včerajšej návštevy SR to uviedol poslanec Európskeho parlamentu a spravodajca zahraničného výboru pre Slovensko Jan Marinus Wiersma. Po svojom príchode do Bratislavy sa Wiersma stretol so štátnym tajomníkom MZV J. Figeľom, ktorý sa len nedávno vrátil do úradu po zranení chrbtice. Wiersma označil J. Figeľa za „veľmi dobrého vyjednávača“, vďaka ktorému má dnes Slovensko rovnaké šance ako Slovinsko, ČR alebo Maďarsko, hoci začalo o vstupe do EÚ rokovať neskôr. „Kapitolový biznis“, čiže otváranie a uzatváranie jednotlivých kapitol nám podľa Wiersmu ide dobre a úspešné dokončenie tohto procesu by mali podporovať vládne i opozičné strany. „Voľby v roku 2002 by mohli byť úvodom k tomuto veľkému finále,“ povedal Wiersma. O ich výsledku však nechcel vopred špekulovať a rovnako ani o otázke novinárov, či by pre Úniu nebol prekážkou návrat Vladimíra Mečiara k moci. „Nemyslím, že demokratické voľby môžu znemožniť podpísanie zmluvy o pristúpení k EÚ. V takom prípade by sme boli v nesprávnom spoločenstve,“ dodal europoslanec Wiersma.

NOVÝ ČAS

8. 12. 2001

DOTIAHLI SME SA DO EURÓPSKEHO FINÁLE

Slovensko definitívne patrí do skupiny kandidátskych krajín, s ktorými sa počíta v prvom kole rozširovania Európskej únie. Spolu s deviatimi ďalšími krajinami nás spomenuli v záverečnej deklarácii, ktorú prijala Európska rada na summite v Laekene. Na zozname sa z kandidátskych krajín neobjavilo Rumunsko, Bulharsko a Turecko. Slovensko, rovnako ako ostatné kandidátske krajiny, vysiela troch svojich zástupcov do Konventu, nového orgánu, v ktorom budú členské i kandidátske krajiny rokovať o budúcej podobe Únie. Budeme mať právo prednášať návrhy, zatiaľ však nie je isté, či kandidátske krajiny dostanú aj hlasovacie právo

na Medzivládnej konferencii, ktorá sa uskutoční pravdepodobne v roku 2004. Dvoch zástupcov deleguje parlament a jedného vláda. Meno vládneho zástupcu premiér neuviedol. „Môj minister už má niekoho na mysli. Zvažujeme,“ povedal pre SME. Podľa Kukana zástupca v Konvente bude niekto „nižšie postavený ako minister“. „Máme na mysli konkrétnu osobu, pre ktorú táto činnosť vyplynie z doterajšej práce,“ povedal Kukan. Preto sa neoficiálne hovorí o hlavnom vyjednávačovi SR pri EÚ J. Figeľovi. Prvé zasadnutie Konventu, na ktorého čelo bol zvolený bývalý francúzsky prezident Valéry Giscard d'Estaing, bude 1. marca budúceho roku.

SME

17. 12. 2001

UZAVRELI SME S ÚNIOU 22. KAPITOLU

Slovenská republika včera uzavrela vo vyjednávaniach s Európskou úniou kapitolu finančná kontrola. Je to 22. kapitola z celkových 30, ktoré v prístupových rokovaniach musíme uzavrieť. Únia vyjadrila svoju spokojnosť s legislatívou, ktorú Slovensko v tejto oblasti prijalo, a tiež s opatreniami, ktoré sme prijali v boji proti korupcii.

„Uzavretie finančnej kontroly je ďalší dôležitý posun, čo sa týka rozsahu legislatívy aj počtu kapitol. Hodnotím tento rok ako dobrý, uzavreli sme 12 kapitol za 12 mesiacov, a to nám dáva dobré vyhliadky,“ povedal po rokovaniach hlavný slovenský vyjednávač J. Figeľ.

Únia včera ponúkla Slovensku aj uzavretie kapitoly doprava. Spoločná pozícia Únie však bola schválená len tesne pred piatkovým mimoriadnym rokovaním, vo štvrtok večer. Únia v nej vyšla v ústrety požiadavkám Rakúska a navrhla prechodné obdobie pre kandidátov až na päť rokov. Prijatý model 2+2+1 rok by znamenal, že prepravcovia z nových členských štátov by mohli poskytovať prepravné služby na území členskej krajiny (tzv. cestnú kabotáž) až po dvoch, respektíve až po štyroch alebo piatich rokoch.

Slovensko ani Česká republika navrhovaný model neprijali. „Slovensko najmä z časových dôvodov neprijalo návrh Únie, informácie nám totiž doručili vo štvrtok až neskoro večer. Okrem toho nemáme ešte mandát na prijatie takéhoto prechodného obdobia,“ vysvetlil J. Figeľ.

Slovenská republika preto požiadala Úniu o niektoré špecifické vysvetlenia a bude o kapitole ďalej rokovať. „Máme záujem sa dohodnúť,“ povedal J. Figeľ.

SME

22. 12. 2001

rok 2002

ROK 2002

Výsledky

Výsledky rokovaní s EÚ o životnom prostredí

Prijatie a implementácia environmentálnych smerníc EÚ prináša aj kandidátskym krajinám značné výhody a v dlhodobom rozsahu veľké úspory. Zlepšenie stavu zásobovania vodou a nakladanie s odpadmi patrí k dôležitým potrebám slovenských obcí a miest. Máme krásnu prírodu, jej ochrana a zveľadenie je zodpovednosťou voči generáciám našich detí, ale aj príležitosťou na skvalitnenie života, rozvoja služieb a vhodného cestovného ruchu. Nedávna štúdia bruselských inštitútov hovorí o tom, že Slovensko by harmonizovanou (európskou) environmentálnou politikou mohlo ročne získavať odhadom od 690 mil. do 3 370 mil. euro (približne 29,6–145 mld. Sk) úspor.

Investičné náklady Slovenska na harmonizáciu stavu životného prostredia s *acquis communautaire* odhadujú odborníci až na 187 mld. Sk v priebehu nasledujúcich 34 rokov. Mali by ich pokryť prostriedky z verejných financií štátu, regiónov, miest a obcí, súkromné prostriedky firiem a investorov a financie z podporných fondov EÚ. Po štokholmskom summite a švédskom predsedníctve sa životné prostredie ešte viac stáva súčasťou stratégie Únie v záujme dosiahnutia tzv. trvalo udržateľného rozvoja. Vytváranie nášho súladu s touto stratégiou znamená zlepšovanie stavu životného prostredia na Slovensku a zároveň vytváranie kompatibility pre budúce členstvo.

Dosiahnuť však súlad slovenskej environmentálnej situácie a politiky s EÚ si bude vyžadovať veľmi sústredené opatrenia hlavne v legislatíve životného prostredia, ale aj rozsiahle investície. Až potom je reálna ich návratnosť. Cieľom zložitých rokovaní bolo dosiahnuť spoločné riešenie existujúcej situácie tak, aby vytváralo súlad medzi SR a EÚ znamenajúci: 1. predbežný súhlas so vstupom do EÚ aj v tejto oblasti k 1. 1. 2004 za predpokladu realizácie ďalších plánovaných nevyhnutných legislatívnych a administratívnych opatrení; 2. súhlas s požadovanými prechodnými obdobiami vrátane podpory EÚ pre postupné financovanie niektorých rozsiahlych potrieb SR v ekológii.

Predbežné uzavretie tejto dôležitej kapitoly v decembri 2001 a finálna akceptácia značného počtu siedmich prechodných období (PO) v dôležitých otázkach environmentálnych smerníc a vo významnom časovom rozsahu je veľmi dobrým výsledkom rokovaní medzi SR a EÚ. V oblasti ochrany ovzdušia Slovensko požadovalo o PO na plné uplatňovanie smernice č. 94/63/ES o riadení emisií škodlivých organických komponentov zo skladovania benzínu a jeho distribúcie z terminálov. Dôvodom je vysoká investičná náročnosť úpravy existujúcich skladovacích nádrží. Pre jestvujúce zariadenia sú podľa veľkosti a druhu dohodnuté PO v rozsahu jeden, dva a štyri roky. V odpadovom hospodárstve sú veľmi významnými smernica č. 94/67/ES o spaľovaní nebezpečného odpadu a smernica č. 2000/76/ES o spaľovaní odpadu. Slovenská stratégia a prijatá legislatíva predpokladá prispôbenie sa týmto vyšším nárokom do konca r. 2006. Rokovania tento zámer potvrdili.

Trojročné PO sa týka jedenástich spaľovní odpadu v nemocniciach (NsP Svidník, Trebišov, Košice,

Rožňava, Poprad, Lučenec, Žilina, Levice, Prievidza-Bojnice, Trnava, Senica) a siedmich priemyselných spaľovní nebezpečného odpadu (Novácke chemické závody Nováky, Duslo Šaľa, Chemko Strážske a po dvoch spaľovniach v Slovnafte Bratislava a Petrochémii Dubová).

Pôvodná požiadavka SR na päťročné PO pre smernicu EÚ č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu (pitná voda) bola predefinovaná na výnimku z *acquis*, ktorá je umožnená priamo smernicou. Táto derogácia povoľuje dosiahnutie súladu pre jednotlivé kvalitatívne ukazovatele pitnej vody a relevantné vodné zdroje verejného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou do troch rokov od vstupu do Únie.

Oveľa náročnejšia však bude adaptácia na smernicu č. 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd. Iba v tomto výseku harmonizácie bude potrebné investovať téměř 140 mld. Sk do nových zberných systémov a čistiarní odpadových vôd alebo na modernizáciu existujúcich nevyhovujúcich. Slovensko zabezpečí súlad s uvedenou smernicou do konca roku 2010 v aglomeráciách nad 10 000 obyvateľov a do konca roka 2015 v sídlach nad 2 000 obyvateľov. To je zároveň najdlhšie PO spomedzi všetkých Slovenskom doteraz vynegociovaných období. Na základe ustanovení smernice č. 76/464/EHS o znečistení spôsobenom určitými nebezpečnými látkami, vypúšťanými do vodného prostredia, SR zabezpečí súlad do šiestich rokov po vstupe. Zoznam relevantných zdrojov obsahuje tri firmy (NChZ Nováky, Duslo Šaľa, Chemko Strážske). Obdobne, do štyroch rokov podľa smernice č. 91/676/EHS o ochrane vôd pred znečistením, spôsobenom dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov, upraví Slovensko situáciu v dnes ohrozených zónach, resp. zraniteľných územiach.

Pre kontrolu priemyselného znečistenia prijala Únia politiku tzv. integrovanej prevencie a kontroly prostredníctvom smernice č. 96/61/ES. Znamená to prístup, ktorý bude vyžadovať nové monitorovacie inštitúcie na centrálnej a regionálnej úrovni, nové povolenia pre približne tisíc zariadení, vrátane skládok a veľkofariem pre ošipané a hydinu. Pre nové zariadenia bude súlad dosiahnutý od dátumu vstupu SR do EÚ. Pre desať starších zdrojov znečistenia SR vynegociovalo PO v rozsahu 6 až 8 rokov. Ide o podniky Považská cementáreň Ladce, Slovenský hodváb Senica, Istrochem Bratislava, NCHZ Nováky, SLZ Chémia Hnúšťa, Duslo Šaľa, ŽOS Trnava, Bukocel Vranov, U.S. Steel Košice a Matador Púchov. Obdobne zložité rokovania možno očakávať v oblasti daní, poľnohospodárstva, rozpočtových pravidiel a regionálnej politiky.

Rok 2001 bol negociačne dobrým rokom. Slovensko sa počas neho vrátilo do priestoru a postavenia, ktoré mu svedčí, ak chce byť vitálnym centrom visegrádskeho priestoru strednej Európy a dôveryhodným členom euroatlantického spoločenstva demokratických štátov. Je pred nami náročný rok 2002 a s ním aj reálna príležitosť a nádej na završenie negociácií.

J. F.
SME

7. 1. 2002

■ **K výške dotácií do poľnohospodárstva a na regionálnu pomoc v návrhu Európskej komisie (EK) na financovanie rozšírenia ste zaujali kritický postoj. Súčasne ste naznačili možnosti, ako dospieť k prijateľnému kompromisu. Aké možnosti máte na mysli?**

J. F.: Miera zdržanlivosti znamená stretovosť na hľadanie čo najlepšieho riešenia pre obe strany (SR aj EÚ). Finančný rámec navrhovaný Komisiou sme prijali ako východisko pre európsku pätnástku, ktorá sa bude ešte posudzovať. Hodnotíme ho však kriticky, pretože naše očakávania sú väčšie. Rámec EK je dôležitý. Predurčuje rozsah riešení najmä pre tri najcitlivejšie kapitoly: poľnohospodárstvo, regionálnu politiku a rozpočtové opatrenia. Je dôležité pozeráť sa na návrh EK komplexne, pretože jeho čiastky samy osebe vyvolávajú viac otázok. Komplexný pohľad ponúka aj náznaky možných riešení. Výsledok však bude závisieť od miery solidarity štátov únie s budúcimi členmi. Nechceli by sme, aby prijaté riešenia dlhodobo limitovali niektoré politiky. Napríklad, navrhované 10-ročné prechodné obdobie na dosiahnutie plnej výšky priamych platieb pre farmárov pokrýva dve rozpočtové obdobia: jedno končiacie sa v roku 2006 a ďalšie do roku 2013.

■ **Slovensko teda ani tak nenamieta proti úrovni dotácií (25 %), ako proti dĺžke prechodného obdobia?**

Aj, aj. Východisko berlínskeho summitu v roku 1999, kde schválili Agendu 2000, bolo: žiadne priame platby. Takže na prvý pohľad sa zdá, že to mohlo byť aj horšie. EK však s istým politickým rizikom navrhuje, aby priame platby boli súčasťou riešenia. A my sme za ich vyššiu úroveň, aj kratší čas na dosiahnutie plných subvencií. Zároveň žiadame nejakú konkrétnu formu kompenzácie vyrovnávajúcu úroveň podpory pre sektor poľnohospodárstva a potravinárstva, ktorá by Slovensko nediskriminovala na novom trhu Únie. Teda plnohodnotné vyvážené postavenie, nie druhoradé, menejcenné členstvo. Riešenie nemusí byť len v priamych platbách, ale aj ďalších nástrojoch. Napríklad, štrukturálne nástroje na budovanie infraštruktúry v oblasti poľnohospodárstva, komplexný rozvoj vidieka či zlepšovanie marketingu.

■ **Do akej miery sa dá počítať so solidaritou, keď EK nenavrhol ani maximálny finančný rámec a podľa niektorých členov Únie je návrh dokonca príliš štedrý?**

Solidarita sa niekedy nedá merať, pokiaľ ide o politické postoje, a niekedy áno, napríklad stanovením rozpočtu. Môže to vzbudzovať dojem, že komentujeme peniaze cudzích daňových poplatníkov. Naším zámerom nie je čím skôr bez zodpovednosti získať prostriedky od iných, ale čím skôr zvládnuť reformy, aby sme neboli závislí od podpory. Ako sa to dá sklíbiť? Rozšírenie znamená finančnú podporu od súčasných členov okolo 1,1 % ich hrubého národného produktu. Veľká európska myšlienka teda žije z malého množstva prostriedkov, i keď v skutočnosti ide o miliardy.

Ak by mal plán pokryť potreby rozšírenia s maximálnou otvorenosťou, poskytuje ešte rezervu okolo 15 mld. eur (tá vznikne nepoužitím prostriedkov vyčlenených na roky 2002 a 2003 pozn. red.) na rok 2004, ktorý je pravdepodobným rokom rozšírenia. Tam vidím kľúč k riešeniu. Únia sa teda vo svojom pohľade na termín rozšírenia posúva oproti Agende 2000 o dva roky. Ak sa rozšírenie zrealizuje

z objektívnych príčin o dva roky neskôr, nevidím dôvod, prečo by prostriedky plánované na roky 2002 a 2003 nemohli byť použité.

■ **Prijímate argumenty EK, že priame platby by mohli spôsobiť spoločenskú nerovnováhu a že prostriedky zo štrukturálnych fondov by sme i tak neboli schopní absorbovať?**

Neprijímam tento argument, pretože my netvrdíme, že chceme 100-percentné platby hneď od prvého dňa vstupu do Únie. Žiadame rovnocennú podporu sektora. Neverím, že by sme neboli schopní absorbovať viac. My vieme stavať diaľnice, železnice a potrebujeme ochranu vôd a ovzdušia. Potreby našej ekonomiky, napríklad, z hľadiska infraštruktúry, sú rozsiahle.

■ **Komisia prisľúbila kandidátom, že reforma Spoločnej poľnohospodárskej politiky (CAP) sa nebude viazať na rozšírenie. Dánsko a Holandsko sú však za reformu európskeho poľnohospodárstva pred vstupom nových krajín do Únie. Mohlo by to ovplyvniť rozšírenie?**

Podnety na reformu CAP sú oprávnené, pretože celý systém sa vyvíja, a to, čo mal splňať v 80. rokoch, je zastarané. Ak by mala byť reforma CAP teraz, tak by to naozaj mohlo spôsobiť skl v rozšírení. My si želáme postup podľa terajšieho acquis. Vieme si však predstaviť reformu po vstupe s vidinou zmien dopadajúcich na budúci rozpočet Únie od roku 2006 až 2013. Tlak na väčšiu ústretovosť Únie pritom môže napomáhať tým, ktorí žiadajú reformu.

HOSPODÁRSKE NOVINY

8. 2. 2002

Ján Figel' sa myšlienkou vystriedania Rudolfa Schustera na poste prezidenta nezaoberá

Odovzdávaním zlatej plakety ministerstva zahraničných vecí českému konzulovi Josefovi Byrtusovi pri príležitosti jeho nedávnych 60. narodenín v Košiciach a fašiangovým stretnutím vo Vranove nad Topľou s diplomatmi Poľska, Česka, Maďarska a Ukrajiny si spríjemnil záver uplynulého pracovného týždňa štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figel'. S veľkým kamarátom J. Byrtusom a hlavným vyjednávačom SR pre vstup do EÚ sme sa následne porozprávali o najaktuálnejších otázkach slovenskej vnútornej a zahraničnej politiky.

■ **V poslednej dobe sa čoraz častejšie špekuluje o tom, že by ste mohli byť kandidátom na budúceho slovenského prezidenta. Čo hovoríte na to, že by ste mohli vystriedať R. Schustera?**

J. F.: Už som aj ja počul takéto úvahy, no nezaoberám sa nimi. Chcel by som ale v oblasti našej integrácie do EÚ a NATO dokončiť to, čo som v roku 1998 začal. Moja zodpovednosť spočíva v tom, aby sme boli úspešní v negociačnom procese k vstupu do EU. Nemám ambície, ktoré by zatažovali moju myseľ alebo odoberali energiu v tomto úsilí. Sme krajinou, ktorá má dobrú pozíciu v strednej Európe a môže postupne vytvoriť perspektívu pre ľudí vo všetkých dimenziách.

■ Hlavní vyjednávači krajín V4 ako aj vy osobne ste predvčerom kritizovali v Bruseli návrh Európskej komisie na financovanie rozšírenia EÚ od roku 2004. Ten okrem iného garantuje našim poľnohospodárom po vstupe len 25 percent objemu dotácií „starých“ členských krajín, pričom na ich plnú výšku budú mať nárok až v roku 2013. Komisár EÚ pre rozšírenie G. Verheugen však tvrdí, že návrh zabezpečuje rovnoprávne zaobchádzanie so starými i novými členmi EÚ...

Návrh je dôležitý v tom, aby sa vôbec začala diskusia a mohli prebehnúť následné rokovania. Má síce dobré, no aj problematické stránky. Je potrebné oceniť najmä tie dobré. Máme nárok na priame platby v poľnohospodárstve, čo členské štáty doteraz nenavrhovali. Na druhej strane úroveň platieb a celkový čas na prechodné obdobie, ktorý navrhuje Komisia bude pre nás veľkým problémom. Netvrdíme, že to musí byť okamžité, ale boli by sme spokojnejší, keby sa nižšia miera priamych platieb v úvodnom období kompenzovala vyššou mierou rozvoja infraštruktúry, podpory marketingu v agro-sektore a jeho celkového kapitálového posilnenia. To znamená, že dotácie nemusia ísť priamo na jednotlivé subjekty, ale do programov podporujúcich reštrukturalizácie.

■ Myslíte si, že štáty EÚ dajú na výhrady Slovenska a ďalších štátov V4?

O všetkom sa ešte budú viesť detailné rokovania. Tento návrh je spoločný pre desať štátov a je treba povedať, že nielen my s ním nie sme spokojní. Istú nespokojnosť s ním vyjadrili aj členské krajiny Únie, ktoré o ňom napokon aj spolu s nami budú rozhodovať. Dnes je ešte predčasné robiť uzávery, ale tie, ktoré sme doteraz prijali aj na úrovni V4, hovoria o kritike pôvodného návrhu a o tom, že očakávame väčšiu ústretovosť a solidaritu zo strany EÚ...

■ Teda, ste v tomto prípade mierny optimista?

Musím ním byť. Bez optimizmu by sa tieto rokovania a procesy dali ťažko zvládať. Treba byť však reálny optimista. Výsledkom bude možno kompromis, ktorý bude citlivý pre obe strany. Treba povedať, že EÚ za päťdesiat rokov svojej existencie bola schopná vyriešiť všetky otázky rozšírenia alebo reforiem vďaka dostatku politickej vôle a prostriedkov, ktoré túto vôľu vyjadrujú. Som presvedčený, že aj teraz by malo dôjsť k takému scenáru, lebo ide o historickú výzvu, ktorá je pred nami. A tú by sme mali spoločne zvládnuť.

■ V štvrtok večer ste sa vrátili z Bruselu. Ako tam hodnotia zákon o Maďaroch žijúcich v zahraničí, uplatňovanie ktorého rozpútalo veľké diskusie aj u nás. Sú predstavitelia EÚ skôr stotožnení s názorom slovenskej strany alebo dávajú za pravdu Maďarom?

V pravidelnej hodnotiacej správe Európskej komisie o Maďarsku boli vyjadrené výhrady voči tomuto zákonu. Brusel svoj postoj doteraz nezmenil a podmieňuje akékoľvek krajanské riešenia bilaterálnou dohodou. Keďže k nej nedošlo, ani v Bruseli, nemôže dôjsť k pozitívnym posunom v tejto citlivej otázke. Som presvedčený, že obidve krajiny svojou menšinovou politikou by mali potvrdiť zrelosť pre spoločnú Európu. Nie však prijímaním zákonov, ktoré sú naozaj bezprecedentné a vyvolávajúce otázky, ale vytváraním európsky kompatibilného právneho a politického prostredia. Mali by sme sa spoločne snažiť o vstup do EÚ, kde bude nediskriminačné prostredie pre všetkých občanov Európy.

■ Začiatkom septembra ste si vážne poranili chrbticu pri futbalovom zápase medzi výberom KDH a KDÚ-ČSL. Hoci sa vám už z toho podarilo dostať, prezradte, zahrli ste si už odvtedy futbal?

Nie, nehral som. Možno by som urobil nejaký výkop, no v súčasnej dobe už futbal radšej nechávam na mladších a napríklad na svojho deväťročného syna. Dopad na chrbticu bol veľmi silný, no som

rád, že už je to po dvoch operáciách zhruba v poriadku. Šport patrí k životu, ale radšej sa budem venovať takému, kde číhajú menšie riziká. Napríklad mám veľmi rád turistiku a pohyb v prírode.

KOŠICKÝ KORZÁR

11. 2. 2002

Architekt

Architekt zjednotenej Európy

Robert Schuman (francúzsky povojnový minister financií, premiér, minister zahraničných vecí do roku 1953) bol humanistom a pragmatickým vizionárom. Ako hlboko veriaci politik a právnik uznával, že nad pozitívnym právom stojí právo prirodzené, že dejiny majú svoj zmysel a že cieľom i kritériom nášho konania musí byť ochrana a dôstojnosť života každej osoby.

Schuman pre Európu

Myšlienky zjednotenia v Európe majú dávnu históriu. Ale až tie Schumanove, založené na duchovnom presvedčení a zmierení medzi národmi, na medzinárodnoprávných nástrojoch a vytvorení nadnárodných inštitúcií, sa ujali. Text deklarácie o vytvorení Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ, ktorý Schuman zverejnil 9. mája 1950, bol revolučný. Francúzska vláda navrhla podriaadiť celú produkciu uhlia a ocele spoločnému vysokému úradu. Tým sa vytvorila základy pre ekonomický rozvoj a prvú etapu európskej federácie. Solidarita vo výrobe bude mať za následok, že akákoľvek vojna medzi Francúzskom a Nemeckom sa stane nielen nemysliteľnou, ale i prakticky nemožnou. Šlo nie o koordináciu, ale o integráciu! Plán bol otvorený pre všetkých. Nemecký kancelár K. Adenauer reagoval okamžite pozitívne. Veľa významných udalostí z hľadiska realizácie Schumanovej predstavy zjednotenej Európy nasledovalo v 50. rokoch. Bolo to založenie ESUO, EHS a EUROATOM-u. Za celoživotné zásluhy o mierové zjednotenie na kontinente udelil Európsky parlament R. Schumanovi jednomyselne titul „otec Európy“. Žiadnemu inému politikovi sa tejto cti nedostalo.

Ovocie myšlienok

Charakter a pravý zmysel myšlienok, slov a skutkov poznáme podľa ich ovocia. Schumanov projekt nielen žije, ale priniesol v západnej Európe doteraz 57 rokov mieru. Najdlhšie obdobie za dve tisícročia histórie! Z pôvodného spoločenstva šiestich je dnes úspešná pätnásťka. Dvanásť štátov rokuje o prístupí. Európa sa stáva globálnym aktérom. Je najväčším hospodárskym blokom a jednotným trhom na svete. História nás však jasne učí, že je nebezpečné byť súčasne bohatý a slabý. Bohatstvo priťahuje závisť, slabosť priťahuje agresiu. Európa nemôže zostať obrom na hlinených nohách. Žiada sa viac schopnosti konať vo veciach bezpečnosti a obrany. Ak chce byť Európa mocnosťou – nie superštátom – musia sa Európania stotožniť s myšlienkou jej zjednotenia. Európa – to nie je geografia, to je politická idea postupne pretváraná do reality. Konštrukciu tvoria spoločné inštitúcie, zmluvy a *acquis communautaire*.

Schuman pre postkomunistickú Európu

V januári 1959 prorocký otec Európy povedal trom mladým poslancom Európskeho parlamentu v Štrasburgu, že pád komunistického systému aj jeho mocenskej štruktúry do konca storočia určite nastane. Schuman hovoril aj o tom, že „musíme vytvoriť Európu nielen v záujme slobodných národov, ale aj na uvítanie národov z Východu, ktoré po uvoľnení sa z útlatku, ktorému sú vystavené, požiadajú nás o prijatie a našu morálnu podporu. Považujeme za integrálnu časť živej Európy všetkých, ktorí si želajú pripojiť sa k nám vo vytvorenom Spoločenstve. Vzdávame úctu ich odvahe a ich vernosti ako aj ich utrpeniu a obetiam“. Som presvedčený, že tucet rokov od pádu Berlínskeho múra a železnej opony je dostatočne dlhý čas nielen na vzájomné spoznanie sa predtým rozdelených národov. Je predovšetkým dosť dlhý na to, aby sme spoločne pochopili, že rozšírenie EÚ nie je akýmsi milosrdenstvom Západu. Rozšírenie EÚ je predovšetkým a na prvom mieste krokom k znovuzjednoteniu Európy. A národy strednej a východnej Európy k tejto možnosti prispeli desaťročiami utrpenia a odporu proti komunizmu i voči jeho záverečnej podobe – proti militantnému nacionalizmu.

Schuman pre súčasnosť

Duchom zjednotenej Európy je humanizmus a solidarita. Humanizmus je zmyslom spoločenstva národov, ktoré nás vedie k univerzálnemu ľudstvu. Solidarita je tým tmelom, ktorý drží pohromade ľudské i medzinárodné spoločenstvo a robí ho silným. Ak sa bude spomedzi nás vytrácať solidarita, ak bude len frakčnou či etnickou, bude sa vytrácať duch kresťanskej kultúry, z ktorého čerpali aj zakladatelia zjednotenej Európy. Je dobré, ak sa deťom zanechá pozitívne dedičstvo. Máme historickú príležitosť naplňať slobodne svoje osudy v zjednotenej Európe alebo mimo nej. Máme zodpovednosť za to, ako s touto príležitosťou naložíme. Rozdelená Európa exportovala do celého medzinárodného okolia svetovej vojny, totalitné ideológie fašizmu a komunizmu, imperiálny kolonializmus. Schumanovým projektom zjednotená Európa môže a má byť zdrojom novej nádeje pre seba i pre svet.

J. F.
SME, KRÁTENÉ
14. 3. 2002

Európsky

Európsky konvent je výzvou pre Slovensko

Závery Konventu o budúcnosti Európy nie sú podmienkou na rozšírenie Európskej únie, ale diskusia v rámci tohto širokého fóra môže dodať dôveru prebiehajúcemu procesu európskej integrácie. Práve preto je dnes naliehavá výzva na pozitívny príspevok Slovenska do tejto diskusie.

Slovensko má už niekoľkoročnú praktickú skúsenosť s procesom európskej integrácie. Od februára 2000 rokujeme o podmienkach vstupu do EÚ. V procese príprav na členstvo intenzívne spolupracujeme s členskými aj kandidátskymi krajinami. Doma realizujeme mnohé spoločenské, hospodárske a legislatívne reformy, ktorými sa približujeme podmienkam integrovanej Európy. Reforma inštitúcií EÚ, jej spoločných finančných nástrojov či rozhodovacích mechanizmov je predovšetkým odrazom zreteľne definovaných politických záujmov a spoločných princípov zjednocujúcej sa Európy. Podobne aj Slovensko potrebuje definíciu vlastných politických priorít vo vzťahu k integrujúcej sa Európe. Naša predstava o vnútornom usporiadaní EÚ sa musí v prvom rade odvíjať od určitých spoločných politických a hospodárskych cieľov, ktoré bezprostredne súvisia s našim vstupom do Únie a s našou budúcou pozíciou v nej. Pri rozvíjaní takýchto predstáv môže pomôcť aj práca a diskusia v rámci Národného konventu o európskej budúcnosti Slovenska, ktorý sa 4. marca 2002 stretol už po tretíkrát od svojho ustanovenia.

Slovenská republika vstúpi do EÚ ako relatívne nový a veľkosťou menší štát. Vnútorným usporiadaním predstavuje unitárnu krajinu, s nedávno vytvorenou sústavou samosprávnych regiónov.

Slovensko dosahuje polovicu prepočítaného priemeru produktivity Únie. Slovensko však môže ponúknuť vlastný príspevok k diskusii o európskej budúcnosti. Naša poloha a historická skúsenosť ponúkajú istú unikátnu príležitosť prispieť konkrétnym vkladom, aj v spolupráci s našimi stredo európskymi susedmi, k efektívnejšej globálnej úlohe EÚ vo vzťahu k východným a juhovýchodným častiam kontinentu.

Po teroristických útokoch z 11. septembra 2001 v USA sa otázky bezpečnosti a stability stávajú aj celoeurópskou prioritou. Hranica medzi vnútornou a vonkajšou bezpečnostnou politikou nie je vždy ľahko definovateľná. Aj preto EÚ potrebuje silné mosty k svojim bezprostredným susedom. Slovensko sa svojimi skúsenosťami môže podieľať na formovaní zahraničnej a bezpečnostnej politiky rozšírenej EÚ.

Rovnako solidarita predstavuje konkrétny princíp, ktorý má na Slovensku široký význam aj vďaka kontextu postkomunistickej transformácie a prístupového procesu s EÚ. Netýka sa len finančných otázok. Solidarita zahŕňa aj vyznávané hodnoty. Tie predstavujú záväzok pre rozvoj celej Únie. Jej reforma sa musí opierať o spoločné hodnoty a základy, na ktorých spoločenstvo vyrástlo.

V rámci rozšírenej EÚ má Slovensko pochopiteľný záujem hájiť svoje národné špecifiká. Takými sú určite aj kultúrno-etické otázky, ktoré v januári deklarovala svojím vyhlásením aj NR SR. Obhajoba našich oprávnených záujmov však môže byť úspešná len v kontexte dialógu a intenzívnej spolupráce s partnermi. Konvent o budúcnosti Európy je veľmi konkrétnou a praktickou príležitosťou presvedčiť našimi krokmi a iniciatívami o prínose Slovenska ako budúceho členského štátu EÚ.

J. F.
PRAVDA
14. 3. 2002

V Seville

V Seville čakáme spresnenie termínu

■ V poslednom období signály zo strany Európskej únie (EÚ) rozširovaniu veľmi neprajú: G. Verheugen hovoril o zatváraní sa okne rozširovania, diskusii o poľnohospodárstve či ilegálnej imigrácii. Ako vidíte júnový summit EÚ v Seville v kontexte týchto signálov?

J. F.: Je logické, že s blížiacim sa záverom prístupových rokovaní sú rozhodnutia súvisiace s rozšírením citlivejšie. Dalo sa očakávať, že tento a budúci rok bude pre kandidátov a aj krajiny Únie náročný. Predpokladom na zvládnutie procesu rozšírenia nie je len dobrý manažment agendy, ale predovšetkým čitateľná politická vôľa nájsť spoločné riešenia. A práve tá sa bude teraz testovať. Signály o spomaľovaní treba brať vážne, no zároveň ich prekonávať čoraz lepšou pripravenosťou na vstup a väčšou otvorenosťou pri hľadaní dobrých riešení.

■ Čo teda Slovensko od Sevilly očakáva?

Až summit v Göteborgu a Laekene hovorili konkrétne o vstupe nových krajín do Únie. Predtým to bolo o záväzkoch rozširovania, cieľoch, prioritách. Až z Göteborgu zaznel signál, že pripravení uchádzači budú môcť ukončiť rokovania do konca roku 2002, aby sa mohli zúčastniť na voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2004. Laeken to potvrdil a spomenul desať nádejných uchádzačov o členstvo. Vieme teda zhruba kedy, lebo vieme, že európske voľby budú pred polrokom 2004. Nevieme, či naše členstvo Únia vidí od 1. januára 2004, 1. apríla alebo od iného dátumu. Je dôležité skonkretizovať blížiaci sa vývoj. Od toho zlomového dátumu sa totiž budú odvíjať nové pravidlá, prechodné obdobia, poplatky do európskeho rozpočtu a iné záležitosti. Slovensko by teda očakávalo ďalší príspevok do presnejšieho obrazu rozšírenia.

■ S nástupom pravev v Európe rastú aj obavy z rozšírenia. Dokážu pravicové vlády reagovať na strach európskych občanov?

Pravica nie je proti rozšíreniu. Rozširovanie Únie je realizáciou politiky, o ktorú sa veľmi usilovali Helmut Kohl, Margaret Thatcherová či Ronald Reagan v zápase s komunizmom. Európsky projekt je dielom zakladateľov typu Robert Schuman a Konrad Adenauer, teda stredopravými politikmi. Problémom je extrémizmus – tak pravicový alebo ľavicový, ktorý je nebezpečný vtedy, ak je silný alebo zohráva rozhodujúcu úlohu pri ovplyvňovaní rozhodnutí. V každej krajine nájdeme extrémistov. Otázka je, či sú v centre diania alebo na jeho okraji. Žiaľ, Európa v posledných rokoch a možno aj v poslednom desaťročí nedokázala mnohé veci riešiť dostatočne skoro a efektívne. Európa ukázala svoje slabé stránky pokiaľ ide o vývoj na Balkáne či Srebrenicu, kvôli ktorej padla holandská vláda. Zložité, a nie najefektívnejšie pre Úniu boli aj výsledky viacerých summitov. Dnes akoby chýbal taký jasný ťah v niektorých krajinách, ktoré boli a zostávajú dôležité pre vývoj Únie. V minulosti, keď sa Francúzsko a Nemecko dohodli na niektorých krokoch a presvedčili ostatných, tak bol vývoj dynamický. Teraz nastalo akési medziobdobie.

■ Mnohé médiá tvrdia, že absolútnou prioritou Sevilly bude imigrácia. Neobávate sa, že diskusia o imigrácii zatieni rozširovanie?

Rozšírenie a bezpečnosť Únie spolu súvisia. Často sú Slovensko a ďalší kandidáti vnímaní ako krajiny, ktoré spôsobujú isté bezpečnostné otázky. Otázky v niektorých krajinách vyvolávajú veľké počty slovenských žiadateľov o azyl, transfer ilegálnych imigrantov ďalej na Západ, ako aj organizovaný zločin. Čím skôr sa Únia rozhodla na potrebné kroky, tým lepšie pre nás. My sami niekedy nedokážeme bez spolupráce týmto javom čeliť. Imigrácia bola jedným z bodov agendy belgického predsedníctva a jej dôležitosť po 11. septembri výrazne stúpila. Únia si ešte v roku 1999 stanovila za cieľ do piatich rokov vytvoriť spoločný priestor bezpečnosti a spravodlivosti – akýsi efektívnejší Schengen. Je čas pokročiť ďalej. Niektoré kroky Únia urobila minulý rok aj pod tlakom septembrových udalostí, napr. spoločný európsky zatykač, ale to nestačí. Očakávania spájané so španielskym predsedníctvom a témou imigrácie sú konkrétne, no nemali by byť zatienením rozšírenia, ale istou časťou odpovede na rozšírenie.

■ Aký vplyv budú mať septembrové parlamentné voľby na Slovensku na prístupové rokovania?

Som rád, že blížiacie sa voľby nespomaľujú náš prístupový proces. Existujú však isté riziká: zastavenie legislatívneho a reformného procesu, krajina potom musí dobiehať. Poľsko bolo ukážkou toho, ako sa dá veľa času stratiť pred voľbami a aj po voľbách. Nemali by sme opakovať také chyby, skôr využiť ten moment, že Únia tiež potrebuje viac času na dohodu napr. v poľnohospodárstve. Septembrové voľby by našu orientáciu nemali spochybniť. Skôr naopak, potvrdiť ju. Budú sa ešte musieť ukončiť rokovania, začať niektoré odložené reformy, zvládnuť referendum o vstupe do EÚ a zavrieť všetky dôležité procesy. Predpokladom je dôveryhodná, stabilná a výkonná vláda, o ktorej nebudú pochybnosti. Budeme potrebovať dopracovať niektoré zákony, ktoré sa nestihli. Slovensko si tiež bude musieť definovať, akým spôsobom bude Národná rada SR ovplyvňovať tvorbu európskej legislatívy po vstupe a bude sa musieť pripraviť na referendum.

■ Európska rada by sa mala zaoberať aj správou Európskej komisie o administratívnych kapacitách kandidátov. Ako toto hodnotenie vyznieva pre Slovensko?

Správa o administratívnych kapacitách kandidátov bola predložená Európskej rade 5. júna. V podstate je odobrujúca. Sme tam v plusoch aj v mínusoch. Žiadna krajina tam nie je v takej polohe, že by spĺňala všetko, ale ani nebola definovaná ako kritický prípad, že už nemá šancu prijať a implementovať potrebnú legislatívu. Toto odobrenie je pre SR konkrétnym povzbudením pred pravidelnou hodnotiacou správou EK. Októbrová správa by mala mať prvýkrát záverečnú formuláciu vo forme odporúčania pre Európsku radu ukončiť rokovania so Slovenskom s cieľom podpísania prístupovej zmluvy.

■ Na summite v Seville Valéry Giscard d'Estaing zhodnotí doterajšiu činnosť Konventu o budúcnosti EÚ. Ako vy, ako jeho člen, vnímate prácu konventu a čo si Európska rada od jeho predsedu počuje?

Je dobré, že Konvent vznikol. Prvá fáza jeho práce bola o počúvaní sa. Prezentovali sa rôzne hľadiská z veľkých a malých krajín, z parlamentov a vlád, komisie, európskych a národných inštitúcií. Táto fáza sa skončila a postupne od marca sa Konvent sa priblížil k racionálnejšej diskusii. Konvent sa rozdelil do pracovných skupín, v ktorých by sa do jesene mali vypracovať prvé konkrétne námety pre jeho výstupy. Tie, samozrejme, budú ešte predmetom širšej diskusie členov pléna. Predseda Konventu zrejme nebude môcť povedať viac ako zhodnotiť momentálny stav a charakter atmosféry na rokovaníach. Konvent je rozsiahly svojím zámerom a náročný z hľadiska agendy, pretože téma budúcnosti únie je zložitá. Veľmi to závisí od atmosféry v Európe.

HOSPODÁRSKE NOVINY

21. 6. 2002

Zapojím sa do kampane ako každý iný – krátené

O zladení povinností hlavného vyjednávača s Európskou úniou a člena KDH pred voľbami sme sa zhovárali s podpredsedom KDH J. Figelom.

■ **Ste podpredsedom KDH, ktoré vás bude chcieť využiť vo volebnej kampani. Ako zladíte funkciu hlavného vyjednávača práve vo finiši rokovaní s politickou funkciou?**

J. F.: Som kresťanský demokrat svojím presvedčením a to je východisko aj pre vnútornú politiku, aj pre zahraničnú. Zároveň som presvedčený, že najlepším príspevkom z mojej strany je naplnenie úloh a zodpovednosti za prístupový proces a za dôveryhodnosť nášho vzťahu k Únii aj k NATO. To, čo robím, je zároveň reflexiou zodpovednosti voči politickej nominácii a voličom. Skôr je to o veľkej náročnosti, lebo zahraničná politika sa nedá robiť len v Bratislave. Komunikácia s občanmi si zase vyžaduje prítomnosť tu. Je náročné to zladiť.

■ **Budete chodiť na mítingy?**

Chodím, koľko sa dá, celé roky, aby sme komunikovali nielen v Bruseli, ale aj s občanmi tejto krajiny, ktorých väčšinový postoj bude rozhodujúci na vytvorenie európskej perspektívy tu doma a pre dôveryhodnosť a spojenectvo s euroatlantickým priestorom. Do kampane budem zahrnutý tak, ako každý kandidát za KDH. Som presvedčený, že z tých štyroch rokov nie je najdôležitejších pár týždňov pred voľbami, ale celý čas od roku 1998.

■ **Nová vláda začne fungovať najskôr v polovici októbra, len necelé dva mesiace pred summitom v Kodani, kde sa rozhodne o našej pozvánke do Únie. Môže poškodiť zmena vyjednávača prístupový proces?**

Myslím, že vyjednávanie ani vstup nie je len o osobe vyjednávača, ale predovšetkým o krajine ako celku. Predpokladom na úspech je hodnotová kontinuita Slovenska, neoslavovanie našich pozícií, nespochybňovanie dosiahnutých výsledkov. Som presvedčený, že máme plnú šancu na kontinuitu. Tváre sa samozrejme budú obmieňať a nevylučujem, že to bude aj v mojom prípade.

■ **Vymenil sa hlavný vyjednávač po voľbách v okolitých krajinách?**

V Poľsku prišiel nový, v Maďarsku zostal ten istý, lebo je zároveň aj veľvyslancom v Bruseli. V Čechách myslím, že zostane, lebo ČSSD pokračuje. Poznal som viacerých vyjednávačov v istých krajinách, rotácia bola, a nielen kvôli voľbám.

■ **Keby prišla ponuka od novej vlády, aby ste zostali, prijali by ste?**

Samozrejme, najskôr by musela prísť. Dôležité bude, aká koalícia vzíde z volieb a akú úlohu v nej bude zohrávať KDH. Je to otvorené.

■ **Čo ak vznikne vláda, ktorá zaručí kontinuitu, ale KDH v nej nebude?**

Neviem si predstaviť takú vládu. Kresťanská demokracia je istým kľúčom k vnútornej stabilite a dôveryhodnosti tejto krajiny. Samozrejme by som si želal, aby to bolo s menšími otáznikmi a s oveľa vážnejším postavením, než je momentálne, ale o to sa treba dlhodobo a oveľa vážnejšie a profesionálnejšie usilovať.

Som však presvedčený, že KDH by malo byť súčasťou odpovede na potrebnú kontinuitu slovenskej politiky.

PRÁCA
22. 6. 2002

Svetu spolupráca

Nepotrvá dlho, a napriek parlamentným voľbám zavŕši J. Figel', ako jeden z mála slovenských politikov, svoje poslanie hlavného vyjednávača SR pre EÚ. Až po pražskom summite NATO bude síce jasné, či sa naplní strategický cieľ a bude úspešným vyjednávačom pre modernú a novú históriu SR. A tak je namieste aj bilancovanie.

■ **Pokúste sa priblížiť hlavné pozitívne aj negatívne až neurgické momenty vášho takmer štvorročného mandátu.**

J. F.: Boli to náročné štyri roky. Mám zdedenú tendenciu po nebohom otcovi brať si veľa na plecia. V tomto období to bola práca štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí so spoluzodpovednosťou za bilaterálne vzťahy SR s euroatlantickými krajinami – od USA cez Európu až po Rusko, za bezpečnostnú politiku vo vzťahu k NATO – osobitne za vládny výbor PRENAME a za integračný proces do EÚ ako hlavný vyjednávač. A v poslednom roku k tomu pribudla aj účasť v Konvente o budúcnosti Európy. Vždy som tieto témy vnímal ako spojené, súvisiace. Jadrom úsilia i mojej práce však, samozrejme, bola európska integrácia. Nemá pre Slovensko zmysluplnú alternatívu a zároveň je jednou časťou nášho transformačného procesu, ale aj katalyzátorom našich regionálnych vzťahov v strednej Európe. Za najdôležitejšie momenty z hľadiska vyjednávania s EÚ považujem viacero období a rozhodnutí. Bol to november 1998, keď sme ako jedinečný nástroj od Európskej komisie získali pracovnú skupinu na vysokej úrovni, ktorej som spolu s Francoisom Lamoreuxom spolupredsedať. Počas práce do septembra 1999 prijala veľa odporúčaní pre vládu, ktoré nám pomohli dynamizovať vzťahy s Úniou, obnoviť dôveru, splniť politické kritériá a v decembri v Helsinkách získať pozvanie na rokovania. Druhým dôležitým momentom bolo stanoviť obsahovú a časovú stratégiu nášho prístupového procesu. Keďže sme meškali v rokovaníach za susedmi dva roky, snažili sme sa maximálne poučiť z ich pozitívnych i negatívnych skúseností. Výsledkom bolo stanovenie negociovateľných požiadaviek na prechodné obdobie v siedmich kapitolách a časový harmonogram, podľa ktorého sme chceli otvoriť polovicu kapitol v prvom roku, zostávajúce v druhom roku a uzavrieť rokovania do konca roku 2002 s referenčným dátumom vstupu 1. 1. 2004. Dnešný stav potvrdzuje realizmus našich postupov vedených národnoštátnymi záujmami aj ambíciou vstupovať do únie spolu so susednými krajinami, čo najlepšie pripravení a za výhodných či prijateľných podmienok. Dôležitým tretím momentom negociá-

cíí bude povolebná kontinuita a úspešný finiš koncom roka. K problémovým stránkam by som zaradil častý jav rezortizmu na Slovensku, pomalosť pri vytváraní fungujúcich štruktúr pre integračnú prípravu, obmedzenú schopnosť čerpať predvstupovú pomoc zo zdrojov Únie. Negociácie doma – pri príprave oficiálnej pozície – boli často tou zložitejšou časťou procesu než rokovania so štátmi Únie.

■ **Do poslednej bodky za nateraz otvorenými kapitolami je ešte niekoľko mesiacov. Každá prezieravá vláda by nechala v takomto prípade hlavného vyjednávača na pozícii, aby vec dokončil. Stane sa tak? Môžu nastať komplikácie pri uzatváraní otvorených kapitol, najmä čo sa týka poľnohospodárstva?**

Tých zostávajúcich 10 % kapitol – tri z tridsiatich – znamená podstatný objem finančných tokov medzi nami a Bruselom po vstupe. Pôjde o veľmi dôležité i zložité rokovania. Hospodársku súťaž zvládne možno ešte v septembri. Ale poľnohospodárstvo a rozpočet asi až v decembri. Nie však za každú cenu. Predpokladom pre dohodu je obojstranne dobrý výsledok. O citlivosti poľnohospodárskych priamych platieb svedčí napríklad aj to, že sa pätnásťka nebola schopná dohodnúť ani medzi sebou. Ocitneme sa pod tlakom času na oboch stranách. Únia čaká na výsledok nemeckých volieb. Základom pre dobré riešenie je vždy pozitívna politická vôľa. Ak prevládne konštruktívny a realistický prístup na obidvoch stranách, dohoda sa nájde. Kandidátske štáty by mali spolupracovať medzi sebou čo najviac. Je to v ich záujme, osobitne pri zásadných otázkach.

Z hľadiska Slovenska bude dôležité, aby výsledky parlamentných volieb náš prístupový proces nepochybnili, ale naopak, potvrdili. Negociačný tím by tak mohol zavŕšiť svoju prácu. O mňa nejde, dôležité je, aby štát mal dobrého vyjednávača, ktorý bude mať dôveru doma i vonku a ktorého rozhodujúcim odpočtom budú výsledky, nie reči.

■ **Ako hodnotíte svoje pôsobenie a spojenie technického vzdelania s diplomatickým umením? Čo ďalej? Politika? Koniec koncov ste podpredsedom KDH pre zahraničnú politiku a kandidujete na poslanecký mandát v tohtoročných voľbách. Ako vôbec vnímate nadchádzajúce voľby, pozíciu KDH a jeho výsledok z hľadiska účasti na budúcej vládnej koalícii?**

Každý typ vzdelania má svoj prínos pre človeka, spoločnosť a reálny vývoj. Meradlom je prax a jej výsledky. Z tohto hľadiska bolo využitie širšieho portfólia poznania a skúseností prínosom. Život ukáže, čo ďalej. O prácu či zamestnanie sa nebojím, aj keby som nebol v politike. Kandidujem však v parlamentných voľbách, takže odpoveď súvisí s ich výsledkom. Som presvedčený, že KDH bude zohrávať dôležitú úlohu v slovenskom politickom živote. Chceme aj svojím úsilím a zodpovednosťou podporiť stabilný a progresívny vývoj v našej krajine aj po septembri. Slovensko má potenciál na kontinuitu v dôveryhodnej zahraničnej politike, ale aj na vyššiu dynamiku v hospodárskom, sociálnom a regionálnom rozvoji. My to akcentujeme cez podporu mladým a rodinám, cez ďalšie znižovanie daní, ale aj odvodov a cez zlepšovanie bezpečnosti a zákonnosti. A to všetko v rámci euroatlantickej perspektívy a silnejšieho postavenia pre Slovensko a jeho občanov.

■ **Čo považujete dnes vy, ako všeobecne uznávaný politik – a bez akýchkoľvek odrenín na imidži – za podstatné v doterajšom procese celoeurópskej integrácie? Ako vnímať jej výhodnosť a zároveň jej nevyhnutnosť v záujme bezpečnosti celej Európy?**

S integráciou je to asi ako s demokraciou. Nie je ideálna, ale nič lepšieho nemáme. Je dobré, že sa dnes môžeme pripojiť k spoločenstvu, ktoré má za sebou polstoročie vývoja. Prinieslo svojim čle-

nom pokoj, spoluprácu a rozvoj a svetovému okoliu nádej. Nádej, že Európa už nebude zdrojom svetových vojen a totalitných režimov. Toto je nesmierny prínos, ktorý vyrástol zo Schumanovho plánu. A pre postkomunistické ekonomiky je to priestor rozvoja a rastu. Samozrejme, viac pre schopných a pripravených. Zjednotená Európa sa stáva silnejším aktérom v globálnych otázkach. Nemôže však zostať obrom na hlinených nohách. Potrebuje efektívnejšiu bezpečnostnú a obrannú politiku, ale aj prehĺbenie spolupráce v záležitostiach vnútra a justície. Keby integrácia nebola výhodná, nebolo by sa spoločenstvo šiestich rozrástlo na pätnástich a za dva roky zrejme na Úniu 25 štátov! Neboli by sa s veľkým a bohatým Nemeckom či Francúzskom spájali menšie a chudobnejšie krajiny. Rozhodujúcimi faktormi sú však nové možnosti a výhody, ktoré spoločná Európa, jej jednotný trh i spoločná mena svojim členom a občanom poskytujú. Akáže by to bola spoločná Európa, keby v nej chýbalo Slovensko, jej geografický stred? Som presvedčený, že aj vďaka integrácii by sa Slovensko malo stať geopolitickým, ekonomickým a kultúrnym centrom Európy, ktoré je aktívne, otvorené a intenzívne kooperujúce s veľkým priestorom. Pre spoločný aj svoj vlastný prospech. Máme pre to danosti a potenciál.

■ **Čo môže podľa vás zmeniť na integrácii vnútorná reforma EÚ alebo odmietnutie jej rozšírenia niektorou z členských krajín?**

Zablokovanie rozšírenia by na istý čas poškodilo nielen kandidátom, ale aj samotnej Únii. Ovplyvnilo by totiž vnútornú atmosféru v spoločenstve, ich vzájomnú dôveru, dynamiku reforiem, možno aj hodnotu spoločnej meny euro. Rozšírenie EÚ je však nezvratným procesom. Je odpoveďou na pád železnej opony, je paralelou so zjednoteným Nemeckom, je definitívnym prekonaním rozdelenia v Európe. Toto bude najväčšou zmenou fungovania EÚ. Aj preto, ale nielen preto potrebuje EÚ zásadné reformy, ktoré ju urobia efektívnejšou v dosahovaní cieľov a vo využívaní zdrojov, demokratickejšou a legitímnejšou pri prijímaní rozhodnutí. O týchto reformách diskutuje Konvent o budúcnosti Európy, ktorého som členom za vládu SR. Do júna budúceho roka by mal prijať odporúčania pre potrebné reformy únie tak, aby o nich mohla rozhodnúť medzivládna konferencia, ktorá sa začne v roku 2004. Pre nás je dôležité, aby už všetky ďalšie dôležité reformy sa diali za našej účasti. Teda, aby to boli už „reformy o nás – s nami, nie o nás – bez nás“. Aj z tohto politického hľadiska, ako aj z ekonomického, jednoznačne platí „nestačí do Únie vstúpiť, treba v nej aj obstáť“. A to znamená obhájiť a rozvinúť naše oprávnené záujmy, ktorých stále väčšiu časť tvoria spoločné európske záujmy. Únia však nebude ani superštátom, ani voľným zväzkom štátov. Je to spoločenstvo sui generis, a takým aj zostane. Nikto nezadefinuje finalitu jej podoby, ale dôležitým bude vždy jej vnútorný charakter a smer vývoja.

HOSPODÁRSKE NOVINY

6. 9. 2002

Som pripravený

Som pripravený dokončiť v parlamente, čo som začal

■ **J. Figeľ po štyroch rokoch odchádza z funkcie štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí do Národnej rady. Keďže odchádzate do parlamentu, nastane zmena na poste hlavného vyjednávača pre vstup do EÚ?**

J. F.: Obsadenie tejto pozície je vec vlády. Osobne som pripravený dokončiť prácu, ktorá je vo finále negociačného procesu. Keďže odchádzam z postu štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí do parlamentu, bola by v posledných mesiacoch roka kombinovaná s prácou poslanca. Technické záležitosti fungovania sa dajú pri dobrej vôli bez problémov dohodnúť. Koaličná rada vyjadrila záujem o kontinuitu v tejto pozícii.

■ **Môžete už potvrdiť záujem o funkciu predsedu zahraničného výboru?**

Sú také úvahy. Je to záležitosť voľby na ustanovujúcej schôdzi parlamentu. Som presvedčený, že moja úloha je skôr v oblasti zahraničnej politiky a európskych záležitostí než v iných oblastiach. Okrem toho po skončení vyjednávania s EÚ sa od budúceho roka ťažisko ďalšieho osudu prístupového procesu presunie z medzivládnej na medziparlamentnú pôdu. Do ratifikačného procesu vstúpi Národná rada, Európsky parlament a parlamenty 15 štátov EÚ. Bude potrebné pripraviť veľmi dôležité kroky pre budúcu účasť Slovenska v EÚ.

■ **Aktuálnou témou je hodnotiaci správa EÚ o Slovensku. Čo by mala priniesť?**

Bude to už piata, a zároveň posledná hodnotiaci správa v poradí. Mala by priniesť komplexný audit politickej, ekonomickej, legislatívnej a inštitucionálnej pripravenosti Slovenska na vstup do EÚ. Okrem toho očakávame, že Komisia odporučí členským štátom dokončiť rokovania so Slovenskom. Štáty EÚ budú na túto správu reagovať na bruselskom summite 24. a 25. októbra. Slovensko by malo reagovať nadviazaním na úspešné oblasti v rámci prípravy konkrétnymi opatreniami tam, kam bude smerovať kritika správy.

■ **Ktoré sú tie kritické oblasti?**

Aj z doterajšieho dialógu medzi nami a EÚ predpokladám, že to budú predovšetkým záležitosti boja s korupciou, zlepšenie vymáhateľnosti práva, zefektívnenie súdnictva, odstraňovanie regionálnych rozdielov a zlepšenie situácie vo verejných financiách a v zamestnanosti.

■ **Čo nás ešte čaká v prístupovom procese?**

Z hľadiska konkrétneho procesu treba dokončiť zatiaľ neuzatvorené kapitoly v rokovaní, pričom ide o hospodársku súťaž, poľnohospodárstvo a rozpočet. Celé toto obdobie by malo byť uzavreté decembrovým summitom EÚ v Kodani. Z tridsiatich čiastkových dohôd v kapitolách vznikne potom jedna ucelená prístupová zmluva, ktorú by sme mali podpísať 16. apríla budúceho roka. Tým sa otvorí priestor pre ratifikačný proces u nás a v Únii. Bude to historický a pre osud krajiny rozhodujúci proces začleňovania do spoločnej Európy. Vzhľadom na ústavné termíny ratifikačné referendum o vstupe Slovenska do EÚ by sa mohlo uskutočniť v máji až júni budúceho roka.

■ **Môže niečo tento proces skomplikovať?**

Celý proces síce nemôže zastaviť, ale môže ho skomplikovať prípadný negatívny výsledok írskeho referenda, ktoré bude 19. októbra. Írsky príklad bol v doterajších rokoch skôr povzbudením pre kandidátske krajiny, preto dúfame, že aj výsledok referenda prinesie skôr povzbudenie ako prekážku. Nedoriešenou otázkou na strane EÚ sú však aj návrhy negociačných pozícií pre kapitoly poľnohospodárstva a rozpočtu, prípadne niektoré reformy, ktoré viaceré štáty v súvislosti s rozšírením požadujú riešiť, napríklad spoločná poľnohospodárska politika.

PRAVDA

8. 10. 2002

Referendum

Referendum by mohlo byť už v máji

■ **Môžete potvrdiť, že sa stanete predsedom Zahraničného výboru NR SR?**

J. F.: Či sa ním stanem, záleží od väčšiny poslancov.

■ **Ašpirujete teda na tento post?**

Áno, je taká dohoda vo formujúcej sa koalícii.

■ **Napriek odchodu z exekutívy máte podľa našich informácií zostať hlavným vyjednávačom SR s EÚ. Je to tak?**

Áno, som pripravený dokončiť rozpracované rokovania, ak bude taká vôľa budúcej vlády. Je to v jej kompetencii. Nateraz je to želaním Koaličnej rady. Ťažisko ďalšieho osudu európskej integrácie sa preniesie z medzivládnej na medziparlamentnú úroveň. Stane sa tak po uzavretí všetkých rokovacích kapitol, čo predpokladám, že Slovensko a Únia môžu zvládnuť do konca tohto roka.

■ **Kedy očakávate príslušný mandát od vlády?**

Mandát všetkých vládnych postov by sa mal obnoviť do 24 hodín, keď v jednom dni vláda odstúpi a v ďalšom môže byť vymenovaná.

■ **Takže už túto stredu?**

Áno.

■ **Kto preberie vašu integračnú a bezpečnostnú agendu na poste štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí?**

To už je obsahom ďalších dohôd vnútri rezortu. Mali by pokračovať dvaja štátni tajomníci – približne v podobnom delení ťažiskových agiend. Jeden by teda mal mať na starosti európsku a bezpečnostnú problematiku a druhý bilaterálne vzťahy vrátane ekonomickej dimenzie.

■ Po prvýkrát v histórii samostatného Slovenska sa štátnym tajomníkom MZV stane reprezentant SMK. Znamená to podľa vás istý prielom v nazeraní politických elít nášho štátu na rezort diplomacie a vôbec zahraničnú službu?

Myslím, že je to kvalitatívny posun, ktorý však nie je zásadný. Zásadný nie preto, že už doteraz sme sa v diplomacii na našich reprezentantov nepozerali z hľadiska národnosti, ale profesionalizmu. To len potvrdzuje tento trend.

■ Medzi 10 štátmi, ktoré EÚ odporučí v stredu na uzavretie prístupových rokovaní s Úniou, bude aj Slovensko. Môže ešte podľa vás náš vstup do Únie niečo priamo znemožniť alebo výrazne ohroziť?

Nepoznám prekážky, ktoré by mohli zásadne ohroziť náš vstup do EÚ. Treba však dodať, že nás čaká ešte veľa konkrétnych úloh v oblasti legislatívy a celkovej prípravy, ale aj politických rozhodnutí v ratifikačnom procese. Slovensko má potenciál, aby všetky tieto ostávajúce záležitosti zvládlo.

■ Aké bude vaše odporúčanie ako hlavného vyjednávača, pokiaľ ide o termín slovenského referenda o vstupe do EÚ?

Politicky by bolo korektné, aby sme to neodkladali na neskorší čas, pretože my pristupujeme k Únii a svojou vôľou vyjadrenou v referende by sme mali osloviť ostatných 15 krajín EÚ. Nie naopak, teda nie čakať na ich vyjadrenie, a potom predkladať svoj záujem. Takže mne to vychádza na máj, resp. jún budúceho roku pri dodržaní všetkých ústavných termínov.

■ Nakoľko silné je v Bruseli znepokojenie týkajúce sa stále vysokej úrovne korupcie u nás? Vníma ju Európska komisia ako vážnejší problém než, povedzme, nezamestnanosť alebo otázku Rómov?

Korupcia je vnímaná všeobecne negatívne v každej krajine, pretože svojou prítomnosťou oslabuje úsilie vo všetkých ostatných dimenziách – či pri ekonomických alebo sociálnych reformách, resp. pri spravovaní vecí verejných. Takže účinný boj s korupciou bude nielen požiadavkou našich partnerov, ale aj našim základným záujmom.

■ Ale ako je na tom Slovensko vo vnímaní v štruktúrach Európskej komisie? Je niekde medzi najhoršími?

To si nemyslím. Ale počkajme na správu, ktorá bude hodnotiť jednotlivé kandidátske krajiny, pretože tam to bude objektivizované pohľadom zvonku na všetkých. Korupciu vidia v Bruseli ako problém vo väčšine kandidátskych krajín, ktoré sa nachádzajú v transformačnom období.

■ Súčasťou zmluvy o pristúpení nových členov k EÚ má byť aj tzv. ochranná klauzula, ktorá každému členskému štátu umožní zažalovať „nováčika“ v prípade, ak bude dochádzať k akémukoľvek nesúladu s právom EÚ. Neobávate sa, že predmetom takejto žaloby sa napr. zo strany Budapešti môže stať neriešená otázka odškodnenia slovenských občanov maďarskej národnosti, ktorým bol ich majetok skonfiškovaný po 2. svetovej vojne na základe kolektívnej viny?

Nie, nemyslím, že by niečo takéto hrozilo, pretože rôzne opakované analýzy právneho stavu potvrdzujú, že priama či nepriama revízia Benešových dekrétov nie je podmienkou na vstup do EÚ, nie je predmetom rokovania medzi nami. A preto ani nejaké očakávania do budúcnosti späť s touto témou nie sú namieste.

NÁRODNÁ OBRODA
8. 10. 2002

Prvé

Prvé vystúpenie slovenského poslanca na rokovaní pléna Európskeho parlamentu

Vážený pán predseda Parlamentu, vážený pán predseda Rady, pán predseda Komisie, ctené dámy, vážení páni,

dovoľte mi na úvod za Národnú radu Slovenskej republiky a za prítomných kolegov v delegácii poďakovať za pozvanie na rokovanie pléna Európskeho parlamentu na tému rozšírenia Únie.

Je pre nás aj ctou, aj potešením byť tu spolu s vami a rokovať o vízii, ktorá za poldruha roka sa môže stať a má stať realitou. A sme radi, že slovenský jazyk tu môže znieť ako budúci úradný jazyk Únie. Pre Slovensko je európska integrácia cieľom aj nástrojom zároveň. Je nástrojom pre ďalší ekonomický rozvoj, pre posilňovanie demokracie, upevňovanie právneho štátu, ochrany ľudských práv, pre rozvoj regiónov, pre transformáciu spoločnosti. A je zároveň cieľom konštrukcie novej Európy, Európy bezpečnej, stabilnej, zjednotenej na osvedčených princípoch a hodnotách. Jadrom týchto hodnôt je ľudská dôstojnosť, sloboda, spravodlivosť a solidarita. Práve tieto hodnoty boli najcennejšie, keď sme pred trinástimi rokmi znovu získali slobodu. Na tomto mieste chcem vyjadriť tiež našu úctu a vďaku obetiam a úsiliam, ktoré prispeli k našej dnešnej slobode v Európe a k dnešnej prítomnosti tu.

Na Slovensku má európska integrácia dlhodobú väčšinovú podporu občanov a má väčšinovú podporu aj politických strán. Je najkonsenzuálnejšou politickou témou tohto času, a práve preto vytvára dôležitý základ pre domáce reformy, pre harmonizáciu práva a pre budúcoročné referendum.

Vážený pán predseda,

Európsky parlament už desať rokov patrí k hlavným protagonistom rozšírenia Únie. Ako prvý pomenoval rok 2004 za rok vstupu a navrhuje dátum vstupu nie neskôr ako 1. marec 2004.

Pravidelná správa Európskej komisie bola u nás prijatá pozorne a pozitívne; je dôležitým zhodnotením stavu politickej, legislatívnej, ekonomickej a inštitucionálnej pripravenosti. Vláda a parlament budú na ňu reagovať kontinuitou v pozitívach a na kritické miesta a nedostatky budú zamerané konkrétne opatrenia.

Chcem oceniť podporu Rady Európskej únie a Komisie a dnes aj Parlamentu ukončiť rokovania s kandidátskymi krajinami v nasledujúcich týždňoch do Summitu. Som presvedčený, že pri konštruktívnom prístupe obidvoch strán, za úzkej súčinnosti Európskej komisie je tento cieľ reálny. Prijateľné riešenie v oblasti poľnohospodárstva a rozpočtu si však žiada flexibilitu aj na strane členských krajín.

Okrem zostávajúcich kapitol treba do Summitu ešte dohodnúť aj dátum vstupu. Po vstupe zorganizujeme na Slovensku prvé európske voľby, ale veľmi dôležité tiež bude, aby sme sa ako nová členská krajina mohli zúčastniť medzivládnej konferencie o budúcej ústavnej zmluve. Potrebujeme jasné potvrdenie, že o budúcich reformách budú mať právo rozhodovať aj noví členovia. Oceňujem možnosť zúčastniť sa práce Konventu.

Rozšírená Únia potrebuje vyššiu efektívnosť, legitimitu, transparentnosť rozhodovacích procesov. Chceme tvoriť silnú Úniu, ktorá má nie len ekonomickú výkonnosť, ale aj bezpečnostné a obranné schopnosti. Naším cieľom je Európa nie ako superštát, ale ako dobre zorganizované spoločenstvo členských krajín. Slovensko chce prispieť do rodiny európskych kultúr.

Vedomie spolupatričnosti kultúr európskych národov bude dobrým základom pre kultúru a politiku spoluzodpovednosti v Európe. Z vďaky za pozvanie, pán predseda, dovoľte mi ukončiť vo vašom rodnom jazyku:

Mr. President,

the Father of Europe, Robert Schuman, called on the members of the European Community to be ready to accept nations of Central and Eastern Europe once they have their freedom. We are here today free, friendly, democratic and linking our freedom with responsibility towards our national and common European future. Strasbourg is a special place where French and German cultures and nations meet together. Strasbourg commemorates reconciliation between the two nations.

Dear Friends,

let us work intensively and credibly together, both here and back home with our fellow citizens, in order to fulfil successfully our generation's moral, historical and political duty in the future to build a peaceful, stable, cooperative united Europe. You can count on us, the people of Slovakia, too.

Štrasburg 19. 11. 2002

Ján Figel'

Preklad:

Vážený pán predseda,

Otec Európy Robert Schuman vyzval členov Európskeho spoločenstva, aby boli pripravení prijať národy strednej a východnej Európy, keď raz nadobudnú svoju slobodu. Dnes sme tu slobodní, priateľskí, demokratickí a spájajúci našu slobodu so zodpovednosťou voči našej národnej a spoločnej európskej budúcnosti. Štrasburg je výnimočným miestom, kde sa stretáva spolu francúzska a nemecká kultúra. Štrasburg pripomína zmierenie medzi týmito dvomi národnosťami.

Drahí priatelia,

pracujeme usilovne a dôveryhodne spolu tu aj doma s našimi spoluobčanmi, aby sme úspešne naplnili morálnu, historickú a politickú povinnosť našej generácie vybudovať v budúcnosti mierovú, stabilnú, kooperatívnu zjednotenú Európu. Môžete pritom rátať tiež s nami, ľudmi Slovenska.

Vyjednávať

Vyjednávať musíme tak, aby sa nám do EÚ oplátilo vstúpiť

■ **S prístupovým procesom do EÚ máte bohaté skúsenosti. Neplánujete preto urobiť kariéru priamo v Bruseli?**

J. F.: Nemám nejaké dlhodobé plány, skôr cítim, že práce okolo európskych záležitostí zostáva veľa doma. Európska integrácia sa v podstate realizuje tu a až následne v spoločných orgánoch. To nie je o tom, čo budeme robiť len v Bruseli, ale predovšetkým o práci doma.

■ **Čo sa stane s vašou funkciou potom, ako SR uzavrie koncom roka prístupové rokovania?**

Funkcia hlavného vyjednávača by mala skončiť podpisom prístupovej zmluvy, ktorý je predbežne naplánovaný na jar budúceho roka.

■ **Vyplatila sa Slovensku úzka spolupráca s krajinami Visegrádskej štvorky v prístupovom procese?**

Až v roku 2001 sme sa dostali v rokovaní definitívne k tým otázkam, ktoré vtedy riešili Česko, Poľsko a Maďarsko. To bol moment, ktorý umožnil konzultácie a možnú koordináciu tam, kde je to rozumné. Na jednej strane sme si podobní, ale každý nesie individuálnu zodpovednosť a má svoje záujmy. Aj do manželstva musí vstúpiť každý sám. Európska integrácia je čosi podobné – je to vážny vzťah. Suseda možno povzbudiť, ale každý sa musí rozhodnúť sám. Ale priestor pre intenzívnu spoluprácu tu existuje, pretože rokujeme o tých istých otázkach, máme podobné východiská a ciele. So susedmi musíme vytvoriť fungujúce spoločenstvo, vzťahy, ktoré nie sú revíziou minulosti alebo priestorom nových nedorozumení, ale, naopak, odpoveďou na minulosť a vytváraním spoločnej budúcnosti. To za nás nemôžu urobiť iní – ani Brusel, ani Štrasburg, ani iné štáty. V tom všetkom vidím dôležitosť Visegrádskej spolupráce.

■ **Ako vníma túto spoluprácu Únia? Nevidí za tým iba akýsi komplot štyroch krajín voči Bruselu?**

Doteraz boli všetky naše postoje prijaté ako oprávnené. Európska pätnásťka je tiež súborom veľmi rozdielnych štátov, pričom s nami rokujú až vtedy, keď sa všetci dohodnú. My rokujeme každý osve, ale je celkom normálne, že tam, kde máme tie isté východiská a ciele, by sme mali mať tie isté prístupy. Keď sa na nich vieme zhodnúť, tak to svedčí o zrelosti našich vzťahov pre spoločnú Európu, nie o nejakých konšpiráciách. Visegrádska štvorka je vo vnútri Únie, a dokonca aj v širšom euroatlantickom priestore, vnímaná pozitívne ako prínos, nielen pre stabilitu, ale aj dynamiku v európskych záležitostiach. Výsledky tohto snaženia sú evidentné. Visegrád bol a zostáva úspešným modelom.

■ **Má V4 šancu stať sa takým homogénnym zoskupením ako je Benelux?**

Každé regionálne zoskupenie má svoje špecifikum. Pričom Benelux sa vyvíjal skôr ako európska integrácia, preto má aj svoje osobitosti. Naša história je špecifická zasa obdobím pred rokom 1989, pričom odvtedy sa snažíme zaradiť do euroatlantického priestoru – stať sa členom NATO a EÚ. Vytvárať ešte nejaké osobitné inštitúcie alebo agendu nie je potrebné. Cieľom V4 bola demontáž totalitného systému a budovanie slobodnej demokracie a trhovej ekonomiky. Teraz treba myslieť na to, ako by rozšírená Únia fungovala spolu s nami lepšie. To znamená diskutovať so susedmi o tom, ako pres-

diť efektívnejšie reformy vo vnútri EÚ po roku 2004. Visegrádska spolupráca by sa nemala po vstupe do EÚ skončiť, ale skôr dostať na novú úroveň komunikácie. Ak budeme spolupracovať, môžeme byť veľmi vážnym partnerom takým krajinám, ako sú Francúzsko, Nemecko či Veľká Británia. Ak budeme nezorientovaní, rozdelení, tak vývoj pôjde často inak než si želáme.

■ **V súvislosti s prístupovými rokovaniami sa často hovorí, že Slovensko urobilo viac ústupkov ako jeho susedia. Predali sme teda našu kožu Bruselu naozaj tak lacno?**

To sú len reči niektorých opozičných politikov, alebo tých, čo chcú porovnávať neporovnateľné. Vo vyjednávaniach rozhodujú výsledky, nie pocity. Doterajšie výsledky sú plne v súlade s našimi požiadavkami i s výsledkami, ktoré dosiahli okolité kandidátske krajiny. Slovensko, napríklad, dosiahlo v citlivých kapitolách dane alebo životné prostredie rozsiahle prechodné obdobia. V kapitole energetika sme pre núdzové zásoby ropy dosiahli najdlhšie prechodné obdobie z kandidátskych krajín. V citlivých oblastiach, ako je voľný pohyb osôb, máme tú istú schému prechodných období ako naši susedia. My sme tieto záležitosti neuzatvárali ani ako prví, ani ako poslední. Ak Česká republika doteraz neuzatvorila kapitolu inštitúcie, chápem to. Ja by som postupoval ako vyjednávač rovnako – mali by dostať viac poslancov v Európskom parlamente. Slovensko kapitolu inštitúcie uzavrelo, lebo Zmluva z Nice nám ponúka primerané postavenie na úrovni Fínska alebo Dánska. V záležitostiach hospodárskej súťaže sme všetci na jednej strane stola a bude ťažké s EÚ dosiahnuť dohodu. Takže neprijímam také zjednodušené hodnotenie vyjednávania. V rokovaní ide vždy o dohodu dvoch strán, často o kompromis, ktorý je boľavý pre obe strany. Tak to bolo v minulosti pri predchádzajúcich rozšíreniach, tak to bude aj teraz. Podstatné je pripraviť celkové podmienky na vstup tak, aby sa do EÚ vstúpiť oplatilo, ale aj, aby sme v tom novom prostredí obstáli.

HOSPODÁRSKE NOVINY

26. 11. 2002

Noviny plus

■ **V štúdiu je hlavný vyjednávač pre vstup Slovenska do EÚ J. Figel'. Na úvod hneď jedna divácka otázka. Nie je divákom jasné, prečo musíme mať referendum o vstupe do EÚ, ale do NATO nie.**

J. F.: Preto, lebo obidve organizácie sa svojou podstatou veľmi líšia, a okrem toho, hlavne predpisuje to slovenská Ústava. Pri vstupe do Aliancie Slovensko sa stane súčasťou medzinárodnej zmluvy, kde rozhodnutia sa prijímajú konsenzom. V EÚ však delegujeme časť kompetencií tak, že ak sa už rozhodnutia prijímajú na úrovni Európskej rady, alebo európskych orgánov v Bruseli, v Štrasburgu, tak potom sú v niektorých prípadoch priamo záväzné a vykonateľné na území Slovenskej republiky. A toto posunutie suverenity do spoločných orgánov musia odsúhlasiť občania Slovenskej republiky

v referende. Preto sa tieto záležitosti musia rozlišovať, a preto je referendum o vstupe do EÚ ústavne povinné.

■ **Naši diváci vedia, že môžu telefonovať svoje otázky našim hosťom, ale, musím sa priznať, dnes sme nemali veľa telefonátov a v tejto súvislosti sa chcem spýtať, či sa neobávate podobného nezáujmu aj v prípade referenda.**

Samozrejme, je dôležité, aby sme sa rozprávali nielen o kapitolách alebo o Kodani, ale o všetkých súvislostiach a hlavne dobre rozhodli, pretože to nie je len záležitosť vlády alebo parlamentu politických strán, ale celej spoločnosti. Ako príklad by som uviedol Nórsko, ktoré dvakrát úspešne rokovalo z hľadiska technických alebo legislatívnych záležitostí, ale občania v referende aj v 70. aj v 90. rokoch sa rozhodli, že ešte nie. My sme ako keby po zásnubách. Slovensko je prizvané, napíšeme zmluvu, podpíšeme ju, predpokladám, ale ten sobáš, to definitívne áno musia vyriešnuť obidve strany, to znamená Slovensko ako spoločnosť v referende a európska pätnástka na úrovni všetkých svojich parlamentov rovnako koncenovaných.

■ **A máte predstavu o tom, čo treba urobiť u nás doma, aby ľudia išli, aby povedali svoje áno?**

Samozrejme, že dôležité, aby sme poznali všetky súvislosti integračného procesu, pretože teraz k nemu pristupujeme, ale po vstupe ho budeme môcť ďalej ovplyvňovať, respektíve bude ovplyvňovať nás natoľko, nakoľko naň budeme pripravení. Na európskej integrácii ešte nikto neprerobil z dnešných členských krajín, ale nie každý zarobil na nej rovnako. A to znamená nový, veľký priestor aj ekonomicky aj právne, v ktorom sa treba veľmi dobre orientovať a dynamicky pohybovať, aby si štát a spoločnosť dokázala presadiť svoj záujem a zároveň aj niesť zodpovednosť za ten spoločný. U nás treba zvyšovať povedomie o všetkých súvislostiach integračného procesu a, samozrejme, aj istým spôsobom vytvárať priestor pre angažovanosť občanov. Slovensko bude patriť tam dnes v slobodných pomeroch, kde bude chcieť patriť väčšina z nás.

■ **Povedal pán predseda parlamentu, že v apríli bude podpísaná prístupová zmluva a že bude dobre, keď budeme vedieť podmienky. Znamená to, že my dnes tie podmienky nepoznáme? Zdá sa, že áno.**

V podstate ich poznáme. Ale dnes sú také rozkúskované, ako keď sa skladá mozaika, tak tie čiastky, ktorých je 31 by sa mali z tých kapitol pretaviť do jedného uceleného čistého právneho textu, ktorý bude v slovenčine a potom v 11 jazykoch EÚ zhruba vo februári hotový, v marci posúdený Európskou komisiou a v apríli, v prvej časti, by sa mal súhlasom vyjadriť Európsky parlament, lebo tento súhlas je na základe zmluvy o EÚ potrebný. A potom pristúpime k podpisu, ktorý by mal byť 16. apríla v Aténach. Tým sa vlastne zahajuje schvaľovací proces.

■ **Vráťme sa teraz krátko do Kodane. Tí, ktorí doma pozorovali vývoj udalostí, tým sa zdalo, že Slovensko veľmi rýchlo súhlasilo s podmienkami, ktoré navrhla EÚ a že, povedzme, nebojovalo tak, ako partneri z V4, hoci premiér deklaroval, že to je dosť, že nám to stačí, ale tam, kde je dosť, obyčajne sa chce viac. Ako to bolo, prečo sme nechceli viac?**

Samozrejme, každý by chcel viac, ale to viac bolo treba postupne zbierať vo všetkých oblastiach a aj v týchto najcitlivejších, záverečných finančných. My sme sa usilovali a celkom evidentne, aj postupovali v navyšovaní a zlepšovaní pozície a v kvótach, aj vo financiách, v poľnohospodárskej problematike cez celý október a november až po decembrový summit v Kodani.

■ **Nebolo to tak, že už nebolo treba, alebo ste nechceli už ísť do nejakého rizika?**

Nie. Chceli sme to navýšiť, aj sa podarilo navýšiť kompenzácie do rozpočtu o 23 miliónov, zlepšiť ponuku pre poľnohospodárske priame platby a aj východisko pre naše splátky do Európskej investič-

nej banky. Ale tam už nebol priestor bezbrehý, alebo nelimitovaný, ten kompromis sa rodil cez celý piatkový deň. Naše rokovania boli až odpolednia a my sme sa usilovali, dokonca ešte ako V3 v záveroch pristúpiť k niektorým otázkam spoločne, ale už nebola vôľa na druhej strane. To, čo sa podarilo vyne-gocovať všetkým desiatim krajinám, je časť toho, o čom sa dalo diskutovať, ale vždy ide o kompromis dvoch strán. Na strane európskej pätnástky už vôľa na ďalší posun nebola.

■ **Čiže nie je to tak, ako by si mohli niektorí predstavovať, že tam bol nejaký balík z Berlína a že sú tam tie peniaze, len sa po nich nesiahlo.**

Nie, skôr naopak. Chcem vysvetliť, že európske peniaze sa tvoria tým, že každý mesiac podľa roč-ného plánu jednotlivé štáty prispievajú do rozpočtu a podľa toho, to vyplýva z legislatívy dohodnutých pravidiel, čerpajú. A to, čo sa nedohodne, trebárs na rok 2004–2006, ide o tie prostriedky, o ktorých je reč, jednoducho ani do spoločného rozpočtu nepríde, to si nechajú členské štáty.

■ **Teraz predsa len niektoré divácke otázky. Jedna pani sa pýtala, či sa bude vzťahovať finančná pomoc aj na oblasť cestovného ruchu, či aj cestovné kancelárie budú môcť využiť financie z podpor-ných fondov.**

Podporné fondy pôjdu hlavne dvoma základnými líniami. Jednou bude kohézny fond, kde Slovensko v troch rokoch po vstupe by malo vyčerpať zhruba pol miliardy EUR za spoločného alebo ná-rodneho kofinancovania a to pôjde hlavne na dopravu a životné prostredie. Tá ďalšia časť sú štrukturál-ne fondy, kde znovu za podmienky domácej participácie jeden z tých fondov bude určený aj na znižova-nie nezamestnanosti a rozvoj malého a stredného podnikania. Tam, podľa mňa, bude evidentný prie-stor.

■ **Tak isto jeden pán sa pýta: hospodári na 5 hektároch, má nejaké kravy, ošípané, či má nárok na dotácie.**

Bude mať nárok na dotácie. V európskej legislatíve priame platby môžu byť poskytované pre hos-podárov od 0,3 ha a vyššie, prípadne sa ten limit dá upraviť v národnej legislatíve, maximálne od 1 hek-tára vyššie, to znamená, že tento pán, tento roľník, by mal mať nárok.

■ **Na záver ešte jedna otázka. EÚ sa rozšíri a čoskoro sa bude vytvárať nová zmluva. Budeme mať mož-nosť aj my ovplyvniť podobu tejto novej zmluvy a aké miesto vlastne zaujme medzi tými ostatnými krajinami.**

Veľmi dôležitou požiadavkou na našej strane a zároveň veľmi dôležitým záverom z Kodane bolo, že nové členské krajiny budú mať plnú účasť pri rozhodnutiach o budúcej zmluve, ústavnej zmluve, alebo inštitucionálnom usporiadaní.

■ **A akú Európu budeme my podporovať?**

Chceme tam naozaj už pri tom byť a podporovať takú Európu, ktorá nám vyhovuje. Ktorá vyho-vuje štátom našej veľkosti, ktorá znamená dobre zorganizované spoločenstvo, ktoré na komunitárnej úrovni rieši to, čo je rozumné a dobré, a na medzivládnej spolupráci to, čo nateraz vyhovuje štátom.

■ **Neobávate sa, že zanikneme v tom spoločenstve národov?**

Skôr naopak, ja si myslím, že práve tam môže vyniknúť to, čo máme pozitívne, čím môžeme pri-spieť do spoločnej európskej rodiny. Nestratili sa tam malé národy. Najbohatšie Luxembursko je men-šie ako Bratislava, Dánsko je rovnaké ako Slovensko na počet obyvateľov, viedlo teraz celú EÚ, doká-zalo to a, myslím, že to je priestor pre takéto krajiny.

SLOVENSKÁ TELEVÍZIA, STV 2
16. 12. 2002

Podarilo sa nám získať maximum z možného

■ Myslíte si, že sa slovenským vyjednávačom v rokovaníach s EÚ podarilo získať maximum?

Myslím si, že áno. Pretože oproti stavu rokovaní v Bruseli sa podarilo kodanský celkový návrh nielen potvrdiť, ale ešte vylepšiť. Aj v otázke poľnohospodárskych platieb, kompenzácií do rozpočtu, prostriedkov na budovanie schengenskej hranice, či na odstavenie blokov VI atómovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach. Pri komplexnom pohľade môže byť slovenská bilancia v prvých troch rokoch pozitívna v sume 838 miliónov eur, čo predstavuje 155 eur na obyvateľa.

■ Aké sú naše výsledky v porovnaní s ostatnými kandidátskymi krajinami?

Boli celkovo porovnateľné a v niektorých otázkach lepšie už pred Kodaňou, preto na summite ani neboli v prípade SR možné nejaké zásadnejšie posuny. Možno keby sa viac celá skupina desiatich kandidátov usilovala spoločne, dá sa hypoteticky hovoriť, že by sa ešte celkový balík pre všetkých kandidátov zvýšil. Keďže v Kodani už Poľsko išlo po svojej línii, usilovali sme sa v závere koordinovať naše postupy ako vísegrádska trojka.

■ Prečo taký postup?

Poľsko ako keby aj Únia vnímala špecificky, lebo predstavuje viac než polovicu obyvateľstva desiatich kandidátskych krajín. Presadzovali riešenia, ktoré sú pre nich citlivejšie, a preto sa napríklad pri kompenzáciách robili samostatné prepočty pre deväť krajín a Poľsko riešili ako ďalšiu samostatnú krajinu.

■ Akú úlohu zohralo Nemecko? Bolo síce proti zvyšovaniu prostriedkov, avšak kancelár Schröder zároveň vyhlasoval, že rozšírenie bez Poľska nie je možné...

Myslím si, že to sa nevylučuje, aj keď to hovorí o istých princípoch. Ešte predtým, keď sa spomínali nejaké krajiny ako dôležité z hľadiska celkovej geopolitiky, Poľsko bolo vždy medzi nimi. Je to najväčší sused Nemecka medzi kandidátmi, takže toto vnímanie Berlína vo vzťahu k rozšíreniu je pochopiteľné, a samozrejme, špecificky zamerané. Na druhej strane navýšenie bolo vo vzťahu k Poľsku len veľmi mierne.

■ Únia však fakticky neustúpila vo svojej pozícii, že na priame platby poskytne 25, 30, respektíve 35 % z priemeru, lebo tie sa môžu zvýšiť o financie z fondu na rozvoj vidieka a z vlastných zdrojov. Budeme na to mať v rozpočte dostatok peňazí?

Slovensko musí zvážiť, aby využilo flexibilitu ponuky Únie a aby sa správne rozhodlo, v akom pomere využiť vidiecke prostriedky aj na priame platby. Podarilo sa nám najmä v uplynulých týždňoch vyrokovať viac prostriedkov na rozvoj vidieka, než bol pôvodný návrh. Týmto sa pre budúci rok vytvára lepší priestor na správne rozhodovanie, pretože je naozaj možné rozdeliť len to, čo je štát schopný spolufinancovať.

■ Sú podľa vás pre Slovensko prijateľné dohodnuté výrobné kvóty?

Myslím si, že áno, lebo sa postupne upravovali a približovali našim požiadavkám. Niektoré z nich sa ešte upravia po vstupe, napríklad pri mlieku. Treba povedať, že poľnohospodári by si mali vstupom

postupne vytvoriť európsku perspektívu tu doma, v strednej Európe, kde žijeme, kde chceme aj konkurovať, a nielen konzumovať, ale aj produkovať.

■ **Na odstavenie blokov V1 v Jaslovských Bohuniciach sa podarilo získať dodatočných 90 miliónov eur. Bude to stačiť?**

Je to o tom, že odstavenie elektrárne je súčasťou celkovej koncepcie v jadrovej energetike, lebo ju nemožno iba postaviť, prevádzkovať, ale aj pamätať na postupné technologické umrtnenie. Náklady na túto operáciu prevýšia ponuku, ktorú nám EÚ dala a bude poskytovať vo forme narastajúcich príspevkov pre fond na odstavenie týchto dvoch blokov. Odstavenie je plánované na roky 2006 a 2008. Keďže to jasne presahuje súčasný finančný rámec, podarilo sa nám vyrokovať záväzok, že to Únia zohľadní pri ďalších rozhodnutiach.

■ **Brusel chce do dátumu vstupu prísne monitorovať plnenie záväzkov. V čom vidíte úskalía tohto prispôbovacieho procesu?**

Fungovanie SR ako krajiny kompatibilnej z hľadiska práva a ekonomickej konkurencieschopnosti, je náš základný záujem. Nestačí iba vstúpiť do EÚ, ale treba tam aj obstáť. Musíme preto dokončiť harmonizáciu legislatívy, vybudovať inštitúcie tam, kde sú potrebné, a fungovať v týchto pravidlách. Musíme ešte vytvoriť tzv. integrovaný administratívny a kontrolný systém v poľnohospodárstve. Treba dokončiť register evidencie pôdy, musia sa urobiť všetky sanitárne veterinárne opatrenia v mliekárňach, mäsiarňach, syrárňach a iných prevádzkach, ktoré deklarovali, že chcú byť pripravené na rok 2004. To všetko sa zmonitoruje na jeseň 2003 tak, aby mala Únia istotu, že SR je schopná naplno prevziať záväzky člena.

NÁRODNÁ OBRODA

16. 12. 2002

Záverečné rokovania v decembri 2002 v Kodani boli vyvrcholením celého trojročného negociačného procesu. Na hornej snímke je slovenská delegácia s komisárom pre rozšírenie G. Verheugenom pred stretnutím s predsedom Komisie R. Prodim. Dolná snímka: Na tlačovej konferencii po summite M. Dzurinda, J. Figel' a minister pôdohospodárstva Zsolt Simon. Takmer desať rokov trvala „cesta z Kodane do Kodane“ - od stanovenia kritérií na členstvo v júni 1993 po ukončenie rokovaní o najväčšom rozšírení EÚ.

POĽNOHOSPODÁRSTVO BUDE PRE V4 TVRDÝM ORIEŠKOM

Najzložitejšou oblasťou pri rokovaníach s krajinami Európskej únie bude pre štáty Visegrádskej štvorky pred ich integráciou do Únie poľnohospodárska politika. Zhodli sa na tom včera v Brne štátni tajomníci ministerstiev zahraničných vecí Slovenska, Poľska, Maďarska a Českej republiky na stretnutí so štátnym tajomníkom MZV Veľkej Británie Petrom Hainom. Štátny tajomník MZV SR J. Figeľ poznamenal, že dôležité reformy, ktoré stoja pred Európou, by mali pomôcť vytvoriť väčšiu mieru zjednotenia v Európe.

„Krajiny Visegrádu azda vstúpia do Únie spoločne. Ak sa budeme nad našou budúcnosťou zamýšľať spoločne, budeme dobrými architektmi Európy,“ dodal – J. Figeľ.

NÁRODNÁ OBRODA
11. 1. 2002

VISEGRÁDSKA ŠTVORKA KRITIZOVALA NÁVRH KOMISIE

Hlavní vyjednávači krajín Visegrádskej štvorky (Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska) kritizovali vo štvrtok v Bruseli návrh Európskej komisie na financovanie rozšírenia Európskej únie o desať krajín od roku 2004. Po vstupe v roku 2004 majú noví členovia dostať iba 25 percent objemu priamych platieb poľnohospodárov členských krajín, pričom na 100 percent budú mať nárok až v roku 2013. „Kriticky vnímame najmä nízku počiatočnú úroveň priamych platieb a dlhé prechodné obdobie do plnej úrovne,“ povedal pre Pravdu slovenský vyjednávač J. Figeľ. „Návrh komisie je ďaleko od toho, aby uspokojil očakávania kandidátov,“ povedal po rokovaní poľský vyjednávač Jan Turczynski. „Návrh nezodpovedá spravodlivému a rovnému zaobchádzaniu na vnútornom trhu Únie,“ pridal sa český vyjednávač Pavel Telička. Podľa jeho maďarského kolegu Endreho Juhásza krajiny V4 nemôžu súhlasiť s tvrdením komisára pre rozšírenie Güntera Verheugena, že návrh zabezpečuje rovnoprávne zaobchádzanie so starými i novými členmi EÚ. J. Figeľ vidí viacero riešení. Jedným z nich je i zvýšenie príjmov Únie zo súčasnej úrovne 1,12 percenta HDP na 1,27 percenta, ktoré pripúšťa európska legislatíva. „Je to otázka politickej vôle vyjadrenej finančnou solidaritou, pretože bez takéhoto základu tieto prostriedky nebudú dostupné,“ povedal J. Figeľ. Podľa slovenského vyjednávača by mala EÚ aj finančne zohľadniť rozhodnutie z Laekenského

summitu, že sa rozšíri o desať krajín. „To by bola odpoveď par excellence na tento historický moment. Ten si žiada aj historickú vôľu alebo zodpovednosť, o ktorú sa budeme usilovať,“ dodal J. Figeľ. Vyjednávači odmietli zverejniť návrh spoločného vyhlásenia, ktoré pripravili na stretnutie premiérov, oznámili len, že je všeobecné a stručné.

PRAVDA, KRÁTENÉ
8. 2. 2002

SLOVENSKO JE ZASA PRE ÚNIU PROBLÉM. POĽSKO, SLOVENSKO A CYPRUS ÚNIA OZNAČILA ZA PROBLEMATICKÉ KRAJINY

Slovensko, Poľsko a Cyprus sú problematickými kandidátmi na vstup do Európskej únie. Vyplývalo to z diskusií na neformálnom zasadnutí ministrov zahraničia Únie v španielskom meste Cáceres.

Slovenskí predstavitelia upozornili, že ide čisto o neoficiálnu informáciu. Napriek tomu slovenský vyjednávač s Úniou J. Figeľ pripustil, že „by to nebolo prvý raz, čo sa v takejto súvislosti Slovensko spomenulo“. Premiér Mikuláš Dzurinda nebude žiadať od Španielska oficiálne stanovisko, lebo tej informácii rozumie a nie je si istý, či sa dá považovať len za kuloárnu. „Hovorí to otvorene politici aj veľvyslanci viacerých krajín,“ povedal. „Hovorilo sa o tom, že by sa nemalo uvažovať strnulo len o bloku desiatich vstupujúcich krajín. Poľsko, Slovensko a Cyprus boli označené za problematické krajiny, každá z iných dôvodov,“ povedal agentúre ČTK anonymne diplomat členej krajiny. „Každá z týchto krajín môže byť zdrojom potenciálnych problémov,“ povedal ďalší zdroj.

Dzurinda tvrdí, že európske spoločenstvo nás len včas upozornilo, že je znepokojené a že náš vstup do Únie sa môže skomplikovať. Pre Slovensko z toho vyplýva podľa premiéra jasný záver: „Súčasná vládna koalícia je absolútnou zárukou politickej kontinuity a nášho začlenenia do Únie.“

Slovensko sa v problémovej trojici ocitlo kvôli neistote z politického vývoja po voľbách. Informácie z Cáceresu podľa J. Figeľa potvrdzujú, že Slovensko je vnímané veľmi citlivo. „A zrejme to tak bude po celý rok – až do volieb.“

...Problém Poľska predstavuje stále výraznejšie zaostávanie v tempe rokovaní. Európska komisia sa obáva, že by jeho oneskorenie mohlo v budúcich mesiacoch narastať. Blokom pre Cyprus by mohol byť fakt, že ostrov je rozdelený. Ak by Únia odmietla grécku časť Cypru, hrozilo by, že Atény zablokujú celé rozšírenie.

SME, KRÁTENÉ
11. 2. 2002

POLITICI: BENEŠOVE DEKRÉTY SÚ PRÁVNE MŤRVE

Výroky maďarského premiéra Viktora Orbána pred poslancami Európskeho parlamentu, že Benešove dekréty by mali zmiznúť z právneho poriadku Českej a Slovenskej republiky pred ich vstupom do Európskej únie, vyvolali negatívne reakcie v Čechách aj na Slovensku.

Česi boli zvyknutí, že tému Benešových dekrétov otvárajú Rakúsko a Nemecko. Od Maďarska to nečakali. „My sme týmito výrokmí trošku prekvapení, a preto česká strana žiada o vysvetlenie, čo vlastne tie výroky majú znamenať a v akom kontexte boli vyslovené,“ povedal hovorca českej vlády Libor Rouček. České ministerstvo zahraničia zväži ďalší postup. Český minister zahraničných vecí Jan Kavan v stredu zopakoval, že Česko nemení svoj postoj k Benešovým dekrétom, ktoré boli a sú súčasťou českého práva, ale v súčasnosti sú už právne mŕtve. Benešove dekréty nie sú podľa hlavného slovenského vyjednávača s Európskou úniou J. Figela súčasťou prístupového procesu ani komunitárneho práva Únie a pre Slovensko sú uzavretou záležitosťou. Povoynové dekréty „môžu byť len otázkou politickou z pohľadu niektorých politikov, strán, prípadne krajín. Bolo by však veľmi kontraproduktívne riešiť otázku vstupu do Únie akýmkoľvek úsilím o revíziu povojnového usporiadania“, povedal J. Figel. J. Figel pripomenul, že Slovenská národná rada v roku 1991 vyjadrila poľutovanie nad krivdami povojnového obdobia so želaním vytvárania Slovenska ako šťastného domova nielen Slovákov, ale aj ostatných národností a etníc. Parlament zároveň jednoznačne odsúdil princíp kolektívnej viny, nech by sa zdôvodňoval akýmkoľvek argumentmi. „Toto bol jedinečný akt SNR a má svoju politickú hodnotu aj dnes,“ povedal.

SME
22. 2. 2002

BUDEME OBHAJOVAŤ NÁRODNÚ IDENTITU

Zástupcovia kandidátskych krajín na vstup do Európskej únie (EÚ) budú môcť počas Konventu Európskej únie predložiť plénu vlastné návrhy na inštitucionálne zmeny v EÚ. Prvé zasadanie, ktoré sa začalo včera v Bruseli, sa venuje nadviazaniu osobných kontaktov 105 zástupcov členských a kandidátskych krajín, Európskeho parlamentu a Európskej komisie (EK). V pondelňajšej pracovnej časti stretnutia sa uskutočnia prvé rokovania prezidentskej rady a pléna delegátov krajín o programe najbližších stretnutí. Slovensko na Konvente budú zastu-

povať hlavný vyjednávač J. Figel a poslanci Irena Belohorská a Pavol Hamžík. Náhradníkom Hamžíka je František Šebej, Belohorskú bude zastupovať Oľga Keltošová. Parlament schválil zástupcov SR za Národnú radu SR v Konvente Európskej únie 31. januára. Pri výbere zástupcov Slovenska na diskusii o ďalšom fungovaní a zjednocovaní Európy sa v SR uplatnil princíp pomerného zastúpenia parlamentnej opozície i vládnej koalície. Podľa požiadavky EK z decembrového summitu v Laekene mali krajiny nominovať dvoch zástupcov za národné parlamenty a jedného za štátnu výkonnú moc. Tú na slovenskej strane reprezentuje hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ
1. 3. 2002

V4 SA DNES PREDSTAVUJE V RÍME

Rokovaním štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničia s ich talianskym partnerom a veľkou recepciou pre predstaviteľov politického a hospodárskeho života sa včera v Ríme začala prezentácia krajín Visegrádskej štvorky. Danuta Hübnerová z Poľska, Péter Gottfried z Maďarska, Petr Ježek z Česka a štátny tajomník slovenského ministerstva zahraničia J. Figel sa dnes zúčastnia na konferencii pod názvom Príspevok krajín V4 k rozšíreniu Európskej únie. Absolvujú tiež stretnutia s členmi talianskeho národného konventu o rozšírení Únie a Parlamentu.

„Hlavnou agendou našej komunikácie je európska integrácia. To nás spája. Problémy spôsobujú bilaterálne otázky. To Visegrádu nepomáha a ani nepatrí do jeho agendy,“ povedal pre SME J. Figel.

Prezentácia v Ríme má podľa J. Figela symbolický aj politický význam. „Rímskou zmluvou začalo Európske hospodárske spoločenstvo, ide tu teda o istý návrat ku koreňom európskej integrácie. Bol tu záujem aj talianskych partnerov. Taliansko je kľúčová krajina, patrí k tzv. veľkej štvorke Únie. Pre Slovensko ide o dôležitého hospodárskeho partnera. Môžeme tu byť v dobrej spoločnosti susedov a priateľov,“ povedal J. Figel.

SME
7. 3. 2002

FIGEL PRE WASHINGTON POST

Nedorozumenia z minulosti nesmú podkopať politickú súdržnosť strednej Európy, citoval mienkotvorný ame-

rický denník Washington Times štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR J. Figeľa. Denník J. Figeľa predstavuje ako muža, ktorý dozerá na snahu Slovenska stať sa členom Severoatlantickej aliancie a Európskej únie. J. Figeľ počas nedávnej návštevy USA redaktorovi denníka Washington Times povedal, „že otvorenie diskusie o problémoch z čias druhej svetovej vojny oslabilo diplomatickú efektívnosť krajín Vyšehradskej štvorky, ktoré sa chcú v roku 2004 stať členmi EÚ. Česká republika sa dostala do sporu so svojimi susedmi za to, aký postoj zaujala voči etnickým Nemcom, ktorých po druhej svetovej vojne z krajiny vysídlili, informuje denník čitateľov. Maďarsko začalo so svojimi susedmi viesť diskusiu o novom zákone, ktorý by rozšíril privilégia pre etnických Maďarov žijúcich mimo pôvodnej vlasti. Doteraz fungujúca spolupráca v rámci krajín V4 môže byť zničená, ak každá z krajín, ktoré toto zoskupenie tvoria, otvorí svoju vlastnú agendu súvisiacu s minulosťou,“ varoval štátny tajomník MZV SR. Slovenský politik J. Figeľ je optimista a verí, že jeho krajina môže už v tomto roku nasledovať tri krajiny V4, ktoré sú už členmi NATO. Takisto dúfa, že Vyšehradská štvorka sa opäť stane efektívnou, len čo v Maďarsku budú známe výsledky parlamentných volieb, uzatvára americký denník.

HOSPODÁRSKE NOVINY
21. 3. 2002

POVOLENÝCH OSEM VÝNIMIEK

Slovensko uzatvorilo včera na prístupových rokovaníach s EÚ v Bruseli kapitolu dane a posunulo sa tak na 23 uzavretých z celkového počtu 30 kapitol európskej legislatívy. V daniach sa SR podarilo vybojovať od EÚ celý rad výnimiek a prechodných období, ktoré budú mať praktický význam pre všetkých obyvateľov a umožnia uplatňovať po vstupe do EÚ nižšie dane pri energiách, cigaretách či ovocnom destiláte, ako požaduje legislatíva Únie. Hlavný slovenský vyjednávač J. Figeľ neskrýval včera spokojnosť: „Znamená to, že životné náklady nebudú také vysoké, aké by museli byť, ak by Slovensko nevynegociovalo niektoré výsledky. Mali sme v podstate osem negociačných požiadaviek, všetkých osem sme presadili, čo je naozaj veľmi dobré,“ zhodnotil rokovania.

HOSPODÁRSKE NOVINY
22. 3. 2002

ÚNIA NÁM USTÚPILA V KAPITOLE DANE. PO VSTUPE DO ÚNIE NEBUDE DRAHŠÍ PLYN, ELEKTRICKÁ ENERGIA A ANI TEPLA

Slovensko uzatvorilo včera s Európskou úniou kapitolu dane. Patrila k tým najzložitejším, rokovania trvali 15 mesiacov. Slovensku sa podarilo dosiahnuť súhlas Únie so všetkými prechodnými obdobiami, ktoré požadovalo. Hlavný vyjednávač J. Figeľ bol spokojný. „Podarilo sa dohodnúť v plnom rozsahu všetkých osem požiadaviek, ktoré sme predložili, dokonca niektoré za ešte lepších podmienok. Po vstupe sa nezvýši cena plynu, elektrickej energie a tepla, k čomu by došlo, ak by tieto produkty museli byť prevedené do vyššej sadzby dane,“ povedal SME J. Figeľ hneď po rokovaní. Bratislava si v Únii vybojovala niekoľko ústupkov. Jedným z nich je prechodné obdobie na vyrovnanie DPH z tepelnej energie. Teplá tak bude do konca roku 2008 lacnejšie ako v dnešných krajinách únie. O rok kratšie budeme môcť uplatňovať aj zníženú sadzbu DPH na stavebné práce týkajúce sa bývania. Najkratšie, iba ročné prechodné obdobie sme si vybojovali pri DPH z elektriny. Počas tohto roku však únia posúdi našu žiadosť o trvalú výnimku.

Slovenskí vyjednávači dosiahli v Bruseli aj ďalší úspech, ktorý poteší hlavne podnikateľov. Tí sa totiž naďalej nebudú musieť registrovať ako platcovia DPH, ak ich ročný obrat nepresiahne tri milióny korún. V Únii je táto hranica oveľa nižšia – v prepočte asi jeden a pol milióna korún. Na prechodné obdobie piatich rokov, teda do konca roku 2008, budú na Slovensku lacnejšie cigarety. Potom už ale bude fajčiar platiť len spotrebnú daň z každej škatuľky cigariet okolo 54 korún, bez ohľadu na samotnú cenu cigariet. Na svoje si prídu aj milovníci slivovice, hruškovice alebo jablkovice. Slovensko získalo trvalú výnimku, ktorá zaručuje zníženú 50-percentnú sadzbu spotrebnej dane, jeden pestovateľ si to však uplatní len na maximálne 30 litrov destilátu. Okrem vymenovaných položiek dane na ostatné produkty a služby budeme musieť harmonizovať s normami Únie. V mnohých prípadoch sa tak už stalo alebo sa stane do konca tohto roku.

SME
22. 3. 2002

PENIAZE Z ÚNIE NEDOSTANEME ZADARMO

Európska únia nesúhlasí s tým, aby kandidátske krajiny vrátane Slovenska platili do spoločného rozpočtu menej, než by mali. Ponúka však systém dočasných kom-

penzačných platieb zo svojej pokladnice. Tie budeme môcť využívať dovtedy, kým nebudeme môcť v plnej výške využívať peniaze zo štrukturálnych fondov, priame platby pre poľnohospodárov a rôzne dotácie, na ktoré budeme mať ako člen Únie nárok. Tieto prostriedky sú však väčšinou viazané na veľmi náročný a zdĺhavý proces projektovania, takže hoci na ne budeme mať nárok už hneď po vstupe, reálne peniaze dostaneme až o niekoľko rokov neskôr, keď dokážeme, že sme schopní ich využiť. Podľa predbežných a zovšeobecnených odhadov by sme v roku 2004 mali dostať štvrtinu sumy, na ktorú máme nárok, v roku 2005 polovicu, ďalší rok tri štvrtiny a v roku 2007 plnú výšku. „Očakávame, že to, čo dostaneme najneskôr v roku 2007, bude citeľne vyššia suma (ako 10 miliárd, pozn. red.),“ povedal J. Figel. Tento rok pre nás Únia v rámci predstupovej pomoci vyčlenila 5 miliárd korún. Kapitola finančné a rozpočtové ustanovenia patrí k najzložitejším, ktoré potrebujeme uzavrieť. „Kompenzačné čiastky do nášho rozpočtu musia byť dohodnuté ako pevné sumy a musia byť zachytené v prístupovej zmluve, preto musíme rozanalyzovať najbližšie roky tak, aby zohľadnili naše oprávnené nároky,“ dodal J. Figel.

Slovenský vyjednávací tím kapitolu prerokuje v pondelok v Bruseli. „Nepredpokladáme jej uzavretie, to ani nie je možné. Spája sa totiž s ďalšími kapitolami – finančnou kontrolou, colnou úniou, poľnohospodárstvom, regionálnou politikou,“ povedal J. Figel. V pondelok by sme však mali uzavrieť kapitolu doprava a prerokovať kapitolu inštitúcie, ktorá sa týka nášho zastúpenia v inštitúciách Únie. Slovensko by malo mať 13 miest v Európskom parlamente, 7 hlasov v Rade únie a jedného komisára v Európskej komisii. Okrem toho budeme mať 9 členov v Hospodárskom a sociálnom výbore, 9 vo Výbore pre regióny, jedného zástupcu v Európskom dvore audítorov a jedného v riadiacom orgáne Európskej investičnej banky.

SME
20. 4. 2002

OBMEDZENÍ PREPRAVCOVIA

Slovensko uzavrie dnes na prístupových rokovaniach s Európskou úniou (EÚ) v Bruseli kapitolu doprava a posunie sa tak na 24 dokončených z celkového počtu 30 súborov európskej legislatívy. Hlavný slovenský vyjednávač s EÚ J. Figel však zatiaľ neprijme ponuku únie na uzavretie kapitoly inštitúcie a prerokuje tiež kapitolu finančné a rozpočtové ustanovenia.

V kapitole doprava Slovensko po niekoľkých mesiacných rokovaniach nakoniec pristúpi na obmedzenie pri poskytovaní služieb v oblasti nákladnej cestnej dopravy vo vnútri členského štátu (tzv. kabotáž) na 2+2+1 rok, ktoré si vymohli najmä Nemecko a Rakúsko. Znamená to, že slovenské firmy nebudú môcť možno až päť rokov po vstupe prepravovať tovar napríklad z Viedne na letisko vo Schwechate. SR si však v tejto súvislosti vybojovala vyhlásenie EÚ, že členské štáty sú pripravené bilaterálne sa dohodnúť na kabotážnych kvótach, vrátane možnosti úplnej liberalizácie ešte počas prechodného obdobia. Obmedzenie pri kabotáži by podľa diplomatov nemalo znamenať pre slovenských dopravcov problémy, táto činnosť predstavuje dnes len percento objemu medzinárodnej dopravy v EÚ. Omnoho dôležitejšie je, že slovenskí dopravcovia získajú po vstupe do EÚ plne liberalizovaný prístup na trh Únie v medzinárodnej cestnej doprave, ktorá tvorí najvýznamnejšiu časť výkonov v cestnej doprave.

Slovensko dnes nepristúpi na ponuku EÚ uzavrieť kapitolu inštitúcie, ktorá vychádza zo zatiaľ neratifikovanej Zmluvy z Nice. Okrem iného Slovensku prideliť 13 kresiel v Európskom parlamente (EP), jedného člena Európskej komisie (EK) a sedem hlasov v rozhodovacom orgáne EÚ – Rade ministrov. SR s týmto návrhom súhlasí a podľa J. Figela kapitolu uzavrie ešte v tomto polroku, chce si však najskôr vyjasniť napríklad zapojenie občanov do administratívneho aparátu EÚ.

Únia predloží dnes Slovensku aj stanovisko ku kapitole finančné a rozpočtové ustanovenia. V ňom síce odmieta požiadavku Bratislavy, aby SR platila do rozpočtu po vstupe najskôr menej peňazí, ponúka však kompenzácie. Tie majú zabezpečiť, aby krajina neplatila v prvých rokoch po vstupe do rozpočtu viac, ako z neho dostane. Tento model podľa J. Figela zohľadňuje požiadavku SR na postupný nábeh platieb do európskeho rozpočtu. Keďže ide o riešenie zabezpečené len do roku 2006, je zároveň výzvou na posilňovanie absorpčných kapacít a využívanie fondov EÚ v oblasti infraštruktúry, dopravy, životného prostredia a regionálneho rozvoja. Príspevok SR do rozpočtu EÚ po vstupe presiahne 10 miliárd Sk.

PRÁCA
22. 4. 2002

SR UZATVORILO 24. KAPITOLU

Slovensko včera na prístupových rokovaniach uzatvorilo kapitolu doprava a posunulo sa tak na 24 dokončených z celkového počtu 30 kapitol európskej legislatívy.

Delegácia vedená hlavným vyjednávačom J. Figelom však odmietla ponuku na uzavretie kapitoly inštitúcie. SR síce súhlasí s návrhom EÚ, čo sa týka počtu kresiel v Európskom parlamente či hlasov v Rade ministrov, potrebuje však čas na jej schválenie doma. J. Figel na včerajšom rokovaní vyjadril sklamanie nad návrhom EÚ v kapitole rozpočet. Požiadaval o jasnejší spôsob výpočtu príspevku SR, ale aj platieb zo strany EÚ, ako aj o silnejší záväzok, že EÚ poskytne Slovensku kompenzácie za jeho príspevky.

Uzavretá kapitola doprava je podľa J. Figela dôležitou súčasťou európskej legislatívy pokrývajúcej jednotný trh. Hoci Slovensko nakoniec pristúpilo na obmedzenie pri nákladnej cestnej doprave vnútri jedného členského štátu (tzv. kabotáž) na 2 + 2 + 1 rok, podľa neho je základnou časťou kapitoly doprava medzinárodná nákladná doprava. V nej bude Slovensko od vstupu využívať plne liberalizovaný prístup na trh, uviedol.

Kapitoly uzatvárali aj ďalší kandidáti. Litva uzatvorila dve kapitoly – spravodlivosť a vnútro a inštitúcie a zlepšila si bilanciu na 26 uzavretých kapitol. Lotyšsko sa s EÚ dohodlo na uzavretí kapitoly telekomunikácie a teraz má 24 dokončených kapitol. Poľsko súhlasilo s navrhovanými podmienkami v kapitole inštitúcie a dostalo sa na 23 uzavretých kapitol. Kapitoly rozpočet a inštitúcie prerokovali Slovinsko a Estónsko, žiadne súbory európskej legislatívy však neuzavreli.

Česká republika mala na programe uzavretie kapitoly regionálna politika – už 25 v počte. Nechce však pristúpiť na ponuku EÚ v inštitúciách, pretože nesúhlasí s nedostatočným počtom poslancov v Európskom parlamente, ktorý Prahe prideliť Zmluva z Nice.

HOSPODÁRSKE NOVINY

23. 4. 2002

EÚ: SR DOSTANE 1,7 MILIARDY EUR

Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel sa včera v Bruseli stretol s generálnym riaditeľom Direktoriátu Európskej komisie (EK) pre regionálnu politiku Guyom Crauserom a generálnym riaditeľom Direktoriátu EK pre rozširovanie EÚ Enekom Landaburuom. Témou stretnutia s Guyom Crauserom boli predovšetkým otázky regionálneho rozvoja, ktoré sú obsahom ešte neuzavretej negociačnej kapitoly Regionálna politika.

Slovensko by pritom malo za prvé tri roky členstva v EÚ dostať v rámci regionálnej pomoci asi 1,7 mld. eur. Oznámil G. Crauser. Táto suma vyjadruje za

tri roky veľký balík prostriedkov, ktoré by mali byť premenené na veľmi konkrétne, realizovateľné projekty najmä v oblasti životného prostredia a vo vyrovnanom pomere aj v oblasti dopravnej infraštruktúry, povedal J. Figel. Podľa neho musí Slovensko výrazne zlepšiť svoju schopnosť pripravovať dobré projekty, aby bolo schopné takýto objem finančných prostriedkov využiť.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ

24. 4. 2002

VERHEUGEN: RADŠEJ KAPITOLY NEOTVÁRAJTE. AK BY NOVÁ VLÁDA OTVÁRALA KAPITOLY, MUSÍ RÁTAŤ S ODMIETAVOU REAKCIOU ÚNIE

Ak by nová slovenská vláda chcela po voľbách otvárať niektoré kapitoly predbežne uzavreté pri vyjednávaní s Európskou úniou, bude musieť rátať s odmietavou reakciou Únie. Upozornenie zaznelo včera v Bratislave z úst európskeho komisára pre rozšírenie Günthera Verheugena.

Povolebné otváranie kapitol, napríklad energetiky, v prípade svojho vstupu do vlády naznačil tento týždeň predseda Smeru Robert Fico. Po návrate z Bruselu kritizoval aj členov slovenského vyjednávacieho tímu, že pri rokovaníach s Úniou „len prikyvujú a podpisujú“.

Verheugen síce uznáva, že všetky predbežne uzavreté kapitoly môžu byť znovu prehodnotené, ale nová vláda by mala byť v takom prípade „veľmi, veľmi opatrná“. Nebezpečenstvo vidí prinajmenšom v tom, že „celý prístupový proces Slovenska bude oneskorený. To určite nie je želaný výsledok“. Riešenia, ktoré Slovensko a únia našli, sú podľa neho veľmi pozitívne. „Nevidím potrebu meniť ich.“ Verheugen nepriamo odmietol aj Ficovu kritiku slovenského tímu na čele s hlavným vyjednávačom J. Figelom, keď, naopak, ocenil Figelovu profesionalitu. „Slovenskí vyjednávači sú považovaní za náročných, schopne prezentujúcich a zastupujúcich záujmy Slovenska,“ povedal.

SME, KRÁTENÉ

3. 5. 2002

PO ROKOCH PAUZY OPĚT STRETNUTIE

Viac ako tisíc Slovákov a Ukrajincov sa dnes zišlo na stretnutí priateľstva na slovensko-ukrajinskej hranici vo Vyšnom Nemeckom. Po rokoch sa tak napriek sprišňovaniu režimu na spoločnej hranici, obnovuje dialóg medzi oboma národmi a snaha podporiť obchodné,

hospodárske i kultúrne vzťahy. Priateľské stretnutie Ukrajincov a Slovákov sa konalo naposledy pred siedmimi rokmi. To dnešné by malo pomôcť zdefinovať slovensko-ukrajinské vzťahy v rámci vytvárania spoločnej Európy, ale aj riešiť problémy dnešnej doby. „Často sú to javy ako je organizovaný zločin, ilegálna migrácia, s ktorými Európa zápasí vytváraním jednotného právneho priestoru, čo na tejto hranici je novinkou“, povedal J. Figel, štátny tajomník MZV SR.

NOVINY STV, KRÁTENÉ
11. 5. 2002

CESTA DO EURÓPY JE AJ PRE UKRAJINCOV

VÝŠNÉ NEMECKÉ – Zdôraznenie dôležitosti vzťahov na občianskej úrovni ako základného princípu medzištátnej spolupráce medzi Ukrajinou a Slovenskom bolo cieľom na sobotňajšom Dni priateľstva a dobrosedstva. „Mojou snahou je presvedčiť ukrajinských partnerov, že naša cesta do Európy je cestou aj pre nich“, zdôraznil vedúci slovenskej delegácie, hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel.

Ukrajinský veľvyslanec na Slovensku Jurij Rylač dodal, že samotný názov spoločnej akcie podľa neho vypovedá aj o snahe národov Európy o vytvorenie spoločného európskeho domu.

PRAVDA
13. 5. 2002

VÝCHODNÁ HRANICA JE SLABINOU

Slovensko bude musieť naliehať na ukrajinskú stranu na zlepšenie readmisie na ukrajinsko-slovenskej hranici. Včera to povedal atašé vnútornej bezpečnosti francúzskeho veľvyslanectva na Slovensku Guy Le Queux. Komisia expertov pred dvoma týždňami konštatovala, že spoločná slovensko-ukrajinská hranica v dĺžke približne 90 km je „slabým bodom“ práve pre nedostatočnú spoluprácu ukrajinskej strany so slovenskými orgánmi. Už v júni chce Slovensko podľa hlavného vyjednávača s Európskou úniou J. Figela uzavrieť prístupovú kapitolu o vnútorných otázkach a spravodlivosti. „Základný nesúlad neexistuje. Niektoré opatrenia budeme prijímať k termínu vstupu do Európskej únie. Až po ich úplnom zvládnutí sa bude posúvať schengenská hranica. Väčšinu schengenských opatrení však chceme realizovať ešte pred vstupom do Únie. Dôležité je, aby aj naši východní susedia pochopili, že schengenská hrani-

ca nie je novou oponou, ale filtrom pre nežiaduce javy,“ dodal J. Figel.

SME
14. 5. 2002

VRAJ ÚNIA RAST NEZAMESTNANOSTI ZASTAVÍ

Za neférové považuje štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač s Európskou úniou J. Figel hlasy, že po vstupe Slovenska do Únie údajne stúpne nezamestnanosť na 30 percent. „Odmietam verejne, že by stúpila nezamestnanosť len preto, že vstúpime do Únie,“ uviedol J. Figel na včerajšom pracovnom stretnutí v rámci Národného konventu o európskej budúcnosti Slovenska v Bratislave. J. Figel pripomenul, že žiadny štát dosiaľ nevstúpil do EÚ s dôsledkom zvýšenia miery nezamestnanosti. Kriticky sa zároveň vyslovil voči „strielaniu“ čísel o ekonomických dopadoch a zvyšovaní cien po začlenení do Únie. Počkat treba podľa neho na konečné výsledky dopadovej štúdie Slovenskej akadémie vied, ktorá má byť zverejnená v júni. „Ak doteraz integráciou nikto nestratil, tak prečo by to malo byť Slovensko?“ – spýtal sa. J. Figel ďalej odporúčal všetkým, ktorí sa vjadrujú k ekonomickým dopadom, aby veľmi zvažovali a oddeľovali, čo bude spôsobené integráciou a čo hospodárskou realitou Slovenska. Rozlíšiť tak podľa neho treba čísla o zvýšení cien vplyvom samostatnej hospodárskej politiky SR, keď sa upustí od dotácií a štátnej regulácie. To nie je podmienka EÚ, je to naša základná politika, konštatoval.

Slovensko by sa pritom podľa neho malo sústrediť na využívanie pomoci EÚ. Za „výkričník“ považuje, ak má SR v súčasnosti problémy absorbovať ročne 120 miliónov eur predvstupovej pomoci, keďže po vstupe by mohlo získavať sedemkrát toľko.

NOVÝ DEŇ
21. 5. 2002

FIGEL O PREDVSTUPOVEJ POMOCI

Slovenská republika na prístupovej konferencii na úrovni ministrov zahraničných vecí, ktorá sa uskutoční 11. júna v Luxemburgu, pravdepodobne uzatvorí kapitolu inštitúcie a spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra, povedal včera po účasti na rokovaní parlamentného Výboru pre európsku integráciu štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač Slovenska s Európskou úniou (EÚ) J. Figel. „Chceme tiež zhodno-

tiť priebeh španielskeho predsedníctva z hľadiska negociácií, potvrdiť výsledky, ktoré boli dosiahnuté v kapitole doprava a dane a pokročiť v tej časti kapitoly poľnohospodárstvo, ktorá sa zaoberá veterinárnymi a fytozsanitárnymi otázkami.“ J. Figel' vidí zatiaľ najväčšiu slabinu Slovenska v schopnosti absorbovať v budúcnosti prostriedky zo štrukturálnych fondov. „Je to o projektovaní, schopnosti realizovať odsúhlasené projekty, transparentnosti vo využívaní pomoci a celkovej vitalite oblastí životného prostredia, dopravy, ekonomiky a sociálnej sféry, ktoré budú poberateľmi štrukturálnej pomoci. Ak dnes máme problémy vyčerpať pridelenú predstupovú pomoc, tak je to výkričník pre budúce roky, aby sme zlepšili pripravenosť na niekoľkonásobnú absorpčnú schopnosť,“ uviedol.

NOVÝ DEŇ
1. 6. 2002

FIGEL: DOMÁCE ÚLOHY MÁ AJ EURÓPSKA ÚNIA

„Očakávame od EÚ, že zdefiniuje svoju spoločnú pozíciu v kapitole poľnohospodárstva, a to v kľúčovej časti financovania“ povedal včera hlavný vyjednávač SR pre európsku integráciu J. Figel' na úvod 13. zasadania Spoločného parlamentného výboru EÚ – SR v Bratislave. „Je to predmet ostrej výmeny názorov. Rokovania v tejto kapitole niektorí spájajú s reformou spoločnej poľnohospodárskej politiky. Takýto prístup by mohol ohroziť harmonogram rokovaní,“ dodal. V otázke rozpočtu síce Únia aktualizovala svoje pozície, avšak nebola schopná dohodnúť sa ani na zárukách, že noví členovia sa nestanú v prvých rokoch členstva čistými prispievateľmi do rozpočtu. Ocenil prístup rozpočtového výboru Európskeho parlamentu, ktorý sa postavil za kompenzácie kandidátom v prvých rokoch po vstupe.

NÁRODNÁ OBRODA
4. 6. 2002

NEVIEME SA PREDÁŤ, NEVEDIA O NÁS. OBYVATELIA EURÓPSKEJ ÚNIE SLOVENSKO NEPOZNAJÚ ANI NEMAJÚ ZÁUJEM DOZVEDIEŤ SA O ŇOM VIAC

Obyvatelia Európskej únie Slovensko nepoznajú ani nemajú záujem dozvedieť sa o ňom viac. Nechcú k nám cestovať, ísť na dovolenku, žiť tu ani pracovať. Na Slovensku bolo na dovolenke len jedno percento obyvateľov krajín Európskej únie, len 6 percent by o dovolenke u nás uvažovalo. Tieto nelichotivé čísla vyplynuli

z prieskumu Eurobarometer. „Myslím, že ostatné malé kandidátske krajiny ako Slovinsko alebo Estónsko sú na tom podobne,“ hovorí americký novinár pôsobiaci v Prahe Jeremy Druker. Slovensko je podľa prieskumu najmenej známou kandidátskou krajinou, spolu s Litvou a Slovinskom. Názor európskych a amerických politikov na Slovensko sa za posledné roky síce zmenil, ale medzi ľuďmi krajina svoju propagáciu nezvládla. Hlavný vyjednávač s Úniou J. Figel' hovorí: „Je to relatívne pomalá zmena. Nie sme ani veľká krajina, ani mocnosť. Najprv je dôležité, aby začali komunikovať politici, aby sa so štátom začalo vážne počítať, a až potom prichádza širšia komunikácia. Napríklad aj to, že je tu už veľmi veľa skupín zahraničných novinárov, o niečom vypovedá. To predtým nikdy nebolo alebo to bolo nasilu.“ J. Figel' pripúšťa, že oblasť cestovného ruchu, ktorá by mohla zmeniť imidž Slovenska, sa značne zanedbala. „Urobilo sa menej, ako sa mohlo. Aj pobaltské štáty sú v tomto oveľa vitálnejšie.“

SME, KRÁTENÉ
10. 6. 2002

UZNALI VRAJ OPRÁVNENOSŤ PRIAMYCH PLATIEB

Dohodu o spoločnom stanovisku ku kapitole poľnohospodárstvo, ktorú dosiahli ministri zahraničných vecí krajín Európskej únie v pondelok v Luxemburgu, privítal hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel'. – Únia tým prvýkrát uznáva, že kandidátske krajiny, ako budúci členovia spoločenstva, budú oprávnení poberať priame platby pre poľnohospodárov, – uviedol J. Figel'. Dohodu EÚ umožnil kompromisný text o priamych platiach pre farmárov z nových členských krajín, podľa ktorého sa rozhodnutie o tejto otázke odkladá na záver roka. Únia priznáva, že priame platby sú súčasťou jej legislatívy, pripomína však, že v súčasnosti platný finančný rámec dohodnutý v roku 1999 v Berlíne túto otázku nezahrňal. J. Figel' očakáva, že k predloženiu negociačnej pozície EÚ v kapitole poľnohospodárstvo by mohlo dôjsť ešte v tomto mesiaci. Ku konkrétnemu rozhodnutiu o prechodnom období pre priame platby však podľa neho určite nedôjde pred septembrovými voľbami v Nemecku. Napriek tomu pondelňajšia dohoda vytvára predpoklad na ďalšie rokovania a ich zvládnutie do konca roka. Ku konsenzu podľa J. Figela prispela výrazná snaha predsedajúceho Španielska a šťastí aj vyjasnenie situácie vo Francúzsku po prezidentských a parlamentných voľbách.

ROENÍCKE NOVINY, KRÁTENÉ
20. 6. 2002

EUROPOLITICI SA DOHODLI NA SPRÍSNEŇÍ HRANÍČ

Summit Európskej únie sa včera v Seville zaoberal najmä problémom imigrácie. Španieli navrhli uvaliť ekonomické sankcie na krajiny, z ktorých imigranti utekajú, ak tieto krajiny nebudú s Úniou spolupracovať na riešení problémov. Španielsky návrh, ktorý pôvodne podporovala aj Veľká Británia, však neprešiel, proti boli najmä Francúzi a Švéd. Europolitici zato podporili návrhy na sprísnenie hraničných kontrol. Už včera sa mali predstavitelia Únie dotknúť i otázky rozšírenia, nad čím visí hrozba odkladu kvôli dotáciám v poľnohospodárstve. Predseda Európskeho parlamentu Pat Cox i španielsky šéf diplomacie Josep Piqué štáty Únie vyzvali dodržať harmonogram rozšírenia. Hlavný slovenský vyjednávač J. Figel' pre SME povedal, že Slovensko by uvítalo ďalšie spriesnenie scenára rozširovania. Podľa J. Figela to však nebude možné pred voľbami v Nemecku.

SME, KRÁTENÉ
22. 6. 2002

ČR A SR SA DOHODLI NA SPOLOČNOM POSTUPE

Slovensko a Česká republika sa budú usilovať o totožný postoj pri vyjednávaniach s Európskou úniou o najcitlivejších kapitolách týkajúcich sa poľnohospodárstva a rozpočtu. Po včerašom stretnutí s námestníkom českého ministra zahraničných vecí Pavlom Teličkom v Prahe to uviedol štátny tajomník slovenského ministerstva zahraničných vecí J. Figel'. „ČR a Slovensko majú na stole záverečné najcitlivejšie kapitoly, pri ktorých v mnohých oblastiach zdieľajú podobné záujmy,“ zdôraznil J. Figel'. Obaja sa dotkli aj situácie na česko-slovenských hraniciach. „Zhodli sme sa na potrebe odborných konzultácií, ktorých cieľom by mala byť adaptácia česko-slovenských hraníc na európske pomery k termínu vstupu oboch krajín do Únie,“ uviedol J. Figel'. „Vychádzame z toho, že pravdepodobný scenár znamená vstup oboch krajín spolu,“ dodal. Obe krajiny by mali intenzívnejšie spolupracovať na hraniciach v boji proti ilegálnej migrácii. Hlavní vyjednávači ČR a SR sa najbližšie stretnú pri príležitosti rokovania V4 s Ukrajinou v Košiciach 8. a 9. júla.

NÁRODNÁ OBRODA
28. 6. 2002

PRIORITOU DÁNSKEHO PREDSEDNÍCTVA BUDE ROZŠÍRENIE

Hlavnou prioritou dánskeho predsedníctva v Európskej únii bude úspešné ukončenie prístupových rokovaní podľa možnosti až s desiatimi kandidátskymi krajinami. V Bruseli to včera oznámil dánsky minister zahraničných vecí Per Stig Möller, ktorého krajina začne Únii predsedať v pondelok 1. júla 2002. Dánsko chce v procese rozšírenia uzavrieť cyklus „od Kodane do Kodane“. V roku 1993 stanovila EÚ v dánskej metropole kritériá členstva pre kandidátov, o deväť rokov neskôr chce na rovnakom mieste ukončiť rokovania s nimi a oznámiť nových členov. Motívom dánskeho predsedníctva je „jedna Európa“, ktorej zjednotenie napomôže práve rozšírenie, uvádza sa v programe, ktorý včera predstavil minister Möller. Okrem rozšírenia však čakajú Dánsko aj iné úlohy. Za ďalšie priority polročného predsedníctva si Kodaň stanovila slobodu, bezpečnosť a spravodlivosť, udržateľný rozvoj, bezpečnosť potravín a globálnu zodpovednosť. Slovensko začalo včera v Bruseli s Európskou úniou oficiálne rokovať o kapitole poľnohospodárstvo. EÚ predložila hlavnému slovenskému vyjednávačovi J. Figel'ovi nedávno schválené spoločné stanovisko k tejto kapitole, ktoré však nie je úplné, pretože nerieši otázku priamych platieb pre roľníkov. J. Figel' však privítal, že Únia v tomto stanovisku priznáva nárok nových členov na priame platby, pretože tie sú súčasťou jej legislatívy. V akej výške a akým spôsobom ich dostaneme, o tom sa musí podľa neho rozhodnúť najneskôr začiatkom novembra. Dôležité preto je, že Slovensko bude môcť dovtedy rokovať aspoň o ostatných častiach tejto rozsiahlej kapitoly. Slovensko už s EÚ uzavrelo fytosanitárnu a veterinárnu časť poľnohospodárstva, ktorá upravuje aj veľmi citlivú oblasť bezpečnosti potravín. Včera sa oficiálne rokovania začali o finančných a trhových nástrojoch, hoci technické konzultácie medzi SR a Európskou komisiou prebiehajú už dlhšie. „Máme blízko k dohode vo viacerých komoditách, ale sú aj také, kde Slovensko požaduje navýšenie. Osobitne ide o mlieko a izoglukózu,“ uviedol J. Figel'. Pri izoglukóze žiada Bratislava kvótu 60 000 ton, avšak Únia navrhuje len 4 199 ton. Čo sa týka mlieka, SR chce dosiahnuť 1,2 milióna ton, Únia však navrhuje len necelých 950 000 ton. Čo sa týka priamych platieb, EÚ podľa J. Figela zaručila novým členom nárok na ne. Stanovisko pätnástky však nie je jednoznačné a dá sa interpretovať viacerými spôsobmi. O poľnohospodárstve včera s EÚ rokovali aj Lotyšsko, Poľsko, Litva, Estónsko, ČR, Maďarsko, Cyprus a Slovinsko.

NOVÝ DEŇ
29. 6. 2002

EURÓPSKU KOMISIU ZNEPOKOJUJE HLASOVANIE NAŠICH POSLANCOV

Európska komisia je znepokojená zákonom o obchodných reťazcoch, ktorý nedávno prijal slovenský parlament. Tento zákon je podľa komisie v rozpore s pravidlami vnútorného trhu únie. Komisiu tiež mrzí, že parlament zatiaľ neschválil antidiskriminačný zákon.

Na včerajšom rokovaní asociačného výboru Únie a Slovenska v Bruseli to povedal hlavný vyjednávač komisie so Slovenskom Dirk Meganck. Zákon o obchodných reťazcoch je podľa neho „najmä proti voľnému pohybu tovaru a osôb“. Hoci slovenskí poslanci nakoniec do zákona nezaradili podmienku 70-percentného zastúpenia slovenských výrobkov a nahradili ju „proporcionálnym“ zastúpením, komisia je podľa Megancka „naďalej veľmi znepokojená, že to môže vyvolať neistotu výrobcov“. Meganck trvá na tom, že Slovensko musí zabezpečiť odstránenie tejto neistoty, a slovenská strana súhlasila, že bude tento problém spolu s komisiou riešiť. Meganck lútuje aj to, že slovenský parlament ešte stále neschválil tzv. antidiskriminačný zákon, ktorý dokonca vyradil z programu rokovania prebiehajúcej schôdze. Podľa Meganckových slov si komisia želá, aby mohla pozitívnu zmienku o tomto zákone zaradiť do svojej októbrovej hodnotiacej správy o Slovensku.

Hlavný slovenský vyjednávač J. Figel' (sám člen KDH, ktoré zákon navrhlo stiahnuť) povedal, že antidiskriminačný zákon bude „predmetom širšej diskusie a ďalšej prípravy s tým, že Slovensko chce splniť všetky harmonizačné predpoklady k termínu vstupu“.

PRÁCA
4. 7. 2002

KOŠICE SA VČERA PREMENILI NA HLAVNÉ MESTO KRAJIN V4

Metropola východu Košice sa od pondelkového večera stala na niekoľko hodín hlavným mestom zoskupenia V4, ktoré tvoria Poľsko, Česko, Maďarsko a naša krajina. Štátni tajomníci ministerstiev zahraničných vecí (MZV) spomínaných krajín a Ukrajiny spolu s veľvyslancom Európskej komisie na Slovensku Ericom van den Lindenom vyjadrili na dvojdnovej konferencii podporu vzájomnej spolupráci v oblasti spravodlivosti, vnútra a ochrany štátnych hraníc. Ako uviedli v spoločnom vyhlásení, spolupráca by sa mala sústrediť na konkrétne projekty a prispieť tak k procesu európskej integrácie, podpore regionálnej stability a prosperity. Štátni tajom-

níci rozoberali aj otázky schengenskej ochrany hraníc vrátane vízového režimu a cezhraničnej spolupráce. Za prítomnosti štátneho tajomníka ukrajinského MZV Olexandra Čalyja diskutovali aj o nedávnom stretnutí EÚ – Ukrajina v Kodani, budúcnosti Európskej únie a zhodnotili jej júnový summit v španielskej Seville.

„Som rád, že naše stretnutie prebehlo v takej srdečnej a priateľskej atmosfére. Verím, že taká nás bude očakávať aj po našom vstupe do Európskej únie. Spojená Európa má byť Európou všetkých krajín,“ skonštatoval hositeľ stretnutia, náš štátny tajomník MZV J. Figel'.

Keďže po avizovanom vstupe Poľska, Maďarska a Slovenska do EÚ sa ich hranice stanú hranicami medzi EÚ a Ukrajinou, štátni tajomníci vyjadrili podporu rozšírenej spolupráci V4–Ukrajina v oblasti spravodlivosti a vnútorných záležitostí a dohodli sa na vytvorení expertnej pracovnej skupiny v tejto oblasti.

„Ešte do nášho vstupu do EÚ chceme urobiť niektoré ústretové kroky a zároveň otvoriť tri nové hraničné priechody s našim východným susedom. Všetci totiž chceme, aby spoločná hranica stala hranicou spolupráce a vzájomného rozvoja,“ myslí si J. Figel'.

Ako dodal veľvyslanec Európskej komisie na Slovensku Eric van den Linden, hlavným cieľom aj tohto stretnutia bolo, aby sme sa rozvíjaním rôznych aktivít V4 s Ukrajinou a s podporou EÚ vyhlí ďalšiemu rozdeľovaniu Európy.

KOŠICKÝ KORZÁR, KRÁTENÉ
10. 7. 2002

SR A EÚ: ZOSTÁVAJÚ UŽ IBA TRI KAPITOLY

Slovensko uzavrelo včera na prístupových rokovaniach s Európskou úniou kapitolu regionálna politika a dosiaholo tak už 27 uzavretých kapitol z celkového počtu 30 kapitol európskej legislatívy. Podľa hlavného slovenského vyjednávača s EÚ J. Figel'a má kapitola praktický a veľmi konkrétny prínos pre ekonomicko-sociálny rozvoj Slovenska, rozvoj regiónov, prekonávanie nezamestnanosti či rozvoj vidieka. Ide totiž o budúcu účasť na kohéznom fonde a štrukturálnych fondoch, ktoré môžu Slovensku priniest podľa Európskej komisie (v prvých troch rokoch) 75–80 miliárd slovenských korún, vysvetlil J. Figel' význam kapitoly. Pri slovenskej spoluúčasti to môže predstavovať podstatný prínos pre odstraňovanie rozdielov medzi regiónmi a zlepšovanie ekonomickej a sociálnej situácie na Slovensku, dodal. Upozornil však, že peniaze nebudú na Slovensko plynúť automaticky. Z dnešných rokovaní vyplýva konkrétna výzva zlepšiť absorpčnú schopnosť.

Znamená to lepšiu pripravenosť na projektovanie, realizáciu, monitorovanie a vyhodnocovanie (projektov), povedal slovenský vyjednávač. Štrukturálna politika EÚ musí byť totiž vykonávaná transparentne, efektívne a spoľahlivo. Žiada si to podporiť administratívne kapacity na viacerých ministerstvách, najmä výstavby a regionálneho rozvoja a životného prostredia, skvalitniť finančnú kontrolu, aby sa nevyskytli pochybnosti pri správe rozsiahlej európskej pomoci, zdôraznil J. Figel'.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ
30. 7. 2002

PATRÍME VRAJ MEDZI FAVORITOV

Súčasným stavom 27 uzavretých kapitol z celkového súboru 30 kapitol európskej legislatívy patrí Slovensko podľa hlavného vyjednávača s Európskou úniou J. Figela medzi favoritov na vstup do Únie pri jej najbližšom rozširovaní. Za úspešné pritom považuje doterajšie výsledky prístupových rokovaní, ktoré Slovensko s EÚ začalo vo februári 2000. J. Figel' to včera uviedol po návrate z Bruselu, kde SR v pondelok uzavrelo kapitolu regionálna politika. Dosiahnuté výsledky podľa J. Figela oprávňujú k reálnej nádeji, že pri politicky dôveryhodných a zodpovedných krokoch oboch strán, Slovensko dokončí prístupové rokovania v tomto roku a dôsledne využije zostávajúci čas na prípravu na vstup v roku 2004. Ako ďalej povedal, výsledok pondelkového stretnutia prístupovej konferencie znamená dohodu o legislatívnych, inštitucionálnych a technických otázkach fungovania SR v oblasti regionálnej politiky a štrukturálnych nástrojov po vstupe do Únie. Slovensko pritom môže čerpať pomoc EÚ až do úrovne štyroch percent HDP. – Ak si uvedomíme, že by takáto pomoc bola pre nasledujúce desaťročia pravidelne k dispozícii, Slovensko by si veľmi mohlo pomôcť vo verejných financiách, – povedal. Čerpanie prostriedkov však bude závisieť od transparentnosti, efektívnosti a spoľahlivosti SR a jej inštitúcií v oblasti štrukturálnych nástrojov. K dosiaľ neuzavretým kapitolám patria hospodárska súťaž, poľnohospodárstvo a rozpočtové ustanovenia. V prípade poľnohospodárstva zostávajú problémom priame platby, kde sa EÚ zrejme nebude schopná dohodnúť do septembrových parlamentných volieb v Nemecku. Podľa J. Figela je v týchto záležitostiach prvoradým kritériom „dobrá“ dohoda a nie dohoda za každú cenu. – K dohode možno dospieť do konca roka, ale iba za predpokladu pozitívnej a konštruktívnej politickej vôle z oboch strán, – konštatoval.

ROĽNÍCKE NOVINY
1. 8. 2002

STRANY SÚ S PRÍSTUPOVÝM PROCESOM SPOKOJNÉ

Uspokojenie s doterajším priebehom prístupových rokovaní s Európskou úniou vyslovili zástupcovia všetkých politických strán zúčastnených na včerašom stretnutí s ministrom zahraničných vecí Eduardom Kukanom a slovenským vyjednávačom J. Figel'om. Podľa poslankyne za HZDS Ireny Belohorskej nebolo by vhodné žiadať otvorenie už uzavretých kapitol. Povedala, že mantinely, ktoré dáva Európska únia, závisia od rokovania slovenského vyjednávača s jednotlivými štátmi. „Nezávisí od toho, či buchneme na stôl a povieme, že toto nebudeme akceptovať.“ Dodala, že sa musíme naučiť správať k zahraničiu. S priebehom rokovaní je spokojný aj podpredseda SNS Peter Súlavský, aj keď podľa neho existujú niektoré negatíva. „Všetko to, čo sa podarilo dosiahnuť, je v súlade s našou zahraničnou politikou,“ povedal predseda strany ANO Pavol Rusko. Predseda SOP Pavol Hamžík je spokojný, že Slovensko v niektorých kapitolách vyjednávalo lepšie podmienky než ostatné kandidujúce krajiny. Osobne si myslí, že sa urobilo maximum, aby sa „ošetrili záujmy Slovenska“. Na stretnutí sa z pozvaných nezúčastnil ani jeden zástupca za stranu Smer. Podpredsedníčka strany Monika Beňová vysvetlila, že sú všetci odcestovaní a „takéto stretnutia bývajú aj tak väčšinou absolútne formálne“.

PRÁCA
2. 8. 2002

PO ČECHOCH PRITVRDIL V BRUSELI AJ JÁN FIGEL'

Vyjednávači o vstupe Česka a Slovenska do EÚ sa nechcú zmieriť s podmienkami, ktoré im diktuje Brusel. V rokovaníach postupujú spolu a nevylučujú, že rozhovory môžu trvať aj o niekoľko mesiacov dlhšie, napísal český denník Lidové noviny (LN).

Česi a Slováci podľa denníka zjednotili svoj postup pri vyjednávaniach o prístupení k EÚ. Hlavní vyjednávači oboch krajín Pavel Telička a Ján Figel' teraz zhodne tvrdia, že netrvajú na uzatvorení zostávajúcej kapitoly európskeho práva za každú cenu do konca roka. Podľa LN po Teličkovi nasadil ostrejší tón aj hlavný slovenský vyjednávač J. Figel'.

LN pripomínajú, že väčšina kandidátskych krajín sa na jeseň chystá uzatvoriť najproblematickejšie kapitoly. ČR ich má ešte päť, Slováci zatiaľ stihli uzatvoriť o dve viac, zostáva im ešte hospodárska súťaž, rozpočtové pra-

vidlá a poľnohospodárstvo. Pozorovatelia sa domnievajú, že za rýchlosťou slovenského vyjednávania stojí fakt, že Slováci zvolili „mäkší“ prístup a vo väčšine kapitol navyše vychádzali z českých skúseností.

Najtvrdšie rozhovory očakávajú vyjednávači práve kvôli kapitole poľnohospodárstvo, v ktorej chce európska pätnásťka presadiť pravidlá znevýhodňujúce českých farmárov, pripomínajú LN.

Zlodenie svojho práva s európskym by chceli kandidátske krajiny dosiahnuť do konca roka preto, aby sa stali členmi EÚ ešte pred voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2004.

NÁRODNÁ OBRODA
5. 8. 2002

ROZŠÍRENIE SA NEMUSÍ SKONČIŤ TENTO ROK

Občania Rakúska hodnotia rozšírenie EÚ v súčasnosti pozitívnejšie ako pred rokom. Odmietavý postoj voči členstvu susedných krajín a Poľska sa v porovnaní s minulosťou zmiernil a odporcovia rozšírenia sú v menšine. Výsledky najnovšieho prieskumu verejnej mienky Rakúskej spoločnosti pre európsku politiku ukazujú, že za členstvo Maďarska v Únii je až 61 percent Rakúšanov, 55 percent by privítalo vstup Slovinska. Menej výrazná je podpora vstupu Slovenska (42 percent), Česka a Poľska (v oboch prípadoch 41 percent), 40 percent respondentov si vstup Prahy do EÚ neželá. Už dnes sa predpokladá, že rokovania aspoň s niektorými z 10 kandidátskych krajín sa aj napriek všetkým ubezpečeniam dánskeho predsedníctva EÚ neskončia do decembra tohto roku, proti prípadnému urýchleniu prístupových rokovaní sa nečakane vyslovili aj podaktorí kandidáti. Napríklad hlavný slovenský vyjednávač Ján Figel' upozornil, že hektické výsledky, dosiahnuté pod časovým nátlakom, neposlúžia nikomu. Podobne sa vyjadril jeho český kolega Pavel Telička. Ďalší priebeh vstupných rokovaní však bude závisieť aj od výsledkov septembrových parlamentných volieb v Nemecku a do veľkej miery aj od výsledkov referenda o dohode z Nice, ktoré sa 25. októbra zopakuje v Írsku.

NOVÝDEŇ
7. 8. 2002

HLAVNÝM RIZIKOM PRE SLOVENSKO JE POLITICKÉ DEDIČSTVO

V článku pod titulkom Politické dedičstvo z minulosti je

najväčším prístupovým rizikom sa v spojitosti s triumfom hokejistov TASR cituje výrok hlavného vyjednávača pre vstup SR do EÚ J. Figela, ktorý povedal, že Západ konečne prestane Slovensko dávať do súvisu len s rómskou problematikou a s vysokou mierou kriminality. Aj prezident Rudolf Schuster označil hokejové víťazstvo za najlepšiu vstupenku do EÚ, čím vyjadril najväčšie želanie obyvateľov svojej krajiny – „stratiť etiketu ufuľaného dieťaťa, ktorá Slovensku zostala po Mečiarovej ére“. Nadšenie pre EÚ je na Slovensku už niekoľko rokov najvyššie spomedzi kandidátskych krajín, konštatuje Die Welt a dodáva, že nezahŕňajú ani bratislavskí vyjednávači, aj keď sa nemienia podrobiť časovému nátlaku a k rokovaniam pristupujú uvážlivo. Podľa J. Figela pre Slovensko nie je dôležité naháňanie termínov, ale skutočnosť, aby krajina vstúpila do EÚ spoločne s Prahou, Budapešťou a Varšavou.

NÁRODNÁ OBRODA
8. 8. 2002

VYHLÁSENIA O OTVÁRANÍ KAPITOL SÚ NEBEZPEČNÉ

Ministri zahraničných vecí Európskej únie chcú koncom tohto týždňa diskutovať aj o programe dánskeho predsedníctva na ukončenie prístupových rokovaní s prvými kandidátskymi krajinami do konca t. r. V tejto súvislosti však vytvárajú nebezpečný prvok neistoty výroky niektorých slovenských politikov o znovuotváraní už uzavretých kapitol s cieľom vyjednať lepšie podmienky. Napr. Robert Fico v nedeľu pri okrúhlym stole opäť vyjadril nespokojnosť s plánovaným termínom odstavenia dvoch blokov Jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach v rokoch 2006 a 2008. Hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel' však nevidí z hľadiska dnešného aj budúceho vývoja možnosť zlepšenia našich pozícií pri otvorení kapitol. „Rokovania boli doteraz vedené snahou maximalizovať výsledky zabezpečujúce náš celkový záujem.“ Jednotlivé časti sú podľa neho súčasťou veľkého celku, ktorý je nateraz jednoznačne pozitívny. „Technicky je síce možné otvoriť všetko, kým nie sú rokovania úplne uzavreté, ale zároveň to znamená šancu aj pre druhú stranu na prítvrdenie, respektíve zmenu súčasnej súhlasnej pozície. Nie je umenie kapitoly znovu otvárať, ale získavať čo najlepší výsledok,“ pripomenul J. Figel'. Okrem toho rokovací proces má aj svoje časové hľadisko a bolo by dobré, keby SR zvládala aj túto stránku. „Zloženie budúcej vlády je síce v rukách voličov, avšak jej dôveryhodnosť sa bude merať aj vyhláseniami a postojmi jej budúcich členov.

Preto by si každý mal uvedomiť nielen predvolebnú, ale aj povolebnú zodpovednosť. "Hoci každá krajina má svoje špecifiká, v porovnaní s visegrádskymi susedmi sú naše výsledky skutočne dobré, najmä v kapitolách Dane a Životné prostredie, zdôraznil J. Figel'.

NÁRODNÁ OBRODA
27. 8. 2002

SLOVENSKO OČAKÁVA DOBRÉ HODNOTENIE

Slovensko môže očakávať, že pravidelná hodnotiaci správa Európskej komisie (EK) bude pozitívna a že Brusel odporučí zavrieť prístupové rokovania so SR do konca roka, vyhlásil včera štátny tajomník ministerstva zahraničia a hlavný slovenský vyjednávač s Európskou uniou J. Figel'. EK v správe tiež poukazuje na určité slabé miesta a vyzve Slovensko na ich nápravu. Podľa J. Figela pôjde o nezamestnanosť, reformu zdravotníctva, boj proti korupcii, prácu súdov, situáciu rómskej menšiny či dobudovanie inštitúcií pre využívanie fondov EÚ. Tieto veci sa vyskytli už v minuloročnej hodnotiacej správe. Na rozdiel od roku 2001 nebude v tohtoročnej správe figurovať reforma verejnej správy či zákon o verejnej a štátnej službe.

Súčasťou správy bude aj pohľad na vývoj SR od roku 1997, keď EK pripravila prvý posudok pre jednotlivé aspirantské krajiny. V prvej správe Brusel Slovensku vyčítal neplnenie politických kritérií, čo viedlo k tomu, že únia nezačala s nami prístupové rokovania v roku 1998, na rozdiel napríklad od Česka, Poľska či Maďarska. SR začala s Úniou rokovať až na jar roka 2000.

Tohtoročné hodnotenie kandidátskych krajín bude tiež obsahovať stanovisko EK, či Európskej rade odporúča alebo neodporúča ukončiť rokovania s danou krajinou s cieľom čo najskoršieho vstupu do Únie. J. Figel' očakáva, že Slovensko takéto odporúčanie dostane. Bude to veľmi dôležité, lebo európska pätnástka iba málokedy v histórii išla proti návrhu Európskej komisie, povedal J. Figel'. V prípade, že na budúci rok Slovensko podpíše s EÚ prístupovú zmluvu, čo by sa mohlo stať 16. apríla, tak už nebude objektom hodnotenia v rámci pravidelnej správy ako doteraz, ale Únia bude monitorovať, ako krajina implementuje prijaté záväzky. J. Figel' ocenil, že Dánsko ako predsedajúca krajina Únie potvrdila záväzok ukončiť prístupové rokovania s najlepšie pripravenými kandidátmi do konca tohto roka a rozšírenie Únie v roku 2004 by tak nemalo byť ohrozené. O vstupe do Únie musí rozhodnúť nielen vláda, parlament, prezident, ale aj spoločnosť, povedal ďalej J. Figel' s tým, že

by bolo dobré, keby sa slovenské referendum o vstupe do EÚ uskutočnilo v lete budúceho roka.

Pre ukončenie vstupných rokovaní sa musia kandidátske krajiny dohodnúť na všetkých 30 kapitolách európskej legislatívy. Slovensko ich má k dnešnému dňu uzatvorených 27 – okrem hospodárskej súťaže, poľnohospodárstva a finančnej a rozpočtovej politiky. K posledným dvom kapitolám EÚ ešte nezverejnila svoju spoločnú vyjednávaciu pozíciu. Očakávame návrh egociačných pozícií zo strany európskej pätnástky. Zatiaľ je na ťahu Európska komisia, ktorá túto pozíciu pripravuje, povedal J. Figel'.

HOSPODÁRSKE NOVINY
6. 9. 2002

JÁN FIGEL' SI ŽELÁ PLEBISCIT ČO NAJSKÔR

O vstupe do Európskej únie musí rozhodnúť nielen vláda, parlament, prezident, ale aj spoločnosť a malo by to byť skôr, než budú rozhodovať členské krajiny Únie. Povedal o možnom termíne národného referenda o členstve Slovenska v tomto bloku štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí a hlavný vyjednávač s úniou J. Figel'. Podľa jeho názoru by obyvatelia mali vyjadriť svoj súhlas skôr v prvej fáze ratifikačného procesu než v jeho závere. Ten sa začne po podpísaní prístupovej dohody, čo by sa podľa posledných informácií malo stať 16. apríla 2003.

„Odpoveď na túto otázku by konkrétnejšie mal dať budúci vývoj, to znamená nová vláda a parlament tak, aby celé obdobie do referenda bolo dobre pripravené nielen technicky, ale aj politicky, spoločensky, ľudsky, aby sa Slovensko v referende rozhodlo pokojne a dobre,“ povedal J. Figel'. Ako dodal, dôležité je zavrieť rokovania a podpísať prístupovú zmluvu. Jeho osobným tipom na termín referenda je „čím skôr v priebehu budúceho roku, ale keďže plánom gréckeho predsedníctva je 16. apríla podpísať prístupové zmluvy, reálne by mohlo byť v júni mať pripravené kroky na referendum“. Ako zdôraznil, „nemali by sme odkladať rozhodnutia na záverečné obdobie roku 2003, ale povzbudiť aj pätnástku, že nám na integrácii záleží“.

SME
7. 9. 2002

HODNOTIACA SPRÁVA UŽ V OKTÓBRI

Zverejnenie hodnotiacej správy Európskej komisie o po-

roku kandidátskych krajín už 9. októbra nepokladá hlavný vyjednávač SR s Úniou J. Figel' pre Slovensko za komplikáciu. Aj keď SR v tom čase ešte zrejme nebude mať zostavenú novú vládu, kontinuita domácej i zahraničnej politiky po parlamentných voľbách sa podľa neho ukáže už skôr.

„Samozrejme, aj vonku bude Slovensko vnímané ako krajina po voľbách, ktoré by mali priniesť nie otáznik, ale odpoveď, nie spochybnenie, ale potvrdenie našej dôveryhodnosti a schopnosti vstúpiť do Únie v avizovanom čase spolu so susedmi,“ uviedol včera. Dôležitým zároveň bude, aby proces zostavovania parlamentných orgánov a vlády nebol príliš dlhý. Zverejnenie hodnotiacej správy o týždeň skôr, ako sa plánovalo, štátny tajomník MZV SR vníma skôr pozitívne. „Čas je drahý a celý integračný proces sa dostáva do istého časového tlaku, ktorý je vymedzený októbr, novembrom a decembrom samitom EÚ v Kodani.“ EK tak podľa neho len napomôže, aby bolo viac času na vyriešenie otvorených otázok rozšírenia EÚ.

NOVÝDEŇ
17. 9. 2002

20. a 21. septembra 2002 sa uskutočnili parlamentné voľby. Najviac hlasov získala LS-HZDS, ale strany SDKÚ, SMK, KDH a ANO ohlásili začiatok rokovaní o väčšinovej, vládnej koalícii.

SR POŽIADA O UZAVRETIE KAPITOLY HOSPODÁRSKA SÚŤAŽ

Zhodnotenie celkového pokroku rokovaní Slovenska s Európskou úniou (EÚ) bude témou dnešného kola prístupovej konferencie na ministerskej úrovni, na ktorej bude SR zastupovať šéf diplomacie Eduard Kukan.

Slovensko pritom požiadala o ukončenie negociácií v kapitole hospodárska súťaž, a to už počas nasledujúcej prístupovej konferencie, ktorú má záujem uskutočniť čo najskôr v októbri. V hospodárskej súťaži, ktorá je poslednou otvorenou nefinančnou kapitolou, Únia doteraz nestihla schváliť spoločné stanovisko. Otvorenou otázkou v tejto kapitole boli pritom rozsah a obdobie poskytovanej štátnej pomoci pre U.S. Steel Košice. „V prvom rade očakávame dohodu na úrovni členských krajín, aby sme mohli následne rokovať,“ uviedol včera hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel'. Dodal pritom, že Slovensko bude trvať na dôležitých princípoch dohody, ktoré zabezpečia prijateľnosť podmienok pre krajinu, aj pre U.S. Steel. Dosiahnutie dobrej dohody SR s EÚ očakáva do troch týždňov, aby sa

ďalšie kolo prístupovej konferencie mohlo uskutočniť ešte do bruselského samitu EÚ 24.–25. októbra. „Je to politicky potrebné a zároveň aj negociačne možné, ale predpokladá to dobrú dohodu,“ uviedol J. Figel'.

NOVÝDEŇ
1. 10. 2002

JÁN FIGEL' BY RÁD ZOSTAL HLAVNÝM VYJEDNÁVAČOM S ÚNIOU

Hlavný slovenský vyjednávač s Európskou úniou J. Figel' je pripravený zostať vo svojej pozícii i po vymenovaní novej vlády, aby sa mohol podieľať na uzavretí posledných troch kapitol, ktoré Slovensku po troch rokoch vyjednávania pod jeho taktovkou zostávajú. „Sme v záverečnej fáze, ktorá by sa mala zavŕšiť do konca roka. Som pripravený dokončiť rokovanie tak, aby ho Slovensko mohlo plynule zavŕšiť,“ povedal J. Figel'. Rozhodnutie o hlavnom vyjednávačovi bude v rukách novej vlády, ktorá ešte nebola vymenovaná, aj preto Figel' nechcel komentovať svoje šance. Rozhodne však poprel špekulácie médií, ktoré ho považujú za horúceho uchádzača o kreslo ministra školstva v novom kabinete Mikuláša Dzurindu. „Moje meno sa síce v súvislosti s touto funkciou objavilo, ale nezakladá sa to na pravde,“ povedal a dodal, že by sa radšej naďalej venoval európskym záležitostiam na poli diplomacie.

SME
2. 10. 2002

BRATISLAVA NEZMENÍ POSTOJ K BENEŠOVÝM DEKRÉTOM

Proti neopodstatnenému vetu Rakúska voči štátom, ktoré sa uchádzajú o plnoprávne členstvo v Únii a ktoré splnia podmienky na pričlenenie sa k nej, sa vyslovil hlavný vyjednávač s Európskou úniou J. Figel'. J. Figel' odmietol požiadavky na revíziu Benešových dekrétov adresované Slovensku a potvrdil, že Bratislava nezmení postoj k tejto otázke. Politické gesto slovenskej strany však J. Figel' nevyhlásil. Za vzory stredoeurópskych krajín označil Francúzsko a Nemecko, ktoré sa po druhej svetovej vojne nerozhodli pre cestu revízií, ale vytvorenia jedinečného projektu, ktorým priniesli zmierenie a spoluprácu pre národy. To je aj cesta pre strednú Európu, poznamenal J. Figel'.

SME
5. 10. 2002

LINDEN: NOVÁ VLÁDA PRIVEDIE SLOVENSKO DO ÚNIE

Nová vláda privedie Slovensko do Európskej únie, pretože zabezpečuje kontinuitu s predchádzajúcim kabinetom, ktorý už urobil značný pokrok. V panelovej diskusii, ktorú zorganizovala Paneurópska únia na Slovensku, to vyhlásil vedúci delegácie Európskej komisie na Slovensku Eric van der Linden. Európa podľa neho hodnotí posledný vývoj na Slovensku veľmi pozitívne.

Upozornil však, že je nutné pokračovať v reformách, a to najmä v oblasti administratívnych kapacít, súdnictva, korupcie a regionálnych rozdielov.

Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel' konštatoval, že budúcnosť Slovenska bude z hľadiska integrácie do Únie náročná, no zároveň i najdôležitejšia. „Na integrácii ešte nikto neprerobil, no nie každý na nej zarobil rovnako,“ dodal.

SME
7. 10. 2002

JÁN FIGEL' O VSTUPE SR DO EÚ

Predbežný termín podpisu prístupovej zmluvy Slovenskej republiky k Európskej únii (EÚ) je 16. apríl budúceho roku. Vzhľadom na ústavné termíny ratifikačné referendum o vstupe Slovenska do Únie by sa mohlo uskutočniť v máji až júni 2003. V Banskej Bystrici to včera uviedol štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí SR a hlavný vyjednávač s Európskou úniou J. Figel', ktorý svoje pôsobenie v ďalšom období vidí najmä pri završení integračného procesu Slovenska do NATO a Európskej únie. Podľa J. Figel'a sa rokovania s EÚ skončia v tomto roku, pretože koalícia má záujem o kontinuitu v tomto procese. J. Figel' nepredpokladá zásadné otváranie predbežne uzavretých 27 kapitol. V poradí piate referendum označil J. Figel' za historicky najdôležitejšie pre Slovensko, pretože s ním súvisí budúcnosť krajiny. Úroveň diskusie o vstupe do EÚ na Slovensku je podľa kandidáta na predsedu Zahraničného výboru Národnej rady SR J. Figel'a porovnateľná s okolitými krajinami. Na jeho úspešnosti bude treba pracovať. Žiada si to intenzívnu diskusiu o všetkých súvislostiach vstupu, aby „sme do Únie nielen vstúpili, ale aj v nej obstáli,“ podotkol hlavný vyjednávač J. Figel'.

NOVÝ DEŇ
8. 10. 2002

ČLENSTVO SLOVENSKA V EURÓPSKEJ ÚNII JE NA DOHLED

Iba SR a Lotyšsko plnia načas svoje záväzky z prístupových rokovaní Slovensko a ďalších deväť kandidátskych štátov budú v roku 2004 schopné splniť záväzky vyplývajúce z členstva v Európskej únii. Európska komisia preto vo včera zverejnených hodnotiacich správach odporúča uzatvoriť s týmito najpripravenejšími kandidátmi prístupové rokovania do konca roka 2002. Máme všetky dôvody byť spokojní. Slovensko odvieďlo dobrý kus práce a ak sa udrží tempo reforiem, a nemáme žiaden dôvod, aby sme o tom pochybovali, bude v roku 2004 aktívnym a konštruktívnym členom Európskej únie,“ vyhlásil včera vedúci delegácie EK na Slovensku Eric van der Linden pri príležitosti zverejnenia hodnotiacej správy. Linden zdôraznil, že len Slovensko a Lotyšsko plnia načas svoje záväzky z prístupových rokovaní.

Podľa štátneho tajomníka ministerstva zahraničia a hlavného vyjednávača SR s Úniou J. Figel'a je hodnotiacia správa EK konkrétnym ocenením nielen orgánov štátnej správy, parlamentu či vlády, ale ocenenie celej spoločnosti a jej vývoja za uplynulých päť rokov. J. Figel' zdôraznil význam skutočnosti, že zo strany Bruselu nie je spochybnené plnenie politických kritérií. V tejto súvislosti pripomenul, že v roku 1997, keď EK prvýkrát hodnotila krajiny uchádzajúce sa o členstvo v Únii, SR neplnila politické kritériá. Tento problém prestal figurovať až v hodnotiacej správe z roku 1999. Preto Slovensko nemohlo začať s Úniou rokovať o vstupe v roku 1999, ako napr. Česko, Poľsko alebo Maďarsko, ale až v roku 2000.

Linden včera zdôraznil, že aj po tom, ako kandidátske krajiny ukončia vstupné rokovania koncom tohto roka, bude EÚ naďalej monitorovať plnenie ich záväzkov. V prípade problémov alebo meškania pri plnení záväzkov, upozorní Brusel danú kandidátsku krajinu listom včasného varovania. Šesť mesiacov pred vstupom daného štátu do Únie vypracuje EK komplexnú monitorovaciu správu. Ani uzavretím rokovaní sa nekončí naša príprava na členstvo, zdôraznil J. Figel'.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENE
10. 10. 2002

JÁN FIGEL' ZOSTANE HLAVNÝM VYJEDNÁVAČOM

Odchádzajúci štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí J. Figel' bude pokračovať vo funkcii hlavného vyjednávača pre rokovania o vstupe s Európskou úniou, a to

až do podpísania prístupovej zmluvy. Vyplýva to z dohody strán novej vládnej koalície, čo potvrdil minister zahraničných vecí Eduard Kukan. „My osobu hlavného vyjednávača meniť nebudeme. Takáto dohoda existuje a myslím si, že z pohľadu záujmov Slovenska úspešne dokončiť prístupové rokovania s Úniou je racionálna a legitímna,“ povedal Kukan.

PRAVDA
14. 10. 2002

16. októbra 2002 bola vymenovaná nová 16-členná vláda M. Dzurindu, tvorená koalíciou štyroch strán.

ŠPANIELSKÉ OBAVY

Žiadna z krajín Visegrádskej štvorky neuzavrela ani na včerašom kole rokovaní o vstupe do Európskej únie kapitolu Hospodárska súťaž. Chýba nám naďalej súhlas Španielska. Madrid má výhrady voči daňovým úľavám spoločnosti Volkswagen na Slovensku. Dôvod španielskeho nesúhlasu si hlavný vyjednávač J. Figel' vysvetľuje obavami Madridu z presunu časti výroby automobilov zo Španielska do SR. „Španielsko teraz vyjadrilo výhrady pre štátnu pomoc poskytnutú v oblasti automobilového priemyslu, pretože sa obáva, že tieto výhody by mohli znamenať transfer časti dôležitej výroby zo Španielska na Slovensko,“ uviedol J. Figel'.

NOVÝDEŇ
19. 10. 2002

ÍRI UMOŽNILI ROZŠÍRENIE ÚNIE

Predbežné výsledky, podľa ktorých sa Íri v sobotu v referende vyslovili za ratifikáciu Zmluvy z Nice, privítal včera hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel'. „Hlasovanie umožňuje historicky prelomové rozšírenie EÚ, ktoré očakáva stredná a východná Európa ako jeden z nástrojov na prekonanie dedičstva rozdelenia Európy z čias studenej vojny,“ uviedol J. Figel'. Výsledok referenda podľa neho potvrdzuje, že Írsko chce zostať súčasťou dôležitých európskych procesov. Írske áno je tiež povzbudením pre európsku päťnástku pred nadchádzajúcim samitom EÚ 24. a 25. októbra v Bruseli a pre záverečné kolo rokovaní kandidátskych krajín s EÚ.

NOVÝDEŇ
21. 10. 2002

SPOR SA MÁ VYRIEŠIŤ DO ŠTVRTKA

Hlavný slovenský vyjednávač s EÚ J. Figel' nevylučuje, že Slovensko dospeje k dohode s EÚ v oblasti hospodárskej súťaže ešte pred bruselským summitom, ktorý sa začne vo štvrtok. Dohodu zatiaľ blokuje Španielsko, ktoré požaduje, aby štátna pomoc pre Volkswagen bola viac časovo i objemovo obmedzená. Podľa zdrojov blízkych rokovaniam sa Španielsko obáva presunu časti automobilovej výroby zo svojho územia na Slovensko. Seat už oznámil presunutie 10 % výroby do Bratislavy. Sporná štátna pomoc je však už podľa J. Figela obmedzená úrovňou 30 % z objemu investícií a je obmedzená do roku 2008. Španielsko včera vyjadrilo odhodlanie vyriešiť spor ešte pred summitom v Bruseli.

NÁRODNÁ OBRODA
23. 10. 2002

UZAVRELI HOSPODÁRSKU SÚŤAŽ. SO SPOLOČNÝM STANOVISKOM EURÓPSKEJ KOMISIE VČERA SÚHLASILO AJ PROBLÉMOVÉ ŠPANIELSKO

Slovensko včera na summite v Bruseli uzavrelo citlivú kapitolu Hospodárska súťaž. Harmonogram predvstupových rokovaní sa tak nenarušil ani kvôli výhradám, ktoré vznieslo Španielsko. Madrid nesúhlasil s poskytovaním štátnej pomoci slovenskej vlády pre nemeckú automobilku Volkswagen. Tá chce do Bratislavy presunúť výrobu asi dvadsaťtisíc vozidiel Seat Ibiza, čo si vynútil rastúci dopyt. Aj Španielsko však včera so spoločným stanoviskom Európskej komisie súhlasilo. Obavy Madridu opadli potom, ako slovenskí vyjednávači pristúpili na spresnené podmienky monitoringu poskytovania štátnej pomoci. „Ústretovosť slovenskej strany bola jedným z hlavných faktorov uzavretia kapitoly,“ povedal pre SME hlavný vyjednávač Slovenska J. Figel'. Podmienky poskytovania štátnej pomoci budú musieť byť do roku vstupu do Únie, ako aj po ňom v súlade s pravidlami, ktoré sú platné v Európskej únii. To sa týka spolu desiatich zahraničných investorov, ktorým vláda prisľúbila podporu. Slovensko podľa J. Figela získalo dve prechodné obdobia pre najcitlivejšie oblasti. V prípade automobilového priemyslu bude môcť vláda poskytovať štátnu pomoc Volkswagenu. Tá bude limitovaná do výšky 30 percent objemu investícií automobilky, pričom pomoc vlády je časovo obmedzená do roku 2008. Vláda tým nahrádza daňové zvýhodnenia, ku ktorým sa zaviazala v roku 1998. V prípade oceľiarstva sa prechodné obdobie týka spoločností americkej

U.S. Steel. Pomoc je obmedzená do roku 2009 a do výšky 500 miliónov dolárov. Na oceliarne sa zároveň vzťahuje limit objemu výroby valcovaných plechov. Hospodárska súťaž je v poradi už 28. z celkových 30. kapitol, ktoré majú Slovensku zaručiť vstup do Únie.

SME, KRÁTENÉ
25. 10. 2002

INVESTORI SÚ S KAPITOLOU SPOKOJNÍ

Uzatvorená kapitola hospodárska súťaž zachováva pre investorov v SR poskytované výhody tak, aby sa Slovensko mohlo stať súčasťou jednotného európskeho trhu. Povedal to hlavný slovenský vyjednávač J. Figel'.

Slovensku sa napokon podarilo dosiahnuť dve výnimky v citlivých sektoroch. V oblasti automobilového priemyslu bude môcť Volkswagen využiť do konca obchodného roku 2008 daňové úľavy vo výške 30 percent z investícií. „Európska komisia uznala, že cieľom pomoci je prispieť k regionálnemu rozvoju, a nie poskytovať nenáležité výhody,“ uviedol J. Figel'. Vo vzťahu k oceliarstvu komisia umožnila daňové úľavy pre U.S. Steel do konca roku 2009 v objeme maximálne 500 miliónov dolárov.

U.S. Steel aj Volkswagen vyjadrili spokojnosť s dosiahnutou dohodou. „Ak by nemalo byť realizované uznesenie vlády z roku 1998, malo by to veľký dosah na správanie investorov v budúcnosti,“ upozornil člen predstavenstva Volkswagenu Jozef Uhrík. Podľa neho je Volkswagen „vo veľkom predstihu v investovaní“ oproti plánovaným 1,3 miliardám eur za obdobie desiatich rokov od roku 1999. Podľa viceprezidenta U.S. Steel Košice Antona Juru zaručuje spoločnosti dohoda s Európskou komisiou dostatočné možnosti na ďalší rozvoj a držanie kroku s konkurenciou. „Bolo potrebné, aby mali výrobcovia ocele v strednej a východnej Európe rovnaké podmienky ako inde,“ zdôraznil Jura. „Stanovený limit ročného nárastu produkcie o 3 percentá dáva priestor na produkciu výrobkov s vyššou pridanou hodnotou,“ uviedol.

PRAVDA
26. 10. 2002

SLOVENSKO DO ÚNIE BEZ PREKÁŽOK

Ochranné opatrenia odrážajú limitovanú dôveru EÚ voči kandidátskym krajinám.

Už nič nestojí v ceste Slovenska do Európskej únie. Šéfovia štátov a vlád členských krajín únie v piatok na summite v Bruseli odporučili desať kandidátskych kra-

jín, vrátane Slovenska, na vstup v roku 2004 a dosiahli tiež dohodu o financovaní procesu rozšírenia. Lídri tak podporili názor Európskej komisie, že Cyprus, Česko, Estónsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovensko a Slovinsko spĺňajú politické kritériá a budú schopné splniť ekonomické kritériá a prevziať záväzky členstva od začiatku roku 2004.

EÚ ponúkla kandidátom postupné zavedenie priamych poľnohospodárskych platieb od počiatkovej výšky 25 percent, ktoré sa budú zvyšovať až do roku 2013. Na štrukturálnu podporu vyčlenila na roky 2004 až 2006 23 miliárd eur oproti pôvodnému návrhu 25,5 miliardy. Európska pätnástka sa však zároveň dohodla na sprísnení ochranného mechanizmu, ktorý bude v platnosti po vstupe nových členov do EÚ. Namiesto navrhovaných dvoch rokov budú ochranné klauzuly platiť tri roky. Rozhodnutie posilniť ochranný mechanizmus prijala EÚ najmä na žiadosť Holandska, ktoré tým podmienilo svoj súhlas s odporúčaniami na vstup pre všetkých desať kandidátskych krajín. Okrem všeobecnej ekonomickej ochrannej klauzuly schválili na základe návrhu Európskej komisie dva špecifické ochranné nástroje, týkajúce sa fungovania vnútorného trhu a oblasti spravodlivosti a vnútra. Zatiaľ čo všeobecnú ekonomickú klauzulu možno zaviesť proti akémukoľvek členskému štátu Únie, ďalšie dve možno použiť iba proti novým členským štátom.

Hlavný vyjednávač Slovenska s Európskou úniou J. Figel' vyjadril nad rozhodnutím pätnástky o predĺžení možnosti uplatnenia ochranných opatrení sklamanie. Aj keď ochranné opatrenia vždy boli súčasťou vnútorného vývoja osobitne pri rozšíreniach, ich predĺženie na tri roky je istou reflexiou obáv, alebo limitovanej dôvery voči kandidátskym krajinám, že dokážu zvládnuť prípravu vo všetkých oblastiach do doby vstupu,“ uviedol J. Figel'. O záveroch summitu, ktorý v piatok vyvrcholil v Bruseli, budú Slovensko a ďalšie kandidátske krajiny rokovať v Kodani na minisummite na úrovni predsedov vlád, organizovanom predsedníčkou krajinou Dánskom.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ
28. 10. 2002

DOHODA, KTORÁ PRIŠLA V POSLEDNEJ CHVÍLI

„Máme dohodu,“ povedal v piatok na tlačovej konferencii v Bruseli dánsky premiér Anders Fogh Rasmussen po tom, čo sa šéfovia štátov a vlád členských krajín Európskej únie (EÚ) dohodli na financovaní rozšírenia. Bol to veľmi úspešný summit. Veľký krok vpred smerom k historickému rozhodnutiu o rozšírení, ktoré bude pri-

jaté na kodanskom summite v decembri,“ uviedol Rasmussen, ktorý netajil radosť z dosiahnutého úspechu. Dosiahli sme náš cieľ. Rokovania s kandidátmi môžu teraz pokračovať bez prekážok až ku konečnému horizontu v Kodani,“ radoval sa po summite predseda EK Romano Prodi.

Európski lídri schválili návrh Európskej komisie na zavedenie priamych poľnohospodárskych platieb v nových členských krajinách do roku 2013 z úrovne 25 percent v roku 2004. Majú sa zvyšovať o päť percent ročne na 40 percent v roku 2007. Zo štrukturálnych fondov a kohézneho fondu majú noví členovia v období rokov 2004 až 2006 dostať 23 miliárd eur oproti pôvodnému návrhu 25,5 miliardy. Táto dohoda bude základom pre spoločné stanoviská EÚ ku kapitolám poľnohospodárstva a rozpočtové ustanovenia, o ktorých budú prebiehať záverečné rokovania s kandidátmi. Počas nich sa stanovia konečné sumy pre jednotlivé krajiny.

Rasmussen, ktorého krajina v súčasnosti predsedá EÚ, priznal, že rokovania boli tvrdé a ťažké. Zatiaľ rokovať s kandidátmi je pripravený takmer okamžite. Začneme rokovať budúci týždeň. Netreba strácať čas – do Kodane zostáva len sedem týždňov, povedal dánsky premiér. Diplomati potvrdili, že vyjednávači kandidátskych krajín sú v Bruseli očakávaní už od zajtra. Komisár EÚ pre rozšírenie Günter Verheugen je však proti tomu, aby sa EÚ snažila stavať kandidátov pred hotovú vec a neumožnila im meniť stanoviská. Je, samozrejme, potrebné rešpektovať dohodnuté finančné limity, ale v ich rámci budeme rokovať. Finančný balík rešpektuje potreby kandidátov – je to návrh, ktorý umožňuje pružnosť na oboch stranách, povedal Verheugen. I keď sa návrh niektorým kandidátom nepáči, komisár upozorňuje na možnosť dosiahnutia kompromisu na rokovaníach o kapitole poľnohospodárstva.

Potvrdenie pripravenosti Európskej únie (EÚ) dokončiť prístupové rokovania so Slovenskom a ďalšími deviatimi kandidátskymi krajinami považuje hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel' za najdôležitejšie rozhodnutie bruselského summitu. Toto rozhodnutie je zároveň vyjadrením politickej vôle štátov európskej pätnástky rozšíriť v nadchádzajúcich rokoch svoje rady o všetkých 10 kandidátskych krajín, uviedol J. Figel'. Bruselský summit tak podľa neho potvrdil dôveryhodnosť Slovenska v doterajších rokovaníach, ako aj v celkovej príprave na budúce členstvo v EÚ. Slovensku to otvára cestu k záverečným rokovaniam v integračnom procese, k potrebnej dohode o otázkach poľnohospodárstva a rozpočtu a následnej príprave definitívneho znenia prístupovej zmluvy, povedal vyjednávač.

HOSPODÁRSKE NOVINY
28. 10. 2002

JÁN FIGEL: NÁZOV EURÓPSKA ÚNIA JE DOBRÝ

Názov Európska únia je osvedčený, pozitívne vnímaný a dostatočne vystihuje kombináciu medzivládnej a komunitárnej spolupráce členských štátov. Meniť ho preto netreba, myslí si slovenský zástupca v Konvente o budúcnosti Európy J. Figel'.

Konvent včera v Bruseli diskutoval o prvom návrhu ústavnej zmluvy EÚ, ktorý predpokladá, že zoskupenie európskych štátov by sa malo volať Európske spoločenstvo, Európska únia, Spojené štáty Európy alebo Zjednotená Európa.

Myslím, že terajší názov je pozitívne vnímaný a postačuje zámerom Slovenska a aj budúcej rozšírenej Únie. Všetko ostatné by vyvolalo skôr otázky ako odpovede a my nepotrebujeme hľadať otázky, ale odpovede, tvrdí J. Figel'. Z doterajšej diskusie vyplynulo, že najmenej prijateľný pre väčšinu členov Konventu by bol názov Spojené štáty Európy. Zdá sa, že najviac zástancov má súčasný názov Európska únia.

Prvý návrh ústavnej zmluvy okrem toho navrhuje zavedenie dvojitého občianstva. Každý obyvateľ členského štátu má dvojité občianstvo – národné a európske,“ uvádza sa v texte. Podľa J. Figela by muselo ísť o veľmi citlivo definovanú európsku úroveň občianstva, ktorá občanovi EÚ môže pomôcť pri uplatňovaní jeho práv a právnej ochrany, či už vnútri Únie alebo mimo jej územia. Práve tam vidím hlavný priestor pre posilnenie inštitútu európskeho občianstva, uviedol J. Figel'.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ
30. 10. 2002

AK SA V BRUSELI DOHODNE POESKO, DOHODNÚ SA AJ OSTATNÍ

Európska únia začala tento týždeň záverečné prístupové rokovania s kandidátskymi krajinami, ktoré by mali vyústiť do konečnej dohody o podmienkach vstupu nových členov.

V Bruseli sa od utorka striedajú delegácie kandidátskych krajín, vedené hlavnými vyjednávačmi, na prvom kole zásadných záverečných rokovaní, ktorých cieľom je najmä označiť hlavné ostávajúce problémy a požiadavky kandidátov. Keďže takmer všetky ostatné kapitoly sú uzavreté, rokovania sa sústreďia na poľnohospodárstvo, rozdelenie peňazí na podporu regiónov a rozpočtové otázky. V tejto prvej „etape počúvania“ Európska komisia a predsedníctvo vypočuje kandidátov a zaznamená ich názory a požiadavky. Tie podľa zdrojov EK rozdelí do

troch skupín – na neprijateľné, o ktorých nebude možné rokovať, na spoločne negociovateľné a na individuálne negociovateľné. Témy, o ktorých bude možné rokovať, či už spoločne, alebo jednotlivo, s kandidátskymi krajinami, zhrnie komisia a predsedníctvo do dokumentu, ktorý by mali najneskôr 18. novembra schváliť veľvlanci členských krajín. Záverečná etapa rokovaní by potom mala byť kombináciou bilaterálnych stretnutí na nižšej technickej úrovni a riadnych prístupových konferencií na úrovni ministrov a vyjednávačov, prostredníctvom ktorých prebiehali rokovania aj doteraz.

Už v utorok absolvovali „zahrievacie“ kolo prístupových rokovaní Slovensko, Estónsko, Malta a Cyprus, včera boli na rade Litva a Lotyšsko a dnes Česká republika a Maďarsko. Slovenská delegácia – vedená hlavným vyjednávačom J. Figelom – príde do Bruselu v pondelok, keď bude rokovať aj Poľsko. „Preberieme všetky otázky a identifikujeme naše požiadavky,“ povedal pred rokovaniami, ktoré by mali trvať až tri hodiny, hlavný vyjednávač J. Figel. Nevylúčil, že v záverečnej etape rokovaní pred decembrovým samitom v Kodani sa bude musieť „presťahovať“ do Bruselu. Finálne rokovania totiž môžu prebiehať nepretržite niekoľko dní.

Podľa brusselských znalcov sa bude predsedníctvo a komisia snažiť dosiahnuť konečnú dohodu už na ministerskom zasadnutí 9. a 10. decembra, teda ešte pred kodanským samitom (12.–13. decembra). Ten by už mohol byť iba slávnostným uzavretím rokovaní o vstupe. Znalci dodávajú, že veľa bude závisieť od dohody EÚ s Poľskom. „Ak sa dohodne Poľsko, dohodnú sa aj ostatní,“ uviedol jeden z nich. Naopak, ak by v rokovaníaniach s Poľskom nastal vážny rozpor okolo finančných otázok, musel by sa zrejme riešiť až na najvyššej politickej úrovni v Kodani.

NOVÝ DEŇ
31. 10. 2002

PRIAME PLATBY JEDNOU Z PRIORÍT

Slovensko sa do zverejnenia definitívnej negociačnej pozície Európskej únie (EÚ) za oblasť poľnohospodárstva bude pre svoj agrosektor ešte snažiť dosiahnuť prípadné zvýšenie štartovacej len 25 %-nej úrovne bežných priamych platieb, aj keď zástupcovia spoločenstva tento podiel považujú už za uzavretý. Informoval o tom hlavný vyjednávač SR J. Figel s tým, že prijateľné priame platby sú pre Slovensko jednou z priorít jeho rokovaní o začlenení do EÚ. „Kým nie je zverejnená finálna pozícia EÚ, treba rokovať o všetkých parametroch priamych platieb,

a teda aj o ich nábehovej úrovni,“ konštatuje J. Figel a dodáva, že pre Slovensko je pridlhé aj navrhované 10-ročné prechodné obdobie na úplne zosúladienie dotovania nových a pôvodných členov spoločenstva. „Pre nás je najvýhodnejšie, aby prechodné obdobie rozdielneho dotovania poľnohospodárov trvalo len do začiatku roku 2007, kedy začne v únii platiť už nový 7-ročný rozpočtový plán,“ uviedol J. Figel. Z rokovaní s EÚ o poľnohospodárstve však podľa neho bude najdôležitejší konečný komplexnejší balík vyjednaných podmienok, v rámci ktorého pôjde nielen o priame platby, ale aj o zálohové platby zo štrukturálnych fondov či kvóty kľúčových agrokomodít. Vyššie kvóty, ako ponúka EÚ, chce SR podľa J. Figela dosiahnuť hlavne pre mlieko, izoglukózu či krmivo bez trhovej produkcie mlieka. „Popri týchto komoditách, ktoré považujeme za kľúčové, sme nespokojní aj s oblasťou chovu kôz či pestovania ľanu,“ pokračoval.

Okrem týchto rokovaní je podľa neho v rezorte pôdohospodárstva naďalej veľmi aktuálna aj potreba čo najrýchlejšieho plnenia predvstupových podmienok EÚ. Na dobudovanie čakajú hlavne hraničné priechody vo Vyšnom Nemeckom a Čiernej nad Tisou, ktoré budú po vstupe zabezpečovať fytozsanitárnu a veterinárnu kontrolu tovarov dovážaných na vnútorný trh EÚ z Ukrajiny.

Urýchlene je potrebné plne sfunkčiniť aj Informačný administratívny a kontrolný systém (IACS), ktorý je bezprostredne potrebný na čerpanie spomenutých priamych platieb. „Zbytočne dosiahneme prijateľné priame platby, ak nebudeme mať pripravený IACS. Nová vláda však už na to vyčlenila potrebný objem prostriedkov a minister pôdohospodárstva má osobne informoval, že dodávateľ tohto systému vyberie zákonným spôsobom čo najskôr,“ dodal J. Figel.

ROLNÍCKE NOVINY
4. 11. 2002

SR PREDLOŽILA ÚNII SVOJE POŽIADAVKY

Slovensko začalo včera prvé kolo záverečných rokovaní s Európskou uniou. Predložilo svoje požiadavky a načrtnulo možné riešenia otvorených problémov, týkajúce sa najmä poľnohospodárstva a rozpočtu. Hlavný slovenský vyjednávač J. Figel po takmer trojhodinovom stretnutí s predstaviteľmi Únie konštatoval, „že istý priestor na rokovania existuje“. Podľa J. Figela SR rešpektuje, že finančný limit z Berlína nemožno prekročiť, má však obavy, že viaceré členské krajiny sa už fixujú na brusselský finančný rámec. Hlavný vyjednávač partnerom z EÚ tlmočil nespokojnosť Slovenska s navrhovaným modelom

priamych poľnohospodárskych platieb. EÚ kandidátom ponúka ich zavedenie od výšky 25 percent a postupné zvyšovanie počas desiatich rokov. Aj úroveň, aj dĺžka (prechodného obdobia) sú pre nás nevýhodné, uviedol J. Figel. To isté podľa neho platí o ponuke v štrukturálnych fondoch, kde došlo k zníženiu celkovej ponuky z 25,5 na 23 miliárd eur. Okrem toho sa Slovensku nepáči úmysel EÚ poskytnúť novým členom po vstupe 16-percentné zálohové platby z týchto fondov, pričom platná legislatíva počíta len so siedmimi percentami. Tieto (zálohové) platby by podľa nás mali byť podľa platnej legislatívy... Slovensku by to pomohlo aj z hľadiska spoľahlivosti a efektívnosti čerpania týchto prostriedkov, aj pri určení konkrétnej finančnej situácie po vstupe, informoval J. Figel.

Problém spočíva v tom, že EÚ zvýšením zálohových platieb umelo zvyšuje príjmy nových členov v prvých rokoch, zdanlivo tak zlepšuje ich finančnú situáciu a znižuje nárok na kompenzácie. Tieto zálohy sú však použiteľné až na konkrétne projekty, ktorých príprava môže trvať niekoľko rokov. V rozpočtovej oblasti sa J. Figel ohradil proti výpočtu EÚ, podľa ktorého by Slovensko malo dostať v roku 2003 z predvstupovej pomoci 123 miliónov eur. Podľa slovenských výpočtov by to malo byť až 153 miliónov eur. Rok 2003 je kľúčový pre stanovenie finančnej situácie nového člena po vstupe, pretože rozdiel medzi príjmami a výdavkami sa bude porovnávať práve s rokom pred vstupom do Únie. Ak bude finančná situácia nového člena horšia ako v roku 2003, dostane nárok na kompenzácie, teda vyrovnanie tohto negatívneho rozdielu. Podľa výpočtu EÚ by Slovensko malo nárok len na veľmi malé alebo žiadne kompenzácie. Ak by sa však k roku 2003 pridalo 30 miliónov, finančná situácia po vstupe by sa v porovnaní s predvstupovým obdobím zhoršila a SR by získala nárok na vyššie kompenzácie. J. Figel tiež požiadal EÚ o vyjasnenie plánovaného ochranného mechanizmu, ktorý by mal po vstupe nových členov zabrániť, aby došlo k narušeniu fungovania Únie. Opatrenie podľa neho Slovensko neodmieta, ale žiada spresniť viaceré aspekty jeho spúšťania a časového trvania. Napriek obmedzenému manévrovaciemu priestoru v záverečných rokovaniach J. Figel nevylučuje, že môže nastať istý posun k lepšiemu vo všetkých oblastiach ponuky EÚ. Obdobie, ktoré je pred nami, má priniesť obojstranný kompromis, nemôže ísť len o to, či prijať alebo neprijať ponúkané, uzavrel hlavný vyjednávač. Maratón záverečných rokovaní Slovenska s EÚ bude pokračovať na budúci týždeň, keď by mal na včerajšie slovenské námety reagovať Brusel.

HOSPODÁRSKE NOVINY
5. 11. 2002

STREDNÁ EURÓPA BUDE MAŤ V ÚNII VEĽKÚ VÁHU

Stredoeurópsky región sa môže stať najsilnejším zoskupením v rámci Európskej únie s možnosťou ovplyvňovať politické dianie v Európe. Samotné krajiny Visegrádskej štvorky totiž budú mať toľko hlasov v rade Únie ako Francúzsko a Nemecko dohromady. Povedal to včera v Bratislave český politológ Jiří Pehe na konferencii Stredoeurópska identita.

Na konferenciu prišli viaceré stredoeurópske osobnosti, ako bývalý maďarský prezident Árpád Göncz, knieža Karel Schwarzenberg, tajomníčka Európskej hospodárskej komisie OSN Brigita Schmögnerová, bankár Gabriel Eichler či rakúsky publicista Paul Lendvai.

Prednášajúci sa zhodli v tom, že vstup krajín strednej Európy do NATO a Únie prinesie väčšiu vyváženosť a súdržnosť vzťahov medzi USA a Európou.

Ako poznamenal slovenský veľvyslanec v USA Martin Bútora, stredoeurópske krajiny sú viac proamerické než zvyšok Európy. Sú si podľa neho vedomé, že bezpečnosť, stabilitu a prosperitu je nevyhnutné budovať aj s americkou skúsenosťou.

„V minulosti sme sa v strednej Európe celkom úspešne pokúšali jeden druhého zabiť, a preto hovorím o našej podivnej identite,“ povedal Schwarzenberg, ktorý konferencii predsedal. „Neradi priznávame, ako sme si podobní v dobrých aj zlých vlastnostiach. Pre náš komplex menejcennosti tvrdíme, že patríme do západnej Európy, či kdekoľvek inde, len aby sme nepriznali, čo sme: malé stredoeurópske národy, nie priveľmi dôležité v dnešnom svete, ktoré sa musia vypracovať smerom hore.“

Schwarzenberg je však presvedčený, že od pádu komunizmu sa región nesmierne zmenil: „Mládež je celkom iná, pre ňu je už sloboda samozrejmosťou, mení náš svet a v budúcnosti ho zmení celkom.“

„Stredoeurópska identita sa vyvíjala vo veľmi zložitom prostredí,“ povedal na záver konferencie hlavný vyjednávač J. Figel. Len spoločné hodnoty založené na kresťansko-židovskom chápaní existencie pomôžu strednej Európe zohrávať pozitívnu politickú rolu na kontinente.

SME

8. 11. 2002

JÁN FIGEL: ÚNIA NEDALA VŠETKY POŽADOVANÉ ODPOVEDE

K žiadnemu podstatnejšiemu posunu nedošlo včera na rokovaníach o vstupe do Európskej únie. Únia neodpo-

vedala na viaceré požiadavky, ktoré Slovensko doteraz predložilo, alebo ich len vzala na vedomie. Toto kolo bolo tak iba ďalším zo série prípravných rokovaní pred záverečnou fázou, v ktorej by už Únia mala predložiť svoje definitívne stanoviská. „Nedostali sme odpovede na všetky naše požiadavky, a tak celková odpoveď bola skôr čiastočná,“ povedal po stretnutí hlavný slovenský vyjednávač J. Figel, podľa ktorého však existuje možnosť posunu vo viacerých dôležitých oblastiach. Na rokovaníach prišlo k istému posunu v kvótach na poľnohospodárske produkty, ale otvorenými pre Slovensko zostávajú kvóty na mlieko, izoglukózu, kravy bez trhovej produkcie mlieka, ako aj počet kôz. K dohode sa Slovensko s Úniou priblížilo v otázke výmery ornej pôdy, ktorá bude na Slovensku po vstupe do Únie zaberáť viac než milión hektárov. „Priestor na ďalšie posuny existuje, je to vecou politickej vôle a konkrétnych argumentov. Sú však v záujme terajšej Únie a aj prístupujúcich členov,“ dodal J. Figel. Ešte pred rokovaním s úniou sa J. Figel stretol so svojimi kolegami z krajín Visegrádskej štvorky, aby sa dohodli na spoločnom postupe aspoň v niektorých principiálnych otázkach.

SME
12. 11. 2002

HISTORICKÉ ZASADANIE EP O ROZŠÍRENÍ ÚNIE

Príchod slovenskej delegácie sa oneskoril pre hmlu a jeleny na pristávacej dráhe štrasburského letiska. Stretnutím členov parlamentných delegácií z kandidátskych krajín s politickými skupinami zastúpenými v Európskom parlamente sa včera začalo plenárne zasadanie EP v Štrasburgu. Diskusia a rezolúcia Európskeho parlamentu sú po pravidelných správach Európskej komisie obvyklou jesennou procedúrou v EP od roku 1998. Špecifickosťou tohto roku však je, že to bude rezolúcia o kandidátoch naposledy v doterajšom charakte, pretože pravidelné správy boli tento rok vypracované komisiou posledný raz, povedal pre HN poslanec za KDH a hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel. Na budúci rok už pôjde o monitoring krajín po podpise prístupovej zmluvy. Po druhé je to špecifické tým, že prvýkrát v histórii sa na rokovaní o týchto správach zúčastnia aj samotné kandidátske krajiny prostredníctvom svojich volených parlamentných zástupcov, dodal J. Figel. EP je jediným priamo voleným orgánom Únie, ktorého rokovania sú verejné a politicky veľmi dôležité pre proces rozširovania, pretože parlament sa najneskôr v marci vyjadrí k prístupovým zmluvám, vrátane slovenskej a jeho súhlas je ne-

vyhnutný pre podpis prístupovej zmluvy. Podpísanie prístupovej zmluvy medzi SR a Úniou očakáva Figel v apríli budúceho roka počas gréckeho predsedníctva. Preto rozhodnutia, atmosféra a podpora kandidátskych krajín zo strany európskych poslancov sú veľmi potrebné. Očakávam, že práve diskusia v pléne bude dobrým príspevkom nielen ku komunikácii, ale aj k budúcej spolupráci kandidátov ako nových členov, dodal Figel. Hlavný slovenský vyjednávač sa vyjadril aj k plánovanému odkladu termínu vstupu nových krajín do EÚ na 1. jún 2004. Odklad nepovažujeme za primeraný. Čím skôr bude stanovený termín na vstup nových členov, tým skôr sa skončia všetky negociačné diskusie a začne sa samotný proces definitívnej prípravy na rozšírenie, dodal J. Figel.

K uskutočneniu tohto mimoriadneho plenárneho zasadania EP, na ktorom sa prvýkrát aktívne zúčastňujú poslanci parlamentov budúcich členských krajín, výrazne prispela aj iniciatíva súčasného šéfa europarlamentu Pata Coxa, zanieteného pre rozšírenie.

Slovensko na tomto plenárnom zasadaní EP zastupuje 12 poslancov: Petra Masáková (SDKÚ), Pavol Kubovič (SDKÚ), J. Figel (KDH), László Nagy (SMK-MKP), Edit Bauer (SMK-MKP), Imrich Béreš (ANO), Sergej Kozlík (HZDS), Ján Jasovský (HZDS), Rudolf Žiak (HZDS), Robert Fico (Smer), Monika Beňová (Smer) a Jozef Ševc (KSS).

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ
19. 11. 2002

JÁN FIGEL V BRUSELI

Hlavný vyjednávač SR s Európskou úniou J. Figel sa dnes v Bruseli zúčastní na ďalšom kole prístupových rokovaní, na ktorom dánske predsedníctvo predloží presnejšie návrhy pozícií Únie v dosiaľ otvorených kapitolách poľnohospodárstva a rozpočet. Napriek finančným limitom rozšírenia daných berlínskym rozpočtovým rámcom podľa J. Figela stále existuje negociačný priestor na presadzovanie slovenských požiadaviek. Existujú ešte možnosti na adaptácie v témach, ako sú výrobné kvóty pre poľnohospodárov, pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo alebo akou je podpora rozvoja vidieka. Naďalej sa chce zaoberať aj témou pre poľnohospodárov z hľadiska ich nábehu a dĺžky prechodného obdobia, uviedol J. Figel.

HOSPODÁRSKE NOVINY
26. 11. 2002

JÁN FIGEĽ JE SPOKOJNÝ S DÁNSKOU PONUKOU

Novú ponuku dánskeho predsedníctva Európskej únie o finančných podmienkach členstva považuje Slovensko za posun správnym smerom a za základ budúcej dohody. Uviedol to v Bruseli hlavný slovenský vyjednávač J. Figeľ. Je to jednoznačne posun správnym smerom s jasnými položkami z hľadiska zvýšenia podpory na rozvoj vidieka a uplatňovania schengenských opatrení, ako aj z hľadiska zvýšenia kvót. Je to dobrý základ pre budúcu dohodu, ale nie je to ešte dohoda, povedal po rokovaníach s EÚ J. Figeľ. Podľa neho slovenská strana nie je stále spokojná najmä s pridelenými produkčnými kvótami a je rozhodnutá rokovať ďalej. Máme oprávnené požiadavky najmä na zvýšenie kvót na mlieko a izoglukózu, dodal.

Vo výrobných kvótach došlo v dánskom návrhu k zvýšeniu výrobnéj kvóty na mlieko z 950-tisíc ton na 1,04 milióna ton, hoci Slovensko žiada až 1,2 milióna ton. Pohli sa aj kvóty na izoglukózu, a to z 30-tisíc na 36 433 ton. J. Figeľ privítal najmä fakt, že celkové zvýšenie prostriedkov pre Slovensko oproti predchádzajúcemu návrhu predstavuje vyše 220 miliónov eur, čo je podľa neho deväť percent z celkového zvýšenia. Potešením podľa neho je, že Slovensko bude isto v lepšej finančnej situácii po vstupe ako pred vstupom, pričom jeho celková pozitívna situácia sa bude aj ďalej jasne zlepšovať. V prvom roku by Slovensko malo dostať viac ako zaplatiť – až o 175 miliónov, v druhom roku o 291 miliónov a v treťom roku o 354 miliónov. Je to jednoznačne nad úrovňou posledného predvstupového roku, povedal. V roku 2003 by malo Slovensko v rámci predvstupovej pomoci dostať 123 miliónov eur.

SR podľa J. Figeľa zváži, či a ako využije ponúkajúci nástroj doplniť priame platby z EÚ zdrojmi zo štátneho rozpočtu. Je na slovenskej vláde, ako sa rozhodne využiť túto možnosť, nie všetky komodity dostávajú rovnakú podporu, treba zohľadniť budúcu účasť na jednotnom trhu. Predpokladám, že SR to využije, ale mieru tohto využitia a celkový mechanizmus sa zvážia, povedal J. Figeľ. Dánske predsedníctvo v návrhu priznáva pre SR dodatočných 90 miliónov eur na rozvoj vidieka. Slovensko dostalo tiež možnosť obmedziť európskym občanom nákup poľnohospodárskej pôdy o ďalšie tri roky v prípade hrozieb narušenia situácie na trhu, čo si J. Figeľ takisto pochvaľoval. V štrukturálnych fondoch EÚ vyhovel požiadavke rozdeliť zálohové platby z pôvodne navrhovaných 16 percent na dva roky, a to 10 percent na rok 2004 a šesť percent na rok 2005. Zo skutočných platieb na štrukturálne fondy získa Slovensko namiesto pôvodných

troch iba dve percentá v roku 2004, čo je podľa J. Figeľa tiež bližšie k predstavám Slovenska.

HOSPODÁRSKE NOVINY

28. 11. 2002

EURÓPSKA ÚNIA PONÚKLA SLOVENSKU ĎALŠIE ÚSTUPKY

Podľa J. Figeľa budeme pokračovať v rokovaníach o otvorených otázkach, aby sme dosiahli viac výhod. Spoločný parlamentný výbor EÚ a SR vyzval včera Slovensko, aby posilnilo boj proti korupcii, urýchlilo prípravu na čerpanie peňazí z fondov Únie a prijalo rozhodné kroky na zlepšenie situácie rómskej menšiny. Poslanci Európskeho parlamentu a NR SR schválili na záver dvojdnového rokovania v Bruseli závery a odporúčania, v ktorých vyjadrili nádej, že budúcotýždňový summit EÚ v Kodani prinesie ukončenie prístupových rokovaní so Slovenskom a ďalšími kandidátmi.

Európski a slovenskí poslanci zobrali na vedomie text nedávno schválenej rezolúcie EP o rozšírení, podľa ktorej je potrebné pokračovať v rokovaníach medzi Maďarskom a susednými krajinami (SR a Rumunsko) o spornom krajanskom zákone. „Túto otázku sme reflektovali na základe postoja EP v jeho rezolúcii z 20. novembra, ktorá vyzýva maďarskú vládu a parlament, aby najneskôr do vstupu do Únie dali zákon do súladu s európskou legislatívou,“ povedal po zasadnutí spolupredsedu výboru za slovenskú stranu Ján Figeľ. J. Figeľ pokračoval v rokovaníach aj poobede, tentoraz z pozície hlavného vyjednávača. Ako oznámil, Európska únia ponúkla Slovensku ďalšie zlepšenia finančných podmienok členstva. Slovensko je však odhodlané rokovať ďalej. Únia podľa J. Figeľa prisľúbila výrobnú kvótu na izoglukózu vo výške 42 500 ton oproti predchádzajúcim vyše 36 000 tonám a podarilo sa tiež dosiahnuť zvýšenie finančných prostriedkov na budovanie schengenskej hranice na 47,5 milióna eur oproti predchádzajúcim 40 miliónom.

NÁRODNÁ OBRODA

4. 12. 2002

Výsledky rokovaní

- EÚ prisľúbila zvýšiť výrobnú kvótu na izoglukózu.
- Na budovanie schengenskej hranice dostaneme o 7,5 milióna eur viac.
- SR chce ešte vyššiu kvótu na mlieko.

- Slovensko žiada skrátiť prechodné obdobie a zvýšiť priame poľnohospodárske platby.

BRUSEL SČASTI USTÚPIL, BUDEME VYJEDNÁVAŤ ĎALEJ

Európska únia ustúpila včera niektorým požiadavkám Slovenska, ktoré žiadalo v rámci rokovaní o poľnohospodárstve a finančných otázkach vstupu do EÚ. Potvrdil to včera pre Pravdu hlavný slovenský vyjednávač J. Figeľ s tým, že Slovensko je rozhodnuté pokračovať vo vyjednávaní. Nevylúčil pritom, že o niektorých otázkach sa bude rokovať aj počas budúcotýždňového summitu EÚ v Kodani. „Únia vyhovela viacerým požiadavkám Slovenska, nie však všetkým. Preto sa vytvoril predpoklad pre budúcu dohodu, nie však ešte definitívnu dohodu. Chceme rokovať aj o zostávajúcich otázkach,“ povedal J. Figeľ. Únia prisľúbila zvýšenie kvót na výrobu izoglukózy vo výške 42 500 ton oproti predchádzajúcim 36 000 tonám. Slovensko by tiež malo dostať o 7,5 milióna eur viac na budovanie systému schengenských hraníc (celkovo 47,5 milióna). Zatiaľ len politický prisľub získali vyjednávači pri nastolení požiadavky, aby sa únia zaviazala, že bude finančne prispievať na odstavenie Jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach aj po roku 2006. Otvorená zostáva požiadavka na vyššiu kvótu pre mlieko a upravenie spôsobu poskytovania priamych platieb poľnohospodárom. J. Figeľ pritom stále vidí možnosť terajšiu vyjednávanú pozíciu vylepšiť. „Myslím, že reálna nádej ešte stále je. Treba rozvážne argumentovať,“ povedal J. Figeľ pre Pravdu. Jeho argumentom je využitie finančného rozdielu medzi tým, čo Únia ponúka teraz a tým, čo bolo dohodnuté v roku 1999. Tento rozdiel predstavuje niečo vyššie miliardy eur. „Otázka znie tak, či je Únia pripravená ísť ešte ďalej a konkrétne, či je pripravená využiť celý berlínsky finančný rozpočet na rozšírenie tak, ako bol plánovaný,“ povedal. „Nevylučujem, že túto argumentáciu bude treba využiť až na stretnutiach hláv štátov a vlád,“ dodal. Naznačil tak, že Slovensko bude zrejme pokračovať vo vyjednávaniach aj počas summitu EÚ v Kodani. Podobný postup avizovali aj susedné štáty. V súvislosti so včerajším vyhlásením nemeckého kancelára Gerharda Schrödera, že Nemecko nie je spokojné s terajšími finančnými návrhmi, Figeľ povedal, že blokovanie dohody na summite podľa neho nehrozí. „Politicky je v Únii vytvorená atmosféra pre definitívne rozhodnutia. Otázka však znie, aké to budú rozhodnutia a aké konkrétne podmienky a pozí-

cie budú mať nové členské štáty po vstupe. A to nie je jedno,“ zdôraznil J. Figeľ.

PRAVDA
4. 12. 2002

PREMIÉRI ZLAĐUJÚ POSTUP VOČI EÚ

Predsedia českej, maďarskej, poľskej a slovenskej vlády sa včera stretli na „večeri bez kravát“ na hrade Červený Kameň, aby debatovali o čo najužšej spolupráci krajín Visegrádskej štvorky. Neformálny summit dnes pokračuje na zámku v Smoleniciach – cieľom stretnutia je podpora zlaďovania postupu na ceste do EÚ pred summitom v Kodani.

Premiéri sa nedávno v Budapešti dohodli na koordinácii postupu, Poliaci však dali tento týždeň najavo, že viac ako priame poľnohospodárske platby ich zaujímajú výplaty hotových peňazí z rozpočtu EÚ v prvých troch rokoch po vstupe. Vyvolali tým napätie medzi kandidátskymi štátmi a skomplikovali život komisárom z Bruselu, ktorí pripravujú stanoviská voči každej kandidátskej krajine.

„Poľský prístup musia komentovať sami Poliaci, ale nepredpokladám, že by chceli oslabovať spoločné úsilie,“ uviedol včera hlavný slovenský vyjednávač J. Figeľ, pripomínajúc dohodu premiérov z Budapešti. „Nemyslím si, že zmena prístupu by mohla mať väčšiu šancu. Čím viac bude spoločného prístupu k spoločným záujmom, tým väčšia bude aj vyhliadka uspieť,“ zdôraznil J. Figeľ.

PRAVDA
7. 12. 2002

PRIAME PLATBY OTVORENÉ

Hlavný slovenský vyjednávač s Európskou úniou (EÚ) J. Figeľ nepotvrdil, že by Slovensko patrilo k šiestim nemenovaným kandidátskym krajinám, ktoré podľa neoficiálnych informácií z Bruselu podmienene akceptovali finančnú ponuku navrhnutú dánskym predsedníctvom EÚ. „Slovensko sa predbežne dohodlo na väčšine bilaterálnych požiadaviek s dánskym predsedníctvom, ale naďalej považuje otázku priamych platieb poľnohospodárom za otvorenú,“ uviedol. Ako dodal, SR neprijala ani dĺžku prechodného obdobia na priame dotácie, ani ich počiatočnú úroveň. „Túto záležitosť považujeme za horizontálnu a budeme sa usilovať o spoločný postup predovšetkým s krajinami V4,“ uviedol. Zdôraznil, že to,

čo Slovensko doteraz akceptovalo, sú otázky špecifické pre Slovensko, respektíve majú individuálny, nie horizontálny, čiže spoločný charakter. „Spoločné sú pre nás (V4) priame platby a kompenzácie do rozpočtu,“ uviedol J. Figeľ. Oprávnenosť našich požiadaviek podčiarkuje podľa slovenského vyjednávača aj skutočnosť, že doteraz nebol využitý celkový finančný rámec pre rozšírenie, ktorý bol stanovený na summite EÚ v Berlíne a potvrdený aj doterajšími rokovaniami ako rámec pre najbližšie rozšírenie. „Finančná rezerva, ktorá zostáva po rokovaníach jednotlivých krajín by mala byť využitá najneskôr na kodanskom summite,“ povedal J. Figeľ.

ROENÍCKE NOVINY
9. 12. 2002

SLOVENSKO SA CHYSTÁ NA KODANSKÉ FINÁLE

Slovenskí diplomati tri dni pred začiatkom kodanského summitu EÚ, na ktorom by sa mali uzavrieť rokovania o vstupe do EÚ, využijú na posledné konzultácie so svojimi partnermi z ostatných kandidátskych štátov. Kým šéf diplomacie Eduard Kukan dnes cestuje do Bruselu na záverečné kolo rokovaní s partnermi z európskej päťnástky, hlavný vyjednávač s Európskou úniou Ján Figeľ bude ešte zajtra rokovať s vyjednávačmi susedných štátov v rámci Visegrádskej štvorky a potom s vyjednávačmi ostatných kandidátskych štátov.

Uzatvorenie dohody s Európskou úniou ešte pred piatkovým kodanským finále sa nečaká. „Dnešná pozícia je nádejná, ale chceme ešte viac,“ povedal včera premiér Mikuláš Dzurinda po stretnutí s Kukanom a J. Figeľom, na ktorom sa radili o postupe v záverečnej fáze. Hlavný vyjednávač pritom potvrdil, že priestor na zlepšenie terajšej pozície by mohol nastať, ak by členské štáty súhlasili s využitím všetkých financií, ktoré boli pôvodne plánované na rozšírenie. „Priestor tam je a ak ho budeme spoločne zvládať, posun môže nastať,“ povedal J. Figeľ.

Ak by Únia ustúpila, slovenskí vyjednávači by chceli zlepšiť pozície v troch oblastiach – v otázkach priamych platieb poľnohospodárom (zvýšenie ich úrovne v prvých rokoch po vstupe do Európskej únie a skrátenie 10-ročného prechodného obdobia), v otázke vyplácania priamych finančných kompenzácií najmä v prvých troch rokoch po vstupe a tiež v otázke zvýšenia kvóty na produkciu mlieka, čo žiadajú aj ostatné susedné štáty. O prípadnom spoločnom postupe pred kodanským summitom sa v sobotu radili premiéri Visegrádskej štvorky na neformálnej schôdzke na Červenom Kameni a v Smoleniciach.

Potvrdili, že pri záverečných rokovaníach s EÚ budú

postupovať spoločne, čím odstránili vznikajúci spor medzi Prahou a Varšavou, týkajúci sa finančných kompenzácií pre poľnohospodárstvo. „Je rozdiel, či sa ozve hlas 10 alebo 65 miliónov obyvateľov,“ poznamenal šéf českej diplomacie Cyril Svoboda, ktorý zastupoval premiéra Vladimíra Špidlu. Zhodli sa tiež, že vstupom Česka, Maďarska, Poľska a Slovenska do EÚ by nemala zaniknúť spolupráca tohto zoskupenia, ale naopak, mala by byť dynamickejšia a pružnejšia.

PRAVDA
9. 12. 2002

KONIEC ROKOVANÍ S EÚ

Slovensko ukončí tento týždeň počas summitu v Kodani prístupové rokovania s EÚ, čím urobí definitívny krok k členstvu v tomto zoskupení štátov.

Ak sa v Kodani finančná ponuka EÚ kandidátom akoľvek zlepší oproti jej dnešnej podobe, z tohto zlepšenia vyťaží aj Slovensko. Zdroje blízke prístupovým rokovaniam EÚ a SR však zdôrazňujú, že slovenským vyjednávačom na čele s J. Figeľom sa podarilo dosiahnuť v podstate všetko, čo si Bratislava predsavzala a čo bolo reálne v rámci finančných limitov EÚ. Podľa terajšej ponuky bude SR v každom z prvých troch rokov členstva v EÚ na tom finančne lepšie ako rok pred vstupom. Za roky 2004–2006 by mala SR dostať z rozpočtu Únie o vyše 800 miliónov eur viac, ako doň zaplatí. Samozrejme, ide len o peniaze na papieri – ich veľká časť je viazaná na konkrétne projekty v oblasti rozvoja zaostalých regiónov, budovania infraštruktúry a vidieckeho rozvoja.

HOSPODÁRSKE NOVINY, KRÁTENÉ
9. 12. 2002

KANDIDÁTI CHCÚ STÁLE VÄČŠIE DOTÁCIE

Hlavní vyjednávači krajín Visegrádskej štvorky (V4) sa v noci navčera v Bruseli dohodli, že budú aj na samite v Kodani spoločne bojovať za vyššie priame poľnohospodárske platby, kratšie prechodné obdobie na ich poskytnutie, vyššie rozpočtové kompenzácie a zvýšenie výrobnej kvóty na mlieko. „Tieto požiadavky budeme spoločne presadzovať na všetkých rokovaníach vrátane dnešnej schôdzky a spoločný postup zachováme aj v Kodani,“ povedal včera slovenský vyjednávač J. Figeľ. Schôdzka vyjednávačov SR, Českej republiky, Maďarska a Poľska sa konala v pondelok večer na slovenskej misii pri EÚ. Dánsky premiér Anders Fogh Rasmussen včera

vyhlásil, že nie je k dispozícii viac peňazí na rozdelenie pre krajiny dúfajúce v prijatie do Európskej únie na tohtotýždňovom samite, ako navrhlo dánske predsedníctvo. Predseda Európskej komisie Romano Prodi však vyzval včera všetky členské štáty Európskej únie, aby ponúkli desiatim kandidátskym krajinám celú finančnú podporu, pôvodne v rozpočte určenú na rozšírenie 15-členného bloku. „Domnievam sa, že ak utratíme všetky peniaze, nebude to zle uzavretý obchod,“ vyhlásil Prodi. Suma, ktorú v roku 1999 Únia určila na svoje rozšírenie smerom na východ, je o dve miliardy eur vyššia ako finančný balík, týkajúci sa najmä podpory poľnohospodárstva, na ktorej sa blok dohodol v októbri. Niektoré kandidátske krajiny, predovšetkým Poľsko, vedomé si toho, potom žiadali viac.

NOVÝ DEŇ
11. 12. 2002

EÚ: AJ MY ČAKÁME NA KODAN

Značka pre tokajské víno je posledná otázka, ktorá pre Slovensko zostala otvorená pri dvojstranných vyjednávaniach s EÚ. „Možno si tokajským pripijeme v piatok na summite v Kodani,“ uviedol pre Pravdu slovenský vyjednávač J. Figel’.

Slovensko predbežne skončilo rokovania vo všetkých oblastiach. Okrem finančných otázok, žiadosti o vyššie platby pre poľnohospodárov a prípadne vyššiu kvótu na výrobu mlieka, ktoré sa však dajú vyrokovať až v Kodani.

Balík ústupkov, ktoré slovenskí vyjednávači dosiahli v posledných dňoch v oblasti poľnohospodárstva (vyššie kvóty na výrobu mlieka, izoglukózu – kukuričné sladidlo, vylepšenie rozpočtu, viac financií pre poľnohospodárov a rozvoj vidieka atď.), včera ani po predĺženom rokovaní zatiaľ neschválila ministerská rada európskej pätnástky.

Konečné slovo však budú mať šéfovia štátov, ktorí v Kodani začnú rokovať zajtra. Pre Slovensko bude podstatné, či ustúpia návrhu rozdeliť ešte asi miliardu eur, o čo žiadajú aj ostatní kandidáti. Vyjednávači Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska sa pritom ešte v pondelok večer dohodli, že budú postupovať spoločne a trvať na svojich požiadavkách.

PRAVDA, KRÁTENÉ
11. 12. 2002

KODAN: NAPÄTIE DO ÚPLNÉHO KONCA

Dnes sa Európa vracia do Kodane, na miesto, kde sa

pred deviatimi rokmi vtedy ešte európska dvanásťka dohodla, že s postkomunistickými krajinami ráta ako s budúciimi členmi. Slovensko v Kodani zároveň ukončí tri roky trvajúci maratón vyjednávania. Hoci do rokovaní sme vstupovali medzi poslednými v roku 2000, skončíme ich ako jedna z prvých krajín – a úspešne. V porovnaní s Čechmi, Maďarmi alebo Slovincami dostaneme z rozpočtu Únie oveľa viac peňazí. V rokoch 2004 až 2006 by mal každý obyvateľ Slovenska dostať z Únie 154 eur. Podarilo sa to aj preto, že sme si stanovili realistické požiadavky, myslí si hlavný slovenský vyjednávač J. Figel’. „Nemuseli sme masívne sťahovať naše požiadavky, ako to robili niektoré krajiny.“ Výsledky vyjednávania nekritizuje ani opozícia. „Som spokojná s tým, čo sme vyjednali. Treba zagratulovať tým, ktorí to dokázali,“ hovorí poslankyňa HZDS Irena Belohorská. Iba Smer kritizuje dohodu o energetike.

S tímom J. Figela sú spokojní dokonca aj poľnohospodári, ktorí proti podmienkam Únie protestujú.

ROLNÍCKE NOVINY, KRÁTENÉ
12. 12. 2002

DNES O NAŠEJ POZVÁNKE DO EÚ...

„Do Únie nestačí vstúpiť, v Únii treba obstáť,“ povedal hlavný vyjednávač J. Figel’ pred začiatkom summitu EÚ, ktorý sa včera začal v Kodani. Bude sa na ňom rozhodovať aj o pozvánke do EÚ pre Slovensko. Jednoznačným cieľom Slovenska na summite je zavŕšiť rokovania za prijateľných podmienok. J. Figel’ upozornil, že peniaze z EÚ môže Slovensko dostávať iba za určitých predpokladov. „Ak by sme neboli pripravení, môže sa stať, že prideme o výhodnú finančnú perspektívu,“ upozornil J. Figel’.

Premiér Dzurinda odcestoval na summit včera popoludní. Návrat našej delegácie sa plánuje na sobotu. Vzhľadom na zatiaľ neistý vývoj rokovaní však majú slovenskí predstavitelia rezervované ubytovanie až do nedele.

NOVÝ ČAS
13. 12. 2002

KODAN. DEŇ D

6. h: „Vstávam ako zvyčajne. O takej hodine sa budím aj bez budíka. Je síce piatok trinásteho, ale Slovensku by mohol priniesť šťastie.“

8. h: „Odchádzame do Bella Centra... Zisťujeme pres-

nejšie informácie o návrhoch dánskeho predsedníctva, ktoré s pätnástkou rokovalo do noci.“

9.30 h: Tlačovka s novinármi: „Priestor na rokovania stále existuje.“ Figel napokon zastupoval aj poľskú ministerku na tlačovke – teľmost Kodaň-Varšava. „Všade je cítiť záujem a množstvo otázok, menej odpovedí. Atmosféru v centre poznáču zmes nervozity, neistoty, očakávaní.“

10. h: Pracovné rokovania. „Máme viacero dvojstranných stretnutí, predovšetkým s visegrádskymi kolegami, ale aj s partnermi zo štátov európskej pätnástky. Je to čas mnohých kombinácií a postojov, z ktorých len malý výsek zrejme bude znamenať realitu nožnej a potrebnej dohody.“

13.30 h: „Práve obedujem. Pracovne.“

14.–15.25 h: (Pokračovali porady a konzultácie.)

15.30 h: „Každú chvíľu nás čaká rokovanie s dánskym premiérom.“

15.40 h: (Rokovanie s dánskym premiérom.) „Ponúkli nám navýšenú ponuku vo viacerých záležitostiach, o ktoré sa usilujeme. Na 17. h je zvolaná celá skupina kandidátskych krajín, kde by sme sa mali vyjadriť definitívne. Predtým sa stretneme ešte s partnermi v rámci Visegrádskej štvorky.“

17. h: „Zatiaľ je predčasné hovoriť o dohode alebo definitívne sa vyjadrovať, ale Slovensko sa posunulo opäť bližšie k dohode. Vyjadríme sa vo chvíli, keď to bude aktuálne.“

18. h: (Vyjednávanie Česka a Poľska pokračovalo. Definitívne áno alebo nie dohode bolo odložené.)

19. h: Blesková správa — všetkých desať kandidátov uzavrelo rokovania o vstupe do EÚ.

PRAVDA
14. 12. 2002

MÁME TO – POZVALI NÁS UŽ AJ DO EURÓPSKEJ ÚNIE!...

KODAŇ/BRATISLAVA – Slovensko to má čierne na bielom – o rok sa stane členom Európskej únie! Včera, na

summite EÚ v Kodani, kandidátske krajiny slávnostne ukončili prístupové rokovania. Pozvanie do únie prišlo len tri týždne po pozvánke do NATO, ktorú sme dostali na pražskom summite. V porovnaní s Alianciou však rozširovanie Európskej únie prebiehalo skôr v pracovnej atmosfére. Išlo v ňom totiž predovšetkým o finančné podmienky, jednoducho povedané, o peniaze. Lídri štátov EÚ sa dohodli, že desiatim novým členským krajinám dajú počas prvých troch rokov 40,5 miliardy eur. Slovensko by teda v rokoch 2004 až 2006 malo získať 815 miliónov eur, čiže 34 miliárd korún. S týmto rozpočtom však neboli spokojné členské, ani kandidátske štáty. Členské ho považujú za príliš štedrý, kandidáti by zasa radi dostali viac. Kompromisné riešenie navrhlo Dánsko ako predsednícka krajina Únie. Ako prvý naň pristúpil Cyprus a vzápätí aj Slovensko. Ponechalo si však možnosť získať viac, čo potvrdil aj slovenský vyjednávač J. Figel. „Je to krok dopredu, z nášho pohľadu dôležitý, ale nie postačujúci.“ Medzi najnespokojnejších patria Česká republika, Maďarsko, Slovinsko a najmä Poľsko, ktoré počas celého včerajšieho dňa nevzdávali boj s Európskou úniou o získanie väčšej sumy.

Dotácie z fondov EÚ však nie sú jedinou výhodou, ktorú Slovensko po vstupe získa. Dôležitejšia bude možnosť občanov SR zamestnať sa v členských štátoch únie. Neskôr, po pristúpení k Schengenskej dohode, sa otvorí aj naše hranice, čo znamená cesty do ČR, ale aj do Rakúska bez akéhokoľvek zdržiavania na colnici. Ako úplne rovnoprávni členovia EÚ si však zrejme budeme pripadať až vtedy, keď bude európska aj životná úroveň slovenských občanov.

NOVÝ ČAS
14. 12. 2002

DOHODNUTÉ: IDEME DO ÚNIE

Európsky sen Slovenska sa po jedenástich rokoch stáva skutočnosťou. V Kodani včera Európska únia odklepla historicky najväčšie rozšírenie a Slovenská republika bude pri tom. Spolu s ďalšími deviatimi krajinami skončila rokovania o vstupe do EÚ. Po 57 rokoch sa Európa skutočne spája.

Slovensko napokon včera večer uzavrelo rokovania o vstupe do EÚ a prijalo navrhnuté finančné podmienky. Hoci vo vyjednávaniach do poslednej chvíle pokračovalo susedné Poľsko a Česká republika, večer všetkých desať kandidátov oznámilo, že navrhnutú dohodu prijímajú.

Dnešná európska pätnástka by sa tak mala v máji 2004

rozšíriť na 25 členov. Súčasťou EÚ by sa okrem Slovenska malo stať susedné Poľsko, Česko, Maďarsko, pobaltské štáty – Litva, Lotyšsko, Estónsko, ďalej Slovinsko, Malta a Cyprus.

PRAVDA, KRÁTENÉ

14. 12. 2002

skom, ktoré neprejavilo dostatočnú vôľu. Problémom je aj plocha vinohradov v tokajskej oblasti. Zatiaľ čo Slovensko má podľa vlastného zákona vyše 900 hektárov, Maďarsko bolo doteraz ochotné uznať iba jednu devätinu. Slovensko žiadalo uznanie geografického pôvodu pre slovenské Tokajské víno na celú plochu.

SME

13. 12. 2002

ÚNIA UZNALA SLOVENSKÉ TOKAJSKÉ

Európska komisia potvrdila, že je pripravená čo najskôr po doručení aktualizovaných podkladov súhlasiť so žiadosťou Slovenska o uznanie ochrany názvu Tokajské víno s označením slovenského pôvodu. Hlavný vyjednávač J. Figel povedal, že v čase vstupu Slovenska do Únie by mohla byť záležitosť právne vyriešená a značka Tokajské víno slovenského pôvodu používaná na území celej Únie.

„Rozhodnutie komisie znamená splnenie oficiálnej požiadavky Slovenska,“ povedal J. Figel a dodal, že Slovensko tak uzavrelo všetky bilaterálne rokovania s Úniou a delegácia v Kodani sa môže plne sústrediť na otázky spoločné pre všetkých kandidátov.

Problém spôsobila Únia v roku 1993, keď uznala maďarskú ochrannú známku o pôvode tokajského vína. O takéto uznanie začala bojovať aj slovenská strana, ale až doteraz nijaký výsledok nedosiahla. Európska komisia povzbudzovala Slovensko, aby sa dohodlo s Maďar-

NA SLOVENSKU ZATIAĽ HLBSIA DISKUSIA O ÚNII NEBOLA

Priznáva J. Figel, hlavný vyjednávač SR s EÚ. Prečo nemáme zatiaľ jasné vízie obrany národných strategických záujmov, ktoré budeme chcieť po vstupe do Únie obhajovať? Myslím si, že je to otázka, ktorú musia riešiť jednotlivé politické strany. Ony musia prísť so svojimi konceptmi, po ich konfrontácii príde k zjednoteniu a vytýčeniu celkovej stratégie. Niektoré strany už základy takejto koncepcie načrtli. Súhlasím však s tým, že na Slovensku zatiaľ nebola hlbšia diskusia o našom smerovaní po vstupe do Únie. Je to zapríčinené aj situáciou. Všetky sily sme sústredili na dosiahnutie strategických cieľov na summite v Kodani, museli sme istý čas bojovať o pozvánku, azda aj viac ako ostatné krajiny.

PRAVDA

16. 12. 2002

Na plese Ústavu medzinárodných vzťahov Univerzity Komenského a Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku v januári 2003 v bratislavskej Redute. Zľava: V. Lombardini, riaditeľka Odboru politických vzťahov s EÚ, M. Adamiš, generálny riaditeľ Sekcie pre európsku integráciu MZV, J. M. Wiersma, spravodajca EP pre Slovensko, manželia Figeľovci a A. Matisová, riaditeľka Odboru hlavného vyjednávača MZV SR.

do leta 2003

ROK 2003

Referendum

Referendum o EÚ bude kľúčom k budúcnosti

■ **Udalosťou tohto roka bude referendum o našom vstupe do EÚ. Každý plebiscit sa však na Slovensku dosiaľ skončil fiaskom...**

J. F.: Ak k nemu Slovensko pristúpi s plnou vážnosťou, na úrovni spoločenskej i politickej, o čo sa budeme usilovať, tak by to malo byť historické referendum. Tým, že bude platné, ale najmä rozhodujúce pre budúcnosť Slovenska v spoločnej Európe.

■ **Čím chcú politici garantovať jeho úspech?**

Dobрым východiskom bude aktivita siedmich parlamentných klubov, ktoré by svojím návrhom iniciovali vypísanie referenda hlavou štátu. Tým by sa táto agenda udržala ako prioritná a konsenzuálna. Bude to dôležité pre samotnú kampaň, ale aj výsledok referenda.

■ **Ako sa na predreferendovej kampani bude podieľať parlament?**

Predovšetkým aktivitou všetkých politických strán, ich poslaneckých klubov. Pre každý z nich – či už koaličný, alebo opozičný – je európska integrácia vážnou témou. Takže predpokladám, že štandardné politické strany a kluby sa budú usilovať o komunikáciu do vnútra spoločnosti.

■ **Mnohí občania majú obavy z negatívnych vplyvov nášho vstupu do EÚ. Predstavujú sa v kampani aj riziká integrácie?**

Samozrejme, pretože európska integrácia prináša aj riziká pre nepripravených. Prináša konkurenciu, vyšší tlak na vymožitelnosť práva, na pohyby cien – a to všetko ako komplex faktorov je potrebné poznať, aby integrácia nebola ani strašiakom, ani šokom, ale novou realitou nových možností a rozvoja.

■ **V súvislosti s predreferendovou vysvetľovacou kampaniou sa spomínajú výdavky 30 miliónov Sk. Bude to stačiť na to, aby ľudia dostatočne pochopili význam EÚ?**

Rozhodujúca nie je suma peňazí, ale efektívnosť ich využitia. Aby poznanie o Únii, ktoré máme zatiaľ iba sprostredkované, bolo čo najživšie a najpresnejšie a aby občania mohli rozhodnúť so znalosťou súvislostí, ktoré pred nami stoja. Ak sa Slovensko chce samo postaviť k vlastnému osudu aktívne, angažovane, tak nemôžu byť rozhodujúce finančné prostriedky, ale práve spoločenské vedomie. Vláda rozhodne o vyčlenení celkovej sumy v nasledujúcich týždňoch. Predpokladám, že ešte môže dôjsť k jej navýšeniu.

NÁRODNÁ OBRODA

4. 1. 2003

Problémy

Problémy Európy potrebujú rozšírenie Únie

■ **Rokovania na decembrovom summite EÚ v Kodani vyzerali dramaticky. Nie však z pohľadu slovenskej delegácie. Prečo?**

J. F.: My sme Kodaň vnímali naozaj ako završenie celého procesu prístupových rokovaní, nie ich novú etapu. Boli sme preto možno pokojnejší ako iné krajiny a nedramatizovali sme komunikáciu. Naša stratégia z rokov 1999 a 2000 sa postupne naplňovala. Plán bol ukončiť v roku 2002 rokovania s referenčným dátumom na vstup 2004. V tom čase Česko a Poľsko plánovali svoj vstup na tento rok, Maďarsko na rok 2002. Naša časová línia sa stala európskou. Na summite EÚ v Göteborgu bola prvýkrát vyriešená európskou pätnástkou. Tým nechcem povedať, že nás EÚ nasledovala, ale odhad a realizmus boli na našej strane.

■ **Nedalo sa predsa len v Kodani zabojskovať a získať viac peňazí? Lebo tie finálne rokovania s kandidátmi na summite boli hlavne o nich...**

Slovensko chcelo získať dobré vstupné podmienky a postavenie, ktoré mu patrí. Podmienky dohodnuté v rokovaní zodpovedajú našim očakávaniam. Tak, kde sme žiadali prechodné obdobia alebo výnimky, Slovensko uspelo. To, čo zasa od nás požadovala EÚ, sme prijali, ale upravili v náš prospech. Naozaj sme chceli dôstojné zakončenie rokovaní, nie drámu. A naše čísla sme citeľne zlepšili od októbra, cez november až po Kodaň počas viacerých kôl konzultácií. Zlepšili sme situáciu v rozpočtových kompenzáciách, schengenských opatreniach na ochranu hraníc, dostali sme viac peňazí na rozvoj vidieka, z ktorých tretinu môžeme použiť pre poľnohospodárov. Pýtať je možné hocikolko, ale rokovať treba o tom, čo je reálne.

■ **Doma vládne spokojnosť, čo je v kontraste s tým, ako výsledky summitu prijali napríklad v susednom Česku. Nie je to zo strany Slovenska sebaklam?**

Aj vzhľadom na výsledky ostatných krajín je náš výsledok dobrý. Znamená šancu na vstup za dobrých podmienok a ich ďalšie zlepšovanie. Lebo súčasťou prístupových rokovaní neboli len technické a legislatívne záležitosti alebo peniaze, ale aj dôvera. Tá znamená veľmi veľa a nedá sa merať na čísla. Predznamenáva naše vzťahy vnútri Únie aj s okolím. Nepoškodili sa, skôr sa postupne zlepšovali. Od obdobia izolácie až po situáciu, keď nás nikto nespochybňuje, nevynecháva a nedáva za zlý príklad. Skôr naopak. Európska komisia v októbri Slovensko a Lotyšsko pomenovala ako krajiny, ktoré si najlepšie plnia záväzky z rokovaní.

■ **Na summite vyčnievalo Poľsko a vyzeralo to, akoby sa rokovania točili okolo neho. Nebolo to zo strany Poliakov sebecké?**

Kodaň by možno bola znamenala väčšie zvýšenie finančných prostriedkov pre kandidátov, keby sa nebola odvíjala separátna línia pre Poľsko a iná pre ostatné krajiny. To nebola naša stratégia. Celé týždne sme sa usilovali postup v rámci krajín V4 koordinovať a viackrát sme sa spolu stretli. Chceli sme udržať princípy, ktoré považujeme za dôležité. Všetci štyria sme sa zhodli, že v spoločnom záujme je zlepšenie ponuky EÚ pri priamych platbách poľnohospodárom, takisto ako finančné kompenzácie do

štátneho rozpočtu na prvé tri roky po vstupe. Ale osobitný prístup pre Poľsko znamenal, že rokovania pôjdu iným smerom. Zdôrazňujem však, že každý – napriek určitej koordinácii – rokuje individuálne. Nám išlo o udržanie princípů rovnocenného zaobchádzania.

■ **Mnoho ľudí, keď porovnávalo veľkosť ekonomiky súčasnej EÚ a náklady na jej rozšírenie, označilo Úniu za lakomú. Nemyslíte si, že poľský prístup sa ukázal ako efektívny? Podarilo sa im vydobýť peniaze na poslednú chvíľu.**

Poľský výsledok je porovnateľný s našim. Len sme ho možno dosiahli s menším hlukom. Každá krajina má svoje citlivé témy a možno aj iný štýl rokovaní. Nemyslím si, že by bol poľský prístup pre nás efektívnejší, stačí sa pozrieť na celkový výsledok. Poľsko dostalo v Kodani dodatočných 108 miliónov eur na schengenské opatrenia. Slovensko získalo navyše 22,7 milióna eur na zlepšenie finančnej pozície. Nech si to prerátame cez HDP alebo počet obyvateľov, tak poľský výsledok naozaj nie je osemkrát lepší ako slovenský. Je to môj osobný názor, ale ak by sa Poľsko viac sústredilo aj na priame platby poľnohospodárom, aj na finančné kompenzácie, nevylučujem, že by sa rozšírenie udialo za inej schémy pre priame platby. A s väčším finančným balíkom. Desiatí máme väčšiu silu ako deväť plus jeden. Poľsko dalo priame platby na druhé miesto, až za finančné kompenzácie. Netreba však zabúdať, že na druhej strane stola bolo pätnásť krajín s osobitnými problémami. Predovšetkým Nemecko, ktoré prežíva hospodársku stagnáciu a vnútorné spory.

■ **Poliaci sa netajili, že výsledky summitu musia predať doma. Vyzeralo to, že sa slovenská delegácia predávať nemusí...**

Požiadavky sme definovali už pred Kodaňou a nešli sme tam hrať nejaké scény. Keď sme zistili, že scenár uzavretia rokovaní je zložitejší, chceli sme sa k tomu vrátiť ako V4. Ponúkli sme v Kodani partnerom stretnutie, na ktoré však už poľský premiér neprišiel. A tak sme aspoň ako V3 plánovali žiadať väčší finančný balík. Dohoda trvala dovtedy, kým sa Česká republika neuspokojila s presunom sto miliónov eur zo štrukturálnych fondov na kompenzácie v štátnom rozpočte. Pred dverami sme tak zostali len sami s Maďarmi. A tam už bolo jasné, že dánske predsedníctvo EÚ nebude s takouto skupinou krajín rokovať.

■ **Spomínali ste, že každá krajina má iný štýl rokovaní. Aký bol ten slovenský?**

Možno raz o tom napíšem knihu, hlavne o slovenskom prístupe. Bolo to dlhé obdobie. Nikdy sme ho však nevnímali ani ako preteky, ani ako prehliadku krásy. Nevnášali sme do toho emócie. Skôr naopak, na Slovensku bolo v minulých rokoch emócií až na export. Preto sme sa usilovali o racionálny prístup. Žiadať, čo je negociovateľné, nežiadať veľa, aby sme dostali aspoň niečo, a nežiadať vo všetkom čosi. Lebo my nepotrebujeme inú Európu. Náš záujem bol tá istá EÚ aj na Slovensku, so špecifikami iba tam, kde je to racionálne. Okrem toho sa nám darilo otvorene komunikovať s opozíciou. A to vždy aj pred uzavretím kapitól. Táto stratégia sa vypláca. Na Slovensku sa európska integrácia udržala ako najkonsenzuálnejšia politická téma týchto rokov. V Poľsku, v Česku, v iných krajinách je zhoda nižšia. Poľsko navyše vlani dlho nerokovalo, lebo predchádzajúca vládna koalícia už nebola schopná dohody a tá súčasná sa dlhšie rozbiehala. Vytratila sa kontinuita v integračnom procese.

■ **Akú budúcnosť bude mať zoskupenie V4 ako určitý záujmový klub vnútri EÚ?**

Naše vzťahy sa nezhoršili. Lebo realita bola taká, že každý rokuje samostatne. Ak sa aj zhodneme na princípoch a spoločnom prístupe k istým záležitostiam, v každej krajine existuje akcent na vnútorné citlivé témy. Treba povedať, že aj keď sme si podobní, predsa len sme odlišní. Avšak sme najviac súdržní zo všetkých kandidátskych krajín. Vyjednávania o vstupe síce skončíme aprílovým podpisom prístupovej zmluvy, ale skutočné európske negóciácie sa začnú až v EÚ.

■ **EÚ v súčasnosti sama potrebuje reformy. Dokáže to, keď sa rozšíri o desať krajín?**

Samo rozšírenie je najväčšou zmenou vo fungovaní EÚ v ostatnom čase. A chcem ju vnímať ako pozitívnu. Lebo Európa má dosť starostí a bez rozšírenia Únie sa nedajú efektívne riešiť. Zoberme si otázku rozdeleného Cypru, ktorej jediným pozitívnym katalyzátorom je snaha o európsku integráciu. A to platí pre obe komunity na ostrove, tureckú aj grécku. Pre Chorvátsko a Juhosláviu niet inej alternatívy, ako sa čím skôr asociovať a vytvoriť si predpoklady na vstup do spoločnej Európy.

■ **A čo sa týka praktického fungovania Únie?**

Už teraz si Pätnásťka potrebuje vyjasniť vzťahy, kompetencie, právne nástroje a fungovanie v zmysle transparentnosti, efektívnosti a legitimacy. A to aj keby sme nevstupovali v takom veľkom počte. Únia potrebuje vyriešiť inštitucionálne zmeny tak, aby sa nevzdala občanom. Pre svoje vlastné dobro smerom dovnútra, ale aj pre zodpovednosť v globálnych problémoch – niekde v konkurencii s USA a niekde v úzkej spolupráci. Vyčistenie priestoru a hľadanie nových mechanizmov, o ktoré sa snaží Európsky konvent, budú najdôležitejším nástrojom na zefektívnenie EÚ.

■ **Na jednej strane existuje tlak na užšiu integráciu, na druhej strane vládne obava, aby Úniu nepochovala byrokracia. Schizofrénia...**

Obsah politiky EÚ bude aj naďalej kombináciou doterajšieho komunitárneho a medzivládneho prístupu. Nie všetko chcú štáty robiť komunitárne. Ale nemali by sme v tom vidieť nechť pre európske riešenia. Skôr treba zdôrazniť, že ak EÚ má byť silnejšia – a napríklad spoločná obrana má vzniknúť ako reálny koncept – je to o vôli všetkých štátov, nie o názore jedného komisára. Každý chce mať svoje slovo a mal by ho mať. Na druhej strane sú oblasti s veľmi hlbokou integráciou. Spoločný trh aj eurozóna potrebujú posilnenie aj preto, aby fungovali efektívnejšie.

■ **Kandidátske krajiny robili v ostatnom desaťročí reformy tempom, o ktorom sa Únii môže snívať. Najzávažnejším príkladom je spoločná poľnohospodárska politika...**

Neverím, že v poľnohospodárstve existuje definitívna odpoveď ako ďalej. Spoločná poľnohospodárska politika sa formovala v 90. rokoch minulého storočia ako odpoveď na prebytkovú politiku predchádzajúcej fázy. Tá zase bola nastavená tak, aby prekonala povojnové obdobie nedostatku a riziko hladu. Vývoj teda prešiel od nedostatku, cez prebytky až k priamym platbám, aby farmár zostal farmárom. Dnes je očividné, že zotrvanie pri takejto politike začína byť brzdou, nielen smerom dovnútra EÚ, ale aj vo vzťahu k USA alebo Svetovej obchodnej organizácii. Takže prichádza čas reforiem, aby sme vedeli, ako bude spoločná politika fungovať v ďalšom rozpočtovom období EÚ v rokoch 2007 až 2013. Únia má takéto plánovanie. To nie je socializmus, lebo ide o citlivú záležitosť a sedemročné projektovanie má svoje rácie. A hlavne, bude sa zostavovať za našej účasti. Musíme nájsť dostatočne efektívne odpovede, aby zodpovedali aj budúcim potrebám členských krajín EÚ.

■ **Rýchlejšiu reformu zastavil kompromis medzi Francúzskom a Nemeckom. Neobávate sa, že sa niečo podobné môže stať aj v budúcnosti?**

Som presvedčený, že práve vstup nových členských krajín by mal pomôcť reformám v EÚ, a teda aj spoločnej poľnohospodárskej politike. Môžu sa pripojiť k tlaku niektorých súčasných členov Únie, ako sú Británia, Nemecko, Švédsko alebo Holandsko. Musia nastať zmeny vnútri finančného balíka pre farmárov. Aby to bolo viac o bezpečnosti potravín alebo podpore vidieka, čo je širší pojem ako poľnohospodárstvo. Nám by vyhovovalo, ak by sa reforma pohybovala týmto smerom, ktorý už načrtol komisár EÚ pre poľnohospodárstvo Franz Fischler. Ale musí sa znížiť aj celková úroveň financovania, aby mala Únia viac peňazí smerom k Schengenu, spoločnej obrane alebo iným potrebám.

■ **Nepríde po rozšírení k vnútornému konfliktu názorov medzi Východom a Západom, ktorý doteraz tlmila snaha rýchlo splniť integračné podmienky?**

Európska únia bola vždy o koalíciách, a tak to bude aj naďalej. Nie však veľkí verzus malí, Východ verzus Západ, ale koalície presadzujúce určité riešenia. Väčšinou sú týmito riešeniami široké kompromisy, ale nikdy to nie sú vojny, ktoré by likvidovali spoločný priestor. Želám si, aby to fungovalo aspoň tak, ako doteraz. Slovensko si v rokovaniach vytvorilo evidentnú dôveru. Mala by sa pretaviť do postojov, ktoré budú konštruktívne, realistické, európske a nebudú vytvárať, ale riešiť nedorozumenia. Túto zmenu pozície si treba uvedomiť. Teraz sme mimo, ale potom budeme vo vnútri. Naša váha bude ešte väčšia, ak bude niektoré veci presadzovať napríklad s V4 spoločne.

■ **Koalície vznikajú aj pri tvorbe európskej ústavy. Francúzsko a Nemecko presadzujú skôr centralistickejšie riešenia, v opozícii k nim je Británia a niektoré menšie štáty...**

Francúzsko-nemecká spolupráca bola zásadná pre európsku integráciu. A platí to dodnes. Keď sa prezident Jacques Chirac a kancelár Gerhard Schröder dohodnú, aj ostatní sa dohodnú. Keď sa nedohodnú, ostatní to nemôžu urobiť za nich. Ja ústavnú zmluvu vidím predovšetkým ako zjednodušenie a transparentnenie právneho priestoru EÚ. V súčasnosti je veľmi komplikovaný. Obsahuje tri zmluvy, štvrtá – o uhlí a oceli – sa skončila v júli minulého roka. Je tam pätnásť právnych nástrojov, ktoré sa môžu používať. Od direktív až po názory alebo odporúčania. Súčasťou práva EÚ je aj rozsiahla judikatúra Európskeho súdneho dvora. Tento priestor je zložitý pre expertov, nieto pre občanov. Takže zlúčenie troch pilierov, ktoré akoby vytvárali dve rôzne únie do jednej ústavy, je dobrý krok.

■ **Druhá vec je, ako bude tomuto cieľu zodpovedať obsah ústavy a kam ho budú členské krajiny tlačiť...**

Jej obsah je naozaj diskutabilný a diskutovaný, lebo to musí byť zmluva, ktorá vyhovuje všetkým. Nemá pridávať inštitúcie a vytvárať väčší priestor na nedorozumenia. Skôr naopak, má posilniť inštitúcie a vyvažovať ich vzťahy. Niektoré z návrhov idú týmto smerom, ale nie všetky. To, čo bolo predstavené vlani, je predbežné. Je na konvente, aby sa z toho stal reálny návrh, a bude na členských krajinách vrátane Slovenska, aby prijali rozhodnutie.

TREND, KRÁTENÉ

9. 1. 2003

Musíme sa učiť umeniu nachádzať kompromis

„Myslel som si, že sa mi s povinnosťami po Kodani uľaví, ale je to skôr naopak. Teraz to už začína byť totiž naozaj vážne“ ... s týmito slovami začal naše vianočné stretnutie J. Figel, predseda Zahraničného výboru NR SR a hlavný

vyjednávač pre vstup Slovenska do Európskej únie. Rozhovor sa uskutočnil krátko po návrate slovenskej delegácie z kordanského summitu EÚ, na ktorom sme dostali pozvanie pre vstup a po následnom rokovaní Konventu únie v Bruseli.

■ **Začnime rokovaním Konventu v Bruseli, aké boli hlavné body jeho rokovania?**

J. F.: Posledné rokovanie Konventu v roku 2002 sa venovalo vonkajšej politike a otázkam obrany. Zároveň zavrátilo prácu všetkých desiatich pracovných skupín s výnimkou jedenástej, ktorá vznikla v závere roka a je zameraná na sociálne otázky Európy. Konvent sa tak dostáva do svojej druhej fázy, v rámci ktorej sa už budú predkladať konkrétne texty budúcej ústavnej zmluvy. Tento dokument by mal vzniknúť práve ako výsledok odporúčaní a návrhov predložených jednotlivými pracovnými skupinami.

■ **Prečo sa otázkou vonkajších vzťahov a obrany zaoberal Konvent až teraz – prakticky pred uzavretím prvej fázy rokovaní Konventu?**

Nebolo to kvôli tomu, že by sa táto problematika odsúvala do úzadia. Tvorí však akoby obálku toho vnútra Únie, ktoré sa formovalo od čias založenia spoločenstva uhlia a ocele a následne Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Ide o citlivé a veľmi zložité témy. Sú navyše veľmi aktuálne, pretože Únia nemôže zostať akýmsi obrom na hlinených nohách, ktorý nie je schopný účinne pôsobiť v globálnych a vo vonkajších vzťahoch.

■ **Počas všetkých doterajších rokovaní o pristúpení Slovenska k EÚ sa však o spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike nehovorilo, prečo?**

Možno tým, že táto agenda je veľmi skromná. My sme rokovali o 31 kapitolách, pričom agenda spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky je v gescii ministerstva zahraničných vecí a obsahuje v podstate procedúry, ktorými sa kandidátske krajiny prihlasujú k spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike Únie. Celá táto oblasť je zatiaľ málo rozvinutá, čo dokazuje aj úroveň diskusií v samotnej únii. Vznikla ako ďalší pilier Únie na summite v Maastrichte v roku 1992, ale nedozrela do úrovne a vážnosti ako ostatné piliere. Aj preto nevyvolala táto téma nejaké rozpory v prístupových rokovaníach. Z našej strany sme nikdy nemali politický problém podporiť úsilie krajín Európskej Únie napríklad voči krízovým oblastiam. Naopak, skôr to vyvolávalo otázku, prečo je vonkajšia politika Únie taká limitovaná. Inak povedané, ani de iure a ani de facto spoločná zahraničná a bezpečnostná politika únie nepredstavovala pre Slovensko dôvod na problémy s Úniou. Na druhej strane nepredstavovala ani veľký objem realizácie konkrétnej politiky. Stala sa však agendou, ktorú bude musieť Únia v budúcnosti viac nastoľovať a realizovať.

■ **Ide teda o veľmi dôležité otázky, ktoré sa týkajú záujmov Slovenska a jeho občanov. Kde vidíte hlavné dôvody slabšej diskusie o nich napríklad aj zo strany slovenskej inteligencie a akademickej obce? V únii sme svedkami, ako sa týmto problémom venuje celý rad ústavov, univerzity a mnohí odborníci...**

Problémom je možno aj to, že vývoj u nás prechádza veľmi zložitým a dynamickým obdobím. Takisto rýchlo sa vyvíja aj Únia. Spomeňme si, že pred desiatimi rokmi vznikol Maastricht a my dnes rokujeme o pristúpení k inej únii než bolo to v prípade vstupu Rakúska. Únia sa stala akoby pohyblivým cieľom. Po Maastrichte prišiel Amsterdam, po ňom summit v Nice. V lete 2003 sa pod predsedníctvom Talianska začne ďalšie obdobie tzv. medzivládnej konferencie, ktorá sa bude zaoberať inštitucionálnou reformou Únie, kde by sme už chceli byť prítomní aj my a zúčastniť sa na spolurozhodovaní o víziách a zmenách európskych inštitúcií. Je to naozaj náročné, chýbajú nám na to praktické skúsenosti. Pridajme k tomu naše vlastné problémy spojené s transformáciou politiky, ekonomiky, sociálnej oblasti a kultúry.

■ **To všetko je však priam výzvou na to, aby sa iniciatívy chopila inteligencia a akademická obec...**

Rozhodne. Osobitne akademická obec a intelektuálne kruhy krajiny by sa mali viac podieľať na informačnej pripravenosti a otvorenosti Slovenska voči tomuto procesu. Podobná situácia je však aj v ostatných kandidátskych krajinách, kde sa všetko konanie sústreďuje tiež na otázku vstupu do Únie. Myslím si, že potrebujeme najprv zmaturovať, aby sme sa mohli venovať univerzitným otázkam. To znamená, že nepostačí, ak do Únie len vstúpime, ale aj ako v nej obstojíme, ako sme na to pripravení, či už pôjde o konkurencieschopnosť, až po prevzatie zodpovednosti za vývoj spoločného osudu v Únii.

■ **Národný – slovenský Konvent by nemal tiež zohrať väčšiu úlohu?**

Som rád, že sa nám podarilo pred dvoma rokmi založiť aspoň náš národný Konvent. Je to fórum, na ktorom sa naozaj diskutuje, aj keď tam tiež cítim, že sa viac sústreďujeme na vstup ako na to, čo bude po tom. V tomto období sa však už snažíme formulovať názory o tom, ako by mala fungovať budúca Európa. Čím skôr, čím viac a do hĺbky budeme vedieť pomenovať európske problémy, tým viac budeme schopní hľadať ich riešenie. Aby sme neboli iba pasívnym účastníkom, ale aj spoluvorcom potrebných riešení. Nasledujúce obdobie – roky 2003 a 2004 – by mali byť veľmi vitálne využité na vytvorenie nových väzieb na všetkých úrovniach, nielen na tej medzivládnej a medziparlamentnej, ale aj spoločenskej a ľudskej, aby sme sa naozaj stali súčasťou diskusií o budúcnosti strednej Európy a Európy ako celku. Veľmi sa teším, keď na medzinárodných stretnutiach a prednáškach vidím slovenských účastníkov a počujem ich hlas a názory, ktoré sú povzbudením pre východnú Európu alebo Balkán, ako sme na základe našich jedinečných skúseností príspevkom v zápase o slobodu. Tento kapitál treba využiť aj pre našu pamäť.

■ **Tesne pred decembrovým zasadáním Konventu Európy v Bruseli došlo k významnej dohode o spolupráci medzi EÚ a NATO. Ako sa to prejavilo na zasadnutí Konventu?**

Európska únia nie je a ani by nemala byť konkurentom tam, kde ide o citlivé a drahé otázky bezpečnosti. Je preto dobré, že sa našlo a prijalo také jasné vymedzenie dohody o spolupráci medzi NATO a EÚ a ich vzťahov, ktorého výsledkom bude väčšia súdržnosť medzi Amerikou a Európou, väčšia kooperácia než konkurencia.

■ **Americký lobing v prospech prijatia Turecka do EÚ však vzápätí ukázal, že to nemusí byť jednoduché...?**

Príklad Turecka je ukážkou, ako sa tento vývoj kryštalizuje. Určenie dátumu rozhodnutia o začatí rokovaní Turecka s EÚ bolo totiž krokom, ktorý odblokoval problém prístupu EÚ k vojenskému potenciálu, plánovaniu a prostriedkom NATO. Umožnilo to dohodu medzi NATO a EÚ o prvej misii EÚ v Macedónsku. Tento posun je v euroatlantických vzťahoch veľmi dôležitý. Znamená jednoznačne progres a v budúcom desaťročí prinesie svoje ovocie. Európa musí byť totiž spoločenstvom, ktoré má aj svoju politickú dimenziu, a to znamená aj schopnosť obrany a bezpečnosti. Má sa angažovať tam, kde sa nebude angažovať NATO ako celok. Toto dlho diskutované vymedzenie bolo teraz formalizované, aby sa odstránili nedorozumenia a nevytvárala sa duplicita či budovanie štruktúr pre štruktúry a kapacít pre kapacity. Veď tá istá Británia, Nemecko i Francúzsko, sú aj v Aliancii a po jej rozšírení to bude 19 štátov. Identita ich členstva v EÚ i v NATO by mala byť takto ešte silnejšia, čo by malo viesť ku konvergencii, a nie divergencii vzťahov medzi dvoma brehmi Atlantiku.

■ **Z globálneho hľadiska stoja však aj pred politikou EÚ a USA dnes omnoho komplikovanejšie problémy než to bolo nedávno?**

Napriek tomu, že vtedy bola táto politika skúšaná v studenej vojne, dnes je vystavená omnoho

väčším skúškam a výzvam. Na rozdiel od vtedajšej statickej podoby týchto skúšok, dnes ide o ich veľmi dynamické a ťažko definovateľné permanentné ohrozenie od tzv. nešťatných aktérov. Ide najmä o medzinárodný terorizmus, aký tu nikdy nebol. Je hrozbou pre všetkých o to viac, ak nebudeme schopní spolupracovať.

■ **Súčasťou bezpečnosti Európskej únie je však aj jej vnútorná stabilita a sociálny mier. Únia si dala predsa za cieľ budovať síce demokratický kapitalizmus s trhovou, ale zároveň aj so sociálne orientovanou ekonomikou. Ako sa k tejto problematike postavil Konvent na decembrovom zasadnutí – veď takmer 14 miliónov nezamestnaných v 15 krajinách Únie sa môže stať zdrojom vnútorného ohrozenia a nestability v celej Únii...?**

Konvent teraz uzatváral výsledky práce desiatich skupín. Poslednou bola bezpečnosť a spoločná zahraničná politika. Jedenástou skupinou sa teraz stala práve tá, kde sa bude diskutovať o sociálnej Európe. Som presvedčený, že sociálna problematika je rovnako citlivá, a tak to bude aj v budúcnosti. Práve vďaka existencii Únie má totiž dnes Európa v rukách jedinečný historický nástroj na ochranu svojich záujmov, vrátane zachovania udržateľného rozvoja. Jednotný trh síce vytvára priestor pre tvrdú konkurenciu, ale ruka v ruku s ňou by mal ísť aj sociálny štandard a ochrana pracovného trhu tak, aby táto konkurencia neohrozovala sociálne istoty v členských krajinách. Veď v rámci EÚ dnes fungujú aj liberálnoekonomicky orientovaná Británia a aj sociálnodemokraticky orientované Švédsko, teda krajiny, ktorých vývoj nebol rovnaký. Napriek tomu ani Británia a ani Švédsko z Únie neodchádzajú. Uprostred tohto priestoru sa nachádzajú Francúzsko, Nemecko a Luxembursko, teda krajiny, kde sociálne a trhovo orientovaná ekonomika prinášala desaťročia svoje ovocie.

■ **Kde by sme mali hľadať odpoveď – nielen my, ale aj Únia?**

Odpoveď by sa mala hľadať vo vytváraní prostredia, ktoré by malo byť kombináciou týchto dvoch línií. Akýsi stred, resp. rovnováha medzi ekonomickou slobodou prostredníctvom spoločnej meny, výmeny tovaru a služieb medzi členskými krajinami i na globálnej úrovni a udrжанím a zachovaním práv občanov Únie – čo už dnes nie je fikcia, ale skutočnosť. Diskusia o sociálnej Európe bude preto určite citlivá a aj rozporuplná. Ale takto Európa funguje už dlho. My by sme sa mali naučiť, ako hľadať a nájsť určitý kompromis, ktorý je možno riešením iba na 5 či 10 rokov, ale ktorý zaručuje posun a pozitívny vývoj celého spoločenstva. Bude len a len na nás, ako dokážeme využiť tento priestor nášho vitálneho záujmu. Som presvedčený, že aj Slovensko nájde v tomto prostredí odpovede na svoje ekonomické, sociálne i bezpečnostné problémy. Sociálna situácia v Európe sa totiž nedá porovnávať s Amerikou, Áziou, Afrikou či Latinskou Amerikou – a to myslím v pozitívnom zmysle v prospech Európy. Som presvedčený, že dedičstvo, ktoré nám zanechali otcovia jednotnej Európy po vojne, vytvára priestor aj pre dobrú budúcnosť Slovenska v 21. storočí.

HOSPODÁRSKE NOVINY

13. 1. 2003

Proti referendu

Proti referendu o vstupe do NATO

Iba 11 poslancov NR SR za KSS podporilo prijatie parlamentného uznesenia o vyhlásení referenda o vstupe SR do NATO. Veľká väčšina, ku ktorej sa hlásim, to odmietla. Nie preto, žeby sme podceňovali inštitút priamej demokracie. Naopak, ctíme si ho a nechceme ho zneužívať. Pretože referendum nemá byť nástrojom na vyvolávanie diskusie. Na to stačí o. i. kvalifikovaná petícia. V slobodnej krajine je slobodná diskusia jedným z cieľov i prejavov demokracie. Referendum nie je právne potrebné pre pristúpenie Slovenska k dôležitej, ale štandardnej medzinárodnej zmluve, akou je Washingtonská zmluva o NATO z roku 1949. Je to teda otázka politická. Úsilie o návrat Slovenska do priestoru euroatlantickej bezpečnosti a spolupráce má v nových časoch už vyše 10 rokov vývoja. S výnimkou obdobia izolácie po novembri 1994 to bol čas znamenajúci „spravodlivý priestor pre otvorenú rôznorodú verejnú diskusiu o otázkach spojených s členstvom SR v NATO“, ako po tom volajú iniciátori prebiehajúcej petície. Tento priestor bol nielen vo verejnosti a v médiách, ale aj v demokratických stranách a hnutiach. Napríklad KDH sa k tomu od roku 1995 až po volebný program r. 2002 svojimi najvyššími orgánmi vyjadrovalo jednoznačne a opakovane, bez požiadavky na ratifikačné referendum. Nevidíme dôvod na zmenu tohto postoja ani dnes.

Problémom nie je diskusia, ktorá prebieha v rôznych podobách a na rôznych fórach. Nech je, a nech je konštruktívna, zmysluplná, zodpovedná. Sloboda nie je len o diskusii a otázkach, ale aj – a predovšetkým – o zodpovednosti. Problémom však je žiadať spoločnosť o referendum ako o nástroj pre diskusiu. Ak bude petíciou vyvolané, Slovensko ho bude musieť zvládnuť. Pre svoju vlastnú sebareflexiu, pre politické potvrdenie svojej zahraničnopolitickej orientácie a dôveryhodnosti, pre odobrenie pozitívneho postoja vlády, parlamentu a hlavy štátu, na vyjadrenie ktorých sa po očakávanom podpise Protokolu o pristúpení k NATO plánovanom na 26. marca v jari t. r. pripravujeme. Som presvedčený, že ratifikácia tohto kroku získa v NR SR viac než ústavnú väčšinu.

Intenzívna priateľská spolupráca so susedmi vyžaduje čo najväčšiu homogenitu predovšetkým v bezpečnostnom prostredí. Táto homogenita so Slovenskom v centre regiónu a spolupráce sa posilní cez spoločné členstvo Višegradských krajín v NATO a EÚ. Je to jedna z odpovedí na zložitú minulosť, ktorou je poznačená tvár našej krajiny a priestor strednej Európy. Keď na Slovensku nebolo obživy alebo slobody, státisíce našich rodákov našlo novú perspektívu v USA alebo v Kanade. Najviac Slovákov (ale aj Maďarov, Čechov, Poliakov) mimo Slovenska žije v Severnej Amerike. V nadchádzajúcom roku máme príležitosť i zodpovednosť (nielen symbolicky) spojiť rozdelené generácie a komunity do silnejšieho euroatlantického spojenectva slobodných národov. Nespochybňime to sami svojim konaním. Dôvera sa ľahko stráca, ale ťažko sa obnovuje.

J. F.
PÍSANÉ PRE PRAVDU
16. 1. 2003

Miesto Slovenska v jednotnej Európe je dnes nevyhnutnosťou

*Vaša Excelencia, vážený pán prezident,
vážený pán predseda Národnej rady, vážený pán predseda vlády a členovia vlády,
milé dámy poslankyne, vážení páni poslanci, vážení členovia diplomatického zboru,
ctení hostia!*

„Slovensko má osobitnú úlohu pri budovaní Európy tretieho tisícročia. ... Je povolané ponúknuť svoj veľmi významný príspevok k pravému pokroku európskeho kontinentu svojimi tradíciami a kultúrou, svojimi mučeníkmi a vyznávačmi, ako aj živými silami svojich nových generácií.“ Tieto slová nám pred šiestimi rokmi adresoval priateľ Slovenska a osobnosťou najväčší Európan našich čias pápež Ján Pavol II. Sú aktuálne stále, osobitne v tomto čase.

Na tomto mieste sa preto v tejto chvíli žiada vysloviť poďakovanie všetkým tým z generácií pred nami, ktorí boli **vyznávačmi ľudskej slobody a dôstojnosti** a ktorí sa aj za cenu najvyšších obetí nezastavili v zápase o pravdu, dobro a spravodlivosť. Ovocím týchto obetí a úsilia bolo prekonanie **najväčších omylov a zlyhaní Európy**, ktorými boli totalitné režimy a totalitné ideológie XX. storočia, i **prekonanie dlhého, bolestného rozdelenia Európy**.

Dnes budeme rozhodovať o kroku vedúcemu k najdôležitejšiemu referendu v našej slobodnej histórii. Referendum o vstupe SR do EÚ bude veľmi významným vyjadrením celej spoločnosti. Slovensko bude v slobodných podmienkach patriť tam, kam vedome a aktívne bude chcieť patriť väčšina jeho občanov. A kam by mal patriť stred Európy, ak nie do centra spoločenstva slobodných národov a krajín, ktoré je najväčším mierovým a pritom reálnym projektom vo svetových dejinách? Najväčším prínosom Schumanovho plánu pre zjednotenú Európu bolo praktické **vyľúčenie možnosti vojny medzi zúčastnenými krajinami**. Zjednotená Európa zažíva doteraz nevídane dlhé obdobie mieru. A mier, pokoj je predpokladom **duchovného povznesenia i ekonomicko-sociálneho rozvoja**. **Pokoj je najvýznamnejším ovocím európskeho zjednotenia. Nedá sa merať peniazmi, ale prináša veľmi veľa**. Slovensko dnes môže mať na ňom svoj stabilný a vážny podiel. Môže byť spolupodielnikom na výnosoch stability, bezpečnosti a intenzívnej spolupráce v Európe.

Osudy Európy boli aj našimi osudmi, v dobrom i v zlom. V dejinách Slovenska je veľa ťaživých stôp. Jednou z nich je aj početnosť a rozsah emigrácie obyvateľov Slovenska. Kardinál Jozef Tomko, ktorý tiež kedysi musel odísť z neslobodnej krajiny, hovorí: **„Moderné dejiny Slovákov sú dejinami odchodu. Odchodu za prácou, za slobodou a v nedávnej minulosti za obojím.“** Zaiste to rovnako platí o príslušníkoch maďarskej či rusínskej národnostnej menšiny. Integrácia do EÚ sa v tomto duchu môže stať pre Slovensko novou úspešnou kapitolou dejín príchodu, a to v skutočnom ako aj prenesenom slova zmysle. Príkladom takejto zmeny je vývoj v štátoch Únie. Najlepším príkladom sú snáď Íri. V prepočte na počet obyvateľov žijúcich v rodnej krajine tvoria najviac emigrujúci národ. Až po integrácii Írska do EÚ sa tento trend zmiernil, následne zastavil a teraz sa dokonca radikálne obrátil – Íri zaznamenávajú jednu z najväčších vln prisťahovalectva do krajiny. **Kým odchod je symbolom konca, príchod je symbolom po-**

čiatku, novej nádeje a entuziazmu. Slovensko má nádej na nový historický počiatok, ktorý pre veľkú časť slovenskej spoločnosti je už dnes dlhodobým symbolom nádeje a perspektívy. Integrácia však nemôže byť chápaná ako únik z vlastných dejín. **Integrácia je ich logickým a prirodzeným, postupným vyústením.** Slovensko nemôže a verím, že ani nechce vidieť svoje začlenenie len z pohľadu jednej a síce súčasnej generácie. Integrácia je aj o minulosti, ktorej omyly a rozdelenia treba prekonávať, ale aj o súčasných krokoch a o budúcej perspektíve. Týka sa celej spoločnosti i tých, čo prídu po nás.

Európska integrácia je najkonsenzuálnejšou politicko-spoločenskou témou na Slovensku. Nesmie však zostať iba témou. Musí sa stať realitou. Realitou znamenajúcou lepšiu perspektívu pre celú krajinu a jej obyvateľov. Základom takejto reality musí byť politická stabilita a dôveryhodnosť inštitúcií právneho štátu, súlad právneho systému s európskym právom a jeho efektívnejšia vymožitelnosť, konkurencieschopné a pritom sociálne trhové hospodárstvo s ekologickou zodpovednosťou, rozvoj regiónov.

Ako hlavný vyjednávač vlády SR pre rokovania o vstupe do EÚ by som rád pripomenul, že sme sa v roku 1998 **vracali na európsku cestu** s veľmi oslabenou dôverou, s dvojročným meškaním v rokovaníach oproti našim susedom. Naša stratégia však bola nielen **ambiciózna, ale aj realistická**: zahájiť rokovania čím skôr, pripraviť sa na vstup k roku 2004 a ukončiť rokovania v roku 2002 s rezervovaním roku 2003 na ratifikácie. Tento harmonogram sa neskôr stal spoločným európskym. Nepotrebovali sme ho meniť, nemuseli sme vo väčšom počte či rozsahu rušiť naše negociačné požiadavky. Vynegociovali sme prechodné obdobia v súlade s našimi pôvodnými požiadavkami. Dotýkajú sa tak dôležitých oblastí ako sú Slobodné poskytovanie služieb, Slobodný pohyb kapitálu, Hospodárska súťaž, Poľnohospodárstvo, Dane, Energetika, Životné prostredie. V osobitne citlivých sektoroch (dane, životné prostredie) patrí dokonca počet a dĺžka PO pre SR k najväčším. V iných (napr. rozpočet a poľnohospodárstvo) bolo dosiahnuté maximum možného. Výsledky odrážajú naše základné záujmy a požiadavky a sú porovnateľné, v niektorých prípadoch i lepšie, ako u niektorých iných KK.

V troch oblastiach sme však prijali PO na strane štátov E15. Ide o slobodný pohyb osôb, poľnohospodárstvo a dopravu. Tieto PO sú však totožné s inými KK. K politickým kompromisom sa radí aj rozhodnutie o skoršom odstavení dvoch starších blokov JE VI v Jaslovských Bohuniciach. Bez rozhodnutia vlády o tomto kroku by Slovensko nebolo mohlo začať rokovania vôbec. Čiastočnou kompenzáciou budú finančné príspevky vo výške 180 mil. euro, s prísľubom Únie, že tieto budú pokračovať aj po roku 2006. Podstatne vitálnejšou náhradou za ekonomicko-sociálne dopady bude celková perspektíva členstva v EÚ, ale aj napríklad konkrétne pripravovaná investícia do výstavby automobilového závodu pri Trnave v objeme 860 mil. euro. Bez istoty členstva SR v EÚ by tak rozsiahle a dôležité investície Slovensko jednoducho obchádzali. **Vstup Slovenska je treba vidieť v komplexe. Ucelený obraz má väčšiu výpovednú hodnotu.** Všetky pozície boli vypracúvané s relevantnými ekonomickými a sociálnymi partnermi vlády. Aj keby jestvovali presnejšie dopadové štúdie v rokoch 1998–99, naše negociačné pozície by to nebolo zmenilo. O rokovaníach boli pravidelne informované zahraničný a integračný výbor parlamentu a parlamentné politické strany. Aj tento otvorený a korektný prístup sa podpísal na upevnení integračného konsenzu v našej krajine. Som rád, že **táto zhoda pokračuje aj pri príprave referenda** o vstupe do EÚ.

Chcel by som na tomto mieste vysloviť poďakovanie nielen **predchádzajúcej a súčasnej vláde**, ale aj **prezidentovi republiky, predstaviteľom parlamentných výborov a strán**, za ich priamu či nepriamu účasť v negociačnom procese, ktorý podpisom zmluvy v Aténach v apríli završíme. Je treba pamätať na mnohé kroky, ktoré sa v postupnom úsilí o približovanie sa Slovenska k rokovaniam o členstve realizovali **v období uplynulých desiatich rokov**. Oceníte je potrebné aj príspevky a aktivity ekonomickej a ob-

chodnej sféry, odborov, samosprávy, akademickej obce, cirkví, MVO a médií, ktorí sa na tomto procese podieľali rozvíjaním svojich vzťahov a upevňovaním dôvery v Slovensko.

Ukončenie rokovaní musí znamenať **ešte intenzívnejšie** obdobie prípravy celej krajiny. V oblasti legislatívnej nás čaká ešte viac než 100 úloh predovšetkým legislatívnej povahy. Na základe dnes už definitívnych výsledkov rokovaní je potrebná **príprava budúcoročného rozpočtu štátu** už so zohľadnením spoluúčasti na rozpočte Únie. **Národný rozvojový plán** pre účasť Slovenska na štrukturálnych a kohéznom fonde Únie by sa mal už zakrátko stať ucelenou a koordinovanou stratégiou opatrení v doprave, životnom prostredí, v priemysle, službách, v poľnohospodárstve a rozvoji vidieka, v zamestnanosti i v cezhraničnej spolupráci. Rovnako dôležitá však je schopnosť jednotlivých subjektov pripravovať úspešné projekty. Podobne v poľnohospodárstve a potravinárstve pôjde o celý rad opatrení, ktoré ešte chýbajú pre realizáciu fyto-sanitárnych a veterinárnych štandardov, o vybudovanie Integrovaného administratívneho a kontrolného systému pre vyplácanie priamych platieb. V záležitostiach vnútra a justície to bude predovšetkým dôsledná realizácia schengenských opatrení.

Po podpise Prístupovej zmluvy t. j. od apríla **Slovensko získa štatút pozorovateľa** v orgánoch EÚ. Už teraz treba k tomu prispôsobiť orgány parlamentu i ústredné orgány štátnej správy. V Únii potrebujeme totiž nielen byť, ale predovšetkým v nej obstať pri prezentácii a obhajobe našich oprávnených záujmov, pri riešení spoločných problémov, ale aj pri prekonávaní konkurenčných tlakov. Po vstupe sa naše negociácie rozvinú znovu, tentoraz pri tvorbe európskej legislatívy a pri spolurozhodovaní o európskych záležitostiach. Výhody členstva sa stanú reálnymi, ak na ne budeme pripravení. Podobne je to s rizikami. Riziká neprekoná ľahostajnosť alebo neschopnosť. Pre vyššie ciele si musíme klásť vyššie kritériá na samých seba, ale byť aj solidárni s tými, ktorí ich objektívne nemôžu splniť.

Pre našu budúcnosť v spoločnej Európe budú ešte viac než doteraz **dôležité susedské vzťahy**. Spolupráca s ČR môže obidvom krajinám poskytnúť väčší politický priestor v Únii, než by hypoteticky bolo malo vnútorne oslabené federatívne Československo. **Višegrádsky priestor** kompaktný vďaka Slovensku v jeho strede môže byť veľmi dynamickým regiónom Európy 21. storočia. Vo veľkej Európe bude pre nás **stredoeurópska identita cennou hodnotou**. Schengenská vonkajšia hranica sa nesmie stať novou deliacou čiarou, ale **líniou novej strategickej spolupráce**, predovšetkým s Ukrajinou a Ruskom.

V Únii sa darí nie predovšetkým veľkým, **ale schopným, pripraveným, aktívnym**. A takým môže a má byť aj Slovensko. Bude sa nám to dariť, ak sa európske záležitosti stanú súčasťou našej nielen zahraničnej, ale aj vnútornej politiky. Stane sa tak, ak sa s Európou bude spájať vo vedomí občanov **prí-vlastok „naša Európa“**. Toto **vedomie spolupatričnosti** je správnym východiskom pre **vedomie a kultúru spoluzodpovednosti** za ďalšie osudy nás i spoločenstva štátov zjednotenej Európy. Naším vstupom doň sa Únia viac europeizuje, ale to isté sa bude diať aj so Slovenskom. Bude sa viac europeizovať.

Aj keď sme ešte stále len pred vstupom do spoločného domu, potrebujeme mať jasnú a konštruktívnu predstavu o jeho usporiadaní. **Slovensko chce mať a bude mať možnosť spolurozhodovať o podobě budúcej ústavnej zmluvy**. EÚ potrebuje viac transparentnosti v rozhodovacích procesoch, efektívnosti pri dosahovaní cieľov. Chceme precíznejšie vymedzenie kompetencií Únie na základe osvedčeného princípu subsidiarity, ale aj posilnenie jej úlohy v bezpečnosti, vonkajších vzťahoch a v obrane, aby Európa bola schopnejšia čeliť novodobým výzvam a hrozbám, i zohrávať aktívnejšiu úlohu vo svete. Únia bude silná, ak bude posilňovať jednotu v rôznosti, ktorá neoslabuje národnú identitu, ale dáva jej nový priestor. Únia nemôže byť **ani superštátom, ale ani obchodným spolkom zúčastnených štátov**. Podporujeme, aby re-

formy posilnili charakter tohto politického spoločenstva zakrátko 25 krajín ako dobre zorganizovanej špecifickej kombinácie komunitárnej a medzivládnej formy spolupráce členských štátov.

Pravá jednota spočíva na zhode v základných hodnotách. Ak máme byť príspevkom pre pravú jednotu v Európe, musíme takúto jednotu vytvárať doma – vo vzťahoch, v zákonoch, v inštitúciách. **Lebo môžeme dávať iba to, čo máme.** Prejavom takejto jednoty je **ľudskosť a solidarita** – národná i medzinárodná. Takéto Slovensko bude dobrým domovom svojim vlastným občanom, bude dobrým susedom svojmu okoliu a bude vítanou a vitálnou súčasťou spoločnej Európy.

Pre KDH je myšlienka európskej integrácie od začiatku výzvou i cestou hľadať a nachádzať rovnocenné a silnejšie medzinárodné postavenie demokratického Slovenska v Európe i vo svete. V tomto čase, na prahu dverí spoločného európskeho domu, chceme prijať budúce zásadné rozhodnutie **spolu s občanmi našej republiky**. Preto celý klub poslancov KDH bude hlasovať za prijatie uznesenia NR SR o vyhlásení referenda o vstupe Slovenska do EÚ a KDH sa bude usilovať, aby sa občania májového referenda zúčastnili s pozitívnym odporúčaním pre postoj k referendovej otázke.

Vážení prítomní,

dovoľte mi zakončiť toto vystúpenie parafrázovaním slov Konrada Adenauera, ktorý je považovaný za spolutvorcu projektu zjednotenej Európy: „**Miesto Slovenska v jednotnej Európe bolo snom niekoľkých, stalo sa nádejou pre mnohých a dnes je nevyhnutnosťou pre všetkých.**“

21. 1. 2003

Poznámka: J. Figeľ predniesol uvedený prejav v mene Poslaneckého klubu KDH na schôdzi NR SR k prijatiu uznesenia k vyhláseniu referenda o vstupe Slovenska do EÚ.

Správa

Správa o rokovaní konventu

Správa o doterajšom priebehu rokovaní Konventu o budúcnosti Európy a národného Konventu o európskej budúcnosti Slovenska je vlastne paralelnou reflexiou dvoch dôležitých fór, na ktorých sa diskutuje to, čo súvisí s celkovou budúcnosťou Slovenska v spoločnej Európe.

To, že dnes môžeme o tom hovoriť, je veľmi dôležité, ale problém tejto krajiny je skôr v tom, že sme sústredení na otázku samotného referenda. A akoby nezostávalo už dosť energie alebo pozornosti pre to, čo prichádza za tým a čo s tým súvisí. Reformy, ktoré Európska únia pripravuje, sú dôležité z dvoch dôvodov.

Po prvé, rozšírenie o 10 krajín z 15 na 25 si žiada nový prístup v mnohých inštitúciách. Za posledných 10 rokov, respektíve od Maastrichtu, reformy boli skôr čiastkové, neúplné alebo nedokončené s tým, že sa odkladali niektoré rozhodnutia na neskôr. Teraz je tento čas tu.

A po druhé, Európa sa nachádza v globalizujúcom sa svete a to si vyžaduje oveľa efektívnejšie politiky alebo postoje a mechanizmy tak, aby dokázala realizovať svoje vlastné záujmy a zároveň aj spoloč zodpovednosť za celkový medzinárodný vývoj. Impulzom pre zostavenie európskeho Konventu bol summit v Nice, ktorého deklarácia vyzvala na diskusiu v Európe o štyroch témach: o zjednodušení zmlúv, o štatúte Charty základných práv v Únii, o postavení národných parlamentov v európskej architektúre a o delbe kompetencií medzi Európskou úniou a členskými krajinami.

Každý z tých bodov je dôležitý. Delba kompetencií znamená to podstatné, čo má vyčistiť priestor vzťahov – kto je za čo zodpovedný a ako to kontrolovať. Samozrejme, súvisí to aj so zjednodušením základajúcich zmlúv, pretože dnešný právny priestor je tak komplikovaný, že si vyžaduje veľmi hlboké znalosti, ak sa v ňom človek chce dostatočne zorientovať a úspešne pohybovať z hľadiska svojich práv alebo záujmov.

Na základe tejto výzvy bol o rok neskôr v decembri zriadený Konvent na summite v Laekene v Belgicku a začal fungovať práve pred rokom, 28. februára. Je to špeciálne fórum, nie je to ani medzivládna konferencia, nie je to ani parlament. Je to kompozícia zástupcov národných parlamentov a vlád a zároveň Európskej komisie a Európskeho parlamentu, má 105 členov a 105 náhradníkov, viacere pozorovateľské inštitúcie. Je to otvorené fórum.

Metóda, ktorú Európska únia zvolila, je veľmi pozitívna. Na rozdiel od uzavretých technických alebo politických rokovaní predtým, pri zmenách zmlúv, toto je otvorené fórum, ktoré zároveň zahŕňa aj kandidátske krajiny. Nielen tie, ktoré vstupujú, ale aj tie, ktoré sú v procese ďalších rozhodnutí. Všetci môžu ovplyvňovať výsledky, jediným limitom pre kandidátov je, že nesmú zablokovať konsenzus pätnástky. Ak by sa vyskytol konsenzus, ktorý by bol v protipóle s názormi kandidátov, ten by nebolo možné zablokovať. Zatiaľ takáto situácia však nenastala a myslím, že ani nenastane. Rok sme mohli pozorovať spoluúčasť jedných aj druhých v pracovných skupinách. V prezídiu je aj jeden zástupca kandidátskych krajín; je to Alojz Peterle zo Slovinska. Dnes sme vo fáze navrhovania konkrétnych článkov ústavného textu a všetci tam majú v podstate rovnocenný prístup. Nechcem tým predbiehať vývoj, chcem len povedať, že tento mechanizmus je oveľa transparentnejší a výhodnejší aj pre budúcich členov, ako nejaké klauzúrne rokovania len medzi pätnástkou – čo by boli de facto reformy o nás bez nás.

Slovensko bolo zastúpené v Konvente od počiatku delegáciou Národnej rady a vlády. V minulom období pán Hamžík, pani Belohorská a ja, ako štátny tajomník, s náhradníkmi. Dnes je to pozmenená zostava: pani Belohorská a ja za parlament a za vládu pán Korčok, náhradníkmi sú Zuzana Martináková, Boris Zala a veľvyslanec pri Európskych spoločenstvách Juraj Migaš. Už na začiatku sme nadniesli tému vytvorenia pracovných skupín a štruktúrovaného dialógu. Tá priniesla ovocie v tom, že vzniklo 11 pracovných skupín. Dnes zakončili svoju činnosť. Popis ich výsledkov je v materiáli priložený. Materiál je vlastne informáciou o doterajšom vývoji. Naším želaním je, aby sa vytvoril ucelený názor, návrh a odporúčanie, ktoré by bolo základom pre budúcu medzivládnu konferenciu, ktorá by sa mala začať podľa pôvodnej dohody v roku 2004. Dnešný názor pätnástky a osobitne Talianska, ktoré začne predsedáť Únii od 1. júla je, že to má začať už za talianskeho predsedníctva. Dokonca sú názory, že to nemá byť dlhá konferencia alebo reforma. Naš záujem, aby som to povedal aj explicitne, je byť plnoprávnymi členmi tejto konferencie a osobitne v jej závere, keď sa bude rozhodovať definitívne, de iure. Na to je, samozrejme, potrebné nielen zvládať prístupový proces, ktorý je pred nami, ale aj všetko ostatné, o čom je Konvent a budúce reformy.

Na Slovensku sme ako v prvej kandidátskej krajine vytvorili po summite v Nice národný Konvent.

Prvýkrát sa stretol v máji 2001, čím vlastne akoby predbehol vývoj v Únii samotnej. Diskusia o budúcnosti, o európskej budúcnosti Slovenska, je v každom prípade veľmi potrebná. Konvent spája predstaviteľov politických strán, ekonomických a sociálnych aktérov, ďalej mimovládne organizácie a cirkev. Je to jeho silná stránka, a zároveň aj slabá v tom, že je široko reprezentovaný a ťažšie sa hľadá výstup alebo konsenzus. Ale to, čo na piatich stretnutiach bolo zrealizované, vystúpenia, ktoré mali najvyšší ústavní činitelia Slovenska a aj predstaviteľ predsedníctva Európskeho konventu, bolo konkrétnymi príspevkami. Ich závery sú tiež v prílohe materiálu a sú dobrým základom pre najbližší vývoj. Ďalšie stretnutie národného Konventu by malo byť v marci.

Bude veľmi dôležité, aby predovšetkým politickí aktéri, a to znamená parlament, vláda a v ich rámci politické strany, mali jasný názor na všetky súvislosti inštitucionálnych reforiem Európskej únie, pretože na nás budú priamo dopadať, nech už dopadnú akokoľvek. My môžeme byť spolutvorcami dobrých rozhodnutí. A to si vyžaduje mať názor, spájať ho a posilňovať spolu s partnermi či už z Visegrádskej skupiny, čo je veľmi dôležitý priestor pre trvalú komunikáciu a spoluprácu, ale aj širšie v rámci veľkej 25- až 28-člennej budúcej Európskej únie. Je treba teda privítať diskusiu predvčerom vo výboroch a dnes na pléne Národnej rady. Je to o tom, že aj Národná rada by sa mala vyjadriť k istým princípom a väzbám pre budúce fungovanie v Európskej únii, pretože to nemôže byť len postoj jednotlivcov alebo reprezentácie ako takej, ale reprezentácie spoločnosti. Sme preto presvedčení, že čím skôr takáto ucelená pozícia vznikne, tým skôr ju efektívnejšie budeme môcť aj presadzovať v štruktúrach Európskeho konventu.

Dovoľte mi na záver ešte pár poznámok k tomu, že parlament doteraz skôr transponoval legislatívu, neskôr sa z hľadiska európskej integrácie ona bude tvoriť na európskej pôde. Je preto potrebné, aby parlament, ako kontrolný orgán vo vzťahu k vláde zohrával legitimizačnú úlohu smerom k postojom našich zástupcov v exekutive. To, čo som pred chvíľou v inom vystúpení naznačil z hľadiska preferencie európskej legislatívy na Slovensku, tento moment, tento kontrolný mechanizmus bude veľmi dôležitý.

Po prvej fáze práce Európskeho konventu, po počúvaní, po výstupoch a odporúčaniach pracovných skupín je teraz fáza navrhovania konkrétnych článkov ústavnej zmluvy. My sme presvedčení, že tento výraz je opodstatnený, pretože ide o zmluvu, ktorá by mala nahradiť doterajšie európske zmluvy, a ide o ústavnú zmluvu, lebo konštituuje orgány, ktoré už existujú, len im dáva v niektorých záležitostiach jasnejšie vymedzenie kompetencií a postavenia. Preto tento pojem môže len napomôcť dôvere, že tu nejde o zásadnú zmenu toho, čo má znamenať Únia, ale o vylepšenie toho, čo Únia pre členské krajiny už dnes znamená.

Nechcem ísť do detailov, je to skôr úvod do veľmi rozsiahleho dialógu, ktorý by sme mali realizovať na pôde parlamentu. Som rád, že grémium a predseda parlamentu tento bod pripravili a schválili do rokovania. Chcem vyjadriť poďakovanie aj pracovnej skupine na ministerstve zahraničných vecí, kde sa schádzajú aj rokovania takzvaných minikonventov na úrovni expertov, že mohla vzniknúť ucelená informácia, ktorá prešla aj vládou a dnes je v parlamente. Chcem vyjadriť nádej, že pravidelné rokovania integračného a zahraničného výboru budú postupne rozvíjať aj slovenskú pozíciu tak, aby bola nielen čitateľnou, ale postupne skutočne európskou presadenou v rokovaniach, na ktorých už dnes môžeme participovať a neskôr úspešne, už ako členská krajina, aj spolurozhodovať.

KRÁTENÉ

Poznámka: Text je prepisom vystúpenia J. Figeľa na pléne NR SR 26. 2. 2003.

Dedičstvo

Cyrlometodské dedičstvo v našej Ústave by bez viery v Boha neexistovalo

Prístupové rokovania s Európskou úniou nie sú jednoduché. Kandidátske krajiny vrátane Slovenska si tvrdo musia obhajovať svoje postavenie v Únii. V ostatnom čase je búrlivá diskusia o pripravovanej Ústavnej zmluve o Európskej únii, kde jedni nechcú ani počuť o tom, aby v nej bola zmienka kresťanských koreňoch Európy alebo zmienka o Bohu ako zdroji základných hodnôt, duchovnej jednoty a náboženského dedičstva spoločnej Európy, a druhí toto považujú za podstatné. Poslanec NR SR za KDH a člen Konventu o budúcnosti Európy Ján Figel' navrhne poslancom schváliť návrh, aby tieto principiálne požiadavky fungovania spoločnosti mohli s podporou parlamentu presadzovať predstavitelia SR na rokovaní Konventu o budúcnosti Európy.

Zverejňujeme podstatnú časť z vystúpenia poslanca NR SR za KDH a člena Konventu o budúcnosti Európy Jána Figela v NR SR o tejto problematike.

Slovenský parlament je dôležitým aktérom v domácej a zahraničnej politike. Nesie zodpovednosť aj za európsku budúcnosť Slovenska. Som presvedčený, že Národná rada SR by mala byť takýmto aktérom a nositeľom jasných posolstiev a pozitívnych postojov aj naďalej, nielen teraz, ale aj v budúcnosti. Aj keď na vývoj na pôde Konventu o budúcnosti Európy bude treba pravidelne reagovať našou predstavou o správnom fungovaní rozšírenej Únie, k niektorým princípom by sme mohli zaujať zásadný postoj už dnes. Osvedčené a základné hodnoty sú totiž vždy aktuálne a nemenné. Som presvedčený, že Slovensko potrebuje mať jasný názor, respektíve obraz, o svojom mieste v spoločnej Európe a o hodnotách, na ktorých chce toto spoločenstvo krajín ďalej rozvíjať. Dejiny Európy i Slovenska sú totiž veľmi poučné. Chcel by som teda doplniť návrh uznesení výborov o konkrétnej formulácii, ktorými by Národná rada SR mohla podporiť momentálny proces na pôde európskeho Konventu a zároveň istým spôsobom dať mandát pre reprezentantov parlamentu, aby to neboli jednotlivé, osobné postoje, ale skôr spoločné, čo najširšie slovenské.

Teda môj návrh znie:

A. Národná rada Slovenskej republiky podporuje **prijatie novej ústavnej zmluvy o Európskej únii, ktorá zjednoduší súčasný právny rámec Únie, zvýši transparentnosť a legitimitu jej rozhodovacích procesov, sprehľadní delbu kompetencií medzi Úniou a členskými krajinami a priblíži Úniu k jej občanom.**

B. Národná rada Slovenskej republiky podporuje **zakotvenie zmienky o Bohu ako zdroji základných hodnôt, duchovnej jednoty a náboženského dedičstva spoločnej Európy.**

C. Národná rada Slovenskej republiky podporuje **zachovanie výlučnej právomoci členských krajín únie v kultúrno-etických záležitostiach.**

D. Národná rada Slovenskej republiky podporuje, **posilnenie princípu subsidiarity zaručujúceho prijímanie rozhodnutí čo najbližšie k občanovi, okrem iného vytvorením mechanizmu účasti národných parlamentov pri monitorovaní dodržiavania princípu subsidiarity v legislatívnom procese Únie.**

Národná rada Slovenskej republiky ďalej žiada predstaviteľov Národnej rady SR a ich náhradníkov presadzovať v Konvente o budúcnosti Európy tieto postoje na rokovaní konventu. A žiada vládu SR predložiť na rokovanie parlamentu celkový návrh pozície Slovenska k budúcim inštitucionálnym reformám Európskej únie.

Dovoľte mi niekoľko poznámok k tým jednotlivým bodom:

...

Druhý bod je možno náročnejší a zložitejší na vysvetlenie než ostatné. K základným hodnotám, o ktorých som presvedčený, že sa zhodneme aj tu v tomto pléne, ktoré by mali naďalej dominovať v Európskej únii, patria ľudská dôstojnosť, sloboda a demokracia, vláda zákona resp. právny štát a, samozrejme, úcta k ľudským právam. Čo však môže dať ľudskej dôstojnosti, ktorá by mala byť vždy na prvom mieste, nielen pri vymenovávaní ale aj v živote vznešenejší výraz dôstojnosti než to, že človek, my všetci sme boli stvorení pre večnosť, že sme boli stvorení na Boží obraz, čoho výrazom je dar rozumu a slobodnej vôle pre každého?

Thomas Jefferson, jeden zo spoluzakladateľov USA, povedal, že „Boh, ktorý nás stvoril, stvoril nás slobodných.“ A to je základ pre dnešné povojnové chápanie základných ľudských práv, ktoré sú nescudziteľné, neodňateľné nikomu. Na prvom mieste je človek, nie štát alebo štruktúra či inštitúcia. Ľudská dôstojnosť by aj v našom súčasnom a budúcom európskom ponímaní mala byť stále veľmi jasným cieľom a kritériom politiky, zákonov, opatrení. A to znamená prednosť práva pred silou. Aj tu odznelo, že radšej nech sa sporia alebo hádajú úradníci než vojaci. A práve menším a slabším krajinám je takéto usporiadanie a prednosť práva a jasné pravidlá oveľa dôležitejšie než krajinám veľkým a silným.

Ďalej chcem povedať, že v uvedených základných hodnotách niektoré samy osebe, izolované, naozaj nestačia. Demokracia je málo, ak je to len vláda väčšiny. Staroveké Grécko bolo príkladom. Právny štát, ktorým bol aj staroveký Rím, je ďalším. Je veľmi dôležité, aby usporiadanosť, zákonnosť bola vyjadrená v občianskom princípe, ale aj to samo osebe je málo, ak sa zákony nevzťahujú na všetkých rovnako. Aj sloboda môže byť slobodou pre zločincov, a to je hrozba. Sloboda bez zodpovednosti nie je tou pravou hodnotou. Aj zákony bývajú všelijaké. Zákony môžu byť aj chybné, deformované. To je o tom, že ľudské pozitívne právo by malo byť podriadené prirodzenému právu, ktoré funguje a platí, či sa na tom 150 poslancov dohodne alebo nedohodne.

To je celé o tom, že 20 storočí vývoja Európy znamená dnešné ovocie ťažkého, zložitého prežívania, svetlých stránok i tragédií. Symbolmi európskeho dozrievania a poznávania cez dve tisícročia sú také miesta, ako Jeruzalem, Atény, Rím. Je ním kresťanské, resp. židovsko-kresťanské dedičstvo. To je rímsky Kapitol, to je aténska Akropola, kde budeme v apríli podpisovať Prístupovú zmluvu s EÚ. To je jeruzalemská Golgota. A toto dedičstvo je dnes evidentné nielen na architektúre Európy, ale na hodnotách, ktoré vytvárajú dnešný rámec pre vzťahy medzi národmi Európy.

To sa nezrodilo ani rýchlo, ani z ničoho, ale cez veľmi zložitý vývoj a cez množstvo utrpenia. Jednoty v Európe nebude, ak to bude len o obchode, o obchodníkoch, o kvótach. Na to stačí zóna voľného obchodu alebo colná únia. A tej skutočnej jednoty, jednoty medzi ľuďmi nebude, ak nebude duchovnej jednoty, to znamená porozumenia, spriaznenosti, vedomia spolupatričnosti. Ono to nebude fungovať, ak nebude zhoda v hodnotách a ak nebude medzi nami veľmi evidentná, viditeľná, produktívna spolupatričnosť kultúr. Jadrom kultúry je to, čomu ľudia veria. To, čomu veríme,

to považujeme za dôležité, to v živote presadzujeme, hľadáme a toho ovocie väčšinou aj nachádzame. Kultúra sa prejavuje najrôznejšími spôsobmi. V politike, v športe, v umení, ale jadrom kultúry je naozaj to, čomu veríme. U niekoho sú to peniaze či kapitál, ktorý všade je, všetko môže. U niekoho boh s malým b, u niekoho Boh s veľkým B ako živá osoba. Som teda presvedčený, že takáto zmienka alebo invocácia Boha bude mať veľký význam pre budúce vzťahy na európskom kontinente. Samozrejme, je dôležité, aby to bola vhodná, primeraná formulácia, ktorá nikoho neuráža a nevyučuje, aby to bola skôr inkluzívna formulácia, ktorá je tolerantná pre všetkých. Aj pre tých, ktorí veria, aj pre tých, ktorí neveria. Hodnoty únie môžu a majú zahŕňať hodnoty tých, ktorí veria v Boha ako zdroj základných hodnôt, ale aj tých, ktorí takúto vieru nezdediajú, ale rešpektujú už spomínané univerzálne hodnoty vychádzajúce z iných zdrojov. Tými zdrojmi môže byť filozofia, sekulárny humanizmus alebo iné.

Často sa hovorí o zrážke civilizácií, ktorá akoby ľudstvu hrozila. Veľmi zložitou je dnes otázka európskej integrácie Turecka, krajiny s prevažne moslimskou kultúrou. Ako môžu takéto rôzne kultúry spolu nažívať?

Som presvedčený, že práve zmienka o Bohu môže vytvárať priestor pre univerzálne bratstvo. Nie etnické, nie rasové, nie frakčné, ale pre všeobecné ľudské bratstvo a solidaritu. Zmienka o Bohu tomu môže dať pravý rozmer a pravý priestor aj vzhľadom na dominantne kresťanský charakter európskej kultúry, ale aj na židovské tradície, z ktorých vychádza a ktoré sa takisto rozvíjajú, ale aj vzhľadom na príspevok islamu či už v minulosti, či v súčasnosti.

Konkrétny text, samozrejme, budú tvoriť členovia Konventu. Ten môže byť napríklad odvolaním sa na uznanie hraníc ľudskej moci, na vedomie zodpovednosti pred Bohom a ľuďmi. Ak uznáme hranice ľudskej moci, tým zároveň odmietneme zotročenie človeka akýmkoľvek diktátorským systémom alebo diktátorom. Ak pripomenieme kultúrne, náboženské a humanistické dedičstvo Európy, to môže jasne ukázať, že budúcu Európu nemožno zriadiť, dohodnúť, vytvoriť z ničoho, ale len na základe dlhej histórie, tradície a živých hodnôt.

Ak prijmeme, že sme zodpovední pred Bohom a ľuďmi, to vlastne znamená, že človek sa bude musieť zodpovedať aj mimo dosahu našich ľudských zákonov a justície. To je o tom, čo hovorí známe príslovie: „Božie mlyny melú pomaly, ale isto“.

Svojím postojom môžeme vydať svedectvo. Možno iní vydajú iné, možno sa Európa na tom nezhodne, ale my na Slovensku sa odvolávame na cyrilometodské dedičstvo v našej ústave. Toto dedičstvo by bez viery v Boha neexistovalo. Nemalo by zmysel, nemalo by náplň, ktorá sa cez vyše tisíc rokov prejavila v mnohých pozitívnych dimenziách. Kto iný by mal takýmto jasným svedectvom a rečou hovoriť ak nie tí, ktorí sú tak jednoznačne charakterizovaní štátnym znakom s kresťanským dvojítmym krížom, aký je na čelnej stene tejto parlamentnej sály? Preto tento postoj by mohol byť príspevkom Slovenska do diskusie o podobne budúcej európskej ústavnej zmluvy.

Bod C, ktorý hovorí o výlučnej právomoci členských krajín Únie v kultúrno-etických záležitostiach, žiada, aby to, čo spoluvytvára základ národnej kultúry a identity, to najcitlivejšie pre rozvoj ľudského spoločenstva, ostalo v kompetencii členských štátov. Je na nich, ako budú riešiť otázky ochrany života, manželstva, rodiny alebo výchovy, vzdelávania a zdravotníctva, ktoré s tým súvisia. To nie je o tom ako to riešiť, ale kde to riešiť, a to je vlastne dnešný stav zmlúv alebo primárneho práva v Európskej únii. Preto podporenie tohto bodu znamená kontinuitu tohoto stavu do budúcnosti.

Z uznesenia NR SR

Národná rada SR akceptovala návrhy poslanca NR SR za KDH Jána Figeľa a 26. februára 2003 sa okrem iného uzniesla na tom, že podporuje prijatie novej ústavnej zmluvy o Európskej únii, ktorá zjednoduší súčasný právny rámec Únie, zvýši transparentnosť a legitimitu jej rozhodovacích procesov, sprehľadní delbu kompetencií medzi Úniou a členskými krajinami a priblíži Úniu k jej občanom. NR SR podporuje aj posilnenie princípu subsidiarity zaručujúceho prijímanie rozhodnutí čo najbližšie k občanovi, o. i. vytvorením mechanizmu účasti národných parlamentov pri monitorovaní dodržiavania princípu subsidiarity v legislatívnom procese Únie.

Ďalej NR SR v novej ústavnej zmluve o Európskej únii podporuje zakotvenie zmienky o Bohu ako zdroji základných hodnôt, duchovnej jednoty a náboženského dedičstva spoločnej Európy, i zachovanie výlučnej právomoci členských krajín Únie v kultúrno-etických záležitostiach.

NR SR žiada svojich predstaviteľov a ich náhradníkov v Konvente o budúcnosti Európy presadzovať tieto postoje na rokovaní Konventu. Ďalej žiada vládu SR, aby predložila na rokovanie parlamentu celkový návrh pozície Slovenska k budúcim inštitucionálnym reformám Európskej únie.

(Za uznesenie hlasovalo 96 poslancov, proti bolo 19, zdržalo sa 12 poslancov.)

FAKTY
APRÍL 2003

Ratifikácia pristúpenia SR k Severoatlantickej zmluve

NR SR, 10. apríl 2003

J. Figeľ, poslanec, spoločný spravodajca:

Pred 54 rokmi v apríli 1949 ako odpoveď na hrozbu pred agresiou zo strany komunizmu a pre hrozbu neslobody v Európe vzniká odpoveď v podobe Marshallovho plánu, ktorý mal vojenské rameno a hospodárske rameno. To vojenské sa nazýva Severoatlantická aliancia, dodnes existuje a prináša svoje ovocie. To druhé je Organizácia pre európsku ekonomickú spoluprácu, dnes oveľa širšia Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, ktorej sme už členmi od decembra 2000. Slovensko vtedy ako súčasť Československej republiky už pod vládou Klementa Gottwalda sa, samozrejme, nemohlo slobodne rozhodnúť a pripojiť, pretože sloboda odtiaľto odišla.

Za celé obdobie až do roku 1989 NATO ukázalo svoju opodstatnenosť, dokázalo vlastne zvíťaziť v studenej vojne, rozšíriť sa z 12 zakladateľských štátov na 16, potvrdilo svoj význam ako aliancia slobodných, demokratických krajín s konsenzuálnym rozhodovaním. Nik si netrúfol na toto spoločenstvo; a je to jeho charakteristika aj v týchto rokoch. Takže NATO nestratilo svoj význam ani po rozpa-

de Varšavskej zmluvy v roku 1991. Vzniklo pred ňou, prežilo ju, pretože je založené na niečom inom než nejakom odpore voči inému bloku. Je založené naozaj na hodnotách, ktoré prežili a prežívajú, na slobode, demokracii, zákonnosti, solidarite. Je to v dnešnom svete najefektívnejšia obranná aliancia demokratických krajín.

Po roku 1989 dochádza k zmene stratégie, k adaptácii na nové podmienky, čo je jav potrebný a aj dnes prítomný v Aliancii. Naši susedia v roku 1997 boli pozvaní rozšíriť jej rady. Slovensko vtedy pozvané nebolo. To len potvrdzuje, že Aliancia je politicko-vojenskou organizáciou, nie naopak. Jej význam je evidentný pre zúčastnené krajiny. Môžeme ho pozorovať v mnohých dimenziách. Je evidentný aj v troch višegrádskych krajinách okolo nás. Som presvedčený, že tak postupujú aj dnešní kandidáti, medzi nimi Slovensko. Nikto nevstupuje preto, aby strácal, ale aby získaval a prispieval do spoločenstva. A takto zmýšľajú aj tí, ktorí sa hlásia za nami do tejto Aliancie. Nechcem ich zatiaľ menovať, ale dvere do Aliancie by mali zostať otvorené a Slovensko to bude podporovať.

Význam vstupu do Aliancie je pre Slovensko podobný. Stabilita u nás, stabilita v strednej Európe, v Európe ako celku, v euroatlantickom priestore. A zo stability vyplýva bezpečnosť, ktorá je predpokladom a podmienkou na pokojný rozvoj. A rozvoj je základom pre prosperitu, po ktorej všetci voláme aj dnes v tejto sále. Už príprava Slovenska na členstvo od roku 1999 v rámci projektu alebo programu PRENAME, pri ktorom som mal možnosť byť od začiatku, ale aj členstvo od roku 2004 budú mať výrazný vplyv na reformu ozbrojených síl, na krízový manažment tohto štátu, aby bol modernejší, efektívnejší, na ochranu utajovaných skutočností cez bezpečnostné previerky osôb, firiem a na ďalšie záležitosti. Prinesie to určite viac poriadku v ozbrojených silách, spravodajských službách, štátnej službe, doma i v zahraničí. Slovensku viac poriadku, transparentnosti a menej korupcie prospeje, tak ako každej demokracii.

Po druhé, čím si vysvetľovať pokles podpory pre vstup do Aliancie vo verejnosti? Nie je to dobrým javom, pretože strategické záujmy krajiny by mali byť podporované verejnosťou. Slovensko dlhodobo, ako každá slobodná krajina, bude patriť tam a bude také, aká bude väčšina z nás. Myslím, že tých dôvodov je viacero a jedným z nich je, žiaľ, aj spájanie úsilia o členstvo s podporou vojenského riešenia irackej krízy. Dnes už to nezaznieva, ale v predchádzajúcich mesiacoch to zaznelo opakovane aj v tejto sále vo februári, keď sme rokovali o žiadosti vlády Spojených štátov o prípadnú podporu pri operácii v Iraku. Často sa zjednodušene prirovnáva vojna v Juhoslávii k vojne, ktorá sa skončila v Iraku. Niektorí hovoria, že NATO musí chrániť Spojené štáty a Britániu pri irackej kríze; aj dnes to zaznelo. Iní, že Slovensko bude členstvom v NATO zavlečené do konfliktov mimo Európy. Nedá sa s tým súhlasiť, pretože jedno aj druhé, aj tretie nie je pravdivé o Severoatlantickej aliancii. Kríza v Kosove a odpoveď na ňu bola odpoveďou na urgentnú a rozsiahlu humanitárnu krízu, ktorá hrozila ďalšou destabilizáciou celého regiónu. Vtedy Aliancia a Európska únia konali jednotne, aktívne. Susedia podporovali tieto riešenia. Kríza v Iraku bola a je o odzbrojení režimu. Mala toto zadanie. NATO a Európska únia zostali na tejto téme rozdelené, nezaangažované ako celok. Susedia väčšinou boli proti vojenskému riešeniu. A práve pri Iraku bolo evidentné, ako vážne je konsenzuálne rozhodovanie v Aliancii. To znamená, riešenie sa hľadá tak, že s ním musia súhlasiť všetci. Ak nie, tak Aliancia nekoná.

Chcem na záver povedať asi toľko, že Slovensko naozaj nevstupuje do Aliancie preto, aby sa pridávalo k jeho jednotlivým členom, aby ju nejako rozdeľovalo, ale preto, aby bolo spojencom všetkých

a aby aj to od všetkých mohlo očakávať. Chceme nielen realizovať politiku Aliancie, ale my ju ideme a máme spoluvytvárať. A rozšírenie Európskej únie aj Aliancie, pretože sa k nim hlásime a pretože na jar budúceho roku by sme mali byť plnoprávnymi členmi obidvoch, nemá znamenať menej efektívnosti alebo jednoty v obidvoch inštitúciách a organizáciách. Nie oslabenie Únie a Aliancie, ale naopak. Viac Európy, viac euroatlantickej spolupráce, viac súdržnosti medzi zjednotenou Európou, Spojenými štátmi a Kanadou.

Severoatlantická zmluva je naozaj dobrá zmluva. 54 rokov je v platnosti, nepotrebovala žiadne aktualizácie, žiadne dodatky. Jej 14 článkov plne postačuje aj bez zmeny. Táto zmluva a slovenské prihlásenie sa k nej spolu s ostatnými krajinami je potvrdením, že v Európe už nemôže prísť k ďalšiemu Mníchovu alebo k ďalšej Jalte. Som presvedčený, že je to dobrá zmluva aj pre Slovensko, preto sa k nej hlásim a preto očakávam, že aj táto snemovňa po vystúpeniach väčšiny, nielen za kluby, ale aj za jednotlivé názorové skupiny, túto zmluvu podporí a Slovensko k nej pristúpi.

KRÁTENÉ

Od Bruselu

Od Bruselu budeme chcieť viac peňazí

■ **Dnešný podpis aténskej zmluvy o vstupe Slovenska je zlomom na ceste do Únie. Kedy ste ako hlavný vyjednávač o vstupe do EÚ najviac zapochybovali o tom, žeby sa Slovensko mohlo stať členom Únie?**

J. F.: Bolo to obdobie okolo roku 2000. Európska únia sa rozhodovala, či prijať model „veľkého tresku“, teda dať možnosť vstupu všetkým, s ktorými sa začali vstupné rokovania, alebo či sa Únia vydá cestou skupinových rozšírení. Teda prijatia favoritov, a potom bude riešiť otázku Poľska a tých ostatných. To sa podarilo prekonať na začiatku roka 2001. Od tej chvíle som si bol istý, že pokiaľ nesklameme my sami, potom je naša účasť na spoločnom vstupe desiatky kandidátskych krajín dosiahnuteľný cieľ.

■ **Európska zmluva, ktorú za Slovensko podpíše prezident Rudolf Schuster, má päťtisíc strán. Nie je takmer nikto, kto by ju prečítal celú a vedel čo všetko v nej v skutočnosti je. Vy ste ju čítali?**

Ja som prečítal všetko, čo sa týka Slovenska. Onedlho chceme vydať publikáciu, kde zhrnieme všetko, čo sa obsahovo týka výsledkov rokovaní Slovenska o vstupe do Európskej únie. Veľká zmluva je zložitá na štúdium, ale dôležitá je v tom, že nikoho z desiatky nových krajín, teda ani Slovensko, nemožno zo zmluvy vylúčiť.

■ **Koľko strán zmluvy sa teda týka Slovenska?**

To sa takto nedá povedať. Každý je tam zastúpený jednou desatinou. Sú tam časti, ktoré sa týkajú len niektorých krajín, ale sú tam aj také, ktoré sa vzťahujú na všetkých. Takže sa nedá povedať, žeby na niektorú krajinu pripadal presný počet strán.

■ **Rokovania o ktorej kapitole boli najdramatickejšie? Boli to veľké problémy typu voľného pohybu pracovných síl alebo také ako uznávanie slovenského tokajského vína?**

Najdramatickejšie rokovania boli v kapitole hospodárska súťaž. Táto kapitola bola otvorená takmer dva a pol roka a uzatvoriť sa ju podarilo v noci dve hodiny pred termínom konania rozhodujúceho summitu EÚ. Rokovania boli poznačené veľmi zložitými a rozporuplnými postojmi tak v oblasti štátnej pomoci oceliarstvu, ako aj automobilovému priemyslu. Jednotlivé krajiny Únie menili svoje pohľady na ponúkané riešenia a vyzeralo to ako neustále sa pohybujúci problém, geograficky aj politicky. Nakoniec sa však aj tu podarilo nájsť riešenie, ktoré bolo prijateľné tak pre Slovensko, ako aj pre pätnásť štátov EÚ a spokojní sú aj zahraniční investori na Slovensku.

■ **Pokiaľ ide o celkovú finančnú výšku pomoci EÚ novým členským krajinám, tá je však výrazne nižšia, ako sa pôvodne plánovalo a nedá sa porovnať s tým, akú pomoc dostali po vstupe Grécko alebo Portugalsko?**

Každé rozšírenie Únie je iné. Toto rozšírenie je najväčšie a najzložitejšie. Jeho finančný rámec bol vytvorený v Berlíne v roku 2000. Vtedy sa rátať s financiami pre šesť budúcich štátov Európskej únie. Medzitým sa šesťka rozšírila na desiatku. Peňazí na rozšírenie však nepribudlo, ale ubudlo. Vlni v októbri sa ešte znížilo množstvo peňazí určených do štrukturálnych fondov, pre hospodárske problémy v Nemecku aj z dôvodu nevyhnutnosti dosiahnutia dohody v rámci pätnástky členských krajín. Keby sa rokovalo teraz, v čase irackej krízy, potom by dosiahnutie dobrej dohody bolo ešte zložitejšie. Čo sa podarilo vyrokovať, zodpovedá situácii. Považujem to naozaj za maximum možného.

■ **Podľa vás dá sa to tak povedať, že teraz sme síce s niečím súhlasili, ale po našom vstupe do EÚ budeme dôrazne trvať na tom, že finančná pomoc Únie pre Slovensko a ďalšie nové členské krajiny sa musí výrazne zvýšiť?**

Áno, je to tak. My sme hľadali riešenie v rámci limitu, ktorý na pomoc nám dali súčasní členovia EÚ. Po vstupe do Únie aj my budeme tieto pravidlá vytvárať, rokovať o nových rozpočtoch. Je len na nás, aby nové rozpočtové obdobie EÚ v rokoch 2007–2013 bolo aj z hľadiska rozpočtu zaujímavé aj pre nás. To je veľmi dôležité si uvedomiť, pretože väčšinou sa o našom členstve v EÚ rozmýšľa maximálne do okamihu vstupu do Únie. My však už teraz musíme rozmýšľať nad reformami a líniou, ktorú bude v EÚ Slovensko presadzovať a pre ktorú potrebuje získať aj ďalších spojencov.

■ **Vidíte v blížiaci sa novej bitke o európske peniaze ako základ spojenectvo Slovenska a ostatných krajín Visegrádskej štvorky alebo po vstupe do Únie budú pre Bratislavu bližšie iné krajiny EÚ?**

Za roky vyjednávania som najviac súdržnosti a spolupráce videl a zažil práve vo visegrádskej skupine. Pokiaľ sa nám podarilo nájsť zhodu, bol to jednoznačne pozitívny signál. Veľmi si želim, aby sa to darilo aj po vstupe do EÚ. Visegrádske zoskupenie po rozšírení Únie nestráca na význame, iba sa musí prispôsobiť novej situácii. Máme podobné problémy a susedmi zostaneme navždy, takže blízkosť, konzultácie, a tam, kde sa dohodneme aj spoločný postup, budú len na prospech všetkých.

■ **Nový český prezident Václav Klaus však označil Visegrád za organizáciu desiatej kategórie. Vyhlásil, že visegrádske krajiny pri vstupe do EÚ skutočne nikdy nespolupracovali. Čo by ste mu odpovedali?**

Nepomáha to Visegrádu a myslím si, že to nepomáha ani Českej republike. Objektívne vidieť sme si blízki a ja neviem, prečo to skrývať. Pokiaľ sa to nerobí, buď je to omyl, alebo zámer a to nie je dobré ani pre Európu, ani pre náš región. Predpokladám však, že nakoniec racionálne pohľady prevládnu. Visegrád nie je folklór, stretávanie sa pre stretávanie, ale má svoj reálny základ.

■ **Vrátim sa k otázke peňazí. Slovensko vyjednálo s EÚ pomerne veľké množstvo pomoci, ale z veľkej časti sú to „neisté“ peniaze, teda tie, o ktoré sa musí žiadať, na ktoré treba pripraviť kvalitné projekty. Ako je na to Slovenské pripravené?**

V tejto oblasti musí Slovensko jednoznačne pridať. Ide nielen o veľké prostriedky, ale aj o ukážku vyspelosti a zrelosti krajiny. Aj v minulosti niektoré štáty, ako Írsko alebo Fínsko, svoj vstup zvládli dobre. Tieto krajiny nielenže využili prostriedky EÚ, ale tiež sa celkove dokázali pozdvihnúť. A práve toto celkové pozdvihnutie Slovensko potrebuje. Zostávajúci čas pred nami je obrovskou výzvou, aby sme nehovorili len o referende, ale každým dňom aj krajinu pripravovali na jej fungovanie v Európskej únii. Zvládli to iní, zvládneme to aj my, ale priority sa musia stať prioritami vo všetkých oblastiach. Mám pocit, že zatiaľ to tak nie je.

■ **Kresťanskodemokratické hnutie, ktorého ste podpredsedom, zo všetkých slovenských politických strán vyslovuje najviac pripomienok k fungovaniu a budúcnosti Európskej únie. Čo vám na EÚ prekáža najviac, proti čomu by sa malo Slovensko vymedziť?**

Kresťanskodemokratické hnutie vyzvalo občanov, aby išli v referende hlasovať a aby hlasovali za vstup do Európskej únie. Predovšetkým nám ide o fungovanie Slovenska vnútri Únie. Slovensko by malo trvať na tom, aby zostal zachovaný princíp jednomyselného rozhodovania všetkých členov Únie, čo je súčasne výrazom suverenity všetkých členských krajín – v záležitostiach ako sú priame dane, trestné právo, dôchdkový systém, zahraničná, bezpečnostná a obranná politika, bioetika a rodinná politika. To chceme nielen my, ale v rôznej miere aj Veľká Británia, Nemecko alebo Španielsko. Napríklad v otázke hospodárstva potrebuje vyvíjajúca sa ekonomika ako slovenská väčší priestor adaptácie ako stabilizované trhové ekonomiky. Mali by sme o týchto otázkach viac diskutovať, ako iba hovoriť o tom, že nás čaká referendum o vstupe do EÚ.

■ **Je teda vo vývoji EÚ niečo, čoho by sa malo Slovensko obávať? Vy osobne sa nebojíte európskeho superštátu?**

Zatiaľ je všetko len v štádiu rokovaní. Ústavná zmluva by mala predovšetkým stanoviť, kto má aké právomoci a kto za čo zodpovedá. Do toho však prichádzajú aj návrhy na posilnenie právomocí brusselského centra. Napríklad návrh na zriadenie funkcie európskeho prezidenta je niečo, čo vedie k posilneniu sily EÚ na úkor členských krajín. Únia síce potrebuje viac súdržnosti, ale to nemôže vyriešiť zriadenie nejakej funkcie, to môže reálne vyriešiť len dohoda a skutočná ochota členských krajín Únie. Európsky prezident nenahradí chýbajúcu zhodu členských krajín. A to je aj naša pozícia.

■ **Prečo vo svojom úsilí nemáte podporu aj ďalších slovenských politických strán?**

Treba o tom diskutovať. Možno na niekoho až príliš silne pôsobí slovo suverenity. Nám nejde o žiadne súťaženie s ostatnými stranami, sme pripravení hľadať kompromis. My sme len pomenovali svoj pohľad a to je úlohou KDĽ. Aj pri referende by slovenskí občania mali mať jasno, akú Európsku úniu chcú. To by mala byť téma nielen pre politikov, ale pre celú spoločnosť.

■ **Slovensko však už v súvislosti s referendom o EÚ má medzinárodnú hanbu, keď delegácia Európskej komisie označila doterajšiu kampaň za úplne nedostatočnú. Ako vy hodnotíte doterajší „výkon“ úradu podpredsedu vlády pána Csákyho?**

Zostávajúci mesiac je potrebné maximálne využiť na otvorenú debatu o európskej integrácii. Nejde len o mobilizáciu a kampaň, ale o informovanosť celej našej verejnosti.

■ **Pán Csáky však tvrdí, že stačí dvanásť dní kampane. To predsa nie je spôsob informovania verejnosti, ale maximálne ide o onú mobilizáciu, ktorá má prilákať ľudí k referendu?**

Naozaj je veľký rozdiel medzi mobilizáciou a informovaním ľudí. Na Slovensku zásadne nik nespochybňuje vstup do EÚ, ale dôležitejšie je krajinu na vstup dobre pripraviť. A s informovanosťou budeme musieť začať. Odpovede typu ÁNO, NIE, sú už za nami.

■ **KDH vás navrhlo ako kandidáta na európskeho komisára za Slovensko. Vidíte svoju budúcnosť v orgánoch EÚ alebo skôr tu na Slovensku? Chcete naďalej zostať „pánom Európa?“**

Zatiaľ definitívnu odpoveď nepoznám. Cítim však, že práce tu doma skôr pribúda ako ubúda a že s témami EÚ je potrebné založiť vnútroštátnu agendu. Želám si, aby sme tými pánom a paňou Európa boli tu na Slovensku, pokiaľ je to len trocha možné, všetci.

PRAVDA

16. 04. 2003

Slovensko

Slovensko a budúca architektúra rozšírenej Európskej únie

Úspešné ukončenie prístupových rokovaní vynieslo do popredia pozornosti novú spoločnú výzvu súčasných členských a pristupujúcich krajín EÚ. Výsledok práce Konventu, ktorý diskutuje o budúcnosti rozšírenej Európskej únie a o obsahu následnej medzivládnej konferencie, pomôže vymedziť perspektívy celého integračného projektu. Rozšírenie predstavuje jedinečnú šancu posunúť pozitívne aspekty doterajších skúseností z procesu európskej integrácie a vylepšiť tie oblasti, ktoré potrebujú reformu. Rozšírenie prekreslí geografickú, historickú, ekonomickú a politickú mapu Európskej únie. Ak sa má súčasný systém spolupráce a spoločnej tvorby európskej politiky zachovať a má sa na ňom ďalej úspešne stavať, inštitúcie EÚ sa musia zmeniť.

Nová úloha Slovenska

Slovensko už má svoje skúsenosti s reformami, keď počas posledného desaťročia podstúpilo niekoľko paralelných transformačných procesov. Krátko po páde komunistickej vlády, Slovensko získalo vlastnú štátnosť a prešlo náročnými politickými, ekonomickými a právnymi zmenami. Deväťdesiate roky boli poznačené domácimi demokratickými nedostatkami, ako aj úspešnou schopnosťou krajiny prekonať vnútorné problémy a vydať sa na cestu smerom k členstvu v západných politických, ekonomických a bezpečnostných organizáciách. Dnes sme veľmi blízko k vstupu do Európskej únie, ktorá očakáva, že sa Slovensko spolu s ostatnými deviatimi kandidátskymi krajinami stane jej členom 1. mája 2004. Novo nadobudnuté možnosti a zodpovednosť členského štátu EÚ povedú k dôležitým úlohám. Po rokoch prispôbovania sa existujúcemu rámcu politík a pravidiel v Európskej únii Slovensko získava novú schopnosť sa spolupodieľať na vytváraní vlastného osudu v rámci nášho neustále sa vyvíjajúceho kontinentu. Dnes sa krajina ujíma novej úlohy aktívneho tvorcu európskej politiky a prispievateľa k budúcnosti Európy.

Vlastná skúsenosť Slovenska z postkomunistickej transformácie dokazuje, že iba politický systém založený na spoločných hodnotách vytvára základ pre dôveryhodné partnerstvo a trvalý úspech. Reforma inštitucionálnej architektúry EÚ musí preto vychádzať zo záväzku vo vzťahu k pevným princípom, ktoré tvoria bázu nášho formujúceho sa konsenzu o novej forme štruktúr, mechanizmov a politik Únie. V nasledujúcich riadkoch by som rád navrhol aspoň tri zásadné ciele, ktoré by mali viesť naše súčasné snahy zamerané na reformu Európskej únie.

Jednoduchšie a transparentnejšie

V prvom rade, architektúra rozšírenej Európskej únie musí byť založená na omnoho väčšej jasnosti a transparentnosti. Európska únia potrebuje novú ústavnú zmluvu, ktorá nahradí existujúce dokumenty primárneho práva. Iba od začiatku deväťdesiatych rokov 20. storočia členské štáty EÚ upravovali zmluvné základy trikrát. Obraz Únie sa takto stal zložitejším namiesto vyjasnenia cieľov, úloh a nástrojov Únie. Nová zmluva nemôže vyústiť k transparentnejšej EÚ len pre tvorcov konceptov, právnikov a eurokratov. Text ústavnej zmluvy musí byť plne zrozumiteľný občanom EÚ, ktorí predstavujú základ našich demokracií.

Jednou z podstatných úloh Konventu je predložiť jasnejšiu deľbu kompetencií v Európskej únii. Transparentnosť je možné posilniť iba vtedy, ak vytýčime základné rozdelenie práce v rámci EÚ. Potrebujeme systém kategorizácie kompetencií, ktorý poskytne návod pre rozdelenie právomocí medzi členskými štátmi a Úniou, a ktorý vyjasní zodpovedajúce rozdelenie právomocí medzi inštitúciami EÚ. Súčasne so zabezpečením zrozumiteľnejšej deľby kompetencií, systém si však musí zachovať potrebnú mieru flexibility. Integrácia sa vyvíja a EÚ si musí udržať vnútornú dynamiku.

Lepšia deľba kompetencií musí ísť ruka v ruke so zjednodušením právnych nástrojov v Únii. Zjednodušenie predstavuje základný krok k dosiahnutiu transparentnejšieho, zrozumiteľnejšieho a zodpovednejšieho systému rozhodovania. Európska únia musí obmedziť dnes veľký počet právnych nástrojov. Jestvuje väčšinová podpora aj pre zmenu ich názvov na „zákony EÚ“ a „rámcové zákony EÚ“. Jasnosť jazyka je v tomto prípade takmer rovnako dôležitá ako jasnosť obsahu. Sotva je možné očakávať, že občania EÚ pochopia odvolávky na neštandardné akty.

Napokon, Európska únia sa musí stať transparentnejšou a čitateľnejšou v interakcii s vonkajším svetom. Nová zmluva má za úlohu priniesť právnu subjektivitu pre EÚ. Musí tiež definovať Úniu ako spoločenstvo zdieľaných hodnôt, ktoré si členské štáty ctia a ktoré tvoria základy zahraničnej politiky EÚ. Aj z tohto dôvodu prebieha vážna diskusia o záväznosti Charty základných práv.

Posilnenie komunitárnej metódy

Druhý princíp, ktorý by mal viesť naše reformné snahy, musí byť primerané posilnenie komunitárnej metódy. Slovensko, ako nový a porovnateľne menší členský štát, má prirodzene záujem na zabezpečení princípu rovnakého zaobchádzania s členskými štátmi EÚ a zlepšení existujúcej inštitucionálnej rovnováhy v Únii, najmä v rámci trojuholníka Európsky parlament – Rada – Európska komisia. Európska únia nepotrebuje ďalšie inštitúcie, musí zabezpečiť väčšiu efektivitu existujúcich štruktúr.

Európska komisia musí zostať ochrancom zmluvných základov. Musí si zachovať svoju rozhodujúcu úlohu v centre tvorby politiky EÚ. Komisii prináleží výhradné právo legislatívnej iniciatívy. Každý členský štát by mal mať možnosť nominovať vlastného komisára, a zabezpečiť tak princíp rovnocenného zaobchádzania v budúcnosti. Súčasne by sa úloha, legitimita a nezávislosť komisie mali posilniť.

Rada a Európsky parlament sa musia stať rovnocennými a spolupracujúcimi zákonodarcami, pričom o všetkých rozhodnutiach, ktoré prijme Rada na základe kvalifikovanej väčšiny, bude v budú-

nosti spolurozhodovať Európsky parlament. V záujme rovnosti medzi členskými štátmi a v záujme zachovania inštitucionálnej rovnováhy by Európska rada mala fungovať na základe rotujúceho predsedníctva, ktoré predstavuje dôležitý nástroj identifikácie členských štátov s EÚ. Niet pochybností, že musíme rotujúce predsedníctvo zreformovať a navrhnúť formy kolektívneho predsedníctva na obdobie, ktoré prekračuje šesť mesiacov. Avšak voľba personifikovanej hlavy Európskej rady prináša mnohé potenciálne riziká, vrátane tvorby nového mocenského centra v inštitucionálnej architektúre Únie.

Posilnenie demokratickej praxe

Tretí cieľ, ktorý pomôže zabezpečiť úspech reformného procesu, musí byť posilnenie demokratickej praxe. Prinajmenšom, žiadne legislatívne zasadnutia Rady a Európskeho parlamentu sa nesmú konať za zavretými dverami. Čo je ešte dôležitejšie, rozhodnutia sa musia prijímať čo najbližšie k občanom EÚ. Európska únia musí lepšie uplatňovať princíp subsidiarity a zlepšiť úlohu národných parlamentov pri vytváraní politiky EÚ. Na Slovensku existuje veľká zhoda ohľadne týchto dvoch konkrétnych záležitostí, ktoré získali silnú podporu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky v uznesení prijatom 26. februára 2003. Národné parlamenty musia byť systematicky informované a vťahované do politického a legislatívneho procesu únie na domácej úrovni vo vzťahu k exekutive, ako aj na úrovni EÚ vo vzťahu ku Komisii. Musia zohrávať rozhodujúcu úlohu v procese politického monitorovania uplatňovania princípu subsidiarity už vo fáze prípravy legislatívneho návrhu.

Pre budúci úspech rozšírenej Únie je proces reformy EÚ takmer rovnako dôležitý ako jej obsah. Výsledok Konventu a načasovanie a forma budúcej medzivládnej konferencie bude skutočnou skúškou oddanosti všetkých princípom transparentnosti, solidarity a demokracie. Iba plná účasť členských štátov aj prístupujúcich krajín môže zabezpečiť vzájomne uspokojivý výsledok reformy Únie. Nastal čas, aby sme sa chopili príležitosti položiť základy budúcej integrácie a budúcich úspešných rozšírení v ďalších rokoch. Neexistuje iná kredibilná možnosť ako reformovať spoločne.

J. F.
SENÁT ČESKÉ REPUBLIKY

Výzva pre

Výzva pre Slovensko

„Európska únia nesmie byť po rozšírení zložitejšia, pomalšia a komplikovanejšia spoločnosťou,“ hovorí predseda Zahraničného výboru NR SR a hlavný vyjednávač SR s EÚ J. Figel’.

■ Padla idea nenarušiteľnosti Európskej únie, NATO a OSN v súvislosti s udalosťami v Iraku?

J. F.: Jednoznačnosť v tomto smere bola v období studenej vojny. Charakterizovala ju čierno-bielelosť a bipolarita, ktorá znamenala, že OSN nebola schopná rozhodnúť o ničom podstatnom. Trinásť

rokov od pádu železnej opony je obdobím vytvárania nového svetového poriadku. Nie však nejakým hegemonom či pravidlami danými zvonku, ale prijatím spoluzodpovednosti za osudy sveta. Ak Európa nebude dostatočne jednotná, nikdy sa nestane silným medzinárodným aktérom. Zostane skôr svedkom udalostí. Dostane sa do ich vleku. Dôsledky budú o to väčšie.

■ Napríklad?

Za balkánsku krízu platí Európa oveľa viac, než by ju stáli preventívne aktivity. Vojnové riešenie irackej krízy, a to, čo s ňou súvisí – rozsiahla vlna migrácie do Európy alebo nestabilita v celom regióne, prípadne iné konzekvencie ako napríklad nárast antiamerikanizmu či terorizmu vo svete – budú mať dosah aj na Európu.

■ Čo tým chcete povedať?

Chcem tým povedať nasledujúce: ak bude Európa dostatočne jednotná, stane sa vážnym partnerom aj pre Spojené štáty americké. Euroatlantický priestor bude silnejší. Bude to významný príspevok nielen pre záujmy a silu Európy a Aliancie, ale aj pre lepšie, pokojnejšie a perspektívnejšie medzinárodné vzťahy v 21. storočí. Nesmieme podliehať ilúziám, ale s vážnosťou pristupovať k medzinárodným inštitúciám. Ich charakter a politika je totiž daná účastníkmi. Znamená to, že OSN, NATO a EÚ budú také, aká bude väčšina ich členov, ak už nie všetci. Je to výzva aj pre Slovensko, aby zvládlo svoju zodpovednosť. Ideálna ekonomická, spoločenská a morálna charakteristika Európy alebo sveta musí byť prítomná aj u nás doma a v našej zahraničnej politike. Ak nás bude viac, prevládne pozitívny vývoj. Irak je zatiaľ testom, ktorý rozdeľuje aj Európu, aj NATO, aj OSN. Z tohto testu sa treba veľmi rýchlo a veľmi vážne poučiť.

■ Aký je konečný cieľ európskej integrácie? Zatiaľ sme sa o ňom nikde nedočkali. Diskusie o ňom nevedú ani najvyšší európski predstavitelia.

Finalitu Európskej únie sotva možno zachytiť a dohodnúť. Nemali by sme sa tým ani veľmi trápiť.

■ Prečo? Vari nie je potrebné vedieť, kam smerujeme?

Každá generácia bude riešiť svoje problémy svojím štýlom. Dôležité však je, aby európske problémy riešili prichádzajúce generácie osvedčenými hodnotami a princípmi.

■ Máte nejaký recept?

Receptom je to, čo pretrvalo stáročia cez generácie v pozitívnom zmysle slova. Na pozitívach treba budovať základy európskej spolupráce. Čo nefungovalo, čo je posiaľ rozporuplné, bude potrebné prekonávať.

■ Myslíte tým nevyhnutnú reformu Európskej únie?

Áno. Reformy Únie sa blížia a azda už budú reformami o nás a s nami. Mali by sme vedieť jasne stanoviť smerovanie, princípy a istú víziu Európy, ale netrápiť sa nad jej definitívnou podobou z hľadiska šírky alebo hĺbky jej integrácie. Dôležitá je totiž nielen suverenita členských štátov, ale aj efektívnosť konania európskeho spoločenstva.

■ V tomto čase to platí osobitne. Čo však treba podčiarknuť najviac?

Prichádzame do najhlavnejšej fázy rozšírenia EÚ v jej histórii. Dôležité je vyjasnenie delby práce, zodpovednosti, zjednodušenie celého právneho priestoru, priblíženie EÚ občanom cez právne nástroje tak, aby bolo viac transparentnosti, efektívnosti a legitimacy pri rozhodnutiach.

■ Čo v prípade nezdaru v tomto smere?

Ak sa to podarí, vyjasní sa obzor pre budúcnosť EÚ, ak nie, nedorozumenia budú prevládať nad víziou.

■ **Hovoríte o zjednodušovaní právneho priestoru EÚ. Zdá sa však, že bruselskí eurobyrokrati sa snažia dosiahnuť blahobyť terajšej pätnástky udržiavať administratívnymi opatreniami, novými zákonmi predpisov a nariadení, ba dokonca aj regulovaním ekonomického priestoru. Aký máte na to názor?**

V tejto kritike je niečo opodstatnenou realitou, niečo je však zdanlivé. Každá medzinárodná štruktúra potrebuje administratívu. Dôležité však je, aby bola služobníkom a nie vládcom a aby bola primeraná cieľom a rozsahu svojho poslania.

■ **A je taká?**

Európska únia spravuje 1,1 percenta HDP zúčastnených krajín. Sotva ju možno porovnávať s akýmkoľvek európskymi krajinami alebo s USA, ktoré spravujú okolo 20 percent na centrálnej federálnej úrovni. Silu USA a silu Európy z tohto hľadiska nemožno porovnávať. Byrokracia je všade. U nás je možno väčšia ako v EÚ. Tlak na efektívnosť hospodárenia v EÚ je evidentný.

■ **Aj keď napríklad posledná Európska komisia pod vedením Jacquesa Santera padla v roku 1999 pre podozrenie z korupcie?**

Táto bezprecedentná udalosť len potvrdzuje, že korupcia a byrokracia existuje aj v etablovaných starších demokratických štruktúrach, ale aj to, že je možné účinne pôsobiť aj proti týmto javom. S úsmevom rád dodávam: predtým Európa platila veľmi drahú a krvavú cenu za vojny, teraz financuje spoločnú administratívu. Je to oveľa nižšia a lepšia cena. Treba však, aby bola primeraná.

■ **Ktoré európske pramene si najviac ceníte?**

Jednoznačne antickú demokraciu, právny štát z dôb starovekého Ríma a židovsko-kresťanské korene, ktoré do centra demokracie a vlády práva postavili dôstojnosť ľudského života a osoby. Tieto tri základy nemôžu fungovať samostatne. Morálne apely bez systému neprinesú ovocie. Na druhej strane systém bez morálky môže viesť k totalite, k tyranii väčšiny alebo k vláde zákona bez spravodlivosti, respektíve bez solidarity.

■ **Čo je pre vás reálnou nádejou Európy?**

Nádejou nazývam hospodársko-sociálny rozvoj, rozvoj regiónov, celkovú medziľudskú perspektívu, kde národy nie sú antagonistické, ale kooperatívne a vedia povýšiť právo nad silu. Zo suverenity nerobia posvätnú kravu a chápu zodpovednosť za slobodu.

■ **K tomu všetkému môže veľmi konkrétne prispieť aj Slovensko. Ako chápete jeho postavenie a úlohu v Európe?**

Miesto Slovenska je osobitné. Je stredom Európy. Nejde však o geografiu. Znamená to výzvu na vysokú mieru komunikatívnosti a kooperácie s pozitívnym pochopením svojho miesta. Dnešná Európa už nie je rozdelená ostnatým drôtom alebo múrmi. Ak však zostane rozdelená bariérami v myslení a v hodnotách, pravá jednota nevznikne. Naše plány a rozhodnutia skolabujú na vzájomných nedorozumeniach.

■ **Ak všetko pôjde dobre, v roku 2004 bude mať EÚ 21 úradných jazykov.**

Po pristúpení Rumunska a Bulharska pribudnú ďalšie dva. Pre Európu bude kľúčovým duchovným porozumením. Ale bez jednoty hodnôt nenastane.

Nedávno upozornila Európska komisia Slovensko na zaostávanie vo vytváraní inštitúcií regionálnej politiky, v koordinácii štrukturálnych fondov a v zosúladení práva vo vnútornej finančnej kontrole. Máme ešte čas?

Čas ešte je a zvládnuť to musíme. Európska integrácia má množstvo výhod, ale s väčšinou z nich

sa spájajú riziká. Finančné riziko je v tom, že od 1. mája 2004 budeme musieť pravidelne, ako každý členský štát, mesačne prispievať do rozpočtu Únie. Čerpať z neho však budeme len za istých predpokladov, ktoré sú výzvou na pripravenosť inštitúcií a reálnej, v tomto prípade regionálnej politiky.

■ A ak tie predpoklady nenaplníme?

Ak by tomu tak nebolo, z významne pozitívnej pozície po vstupe by sa Slovensko mohlo dostať do neutrálnej, ba až negatívnej pozície, čo by bolo naozaj nešťastím pre našu ekonomiku. Považujem to za najdôležitejší argument pre vážnosť prípravy. Zároveň ním je aj zodpovednosť a možnosť pomôcť zaostávajúcim regiónom, nedokončenej infraštruktúre, potrebným zlepšeniam v ochrane životného prostredia a k rozvoju spoločenského potenciálu rastom zamestnanosti. Čiernych bodov dostali kandidátske krajiny relatívne dosť. Slovensko však ako jediné dostalo čierny bod za regionálny rozvoj a za finančnú kontrolu. Je veľmi potrebné, aby v tejto oblasti – a napríklad tiež v poľnohospodárstve, kde pôjde o veľký objem finančných prostriedkov aj v priamych platbách – nepremeškalo Slovensko ani deň. Úlohy, ktoré sú pred nami, sú zvládnuteľné. Vyžadujú si však veľkú sústredenosť a ich uprednostnenie. Ide o prioritné záležitosti.

■ Ako hodnotíte natáhujúcu sa diskusiu v Konvente o budúcnosti Európy? Stihne Valéry Giscard d'Estaing predložiť európsky ústavný dokument na medzivládnej konferencii v Solúne 20. júna 2003?

Je to obrovská problematika nielen v Konvente, ale aj v ostatných európskych záležitostiach. Všetko sa spája, kdesi schádza, a ak sa neschádza, je zle. Ak to tak nebudeme vnímať aj my, ak nepripojíme vlastným prístupom k riešeniu európskych problémov, nezvládneme budúcnosť Slovenska v Európskej únii. Je nutné chápať tieto súvislosti, stíhať reakcie na dôležité celoeurópske témy, uskutočniť meškajúce ekonomické reformy, posilňovať štátnosť a jej inštitúcie. Zároveň je pred nami európska integrácia a odpovede týkajúce sa budúcnosti EÚ. Môže ísť o väčší a náročnejší cieľ? Konvent by mal skončiť do júna. Nie je to však najdôležitejšie. Rýchlosť nemôže byť nadradená kvalite.

■ Čo teda možno považovať za kvalitu v tomto smere?

Konzistentný výstup, ktorého výsledkom by mal byť návrh prijateľnej ústavnej zmluvy pre nasledujúcu medzivládnu konferenciu.

■ Má taký veľký orgán ako Konvent šancu rozumieť si a priniesť plody pochopenia?

V Konvente som od februára minulého roku. Najprv ako vládny, teraz ako parlamentný predstaviteľ SR. Spočiatku som mal pocit, že toto veľké teleso si nebude ani vnútorne, ani navonok rozumieť. Dnes si myslím, že má šancu priniesť výsledok, ktorý by mohol byť dobrým východiskom pre reformy inštitúcií EÚ.

■ Majú rokovania v Konvente napriek zdĺhavosti silu a presvedčivosť?

Od minulého roku je v Konvente čoraz väčší počet členov vlád. Sedíme tam podľa abecedného poradia. Vedľa mňa je Gianfranco Fini, taliansky podpredseda vlády, hneď ďalej Joschka Fischer. Takže mám s kým komunikovať a sú to personifikované postoje veľkých a silných krajín. Konventu sa pravidelne zúčastňujú ministri zahraničných vecí Francúzska, Španielska, Veľkej Británie, Belgicka, Slovinska. Naposledy prišiel grécky minister zahraničných vecí Andreas Papandreu. Dáva to väčšiu váhu rokovaniam, lebo je zrejmé, že títo ministri nechcú mať teraz iné výsledky než neskôr, keď ich vlády budú rozhodovať na medzivládnej konferencii, ktorá začne v druhom polroku za talianskeho predsedníctva v Ríme.

■ Bez ohľadu na tieto pocity, postoje a posolstvá si myslím, že je potrebné, aby rozšírená EÚ pracovala bez väčších problémov ako dnes.

Máte pravdu. EÚ nesmie byť po rozšírení o desiatich členov zložitejšia, pomalšia a komplikovanejšia.

jším spoločenstvom, ale naopak. K tomu môže Konvent prispieť. Myslím si, že v tomto smere má šancu.

■ **Európska komisia navrhuje zjednotenie priamych daní. Odvoláva sa na požiadavky jednotného vnútorného trhu. Ste za?**

Som za to, aby štáty Únie mali rovnaký daňový systém, teda rovnaké druhy daní, ale voľnosť v ich aplikácii – v sadzbách. S výnimkou niekoľkých opatrení, ktoré si naozaj vyžaduje jednotný vnútorný trh.

■ **Napríklad?**

Boj proti pašovaniu cigariet a pri výrobe alkoholu si vyžaduje zjednotiť spotrebnú daň. To sme už prijali a považujeme to za riešenie, ktoré je potrebné pre všetky členské krajiny. Jednotný trh by nemal mať šancu na damping. Inak som za daňovú suverenitu, respektíve nekomunitárny prístup. Tranzitívne ekonomiky potrebujú doladenie a isté dobiehanie celkovej úrovne rozvoja Únie. Ak sa chce Slovensko v istom časovom horizonte vzdať svojej vlastnej menovej politiky v prospech spoločnej, o to viac si musí dovedty nechať v rukách daňovú páku. Bez pák nemožno riadiť ekonomiku. Centrálnie európske riadenie bude totiž zodpovedať skôr európskemu priemeru.

■ **Zrejme sa prikláňate k názoru niektorých ekonómov, že sa netreba ponáhľať do Európskej menovej únie.**

Áno. Skôr by sme sa mali ponáhľať tam, kam treba. Napríklad pri domácich reformách, ktorých účelom je zdravá ekonomika, vyvázenejší rozvoj regiónov. Nemôžeme sa utešovať situáciou Bratislavy a neprihliadať na to, že Slovensko dnes nevyužíva svoj celkový hospodársky potenciál a prichádza o obrovské miliardy. Čas na rozhodnutie o pristúpení k spoločnej mene príde. Dovedty však treba zvládnuť základné reformy, decentralizovať financie, tak aby všetky úrovne verejnej správy fungovali subsidiárne a nie zdanlivo. Zároveň treba znížiť všetky deficity súvisiace s maastrichtskými kritériami.

■ **Čo hovoríte na pripravovanú diskrimináciu občanov Slovenska, Česka či Poľska v prechodnom období, ktoré chce na voľný pohyb pracovných síl zaviesť najmä Rakúsko a Nemecko?**

Nenazýval by som to diskrimináciou. Únia je založená na princípe nediskriminácie. Určité limitujúce právne opatrenia sa nazývajú prechodnými obdobiami. Ich cieľom je ochrániť v podstate jednu aj druhú stranu. Slovensko má napríklad prechodné obdobia v iných záležitostiach. Som presvedčený, že prechodné obdobie na voľný pohyb pracovných síl nebude trvať celých sedem rokov. Ekonomiky na oboch stranách hranice sú poprepájané. Navyše Nemecko aj Rakúsko potrebujú vyššiu ekonomickú dynamiku. Nástrojmi, ktoré väčšmi ako rozvoj podporujú čierny trh, sa ekonomické oživenie nedá dosiahnuť.

■ **Uvedomujú si to však čelní predstavitelia oboch štátov?**

Určite áno. Nemecké spolkové ministerstvo hospodárstva vydalo nedávno publikáciu, kde v desiatich bodoch opisuje, prečo sú cudzinci vítaní v nemeckej ekonomike. Tým Nemci veľmi jasne pomenovali situáciu. Prechodné obdobie zaviedli skôr z politických pohnútok a na základe odborárskych protestov.

■ **Ako bude vyzeráť mapa slobody pohybu európskych pracovných síl?**

Mapa slobody pohybu pracovných síl bude v prvých rokoch oveľa pestrejšia, než o tom svedčia blízke regióny. Veľká Británia, Holandsko, Švédsko, Dánsko a Írsko budú od 1. mája 2004 pre občanov SR otvorené s rovnakými právami zamestnanca, aké platia na národnej úrovni pre domácu pracovnú silu vrátane sociálneho zabezpečenia a prenosu práv. Sú však aj krajiny, ktoré naznačili prechodné obdobie na dva roky. Zatiaľ neoficiálne Španielsko a Belgicko. Ďalšie krajiny sa ešte nevyjadrili, predpokladám, že tak urobia v nasledujúcom roku. Európa pre nás vytvorí istý priestor možností okamžite. Ostatné možnosti prídu neskôr. Základný priestor záujmu a možností má totiž vznik aj na Slovensku.

Predsa nevstupujeme do EÚ preto, aby sa obyvatelia Slovenska rozišli po Európe, ale aby sa Európa so všetkým, čo znamená rozvoj a pokrok, etablovala definitívne aj na Slovensku.

■ **Pekne ste to povedali...**

Myslím to vážne. Z Írska odišlo vo vystahovaleckých vlnách minulého storočia viac ľudí ako zo Slovenska, dnes sa tlačia naspäť. Nechcem zveličovať, ale je to ekonomická realita, ktorú Írsko dosiahlo za posledné dve desaťročia.

■ **Pri vstupe Írska však bola EÚ i sami Íri v iných pozíciách.**

Je to aj o politike, o pozíciách a o prioritách. Írsko dnes patrí medzi popredné krajiny Únie. Dobre si vedú aj Fíni. Sú sedem rokov v EÚ. V roku 1993 mali 19-percentnú mieru nezamestnanosti, množstvo politických a inštitucionálnych problémov. Po vstupe do EÚ sa tak pozdvihli, že sú príkladom pre ostatných. Fínsko sa počtom obyvateľov rovná Slovensku. Po vstupe do Únie budeme mať rovnaký počet poslancov v Európskom parlamente. Či si budeme počínať tak ako Fíni, je druhá vec.

PROFIT

25. 4. 2003

Poznámka autora: Holandsko a Dánsko v priebehu nasledujúceho obdobia zmenili svoje predbežné politické rozhodnutie o otvorení svojho pracovného trhu od vstupu.

Vysvetľovacia

Vysvetľovacia kampaň aj po referende

■ **Do konania referenda o vstupe SR do EÚ zostávajú už len dva týždne. Ako hodnotíte doterajší priebeh mobilizačnej kampane? Myslíte si, že zainteresované subjekty urobili všetko pre to, aby sa na referende zúčastnil dostatočný počet občanov?**

J. F.: Všetci by sme si mali uvedomiť, že ide o historický krok rozhodujúci o budúcnosti a ďalšom smerovaní našej krajiny. Európska integrácia bola v poslednom období najkonsenzuálnejšou spoločensko-politickou témou a som presvedčený, že sa tento fakt naplno prejaví aj pri zásadných rozhodnutiach občanov v referende. Samotná kampaň môže zvýrazniť dôležitosť tejto témy a pomôcť k samotnej mobilizácii občanov. V žiadnom prípade však nemôže nahradiť podstatnú vec, ktorou je naša zrelosť a pripravenosť pre spoločnú Európu. To si vyžaduje omnoho viac komunikácie nielen do šírky, ale aj hĺbky problémov. Európska integrácia je naozaj rozsiahlou problematikou a naša príprava sa preto nemôže skončiť referendum. To nás len posunie k ďalším krokom a fázam. Čím bude spoločnosť ako celok viac pripravená na novú situáciu, tým viac naša krajina získa. Integrácia do EÚ nesmie byť len doménou pre politické reprezentácie alebo úzke záujmové skupiny. Musí sa stať agendou pre celú spoločnosť. Ako hlavný vyjednávač som sa vždy snažil odborne a so širokým záberom komunikovať o týchto otázkach. Referendová kampaň prebieha skôr v rovine spoločensko-politickej komunikácie, ktorú však treba vnímať ako proces.

■ V súvislosti s prípravou referenda sa čoraz viac objavujú výhrady, že kampaň je orientovaná viac na efekt ako na reálne objasňovanie pozitív, ale aj negatív integrácie. Bude vysvetľovacia kampaň pokračovať aj v ďalšom období?

Takéto vážne historické rozhodnutia v žiadnom prípade nemožno pripravovať len na efekt, pretože naozaj ide o naše miesto v spoločnej Európe. Nemôžem hovoriť za všetkých aktérov tohto procesu, ale osobne som presvedčený, že občania svoju zodpovednosť plne zvládnu. Mobilizačná kampaň pred referendum má dočasný charakter, ale treba ju rozlišovať od informačnej stratégie o všetkých integračných súvislostiach, ktorá sa musí stať permanentným procesom pokračujúcim aj po našom vstupe do Únie.

HOSPODÁRSKE NOVINY

2. 5. 2003

Ján Figel' hovorí: „Vyjednávanie je aj umením“

Veľkú zásluhu na úspešnom priebehu integrácie Slovenska do EÚ mal náš hlavný vyjednávač Ján Figel'. V piatok v Košiciach najprv prezentoval svoju knihu Slovensko na ceste do Európskej únie, potom odpovedal na naše otázky.

■ Vyjednávania s EÚ sa skončili, nie je vám za nimi ľúto?

J. F.: Nie. Snažil som sa, aby sa moja úloha vyjednávača úspešne a včas završila. Cítim úľavu, nie ľútosť. Ako člen európskeho Konventu budem ďalej vyjednávať o reforme EÚ. Integrácia je proces, ktorý sa nekončí. O rok sa však už staneme nielen prijímateľmi, ale aj spolutvorcami európskych pravidiel.

■ Je ťažšie vyjednávať na európskej alebo na domácej politickej scéne?

V oboch prípadoch je to aj umenie, nielen politika. Dôležitá je dôvera. Ťažko sa buduje, ľahko stráca. Podieľať sa na konštrukcii novej Európy je veľká výzva. Chce to podporu doma a dôveru v zahraničí. Doma je to niekedy ťažšie ako vonku, ale o tom je vyjednávanie.

■ Cítite sa viac politikom, diplomatom alebo vyjednávačom?

Otec zjednotenej Európy Robert Schuman, bývalý francúzsky minister zahraničia veril, že európska integrácia potrebuje menej ideológie a viac skutočnej solidarity. Musíte byť najprv cítiacim človekom, až potom všetkým ostatným.

■ Vyjednali ste v Bruseli niečo aj pre východniarov?

Vyjednané podmienky sú príležitosťou pre všetky regióny. Verím, že východniari sa budú o podporu zo štrukturálnych fondov uchádzať dobrými projektmi. Vstup do EÚ sa môže stať pre východ Slovenska prechodom k jeho dynamickejšiemu rozvoju.

KOŠICKÝ VEČER

12. 5. 2003

Aj malí môžu byť veľkí, ak budú schopní

J. Figel' má v Bruseli povest' pokojnej sily. Náš vstup do Európskej únie a jeho podmienky vyjednal bez veľkých slov. Vraj dookola opakoval naše predstavy tichým hlasom. Aj keď na Slovensku niektorí tvrdia, že príliš tichým. Keď hovorí o Únii, hovorí o hodnotách, nie o ekonomickej výhodnosti. Možno preto rozpráva jazykom komplikovaným, hľadá najlepšie vyjadrenia, opatrne formuluje. Aj jeho kritika je akási náznakovitá, nedostatočne vyslovená a následne nevypočutá. Eudia však chcú počúvať slová o číslach, výhodách, vyšších platoch. Asi preto, že Úniu im predstavujú ako ekonomický priestor bez spoločných hodnôt. A možno je to aj preto, že Únia v poslednom čase nebola schopná svoje hodnoty nanovo formulovať a bojovať za ne. Musíme teda o nich opäť hovoriť, tak, ako to robí Ján Figel'. Mal by to však robiť silným hlasom a rovnako dôrazne ako tí, ktorí Úniu vnímajú ako rozprávkový mešec, potras sa!

■ **Európska únia dospela do štádia, keď si povedala, že by mala mať ústavu. Ústava je základným zákonom suverénneho štátu. Môže teda existovať ústava Európskej únie? Nemali by sme to volať inak?**

J. F.: Áno, myslím si, že výstižnejší pojem je ústavná zmluva.

■ **Prečo?**

Pretože jasne hovorí o zmluvnom vzťahu medzi suverénnymi štátmi. To, že zdieľajú svoju suverenitu, je vec ich dohody. Únia stále zostáva spoločenstvom štátov a občanov. Štáty jej dávajú legitimitu, právomoci a financie. Nie je to subjekt oddelený od tejto väzby. Sú krajiny, ktoré používajú pojem ústava, a sú štáty, kde tento pojem určite vyvolá veľké otázky. Napríklad Veľká Británia nemá vlastnú písanú ústavu a má mať európsku ústavu z Bruselu.

■ **Prečo teda hovoríme o ústave?**

Po prvé, medzi inštitúciami Únie, osobitne medzi Radou, Komisiou a Parlamentom, ale aj Súdom a Účtovným dvorom treba definovať jasné, legitímne rozdelenie právomocí. Po druhé, Európska Únia touto zmluvou stanovuje aj konkrétny rozsah základných práv, ktoré garantuje svojim občanom. A po tretie, doterajšie primárne zmluvné právo Únie bolo vytvárané troma zmluvami Zmluvou o Európskom hospodárskom spoločenstve, o Euroatóme a o Európskej únii. Boli to skôr čiastkové zmluvy o čiastkovej spolupráci. Teraz bude jedna zmluva.

■ **Prečo teraz?**

Dôležitá bola Maastrichtská zmluva o Európskej únii. Ale už deväťdesiate roky boli jasným volaním po podstatnejšej reforme Únie.

■ **Aká bude ústava?**

Kompaktná, konzistentná a s jednou právnou subjektivitou, s jasnejším vymedzením kompetencií na úrovni Únie aj členských štátov a s vymedzením základných práv občanov.

■ **Čo sa tým zmení v živote občanov Európskej únie?**

Čosi sa zmení. Reformy nemajú tvoriť novú Úniu, ale uľahčiť ju, aby bola čitateľnejšia a efektívnejšia. Pre štáty, pre občanov, firmy a ostatné subjekty. Je veľmi dôležité, aby sa občania Únie mohli jednoduchšie orientovať v európskom práve.

■ **Ale čo to konkrétne znamená?**

Znamená to vyznať sa v ekonomických, pracovnoprávných a bezpečnostných podmienkach. A, samozrejme, aj sociálnych a kultúrnych. A potom aby celé to spoločenstvo fungovalo efektívnejšie. Aby to nebol ani obávaný superštát, ani spolok európskych demokracií, ale spoločenstvo, ktoré má dobre zorganizovanú spoluprácu a vie tak pôsobiť aj smerom navonok.

■ **Myslíte si, že súčasný návrh ústavy Úniu zefektívni?**

Samozrejme, návrh nie je ideálny a je len východiskom pre vlády, ktoré by sa po jasnej dohode s vlastnými parlamentmi mali definitívne rozhodnúť na medzivládnej konferencii.

■ **Nevzniknú nové funkcie?**

Predseda Európskej rady je teraz iná funkcia, ako sa pôvodne zamýšľalo. A to je dobré pre Slovensko a ostatné štáty. Únia môže byť efektívnejšia, len ak bude vnútorne súdržnejšia, len ak bude zdieľať hodnoty, ktoré sú v základoch Únie. Márne môžeme volať po efektívnosti, ak nebude mať politickú vôľu k spolupatričnosti. Efektívnosť nemôže byť v protiklade s princípom rovnosti členských štátov. Najmenšej Malty, najväčšieho Nemecka. Boli aj návrhy smerujúce k tomu, aby nie všetci mali rovnocenné zastúpenie v niektorých kľúčových orgánoch. Efektívnosť nemôže byť viac ako rovnosť.

■ **Existuje politická vôľa k súdržnosti?**

Čakal som oveľa zložitejší vývoj od februára minulého roka než nakoniec prebehol. Ak sa hľadá riešenie, nájde sa. Ak sa nehľadá, tak sa nájdu dôvody prečo nie. Najviac to vidieť v zahraničnej politike.

■ **V návrhu ústavnej zmluvy neprešla možnosť zrušiť veto v zahraničnej politike, ale na druhej strane sa ustanovil minister zahraničných vecí. Čo bude vlastne robiť?**

Dvanásť rokov sa v Únii prijímali spoločné pozície, rezolúcie, ale až teraz pri kríze v Iraku bola vystavená tvrdému testu. Tam očividne zlyhala. Nie preto, že tento projekt nie je dobrý, ale preto, že chýba jednotný názor, súdržnosť či pozitívna politická vôľa. A minister zahraničných vecí by mohol byť tou dobrou reprezentáciou, ktorá by mohla postojе zjednocovať.

■ **Lenže ako? Dokáže sa minister zahraničných vecí prebiť cez národné záujmy jednotlivých štátov? Ved' počas celej irackej krízy Únia nevedela sformulovať spoločné stanovisko, nie?**

Irak a Juhoslávia sú dva príklady neúspechu európskej zahraničnej politiky.

■ **Aké je z nich poučenie?**

Ak reagujeme neskoro a nejednotne, tak na to doplácame. Toto by sa Únia mala učiť skôr rýchlo ako pomaly, pretože medzinárodno-bezpečnostné otázky majú veľký vplyv na ekonomiku aj na euroatlantické vzťahy. Európa nemôže byť najväčším trhom na hlinených nohách. Únia nemôže dávať na poľnohospodárstvo päťdesiat miliárd ročne a na vonkajšiu politiku tridsať miliónov. To nestačí ani na rozsiahlejšie humanitárne operácie.

■ **Predseda Európskej rady bude mať minimálne právomoci. Nebude to len reprezentačná funkcia pre zaslúžilých európskych politikov?**

Nemyslím si, že európski politici by si do čela zvolili niekoho, kto nemá prirodzenú autoritu a schopnosti. My sme odmietali prezidenta, ktorý v pôvodnej verzii mal byť podporený ešte výborom siedmich ľudí a Kongresom národov. Jeden kolega povedal, že budeme mať prezidenta ako USA, byro ako ZSSR a kongres ako veľká Čína. To sme nechceli a to sa tam ani nedostalo.

■ **Čo bude robiť predseda?**

Predseda bude viesť prácu Európskej rady a zastupovať ju navonok. Som si istý, že dvadsaťpäť popredných predstaviteľov štátov Únie bude chcieť mať za predsedu niekoho, koho nielen oni, ale celý svet bude považovať za autoritu. Nie je to riešenie na dôchodok.

■ **V Konvente sa vytvoril nový typ spolupráce malí verzus veľkí. Prakticky sa rozpadla V4. Kto budú naši partneri v Únii?**

Takzvaní malí bola koalícia podobne zmýšľajúcich. Je dôležité mať názor. Ak sa udrží zhoda šesnástich v otázke reformy inštitúcií aj na medzivládnej konferencii, môžeme presadiť aj viac. Malí môžu byť aj veľkí, ak sú schopní.

■ **Naša vláda sa doteraz k reforme Únie nijako nepostavila. Nebol to pre našich členov v Konvente problém?**

Vláda by mala rozhodnúť o definitívnom postoji v čo najkratšom čase po Solúne.

■ **Začalo sa už hovoriť o tom, že o prijatí ústavnej zmluvy by mali občania rozhodnúť v referende. Keď ani vláda nemá postoj a nemá jasno v tom, o čo ide, ako sa majú rozhodovať občania?**

Európska téma sa musí stať súčasťou našej každodennej reality. Nie umelo, nadirigovane. Ak sa chceme pohybovať v Únii, potrebujeme k tomu znalosti a istú mieru príslušnosti k Únii. V Laekene sa povedalo, že Únia musí prekonať deficit demokracie. Ak to potrebuje Únia, ktorá sa vyvíja päťdesiat rokov, tak my by sme nemali opakovať ich chyby a vytvárať čosi elitárske, vzdialené, bruselské. To si žiada urobiť viac ako len poslať pár ľudí do Konventu a dohodnúť sa vo vláde a v parlamente, že uzavrieme novú zmluvu.

■ **Chcete povedať, že si to žiada usporiadať referendum?**

Pri referende o vstupe do Únie, ktoré sme zvládli, sa hovorilo, že ide o mobilizáciu. Teraz by mali prísť informácie. Treba ľuďom povedať, že Únia sa ide meniť.

■ **Ako?**

Ideme podpísať inú zmluvu. Tá zmluva má byť s ľuďmi, o ľuďoch, pre ľudí. Nie pre elity. Mandát od občanov zvyšuje legitimitu krokov ich reprezentácie.

■ **Veľkou témou Konventu bol návrh preambuly, otázka, na čo sa má Európa odvolávať. Na kresťanstvo? Na staroveké Grécko a Rím bez kresťanstva?**

Mnoho krajín žiadalo, aby sa preambula konkrétnejšie odvolávala na to, čo považuje za zdroje svojich hodnôt. Iné krajiny zdôrazňovali svoj sekularizmus a chceli neutrálnu preambulu. Nakoniec sa v návrhu objavuje formulácia o tradícii kultúrneho, humanistického a náboženského dedičstva Európy, ktoré do centrálnej pozície kladie ľudskú osobu.

■ **Ako vyzeralo rokovanie sto piatich zástupcov v Konvente? Bol to boj národných záujmov alebo politických a ideových orientácií?**

Boli obdobia, ktoré boli napäté. Európska únia si v Konvente mohla odskúšať fungovanie v rozšírenom formáte. Bolo to zaujímavé aj inšpiratívne. Dvadsaťosem krajín plus európske inštitúcie testovali vlastnú schopnosť dorozumieť sa a tvoriť.

■ **Budeme plnoprávnymi členmi, ktorí sa budú podieľať na rozhodovaní?**

V právnej rovine nemôžeme byť plnoprávnymi členmi, kým nevstúpime do Únie. Reformy by sa mali zaviesť podpisom zmluvy až po rozšírení, aby ani v budúcnosti už nikto nemohol nič spochybniť. Dôležité je využiť toto obdobie na to, aby sa naše záujmy pretavili do textu zmluvy a podobne ako počas Konventu aby Slovensko v spolupráci s ostatnými hľadalo čo najlepšie riešenie. Nikto z pätnástich si zrejme neželá vstup nových členských krajín v situácii nových nedorozumení.

■ Čo je pre nás z toho dôležité?

Aby to aj nových desať krajín pochopilo ako svoju príležitosť. Už nielen sledovať, čo robia iní. Už aj my spoluformujeme európsku politiku, inštitúcie a právo.

SME, PRÍLOHA FÓRUM

21. 6. 2003

Ratifikácia

Ratifikácia Prístupovej zmluvy k EÚ

Súhlasom NR SR s ratifikačným podpisom prezidenta republiky sa završuje dlhoročné úsilie Slovenska **o získanie miesta v spoločenstve slobodných, demokratických krajín vytvárajúcich EÚ**. KDH sa od počiatku svojho pôsobenia na politickej scéne usilovalo o dôstojné a silné medzinárodné postavenie Slovenska, o jeho **európsku hviezdíčku**. Takýto cieľ v zmysle rovnoprávného postavenia Slovenskej a Českej republiky v spoločnej Európe sme presadili už do vládneho programu česko-slovenskej vlády po prvých slobodných voľbách v roku 1990. V rokoch zápasu o charakter slovenskej štátnosti slúžila téma európskej integrácie ako jeden z vnútorných kryštalizačných faktorov pre veľkú časť spoločnosti. Po roku 1998 sa stala snáď **najkonsenzuálnejšou spoločensko-politickou témou v krajine**. Pomohlo to nielen vo zvýšení dôveryhodnosti Slovenska, v zlepšení susedských vzťahov, ale hlavne v domácich reformách, v harmonizácii legislatívy, právneho a podnikateľského prostredia a v príprave inštitúcií nevyhnutných pre vstup do Únie. Ruka v ruku s týmto procesom domácich zmien Slovensko realizovalo svoj negociačný proces. Pred summitom v Helsinkách to bola príprava cez skríning legislatívy a činnosť Pracovnej skupiny na vysokej úrovni medzi SR a Európskou komisiou. Nadviazali sme pritom na roky úsilia pri realizácii Asociačnej dohody a na základné opatrenia v technickej oblasti prípravy negociácií. Po helsinskom summite a získaní pozvania v decembri 1999 **Slovensko prijalo stratégiu, ktorá bola ambiciózna i realistická zároveň**. Dvojročné zaostávanie za susedmi bolo možné postupne eliminovať sústredeným úsilím doma a v zahraničí. Spoločný vstup do Únie spolu s kultúrne, politicky a hospodársky blízkou ČR, susedným Poľskom a Maďarskom a ďalšími šiestimi krajinami je blízko pred nami. **Každý iný scenár by bol pre Slovensko i stredoeurópsky región horším scenárom**.

Keďže ako hlavný vyjednávač vlády SR s EÚ som mal česť i zodpovednosť byť pri doterajšom procese veľmi blízko, aj na tomto mieste by som chcel vyjadriť poďakovanie všetkým vedúcim a členom pracovných skupín pre všetky negociačné kapitoly, pracovníkom jednotlivých ministerstiev a ústredných orgánov štátnej správy, samozrejme prezidentovi, parlamentu a vláde v predchádzajúcom a tomto období, ako aj opozícii v oboch obdobiach za podporu negociačného procesu. Výsledky sú vyjadrené v PZ. Obstoja v hodnotení vecnom i politickom. **Obstoja aj v porovnaní so susedmi, ktorí bo-**

li dlho považovaní za favoritov integračného procesu oproti Slovensku. Aj s odstupom času som presvedčený, že sme v rokovaní dosiahli maximum možného. Realizmus potvrdzuje aj to, že slovenský časový harmonogram stanovený v roku 1999 pre ukončenie rokovaní do konca roku 2002 a vstup v roku 2004 sa stal spoločným, európskym harmonogramom pre vstup 10 krajín.

Nie je dobré, aby som výsledky vyjednávania hodnotil ako hlavný vyjednávač ja sám. Zhodnotia to iní. A zhodnotí to najlepšie život vo svetle pravdy.

Prístupovou zmluvou sa SR dostáva do rozsiahleho politického, ekonomického a právneho priestoru. Tento sa formoval vyše polstoročia bez nás. Je dôležité, aby nezostal neznámym pre väčšinu obyvateľov Slovenska, aby nebol priestorom iba pre tzv. elity či štátnu alebo hospodársku reprezentáciu. Reprezentácia však bude súčasťou oveľa rozsiahlejšieho negociačného procesu, než sme realizovali do summitu v Kodani. Bude účastná na tvorbe novej legislatívy a rozhodnutí Únie. **Je dôležité, aby tieto boli čo najvýhodnejšie pre Slovensko a pre spoločenstvo únie. Aby inštitúcie a politiky Únie stáli na osvedčených hodnotách a princípoch. Aby rozšírená Únia mala blízko k občanom, ich potrebám, a aby mala ich mandát, aby mala vyššiu legitimitu a transparentnosť rozhodovania. Aby bola naplnením princípov subsidiarity a solidarity.** Aby nezasahovala do právomoci suverénnych krajín Únie tam, kde orgánom únie kompetencia nebola delegovaná.

Dnešná únia potrebuje reformy, ktoré jej dodajú viac transparentnosti, zjednodušia jej právne mechanizmy, otvoria jej rozhodnutia väčšej legitimitě. **Hovorí o tom celá dnešná Únia. A už roky o tom hovorí aj KDH ako člen európskych politických štruktúr.** Nie sme v strede Európy, aby sme sa k nej pridávali, ale aby sme ju spoluformovali, aby sme Úniu europeizovali, aby nezostávala iba časťou možného celku. Započul som v kampani pred referendum postoje niektorých politikov, ktorí „nevidia na Únii negatíva, či riziká“. Ľudské diela mávajú svoje chyby. Európa je priestorom hodnotového zápasu. V Únii dochádza aj k nedorozumeniam, hlavne v oblasti nejasného resp. zložitého primárneho a sekundárneho práva v interakcii s národným právom členských krajín. Tam majú priestor súdne rozhodnutia, ktoré sa následne stávajú súčasťou takéhoto práva ako precedensy. Preto zreteľnosť a vzájomný súlad práva má veľký význam a hodnotu, a to od začiatku členstva.

Aj preto KDH, vychádzajúc z princípu subsidiarity a z Deklarácie o zvrchovanosti členských krajín v kultúrno-etických záležitostiach prijatej v slovenskom parlamente, opakovane (vo februári a v apríli t. r.) navrhovalo doplniť text v prístupovej zmluve **jednostranným vyhlásením, plne v súlade s európskym právom a s Viedenským dohovorom o zmluvách**, o tú skutočnosť, že:

„Žiadne ustanovenie Zmluvy o Európskej únii alebo zmlúv zakladajúcich Európske spoločenstvá alebo zmlúv alebo aktov pozmeňujúcich alebo doplňujúcich tieto zmluvy, vrátane tejto zmluvy, nebráni uplatňovaniu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa ochrany života a dôstojnosti ľudskej bytosti od počatia až po smrť a ochrany rodiny a inštitúcie manželstva ako základu spoločnosti.“

Ani štáty 15-ky, ani EK by voči vyhláseniu nič nenamietali. Slúžilo by iba ako vysvetľovací text pri prípadných právnych otázkach v súvisiacich záležitostiach. **Podobne urobili aj iné štáty, členské či pristupujúce.** Orgány EÚ totiž niekoľkokrát aj v poslednej dobe prijali opatrenia nesúrodé s výlučnou právomocou členských krajín v kultúrno-etických záležitostiach.

Žiaľ, väčšina členov vlády túto deklaráciu opakovane odmieta. Vyhlásenie SR k zmluve by bolo jej súčasťou ako dodatok. Doterajšie zmluvy obsahujú 170 dodatkov, z toho je 141 deklarácií. Súčasná PZ obsahuje 44 vyhlásení pristupujúcich krajín k zmluve. Citované vyhlásenie by malo význam právny i etický. Je totiž aj svedectvom, na čom nám osobitne vo verejnom živote záleží. Vyhlásenie podporo-

vali mnohé mimovládne organizácie a cirkvi, i najväčšia spomedzi nich reprezentovaná KBS. **Som presvedčený, že by to pridalo aj na referendovej účasti v skupinách spoluobčanov, ktorí citlivo vnímajú trendy zdôrazňujúce práva bez zdôrazňovania povinností a zodpovednosti, či prijímanie zákonov, ktoré sú v rozpore s prirodzeným právom.**

Vstup do EÚ, o ktorom dnes po hlasovaní občanov rozhodne aj parlament, čiastočne zmení a ovplyvní fungovanie našej krajiny. Vo vymedzených oblastiach legislatíva Únie bude prednostná a priamo alebo nepriamo vykonateľná na území našej republiky. **Preto je veľmi dôležité, aby sa na to Slovensko dôsledne a kvalitne pripravilo.** A to na všetkých úrovniach a v celom rozsahu spoločnosti. **Únia je spoločenstvom hodnôt, ale aj záujmov.** Najviac získavajú pripravení, schopní, aktívni. Európska perspektíva sa pre Slovensko musí vytvoriť nielen v Bratislave, ktorá už konkuruje priemeru Únie, ale vo všetkých regiónoch. Preto je potrebné nielen zosúladiť legislatívu, ale aj príprava chýbajúcich inštitúcií a hlavne – a predovšetkým – schopných ľudí, ktorí doma a v orgánoch Únie zabezpečia aj kompatibilitu, ale aj konkurencieschopnosť Slovenska v spoločenstve 25-tich, neskôr ešte viacerých krajín Únie.

Jednota a rôznosť v Únii sú a budú kompatibilné vtedy, ak jednota bude spočívať na spoločných hodnotách a rôznosť bude rešpektovaná ako obohatenie. Slovensko chce byť príspevkom pre EÚ, ktorú chce formovať nie do pozície štátu štátov alebo superštátu, ale spoločenstva štátov a ľudí. Najväčším, najdôležitejším a pritom nezmerateľným ovocím Schumanovho plánu z roku 1950 bol mier, úzka spolupráca a následná prosperita zúčastnených krajín. Tých krajín, ktoré iba desaťročie predtým boli v totálnej vzájomnej vojne.

Dnešná Európa nepotrebuje vymýšľať nové architektúry, ale stavať na osvedčenom. Schuman, Adenauer, De Gasperi, kresťanskou vierou inšpirovaní zakladatelia ES boli úspešní. Úspešných zakladateľov nie je treba revidovať, skôr sa nimi aj v našich časoch nechať inšpirovať a povzbudiť. Slovensko od členstva v Únii očakáva posilnenie svojho hospodárskeho rastu, sociálneho a regionálneho rozvoja, rýchlejšiu celkovú modernizáciu. Finančne chceme byť čistými poberateľmi. Veríme, že po zlepšení v príprave na fungovanie v únii nimi aj v podstatnej miere budeme. Som však presvedčený spolu s kolegami z klubu KDH a určite s veľkou väčšinou prítomných, ktorí budeme hlasovať za schválenie PZ k EÚ, **že Slovensko môže a má prispieť a obohatiť Úniu nielen svojím politickým, bezpečnostným a hospodárskym potenciálom, ale aj svojou kultúrou, históriou, identitou, stále živými hodnotami a tradíciami. V tomto zmysle má každý národ i národnostná menšina v Európe svoje osobitné miesto a poslanie.**

KDH sa od svojho vzniku usilovalo o európsku perspektívu pre Slovensko. **Dnes to vyjadríme aj hlasovaním o Prístupovej zmluve.**

Keď sa Jeana Monnet, prvého predsedu predchodkyne dnešnej EK kedysi pýtali, či je optimistom vzhľadom na budúcnosť prvého Spoločenstva, odpovedal: „**Nie som optimista, nie som ani pesimista, som však odhodlaný!**“ **Odhodlané, vnútorne súdržné Slovensko v spoločenstve slobodných európskych štátov a občanov, bude najlepšou zárukou pozitívnej vlastnej i spoločnej európskej budúcnosti!**

1. 7. 2003

Poznámka: Uvedený prejav predniesol J. Figel' v mene Poslaneckého klubu KDH v NR SR.

PRÍPRAVA NA VYUŽÍVANIE FONDŮ EÚ

V súvislosti so vstupom SR do Európskej únie v roku 2004 považuje hlavný vyjednávač s EÚ J. Figel' za hlavnú úlohu tohto roku popri úspešnom ratifikačnom procese aj intenzívnu a kvalitnú prípravu na budúce využívanie európskych štrukturálnych fondov. V parlamente bude podľa neho potrebné predefinovať postavenie a pôsobenie Výboru NR SR pre európsku integráciu na Výbor pre európske záležitosti s kontrolnou úlohou vo vzťahu k exekutive pri tvorbe európskej legislatívy. Takýto výbor by mal dávať mandát predstaviteľom vlády na budúce rozhodovania Európskej rady o smerniciach či nariadeniach, ktoré sú prednostné voči národnej legislatíve.

HOSPODÁRSKE NOVINY
8. 1. 2003

VZÁJOMNÁ PODPORA V4

Na koordinovanom postupe v poslednej etape integrácie do Európskej únie sa dnes v Bratislave dohodli aj predsedovia zahraničných, integračných a branno-bezpečnostných výborov krajín V4.

16 vysokých reprezentantov krajín Višegrádskej štvorky potvrdilo opodstatnenosť ďalšej existencie zoskupenia aj po vstupe do Európskej únie. Podľa šéfa slovenskej diplomacie Eduarda Kúkana by sa koordinácia spoločného postupu mala týkať najmä ochrany východných hraníc, boja s organizovanou kriminalitou a terorizmom, reformy európskych inštitúcií a poľnohospodárskej politiky. V desaťbodovom vyhlásení prijatom na záver rokovaní, je reč aj o spoločnom postupe pri organizovaní referend pred vstupom do Únie.

Ján Figel', predseda Zahraničného výboru NR SR: „Chceme sa vzájomne podporiť aj pred referendumami v jednotlivých krajinách, tak, aby sme zdôraznili spolupatričnosť národov strednej Európy a ich spoluzodpovednosť za ďalší vývoj Európy.“

STV 1, NOVINY STV
13. 1. 2003

MAĎARI UZNALI ČASŤ NÁŠHO TOKAJA

Slovensko sa predbežne dohodlo s Maďarskom na základnej výmere slovenskej tokajskej oblasti. Maďari nespochybňujú vinohradnícke sady v Slovenskom Novom Meste, Malej Trni a Viničkách. Územie, z ktorého víno

bude uznané ako tokajské, sa však môže rozšíriť po rokovaní expertnej komisie. Ochranný názov tokajského vína doteraz na základe dvojstrannej dohody z roku 1993 uznávala Európska únia len Maďarom. Slovenské tokajské Únia nepoznala. Podľa J. Figela však máme prísľub Únie z Kodane, že Tokaj uzná aj ako slovenskú značku. Množstvom kvóta a ďalšie podmienky dohody sa spresnia počas ďalších rokovaní. Spory medzi Slovenskom a Maďarskom sa vedú najmä o výmeru vinohradníckej oblasti. Tokajská oblasť má vyše 900 hektárov, Maďari z nej uznávajú len časť územia, ktoré za tokajskú oblasť považuje slovenská strana. Minister pôdohospodárstva Zsolt Simon tvrdí, že v otázke rokovaní o oblasti došlo k posunu. Ako ho doplnil jeho maďarský kolega Imre Németh, „máme spoločný záujem vytvoriť systém na dokazovanie pôvodu druhu a kvality vína“.

SME
15. 1. 2003

SME ZA EURÓPSKY DOM NA PRINCÍPE ROVNOSTI

Poslanci NR SR včera v jednomyselnej zhode prijali uznesenie o referende o našom vstupe do EÚ. Parlament schválil referendovú otázku tohto znenia: Súhlasíte s tým, aby sa Slovenská republika stala členským štátom EÚ? Šéf parlamentu Pavol Hrušovský ocenil, že konanie referenda o našom vstupe do EÚ a vôbec naše členstvo v tejto európskej inštitúcii podporujú všetky relevantné politické subjekty na Slovensku. Predseda HZDS-LS Vladimír Mečiar vo vystúpení upozornil na potrebu lepšej informovanosti o rozšírení EÚ. Podľa jeho slov je dôležité, aby nasledujúce tri mesiace do konania referenda o vstupe SR do Únie vláda a parlament sústredili svoje sily na vysvetľovaciu kampaň, v ktorej by sa hovorilo nielen o pozitívnych aj o negatívnych dôsledkoch európskej integrácie, a to najmä v oblasti ekonomiky, zamestnanosti a sociálnych systémov.

Podporu referendu deklaroval aj predseda SMER-u Robert Fico. Upozornil na to, že nestabilita vlády po rozporoch a najnovších aférach môže byť dôvodom nezájmu ľudí o účasť na referende a jeho prípadného neúspechu. Aj líder KSS Jozef Ševc zopakoval záujem svojej strany o vstup SR do Únie, ale na princípe rovný s rovným.

Zuzana Martináková si neodpustila poznámku, že veľkú zásluhu na integračnom snažení má SDKÚ. Ak má byť Slovensko príspevkom do zjednotenej Európy, musí jednotu vytvárať v prvom rade doma, a to vo vzá-

hoch, v zákonoch a v inštitúciách, vyhlásil v rozprave J. Figeľ za KDH.

NOVÝ DEŇ
22. 1. 2003

AKTUÁLNE SPRÁVY

Predseda Zahraničného výboru Národnej rady SR J. Figeľ sa včera vo Varšave zúčastnil na medzinárodnej konferencii venovanej agende Európskej únie po jej rozšírení. J. Figeľ vystúpil s prejavom o fungovaní hlavných európskych inštitúcií. Prvou najdôležitejšou úlohou Únie 25 štátov bude medzivládna konferencia, ktorá by mala rozhodnúť o prijatí ústavnej zmluvy a vytvoriť lepšie podmienky pre efektívne, transparentné, legitímne fungovanie budúcej Únie“, povedal J. Figeľ.

Predstavitelia francúzskej automobilky PSA Peugeot Citroën podpíšu dnes v Bratislave so zástupcami SR a mesta Trnava zmluvu o vybudovaní nového závodu pri Trnave. Zmluvu podpíšu výkonný viceprezident PSA Jean-Marc Nicolle, podpredseda vlády a minister hospodárstva SR Robert Nemcsics a primátor Trnavy Štefan Bošňák. Slovensko v súboji o 28-miliardovú investíciu zvíťazilo pred Poľskom, Maďarskom a Českom.

HOSPODÁRSKE NOVINY
24. 1. 2003

JÁN FIGEĽ INFORMOVAL O STANOVISKU SLOVENSKA

Predseda zahraničného výboru parlamentu J. Figeľ informoval irackého chargé d'affaires Chálida as-Šamáriho o stanovisku Slovenskej republiky k irackej kríze. J. Figeľ uviedol, že vlastníctvo zbraní hromadného ničenia je predmetom vážnych obáv Slovenska a medzinárodného spoločenstva. Irackého diplomata oboznámil s tým, že problematikou sa zaoberá vláda a aj parlament. Iracký chargé d'affaires uviedol, že vláda v Bagdade je pripravená na pokračovanie zbrojných inšpekcií OSN.

PRAVDA
30. 1. 2003

V EÚ BUDEME ROVNOCENNÍ...

Slovenskí občania, ktorí v období vstupu SR do Európskej únie budú mať legálny pobyt a zamestnanie

v niektorých z členských krajín EÚ, budú mať v nej rovnaké pracovné práva a podmienky ako domáci občania. Vyhlásil to hlavný slovenský vyjednávač s EÚ J. Figeľ. Ako spresnil, prechodný zákaz voľného pohybu pracovných síl sa nebude vzťahovať na občanov, ktorí v období vstupu do EÚ budú mať legálny pracovný kontrakt na obdobie viac než roka. Niektoré krajiny však prechodné obdobie nebudú uplatňovať a zamestnajú občanov SR ihneď po našom vstupe do Únie. Viac než päťtisícstranová zmluva o našom prístupí k Európskej únii je už pripravená a 16. apríla by sa mal v Aténach uskutočniť jej slávnostný podpis.

NOVÝ ČAS
3. 2. 2003

NAŠI IDÚ DO ZÁLIVU, ROZHODLA ČASŤ HZDS

Poslanci včera večer po celodennej rozprave rozhodli, že rota 75 slovenských chemikov pôjde do Perzského zálivu.

Poslanci napokon schválili uznesenie, ktoré pripravil bezpečnostný výbor. Parlament súhlasí s pôsobením jednotky v prípadných vojenských akciách na vynútenie príslušných rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN na území Iraku v súlade s mandátom OSN. Znamená to, že vojaci môžu do zálivu odcestovať prakticky ihneď a nepotrebnú už ďalší súhlas parlamentu či vlády.

Výsledok hlasovania nebol vopred celkom jasný. KDH oznámilo, že bude hlasovať proti a len dvaja jeho poslanci (Muránsky a Miklušičák) hlasovali za. K zvyšku koalície sa však pridala časť klubu HZDS a najmä poslanci tzv. Tkáčovej skupiny. Z 36-členného klubu HZDS hlasovalo s koalíciou 16 poslancov.

Naopak, opozičný Smer, ktorý neustále opakuje význam členstva Slovenska v NATO, bol celý proti. Fico bol rozhodnutím parlamentu sklamaný a je podľa neho „v absolútnom rozpore s medzinárodným právom“.

Podpredseda HZDS Rudolf Žiak, ktorý podporil vyslanie chemikov, bol sklamaný správaním svojho klubu. Nepovedal však prečo. Predsedu KDH Pavla Hrušovského hlasovanie neprekvapilo. „Vôbec som sa nezamýšľal nad tým, ako dopadne,“ povedal. Zo 141 prítomných za vyslanie vojakov hlasovalo 81 poslancov, proti bolo 54 (komunisti, Smer, časť KDH a HZDS).

Predseda zahraničného výboru J. Figeľ sa zdržal spolu s ďalšími piatimi poslancami, líder HZDS Vladimír Mečiar nebol na hlasovaní prítomný.

„Nesmierne ma teší, že Národná rada v tejto veľkej skúške nezáváhala,“ povedal spokojný premiér Mikuláš Dzurinda.

Minister obrany Ivan Šimko povedal, že vláda je za pokojné riešenie irackej krízy a obvinenia z bojaktivosti vlády označil za lacný nezmysel. Zdôraznil, že tlak vytvárania medzinárodnej koalície s cieľom vynútiť rezolúcie OSN na odzbrojenie Iraku je „reč, ktorej diktátori rozumejú“.

Diskusia k návrhu vlády trvala v poslaneckej snemovni celý deň. Najaktívnejšie vystupovali komunistickí poslanci, ktorí najostrejšie vyjadrovali svoj nesúhlas. Líder KSS Jozef Ševc sa odvolával aj na pápeža a slovenských katolíckych biskupov.

ME
7. 2. 2003

KDH CHCE ZVRCHOVANOSŤ DO ZMLUVY

Európska komisia v stredu schválila text zmluvy o prístupní desiatich nových krajín k Európskej únii. Kresťanskodemokratické hnutie (KDH) navrhuje, aby bol text Zmluvy o prístupní Slovenska k EÚ doplnený o dodatok – Deklaráciu o zvrchovanosti SR v kultúrnych a etických otázkach. Ide o deklaráciu, ktorú presadilo v NR SR KDH v januári 2002. Vládny kabinet s týmto textom nesúhlasil. Text deklarácie sa odvoláva na tradičné hodnoty a etické princípy európskej civilizácie, ktoré prispeli k duchovnej jednote Európy, a upozorňuje na nebezpečenstvo spochybňovania týchto hodnôt. Preto deklarácia žiada zachovanie princípu zvrchovanosti členských a kandidátskych štátov EÚ pri rozhodovaní v otázkach, ktoré sa týkajú ochrany života a dôstojnosti ľudskej bytosti od počatia až po smrť, ochrany rodiny a inštitúcie manželstva ako základu spoločnosti, ako aj rozhodovania vo veciach, ktoré s týmito otázkami súvisia v oblasti zdravotníctva, výchovy a vzdelávania. Návrh KDH na doplnenie dohody sa pokúsil predložiť poslanec KDH a predseda Zahraničného výboru NR SR J. Figel počas minulotýždňového rokovania vlády SR. Tá predbežne schválila anglickú verziu textu Zmluvy o prístupní, návrhom KDH sa však nezaoberala, pretože ho najprv musí prerokovať Koaličná rada.

HOSPODÁRSKE NOVINY
18. 2. 2003

BUDE JÁN FIGEL SEDIETĽ V EURÓPSKEJ KOMISII?

Štvorkoalícia hľadá vo svojich radoch vhodného kandidáta na prvého slovenského zástupcu v Európskej komisii. Slovenská vláda musí podať návrh do 1. marca ďalšieho roka. Podľa kuloárnych informácií slovenským komisárom by sa mohol stať kresťanský demokrat J. Figel.

„Vzhľadom na jeho kvality je rozhodne naším kandidátom,“ uviedol šéf poslaneckého klubu KDH Pavol Minárik. Podľa Minárika však vládna štvorkoalícia o menách ešte nerokovala. Sám J. Figel nechce na celú vec reagovať. „Považujem to za predčasnú otázku v tejto chvíli a zároveň za záležitosť vlády a koalíčných strán,“ povedal J. Figel. „Ťažko teraz odhadnúť, či budeme hľadať vlastného človeka. Kvalifikáciou je J. Figel vhodným kandidátom. Bude to však vec dohody,“ reagovala Zuzana Martináková (SDKÚ). Podľa poslanca Imricha Béreša (ANO) strana sa tým ešte nezaoberala. Možnú dohodu s kresťanskými demokratmi však nevylúčil Zsolt Komlósy (SMK). „Pravdepodobne navrhne v prvom kole svojho kandidáta a potom budeme musieť hľadať dohodu,“ dodal Komlósy. V súčasnosti má Európska komisia dvadsať členov. Po prijatí desiatich kandidátskych krajín ich bude mať tridsať. Noví komisári budú vymenovaní do funkcie v deň rozšírenia EÚ, 1. mája 2004. Rozšírená Komisia má však časovo obmedzený mandát. Už v novembri toho istého roku nastúpi nová dvadsaťpäťčlenná komisia. To znamená, že krajiny budú predkladať nové návrhy na komisárov. Aj v tejto Komisii by však malo mať Slovensko svojho zástupcu.

PRAVDA
21. 2. 2003

CHCÚ MAŤ PLNOPRÁVNÚ ÚČASŤ NA ÚSTAVE

Slovensko i ostatné kandidátske krajiny sa obávajú, že nebudú mať plné slovo v plánovanej medzivládnej konferencii, ktorá na základe odporúčaní Konventu o budúcnosti EÚ rozhodne o znení budúcej európskej ústavy.

Viacerí členovia Konventu z kandidátskych krajín – vrátane slovenských zástupcov J. Figela a Ireny Belohorskej – sa preto podpísali pod vyhlásenie, v ktorom žiadajú plnoprávnú účasť budúcich členských štátov na rozhodovaní v rámci medzivládnej konferencie. Hoci podľa záverov decembrového samitu EÚ v Kodani budú noví členovia „plne participovať“ na medzivládnej konferencii, experti upozorňujú, že tento politický príslub nie je také jednoduché dodržať v praxi. Z právneho hľadiska totiž štáty, ktoré ešte nebudú členmi EÚ, nebudú môcť hlasovať o jej výsledku, ak sa medzivládna konferencia skončí pred 1. májom 2004, čo je termín vstupu Slovenska a ďalších deviatich nových krajín do Únie. Závery z Nice len hovoria, že nová ústavná zmluva EÚ bude podpísaná až po rozšírení, ale tento časový harmonogram nepredurčuje termín, kedy sa má medzivládna konferencia skončiť. Vyhlásenie členov

Konventu preto požaduje, aby sa medzivládna konferencia nezačala skôr, ako sa uskutoční posledné referendum o vstupe do EÚ v budúcej členskej krajine, čo by malo byť v septembri 2003. Žiada tiež, aby sa konferencia neskončila skôr, ako posledný terajší členský štát únie neratifikuje prijatie desiatich nových členov.

NOVÝ DEŇ
22. 2. 2003

SLOVÁCI V KONVENTE ZA ZMIENKU O NÁBOŽENSTVE

Prípadná zmienka o náboženstve v budúcej európskej ústave vyvoláva medzi členmi Konventu o budúcnosti Európskej únie (EÚ) búrlivú diskusiu a slovenskí zástupcovia presadzujú, aby sa v nej náboženské hodnoty spomenuli. Únia je založená na rešpektovaní ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, vlády zákona a rešpektovania ľudských práv spoločných pre členské štáty, píše sa v návrhu druhého článku, o ktorom sa bude diskutovať koncom týždňa. Slovenskí členovia Ivan Korčok a J. Figel' i náhradníci Juraj Migaš a Zuzana Martináková navrhujú do článku zaradiť slová o hodnotách ľudí veriacich v Boha, ktorý je im zdrojom pravdy, spravodlivosti, dobra i krásy, ako aj hodnoty tých, ktorí túto vieru nemajú, no rešpektujú hodnoty pochádzajúce z iných zdrojov. Podobný text sa objavuje i v návrhoch iných členov Konventu a vychádza z textu poľskej ústavy. Presadzujú ho najmä členovia Európskej ľudovej strany, ktorá združuje kresťanských demokratov. Nesúhlas s odkazom na náboženské hodnoty vyjadrujú najmä socialistickí delegáti z Francúzska, Holandska i Škandinávie. Francúzsky europoslanec Pervenč Beres navrhol, aby ústava jasne oddelila štát od cirkvi, a podporuje ho aj predseda Konventu Valéry Giscard d'Estaing, ktorý vyhlásil, že Európania žijú v sekulárnom politickom systéme, kde náboženstvo nehrá dôležitú rolu. Nemálo pozmeňovacích návrhov však prišlo aj k ostatným z prvých 16 článkov. Korčok, Migaš, Martináková aj s Irenou Belohorskou navrhujú ponechať i dnešný názov Európskej únie, ktorý chce šéf Konventu zmeniť na Zjednotenú Európu. Korčok ďalej navrhuje, aby sa nehovorilo o európskej ústave, ale o „ústavnej zmluve“ a aby sa v prvom článku netvrdilo, že členské štáty majú niektoré právomoci vykonávať spoločne na „federálnom princípe“. J. Figel' zas navrhol zaradiť do ústavy klauzulu solidarity či akejsi kolektívnej obrany známu zo zmluvy o NATO. Celá ústava by mala byť hotová v júni.

TASR

O BLÍZKEJ BUDÚCNOSTI EURÓPY

Materiál o európskej budúcnosti Slovenska predložil včera na posúdenie poslancom J. Figel'. Zahŕňa aj predbežný návrh pozície SR v otázkach inštitucionálnej reformy EÚ, ktorú európsky Konvent pripravuje pre nasledujúcu medzivládnu konferenciu. Návrh finančnej slovenskej pozície bude predložený do vlády do konca marca a bude zohľadňovať diskusiu v NR SR, ako aj výsledky marcového zasadnutia národného Konventu. Základnými témami diskusie v Konvente je zjednodušenie Zakladajúcich zmlúv EÚ, štatút Charty základných práv EÚ, postavenie národných parlamentov v európskej architektúre a delba kompetencií medzi Úniou a členskými štátmi. SR ďalej trvá na zachovaní princípu, že jedna krajina by mala mať v komisii jedného komisára. V záujme spravodlivého rozdelenia úloh medzi všetky členské krajiny EÚ je potrebné zachovať rotujúce predsedníctvo Európskej rady. Očakávaným výstupom činnosti Konventu by mal byť návrh novej ústavnej zmluvy. Podľa predbežných pozícií SR je potrebné posilniť celkové postavenie Európskej komisie a jej právomoci v oblasti exekutívy, ako aj ponechať jej výhradné právo iniciatívy v legislatívnej oblasti.

HOSPODÁRSKE NOVINY
27. 2. 2003

JE TO NA TVORCOCH ÚSTAVNEJ ZMLUVY

O zachovanie výlučnej právomoci členských krajín Európskej únie v kultúrno-etických záležitostiach sa majú pričiniť slovenskí zástupcovia v Konvente o budúcnosti Európy. Presadzovať budú aj zakotvenie zmienky o Bohu ako zdroji základných hodnôt, duchovnej jednoty a náboženského dedičstva v novej európskej ústave. Vyplýva to z návrhov poslanca za KDH J. Figela, ktoré Národná rada SR pridala k uzneseniu o doterajšom priebehu rokovaní Konventu o budúcnosti Európy a Národného konventu o európskej budúcnosti Slovenska. Návrh predsedu Zahraničného výboru NR SR a člena Konventu o budúcnosti Európy schválilo 85 poslancov zo 127 prítomných.

Zmienka o Bohu podľa J. Figela vychádza zo snahy o vážnu a dlhodobú jednotu medzi rôznymi národmi a kultúrami na základe hodnotovej zhody. „Je to už na tvorcach budúcej ústavnej zmluvy, akou formou a ako vyvážené vytvoria doslovné znenie alebo odkaz pre takéto chápanie základných hodnôt, a to či už

v jej preambule, alebo základnom texte,“ uviedol J. Figel’.

NÁRODNÁ OBRODA
28. 2. 2003

EURÓPSKA KOMISIA NÁS UPOZORNILA NA ZAOSTÁVANIE

Európska komisia upozornila Slovensko na neplnenie záväzkov z rokování. Hlavný vyjednávač J. Figel’ potvrdil, že v piatok dostal list od vyjednávača Európskej komisie Dirka Megancka, v ktorom upozorňuje na zaostávanie v regionálnej politike, v koordinácii štrukturálnych fondov, zosúladiení práva vo vnútornej finančnej kontrole a ochrane finančných záujmov európskych spoločností.

J. Figel’ očakáva, že o upozornení Bruselu bude dnes informovať vládu šéf diplomacie Eduard Kukan. Keďže výhrady sa týkajú finančných tokov, nesplnenie záväzkov by podľa J. Figela neovplyvnilo náš vstup, ale povstúpovú realitu. S námietkami Komisie sa podľa J. Figela nedá zásadne nesúhlasiť. Podľa neho ale Brusel upozornil deväť kandidátov okrem Slovinska, pričom Slovensko je medzi lepšími. Pokrok by sme mali dosiahnuť do mája, keď sa začne pripravovať posledná hodnotiaca správa pred vstupom. Za najdôležitejší považuje kvalitný národný rozvojový plán a zabezpečenie dostatočného počtu kvalifikovaných ľudí od centrálnych až po regionálne inštitúcie. Pomoc pôjde do regiónov práve na základe národného plánu rozvoja, kde má podporiť zamestnanosť, budovanie ciest a ďalšej infraštruktúry.

SME
11. 3. 2003

EURÓPSKA ÚNIA SA ČUDUJE, ŽE VLÁDA NIČ NEROBÍ

Po kritike Európskej komisie varoval vládu pred nečinnosťou v príprave kampane na vstup Slovenska do Európskej únie aj prezident Rudolf Schuster.

„Prišiel čas, keď treba ísť do terénu, nie z kancelárií hovoriť o kampani,“ vyhlásil po štvrtkovom zasadnutí ministerskej rady.

Znepokojenie s prácou vlády vyslovil aj vedúci delegácie Európskej komisie Eric van der Linden. „Prieskumy verejnej mienky ukazujú, že viac ako 70 percent občanov je za vstup Slovenska do Únie. Napriek úcte k agentúram, ktoré robia prieskumy, bolo by veľmi riskantné, ak by sme sa spoliehali na tieto čísla a nero-

bili nič,“ dodal veľvyslanec. Ešte ostrejšie sa vyjadril Onno Simons, radca pri Delegácii Európskej komisie v Bratislave. „Slovenská vláda schválila len staré logo, nemá nijaký slogan, nijaké regionálne aktivity či informačné centrum.“ Obavy vyjadrilo aj Grécko, ktoré v tomto roku predsedá Únii.

„Je tu riziko, že ľudia pôjdu radšej na ryby ako na referendum,“ povedal veľvyslanec Grécka v Bratislave Efsthathios Daras.

Vicepremiér Pál Csáky však akúkoľvek kritiku vedenia predreferendovej kampane odmietol. „Znovu bola otvorená otázka, či je správne, že referendum má mobilizačný charakter. A znovu to bolo potvrdené,“ vyhlásil Csáky. „Mobilizačný charakter referenda neznamená, že by ktokoľvek chcel čokoľvek utajiť. Všetky informácie sú našim občanom k dispozícii,“ dodal Csáky ku charakteru kampane. Zdôraznil, že sa postupuje podľa harmonogramu, ktorý bol odsúhlasený vládou. Za najvyššie riziko považuje prípadnú neúčasť. Preto by sa nemalo zvyšovať nevhodnými politickými diskusiami.

„Máme rozdelenú zodpovednosť a ja robím to, čím som bol poverený vládou,“ odpovedal Csáky na otázku, či vyvodí v prípade neúspešného referenda voči sebe politickú zodpovednosť.

Predseda Zahraničného výboru v NR SR J. Figel’ považuje za dôležitú nielen samotnú mobilizáciu, ale pred vstupom do Únie čo najlepšiu informovanosť o všetkých súvislostiach. „Potrebujeme komunikáciu so všetkými skupinami obyvateľstva aj s odborníkmi. Mala by byť dobre pripravená pre podnikateľov, mládež, študentov, vidiecke obyvateľstvo a ďalšie skupiny. To nemožno nahradiť nijakou krátkou mobilizáciou. Vyžaduje si to veľké úsilie a odbornosť. Za dvanásť dní sa to nedá stihnúť.“

Mobilizačná kampaň jej len súčasťou, ktorú by podľa J. Figela vláda mala doplniť o komunikačnú stratégiu. „Tú treba v každom prípade, lebo samotné referendum rozhodnutie je len predpokladom na úspech integrácie, ale celkový efekt súvisí s reálnou pripravenosťou obyvateľstva,“ domnieva sa bývalý vyjednávač s Európskou úniou.

PRAVDA
14. 3. 2003

ZMLUVA S ÚNIOU JE NA STOLE – MÁ 5 000 STRÁN

Text prístupovej zmluvy s Európskou úniou, „pre Slovensko najdôležitejšej“, včera hlavný vyjednávač J. Figel’ predstavil novinárom aspoň názorne. Zmluva má totiž viac ako päťtisíc strán a tvorí ju takmer meter

vysoká halda papiera, ktorá včera zakryla i vyjednávača. „Ide o najobsiahlejšiu a najvýznamnejšiu medzinárodnú zmluvu od vzniku samostatnej Slovenskej republiky,“ zdôraznil J. Figeľ. Zmluvu by mali kandidátske krajiny vrátane Slovenska podpísať na summite Únie v Aténach 16. apríla. Podpisom sa Slovensko stane v Únii pozorovateľom. „Je to nový právny status pre Slovensko, keď naši predstavitelia vlády, parlamentu a ústredných štátnych orgánov sa budú môcť zúčastňovať na zasadnutiach štruktúr EÚ,“ povedal J. Figeľ. Dokument je spoločný jednak pre všetkých 10 kandidátskych krajín, ale aj pre 15 členských štátov Únie. Text vznikol najprv v anglickom jazyku. Postupne zmluvu prekladajú do 21 jazykov vrátane slovenského. Konečná slovenská verzia by mala byť hotová v najbližších týždňoch. Možno si ju prečítať aj na internetových stránkach ministerstva zahraničných vecí. Termín vstupu krajiny je dohodnutý na 1. máj 2004, keď bude zmluva podpísaná a slávnostne uložená do depozitu zmlúv v Taliansku.

J. Figeľ upozornil, že Slovensko bude môcť čerpať peniaze z kasy Únie už od začiatku roku 2004. „Musíme však do toho času odstrániť nedostatky, ktoré nám Únia vytýka,“ povedal. V poslednom hodnotení plnenia negociačných záväzkov Slovensku vytkli zaostávanie v regionálnom rozvoji a finančnej kontrole. „Takéto a podobné nedostatky boli vytknuté aj ostatným deviatim krajinám,“ povedal J. Figeľ.

SME
17. 3. 2003

PREDSTAVITELIA POLITICKÉHO A SPOLOČENSKÉHO ŽIVOTA O ÚTOKU USA NA IRAK

Prezident Rudolf Schuster:

– Slovensko nemôže konať inak, ako poskytnúť nevyhnutnú podporu i praktickú pomoc pri silovom riešení situácie v Iraku. Je to vojna proti irackému režimu s cieľom odzbrojiť ho, zbaviť jeho trpiaci ľud neznesiteľnej tyranie a umožniť krajine, aby opäť zaujala svoje dôstojné miesto v medzinárodnom spoločenstve.

Predseda NR SR Pavol Hrušovský:

– Odmietam vojnu ako spôsob riešenia sporu. Existovala možnosť naďalej stupňovať tlak na Irak, pretože doterajší postup priniesol výsledky, hoci malé. Ostáva len dúfať, že vojna bude krátka, efektívna a jej škody budú čo najmenšie.

Predseda vlády Mikuláš Dzurinda:

– Prioritou je, aby SR bola platným členom medziná-

rodnej koalície a aby sa utrpenie irackých ľudí skončilo čo najskôr. Aby sme čo najskôr zbavili svet hrozby použitia zbraní hromadného ničenia rukami šialencov a teroristov.

Minister vnútra Vladimír Palko:

– Osobne som proti vojenskému útoku na Irak. Ako minister vnútra budem dbať o zachovanie bezpečnosti občanov a zabezpečenie verejného poriadku.

Predseda Zahraničného výboru NR SR J. Figeľ:

– Som presvedčený, že k tejto vojne nemuselo dôjsť. Bude mať rozsiahle a vážne dôsledky na vývoj nielen v Iraku a na Strednom východe, ale aj v Európe a vo svete. Teraz musí ísť o to, aby utrpenia a obetí nevinných ľudí bolo čo najmenej.

Predseda brannobezpečnostného výboru NR SR Robert Kaliňák:

– Letecký útok USA na Irak je agresiou USA a nemá oporu v medzinárodnom práve. Najsilnejšia veľmoc ignorovala doterajší postup a rozhodnutia OSN. Ženevská konvencia hovorí o podmienke vyhlásiť vojnu, k tomu však nedošlo.

NÁRODNÁ OBRODA
21. 3. 2003

SLOVINSKÝ ÚSPECH MÔŽE AJ ODRADIŤ

V Slovinsku majú po víkende referendum o vstupe do Únie za sebou – a úspešne. Podľa predbežných výsledkov zo 60 percent zúčastnených voličov sa za vstup vyslovilo takmer 90 percent voličov. Erich van der Linden včera vyslovil nádej, aby Slovensko zahlasovalo minimálne tak dobre, ako Slovinská republika. Hlasovanie Slovincov včera vysoko ocenil aj hlavný vyjednávač J. Figeľ a vicepremiér Pál Csáky. Sociológ Pavol Haulík nevylučuje pozitívny vplyv Slovinska na naše referendum, „ak kampaň nebude taká mdlá, ako je teraz“. Upozornil však, že slovinský úspech a vysoká účasť voličov môže mať na našich ľuďoch aj opačný efekt. „Môže upokojiť ľudí, že všetko bude v poriadku a oni nemusia na referendum prísť.“ Práve nízka účasť je podľa Haulíka najväčšie riziko nášho referenda. Podľa prieskumov verejnej mienky ÚVVM z februára tohto roku by sa na referende zúčastnilo približne 73 percent opýtaných, no podľa posledného marcového prieskumu je to len necelých 67 percent. Haulík si myslí, že účasť môže byť dokonca ešte nižšia. „Pri výskume človek nemusí vynaložiť žiadnu námahu, v priebehu sekundy odpovie. Na referendum však musí prísť, to je rozdiel.“

SME
25. 3. 2003

MAL BY SA PARLAMENT OPÄŤ ZAOBERAŤ MANDÁTOM NAŠICH VOJAKOV?

Predseda strany Smer Robert Fico mieni iniciovať zvolanie mimoriadnej schôdze Národnej rady (NR) SR, ktorá by sa mala opäť zaoberať mandátom slovenských vojakov pôsobiacich v Kuvajte. Oslovili sme reprezentantov všetkých poslaneckých klubov, či by sa mal parlament opätovne zaoberať touto otázkou, a či by návrh na zvolanie schôdze podporili.

J. Figel:

– Podporujem status quo, ktorý znamená že koalícia sa neplánuje vracieť k uzneseniu, ktoré NR SR prijala vo februári. Nepredpokladáme, že by naša vojenská jednotka mala byť nasadená priamo do bojových operácií. To znamená aj jej spoluúčasť na realizácii mandátu tak, ako to predpokladá Česká republika. Pôsobenie jednotky slovenských vojakov je viazané na českých vojakov a tento stav umožňuje využitie spojenej jednotky na humanitárne ciele, monitoring a prípadnú angažovanosť v prípade použitia zbraní hromadného ničenia.

NÁRODNÁ OBRODA, KRÁTENÉ
25. 3. 2003

ROZKOL V EÚ MEDZI MALÝMI A VEĽKÝMI

Viceprezident európskeho Konventu Jean-Luc Dehaene včera na plenárnom zasadnutí vyhlásil, že v rámci Únie rastie nedôvera malých štátov voči veľkým. Bývalý belgický premiér na margo rozkolu medzi európskymi štátmi doslova povedal: „Nikdy som nič podobné nezažil.“ Dehaeného poznámka prišla v čase, keď 16 malých krajín podpísalo výzvu požadujú rovnomerné postavenie v budúcej EÚ.

Signatári, medzi ktorými je i Slovensko, žiadajú zachovanie rotujúceho predsedníctva v rozšírenej únii. Ako pre Národnú obrodu uviedol J. Figel, hlavný vyjednávač Slovenska s EÚ, ide nám o udržanie vyváženého pomeru medzi väčšími a menšími členmi pri inštitucionálnych reformách. Podľa J. Figela doterajší model rotujúceho predsedníctva viac angažuje jednotlivé členské krajiny pri zabezpečovaní chodu spoločenstva jeho záujmov.

NÁRODNÁ OBRODA
5. 4. 2003

SLOVENSKO, BUDÚCI ČLEN EÚ, MÁ EŠTE RESTY

Bez vážnejších komplikácií prešiel včera vstup Slo-

venska do Európskej únie pri hlasovaní v Európskom parlamente. S prijatím Slovenska do únie súhlasilo 521 europoslancov, proti bolo 21. „Slovensku gratulujem. Začínalo neskôr ako ostatné susedné štáty, po zložitom období, keď sa s ním EÚ nebola ochotná baviť kvôli politickej situácii. Končíte však naraz s ostatnými susednými štátmi – a to je obrovský úspech,“ povedal pre TASR poslanec spravodajca pre Slovensko Jan Marinus Wiersma. Aj v odporúčaní poslancom Európskeho parlamentu, aby hlasovali za prijatie Slovenska za člena Únie, spomenul, že Slovensko bolo spočiatku vyradené zo skupiny horúcich kandidátov pre nedemokratickú vládu Vladimíra Mečiara. „Epizóda vlády Mečiara vážne poškodila povestť krajiny a doteraz na ňu vrhá tieň,“ uviedol Wiersma v odporúčaní poslancom. Po roku 1998 sa však vláda pustila do reforiem a vyjednávania skončila na decembrovom summite v Kodani. Napriek tomu, že od mája budúceho roka sa Slovensko má stať členom Únie, zostáva mu ešte veľa problémov a úloh. Wiersma upozorňuje hlavne na situáciu Rómov – „veľký pokrok nastal pre maďarskú menšinu, spravodajca je však menej optimistický v otázke vyhliadok Rómov... ich situácia je stále žalostná“. Spomenul aj správy o nútenej sterilizácii rómskych žien. Európsky parlament si vyžiadala od slovenskej vlády plán, ako chce situáciu Rómov riešiť – jeho uplatňovanie bude aj po vstupe do Únie parlament monitorovať.

Podobne je to aj s korupciou. Európsky parlament bude monitorovať uplatňovanie prijatého protikorupčného programu. Slovinci by sa tiež mali sústrediť na problémy konfliktu záujmov, financovania strán a posilniť fungovanie súdov.

„Slovensko má fungujúcu trhovú ekonomiku, ktorá je konkurencieschopná,“ mieni Wiersma. Potvrdzujú to podľa neho veľké zahraničné investície. Radí však, aby sa Slovensko snažilo čo najviac znížiť rozdiely medzi regiónmi – a to „rozumným využitím fondov EÚ, ktoré bude mať k dispozícii“.

Wiersma bol šesť rokov spravodajcom, ktorý pre poslancov europarlamentu pripravoval správy o pokroku Slovenska na ceste do EÚ. Odhlasovaním vstupu Slovenska do Únie sa jeho funkcia v podstate končí. „Je mi normálne smutno, zažil som na Slovensku veľa dobrého i zlého,“ povedal Wiersma pred slovenskými novinármi.

Podobne ako Wiersmovi sa na budúci týždeň formálne skončí úloha J. Figela, hlavného vyjednávača vstupu Slovenska do EÚ. Včera schválenú zmluvu o vstupe desiatich nových štátov do Únie budú v stredu v Aténach podpisovať hlavy štátov a šéfovia vlád.

Neznamená to však koniec. „Slovensko musí ďalej po-

kračovať v boji proti korupcii, v zlepšovaní súdnictva, budovaní úradov, príprave na čerpanie peňazí z fondov EÚ, v zlepšovaní situácie Rómov,“ zdôraznil Wiersma. „Nestačí do Únie vstúpiť, ale v nej aj obstať,“ opakuje J. Figel’.

„Mimoriadne úsilie sa bude venovať príprave na čerpanie prostriedkov z fondov,“ sľúbil včera vo svojej reakcii podpredseda vlády pre európsku integráciu Pál Csáky. Na tento problém Slovenska už dávno upozorňuje Brusel. Veď peniaze z fondov budú pre Slovensko dostupné už od januára, teda ešte skôr ako sa Slovensko stane členom Únie.

AKO HLASOVALI

	Za vstup	Proti	Zdržalo sa
Cyprus	507	29	26
ČR	489	39	37
Estónsko	520	22	24
Lotyšsko	522	22	24
Litva	521	22	24
Maďarsko	522	23	23
Malta	521	23	23
Poľsko	509	25	31
Slovensko	521	21	25
Slovinsko	522	22	22

PRAVDA
10. 4. 2003

MAĎARSKÝ PLEBISCIT VARUJE SLOVÁKOV

Maďarskí voliči podporili v sobotnom referende vstup krajiny do Európskej únie. Svoje európske „áno“ povedalo 84 percent zúčastnených voličov.

Nepríjemným prekvapením je však rekordne nízka volebná účasť, pretože k volebným urnám prišlo len 46 percent voličov, oveľa menej, ako vykazovali predvolebné prieskumy. Ak by takáto situácia nastala o mesiac na Slovensku, krajina by nemohla prejsť prahom Únie. Podľa našej legislatívy sa totiž musí na referende zúčastniť najmenej polovica oprávnených voličov. Ak sa tak nestane, májové hlasovanie o vstupe Slovákov do EÚ bude iba ďalším neplatným plebiscitom. Hlavný vyjednávač pre vstup do Únie J. Figel’ priznáva, že nízka účasť v susednom Maďarsku je pre nás výstrahou. „Výsledok ukazuje, že sa nemôžeme spoliehať a uspokojiť s prieskumami,“ vyhlásil J. Figel’.

Maďarská predreferendová kampaň bola pritom

oveľa nákladnejšia a dlhšia, než akú spustila slovenská vláda. Maďari dali na ňu 400 miliónov korún, slovenský kabinet vyčlenil 50 miliónov. Maďarské sociologické prieskumy pritom uvádzali, že na referendum príde okolo 67 % voličov, teda približne toľko, koľko ukazujú prieskumy na Slovensku.

PRAVDA
14. 4. 2003

ZMLUVA PRED PODPISOM

Slovensko podpíše v stredu 16. apríla v Aténach Zmluvu o pristúpení k EÚ, čím urobí jeden z posledných nevyhnutných krokov pred získaním plnoprávneho členstva v Únii. Podpisom zmluvy sa skončí dlhoročná administratívna, technická a vyjednávací fáza prístupového procesu a začne sa záverečná etapa ratifikácie. O prijatí Slovenska už nebudú rozhodovať žiadne európske inštitúcie, všetko bude v rukách národných parlamentov členských krajín EÚ, ako aj občanov SR, ktorí musia vstup schváliť v májovom referende. Ešte pred slávnostným podpisom prijatie Slovenska a ďalších deviatich krajín v pondelok v Luxemburgu oficiálne odsúhlasí Rada ministrov zahraničných vecí EÚ. Pôjde však o formalitu, toto rozhodnutie je zaradené medzi tzv. body A, ktoré sa prijímajú automaticky a bez diskusie. V stredu sa potom pod aténskou Akropolou zídu šéfovia štátov a vlád 15 členských a 10 vstupujúcich krajín, aby slávnostne podpísali dokument o vstupe Slovenska, Českej republiky, Poľska, Maďarska, Slovinska, Estónska, Litvy, Lotyšska, Cypru a Malty do EÚ. Grécke predsedníctvo rozhodlo, že za každú krajinu môžu zmluvu počas ceremonálu podpísať dvaja predstavitelia, tretí bude môcť svoj podpis pripojiť dodatočne. Slovenský prezident Rudolf Schuster delegoval podpisovú právomoc na premiéra Mikuláša Dzurindu, ministra zahraničných vecí Eduarda Kukana a hlavného vyjednávača s EÚ J. Figel’a. Slávnostný ceremoniál sa začne v stredu v Aténach prejavom úradujúceho predsedu Európskej rady, gréckeho premiéra Kostas Simitisa. Ten potom ako prvý zmluvu podpíše spolu s druhým gréckym splnomocnencom, ktorým bude zrejme minister zahraničia Jorgos Papandreu.

HOSPODÁRSKE NOVINY
14. 4. 2003

DNES PODPÍŠEME ZMLUVU S EURÓPSKOU ÚNIOU

Slovensko dnes uzavrie ďalšiu kapitolu na ceste k plnej in-

tegrácii do Európskej únie. Naši predstavitelia podpisujú v Aténach Zmluvu o pristúpení k Európskej únii. Zmluva obsahuje všetky podmienky členstva v Únii, je rámcom, na základe ktorého bude Slovensko v Únii fungovať. Podpisom sa završí niekoľkoročný proces, ktorý sa začal v Helsinkách v decembri 1999, keď Slovensko dostalo pozvánku na vstupné rozhovory. Nasledovali tri roky vyjednávania o podmienkach, prijímanie legislatívy. Zmluvu už schválila naša vláda. Ak sa v referende občania vyslovia za vstup do Únie, v 15 členských krajinách sa začne ratifikačný proces. Každý národný parlament odhlasuje, či súhlasí s rozšírením. Zmluva nadobudne platnosť 1. mája 2004. Do Grécka cestuje aj minister zahraničných vecí Eduard Kukan a hlavný vyjednávač J. Figel'. Slávnostný podpis naplánovali Gréci do Attalovho stĺporadia, neďaleko aténskej Akropoly. Predstavitelia všetkých 25 štátov – členských i prístupujúcich – prednesú krátke trojminútové prejavy. Za Slovenskú republiku príhovor prednesie prezident Rudolf Schuster. Okrem podpisu zmluvy sa naša delegácia v Aténach stretne s predsedom Európskeho parlamentu Patom Coxom, predsedom Konventu o budúcnosti Európy Valérym Giscardom d'Estaign a predstaviteľmi gréckej vlády.

SME

16. 4. 2003

ROZŠÍRENIE EURÓPY JE UŽ NA PAPIERI

Slovensko sa včera spolu s ďalšími deviatimi krajinami priblížilo už aj formálne iba na krôčik od brán Európskej únie. Stalo sa tak podpísaním prístupovej zmluvy na summite v Aténach. Prezident Rudolf Schuster aj premiér Mikuláš Dzurinda sa zhodli na tom, že tento deň je predovšetkým historickým úspechom slovenských občanov.

Dejiskom slávnostného aktu bola starodávna Agora pod Akropolou, ktorá je symbolom a kolískou demokracie. Na ceremónii sa zúčastnili lídri zo 41 štátov a nechýbal medzi nimi ani generálny tajomník OSN Kofi Annan.

„Môžem sa iba tešiť a vyjadriť občanom svoju hlbokú vďačnosť, že mi dali toľko dôvery vo voľbách v roku 1998 a potvrdili ju aj v roku 2002, že som sa mohol spolu s Eduardom Kukanom, J. Figel'om a mnohými ďalšími naďalej usilovať o to, aby sme to, čo sme zmeškali pred niekoľkými rokmi, mohli v tomto období dobehnúť,“ povedal M. Dzurinda. „Mám z toho nesmiernu radosť a myslím si, že je to jeden z najkrajších dní v histórii slovenského národa a Slovenskej republiky.“

NÁRODNÁ OBRODA

17. 4. 2003

SLOVÁCI PREZIDENTA ÚNIE NECHCÚ

V názoroch na zásadné a najcitlivejšie problémy – ako sú prezident Únie či počet komisárov – sa u nás zatiaľ všetci oficiálni predstavitelia aj Národný konvent zhodujú. Slovensko je za zachovanie rotujúceho predsedníctva a odmieta vytvorenie funkcie „prezidenta Európy“. Zároveň chceme, aby každá krajina mala svojho komisára. Prečo nechceme prezidenta „Ak by fungoval prezident, vytvorila by sa nová situácia – na 2,5 až 5 rokov by bol jeden politik na čele Rady únie. Oslabila by sa rovnováha medzi inštitúciami. Prezident by určoval stratégiu a členské krajiny, najmä tie menšie, by stratili možnosť viesť a reprezentovať spoločnosť,“ hovorí J. Figel' zástupca Slovenska v Európskom konvente. Nepriamo by sa podľa neho posilnilo postavenie veľkých a ľudnatých krajín, pretože prezident by veľmi pravdepodobne bol z niektorej veľkej krajiny. „Ťažko si predstaviť, že by to bol povedzme Maltan,“ hovorí J. Figel'. Rovnaký názor má aj naša diplomacia. „Myslíme si, že vytvorenie takejto funkcie je zásahom do krehkej, ale predsa len rovnováhy medzi tromi hlavnými inštitúciami – Komisiou, Radou a Európskym parlamentom,“ povedal štátny tajomník ministerstva zahraničia Ivan Korčok, ktorý je zástupcom vlády v Európskom konvente. Zástancovia prezidenta niekedy argumentujú, že Európa potrebuje niekoho, kto ju bude zastupovať smerom navonok – podľa BBC „mať niekoho, komu bude môcť zavolať Biely dom“. Absenciou takej silnej postavy sa výrazne ukázala pri kríze v Iraku, keď jednotlivé krajiny Únie presadzovali vlastnú zahraničnú politiku a Washington nebral veľmi do úvahy stanoviská inštitúcií Únie. Problém, kto bude predstavovať úniu navonok, sa podľa našich predstaviteľov dá vyriešiť tým, že sa vytvorí istý „minister zahraničných vecí“ Únie – zlúči sa funkcia komisára pre zahraničné vzťahy a vysokého predstaviteľa pre zahraničnú bezpečnosť. Prečo chceme rotujúce predsedníctvo: „Slovensko presadzuje princíp rotácie. Myslíme si, že predsedníctvo symbolizuje danú krajinu a zvyrazňuje medzištátny princíp Únie, krajina sa zviditeľní,“ hovorí Miroslav Adamiš, generálny riaditeľ sekcie európskej integrácie ministerstva zahraničia. Aj keď predsedníctvo Únie trvá len 6 mesiacov, predsedajúca krajina má možnosť ovplyvniť politiku celej Únie. „Máme skúsenosti, že nejedno nové predsedníctvo prišlo s nejakým iným prístupom, posunulo európsku politiku dopredu. Videli sme to aj v priebehu rokovaní – napríklad prístup jednotlivých krajín k rozšíreniu bol rozdielny,“ hovorí Adamiš. Za myšlienkou ustanoviť prezidenta Únie je do veľkej miery aj snaha zabrániť tomu, aby sa jej pozornosť sústreďovala na problémy predsedajúcej krajiny, namies-

to dôležitých dlhodobých záležitostí Únie, ako napríklad hospodárstvo a miesto v globálnej politike, napríklad vo vzťahu k USA a Ázii. Podľa J. Figela sa nevýhody rotujúceho predsedníctva dajú odstrániť aj ináč. „Dôležité je, aby podstatná agenda nebola zatienená čiastkovými problémami, aby sa Únia sústreďovala na strategické zábery, ktoré budú jednotlivé predsedníctva naplňať. Sme preto za zachovanie súčasného stavu a jeho vylepšenie,“ hovorí. Rotujúce predsedníctvo tiež výrazne posilňuje povedomie európskej príslušnosti. Krajina sa zviditeľní, politici získajú sebavedomie a občania pocit, že je to aj „ich“ Únia. Prečo viac komisárov? Naša podpora tomu, aby v Európskej komisii nebolo len 12 či 15 komisárov, ale aby každá krajina mala svojho zástupcu je podľa Figela logická. Európska komisia je výkonným, iniciatívnym a správnym orgánom. „Neviem si predstaviť, ktorá krajina by dobrovoľne prijala, že nebude zastúpená v telese, ktoré určuje legislatívu Únie,“ hovorí.

SME
26. 4. 2003

BUDE SA DAŤ VYSTÚPIŤ Z EÚ?

Keď sa raz Slovensko stane členom Európskej únie, bude môcť z nej vystúpiť? O tom, či bude takáto možnosť, má tiež rozhodnúť reforma EÚ a nová ústavná zmluva. O tomto navrhovanom článku ústavy sa diskutovalo včera v Konvente EÚ.

Názory sú rôzne. Nielen medzi jednotlivými štátmi, ale aj politikmi. Časť si myslí, že táto možnosť by v ústave EÚ mala byť. Iní upozorňujú, že by sa to mohlo stať nástrojom politického vydierania.

Navrhnutý článok hovorí, že ktorýkoľvek členský štát sa môže rozhodnúť Úniu opustiť. Mal by o svojom zámere informovať Radu EÚ. Nasledovala by schvaľovacia procedúra dohodnutých nových vzťahov.

Slovenský veľvyslanec pri EÚ Juraj Migaš, ktorý zastupoval vládu, je proti klauzule o vystúpení. „Mohlo by sa to zneužívať na vydieranie a tiež na boj na domácej politickej scéne,“ uviedol. Proti klauzule je aj stály zástupca vlády v Konvente Ivan Korčok. Naopak, slovenský poslanec J. Figel' takýto článok podporuje a na summite v Aténach ho nedávno podporil aj premiér Mikuláš Dzurinda. „Všetci sa zhodujeme, že aj teraz majú štáty fakticky možnosť vystúpiť z Únie. Je mi záhadou, prečo to jasne nepovedať aj ľuďom v ústave,“ vyhlásila dánska europoslankyňa Helle Thorningová-Schmidtová.

PRAVDA
26. 4. 2003

V KRTÍŠI UŽ VRAJ HLASovali

S reklamnými novinami o EÚ, ktoré rozdával okoloidúcim, sa prechádzal v utorok popoludní ulicami Veľkého Krúša hlavný vyjednávač Slovenska pre náš vstup do EÚ J. Figel'. Od jedného z miestnych organizátorov sa počas prechádzky dozvedel aj prekvapujúcu informáciu – že referendum o vstupe do Únie už máme za sebou. „Znie to trochu groteskne, no mnohí obyvatelia v obciach susediacich s Maďarskom si myslia, že referendum o vstupe do EÚ sa už konalo. Je to asi tým, že pozerajú väčšinou maďarskú televíziu. Tá informovala o referende v Maďarsku, a tak sú niektorí ľudia asi z tých referend trochu dezorientovaní,“ informoval J. Figel' funkcionár KDH.

PRAVDA
7. 5. 2003

SVEDECTVO O SNAŽENÍ HLAVNÉHO VYJEDNÁVAČA

V piatok o 14.00 h, sa v priestoroch košického Artfóra na Mlynskej ulici č. 6 môžeme stretnúť s J. Figel'om, hlavným vyjednávačom pre vstup Slovenska do EÚ. Priletí sem, po krátkej zastávke v Bratislave, rovnou z Washingtonu, kde absolvuje rokovania o našej integrácii do NATO, pretože svoje východoslovenské korene predseda zahraničného výboru NR SR zvyčajne nepopiera. Naopak, hlási sa k nim pri každej príležitosti, aj preto, že budúca zjednotená Európa bude predovšetkým Európou regiónov. Naša integrácia do EÚ je totiž najmä regionálnou záležitosťou, príležitosťou pre ľudí žijúcich mimo rozkvitajúcej Bratislavy, o čom každého bez výnimky presvedčí publikácia Slovensko na ceste do Európskej únie, ktorú bude J. Figel' v košickom Artfóre prezentovať. „Iba tí, ktorí písali pozície k jednotlivým kapitolám, vedeli v každom okamihu všetko. Tí ostatní iba tušili,“ píše na prebale knihy o svojich pocitoch z nej F. Šebej, bývalý predseda Výboru NR SR pre európsku integráciu. Knižka, s ktorou sa v piatok budú môcť oboznámiť aj Košičania, je komplexným záznamom všetkého, čo sa v procese vyjednávania udialo, cennou rukoväťou na ceste labyrintom kapitol a súvislostí v prístupových rokovaniach, sprievodcom po zložitých aspektoch rokovaní, v ktorých hlavný vyjednávač nekompromisne viedol slovenský tím k jednoznačnému cieľu: úspechu, zavŕšenému podpisom prístupovej zmluvy SR s Európskou úniou. „V slobodných podmienkach bude krajina patriť tam, kam bude chcieť patriť väčšina z nás – vedome a angažovane,“ uvádza au-

tor vo svojej knihe, ktorá je svedectvom o jeho snažení.

To miesto, kam patríme a chceme patriť, je bezpochyby slobodná Európa, dnešná Európska únia. V referende by sme na to nemali zabudnúť.

KOŠICKÝ VEČER

7. 5. 2003

ČAKÁ BEZPROBLÉMOVÚ RATIFIKÁCIU

Slovenská republika očakáva, že ratifikačný proces prebehne bez problémov aj v parlamentoch ostatných členských krajín NATO. Uviedol to včera predseda Zahraničného výboru Národnej rady SR J. Figeľ. Podľa jeho slov rýchla a jednoznačná ratifikácia zo strany Kongresu USA je vyjadrením dôvery občanom a reprezentácii Slovenska a ďalších prístupujúcich krajín, uznaním ich príspevku pre bezpečnosť euroatlantického spoločenstva. Tento akt je zároveň potvrdením odhodlania vlády a Kongresu USA pokračovať v procese rozširovania NATO. J. Figeľ bol v delegácii ministra zahraničných vecí SR Eduarda Kukana v USA počas návštevy zástupcov krajín prístupujúcich do NATO počas schvaľovania ich prístúpenia v americkom Senáte.

NOVÝ DEŇ

10. 5. 2003

NAŠI POSLANCI ODDNES ZAČÍNajú PRACOVAŤ V EURÓPSKOM PARLAMENTE

Slovenskí poslanci sa dnes po prvý raz zúčastnia na zasadnutí pléna Európskeho parlamentu. Do Štrasburgu cestuje skupina 14 pozorovateľov. Vedúcim delegácie bude J. Figeľ z KDĽ, ktorého zvolila Národná rada 25. apríla. Polovica našich pozorovateľov posilní v Európskom parlamente pravicovú frakciu Európska ľudová strana – Európski demokrati (EPP-ED). Jej asociovanými členmi sú SDKÚ, KDĽ aj SMK.

SME

12. 5. 2003

REFERENDUM PREŠLO LEN TESNE, ZLYHALI MLADÍ

Iba dve percentá voličov ovplyvnili skutočnosť, že referendum o vstupe Slovenska do Európskej únie bolo platné. Rozhodlo teda necelých 90-tisíc hlasov, paradoxne aj tých, ktoré sa vyslovili proti členstvu.

Hoci prvé odhady hovorili o alarmujúco nízkej účasti, k referendovým urnám nakoniec prišlo 52,15 percenta oprávnených voličov. Za členstvo hlasovalo 92,46 percenta zúčastnených, proti sa vyjadrilo 6,2 percenta. Výsledky plebiscitu Ústredná komisia pre referendum vyhlásila za platné.

Hlavný vyjednávač s Úniou J. Figeľ očakáva, že parlament zaradí ratifikáciu prístupovej zmluvy ešte na júnovú schôdzu, kde za ňu musí hlasovať ústavná, teda trojpätinová väčšina poslancov. Po ratifikácii v členských krajinách EÚ sa má Slovensko spolu s ostatnými deviatimi kandidátskymi krajinami od 1. mája 2004 stať plnoprávnym členom budúcej európskej dvadsaťpäťky.

Politici napriek spokojnosti s prvým platným referendom v histórii SR nezakrývali sklamanie z nízkej účasti. Z koalíčných i opozičných radov sa ozvali aj hlasy žiadajúce vyvodenie osobnej zodpovednosti za nezvládnutú eurokampaň. Premiér Mikuláš Dzurinda v tejto súvislosti vyhlásil, že predreferendovú kampaň bude vyhodnocovať „chladnokrvne“. Zároveň odmietol povedať, či vyvodí osobnú zodpovednosť voči garantovi kampane, vicepremiérovi Pálovi Csákmú.

Istým prekvapením je vysoký podiel starších občanov na účasti na referende, kým mladšia generácia nechala za seba rozhodnúť iných. Podľa Grigorija Mesežnikova sa pod účasť na plebiscite podpísali aj výroky opozície o demisii vlády v prípade neúspechu. Domnieva sa, že mobilizáciu mohlo ovplyvniť aj to, že na Slovensku nepôsobí euroskeptická strana. A predreferendová kampaň tým nemala súťaživý charakter.

NÁRODNÁ OBRODA

19. 5. 2003

SÚHLAS SO ZMLUVOU

NR SR vyslovila súhlas so Zmluvou o prístúpení k EÚ na svojej schôdzi dňa 1. júla 2003. Z prítomných 140 poslancov za vyslovenie súhlasu hlasovalo 129 poslancov, 10 hlasovalo proti a jeden poslanec nehlasoval.

PREZIDENT SLÁVNOSTNE PODPÍSAJ

26. augusta 2003 prezident republiky R. Schuster slávnostne podpísal ratifikačnú listinu k Prístupovej zmluve k EÚ. Tým sa v podstate na Slovensku ukončil ratifikačný proces. (9. októbra 2003 bola ratifikačná listina odovzdaná do depozitu vlády Talianskej republiky, ktorá je depozárom zmlúv o ES a o EÚ).

Namiesto

Namiesto záveru

J. Figeľ (43) je prototypom práve sa rodiaceho Európana. Jeho vzdelanie snaženie aj kultivovanosť sú európske – cítiť v nich lásku k domovskému regiónu (v jeho prípade Vranovu nad Topľou), vedomosť slovenských dejín aj znalosť súvislostí s dejinami Európy, kde boli hranice najskôr vágne, potom sa stali dôvodom na vedenie vojen, aby sa napokon znova rušili v procese zjednocovanej Európy. Na Slovensku je najkompetentnejšou osobou pre vstup do Európy práve J. Figeľ. Jeho funkcia sa volá hlavný vyjednávač a jeho úlohou (a širokého tímu spolupracovníkov) je vyjednať pre Slovensko nielen možnosť vstupu do Európskej únie, ale aj také podmienky, ktoré by boli výhodné pre obe strany. Napokon, už sa stalo, v polovici roka 2004 sa i zásluhou Jána Figeľa priradíme k spojeným Európanom.

■ **Nikto z vašich štyroch súrodencov nie je aktívny v politike. Ako to vnímajú? Ste skôr bielou vranou, alebo čiernou ovcou rodiny?**

J. F.: Neviem, či som biela vrana alebo čierna ovca. Som najmladší zo súrodencov a rozdiel vo veku bol taký veľký, že naše životy, záujmy sa zladžovali ťažšie. Stretávame sa zriedkavo a ja som možno trochu vzácny vedomosťami, ktoré prináša moja práca. Nestíhame rozvíjať naše kontakty dostatočne, ale cítime, že rodina je pre každého z nás to najdôležitejšie.

■ **Týkajú sa skromné kontakty aj vašich rodičov?**

Z rodičov mi žije už len mama, otec zomrel v roku 1987. Otec bol pre mňa dobrým vzorom a oporou, aj keď nemal možnosť študovať, lebo aj jeho otec zomrel skoro a na dedine bolo veľa práce. Okrem toho komunizmus znamenal nielen kolektivizáciu ako druh násilia, ale aj iné násilie – nám sa v roku 1953 stratil otcov brat Ján Figeľ. Postihlo to celú rodinu. Nevieme, kde ho zabili a kde zakopali, pretože akokoľvek sme sa usilovali, nepodarilo sa nám to zistiť. Keď sme sa totiž v rokoch 1968–69, v časoch mierneho politického oteplenia, usilovali oživiť proces so strýkom, prišli za nami tí istí ľudia, ktorí boli videní v súvislosti s jeho zmiznutím. Nikdy sme sa nedozvedeli celú pravdu.

■ **V akom zmysle vám bol otec oporou?**

Predovšetkým v morálnom zmysle. Ovplyvnila ma jeho úcta k pravde a životu, k zodpovednosti. Veľa toho musel zniesť, ale napriek tomu ostal statočným človekom. Zostali mi na neho veľmi silné spomienky. Aj keď hovoril o politike, vždy to bolo v princípoch. Dnes si uvedomujem, aké dôležité je mať statočných rodičov a živé príklady dennodenne. Učiteľ je dôležitý, ale rodič ovplyvňuje svoje deti počas celého obdobia ich formovania.

■ **Otec vám zomrel, keď ste boli už dospelým, mužom. Napokon ste sa vyrovnali s jeho stratou, alebo máte pocit, že váš spoločný príbeh stále nie je dopovedaný?**

Šesťročný chlapec zvyčajne hovorí: môj ocko vie všetko. Dvanásťročný povie: Môj ocko vie veľa. Osemnásťročný hovorí: Môj otec nič nechápe a ničomu nerozumie. Štyridsaťročný si vzdychne: Keby tu ešte bol môj otec! Pomohol by mi, poradil. Až s odstupom si uvedomujeme hodnoty, ktoré sú podstatné. Kým ich máme vedľa seba, akoby sme ich nepotrebovali, až keď ich nositelia odídu alebo už nie sú s nami, chýbajú nám.

■ **Váš otec by bol na vás určite hrdý. Ste hlavným vyjednávačom pre vstup Slovenska do Európskej únie. Aké vlastnosti musí a aké by mal mať taký vyjednávač?**

Predovšetkým by som rád odlíšil vyjednávača od obchodníka. My sme neobchodovali, ale negovali s Európskou úniou prijateľné a výhodné podmienky pre náš vstup do spoločenstva, ktoré existuje, má svoju históriu a pôjde ďalej aj bez nás. Tým nehovorím, že naša pozícia je odovzdanecká, ale zdôrazňuje princíp, že Slovensko pristupuje, nie že by niečo nové vytváralo. Pristupujeme však s nádejou a predstavou, že po vstupe aj my budeme spolurozhodovať o tom, čo má v Únii platiť a kto ďalší môže pristúpiť. To všetko nie je vymedzené negatívne, ale pozitívne v rámci spoluzodpovednosti za prístupenie a ďalší vývoj.

■ **Takže jedna vlastnosť vyjednávača je zrejماً z vašej predchádzajúcej odpovede: Vyjednávač musí vedieť presne a zrozumiteľne formulovať problém v jeho základných bodoch...**

Vyjednávač musí mať aj pevné postoje, ktoré znamenajú principiálnosť, lebo len vtedy je šanca na úspech. Len čo ideme s deformovaným, nečitateľným postojom, spodobuje sa to s obchodom, kšeftom. Vyjednávač musí byť znalý veci. Musí byť zodpovedný, profesionálny a tímový. Tieto vlastnosti musí mať, ak očakávame úspech. A aké by mal mať? Mal by byť komunikatívny, schopný intuície, otvorenosti a mal by mať zmysel pre dohodu.

■ **Ktoré z menovaných vlastností sú vašou prirodzenou výbavou a ktoré ste nadobudli v priebehu rokov a v pozícii vyjednávača?**

Mám pocit, že spomínané vlastnosti mi boli blízke a že som ich skôr upevňoval neopakovanou a neopakovateľnou skúsenosťou, pretože vyjednávania sú naozaj iba raz. Ak sa zvládnú, je dobre, ak nie, je zle. Kedy sa v takom prípade vyjednávania zopakujú, je hypotéza. Zoberte si napríklad Nórsko. Vyjednalo svoj vstup v sedemdesiatych rokoch. Vláda svoju úlohu splnila, ale národ povedal nie. V deväťdesiatych rokoch znova vyjednávali spolu so Švédskom, s Fínskom, Rakúskom, ale referendum zase povedalo nie. Moje vlastnosti sa posilnili preto, lebo vidím, že ak sme v rokovaníach tímový, principiálni, zodpovední a otvorení aj pre argumenty druhej strany, tak sa hľadajú riešenia, ktoré sú uspokojivé alebo prijateľné pre obe strany. Niektorí hovoria, že dobrý kompromis je vtedy, ak sú všetci spokojní, ale ešte lepší kompromis je vtedy, ak sú všetci rovnako nespokojní.

V niektorých kapitolách sme dospeli k druhej verzii kompromisu – napríklad pri slobodnom pohybe osôb – keď Rakúsko a Nemecko zrejme budú trvať na niektorých prechodných opatreniach, my to zase však vieme na niekoľko rokov prežiť.

■ **Krátko pred poslednými prístupovými rokovaniami v Kodani išlo o to, koľko peňazí ešte ostalo v spoločnom balíku a koľko ktorá prístupujúca krajina dokáže vyjednať, respektíve vyžmýkať z pokladnice EÚ. Novinári sa vtedy nevyjadrovali o vyjednávačoch lichotivo. Doslova napísali, že vyjednávači zabudli na princípy, ktoré stáli pre vzniku myšlienky o EÚ a že sa teraz ruví o peniaze ako psy o kosť. Cítili ste sa byť niekedy v priebehu rokovaní psom bijúcim sa o kosť?**

Nie necítil. Aj keď sa mi chvíľami zdalo, že to sklzáva do polohy hádky o drobné. Pritom my sme boli vo vyjednávaniach naozaj poctiví a usilovali sme sa o každý možný milión eur. Naše navyšovanie však bolo kontinuálnejšie ako u ostatných – my sme veľmi dôkladne využili čas od októbrového summitu v Bruseli až po decembrový v Kodani, keď sa nám podarilo upraviť kvóty vo viacerých oblastiach. Takže Kodaň bola pre nás skôr zavŕšením rokovaní než nejakou separátnou drámou alebo dňom, kedy sa veci musia zásadne zmeniť. A keď hovoríte o psoch a kostiach – možno nevieme až tak hrať, ako vedia iní, pretože dávame dôraz na racionalitu. My sme vždy využívali racionálnosť a emócií bolo po-

menej. Neosvojili sme si búchanie po stole a podobne. Takéto postoje majú potom ohlas aj na príslušnej domácej scéne, kde sa voči Únii vytvára veľa negatívnych postojov. To nie je dobré ani z princípu, ani z dlhodobého pohľadu. Sobáš dvoch frustrovaných osôb nikdy nie je dobrým začiatkom pre manželstvo. Naopak, u nás bola konsenzuálna atmosféra.

■ **Každý vyjednávač alebo prístupujúca krajina dostali v médiách nejaký prívlastok. O Čechoch sa napríklad hovorilo, že sú agresívni a arogantní, o Poliakoch zase, že nech je téma akákoľvek, vždy sa to skončí pri peniazoch, keď budú kričať, že dostávajú najmenej. O slovenskom vyjednávačovi sa dalo prečítať jediné: Ján Figel' je slušný človek. Ako sa cíti slušný človek, kresťan, medzi ľuďmi, ktorí nemajú povest' práve najslušnejších? V biblickom zmysle ich prirovnávali ku kšeftárom, ktorí sa nasťahovali do chrámov.**

Európa je pestrá a vyjednávania to len potvrdili. Ja by som nerád hodnotil iných, isté je, že spôsobmi sa líšime.

■ **Chápem, že ich nechcete hodnotiť, zaujíma ma však, ako sa medzi nimi cítite.**

Všetci sa naozaj líšime, zároveň sa však medzi nimi cítim ako kolega medzi kolegami. Viditeľná miera kolegiality prinajmenšom medzi visegrádskymi vyjednávačmi bola a pretrváva. Každý rokuje individuálne, ale pokiaľ sme si vedeli vymeniť informácie, cítili sme sa istejšie. A čo sa štýlu týka – vždy bol špecifický pre daného vyjednávača. Človek by vždy mal byť tým, kým je. Nemal by hrať. Ani vo vyjednávaniach za štát. Komunikáciu by nemal hrať, ale dôstojne ju prenášať v mene štátu, ktorý zastupuje. Ja som bol vyjednávať za vládu Slovenskej republiky, preto sa mi zdalo potrebné tento mandát prenášať na pôdu Európskej únie bez dramatizovania a emócií. Nám sa ani nepatrilo komunikovať inak. Veď sme boli v poloizolácii, sami sme sa diskvalifikovali vládou Vladimíra Mečiara, takže primeraná skromnosť a zároveň hrdosť, že to dokážeme, sa vyplatila.

■ **Ako ste sa dostali k pozícii vyjednávača?**

Keď bolo treba za SR po januári 1993 poslať prvú delegáciu do Rady Európy, stal som sa súčasťou delegácie, pretože som ovládal plynule angličtinu. Zahraničné vzťahy ma zaujímali už z princípu – pre krajinu v strednej Európe to bolo o jej novom mieste v novej Európe. Z Rady Európy, kde som mal dosť silné pozície v niektorých jej výboroch, ocitli sme sa po roku 1994 doma v opozícii, ale pre mňa to bol ešte intenzívnejší čas komunikácie s okolím. Chceli sme toto obdobie predsa prekonať, nesme lo byť osudom Slovenska, ale iba medziobdobím. A tak som sa veľmi sústredil na prípravu našich pozícií s EÚ a NATO, čo ma po voľbách v roku 1998 viedlo na diplomatický post štátneho tajomníka a hlavného vyjednávača, pretože dovtedy sme na vyjednávania ani neboli pozvaní.

■ **V politike je veľa pretvárek a klamstva. Ako to, že napriek vášmu všeobecne uznávanému imidžu slušného človeka, sa dobre uplatňujete medzi ostatnými politikmi a dosahujete vo svojej oblasti úspechy? Máte na to nejakú techniku, aby ste sa vyhli negatívam politiky?**

Svoje postavenie vnímam ako otázku o poslaní. Každý človek má v živote to svoje. Musí však k nemu dospieť a byť o ňom presvedčený. V politike vidím svoje poslanie a snažím sa ho naplniť konkrétnym zmyslom, konkrétnymi krokmi.

■ **Keby vás počuli starí politickí mazáci a boli by v súkromí, asi by sa schuti zasmiali.**

Možno, ale človek má naozaj v živote svoje poslanie. Nielen politika je taká, akí sú ľudia, ktorí ju robia. Aj médiá sú také, akí sú ľudia, ktorí ich tvoria. Kultúra, obchod, ekonomika sú také... Ak vidíme, že politika nie je čistá, slušná a správna, je to volanie po tom, aby sme to zmenili. Takže kritika – v tomto prípade politiky – bez reflexie, je nepoctivá. Priestor je celospoločenský, tak zaujmeme miesto, ne-

uhýbajme bokom, lebo inak uvoľňujeme miesto práve tým, ktorých kritizujeme. Môj pohľad bol skôr taký, že treba vstúpiť do týchto zložitých vzťahov, kde je naozaj aj veľa pretvárek, aj biznisu, aj podrazov, ale dôležité je, aby naše presvedčenie bolo čitateľné. Naša slabosť spočíva v tom, že ak sa nedarí politickej strane, zakladáme si inú, a ak ani tá nejde, tak zase inú, pretože sledujeme osobné ciele, nie princípy. To isté sa deje v ekonomike – eseročky sa prebaľujú, podvádzajú partnerov, už sú to zrazu len P.O.Boxy a potom už len nevymožiteľné pohľadávky. Politika je prejavom kultúry takisto ako šport, umenie a ďalšie oblasti verejného života. A jadrom kultúry je to, čomu ľudia veria. V širšom zmysle slova to môže byť náboženstvo, ale aj peniaze či moc. A tam kdesi možno hľadať odpoveď na to, prečo je u nás taká politika či ekonomika, prečo máme problém dodržať záväzok alebo slovo...

■ **Aj v členských krajinách sú ľudia nepoctiví, aj tam ide mnohým predovšetkým o peniaze a moc, aj tam rušia slovo a neplnia záväzky... Ale zároveň je tam zažitý, že pojem právny štát je to, čo nepustí. Ak sa prevalí politický škandál, politik skončí – prinajmenšom na niekoľko rokov. Ak firma vytuneľuje podnik, majiteľ končí vo väzení. U nás platí asi toto: Právo? No a čo?!**

U nás je slabé nielen právne vedomie, ale slabá je predovšetkým morálka. Právo je spoločný menovateľ, na ktorom sa päť a pol milióna ľudí vie zhodnúť, že tak by to malo byť. Ale morálka je ešte viac. Žiaden zákon neprikazuje, že ľudia by sa mali pri stretnutí vzájomne pozdraviť, ale slušní to urobia. Ak chceme dosiahnuť vymožitelnosť práva, tak je to volanie po lepšej morálke. Má svoj konkrétny význam, to nie je len apel. Lebo ľudia si podľa svojho morálneho presvedčenia vytvárajú vzájomné vzťahy, volia svojich politických predstaviteľov, vytvárajú dôveru alebo nedôveru voči inštitúciám. Znamená to, že každý v sebe nosí isté kritériá pre hodnotenie dobra a zla. Žiaľ, niekedy až na vlastných negatívnych skúsenostiach budujeme čosi, čo sme mali urobiť už dávno – efektívnejší právny štát, silnejšiu verejnú mienku, perspektívnejšiu demokratickú spoločnosť. Museli sme zažiť aj vodcovskú spoločnosť s autokraciou, lebo to bolo verejným výberom väčšiny proti menšine. Dnes to už neplatí, aj keď rozdiel stále nie je veľký. Ale ovocie tejto premeny na základe trinástich rokov slobody a aj na základe toho, čo bolo predtým, prichádza postupne. Najrýchlejšie postupujú politické reformy, pomalšie ekonomika a najpomalšie kultúra. A až z kultúry vyrastá všetko to, o čom hovoríme.

■ **Keď stretnete človeka, o ktorom viete, že jeho morálka je nízka a jeho princípy sú odsúdeniahodné, máte problém podať mu ruku?**

Ešte sa mi to nestalo. Možno preto, že si všímam, že oponenti, ktorí by mohli mať problém podať ruku mne, ho nemajú. Chcem tým naznačiť, že ľudskými musíme byť vždy. To znamená odsudzovať zlo, ale zároveň pomáhať človeku, ktorý ho pácha, alebo ho spôsobil, aby bol schopný vidieť, pocítiť, že ešte vždy pre neho jestvuje priestor na zmenu k lepšiemu. Nechcem moralizovať, ale najhoršia v živote je beznádej. Sme zodpovední za to, či do života vznášame nádej alebo beznádej. Neraz tí, ktorých posudzujeme a odsudzujeme, možno nemali rodičov, ktorí by im dali iné svetlo, iný príklad, možno sú v spoločnosti, ktorá ich ťahá pod hladinu, možno hľadajú, ale nikto v ich blízkosti sa neprejaví.

■ **Keď vás niekto udrie a vy nastavíte podľa Kristovho učenia aj druhé líce, buď vás zaradia medzi hlupákov, alebo medzi slabochov. Určite nie medzi tých, ktorí sú vlastne najsilnejší. Naozaj ste nikdy nepocítili chuť odplatiť sa za zlo zlom, aroganciou za aroganciu a úderom za úder?**

Zatiaľ som to nepocítil, ale nehovorím, že sa mi to nikdy nestane. Skôr chcem povedať, že komunikácia aj s takým, ktorý sa správa napríklad arogantne, môže byť slušná. Musí byť však zároveň jasné, že je to aj odsúdenie jeho arogancie a že vy mu iba nechávate priestor na zmenu. Je na tom človeku, či tento signál prijme alebo nie. Mám možnosť porovnávať ľudí doma aj v zahraničí a vidím, aké veľké

rozdiely sú medzi ľuďmi, ktorí zažili a ktorí nezažili dobro. Alebo ho ani nehľadajú, lebo sa im darí iným spôsobom. A toto je tiež volaním pre angažovanosť sa v mene dobra. Dobro totiž nie je nič odtrhnuté od života. Je to len o tom, že kde prevláda zlo, tam je nedostatok dobra. Tam, kde je sucho, je nedostatok vlhky a tam, kde je tma, je nedostatok svetla. Sucho, tma a zlo sa nedajú prekonať inak ako aktívne a pozitívne.

■ **Takže aby to bolo úplne jasné: Nie ste za napĺňanie Starého zákona, kde sa žiada oko za oko a zub za zub, ale ste zástancom Nového zákona, v ktorom Kristus hlása už spomenuté: Ak ťa niekto udrie, nastav mu aj druhé líce.**

Myslím, že to nebolo myslené doslova, ale že ide o vyjadrenie princípov. Ja si tieto zákony vykladám tak, že spravodlivosť je dôležitá, ale láska je ešte dôležitejšia. Spravodlivosť bez lásky je bezcitná, spravodlivosť s láskou vedie k milosrdenstvu. Môžeme sa dohadovať o tom, ktoré obdobie ako a kedy pomohlo alebo nepomohlo ľudstvu a kedy spravodlivosť bola bezmocná v rukách úplatných sudcov. Na druhej strane, vo svojom vnútri by mal človek vedieť skombinovať spravodlivosť s láskou tak, aby láska nevedla k deformáciám typu – všetko je dovolené, lebo láska všetko ospravedlní. To nie.

■ **Čo je pre vás v živote najdôležitejšie?**

Vzťahy. Všetko ostatné sa mení na prach. Vzťahy prechádzajú do dedičstva, do generácií, do postojov, do toho, čo nazývame spoločnosťou – to sú tí, ktorí tu boli, ktorí tu sú a ktorí prídu. Ale neboli len pozitívne príklady, aj tých negatívnych bolo dosť. Človek videl, ako by to nemalo byť, a musel sa voči tomu nejako vymedziť. Učiť sa na chybách iných je múdre, ale k múdrosti treba dospievať.

■ **Obávam sa, že iba najmúdrejší z múdrych sú schopní poučiť sa z chýb druhých. My ostatní sa lopotíme životom pomaly a namáhavo, učiac sa na vlastných chybách.**

Najhoršie je to vtedy, ak sa chyby napriek tomu opakujú alebo sú si podobné. Každé zlyhanie či chyba by mali byť sprevádzané novým vykročením. Pre mňa sú veľkým stimulom a vzorom moji najbližší, ale pokojne môžem menovať aj ľudí, ktorých som stretol vo svete. Napríklad Robert Schuman (položil základy Európskej únie, pozn. aut.) medzi nich patril a patrí. Bol to veľmi pragmatický vizionár. Na jednej strane prišiel s víziou myšlienky, ktorá bola v jeho dobe – v päťdesiatych rokoch – nadčasová, na druhej strane bola aj pragmatická, pretože sa dala realizovať. Ovocím je dnes jednota v Európe a pokoj a rozvoj, ktoré sú nebývalé.

■ **Nosíte si prácu domov? Debatujete s manželkou o problémoch, ktorými momentálne žijete?**

S manželkou preberáme predovšetkým rodinné záležitosti. Samozrejme, debatujeme aj o politike a verejnom živote, ale o politike sa asi viac rozprávam s priateľmi a so spolupracovníkmi, pretože mám pocit, že politikou zatažujem domácu atmosféru. Na druhej strane sa musím priznať, že som politikou dosť zatažený a neviem sa odstrihnúť vo chvíli, keď opúšťam úrad.

■ **Takže manželka je rada, že sa usilujete nezaťažovať ju, alebo naopak je smutná, keď vidí, že vy ešte stále žijete pracovnými problémami, ale nemáte chuť rozprávať sa?**

Asi je to zmes oboch možností, pretože ženy potrebujú viac komunikovať. Toto moje poznanie je silnejšie najmä odvtedy, ako som mal v roku 2001 vážny úraz chrbtice. Stalo sa to pri futbale. Moje telo bolo paralyzované a vtedy som sa ocitol v úplnej odkázanosti a s neistou budúcnosťou. Bol to zásah do rodinného života, do politického života aj do môjho vedomia, samozrejme.

■ **Spoznali ste vtedy viac seba alebo ľudí okolo?**

Aj seba, aj iných. Spoznal som vernosť, blízkosť. Úžasne som si však rozšíril poznanie o tom, čo cítia odkázaní na druhých. Som za tie dni svojím spôsobom vďačný. Človek to nepriviláva, ale vnímam

to ako isté posolstvo. Uvažoval som o tom, prečo sa to stalo, a spomenul som si na svoje slová, ako treba veci diferencovať. Že niečo je dôležité a niečo je ešte dôležitejšie. Ak je v kalendári veľa agendy, dá sa rozdeliť na dôležitú a urgentnú. Dôležitú za nás nemôže urobiť nikto, pretože je osobná, urgentnú môže urobiť zástupca alebo sekretárka.

■ **Pripúšťali ste si, že nehoda by vám mohla od základu zmeniť život?**

Čiastočne som si to pripúšťal, aj keď som stále živil nádej, že sa z toho môžem dostať. Istotu som, samozrejme, nemal. Ale zažil som nebývalú solidaritu mnohých ľudí. A to dá človeku veľkú silu. Ale aby som pocítil vlastnú zraniteľnosť, prišli aj ďalšie operácie, keď nebolo času na rehabilitáciu, a tak vlastne neviem, ako to s mojím zdravím dnes v skutočnosti je.

■ **Keď už sme pri sebaspytovaní: Máte štyri deti vo veku od osemnásť po štyri roky. Čo viete o ich svetoch?**

Evička, ktorá má štyri roky, je veľmi komunikatívna. Všetko ju zaujíma, s každým sa hneď pustí do debaty. Adamko má deväť a je uzavretejší, či skôr hl'bavejší. Sedemnásťročná Janka a osemnásťročná Marienka sú už na prahu dospelosti. Janka je na gymnáziu a Mária na univerzite. Obe majú umelecké vlohy, Janka maľuje a Mária hrá na klavíri. Sú veselé, majú rady spoločnosť, spoločenstvo, pritom sú odlišné v náladách aj povahe. Ale práve tým je to pekné. Rád by som vedel o svetoch svojich detí viac. Najmä u dievčat už nestíham. Majú stále viac a viac svoj vlastný svet. Napriek tomu je medzi nami blízkosť, nie však taká blízkosť ako medzi mamkou a nimi. Ona je s nimi viac a je viac zameraná na rodinnú výchovu, čo je moja slabina. Spolieham sa na to, čo som sám prežil. Môj otec mi bol viac príkladom než pedagógom. Formoval ma viac postojmi než svojou prítomnosťou. Pritom viem, že dennodenná komunikácia je veľmi dôležitá.

■ **Podľa toho, čo sme si stihli povedať ste objektívne šťastný človek. Máte úspech v práci, máte prácu, ktorá vás baví, manželku, s ktorou si rozumiete, a máte aj štyri deti, ktorých formovanie vám prinieslo zatiaľ viac radosti ako žiaľu. Je to tak aj subjektívne? Ste šťastný človek?**

Som šťastný. Základom toho šťastia, ale aj ovocím – lebo len to sa nám vracia, čo sami dávame, a len to dávame, čo v sebe máme – je základná miera a prítomnosť vnútorného pokoja. Ťažký je život bez pokoja, lebo pokoj sa spája s nádejou, ktorá musí byť živá, prítomná. Pokoj je aj ovocím spravodlivosti. Musím byť spravodlivý k sebe a najbližším, ak chcem byť aj k ostatným. Lebo nemôžem byť spravodlivým politikom a nespravodlivým otcom a manželom. Nemôžem robiť deliacu čiaru medzi svojím súkromným a verejným názorom. Musí to byť totožné, možno len inak podané. Človek nemôže žiť dva oddelené životy a svety. Keď je v tomto základná harmónia a navyše aj podpora, potom môže byť človek naozaj šťastný. Nemyslím si, že šťastné sú práve osoby, ktorým materiálne nič nechýba. Naopak, často končia veľmi zle. Som presvedčený, že šťastným sa človek nemôže urobiť sám v odtrhnutosti od sveta, v ktorom žije, skôr naopak. Môže sa urobiť šťastným najviac a najlepšie tým, že robí šťastnými iných. Ono sa to vracia a dáva zmysel tomuto úsiliu. Je to ako s radosťou. Ak mám radosť, viem ju znásobiť tým, že urobím radosť iným. Láska sa nestráca, keď sa šíri a delí, ona silnie.

ČASOPIS MIAU, KRÁTENÉ
MAREC 2003

Poznámka: Rozhovor pod názvom Vyjednávač pripravila Táňa Veselá.

Z posledného rokovania Spoločného parlamentného výboru SR – EÚ v Bratislave v starej budove SNR v apríli 2003, pred májovým referendom. Zľava: spolupredsedia výboru Hans-Peter Martin a J. Figel, predseda Národnej rady SR Pavol Hrušovský a podpredseda vlády pre európsku integráciu Pál Csáky. Rokovanie druhého dňa sa uskutočnilo v Trnave

Toto je otázka, ktorá nikdy nebola pre Slovensko taká aktuálna ako v súčasnosti. Únia dnes predstavuje ťažiskovú, centrálnu inštitúciu rozhodujúcu pre ďalší vývoj na kontinente a dôležitú pre ďalší vývoj okolo neho. Otázka o Európe je logickým pokračovaním otázky o Slovensku (hľadanie vízie či štátnej doktríny). A jej následným predĺžením, extrapoláciou, je otázka, aký svet chceme. Nie je to otázka nepríslušná malému Slovensku. Nepríslušná je iba tým, ktorým egoisticky záleží iba na sebe alebo ktorým nezáleží na ničom.

Útla Schumanova kniha Pre Európu, ktorá po prvýkrát vychádza v slovenčine, je veľmi inšpiratívnym a dôležitým testamentom Otca Európy pre nás a naše otázky. Ak chceme správne pochopiť, prečo sa doteraz dielu zjednotenia v západnej Európe darilo, treba poznať princípy a hodnoty, ktoré za základné a pre budúcnosť rozhodujúce považoval Robert Schuman. Jeho odkaz sa dá zhrnúť do štyroch bodov:

1. „Európa musí byť vládkyňou svojho osudu“

Rozdelená, vnútorne konfliktná takou nemohla byť. Miera európskej stability podstatne narástla pádom komunizmu, ale aj potenciálom EÚ. Spoločný trh a mena dali Únii obchodno-ekonomickú silu. Na začiatku 21. storočia sa stala najväčším hospodárskym blokom sveta. S iba 6,4 % obyvateľstva vytvorí vyše 28 % HNP sveta. Je najväčším svetovým obchodníkom (takmer 37 % svetového exportu). Bez politickej integrácie zostane slabou v otázkach bezpečnosti, obrany, vonkajšej, resp. zahraničnej politiky. Politicky zjednotené krajiny však budú mať vážny vplyv na osud nielen Európy, ale aj sveta.

2. „Európa, kolíska demokracie, sa musí stať aj jej strážkyňou“

Demokracia – nielen podľa Schumana – vďaka za svoju existenciu kresťanstvu. Ono ako praktické napĺňanie príkazov Desatora a ducha Evanjelia najdlhšie formovalo práve kultúru európskych národov. Kvalitu demokracie necharakterizuje pomer väčšiny a menšiny, ale morálka väčšiny. Morálka je pre demokraciu dôležitá nielen pri historických prevratoch, ale aj v čase stabilných pomerov, v každej novej generácii.

3. „Európa sa musí znovu stať vodkyňou humanity“

To, čo je vo vzťahoch medzi ľuďmi a národmi najdôležitejšie, je ľudskosť, humanita. Pre každý demokratický štát je zásadne potrebné, aby sa tento postoj stal princípom verejnej moci a správy. Dejiny národov, ako aj život človeka, majú svoj zmysel. Preto cieľom, a zároveň kritériom nášho konania na úrovni členského štátu a Únie, musí byť dôstojný život každej osoby a každého národa. Absolutizácia individualizmu a násilný kolektivismus sú škodlivé extrémny.

4. „Zjednotená Európa je predzvestou všeobecnej solidarity v budúcnosti“

Solidarita je základným spojivom v stavbe spoločného domu. Ak by sa vytratila, dom sa oslabí. Ona je dôležitá v čase núdze, pri živelných pohromách, ale aj v ekonomike a politike. Demokratická Británia a Francúzsko až po tragickej vojne s Hitlerom pochopili, že nedostatok solidarity s predmníchovským Československom bol poškodením aj ich vlastných záujmov. Bez pochopenia zmyslu solidarity nepríde v našej časti kontinentu k skorému zmiereniu v oblastiach nedávnych konfliktov. Najväčšou skúškou súčasnej miery solidarity európskej pätnástky bude blížiac sa historické rozšírenie Únie. Zo spoločenstva pätnástich krajín to v tomto desaťročí bude zrejme spoločenstvo 27 členských štátov. Ak bude Únia solidárna smerom dovnútra, bude takou aj navonok, vo vzťahu k rozvojovým krajinám neďalekej Afriky a Ázie i Latinskej Ameriky.

Bude teda Európa dobrým spoločným domovom pre svoje národy? Bude takým dobrým domovom Slovensko pre svojich občanov v strede tohto kontinentu?

Problémy Slovenska

Či sa bude spoločnej Európe dariť naplňovať Schumanovu víziu a mierový projekt aj v 21. storočí, závisí od Európanov samotných. Od toho, nakoľko budú verní osvedčeným hodnotám doterajšie účasti členstva, ale aj od toho, s akým vedomím a svedomím prídu do tohto procesu predstavitelia a občania nových členských krajín, akú pridanú hodnotu vložia do spoločnosti. Slovensko dnes primárne netrápia témy usporiadania spoločnej Európy či jej budúcnosti. Naše starosti sú spojené s vysokou nezamestnanosťou, korupciou, polarizáciou spoločnosti, veľkými regionálnymi rozdielmi, odchodom mladých mozgov na Západ.

Práve v tomto čase, v zmesi slabého sebavedomia, mnohých problémov, v čase nádeje i obáv treba jasne pomenovať súvislosti i riešenia a usilovne ich realizovať. Ak povojnové usporiadanie západnej Európy prinieslo svoje politické a ekonomické ovocie pokoja a rozvoja, bolo to preto, že zúčastnené demokratické krajiny opreli svoj vývoj o osvedčené hodnoty slobody so zodpovednosťou, dôstojnosťou ľudského života, sociálnej spravodlivosti.

A k tomu sa pridali v dejinách jedinečný projekt Schumanovho plánu, ktorým sa nielen zamedzilo vojnám medzi zúčastnenými štátmi, ale vytvoril sa po prvýkrát spoločný nadnárodný útvar zdieľajúci časť suverenity zúčastnených krajín. Moc nahradilo vo vzťahoch právo. Hospodársky a sociálne na integrácii doteraz nikto neprerobil. Nie každý však zarobil rovnako. Spoločný trh je o priestore, ktorý je príležitosťou pre schopnejších a aktívnejších, a o schopnosti presadiť sa.

Je dôležité uvedomiť si svoju hodnotu

Geopoliticky doteraz išlo o integráciu priestoru, ktorý sme za komunizmu nazývali západnou Európou. Teraz však sa blížíme k bodu, keď pôjde naozaj o spoločnú Európu. Pretože Schumanov plán bol určený všetkým slobodným národom, ktoré sa budú chcieť pripojiť. Slovensko a jeho susedia nevstupujú do spoločného domu preto, aby za sebou zavreli dvere. Naš záujem je naplňovať Schumanovu pragmatickú víziu svojím dielom, nie budovať nové rozdelenie.

Po prvýkrát sa do domu dostanú aj slovanské národy. Som presvedčený, že nielen trhom a prírodnými zdrojmi, ale predovšetkým ľudským a kultúrnym potenciálom môžu byť novým posilnením jednoty v rôznosti. Slovensko so svojím kultúrno-duchovným dedičstvom, posilneným v zápase o pre-

žitie s ideológiou neslobody a nenávisť, môže byť nositeľom závanu nového ducha v spoločnom európskom dome.

Máme veľa slabostí, ktoré treba poznať a prekonávať. Ale je dôležité si uvedomiť aj svoju hodnotu, vedieť ju ponúknuť s presvedčením o spolupatričnosti a spoluzodpovednosti. Aj národné spoločenstvo malé počtom a rozlohou môže byť veľké duchom a vnútornou silou.

Je dobré, ak deti dostávajú pozitívne dedičstvo. Máme historickú príležitosť naplňať slobodne svoje osudy v zjednotenej Európe alebo mimo nej. Máme zodpovednosť za to, ako s touto príležitosťou naložíme, aké dedičstvo zanecháme generáciám 21. storočia. Všetkým, ktorí chcú udržiavať či reformovať spoločný dom, treba poznať duchovné a politické posolstvo otca Európy. Schumanovo dielo skúske času zvládlo. Keďže projekt ešte nie je v celoeurópskom rozsahu dokončený, môžeme spolu s Robertom Schumanom s istotou povedať: **„Európa sa nezrodí za deň, ani bez ťažkostí. Nič trvácne nevzniká ľahko. A predsa už vykročila na cestu.“**

HOSPODÁRSKE NOVINY

24. 9. 2002

Prejav Jána Figeľa pri uvedení knihy Roberta Schumana Pre Európu 16. 9. 2002 v Bratislave

